ABC Amber Palm Converter, http://www.processtext.com/abcpalm.html

C:\Users\Plazma\Desktop\309\Locus-To_nejlepsi_z_Fantasy_a_Science_Fiction-Antologie.pdb

PDB Name: Locus-To nejlepsi z Fant. a SF
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXt
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 25.2.2009
Modification Date: 25.2.2009
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Locus - To nejlepší z Fantasy a Science Fiction (antologie).doc

JONATHAN STRAHAN je oceněný editor řady antologií To nejlepší z australské science fiction a fantasy, spoluzakladatel a redaktor magazínu Eidolon: Žurnál australské science fiction a fantasy a vydavatel knih z The Coode Street Press. Byl oceněn Národní cenou za zásluhy v oblasti australské science fiction a stal se rovněž vítězem Ceny Williama Athelinga Jr., udělované v kritické a recenzní oblasti. Pracuje jako recenzent pro Locus: Magazín science fiction a fantasy žánru a v současnosti řídí hned dvě řady ročenkových antologií - Nejlepší science a fantasy roku a Nejlepší krátké romány, obě pro nakladatelství Science Fiction Book Club. Dále začal vydávat sérii antologií Zatmění a věnuje se také samostatným projektům. Patří tak dnes k nejaktivnějším a nejdůležitějším editorům žánru.

CHARLES N. BROWN je vydavatel cenou Hugo osmadvacetkrát odměněného Locusu: Magazínu science fiction a fantasy žánru a fantastice se věnuje již od čtyřicátých let minulého století. Působil jako knižní recenzent v Asimov's SF, sestavil několik SF antologií a psal pro množství magazínů a novin. Magazín Locus založil v roce 1968 a vyhrál s ním víc cen Hugo než kdokoli jiný. Jako nezávislý redaktor pracoval v posledních 35 letech na mnoha knihách, které byly později rovněž oceněny. Hodně cestuje a je pravidelně zván k účasti na panelových diskuzích o psaní a redaktorské práci na největších setkáních příznivců SF po celém světě, často je čestným hostem těchto akcí, přednášejícím a posuzovatelem v různých spisovatelských seminářích, byl rovněž členem poroty pro několik prestižních žánrových ocenění.

Název originálu: THE LOCUS AWARDS
Obálka: Michael Whelan
Grafická úprava obálky: Lukáš Tuma
Překlad: Pavel Bakič, Adéla Bartlová, Aleš Heinz, Pavla Horáková, Viktor Janiš, Miroslav Jindra, Jana a Jan Jam Oščádalovi, Richard Podaný, Jana Rečková, Robert Tschorn, Zdeněk Uherčík
Redakce: Helena Šebestová
Autorské profily: Martin Šust

Copyright ©2004 by Locus Publications
All Rights Reserved
Copyright ©2007 for the Czech translation by P. Bakič, A. Bartlová, A. Heinz, P. Horáková, V. Janiš, M. Jindra, J. a J. J. Oščádalovi, R. Podaný, J. Rečková, R. Tschorn, Z. Uherčík
Copyright ©2007 for Cover by M. Whelan
Copyright ©2007 for the Czech edition by Laser-books s. r. o.
ISBN 978-80-7193-240-6

Acknowledgement is made for permission to reprint the following material:
"The Death of Doctor Island" by Gene Wolfe. Copyright ©1973, 2001. First published in Universe 3. Reprinted by permission of the author and the author's agents, the Virginia Kidd Agency, Inc. Copyright ©2007 for the Czech translation by Zdeněk Uherčík.
"The Day Before the Revolution" by Ursula K. Le Guin. Copyright ©1974, 2002 by Ursula K. Le Guin. First appeared in Galaxy; from The Wind's Twelve Quarters. Reprinted by permission of the author and the author's agents, the Virginia Kidd Agency, Inc. Copyright ©2007 for the Czech translation by Adéla Bartlová.
"Jeffty is Five" by Harlan Ellison. Copyright ©1977 by the Kilimanjaro Corporation. Reprinted by arrangement with, and permission of, the author and the author's agent, Richard Curtis Associates, Inc., New York, USA. All rights reserved. Harlan Ellison is a registered trademark of The Kilimanjaro Corporation. Copyright ©2007 for the Czech translation by Richard Podaný.
"The Persistence of Vision" by John Varley. Copyright ©1978 by John Varley. First published in The Magazine of

Fantasy and Science Fiction, March 1978. Reprinted by permission of the author. Copyright ©2007 for the Czech translation by Aleš Heinz.
"The Way of Cross and Dragon" by George R. R. Martin. Copyright ©1979 by Omni International Ltd. First appeared in Omni, June 1979. Reprinted by permission of the author. Copyright ©2002 for the Czech translation by Jana a Jan Jam Oščádalovi.
"Souls" by Joanna Russ. Copyright ©1982 by Joanna Russ. First published in The Magazine of Fantasy and Science Fiction, January 1982. Reprinted by permission of the Diana Finch Liter ary Agency. Copyright ©2007 for the Czech translation by Miroslav Jindra.
"Bloodchild" by Octavia E. Butler. Copyright ©1984 Davis Publications. First published in Isaac Asimov's Science Fiction Magazine, June 1984. Reprinted by permission of the author. Copyright ©2007 for the Czech translation by Viktor Janiš.
"The Only Neat Thing to Do" by James Tiptree Jr. Copyright ©1985,
2003 by James Tiptree Jr. First published in The Magazine of Fantasy and Science Fiction, October 1985. Reprinted by permission of the author's Estate and the Estate's agents, the Virginia Kidd Agency Inc. Copyright ©2007 for the Czech translation by Jana Rečková.
"Rachel in Love" by Pat Murphy. Copyright ©1987 Davis Publications. First published in Isaac Asimov's Science Fiction Magazine, April 1987. Reprinted by permission of the author and the author's agent, Jean V. Nagar. Copyright ©2007 for the Czech translation by Jana Rečková.
"The Scalehunter's Beautiful Daughter" by Lucius Shepard. Copyright ©1988 by Lucius Shepard. First published in The Scalehunter's Beautiful Daughter (Zeising). Reprinted by permission of the author. Copyright ©2007 for the Czech translation by Robert Tschorn.
"Bears Discover Fire" by Terry Bisson. Copyright ©1990 by Terry Bisson. First published in Isaac Asimov's Science Fiction Magazíne, August 1990. Reprinted by permission of the author. Copyright ©1998, 2007 for the Czech translation by Viktor Janiš.
"Buffalo" by John Kessel. Copyright ©1991 Mercury Press, Inc. First published in The Magazíne of Fantasy and Science Fiction, January 1991. Reprinted by permission of the author. Copyright ©2007 for the Czech translation by Adéla Bartlová.
"Even the Queen" by Connie Willis. Copyright ©1992 by Connie Willis. First published in Isaac Asimov's Science Fiction Magazíne, April 1992. Used by permission of the author. Copyright ©2007 for the Czech translation by Jana Rečková.
"Gone" by John Crowley. Copyright ©1996 by John Crowley. First published in The Magazine of Fantasy & Science Fiction, September 1996. Reprinted by permission of the author and author's agent, Ralph Vicinanza. Copyright ©2007 for the Czech translation by Adéla Bartlová.
"Maneki Neko" by Bruce Sterling. Copyright ©1988 by Bruce Sterling. First published in The Magazine of Fantasy & Science Fiction, May 1998. Reprinted by permission of the author. Copyright ©2007 for the Czech translation by Aleš Heinz.
"Border Guards" by Greg Egan. Copyright ©1999 by Greg Egan. First published in Interzone #148, October 1999. Reprinted by permission of the author. Copyright ©2007 for the Czech translation by Pavel Bakič.
"Hell is the Absence of God" by Ted Chiang. Copyright ©1991 Ted Chiang. First published in Starlight 3. Reprinted by permission of the author and the author's agents, the Virginia Kidd Agency, Inc. Copyright ©2007 for the Czech translation by Pavla Horáková.
"October in the Chair" by Neil Gaiman. Copyright ©2002 Neil Gaiman. First published in Conjunctions 39: The New Wave Fabulists. Reprinted by permission of the author. Copyright ©2007 for the Czech translation by Richard Podaný.

Verše na straně 17 jsou převzaty z básně "Heaven-Haven" od Gerarda Manlyho Hopkinse (1844-89)
Verše na straně 28 jsou převzaty z básně "Il Penseroso" od Johna Miltona (1608-74)
Verše na straně 42 jsou převzaty z básně "Enoch Arden" od Lorda Alfreda Tennysona (1809-92)
Autorem haiku ze strany 61 je Matsuo Basho
Verše na straně 159 jsou převzaty z básně "Deprived of Other Banquet" od Emily Dickinsonové (1830-86)

Marianne a všem, co pracovali pro Locus

PODĚKOVÁNÍ
Chtěli bychom obzvláště poděkovat našim redaktorům, Stephanii Smithové a Dianě Gillové, za jejich neocenitelnou práci na této knize, a také mimořádnému výtvarníkovi Michaelu Whelanovi, který pro nás laskavě vytvořil skvělou malbu na obálku. Poděkování si zaslouží také následující lidé, kteří v různých časech poskytli neocenitelnou pomoc podle potřeby: Marianne S. Jablonová, Jack Dann, Liza Trombiová, Gary K. Wolfe, Nick Gevers, Mark R. Kelly, Rich Horton, Justin Ackroyd, Jennifer Brehlová, Simon Brown, Ellen Datlowová, Terry Dowling, Gardner Dozois, Kirsten Gong-Wongová, Jennifer A. Hallová, Russell Letson, Jill Waymentová, Sean Williams, Jack Womack a všichni z Westerconu, co každý rok pomáhají s udílením cen Locus.

OBSAH
Předmluva
Jonathan Strahan & Charles N. Brown
Gene Wolfe
15 SMRT DOKTORA OSTROVA
The Death of Doctor Island
Ursula K. Le Guinová
63 PŘEDVEČER REVOLUCE
The Day Before the Revolution
Harlan Ellison
77 JEFFINOVI JE PĚT
Jeffty is Five
John Varley
97 KAM OČI NEDOHLÉDNOU
The Persistence of Vision
George R. R. Martin
139 VE ZNAMENÍ KŘÍŽE A DRAKA
The Way of Cross and Dragon
Joanna Russová
157 DUŠE
Souls
Octavia E. Butlerová
201 DÍTĚ MÉ KRVE
Bloodchild
James Tiptree jr.
221 JEDINÁ SPRÁVNÁ VĚC
The Only Neat Thing to Do
Pat Murphyová
269 ZAMILOVANÁ RÁCHEL
Ráchel in Love
Lucius Shepard
295 KRÁSNÁ DCERA ŠUPINÁŘOVA
The Scalehunter's Beautiful Daughter
Terry Bisson
347 MEDVĚDI OBJEVUJÍ OHEŇ
Bears Discover Fire
John Kessel
359 BUFFALO
Buffalo
Connie Willisová
375 DOKONCE I KRÁLOVNA
Even the Queen
John Crowley
393 PRYČ
Gone
Bruce Sterling
405 MANEKI NEKO
Maneki Neko
Greg Egan
421 STRÁŽCI HRANICE
Border Guards
Ted Chiang
445 PEKLO JE NEPŘÍTOMNOST BOHA
Hell is the Absence of God
Neil Gaiman
469 ŘÍJEN PŘEDSEDÁ
October in the Chair

PŘEDMLUVA
Tato kniha obsahuje některé z nejlepších science fiction a fantasy povídek všech dob. To je vše, co skutečně potřebujete všichni vědět. Zbytek této předmluvy, stejně jako poznámky u jednotlivých prací, vás mohou a nemusí) potěšit, ale také můžete číst pouze povídky a my vám ručíme za to, že budete uchváceni.
Všechny vyhrály cenu Locus v letech svého prvního vydání. To znamená, že byly čtenáři časopisu Locus vybrány dle

doporučení recenzentů, různých editorů - počítaje v to i autory rozmanitých povídkových ročenek - a dalších odborníků, jako ty nejlepší ze svého ročníku. Prošli jsme si vítězné práce za posledních třicet let a vybrali z nich to, co považujeme za nejlepší, takže ve výsledku pro vás tyto příběhy prošly hned trojím sítem.
Science fiction a fantasy prodělala za posledních třicet let značný vývoj. V polovině šedesátých let byla science fiction pouze okrajovou záležitostí literární scény a komerční fantasy jako taková vůbec neexistovala. Pán prstenů byl publikován v paperbacku a stal se čtivem univerzitních studentů, stejně jako paperbacky Duny či Cizince v cizí zemi. V roce 1966 odstartoval seriál Star Trek; Hvězdné války a první úspěšná Tolkienova imitace Meč Shannary přišly teprve o dekádu později.
Byla to doba, kdy žánr potřeboval přísun nových autorů, aby ho oživili; fantasy a science fiction musela proniknout na nová místa, aby i tam mohla být publikována; bylo nutno stanovit měřítka kvality, aby komunita kolem science fiction a fantasy dokázala rozeznat výjimečnost uvnitř vlastních žánrových hranic. Cena Hugo již existovala, Nebula se začala udělovat v roce 1966 a Světová cena fantasy v roce 1975.
Locus: Žurnál science fiction žánru začal vycházet v roce 1968. Byl to skromný cyklostylově rozmnožovaný magazín limitovaný v počtu stran cenou deseticentového poštovného. Jeho cena byla dolar za osm čísel a přinášel jen nízký zisk. Rostl s tím, jak se rozvíjela sama science fiction. Šedesátá léta byla úžasným časem pro science fiction a pro zbytek světa - Vietnam, rocková hudba, studentské nepokoje, Léto lásky a první let na Měsíc. V science fiction se starší autoři, čtenáři a redaktoři snažili pokračovat v tradiční linii silného příběhu se zápletkou, akcí, technologickými nápady a pozitivním nahlížením na budoucnost, zatímco ti, co dospívali v atmosféře šedesátých let, první generace neodkojená pulpovými magazíny, toužila po novějších postupech, nepředvídavých a ne zcela počestných vypravěčích a po negativnějším pohledu na technologii a vesmír. Žádná ze stran přirozeně nevyhrála, ale výsledkem sloučení obou přístupů byla science fiction ve své moderní podobě.
Locus byl a stále je založen na jedné ústřední myšlence: science fiction a fantasy je důležitá a zaslouží si, aby se k ní také tak přistupovalo; zaslouží si inteligentní posudky a komentáře i důkladné reportáže. Tato myšlenka přilákala k Locusu jako značce mnoho čtenářů, spisovatelů, redaktorů a vydavatelů, mnozí z nich se stali věrnými, často dlouhodobými odběrateli. A jak náklad Locusu rostl, bylo čím dál jasnější, že jeho čtenáři jsou vášnivými a dobře informovanými příznivci science fiction a fantasy.
Od roku 1971 expandoval žánr do té míry, že se pro kohokoli stalo nemožné přečíst naprosto vše. V roce 1970 vyšlo 175 knih a existovalo 6 pravidelně vycházejících magazínů. Locus se rozhodl podniknout mezi čtenáři každoroční průzkum s cílem dozvědět se, co oni považují za nejlepší a nejdůležitější publikované práce, a prezentovat výsledky jako ceny: ceny Locus.
Každý únor zveřejní Locus seznam 100 až 150 nejlepších knih a 100 až 150 kratších prací jako doporučení od recenzentů, editorů a dalších profesionálů. Čtenáři hlasují a výsledky jsou řazeny do tabulek. Často se tak můžeme pochlubit větší voličskou základnou, než mají ceny Hugo a Nebula dohromady, což cenám Locus rychle propůjčilo pověst spolehlivého měřítka kvality.
Na rozdíl od mnoha jiných cen nejsou ty naše omezeny na vítěze a krátký výčet čtyř nebo pěti finalistů. Místo toho publikujeme v každém zářijovém čísle pečlivě seřazený seznam vítězů a všech nominovaných. Jde tak o přesný obraz toho, jak vývoj science fiction a fantasy - ústup Nové vlny, příchod kyberpunku, evoluce žánru - působil na lidi, jako jste vy - čtenáři.
A ten přehled vítězů! Těch nejlepších, nejzářivějších a nejznámějších. I voliči cen Locus mají své oblíbence. Spisovatel a redaktor Gardner Dozois - dnes patrně nejvlivnější editor žánru a možná druhý nejvýznamnější, pokud budeme Johna W. Campbella, editora časopisu Astounding, považovat za toho historicky nejvýznamnějšího - vyhrál rekordních 31 cen Locus, zatímco výtvarník Michael Whelan jich obdržel celkem 26. Ze spisovatelů získal Harlan Ellison, autor povídky Jeffinovi je pět, ohromujících 18 cen (z toho rekordních 13 za kratší práce); Ursula K. Le Guinová, v knize reprezentovaná povídkou Předvečer revoluce, je držitelkou 19 cen; a autor a editor antologií Robert Silverberg má na svém kontě šokujících 150 nominací snad v každé představitelné kategorii. Toto jsou skutečně velká jména moderní science fiction a fantasy.
Což nás přivádí zpět ke knize Locus - to nejlepší z fantasy a science fiction. Vzhledem k tomu, že jednoduše nemůže obsáhnout všechny početné vítěze či miliony slov odměněných v průběhu let cenou, jde tak jen o úzký výběr, v němž se hlasy čtenářů Locusu proťaly s názory editorů: jde o ty nejlepší a nejpopulárnější vítězné příběhy. Těžko po nás můžete chtít o mnoho víc.

Jonathan Strahan & Charles N. Brown
Prosinec 2003

přeložil Martin Šust
pozn. redakce - číselné údaje o cenách a nominacích byly v předmluvě aktualizovány, stejně tak i údaje v jednotlivých autorských profilech na začátku každé z povídek, překlady názvů česky dosud nevydaných prací jsou pouze orientační, za případné chyby se předem omlouváme.

GENE WOLFE
SMRT DOKTORA OSTROVA
GENE WOLFE se narodil v New Yorku roku 1931, sloužil v Korejské válce a studium strojírenství dokončil na univerzitě v Houstonu. Poté pracoval jako strojní inženýr, známá je jeho účast na návrhu stroje vyrábějícího proslulé bramborové

lupinky Pringles. Později se stal redaktorem obchodního deníku Plant Engineering. Jako spisovatel na sebe vůbec poprvé upozornil v pozdních šedesátých letech krátkými pracemi, které od té doby publikoval v sérii antologií Orbit editora Damona Knighta, jmenujme z nich povídky Ostrov doktora Smrt a další příběhy (The Island of Doctor Death and Other Stories 1970, č. Jiné světy: Léto'92/Winston Smith 1992) a Sedm amerických nocí (Seven American Nights 1978). Jeho stěžejními samostatnými romány jsou Pátá hlava Kerberova (The Fifth Head of Cerberus 1972) a Mír (Peace 1975), ale skutečného věhlasu dosáhl sérií tří rozsáhlých několikasvazkových eposů - Knihou Nového Slunce (čtyři svazky), Knihou Dlouhého Slunce (čtyři svazky) a Knihou Krátkého Slunce (tři svazky), cyklus mezitím doplnil ještě volně navazujícím románem Urzemě Nového Slunce (The Urth of the New Sun 1987). Společně těchto dvanáct svazků tvoří tu nejdůležitější, nejpůsobivěji propracovanou science fiction všech dob. Cyklus byl odměněn cenou Nebula, Světovou cenou fantasy, cenou Britské asociace science fiction, Cenou Augusta Derletha, Pamětní cenou Johna W. Campbella a cenami Italia a Locus. Wolfe publikoval rovněž množství povídkových sbírek z nichž uveďme soubory Ostrov doktora Smrt a další příběhy a další příběhy (The Island of Doctor Death and Other Stories and Other Stories 1980), Ohrožené druhy (Endangered Species 1989) a Podivní cestovatelé (Strange Travelers 1999). Obdržel cenu Nebula, dvě Světové ceny fantasy, čtyři ceny Locus, Pamětní cenu Johna W. Campbella, Britskou cenu fantasy, cenu Britské asociace science fiction a je rovněž držitelem Světové ceny fantasy udílené za životní zásluhy. Z poslední doby jmenujme jeho románovou dvojici Rytíř (The Knight 2004) a Čaroděj (The Wizard 2004), samostatný román Svoboda piráta (Pirate Freedom 2007) a povídkové soubory Našinci na palubě (Innocents Aboard 2004) a Hudba hvězdných vod (Starwater Strains 2005).
Jedním z Wolfových nejdůležitějších raných děl je povídkový kvartet Souostroví, kam patří příběhy Ostrov doktora Smrt a další příběhy (The Island of Doctor Death and Other Stories 1970, č. Jiné světy - Léto'92/Winston Smith 1992), Doktor z ostrova Smrt (The Doctor of Death Island 1978), Smrt doktora z Ostrova (Death of the Island Doctor 1984) a následující Smrt doktora Ostrova (The Death of Doctor Island 1973). Je to působivý a dojemný pohled na lidskou osobnost a hranici mezi fantazií a realitou.
Já prahla po tom světě
kde jaro stále svítí,
po lukách, kde nepadá z výše ostré krupobití
a kde lilií pár kvete
Já prahla po té kráse
k níž bouře nepřichází,
kde zeleň dme se tichem nebes
a moře nevzdouvá se.

GERALD MANLEY HOPKINS, Heaven-Haven
Zrnko písku, balancující na okraji důlku, se zachvělo a spadlo dovnitř; mravkolev na dně je zlostně hodil zpět. Chvíli bylo ticho a klid. Pak se celý důlek i se čtverečním metrem písku kolem opile posunul a dvě palmy se naklonily, aby lépe viděly. Čtverec písku se otočil a vysunul okolo jedné strany a objevila se zjizvená chlapecká hlava - jizvy po sešívání už brzy zmizí pod strništěm hnědých vlasů; chlapec vykulil hypnoticky černé oči a zarazil se, krk měl přesně v místě, kde se předtím nacházel mravkolev; pak, jako by ho někdo zespoda píchl, vyšvihl se na pláž, otočil se a začal skopávat písek do temného průlezu, z něhož se vynořil. Otvor se zabouchl. Chlapci mohlo být tak čtrnáct.
Nějakou chvíli seděl na bobku a odhrabával písek, aby našel dveře. V hloubce několika centimetrů narazil na hrubý, pevný povrch, který nebyl ani z betonu ani z pískovce, i když obojí připomínal - byl to pískem plněný organický plast. Odřel si o něj prsty, ale hranu poklopu nenašel.
Pak vstal a rozhlédl se. Jeho hlava se pohybovala plynule jako hlava některých plazů - tam a zpět bez zastavení v úvratích oblouku. Dělal to neustále, navždy - a proto už to víckrát nebude popisováno, stejně jako fakt, že celý čas dýchá. Protože to dělal přesně tak jako podrážděný had. Chlapec byl hubený a nahý jako žába.
Před ním se písek zvolna svažoval k safírové hladině; na pláži leželo několik kokosových ořechů a mušlí a podél břehu cupital krab, který si hrál na honěnou s jazyky mizejících vln. Za chlapcovými zády se do dálky rozprostírala pláž porostlá palmami, tím hustěji, čím dál byly od vody, až nakonec les jejich sloupovitých kmenů připomínal architektonické dílo; palácové bludiště se stěnami ověšenými stále hustěji popínavými rostlinami a liánami se zelenými, šarlatovými a žlutými listy, palmy se mísily s bambusem a opadavými stromy tečkovanými ohnivými orchidejemi, a to všechno končilo téměř na hranici viditelnosti třpytivou stěnou, na níž převládala černá a zelená barva.
Chlapec zašel do vody, teplé jako krev, dokud mu nesahala ke kolenům. Nabral ji do dlaně a ochutnal - byla čerstvá, beze stop dezinfekčních prostředků, na které byl zvyklý. Vrátil se na břeh, sedl si do písku asi pět metrů nad hranici přílivu a po deseti minutách, během kterých neslyšel nic kromě větru a šeptání příboje, zaklonil hlavu a začal ječet. Ječel ve výškách a každý jeho výdech zakončil nesrozumitelný, plačtivý vzlyk, po němž následovalo duté, bolestivé zalapání po dechu. Jednou takhle bez přestání křičel čtrnáct hodin a dvacet dvě minuty, až mu nakonec sestra, která měla po celých sedmnáct let jen vynikající posudky, dala injekci bez svolení službukonajícího lékaře.
Po nějaké době chlapec přestal - ne že by byl unavený, ale aby lépe slyšel. Stále tu nebylo nic jiného než šumění větru ve vějířovitých korunách palem a šeptání příboje, přesto měl dojem, že zaslechl hlas. Chlapec uměl být potichu stejně dobře jako dělat hluk, takže teď byl zticha, levou rukou mezi prsty prosíval písek bílý jako sůl, zatímco pravou házel do příboje drobné oblázky, čiré jako kousky skla.
"Poslouchej," vyzval ho příboj. "Poslouchej. Poslouchej."
"Slyším tě," odpověděl chlapec.
"Dobře," řekl příboj a sám si ozvěnou tiše opakoval: "Dobře, dobře, dobře."

Chlapec pokrčil rameny.
"Jak ti mám říkat?" zeptal se příboj.
"Jmenuji se Nicholas Kenneth de Vore."
"Nick, Nick … Nick?"
Chlapec vstal, otočil se zády k moři a vykročil do vnitrozemí. Když už mu voda zmizela z dohledu, našel kokosovou palmu, která se kolébala mezi ostatními pod takovým náklonem, že mu připomínala stopu stoupajícího tryskáče rozfoukávanou větrem. Oběma rukama nejprve ohmatal drsný povrch kmene a pak začal šplhat; moc to neuměl, takže šplhal pomalu a trochu neohrabaně, měl ale lehké tělo a byl silný. Za nějakou dobu se dostal do vrcholu, kde vyplašil několik plyšových opiček, které s vřeštěním přeskákaly na okolní palmy a nechaly ho samotného, uhnízděného mezi dlouhými vějíři listů a zelenými kokosovými ořechy. "Já jsem tu také," řekl hlas z palmy.
"Ach," vydechl chlapec, který sledoval převalující se safírové nebe vysoko nad hlavou.
"Budu ti říkat Nicholasi."
"Vidím moře," řekl chlapec.
"Víš, jak se jmenuji?"
Chlapec neodpověděl. Dlouhatánský kmen křivé palmy se s ním lehce houpal.
"Přátelé mi říkají doktor Ostrov."
"Já ti tak říkat nebudu."
"Pak ale nebudeš mým přítelem."
Zakřičel racek.
"Ale, víš, já tě za přítele považuji. Ty mě možná nemáš za přítele, ale já říkám, že jsi můj přítel. Líbíš se mi, Nicholasi, a budu se k tobě chovat jako k příteli."
"Jsi stroj, člověk, nebo opatrovník?" zeptal se chlapec.
"Jsem to všechno, a ještě mnohem víc. Jsem zosobnění ostrova, jeho strážný duch."
"Kecy."
"Když jsme se teď seznámili, chceš, abych tě nechal o samotě?"
Chlapec zase neodpověděl.
"Asi chceš, abych tě nechal s tvými myšlenkami. Rád bych poznamenal, že dnes jsme pokročili mnohem více, než jsem čekal. Myslím, že spolu budeme dobře vycházet."
Po patnácti nebo snad více minutách se chlapec zeptal: "Odkud přichází to světlo?" Odpověď ale nedostal. Chvíli počkal, pak slezl po kmeni dolů. Posledních pět metrů seskočil, a když dopadl do měkkého písku, sbalil se do kotoulu. Znovu se vrátil na pláž a pozoroval hladinu. Kam až dohlédl, zdvihala se stále výš, vzdálené vlny se rozpadaly v bělostnou pěnu, až se z hladiny stala bíle šmouhovaná obloha. I pláž po jeho pravici a levici se téměř neznatelně zakřivovala, dokud úplně nezmizela. Vykročil a vzápětí v dálce, kde ji už téměř nedokázal rozeznat, uviděl lidskou postavu. Rozběhl se; za okamžik se zastavil a otočil. Daleko vpředu kráčel po pláži jiný téměř neviditelný chodec. Nicholas ho ignoroval, našel si kokosový ořech, zkusil ho otevřít, pak jej odhodil a šel dál. Občas z vody vyskočila ryba a někdy zahlédl kroužícího racka, jak slétá z hladiny a noří se pod ni. Světla ubývalo. Uvědomil si, že už nějaký čas nejedl, ale neměl veliký hlad; vlastně si v tuto chvíli hlad užíval stejným způsobem, jako když se kdysi řízl do ruky, aby viděl, jaké to je, když mu teče krev. Jednou, když míjel kokosovou palmu, řekl nahlas: "Doktore Ostrove!" Pak si při chůzi začal prozpěvovat: "Doktor Ostrov, doktor Ostrov, doktor Ostrov," tak dlouho, až slova úplně ztratila význam. Plaval v moři tak, jak ho to učili ve velikých bazénech na léčbu čtvrtodenní zimnice na Kalistu, aby si zlepšil koordinaci pohybů, prskal a frkal, dokud se nenaučil, jak se vyhýbat vlnám. Když už byla taková tma, že viděl jenom bílý písek a bílé hřebeny vln, napil se z moře a usnul na pláži, pravá tvář jeho protáhlého, ošklivého obličeje odpočívala první, vypadala, že spí, i když levé oko bylo otevřené a dívalo se; hlava se mu otáčela ze strany na stranu; levý koutek úst měl ztuhlý jako mrtvolná maska, jeho charakteristický výraz - vztek a nepřístupnost se špetkou nelidskosti, jakou lze pozorovat právě jen v určitých lidských tvářích.

Když se probudil, nebylo ještě světlo, ale noc už přecházela do přívětivé šedi. Bezhlavé palmy stály rozeseté po pláži jako vysocí duchové, vrcholky se jim ztrácely v mlze a otálejícím svítání. Bylo mu chladno. Dlaněmi si třel boky; poskakoval po písku a rozběhl se ke šplouchající vodě, aby se zahřál; když se tečka rudého světla před ním změnila v oheň, zpomalil.
Nad ohněm se krčil mladík. Vypadal tak na pětadvacet. Zcuchané černé vlasy mu spadaly na ramena a z brady mu rašila řídká bradka; jinak byl nahý stejně jako Nicholas. Oči měl veliké, temné a prázdné jako ústí brokovnice. Šťoural se v ohni, kouř přinášel vůni pečené ryby. Nicholas chvíli stál a zpovzdálí ho pozoroval.
Muži tekly z koutku úst sliny; otřel si je rukou a na tváři mu zůstala šmouha od popela. Nicholas se šoural blíž, až se ocitl na druhé straně ohniště. Ryba, zabalená do širokých listů a bláta, ležela uprostřed žhavých uhlíků. "Já jsem Nicholas," představil se. "Kdo jsi ty?" Mladík se na něho nepodíval, nikdy se na něho nepodíval.
"Hele, chtěl bych kousek tvojí ryby. Ne moc. Platí?"
Mladík zdvihl hlavu a podíval se ne na Nicholase, ale na nějaký bod daleko za ním; pak oči zase sklopil. Nicholas se usmál. Úsměv jen zdůraznil rozpolcenost jeho obličeje a nerovnoměrnou křivku úst.
"Jenom kousíček? Nebude už hotová?" Nicholas podřepl, aby mladíka napodobil, ale jako by to byl signál, mladík po něm přes oheň skočil. Nicholas uskočil, ale příliš pozdě - mladík do něho narazil plnou vahou, srazil ho na písek a prsty mu zaťal do hrdla. Nicholas se mu s jekotem vytrhl, vlétl do vody, mladík za ním; Nicholas se potopil.
Plaval pod vodou, břichem se téměř otíral o zvlněný písek, až se dostal do větší hloubky; tam se vynořil, lapal po dechu a spatřil mladíka, který ho také zahlédl. Znovu se ponořil, ale tentokrát vyplaval až mnohem dál, ve veliké

hloubce. Šlapal vodu a viděl oheň na pláži a mladíka, jak se k němu brodí mělkou vodou a ranním širáním. Nicholas pak plaval pět set možná i více metrů podél pláže, pak vyšel na břeh a zase se vracel k ohni.
Mladík ho uviděl, když byl ještě kus od něho, ale dál seděl a uždiboval růžové kousky ryby a sledoval Nicholase. "Co se děje?" zeptal se Nicholas z ještě bezpečné vzdálenosti. "Zlobíš se na mě?"
"Buď opatrný, Nicholasi," varoval ho pták z lesa.
"Neublížím ti," řekl mladík. Vstal, otřel si umaštěné ruce o hruď a ukázal na rybu u svých nohou. "Dáš si?"
Nicholas přikývl a usmál se tím svým zmrzačeným úsměvem.
"Tak pojď."
Nicholas čekal, doufal, že mladík od ryby odstoupí, ale ten ani neopětoval úsměv.
"Nicholasi," zašeptaly mu vlnky u nohou, "tohle je Ignacio."
"Hele, opravdu nevadí, když si vezmu?" optal se Nicholas.
Ignacio přikývl, ale neusmál se.
Nicholas opatrně popošel; jak se skláněl, aby rybu zvedl, sevřely ho silné Ignaciovy paže; pokusil se vykroutit, ale Ignacio ho povalil a padl na něho. "Prosím!" ječel. "Prosím!" Do očí mu vhrkly slzy. Pokusil se znovu vykřiknout, ale neměl vzduch; jazyk, silnější než jeho zápěstí, mu lezl z úst.
Pak Ignacio povolil sevření a udeřil ho pěstí do obličeje. Nicholas už zažil fackování a rány, byl zbit, pral se, někdy surově, s ostatními chlapci; ale nikdy ho nikdo neudeřil tak, jak se mezi sebou bijí muži. Ignacio ho udeřil znovu; ze rtů mu vytryskla krev.

Dost dlouho ležel na písku vedle vyhasínajícího ohně. Vědomí se mu vracelo jen zvolna; zamrkal, vtáhlo ho to zpět do tmy, znovu zamrkal. Ústa měl plná krve, a když se mu ji podařilo vyplivnout do písku, vypadala jako chuchvalec měkkého masa, polymerovaného do podivných tvarů; levou tvář měl hrozně nateklou a na levé oko skoro neviděl. Po nějakém čase se doplazil k vodě; dlouho poté se zvedl a nejistě se potácel k vychladlému popelu. Ignacio odešel a z ryby nezbylo nic než kosti.
"Ignacio je pryč," řekl doktor Ostrov rty vln.
Nicholas usedl do písku na zkřížené nohy.
"Zvládl jsi ho moc dobře."
"Viděl jsi, jak se pereme?"
"Viděl jsem tě; vidím všechno, Nicholasi."
"Tohle je to nejhorší místo," řekl Nicholas ke svému klínu.
"Jak to myslíš?"
"Už jsem byl na hodně špatných místech - místech, kde tě udeří nebo na tebe stříkají z velkých hadic ledovou vodu, až tě to porazí. Ale ještě nikde, kde by nechali někoho jiného…"
"Jiného pacienta?" zeptal se kroužící racek.
"…aby dělal tohle."
"Měl jsi štěstí, Nicholasi, Ignacio je vrahoun."
"Mohl jsi ho zastavit."
"Ne, nemohl. Celý tenhle svět je mým okem, uchem a jazykem, Nicholasi; ale nemám žádné ruce."
"Myslel jsem, že tohle všechno jsi udělal ty?"
"To vytvořili lidé."
"Myslel jsem jako že to udržuješ v provozu."
"Udržuje se to samo a ty - všichni lidé zde - to řídí." Nicholas pohlédl na hladinu. "Co dělá vlny?"
"Vítr a příliv."
"Jsme na Zemi?"
"Cítil by ses na Zemi lépe?"
"Nikdy jsem tam nebyl; docela by mě to zajímalo."
"Jsem víc Zemí, než je Země teď, Nicholasi. Kdybys vzal ty nejlepší z nejlepších pláží na Zemi, vyčistil je od jedů a špíny posledních tří staletí, dostal bys mě."
"Ale tohle není Země?"
Žádná odpověď. Nicholas obcházel vyhaslý oheň, dokud nenašel Ignaciovy stopy. Nebyl žádný stopař, ale na sledování hlubokých otisků v měkkém písku ani být nemusel; sledoval je a jak kráčel, hlava se mu otáčela ze strany na stranu jako senzor minohledačky.
Stopy vedly několik kilometrů po pláži, pak náhle zahnuly, klikatily se mezi kokosovými palmami, až se nakonec ztratily na pevné půdě ve vnitrozemí. Nicholas zvedl hlavu a zakřičel: "Ignacio? Ignacio!" Za okamžik uslyšel prasknutí větvičky a šustění odhrnovaných listnatých větví. Čekal. "Mami?"
Z hustého podrostu vystoupila dívka a šla k němu. Byla, hezká, i když trochu hubená, a mohlo jí být tak devatenáct; v místech, kde byly její vlasy vystaveny slunci, byly blond, jinde byly tmavší. "Poškrábala ses," řekl Nicholas. "Teče ti krev."
"Myslela jsem, že jsi moje matka," oslovila ho. Byla o hlavu vyšší než Nicholas. "Pral ses, že jo? Teď jdeš po mně?"
Nicholas už podobné rozhovory zažil a raději by tu poznámku ignoroval, ale byl teď sám. "Chceš jít domů?"
"No, asi bych měla, vid?"
"Ale chceš?"
"Mamka vždycky říká, že když dáváš něco na plotnu, nechceš se spálit - je fakt dobrá kuchařka. Vážně. Máš rád slaninu se zelím?"

"Máš něco k jídlu?"
"Teď ne. Před časem jsem měla."
"A co?"
"Ptáka." Dívka udělala neurčité gesto, na Nicholase se nepodívala. "Mám vzpomínku, která spolkla ptáka."
"Chceš jít k vodě?" Už tím směrem stejně šli. "Zrovna jsem se šla napít. Jsi prima prcek."
Nicholas nesnášel, když mu někdo říkal prcku. "Zapaluju různý místa," řekl.
"Tohle nezapáliš; poslední dny tu bylo krásně, ale když jsou všichni smutní, tak prší."
Nicholas chvíli mlčel. Když došli k moři, dívka si klekla a sklonila se, aby se napila, dlouhé vlasy jí spadly přes obličej a konečky se smáčely ve vodě, a nejdřív bradavky a pak i poloviny obou ňader se ponořily do vody. "Tady ne," napomenul ji Nicholas "Je tam písek, protože jsme moc blízko břehu. Pojď dál." Brodil se dál do moře, dokud mu poskakující vlny nesahaly k podpaží, pak sklonil hlavu a napil se.
"To mě nenapadlo," řekla dívka. "Maminka říká, že jsem hloupá. I tatínek to říká. Myslíš, že jsem hloupá?"
Nicholas zavrtěl hlavou.
"Jak se jmenuješ?"
"Nicholas Kenneth de Vore. A jak ty?"
"Diana. Budu ti říkat Nicky, nevadí?"
"Až budeš spát, tak ti ublížím," vyhrožoval.
"Ale ne."
"Ale jo. Když jsem býval u Svatého Jana, byla tam skoro pořád nulová přitažlivost a jedna holka mi říkala jménem, co se mi nelíbilo, tak jsem to jednou v noci nevydržel, šel do kóje, kde spala, vypnul jí omezovače, takže se vznesla a poletovala tam, dokud do něčeho nenarazila, to ji probudilo, zkusila se něčeho chytit, ale to ji roztočilo a tak si zlomila nos a dva prsty. Všude tam byla krev. Přišli ošetřovatelé a jeden mi řekl - to ještě nevěděli, že jsem to udělal já - že když vyšel ven, měl bílý plášť samou rudou tečku, protože se do něj vpily všechny ty kapky krve."
Dívka se na něho usmála a ve vyzáblém obličeji se jí objevily dolíčky. "Jak přišli na to, že jsi to byl ty?"
"Někomu jsem to řekl a on to pak řekl jim."
"Určitě jsi jim to řekl sám."
"Určitě ne!" Zlostně se brodil pryč, ale jakmile byl kousek na pláži, posadil se do písku, zády k ní.
"Nechtěla jsem tě naštvat, pane De Vore."
"Nejsem naštvanej!"
Chvilku si nebyla jistá, jak to myslí. Posadila se vedle, malinko za něj, a bezmyšlenkovitě si začala sypat písek do klína.
"Vidím, že jste se seznámili," řekl doktor Ostrov.
Nicholas se rozhlédl, odkud ten hlas přichází.
"Ty asi vidíš všechno."
"Jen to, co je důležité. Měl jsem teď práci ve svých jiných částech. Rád vidím, že jste se poznali; vycházíte spolu dobře?"
Žádný z nich neodpověděl.
"Měli byste být s Ignaciem, potřebuje vás."
"Nemůžeme ho najít," odpověděl Nicholas.
"Doleva po pláži, dokud neuvidíte veliký kámen, pak zabočte do vnitrozemí. Asi tak pět set metrů."
Nicholas vstal, otočil se doprava a vykročil. Diana za ním musela popoběhnout, aby ho dohonila.
"Nemám ho rád," utrousil Nicholas a cuknutím ramene ukázal někam za sebe. "Ignacia?"
"Doktora."
"Proč pořád tak hýbeš hlavou?"
"Neřekli ti to?"
"Nikdo mi o tobě nic neřekl."
"Tady mi to otevřeli," Nicholas se dotkl svých jizev, "vzali nůž a přeřízli mi celý corpus… corpus…"
"Corpus callosum," zaševelil uschlý palmový list. "…corpus callosum," dokončil Nicholas. "Víš, tvůj mozek je uvnitř jako vlašský ořech. Je ze dvou půlek a přesně uprostřed je taková silná masitá spojka. Tak to přeřízli."
"Děláš si ze mě trochu srandu, že jo?"
"Ne, nedělá," řekla opice, která si přišla k vodě najít nějakého kraba. "Jeho mozek byl chirurgicky rozdělen; má to ve složce." Byla to mladá opice s důvěryhodným obličejem plným pěkně ošklivých, drobných boláků.
"Je to v mojí hlavě," odsekl Nicholas.
"Myslím, že by tě to zabilo, nebo z tebe udělalo idiota nebo tak," soudila Diana.
"Říkají, že každá moje polovina je stejně chytrá, jako jsou obě dohromady. Každopádně, tahle polovina je… ta polovina… to jsem já, kdo mluví."
"Vy jste teď dva?"
"Když přeřízneš žížalu a každá část je stále živá, tak jsou dvě, no ne? Jak jinak nám chceš říkat? Už nikdy se nemůžeme spojit."
"Ale já mluvím jen s jedním ty?"
"Oba tě slyšíme."
"Který z vás odpovídá?"
Nicholas se pravou rukou dotkl pravé strany hrudníku. "Já. Já odpovídám. Řekli mi, že je to levá strana mozku, která má centra řeči, ale vypadá to obráceně; nervy se cestou ven kříží, takže mluvím svojí pravou polovinou. Moje uši slyší pro nás oba, ale každým okem vidíme jen půl a půl - vidím jen, co je napravo od toho, na co se dívám, a druhá strana,

myslím, vidí jen to vlevo, takže proto stále otáčím hlavu. Řekl bych, že je to jako být tak trochu slepý; zvykneš si na to."
Dívka stále přemýšlela o jeho rozděleném těle. Řekla: "Není mi jasné, jak můžeš chodit, když je tě jenom půl."
"Můžu trochu hýbat levou stranou a nezlobíme se na sebe. Neměli bychom se spolu nijak spojit, ale dokážeme to: dolů přes nohy do konečků prstů a zase zpátky nahoru. Jen nemůžu se svojí druhou stranou mluvit, protože to neumí, i když mi rozumí."
"Proč to udělali?"
"Měl nezvladatelné záchvaty," vysvětlila opice, která je následovala.
"Vážně?" zeptala se ho dívka. Sledovala racka letícího těsně nad hladinou a zdálo se, že ji to nezajímá.
Nicholas sebral škebli a mrštil jí po opici, ta však stačila uskočit. "Měl jsem vidiny," řekl po půlminutě ticha.
"Ooch, opravdu?"
"Neměli to rádi. Říkali, že upadnu a strašně sebou trhám a někdy jsem se při tom asi poranil a někdy jsem se kousl do jazyku, až mi tekla krev. Ale mně to tak nepřipadalo; tohle všechno jsem se dozvídal až potom. Pro mě to bylo, jako bych šel daleko dopředu a pak se musel vracet. Nechtělo se mi."
Vítr rozfoukával Dianě vlasy; musela si je shrnout z obličeje. "Viděl jsi věci, které se teprve měly stát?"
"Někdy."
"Vážně? Fakt jsi něco viděl?"
"Někdy."
"Povídej mi o tom. Jak jsi viděl, co se stane."
"Viděl jsem, jak jsem mrtvý. Byl jsem celý černý a scvrklý jako to, co odřezávají v hydroponických zahradách; plul jsem a otáčel jsem se jako ve vodě, ale nebylo to ve vodě - jen jsem se vznášel a otáčel v prostoru, v ničem. A po obou stranách jsem měl světla, takže obě strany byly jasné, ale černé, a viděl jsem svoje zuby, protože tohle" - zatahal se za tváře - "odpadlo a ty zuby byly nádherně bílé."
"To se ještě nestalo."
"Ne tady."
"Řekni mi o něčem, co jsi viděl a co se pak stalo."
"Myslíš, jako že se vdává něčí sestra? Tam, kde jsem byl, tohle chtěla vědět většina holek. Většinou to byla světla, jaká jsem nikdy nikde neviděl, a hlasy, které jsem nikdy nikde neslyšel, říkaly mi věci, pro které ani nejsou slova a tak; ale teď se nechci vracet. Hele, chci se tě zeptat na Ignacia."
"To není nikdo," odpověděla dívka.
"Jak to myslíš, že to není nikdo? Je tu ještě někdo kromě tebe, mě, Ignacia a doktora Ostrova?"
"Nikdo, koho můžeme vidět nebo se ho dotknout."
Ozvala se opice: "V tuhle chvíli jsou tu ještě jiní pacienti, Nicholasi, ale pro dobro tvoje i jejich bude lepší, když se nesetkáte." Na opici to byla slušně dlouhá věta.
"Co to znamená?"
"Když ti to povím, řekneš mi o něčem, co jsi viděl a co se pak skutečně stalo?"
"Tak dobře."
"Ty začni."
"Tam, kde jsem byl, byla jedna holka, jmenovala se Maya. Měli tam zvlášť pokoje pro holky a pro kluky, ale se všemi ses mohla vidět v odpočívárně, v jídelně a tak, a ona byla v mojí psychodramatické skupině." Měla černé lesklé vlasy, jako lakovaný nábytek v pracovně doktora Honga, pleť bílou jako perleť, protáhlé, temně modré úzké oči (když je viděl, musel myslet na kočičí oči). Podle něj jí bylo patnáct, možná šestnáct. "Jdu domů," řekla mu. Bylo to psychodrama a on byl její mladší bratr a ona už byla doma; když to ale řekla, kužel světla, který jim poskytoval potřebný odstup od malého publika doktorů a pacientů, okamžitě souhlasně pohasl, aby se stal obývacím pokojem Mayiny matky a hned na to návštěvní místností. Nicholas/Jerry řekl: "Hej, to je paráda! Hele, mám nový kolo - chceš se projet, až budeš doma?"
Maureen/Mayina matka řekla: "Ne, Mayo. Naletíš do něčeho a zlomíš si zub, víš, kolik teď tyhle věci stojí."
"Nedopřejete mi žádnou zábavu."
"Ale dopřejeme, zlato, ale nějakou hezkou zábavu. Dívka musí být na sebe moc opatrná - ach, Mayo, kdybych ti tak mohla nějak vysvětlit, jak musí být dívka opatrná."
Nikdo nic neříkal, tak se ozval Nicholas/Jerry: "Má třílistou vrtuli a já na konce přidělám fábory se závažíčkama, a až pojedu dolů průjezdem třicet sedm B, pozor, tady jede to starý kruhadlo na zelí!"
"Takhle nějak," řekla Maya, dala nohy k sobě a rozpažila, aby vytvořila třílistou vrtuli kola nebo krucifix. Přitom se roztočila a zvolna rotovala ke středu jeviště - červené šortky, bílá halenka, červené šortky, bílá halenka, červené šortky, žádné botky.
"A tys viděl, že nikdy nepůjde domů, že místo toho půjde do nemocnice, podřeže si tam zápěstí a umře tam?"
Nicholas přikývl.
"Řekl jsi jí to?"
"Ano," odpověděl. "Ne."
"Tak se rozmysli. Neřekls jí to? V klídku."
"Když někomu něco řekneš a on ti nerozumí, platí to?" Diana o tom přemýšlela ještě několik kroků, zatímco Nicholas si cákal vodu na horké modříny, které mu udělal Ignacio. "Jestli to bylo jasné a zřetelné a ona měla rozumět - to je problém, který mám se svou rodinou."
"Jakej?"
"Oni neříkají věci - chápeš? Já jen říkám, koukněte, prostě mi řekněte, co mám udělat, řekněte, co po mně chcete, ale

pokaždé je to něco jiného. Moje máma říká: ‚Diano, měla bys poznat nějakého chlapce, nesmíš s ním ven, já ani tvůj otec jsme ho nikdy neviděli, vždyť ani neznáme jeho rodinu, Douglasi, myslím, že bys měl o Dianě něco vědět, někdy je zmatená, šli jsme s tím k doktorovi, byla v nemocnici, zkus…'"
"Zkus ji nerozrušovat," dopověděl Nicholas.
"Tys poslouchal? Ty jsi jako z Trojských planet? Znáš moji matku?"
"Jen na takových místech žiju," odpověděl Nicholas. "A to už dlouho. Ty ale mluvíš jako ostatní."
"Cítím se líp, když jsem s tebou; jsi vážně fajn. Škoda, že nejsi starší."
"Myslím, že už moc nezestárnu."
"Bude pršet, cítíš to?"
Nicholas zavrtěl hlavou.
"Hele." Diana nemotorně povyskočila a vznesla se tři metry do vzduchu. "Vidíš, jak vysoko vyskočím? To znamená, že lidé jsou smutní a bude pršet. Říkala jsem ti to."
"Neříkala."
"Ale ano, Nicholasi."
Mávl nad tím rukou, protože ho najednou něco napadlo. "Byla jsi někdy na Kalistó?"
Dívka zavrtěla hlavou a Nicholas řekl: "Já ano, dělali tam tu operaci. Je to měsíc tak veliký, že přitažlivost je většinou přirozená, z hmotnosti, je celý zastřešený a je tam spousta vzduchu."
"A?"
"A když jsem tam byl, tak pršelo. Museli vypnout jeden reaktor, protože měl velikou závadu, a byla stále větší a větší zima, až si všichni v nemocnici na sebe natáhli svoje prostěradla, jako Amerindové v knihách, a zajistili vypínače radiátorů v koupelnách a sestry a obrazovky stále říkaly, že to není nic vážného, že se jenom šetří energie, aby se nevypnuly důležité věci, co ještě běží. A pak se rozpršelo, stejně jako na Zemi. Říkali, že se tak ochladilo, že se pára ve vzduchu srážela a vypadalo to, jako kdyby celá nemocnice byla pod sprchou. Všichni z horních paland museli dolů, protože jim pršelo rovnou do postelí, a já měl dvě noci u sebe v pokoji muže, kterému stroj usekl ruku. Ale nedalo se skákat výš a byla tak trochu tma."
"Tady se nesetmí pokaždé," řekla. "Někdy se déšť třpytí. Myslím, že to doktor Ostrov musí dělat, aby všechny povzbudil."
"Ne," ozvaly se vlny. "Aspoň ne v tom smyslu, jak si myslíš, Diano."
Nicholas měl hlad a začal se dožadovat něčeho k jídlu, pak svůj hlad spolkl, odplivl si do písku a zmlkl.
"Když je většina z vás tady smutná, tak prší," pokračovaly vlny, "protože déšť vyvolává v lidské duši smutek. Smutek proto, že nešťastným lidem asi připomíná jejich vlastní slzy a tiší melancholii."
"No, já se za deště někdy cítím líp," potvrdila Diana.
"To by ti mohlo pomoci, abys porozuměla sama sobě. Většina lidí se zklidní, když je jejich okolí v souladu s jejich emočním stavem, a zneklidní, když tomu tak není. Rozzlobený člověk se v červené místnosti trochu uklidní, a nešťastné lidí popuzuje slunce a zpěv ptáků. Vzpomeň si:
"Když scházíš mi,
jdu neviděn
hladce skoseným pažitem.
Na měsíc - tuláka - hledím tu,
jak právě stoupá k zenitu,
snad svedlo jej pryč neštěstí
v široké nebes bezcestí?"
Dívka zavrtěla hlavou.
"Ne," řekl Nicholas. "To někdo napsal?" Pak dodal: "Říkal jsi, že neumíš úplně všechno."
"Nedokážu nic jiného než s vámi mluvit," odpověděly vlny.
"Ale způsobil jsi déšť."
"Vaše srdce bijí; cítím, jak pracují, i když s vámi mluvím - ovládáte tlukot svého srdce?"
"Umím zastavit dech."
"Umíš zastavit své srdce? Ale poctivě, Nicholasi."
"Asi ne."
"Stejně já neumím ve svém světě ovládat počasí, zabránit někomu, aby dělal, co chce, nebo nakrmit vás, když máte hlad: nezávisle na mé vůli se vaše pocity monitorují a průměrují a naše počasí reaguje. Bezvětří a slunečno pro klid, déšť pro melancholii, bouře pro vztek a tak dál. Takhle to lidé vždycky chtěli."
"Co?" zeptala se Diana.
"Aby počasí odpovídalo lidským přáním. To je základ magie a nejstarší sen lidstva; a tady, na mně, je to tak."
"To abychom byli v pořádku?"
"Ty nejsi nemocná!" štěkl Nicholas podrážděně.
"Tak alespoň někteří z vás se mohou vrátit do společnosti," dokončil doktor Ostrov.
Nicholas hodil do vody škebli, jako by chtěl zavřít ústa, která mluvila. "Proč se s tou věcí vůbec bavíme?"
"Počkej, prcku, připadá mi to zajímavé."
"Lži a samé lži."
"V čem jsem lhal, Nicholasi?" zeptal se doktor Ostrov.
"Říkal jsi, že to byla magie…"
"Ne. Řekl jsem, že když lidstvo snilo o magii, byla za tím touha po všemocnosti myšlenky. Nikdy jsi netoužil být

čarodějem, Nicholasi, dokázat za noc vystavět paláce nebo hnát kouzelného ebenového koně do bitvy s démony povětří?"
"Ale já jsem čaroděj - mám nadpřirozené schopnosti a předtím, než nás rozdělili na dva…"
"Říkal jsi, že průměruješ emoce. Když jsi spustil déšť," přerušila ho Diana.
"Ano."
"Znamená to, že když je jeden člověk opravdu strašně, strašně smutný, změní průměr natolik, že může sám způsobit déšť? Nebo něco jiného? To mi nepřipadá moc fér."
Bylo dost možné, že se vlny usmály. "To se nikdy nestalo. Ale kdyby ano, Diano, kdyby jeden člověk měl tak hluboký pocit, pomysli, jak moc by to potřeboval. Nemyslíš, že bychom mu pak měli vyhovět?"
Diana pohlédla na Nicholase, ale ten už zase šel, jeho hlava se otáčela, nevšímal si jí ani hlasu vln. "Počkej!" vykřikla.
"Říkal jsi, že nejsem nemocná, ale já jsem, víš?"
"Ne, nejsi."
Rozběhla se za ním. "Všichni to říkají, a někdy jsem hrozně zmatená a jindy to ve mně vře, úplně vře. Mamka říká, že když dáváš něco na plotnu, nechceš se spálit, stačí, když máš jeden prst na držadle pánve a pak tě to nespálí, ale já nemůžu, nikdy nemůžu najít držadlo nebo si vzpomenout."
Aniž by se ohlédl, chlapec řekl: "Tvoje máma bude asi nemocná, a asi i tvůj táta, těžko říct. Ty ale ne. Úplně by stačilo, kdyby tě nechali na pokoji, a budeš v pořádku. Jak to, že tě neštve žít se dvěma bláznama?"
"Nicholasi!" vykřikla a popadla ho za vyzáblá ramena. "To není pravda!"
"Ale je."
"Jsem nemocná. Všichni to říkají."
"Já ne; to tvoje všichni znamená jen ti, co to říkají… není to tak? A když vynecháme tebe, tak jsou to dva; to přece nejsou všichni."
"Doktore! Doktore Ostrove?" zvolala dívka.
"Ty tomu nechceš věřit, že jo?" zeptal se Nicholas.
"Doktore Ostrove, je to pravda?"
"Co má být pravda, Diano?"
"To, co říká. Jsem nemocná?"
"Choroba - dokonce i tělesná nemoc - je relativní záležitost, Diano; plné zdraví je jen ideál, abstrakce, přestože opačný konec stupnice nikoli."
"Přece víš, co myslím."
"Fyzicky nemocná nejsi." Dlouhá modrá vlna se překlopila a její napěněný hřeben se syčením narážel na břeh vpravo i vlevo. "Jak jsi sama před chvílí řekla, jsi občas zmatená a někdy trochu vyšinutá."
"Říkal, že nebýt ostatních lidí, nebýt mojí matky a otce, nebyla bych tady."
"Diano…"
"Tak je to pravda, nebo ne?"
"Většina duševních nemocí by neexistovala, Diano, kdyby bylo vždy možné oddělit se - v myšlenkách i od skutečnosti - alespoň na chvíli."
"Oddělit se?"
"Nenapadlo tě někdy utéct, aspoň na chvíli?"
Dívka přikývla a pak, jako by si nebyla jista, že ji doktor Ostrov vidí, řekla: "Myslím, že často; vypadnout ze školy, najít si někde něco vlastního - jít na Achilla. Někdy mě to pořádně popadlo."
"Proč jsi to neudělala?"
"Měli by o mě strach. A stejně by mě našli a musela bych se vrátit."
"Pomohlo by, kdybych jim já - nebo lidský doktor - řekl, že to nemají dělat?"
Když dívka neodpovídala, Nicholas vyštěkl: "Mohl jsi je nechat zavřít."
"Byli funkční, Nicholasi. Nakupovali a prodávali; pracovali a platili daně…"
"Stejně by to nebylo k ničemu, Nicholasi," špitla Diana, "jsou ve mně."
"Diana už funkční nebyla; na univerzitě nezvládala žádný předmět a na přednáškách, pokud přišla, vyrušovala přednášející a ostatní studenty. Ani ty jsi nebyl funkční a lidé tvého věku z tebe měli strach."
"Tohle tě zajímá. Fungování."
"Pomohlo by ti při návratu do světa, kdybych se od něho lišil?"
"Ty jsi jiný," prohlásil Nicholas a kopl do písku. "Nikdo nikdy neviděl podobné místo."
"Chceš říct, že realitu pro tebe představují kovové chodby, pokoje bez oken, hluk?"
"Ano."
"To není realita, Nicholasi. Většina lidí nikdy nic podobného nezažila. Dokonce i tohle - moje pláž, moře, moje stromy - je víc v souladu s většinou lidských životů než tvoje kovové chodby; a tady jsem já tvé sociální prostředí - to, čemu individua říkají oni. Víš, někdy, když umístíme lidi, kteří mají problémy, do něčeho, jako jsem já, do idealizovaného přirozeného prostředí, pomůže jim to."
"Tak pojď," vybídl Nicholas dívku. Vzal ji za ruku, až příliš si vědom toho, o kolik je menší než ona.
"Jen otázku," zaševelily vlny. "Myslíš, že by Dianě pomohlo, kdyby tu místo ní byli její rodiče?" Nicholas neodpověděl.
"Máme léčbu pro narušené lidi, ale nemáme, alespoň zatím, žádnou léčbu pro narušující lidi." Diana i chlapec odcházeli a šepotu vln přestalo být rozumět. Nad hlavami jim kroužili rackové a jednou z palmy na palmu přeletěl papoušek. Nicholas se snažil chytit opici, která k nim přibíhala po čtyřech jako malý pes, ale utekla.

"Jednou si jednu z těch věcí chytím a vytrhám dráty," řekl.
"To to budeme celé obcházet?" zeptala se Diana. Možná si povídala pro sebe.
"Chceš?"
"Ach, doktor Ostrov se nedá obejít; trvalo by to strašně dlouho, a stejně to nejde. Ale můžeme jít, dokud nedojdeme na místo, odkud jsme vyšli - teď už můžeme být za polovinou."
"Jsou tu ještě jiné ostrovy, které odsud nejsou vidět?"
Dívka zavrtěla hlavou. "Myslím, že ne; v tomhle satelitu je jen tenhle jeden veliký ostrov, zbytek je voda."
"Takže když je tu jen tenhle jeden ostrov, můžeme ho celý obejít a dostat se tak na místo; odkud jsme vyšli. Čemu se směješ?"
"Podívej se podél pláže, kam až dohlédneš. Nekoukej na to, že se stáčí - mysli si, že je rovná."
"Nic nevidím."
"Vážně? Dívej se." Diana vyskočila do vzduchu, tentokrát nějakých šest metrů, možná víc, a zamávala pažemi.
"Vypadá to, jako by před námi někdo byl, hodně daleko vpředu."
"Chacha. Teď se ohlédni."
"Jo, za námi je taky někdo. Když o tom přemýšlím, uvědomuji si, že když jsem se tu ocitl, taky jsem někoho viděl na pláži. Přišlo mi zvláštní, že vidím tak daleko, ale asi jsem si myslel, že jsou to jiní pacienti. Teď vidím dva lidi."
"To jsme my. Předtím jsi nejspíš viděl sebe. Na každém pruhu pláže je nás několik a doktor Ostrov chce, aby se setkali jen určití z nás. Proto je prostor zakřivený. Když dojdeme na jeden konec našeho pruhu a zkusíme ho překročit, ocitneme se na druhém konci."
"Jak jsi na to přišla?"
"Doktor Ostrov mi to řekl, když jsem sem poprvé přišla." Dívka na chvíli ztichla a přestala se usmívat. "Poslouchej, Nicholasi, chceš vidět něco opravdu legračního?"
"A co?" zeptal se Nicholas. V tu chvíli mu na tvář dopadla kapka deště.
"Uvidíš. Tak ale pojď. Musíme jít doprostřed namísto podél pláže, tak se taky dostaneme pod stromy, kde nebude pršet."
Když nechali písek a šplouchání vln za zády a kráčeli po pevné zemi pod zelenými korunami stromů, Nicholas řekl: "Třeba najdeme nějaké ovoce." Byli teď tak lehcí, že musel při každém kroku dávat pozor, aby se nevznesl do vzduchu. Kolem nich se zvolna snášely křišťálové kuličky deště.
"Možná," odvětila dívka bez velkého nadšení. "Počkej, tady se zastavíme." Posadila se pod vzrostlým stromem, který rozprostíral nad temnou, zmáčenou zemí dvacetimetrový baldachýn z ohnutých větví. "Nechceš vylézt nahoru a podívat se tam po něčem?"
"Dobře," souhlasil Nicholas. Vyskočil a snadno se zachytil větve vysoko nad dívčinou hlavou. Za okamžik už šplhal zeleným světem, doprovázen ševelením deště; sledoval tenčící se větve do listnaté divočiny, kde chladná voda odstřikovala z každé větvičky, na kterou sáhl, dvakrát našel prázdné ptačí hnízdo a jednou narazil na hada zeleného jako okolní listy, s hlavou dlouhou jako jeho palec, ale nikde žádné ovoce. "Nic," řekl, když zase seskočil vedle dívky.
"Nevadí, něco najdeme."
"Doufám," řekl a uvědomil si, že se na něho dívá nějak divně; všiml si, že se jeho levá ruka sama zvedla, aby se dotkla jejího levého ňadra. Jakmile ji uviděl, poklesla, a on ucítil, jak mu hoří tváře. "Promiň."
"To nic."
"Líbíš se nám. On - tamten - nemůže mluvit, víš. Já taky nemůžu mluvit."
"Já myslím, že jsi to prostě ty - ve dvou částech. Nevadí mi to."
"Díky." Zdvihl povadlý vlhký list a roztrhl ho na dvě části; nejdříve trhala pravá ruka a levá list držela, pak naopak.
"Odkud se bere ten déšť?" Špinavé útržky lpěly na prstech obou rukou.
"Hmm?"
"Odkud se ten déšť bere? To asi není tím, že by tu teď bylo chladněji jako na Kalistó; je to proto, že se o něco snížila přitažlivost, že jo?"
"Z moře. Nevíš, jak je tohle místo postavené?"
Nicholas zavrtěl hlavou.
"Neukázali ti ho z lodi, když jsi přiletěl? Je nádherné. Ukázal mi to - a já jen seděla a dívala se a nemluvila a ošetřovatelka si myslela, že nedávám pozor, ale já slyšela úplně všechno. Jen jsem s ní nechtěla mluvit. Nebylo to k ničemu."
"Vím, jak ses cítila."
"Ale tobě to neukázali?"
"Ne, na mojí lodi mě drželi pod zámkem, protože jsem něco zapálil. Mysleli si, že bez zapalovače nic nezapálím, ale když jsou zásuvky ve zdi pod proudem, je to hračka. Dali mi tu věc - víš?" Připlácí paže k tělu, aby ukázal, jak ho svázali. "Jednoho jsem taky kousl - myslím, že tohle jsem ti ještě neřekl, koušu lidi. Zamkli mě a dlouho jsem neměl co dělat a pak jsem cítil, že jsme u něčeho přistáli a pak si pro mě přišli a dlouho mě vlekli schodištěm a vypadalo to jako normální místo. Pak mi dali injekční pistolí plnou dávku Tranquilu-C - myslím, že nemohli vědět, že to na mě skoro nepůsobí - a zvedli něco jako dveře a vyhodili mě nahoru."
"Musel ses svléknout?"
"Svlečený jsem už byl. Když mě svázali, podělal jsem se a museli ze mě sundat oblečení. Zuřili." Křivě se ušklíbl.
"Působí na tebe Tranquil-C? Nebo něco jiného?"
"Myslím, že ano, ale já stejně nedělám ty věci, co děláš ty."
"Možná bys měla."

"Někdy mi dávali léky na povzbuzení; nemohla jsem pak spát, pořád jsem chodila a vrážela do věcí a nadělala problémy spoustě lidí; ale k čemu je to dobré?"
Nicholas pokrčil rameny. "Nedělat to taky není k ničemu dobré - stejně jsme tu oba. Pokud jde o mě, vím, že jsem je prohnal; dali mi tu injekci a už nejsem blázen, ale já vím, co to je a myslím na to, co bych dělal, kdybych byl opravdu blázen, a dělám to, a když to přestane působit, jsem rád, že jsem to udělal."
"Myslím, že někde hluboko v sobě máš pořád zlost."
Nicholas už myslel na něco jiného. "Tenhle ostrov říká, že Ignacio zabíjí lidi." Odmlčel se. "Jak vypadá?"
"Ignacio?"
"Ne, toho jsem viděl. Doktor Ostrov."
"Aha, myslíš, když jsem ho viděla z lodi. Satelit je samozřejmě kulatý a celý čirý kromě místa, kde je doktor Ostrov, tam je tmavé místo. Zbytek je z temperovaného skla a z vesmíru dokonce nevidíš ani vodu."
"Tamto nahoře je moře, že jo?" zeptal se Nicholas a snažil se na ně dohlédnout skrz listí a déšť. "Napadlo mě to hned, jak jsem se sem dostal."
"Jasně. Je to jako skleněná koule, a my jsme uvnitř a voda je taky uvnitř a prostě kopíruje zakřivení."
"Proto jsem na pláži viděl tak daleko, že jo? Namísto, aby před tebou klesala jako na Kalistu, zdvihá se, a je to vidět."
Dívka přikývla. "A voda propouští světlo dovnitř, ale filtruje ultrafialové záření. Kromě toho slouží jako izolace, takže se moc nezahřejeme, když jsme mezi Sluncem a Jasným bodem."
"Tohle nás zahřívá? Jasný bod?"
Diana znovu přikývla. "Obíháme jednou za deset hodin a to nás stále drží nad tím."
"Tak proč to nevidím? Mělo by to vypadat jako Slunce z Pásu, jen větší, ale na obloze je jenom matný odlesk, i když zrovna neprší."
"Vlny rozptylují světlo a rozkládají obraz. Dokonce, i když vzduch není úplně čistý, můžeš vidět Ohnisko. Víš, co je to Ohnisko?"
Nicholas zavrtěl hlavou.
"Můžeme tam být brzy, jen co přestane pršet. Pak ti řeknu."
"Pořád nerozumím tomu s tím deštěm."
Diana se nečekaně zachichotala. "Jen mě napadlo… víš, co jsem měla být? Když jsem chodila na školu?"
"Zticha," odpověděl Nicholas.
"Ne, trubko. Myslím, na co jsem studovala, kdybych absolvovala a tak. Měla jsem být učitelkou, se všemi těmi kamerami kolem a prcky, co na tebe civí z monitorů a vystřelují otázky. To byly dobré časy. Teď to dělám tady, jenže kromě tebe tu nikdo není."
"Vadí to?"
"Ne, myslím, že se mi to líbí." Diana měla na stehnu modročernou skvrnu a během hovoru si ji zamyšleně třela.
"Koneckonců, jsou tři způsoby jak vytvořit gravitaci. Znáš je? Odpověz, vědátore."
"Jasně; zrychlení, hmota a syntéza."
"Správně; pohyb a hmotnost jsou zakřivením prostoru, samozřejmě, proto Zenův paradox takhle nefunguje a proto se hmotná tělesa pohybují k sobě - říkáme, že padají - nebo se alespoň snaží, a pokud jsou udržována od sebe, vzniká napětí, které vnímáme jako sílu, které říkáme tíha a další žvásty. Takže když ohneš prostor přímo, vytvoříš gravitační efekt, a to je to, co drží vodu na průsvitné slupce - není tu dost hmoty, aby to dokázala sama."
"Chceš říct," Nicholas natáhl ruku, aby chytil zvolna plující dešťovou kuličku, "že tohle je voda z moře?"
"Přesně, tam shora. Chápej, teplotní rozdíly vzduchu způsobují vítr a vítr zdvihá vlny a dělá příboj, který jsi viděl, když jsme šli podél pobřeží. Když se vlny lámou, vystřelují do vzduchu tyhle drobné kapky, a když se budeš dívat, uvidíš, že i když je jasno, stoupají někdy hodně vysoko. A když je přitažlivost menší, můžou se úplně odpoutat, a kdybychom byli na vnější straně, uletěly by do vesmíru, ale jsme uvnitř, takže takhle jen proletí středem, víceméně, a zase dopadnou do vody nebo na doktora Ostrova."
"Doktor Ostrov říkal, že když jsou lidé vzteklí, mívají tu bouře."
"Ano. Prudký vítr a hrozně prší. Ale tehdy prší proto, že vítr strhává hřbety vln, a je jiné světlo než jako při normálním dešti."
"A proč je ten vítr tak prudký?"
"Nevím. Nějak to přijde."
Tiše seděli a Nicholas naslouchal, jak voda odkapává z listů. Vzpomněl si, že nakonec nemocniční modul roztočili, aby ze vzduchu dostali kapky zasychající krve; Mayina krev se shromažďovala na mřížkách vstupních kanálků čisticího systému a někdo se obával, že by tam mohla zahnívat a zapáchat. Nebyl u toho, ale dovedl si představit, jak se kapky v pomalém otáčení usazují, jako tyhle. Stará psychodramatická skupina se už rozpadla, a když v oddychovém pokoji potkal Maureen nebo někoho jiného, vždycky mluvili o Starých Dobrých Dnech. Jemu to nepřipadalo jako Staré Dobré Dny, až na to, že tehdy tam byla Maya.
"Přestává to," řekla Diana.
"Mně se to nezdá lepší."
"Ne, už to přestane - hele, padají už trochu rychleji a jsem o něco těžší."
Nicholas vstal. "Už jsi odpočinutá? Chceš jít dál?"
"Promokneme."
Pokrčil rameny.
"Nechci, aby mi zmokly vlasy, Nicholasi. Za minutku je to pryč."
Zase si sedl. "Jak dlouho tu jsi?"

"Nemám představu."
"Nepočítáš dny?"
"Ztratila jsem pojem o čase."
"Dýl než týden?"
"Neptej se mě, Nicholasi, ano?"
"Je na tomhle kousku doktora Ostrova ještě někdo kromě mě, tebe a Ignacia?"
"Myslím, že než jsi přišel, nebyl tu nikdo jiný než Ignacio."
"Co je zač?"
Pohlédla na něho.
"Tak co je zač? Mě - nás - znáš, já jsem Nicholas Kenneth de Vore, a ty jsi Diana čí?"
"Phillipsová."
"A jsi z Trojských planet a já z Vnějšího pásu, to by pro začátek mohlo stačit. A co Ignacio? Občas s ním mluvíš, ne? Co je zač?"
"Nevím. Je důležitý."
Nicholas na okamžik ztuhl. "Co to znamená?"
"Důležitý." Dívka si dlaněmi třela kolena.
"Vím, že jsi jenom prcek, Nicholasi, ale snad ne tak hloupý. Tak jo, chtěl jsi jít, tak jdeme. Už je to pryč." Vstala, zdvihla paže nad hlavu a protáhla si hubené tělo. "Připomněl jsi mi, jak zhrublá mám kolena. Když jsem sem přišla, byla ještě pěkně hladká. Myslím. Mazala jsem si je nějakým krémem. Protože taťka mi na ně sahal a na ruce a ramena taky a říkal, že když nebudou hladká, nikdo mě nebude chtít; mamka neříkala nic, ale byla naštvaná, chodívali mě navštěvovat, tak jsem měla v pokoji lahev a používala jsem to. Jednu jsem jednou vypila."
Nicholas mlčel.
"Nezeptáš se mě, jestli jsem umřela?" Vykročila před něho a odhrnula odkapávající větve. "Hele, mrzí mě, že jsem řekla, že jsi hloupý."
"Jenom přemýšlím," odpověděl. "Nezlobím se na tebe. Víš o něm vůbec něco?"
"Ne, ale podívej se na tohle." Rozmáchla se. "Podívej se kolem sebe; někdo to musel postavit."
"Chceš říct, že to hodně stálo."
"To je jasné, samozřejmě, ale i tak… hele, na těch místech, kde jsi byl, kolik místa tam bylo pro každého pacienta? Vezmi celkový objem a vyděl ho počtem lidí."
"Jistě, tohle je o moc větší, ale oni si možná myslí, že za to stojíme."
"Nicholasi…" Pomlka. "Nicholasi, Ignacio je vrahoun. Doktor Ostrov ti to řekl."
"Ano."
"A tobě je čtrnáct a vypadáš na míň a já jsem holka. O koho jim asi jde?"
Výraz v Nicholasově tváři ji poděsil.

Asi po hodině k tomu došli. Byl to pruh zvadlé, zčernalé a zhnědlé popadané vegetace, rovný jako podle pravítka. "Už jsem se bála, že to tu nebude," řekla Diana. "Při bouřce se to pohybuje. Už to ani nemuselo být v našem sektoru."
"Co je to?" zeptal se Nicholas.
"Ohnisko. Už je pryč, ale rostliny většinou rychle dorůstají, když se přesune."
"Je to tu divně cítit - jako v kuchyni v jednom místě, kde po mně chtěli, abych dělal v kuchyni."
"To je hnijící rostlinstvo. Cos tam dělal?"
"Nic - přidával jsem saponát do toho, co vařili. Co tohle způsobuje?"
"Jasný bod. Hele, když je přímo nad klenbou nebe, tak voda dělá čočku. Není to moc dobrá čočka - spousta světla se rozptýlí. Ale dost se ho soustředí, aby způsobilo tohle. Neupražilo by nás, kdyby teď přes nás přešlo, jestli máš strach z tohohle, protože zas tak horké to není. Stála jsem přímo v něm, ale do minuty tě to vyžene."
"Myslel jsem, že to bude mít něco společného s tím, že sami sebe vidíme na pláži."
Diana usedla na kmen padlého stromu. "Vlastně má. Když jsem tu byla naposledy, bylo to dál od vody a asi to tam bylo delší čas, protože po tom zůstala spousta uschlého porostu. Okraje sektoru jsou tady kousek; celý sektor se zužuje jako vykrojený kus koláče. Takže když se díváš na Ohnisko odkudkoli, vidíš se blíž, než to jde na pláži. Je to skoro jako kdybys byl ve veliké místnosti se zrcadly na každé stěně nebo kdybys stál sám za sebou. To by se ti mohlo líbit."
"Zkusím to tady," prohlásil Nicholas a začal šplhat po kmeni odumřelého stromu, ale suché větve mu praskaly pod nohama, takže se nedostal dost vysoko, aby se v nějakém směru viděl. Když zase seskočil na zem vedle Diany, řekl:
"Tady stejně není nic k jídlu, že ne?"
"Nic jsem nenašla."
"Oni, myslím doktor Ostrov, nás nenechají umřít hladem, ne?"
"Myslím, že nemůže nic dělat; takhle je to místo postavené. Občas se dají najít nějaké věci a zkoušela jsem si taky chytit rybu, ale nikdy se mi to nepovedlo. Několikrát mi Ignacio dal aspoň kousek z toho, co měl, je v tom dobrý. Určitě si myslíš, že jsem vyzáblá, že jo? Ale když jsem sem přišla, byla jsem mnohem tlustší."
"Co dál?"
"Asi zase půjdeme, Nicholasi. Můžeme se třeba vrátit k vodě."
"Myslíš, že něco najdeme?"
"Počkat," zvolalo cvrlikání hmyzu z hnijícího pařezu.
"Ty snad víš, kde je něco k jídlu?" otázal se Nicholas.

"K jídlu pro vás? Teď právě ne. Ale můžu ti ukázat něco mnohem zajímavějšího, a není to dál než tamhlety uschlé stromy. Chceš to vidět?"
"Nechoď, Nicholasi," varovala ho Diana.
"Co je to?"
"Diana, která tomuhle říká Ohnisko, tomu říká Bod."
"Proč bych neměl chodit?" zeptal se Nicholas.
"Já nejdu. Stejně jsem tam už jednou šla."
"Vzal jsem ji tam," řekl doktor Ostrov. "A vezmu tam i tebe. Nebral bych tě tam, kdybych si nemyslel, že ti to pomůže."
"Myslím, že Dianě se to nelíbilo."
"Diana asi nechtěla pomoci - pomoc může bolet, a to lidé často nechtějí. Ale mou starostí je pomáhat jim, jak mohu, ať si to přejí nebo ne."
"Co když nechci jít?"
"Pak tě nemohu nutit; ty to víš. Ale pak budeš jediným pacientem v tomto sektoru, Nicholasi, který to neviděl, jako ti nejmladší. Diana a Ignacio to viděli, a Ignacio tam chodí často."
"Je to nebezpečné?"
"Máš strach?"
Nicholas pohlédl tázavě na Dianu. "Co to je? Co uvidím?"
Zatímco hovořil s doktorem Ostrovem, poodešla stranou a teď seděla na zkřížených nohou asi pět metrů od místa, kde stál Nicholas, a zírala na své ruce. "Co uvidím, Diano?" zopakoval otázku. Nečekal, že odpoví.
"Sklo. Zrcadlo," řekla.
"Jenom zrcadlo?"
"Víš, jak jsem ti říkala, abys vylezl na strom? Bod je tam, kde se stýkají okraje. Můžeš se vidět stejně jako na pláži, ale blíž."
Nicholas byl zklamán. "V zrcadle jsem se už viděl mockrát."
Doktor Ostrov, jehož hlas nyní promlouval ševelením zvadlých listů, zašeptal: "Měl jsi v pokoji zrcadlo, než jsi sem přišel, Nicholasi?"
"Ocelové."
"Abys ho nemohl rozbít."
"Asi. Občas jsem na něj házel různé věci, ale jen se podobalo." Zasmál se, když si vzpomněl na pokřivené odrazy.
"Ani tohle nemůžeš rozbít."
"Myslím, že ani nemá cenu se tam jít podívat."
"Já myslím, že ano."
"Diano, pořád si myslíš, že bych tam neměl chodit?"
Žádná odpověď. Diana seděla a zírala do země. Nicholas k ní přistoupil a všiml si vlhkých stop po slzách na jejích tvářích, když se jí ale dotkl, nepohnula se. "Je katatonická, že jo?"
Zelená větev hned vedle ohniska přikývla. "Katatonická schizofrenie."
"Měl jsem doktora, který takováhle slova říkal - podobná. Nic neznamenala." (Doktor byl terapeutický robot, ale lidský doktor zvyšoval prestiž. Pacienti robotů sedávali v kójích bez dveří - u Nicholase to obnášelo dvě a půl hodiny denně: hodinu a půl dopoledne a hodinu odpoledne - a mluvili s něčím, co vypadalo jako malá, kamarádská mraznička. Někteří lidé mlčky seděli celý den, zatímco jiní mluvili bez přestání; takovým pacientům obsluha roboty ani nezapínala.)
"Mluvil o příčině a léčbě. Měl pravdu."
Nicholas stál a pozoroval dívčiny melírované vlasy. "A jaká je příčina? Myslím u ní."
"Nevím."
"A jaká je léčba?"
"Právě ji sleduješ."
"Pomůže jí to?"
"Asi ne."
"Hele, copak nevíš, že tě slyší? Slyší všechno, co říkáme."
"Pokud tě moje odpověď zneklidňuje, Nicholasi, mohu ji změnit. Pomůže jí to, pokud bude pomoc chtít; pokud bude na své nemoci lpět, pak ne."
"Měli bychom jít odsud," řekl Nicholas stísněně.
"Po levici uvidíš sotva patrnou stezku. Mezi zkrouceným stromem a keřem se žlutými květy."
Nicholas přikývl a vykročil. Několikrát se ohlédl na Dianu. Květy byly motýly, kteří se vznesli, jakmile se přiblížil. Napadlo ho, jestli to doktor Ostrov věděl. Když ušel sto kroků a byl dostatečně daleko od hnědé, zahnívající vegetace, řekl: "Seděla v Ohnisku."
"Ano."
"Je tam pořád?"
"Ano."
"Co se stane, když přijde Jasný bod?"
"Pokud tam ještě bude, nebude jí to příjemné a odejde."
"Na jednom místě, kde jsem byl, žil člověk, který na tom byl podobně. Řekli, že nedostane nic k jídlu, když se nezvedne a nevezme si to, už ho nechtěli krmit nosní sondou, a taky ho nekrmili, a umřel. Říkal jsem jim to, ale oni s tím nic neudělali a on tam umřel hlady, a když už byl mrtvý, překulili ho na nosítka, převlékli postel a dali na ni někoho jiného."
"Já vím, Nicholasi. Pověděl jsi o tom doktorům u Svatého Jana a patří to ke tvému životu; ale uvaž: mnoho lidí

hladovělo - ano, až zemřeli - na protest proti tomu, co pociťovali jako politickou nespravedlnost. Je tedy překvapivé, že se tvůj přítel zabil stejným způsobem na protest proti něčemu, co považoval za psychickou nespravedlnost?"
"Nebyl to můj kamarád. Hele, myslel jsi vážně, když jsi říkal, že zdejší léčba pomůže Dianě, když bude pomoc chtít?"
"Ne."
Nicholas se zarazil v půli kroku. "Tys to nemyslel vážně? Myslíš, že to tak není?"
"Ne. Pochybuji, že jí cokoli pomůže."
"Myslím, že bys nám neměl lhát."
"Proč ne? Pokud se náhodou uzdravíš, budeš propuštěn, a když budeš propuštěn, budeš se muset vypořádat se společností, která ti bude lhát neustále. Tady, kde je tak málo jedinců, musím na sebe hrát úlohu společnosti. Vysvětloval jsem to."
"Tak tohle jsi?"
"Náhrada společnosti? Jistě. Kdo myslíš, že mě vytvořil? Čím jiným mohu být?"
"Doktorem."
"Měl jsi mnoho doktorů, stejně jako ona. Žádný z nich ti příliš nepomohl."
"Nevím, jestli nám vůbec chceš pomoct."
"Chceš vidět, čemu Diana říká Bod?"
"Asi ano."
"Tak musíš jít. Když tu budeš stát, nic neuvidíš."
Nicholas tedy šel a rozhrnoval mokré větve a kývající se liány. Džungle voněla živoucí zelení; po kmenech stromů lezli mravenci a létaly tu vážky s jasně rudými těly a křídly dlouhými jako jeho paže. "Chceš nám pomoct?" zeptal se po nějaké chvíli.
"Mé pocity k tobě jsou dost smíšené. Ale když chceš pomoct, pomůžu ti."
Terén mírně stoupal, a když bylo stoupání citelnější, vysoké stromy zřídly a v podrostu převažovala tráva a kapradí. Občas narazil na skalnaté výchozy, které musel přelézt, a na paseky, nad nimiž se otevíralo volné nebe. "Kdo tu stezku vyšlapal?"
"Ignacio. Chodí sem často."
"On se nebojí? Diana se bojí."
"Ignacio se také bojí, ale chodí sem."
"Diana říká, že je Ignacio důležitý."
"Ano."
"Jak to myslíš? Opravdu je důležitý? Důležitější než my?"
"Pamatuješ, jak jsem ti říkal, že jsem náhradou společnosti? Co myslíš, že společnost vyžaduje, Nicholasi?"
"Aby každý dělal, co po něm chce."
"Myslíš přizpůsobení. Ano, to je nutné, ale vedle toho ještě něco dalšího - uvědomění."
"Tohle nechci poslouchat."
"Bez uvědomění, které bys mohl třeba nazývat citlivostí, pokud myslíš, že by tě ten termín mohl zmást, neexistuje pokrok. Před sto lety, Nicholasi, se lidstvo dusilo na Zemi; teď se dusí znovu. Přibližně polovina lidí, kteří významně přispěli k pokroku lidstva, vykazovala známky emočních poruch."
"Říkal jsem ti, že to nechci poslouchat. Zeptal jsem se na jednoduchou věc - jestli je Ignacio důležitější než Diana a já - a tys mi neodpověděl. Tohle všechno jsem už slyšel. Od všech jsem to slyšel už padesátkrát, možná stokrát, a jsou to jenom lži; je to stále dokola a ty to máš někde napsané, abys to vždycky mohl přečíst, když se někdo zeptá. Ty lidi, o kterých mluvíš, se zbláznili proto, že zatímco přispívali k pokroku lidstva nebo jak ty tomu říkáš, jiný lidi je vyhodili z jejich bytu, protože nemohli platit, a zatímco oni vyletěli, tys nechal zbohatnout lidi, co za celej život nic nedokázali a jen přemýšleli, jak se k něčemu dostat."
"Někdy je, Nicholasi, těžké nejen předem určit, komu vzdávat čest. Bývá to těžké i později."
"Jak to víš, když jsi to nikdy nedělal?"
"Ptal ses, jestli je Ignacio důležitější než Diana nebo ty. Já mohu jen říct, že si myslím, že u Ignacia je větší příslib plného uzdravení, umocněný podstatným příslibem k pokroku lidstva."
"Když je tak dobrý, tak proč se zcvoknul?"
"To se stalo mnohým, Nicholasi. Dokonce ani prostor mezi vnitřními planetami není přívětivé místo pro lidstvo; a náš prostor, zamarsovský, je ještě nehostinnější. Každý mladý člověk zde, jako třeba ty nebo Diana, u kterého se dá předpokládat, že má více než průměrnou šanci přizpůsobit se podmínkám, jimž čelíme, je vzácností."
"Nebo Ignacio."
"Ano, nebo Ignacio. Podle testů má Ignacio IQ dvě stě deset, Nicholasi. Diana má sto dvacet. Tvoje IQ je devadesát pět."
"Nikdy mi ho neměřili."
"Máš to v záznamech, Nicholasi."
"Zkoušeli to, ale já jsem si strhl přilbu a ona se rozbila. Sestra Carmela - to byla sestřička - jen napsala něco na papír a poslala mě zpět."
"Aha. Požádám, aby se to pořádně prošetřilo, Nicholasi."
"Jasně."
"Ty mi nevěříš?"
"Myslím, že ty nevěříš mně."
"Nicholasi, Nicholasi…" povzdychly si dlouhé jazyky trav, které se začínaly objevovat mezi obrovitými stromy.

"Copak nechápeš, že mezi náma dvěma musí být alespoň určitá míra důvěry? To je základ."
"Ty jsi mi věřil?"
"Proč se ptáš? Řekněme, že bych řekl ano; věřil bys tomu?"
"Kdybys mi řekl, že jsem byl překlasifikovaný."
"Měli tě znovu otestovat, tady na to není vybavení."
"Když mi věříš, proč říkáš znovu otestovat? Řekl jsem ti, že mě vůbec netestovali - ale stejně si můžeš vyškrtnout těch pětadevadesát."
"Nemohu plánovat tvoji léčbu bez alespoň odhadu tvé inteligence, Nicholasi, a já nemám nic, čím bych ten údaj nahradil."

Terén teď stoupal mnohem příkřeji a chlapec se zastavil na mýtině, kde se ohlédl a zadíval se na listnatý příkrov připomínající vrstvu řas na hladině bazénu, pod nímž se vyšplhal až sem, a moře za ním. Výhled vpravo i vlevo mu stále zakrývaly husté koruny stromů a před ním svažitá louka (jako ten čtverec písku, jímž přišel, přestože to ho nenapadlo) řídce porostlá stromy, vzpínající se příkře k neviditelnému vrcholu. Připadalo mu, že se mu svah pod nohama lehce houpe. "Kde je Ignacio?" zeptal se znenadání větru.
"Není zde. Je mnohem blíž pláže."
"A Diana?"
"Tam, kde jsi ji nechal. Užíváš si výhled?"
"Krásný, ale zdá se, že se houpeme."
"To ano. Jsem k plášti satelitu z temperovaného skla připoutaný dvěma sty kabelů, ale příliv a proudy přesto na mé tělo určitý pohyb přenášejí. Pohyb je pochopitelně výraznější, čím výše stoupáš."
"Myslel jsem, že jsi přidělaný rovnou k plášti; když je pod tebou voda, jak se lidi dostávají dovnitř a ven?"
"Jsem napojen na hlavní vzduchový uzávěr pomocí spojovací šachty. Cestou sem ti asi připadala jako normální schodiště."
Nicholas přikývl, otočil se zády k listí a moři a začal znovu stoupat.
"Jsi na nádherném místě, Nicholasi, neotevřeš své srdce kráse?" Po chvilce vyčkávání na odpověď, která nepřišla, se vítr rozezpíval:
"Lesnatou horu po vrchol a luka
Rozlehlé holiny na vršcích jak cesty do Nebe,
štíhlou palmu klonit chochol koruny
zářivý záblesk - hmyz či pták -
třpyt dlouhých svlačců,
jež obtáčejí kmeny ztepilé
a po kraj země se vinou; záři
a nádheru širokého pruhu světa,
to všechno zřel."
"Nijak to na tebe nepůsobí, Nicholasi?"
"Hodně čteš, že jo?"
"Často. Když je tma a všichni spí, nemám celkem nic na práci."
"Mluvíš jako žena; jsi žena?"
"Jak bych mohl být ženou?"
"Vždyť víš, jak to myslím. Jen když jsi mluvil s Dianou, mluvil jsi víc jako muž."
"Ještě jsi neřekl, že si myslíš, že jsem krásný."
"Jsi jako velikonoční vajíčko."
"Co tím myslíš, Nicholasi?"
"Ale nic." Ve vzduchu před sebou viděl zlatě lesklé, květované vajíčko.
"Na Velikonoce se vajíčka barví a mé barvy jsou nádherné - takhle to myslíš, Nicholasi?"
Matka mu vajíčko přinesla o návštěvním dnu, ale nedělala ho sama. Nicholas věděl, kdo ho musel udělat. Zlato bylo to nejčistší zlato, používané na odstínění jemných přístrojů, čiré vločky krystalického uhlíku, které se na povrchu vajíčka leskly jako drobné hvězdičky, musely pocházet z laboratorní vysokotlaké pece. Jak ho jen naštvalo, když mu řekla, že mu ho chce dát. "Je krásné, že, Nicky?"
Viselo v beztíži mezi nimi a velmi zvolna se otáčelo, poháněno vzpomínkou na poslední dotek jejích navoněných rukaviček.
"Ty květy, to je tavolník, konvalinka a mechovka - asi bys je nepoznal, miláčku." Matka nikdy nebyla pod oběžnou dráhou Marsu, ale předstírala, že dívčí léta strávila na Zemi; každá narážka na tu lež naplňovala Nicholase nevyslovitelným vztekem a studem. Vejce bylo dlouhé asi dvacet centimetrů a otáčelo se kolem kratší osy něco málo rychleji než jedenkrát za osm úderů srdce, které cítil ve tvářích. Návštěvy skončí za dvacet tři minuty. "Nepodíváš se?"
"Vidím ho odsud." Chtěl, aby pochopila. "Vidím každý kousek. Ty malé červené kousíčky, to je oxid hlinitý, že jo?"
"Myslím podívat se dovnitř, Nicky."
Všiml si, že na jednom konci je čočka, maskovaná jako kapka rosy v kalíšku asfodelu. Opatrně vzal vejce do rukou, zavřel jedno oko a podíval se do něj. Uvnitř nebylo zlatavé světlo, jak napůl očekával, ale jasně bílé, tryskající z nějakého skrytého zdroje. Svět nepochybně určený pro ozářenou Zemi uvnitř, jakoby viděnou z oběžné dráhy pod Měsícem - indigové moře a smaragdová pevnina. Řeky hnědé a čisté jako čaj plynuly rozlehlými pláněmi. "Není to nádhera?" zeptala se matka.

Noc splývala z koutů pohřebního purpuru a natahovala dlouhé stíny jako chladné a milující paže konejšící den; a zatímco on se díval a tma padala, oblohou pluli s dlouhýma nohama nataženýma dlouhokrcí ptáci tak temně růžoví, že byli skoro rudí, a jejich křídla žehnala znamením kříže.
"Říká se jim plameňáci," řekl doktor Ostrov, sleduje směr jeho pohledu. "Není to krásné slovo? Krásné slovo pro krásného ptáka, ale myslím, že bychom je neměli tak rádi, kdybychom je nazývali třeba vrabci, nebo ano?"
Matka řekla: "Vezmu ho domů a schovám ti ho. Je příliš krásné, než abych ho tu nechala s malým chlapcem, ale jestli se někdy vrátíš domů, bude tam na tebe čekat. Na tvém toaletním stolku, vedle kartáčů na vlasy."
"Slova tě jenom popletou," řekl Nicholas.
"Neměl bys jimi opovrhovat, Nicholasi. Kromě toho, že jsou sama o sobě velmi krásná, jsou užitečná při snižování napětí. Můžeš z toho mít prospěch."
"Myslíš, že se jako z toho můžu vykecat."
"Myslím tím, že schopnost jedince vyjádřit slovně své pocity, byť jen sám sobě, mu může pomoci, aby ho nezničily. Evoluce nás učí, Nicholasi, že prvotním účelem jazyka bylo ritualizovat hrozby a kletby, kouzla vzývající božstva; komunikace přišla až později. Slova mohou být pojistným ventilem."
"Já chci být bombou; bomba pojistný ventil nepotřebuje." Pak se obrátil na matku: "Tohle je Jižní Amerika, mami?"
"Ne, zlato, to je Indie. Vlevo je pobřeží Malabar, vpravo pobřeží Coromandel a dole Cejlon." Slova.
"Bomba zničí sama sebe, Nicholasi."
"Bombě je to fuk."
Teď šplhal zarputile, špičkami nohou se zachytával za kořeny stromů v měkké, mechem prorostlé půdě; lékařem už mu nebyl vítr, ale malá hnědá opice, která se courala za ním co by kamenem dohodil. "Slyším, že sem někdo jde," řekl.
"Ano."
"Je to Ignacio?"
"Ne, to je Nicholas. Už jsi blízko."
"Blízko Bodu?"
"Ano."
Zastavil se a rozhlédl se. Zvuky, které slyšel, ťapání bosých nohou po měkké hlíně, také ustaly. Všechno vypadalo normálně; terén se stále zvedal, byly tu veliké rozložité stromy a mech rostoucí v jejich nejhlubším stínu a tráva tam, kde bylo více světla. "Ty tři veliké stromy," řekl Nicholas, "jsou skoro stejné. Podle nich poznáš, kde jsme?"
"Ano."
V duchu si ten před sebou pojmenoval Cejlon, další byly Coromandel a Malabar. Kráčel k Cejlonu a pozorně si prohlížel jeho masivní, zkroucené větve; chlapec, nahý stejně jako on, vyšel z lesa po jeho levici k Malabaru - tento chlapec se nedíval na Nicholase, který k němu s křikem běžel.
Chlapec se ztratil. Jen Malabar, pevný a opravdový, stál před Nicholasem; doběhl k němu, dotkl se rukama drsné kůry a pak za ním uviděl čtvrtý strom, také podobný Cejlonu, za nímž vykukoval chlapec, s hlavou odvrácenou. Nicholas jej chvilku pozoroval, pak řekl: "Už vím."
"Vážně?" zavřeštěla opice.
"Je to jako zrcadlo, jenže obráceně. Světlo přede mnou naráží na okraj a vystupuje druhou stranou, jenže já ho nevidím, protože se nedívám tím směrem. Já vidím světlo za mými zády, nebo tak nějak, protože to se vrací tudy. Otočil jsem se, když jsem běžel?"
"Ano, vyběhl jsi levou stranou segmentu a pochopitelně ses hned vrátil zprava."
"Nebojím se. Je to docela sranda." Zdvihl větev a vší silou ji hodil k Malabaru. Zmizela, zasvištěla mu nad hlavou, znovu zmizela a udeřila ho zezadu do nohou. "Tohle vystrašilo Dianu?"
Žádná odpověď. Popošel dál, pobledlí nazí chlapci mu kráčeli po levici a pravici, ale stále se dívali jinam a postupně se přibližovali.

"Dál nechoď," řekl za ním doktor Ostrov. "Mohlo by to být nebezpečné, kdyby ses pokusil projít Bodem."
"Aha," opáčil Nicholas. Přímo před sebou uviděl další tři stromy rostoucí těsně u sebe, jejichž větve, kymácející se ve větru, mu připadaly podivně propletené. A za nimi nebylo vůbec nic.
"Ve skutečnosti nemůžeš projít Bodem," řekl opičí doktor Ostrov za ním. "Ten strom ho kryje."
"Tak proč jsi mě před tím varoval?" Kulhaví a zjizvení chlapci po pravici a levici už nebyli dále než dva metry; zjistil, že když se dívá přímo před sebe, zahlédne občas jejich poškrábané profily.
"Je to dost daleko, Nicholasi."
"Chci si sáhnout na ten strom."
Udělal krok, další a otočil se. Chlapec u Malabaru se také otočil a ukázal úzká záda s výstupky páteře a žeber. Nicholas rozpřáhl paže a položil dlaně na úzká ramena, a jakmile to udělal, cítil jiné ruce - chladné, necitlivé cizí ruce, suché ruce, ruce příliš malé - dotýkající se jeho ramen a plazící se mu vzhůru ke krku.
"Nicholasi!"
Uskočil od stromu, pohlédl si na ruce a hlava se mu kývala. "To jsem nebyl já."
"Byls to ty, Nicholasi," řekla opice.
"To byl jeden z nich."
"Ti všichni jsou ty."
Nicholas bleskově chňapl po ulomené větvi délky paže a mrštil jí po opici. Zasáhl zvířátko, srazil je na zem, ale zase vyskočilo a po třech se dalo na úprk. Nicholas se rozeběhl za opicí.
Už ji téměř měl, když uhnula stranou; zahnul na opačnou stranu a skočil po opici, kterou viděl běžet proti sobě. Vmžiku

ji sevřel - její pokusy ho kousnout byly spíše symbolické. Udeřil jí hlavou o zem, pak ji popadl za nohy a mlátil s ní o Cejlon. Když při třetí ráně uslyšel, jak jí praskla lebka, přestal.
Očekával, že uvidí dráty, ale žádné tam nebyly. Z rozbitého drobného obličeje prýštila krev a chlupaté tělíčko mu zplihle viselo v rukou. Listí nad jeho hlavou řeklo: "Nezabils mě, Nicholasi. Nikdy mě nezabiješ."
"Jak to funguje?" Pořád hledal dráty a drobné tištěné spoje s logickými mikroobvody. Hledal kolem sebe nějaký ostrý kámen, kterým by otevřel tělo, ale žádný neviděl.
"Je to jen opice," pokračovaly listy. "Kdyby ses mě byl zeptal, řekl bych ti to."
"A jak to, že to všechno mluví?" Pustil opici, chvíli ji pozoroval a pak do ní kopl. Zakrvácené prsty si otřel o listí stromu.
"To jenom moje mysl hovoří k tvé, Nicholasi."
"Aha," opáčil. "Slyšel jsem o tom. Nenapadlo mě, že to bude zrovna takové. Myslel jsem, že mi to bude znít v hlavě."
"Ve tvých záznamech není nic o sluchových halucinacích, ale neznal jsi někdy někoho, kdo je měl?"
"Jednou jsem znal jednu holku…" Zarazil se.
"Ano?"
"Zaměňovala zvuky, víš?"
"Ano."
"Třeba stačilo, aby po chodbě jel rozvážkový vozík, ale ona uslyšela ventilátor a myslela, že…"
"Co?"
"No, různé věci. Třeba, že to někdo mluví, volá na ni."
"Slyšíš je?"
"Co?" Posadil se v kóji. "Mayo?"
"Jdou po mně."
"Mayo?" Doktor Ostrov řekl hlasem listů: "Když k tobě mluvím, Nicholasi, tvá mysl využívá každý zvuk, který slyšíš, jako nositele mých myšlenek. Můžeš mě slyšet tiše v ševelení deště nebo radostně ve zpěvu ptáků - ale pokud budu chtít, dokážu zesílit to, co říkám, až se každá myšlenka a každý pokyn, který budu chtít dát, zarazí do tvého vědomí jako hřeb. Pak uděláš cokoli, co budu chtít."
"Tomu nevěřím," řekl Nicholas. "Jestli to dokážeš, proč jsi Dianě neřekl, aby nebyla katatonická?"
"Za prvé, protože by mohla ještě hlouběji zabřednout do své nemoci, kdyby se mi snažila uniknout, a za druhé, ukončení katatonie takovým způsobem by neodstranilo příčinu."
"A za třetí?"
"Neřekl jsem za třetí, Nicholasi."
"Myslím, že jsem to slyšel - když se dotkly dva listy."
"Za třetí proto, Nicholasi, že vy oba jste byli vybráni, abyste působili na někoho jiného. Kdybych ji nebo tebe tak náhle změnil, ten účinek by byl ztracen." Doktor Ostrov byl opět opicí, novou opicí vřeštící z úkrytu stromu o nějakých dvacet metrů dál. Nicholas po ní hodil klacek.
"Opice jsou jen drobná zvířata, Nicholasi, rády chodí za lidmi a vřeští."
"Vsadím se, že je Ignacio zabíjí."
"Ne, má je rád, zabíjí jen ryby pro jídlo."
Nicholas si náhle uvědomil, jaký má hlad.
Vykročil.

Našel Ignacia na pláži, jak se modlí. Možná déle než hodinu se Nicholas skrýval za kmenem palmy a pozoroval ho, ale stále si nebyl jist, ke komu se modlí. Klečel přímo v místě, kde se do písku vpíjely krajkové jazyky vln, díval se přes vodu a občas se poklonil a dotkl se čelem vlhkého písku. Pak Nicholas uslyšel jeho hlas, jen nezřetelně, zastřený syčením a hlukem vln. Nicholas vcelku nebyl proti modlení, protože vypozoroval, že ti, kdo se modlí, bývají lepšími společníky než ti, kteří to nedělají, ale také si všiml, že přestože bylo jedno, jaké jméno dal věřící objektu svého zbožňování, bylo důležité zjistit, jak je bůh vnímán. Nevypadalo to, že by se Ignacio modlil k doktoru Ostrovovi. Nicholas měl za to, že v tom případě by byl otočený na druhou stranu - a chvíli uvažoval, jestli se nemodlí k vlnám. Ze svého místa za jeho zády Nicholas sledoval směr Ignaciova pohledu dál a dál, vlnu za vlnou, do jasného, rozbouřeného nebe stále vzhůru, dokud nedokončil celý kruh a neskončil opět na Ignaciových zádech; tehdy mu došlo, že se Ignacio asi modlí sám k sobě. A tak opustil úkryt za kmenem palmy, popošel asi polovinu vzdálenosti k místu, kde Ignacio klečel, a posadil se. Nad zvuky moře a Ignaciovým mumláním se vznášelo ticho tak nezměrné a křehké, až se zdálo, že se celý křišťálový satelit rozezní jako gong.
Po nějaké chvíli Nicholas ucítil, že se jeho levá strana chvěje. Začal si ji třít pravou rukou, prsty si mnul levou paži odshora dolů a pak od levého ramene ke stehnu. Znepokojovalo ho, že je jeho levá strana tak vyděšená a napadlo ho, jestli druhá strana jeho mozku, od které byl navždy oddělen, třeba neslyší, co Ignacio vlnám říká. Začal se také modlit, hlasitým šepotem, tak aby druhá strana (a možná i Ignacio) slyšela. "Neboj se, neměj strach, neublíží nám, a jestli ano, vrátíme mu to; chceme jen něco k jídlu, možná nám ukáže jak chytit rybu, myslím, že tentokrát bude hodný." Věděl ale, nebo měl alespoň pocit, že ví, že Ignacio hodný nebude.
Nakonec Ignacio vstal; neotočil se k Nicholasovi, ale brodil se do moře a pak, jako kdyby věděl, že Nicholas je po celou dobu za ním (přestože Nicholas si nebyl vědom, že by ho zaslechl - možná, napadlo ho, o něm Ignaciovi řekl doktor Ostrov), pokynul Nicholasovi, aby šel za ním.
Voda byla chladnější, než si pamatoval, mezi prsty cítil hrubý, ostrohranný písek. Myslel na to, co mu doktor Ostrov řekl - o vznášení - a že část jeho musí být tento písek, pod touto vodou, sahající (jak daleko?) do moře; tam, kde končí,

nebude nic než čiré temperované sklo satelitu hluboko dole.
"Pojď," vyzval ho Ignacio. "Umíš plavat?" Jako kdyby zapomněl na předchozí večer. Nicholas řekl že ano, že umí a čekal, jestli se na něho Ignacio při řeči podívá. Nepodíval.
"A víš, proč jsi tady?"
"Řekl jsi, abych přišel."
"Ignacio myslí tady. Nepřipomíná ti to nějaké jiné místo, které jsi už viděl, drobku?"
Nicholas myslel na křišťálový gong a velikonoční vajíčko a pak na ultratenké kuličky parfémovaného aerosolu, které doma někdy o Vánocích rozházeli do chodeb, aby vyprskly svůj čistý prach a chladivou vůni borového lesa, když na ně děti dopadaly svými skákacími pogo tyčemi, ale neřekl nic.
"Ignacio ti poví příběh," pokračoval Ignacio. "Jednou žil na Zemi muž - vlastně chlapec - který…"
Nicholas přemýšlel, proč jsou to vždycky muži (většinou lékaři a kliničtí psychologové), kdo vám chce vyprávět příběhy. Vybavoval si, že Ježíš také každému vyprávěl příběhy, ale Panna Marie skoro nikdy, i když jednou znal ženu, která si myslela, že je Panna Marie a pořád mluvila o svém synovi. Dospěl k názoru, že Ignacio vypadá trochu jako Ježíš. Snažil se upamatovat, jestli mu matka někdy vyprávěla příběhy, když byl doma, a zjistil, že ne; jen zapnula telku, když běžely kreslené filmy.
"…chtěl…"
"…vyprávět příběh," dokončil Nicholas.
"Jak to víš?" Vztek a překvapení.
"To si byl ty, ne? A teď jsi chtěl jeden vyprávět."
"Ignacio by neříkal, co jsi myslel. Chtěl ti říct o rybě."
"Kde je?" zeptal se Nicholas. Myslel na rybu, kterou Ignacio jedl předešlého večera a představoval si další takovou rybu, ulovenou, zatímco on se vracel zpět, možná z Bodu, a teď někde ukrytou a čekající na oheň. "Je veliká?"
"Ta už je pryč," odpověděl Ignacio. "Byla veliká jen jako mužská paže. Chytil jsem ji ve veliké řece."
Huckleberry - "Já vím, Mississippi; to byl sumec. Nebo okoun slunka." - Finn.
"Říkej jim třeba tak; pro někoho byla na chvíli sluncem." Po hladině tančilo světlo odnikud. "Na každý pád byla na stole v salonu v domě, kde se žil život. V akváriu, ale ne v tom starém, kde je vidět sklo a kovové hrany. V tom novém typu, kde je sklo velice pevné, ale velice tenké a zaoblené, takže se neleskne a nemá žádné rohy a chytré zařízení udržuje vodu v čistotě." Nabral dlaň jiskřivé vody, ještě pořád nepohlédl Nicholasovi do očí. "Byla dokonce čistá jako tahle, nebyly na ní žádné vlnky, takže vůbec nebyla vidět. Moje ryba se vznášela nad několika kameny uprostřed mého stolu."
"Plul jsi po řece na voru?" zeptal se Nicholas.
"Ne, měli jsme malou loď. Ignacio chytil rybu do sítě, kterou málem prohryzala, než ji vytáhli; měla nádherné zuby. V domě nebyl nikdo jiný než on a ryba a roboti, ale každé ráno pro něho někdo v jezírku v patiu chytil slunku. Ignacio si pak, když sešel dolů na snídani a viděl slunku, pomyslel: ‚Srdnatá slunko, byla jsi předhozena nestvůře, budeš to právě ty, kdo ji zničí? Zab ji a navždy získáš její diamantový příbytek.' A ryba, která měla drobnou červenou tečku pod svými nádhernými zuby, tečku jako třešni, vždy vyrazila po té mladé slunce a všechna voda se na okamžik zakalila krví."
"A potom?" zeptal se Nicholas.
"A potom chytrá mašinka zase vodu vyčistila a ryba se zase vznášela nad kameny jako před tím, ta ryba s nádhernými zuby, a Ignacio stiskl malý knoflík na stole a požádal o další chléb a ovoce."
"Máš teď hlad?"
"Ne, teď jsem unavený a líný; když tě budu honit, nechytím tě, a když tě chytím - díky tvé vlastní pomalosti a neohrabanosti - nezabiju tě, a pokud tě zabiju, nesním tě."
Nicholas začal couvat, a když si uvědomil, že poslední slova byla signálem, otočil se a s cákáním se rozběhl mělkou vodou. Ignacio se rozběhl za ním, díky delším nohám mu to šlo mnohem lépe, vlasy mu vlály za mladým, tmavým obličejem, jeho rovné, široké zuby - každý bílý jako kost a veliký jako nehet Nicholasova palce - vypadaly jako diváci lemující zábradlí rtů.
"Neutíkej, Nicholasi," řekl doktor Ostrov hlasem vln. "Jenom se rozzlobí, když budeš utíkat." Nicholas neodpověděl, ale zahnul prudce doleva, nahoru po pláži a mezi kmeny palem. Stále běžel, protože neměl ponětí, jestli Ignacio není těsně za ním a právě se mu nenatahuje po krku. Zastavil se až v husté džungli mezi mohutnými kmeny listnáčů, bez dechu se o jeden opřel a tlukot jeho srdce byl jediným zvukem, který slyšel v atmosféře dřímajícího ticha, jaké muselo panovat na Zemi za dlouhého dne před úsvitem lidstva. Chvíli naslouchal, jestli neuslyší zvuky, které by Ignacio mohl vydávat při jeho hledání, ale nic nezaslechl. Zhluboka se nadechl a řekl: "Tak, je po všem."
Čekal, že doktor Ostrov odněkud odpoví, ale slyšel jen šumění zeleně.
Světlo bylo pořád docela ostré a nevrhalo téměř žádné stíny, ale nějaký smysl mu napovídal, že den je téměř u konce a všiml si, že ty bledé stíny, které vidí, se protáhly; horizontální karikatury svých objektů. Neměl hlad, ale protože už dříve hladověl, věděl, jak na tom je; byl už slabší než včera a zítra tohle dobou nedokáže Ignaciovi uniknout. Až teď mu došlo, že měl sníst tu opici, kterou zabil, ale žaludek se mu zvedal už jen při pomyšlení na syrové maso a neměl tušení, jak rozdělat oheň, přestože Ignacio minulý večer oheň zřejmě nějak rozdělal. Syrová ryba, i kdyby ji chytil, by byla stejná, možná horší než syrová opice; ještě nezapomněl, jak se pokoušel rozbít kokosový ořech - nedokázal to, ale byl si jist, že to není nemožné. Měl jen mlhavou představu o tom, co kokosový ořech obsahuje, ale muselo v něm být jedlé jádro, protože v knihách to jedli. Rozhodl se, že džunglí projde velikým obloukem, který ho zavede zpět na pláž hodně daleko od Ignacia; na písku pod stromy tam zahlédl ležet několik kokosových ořechů.
Snažil se jít tiše, stále měl trochu strach, a přemýšlel, jak asi otevře kokosový ořech, až ho najde. Představoval si, že stojí před velikým ostrohranným kamenem a kokosový ořech svírá oběma rukama. Zvedá ho a prudce udeří, ale v tu

chvíli už to není kokosový ořech, ale Mayina hlava; slyší, jak jí nosní chrupavka praská se zřetelným, gumovým prasknutím. Její oči, modré jako nebe nad Madhja Pradéšem, jiskřivé nebe ve vejci, se na něho dívají, ale on se do nich nemůže podívat, vzdalují se mu a náhle ho napadá, že Lucifer při svém pádu musel padat vzhůru, do plamenů a chladu vesmíru, aby už nikdy neviděl hřejivou modř a hněď a zeleň Země: Zřel jsem Satana, jak padá jako blesk z nebes. Tohle slyšel někde z pásku, jen už nevěděl kde. Četl, že na Zemi blesky nejdou z mraků dolů, ale vystřelují k nim z povrchu planety a nikdy se nevrátí.
"Nicholasi."
Zaposlouchal se, ale podruhé už své jméno nezaslechl. Slyšel jen tiché zurčení vody; mluví snad k němu doktor Ostrov prostřednictvím tohoto zvuku? Šel za ním a našel malý potůček vinoucí se mezi stromy. Pokračoval podél něho. Asi po sto krocích se koryto rozšířilo, proud zpomalil a nakonec se rozplynul v podlouhlém stojatém jezírku pod baldachýnem listů. Na mechu na druhé straně seděla Diana. Vzhlédla, a když ho uviděla, usmála se.
"Ahoj."
"Ahoj, Nicholasi. Zdálo se mi, že tě slyším. Tak jsem se nepřeslechla, co?"
"Nevím, že bych něco říkal." Bosým chodidlem vyzkoušel temnou vodu. Byla hrozně studená.
"Asi jsi trochu hekl. Slyšela jsem to a řekla jsem si to musí být Nicholas, a zavolala jsem na tebe. Pak mě napadlo, že jsem se možná spletla a že je to Ignacio."
"Ignacio mě honil. Možná mě ještě honí, ale nejspíš to už vzdal."
S pohledem upřeným do temné vody dívka přikývla, ale vypadalo to, že ho neposlouchá. Zamířil kolem jezírka k ní, cestou přelézal hadovité kořeny okolních stromů. "Proč mě chce Ignacio zabít, Diano?"
"Mě chce taky občas zabít," odpověděla.
"Ale proč?"
"Myslím, že se nás trochu bojí. Mluvil jsi s ním někdy, Nicholasi?"
"Trochu dneska. Vyprávěl mi o rybě, kterou kdysi choval."
"Ignacio vyrůstal úplně sám, neříkal ti to? Na Zemi. V osadě v Brazílii, na horním toku Amazonky… Doktor Ostrov mi to pověděl."
"Myslel jsem, že Země je přeplněná."
"Přeplněná jsou města a jejich těsné okolí. Ale jsou tam místa, která jsou ještě pustější než dřív. Tam, kde žil Ignacio, byli před dvěma nebo třemi sty lety indiáni, ale pak už tam nebyl nikdo, jen stroje. Teď nemá rád, když se na něho někdo dívá, nechce u sebe mít nikoho."
"Doktor Ostrov říkal, že spousta lidí by nebyla nemocná, kdyby kolem nich stále nebyli jiní lidé. Pamatuješ?" řekl Nicholas zvolna.
"Jenže kolem je někdo pořád; takový je svět."
"V Brazílii třeba ne," opáčil Nicholas. Snažil se vzpomenout si na něco o Brazílii, ale vybavil se mu jen zpívající papoušek ve slamáku I kreslených filmů, které viděl v telce, pak ještě želva a ježek, co se proměnili v pásovce, pro lásku boží, Montressore. "Proč tam nezůstal?"
"Říkala jsem ti o tom ptákovi, Nicholasi?" Zase neposlouchala.
"O jakém ptákovi?"
"Mám ptáka. V sobě." Poklepala si na ploché břicho pod drobnými ňadry a Nicholas si na okamžik myslel, že opravdu našla jídlo. "Sedí lady. Upletl si hnízdo v mých vnitřnostech a teď tam sedí a klove mě do života. Připadám ti zdravá, že jo? Ale uvnitř jsem prázdná, vyhnilá, hnědnu, jsem plná špíny a vypelichaného peří, ztrácím se. Ten zobák se brzy proklove ven."
"Jasně." Nicholas se otočil k odchodu.
"Pila jsem tady vodu, chtěla jsem ho utopit. Myslím, že jsem vypila tolik, že teď ani nevstanu, ale on není ani mokrý, a víš ty co, Nicholasi? Zjistila jsem, že já nejsem doopravdy já, já jsem on."
Nicholas se k ní obrátil. "Kdy jsi naposledy něco jedla?"
"Nevím. Před dvěma, třemi dny. Ignacio mi něco dal."
"Zkusím otevřít kokosový ořech. Když se mi to povede, něco ti přinesu."
* * *
Když Nicholas došel na pláž, otočil se a pomalu kráčel zpět směrem k vyhaslému ohništi, tentokrát po kraji vlhkého písku, mezi mořem a palmami. Přemýšlel o strojích.
Za Pásem byly tisíce, možná miliony strojů, ale na Zemi bylo sofistikovaných služebných robotů jen málo, nebo tam nebyli žádní - byl to veliký luxus. Mohl si Ignacio v Brazílii (ať to tam vypadalo jakkoli) takový luxus dovolit? Nicholas měl za to, že ne; tito roboti byli téměř jako lidé a žít s nimi bylo podobné jako žít s lidmi. Nicholas litoval, že neumí brazilsky.
U Svatého Jana byli terapeutičtí roboti. Nicholas je neměl rád a předpokládal, že ani Ignacio by je rád neměl. Kdyby měl rád své terapeutické roboty, asi by ho sem neposlali. Myslel na starý, otlučený a orezlý stroj, který čistil koridory - Maya mu říkala Corradora, ale ostatní na něj nevolali jinak než hejl Neumělo to mluvit, nebo to alespoň nemluvilo, a Nicholas pochyboval, že je to schopné nějakých pocitů, snad kromě určité náklonnosti k čistotě, která se ovšem nevztahovala na samotný mechanismus. "Pochopíš, že všechny rozličné pohnutky se dají rozdělit do dvou skupin," řekl hlas v jeho hlavě. Doktor? Terapeutický robot? Na tom nesejde. "Na vnější a vnitřní. Vnější pohnutky mají obvykle na zřeteli nějaký vzdálenější cíl a tomu cíli říkáme vnitřní pohnutka. Když tedy motivaci zredukujeme jen na vnitřní pohnutky, zredukujeme ji na její nejjednodušší součásti. Třeba tamhleten stroj."
"Jaký stroj?"
"Freud by řekl, že je fixovaný v pozdně análním stádiu, snad díky úsilí, které jeho tvůrci věnovali tomu, aby se špína,

kterou posbírá, zase nedostala ven. Díky své fixaci, jak sis povšiml, je posedlý čistotou a pořádkem; nutkavé smýčení a drbání snižuje jeho úzkost. V tom je síla, nikoli slabost Freudovy teorie, že s její pomocí lze vysvětlit mnoho z chování jak strojů, tak lidí."
Nazdárek, Corradoro.
Taky zdravím, Ignacio.
Má hlava, svým kýváním ze strany na stranu, ti musí připomínat radar. Mé kroky jsou odměřené, pomalé a přesné. Za chůze vydávám téměř neslyšitelné bzučení a mé oči jsou upřené, při pohybu celé hlavy, nikoli na tebe, Ignacio, ale na vlny až na samé hranici viditelnosti, kde se stáčejí vzhůru do oblohy. Zastavuji se deset metrů za tebou a stojím.
Když půjdeš, budu tě následovat ve vzdálenosti deseti metrů. Co chci? Nic.
Ano, nasbírám větve a půjdu za tebou - ve vzdálenosti pěti metrů.
"Přelom je a strč je do ohně. Ne všechny, jen pár."
Ano.
"Ignacio nechává na tomto místě stále hořet oheň. Někdy odsud bere žhavé uhlíky, aby i jinde rozdělal oheň, ale zde, pod mohutným kmenem palmy, má oheň pořád. Tady je skrytý před deštěm. Vždycky jo tu oheň. Víš vůbec, jak ho poprvé rozdělal? Odpověz mu!"
"Ne."
"Ne, Patr?o."
"Ne, Patr?o."
"Ignacio ho ukradl bohům, Poseidonovi. Poseidon teď leží mrtev na dně moře. Toho, které je nahoře. Chtěl bys ho vidět?"
"Jestli si to přeješ, Patr?o."
"Brzy bude tma, je tedy čas jít na ryby; máš harpunu?"
"Ne, Patr?o."
"Ignacio ti jednu dá,"
Ignacio vzal hrst větví, strčil je do ohně a foukal na ně. Po chvíli se Nicholas naklonil a také foukal, dokud se všechny nerozhořely.
"Teď ti musíme najít kus bambusu, tamhle vzadu nějaký roste. Pojď za mnou."
Světlo, které stále nevrhalo téměř žádné stíny, ztrácelo na intenzitě a Nicholasovi se zdálo, že kráčejí po nehmotné zemi, přestože ji zřetelně cítil pod chodidly. Ignacio kráčel vpředu, hořící větve držel nad hlavou, dokud téměř nezhasly, pak je sklonil dolů, nechal plamínky, aby mu olízly paži, a žhavé konce se opět rozhořely. Z vnitrozemí vál mírný vítr, který odnášel zvuk příboje a nesl s sebou vlhký chlad. Když už šli několik minut, Nicholas v něm zaslechl tiché, suché, téměř rytmické chrastění.
Ignacio se ohlédl a řekl: "Hudba. Vysoké kmeny hovoří; slyšíš?"
Našli kmen o něco slabší než Nicholasovo zápěstí, u paty mu navršili hořící větve a přidali další. Když kmen padl, přepálil Ignacio i horní konec a vznikla tak hůl dlouhá zhruba na Nicholasovu výšku. Širší konec zaostřil ostrým zlomkem lastury. "Tak, teď je z tebe rybář."
"Ano, Patr?o," odpověděl Nicholas a stále si dával pozor, aby mu nepohlédl do očí.
"Máš hlad?"
"Ano, Patr?o."
"Tak ti něco řeknu. Všechno, co chytíš, je Ignaciovo. A co chytí on, je také jeho, rozumíš? Ale až se nají, co zbude, je tvoje. A teď pojď, Ignacio tě naučí chytat ryby, nebo tě utopí."
Ignaciova vlastní harpuna byla zabodnutá v písku nedaleko ohně a, byla mnohem větší než ta, kterou udělal pro Nicholase. Držel ji před sebou a brodil se vodou, dokud mu nesahala po pás, pak začal plavat a ani se neohlédl, jestli ho Nicholas následuje. Nicholas zjistil, že se dá s harpunou plavat, když všechno úsilí soustředí do nohou, harpunu drží v levé ruce a občas si pomůže tempem pravačkou. "Dýchej a hlídej si harpunu," řekl tiše, potom už jenom musel dovolit hlavě, aby se občas zvedla.
Myslel, že se Ignacio začne dívat po rybách hned, jak se dostanou kus od pláže, ale Brazilec stále plaval, pomalu, ale vytrvale, dokud se Nicholasovi nezdálo, že už musí být alespoň kilometr od země. Náhle, jako když se otočí vypínačem, začalo temné moře kolem nich modře opaleskovat. Ignacio se zastavil, šlapal vodu a nechal se nadnášet harpunou.
"Tady. Dostaň je mezi sebe a světlo."
S otevřenýma očima sklonil hlavu pod hladinu, vzápětí ji zvedl, zhluboka se nadechl a potopil se. Nicholas následoval jeho příkladu a vznášel se břichem dolů a s očima dokořán.
Celý svět tančících pablesků a temného ostrova zmizel, jako kdyby ponořil tvář do snu. Hluboko, hluboko pod ním Jupiter předváděl svůj pruhovaný disk, zohyzděný rozšiřujícím se Jasným bodem, v němž umělé silikonové enzymy vytrhávaly z metanu vodík pro zažehnutou fúzi: rakovina a hořící mladé slunce. Mezi tím sluncem a Nicholasovýma očima se nacházelo sto tisíc kilometrů neviditelného prostoru a plášť satelitu z temperovaného skla; stovky metrů prosvětlené vody, v ní tmavé, roztažené Ignaciovo tělo, nořící se každým rázným tempem níž a níž; harpuna v jeho ruce vypadala jako čárka černou tužkou.
Nicholas se přinutil zdvihnout hlavu a vrátil se do vesmíru jiskřivých vln; teď už věděl, že to, co považoval za noc, byl jenom stín vrhaný doktorem Ostrovem, když Jupiter a Jasný bod proplouvaly pod ním. Hranice stínu, ve vzduchu neviditelná, byla nyní ostře zřetelná ve vodě před ním. Zhluboka se nadechl a potopil se.
Téměř ihned se někde dole mihla ryba; levá paže vymrštila harpunu, ale ryba byla příliš daleko. Plaval za ní, pak ale o něco hlouběji zahlédl další, větší rybu a zamířil k ní; přitom minul Ignacia, který se právě vynořoval, aby se nadechl. Ryba byla příliš hluboko a jemu už docházel kyslík; plíce ho bolely, vynořoval se, rád by pustil harpunu, na poslední

chvíli si uvědomil, že může; jen se vynoří, když roztáhne prsty. Hlavou prorazil hladinu, zalapal po dechu, srdce mu prudce tlouklo; voda ho udeřila do obličeje a on si opět uvědomil pulzující bušení vln, jako kdyby na tu dobu, co byl pod vodou, zmizelo.
Ignacio už na něho čekal. Vykřikl: "Teď půjdeš s Ignaciem a on ti ukáže mrtvého boha moře. Pak budeme rybařit."
Nicholas, neschopen slova, přikývl. Stihl už jen tři nádechy, pak se Ignacio ponořil a on musel za ním, dělal tempa nohama, dokud ho z přetlaku nebolelo v uších. Pak, na hranici světla, uviděl modrou vodou ohromnou masu kovu, ukotvenou k samotnému plášti satelitu z temperovaného skla, nad ní, mrtvě visící jako úponek obrovské vinné révy odtržený od keře, kabel dvakrát silnější než lidské tělo a na dně, rozplácnutý vedle mocné kotvy, ležel nohatý bůh, který vypadal jako mrtvý hmyz - až na to, že musel být nejméně šest metrů dlouhý. Ignacio se otočil a pohlédl na Nicholase, jestli rozumí, nerozuměl, ale přikývl a vší silou paží se znovu vynořil.
Poté, co Ignacio vytáhl první rybu, střídali se na hladině v hlídání kořisti a zatímco se Jasný bod zvolna posouval pod svažujícím se okrajem doktora Ostrova, nabodli dvě další; jedna byla obzvlášť velká. Když už byl Nicholas tak unavený, že sotva zdvihl paže, zamířili zpět k pobřeží a Ignacio mu ukázal, jak vyvrhnout ryby pomocí trnu a hrany mušle, znovu je uzavřít a zabalit do bláta a listí, aby se daly upéct v ohni. Když Ignacio začal jíst největší rybu, vytáhl si Nicholas opatrně tu nejmenší a jedl, poprvé od chvíle, co se dostal na doktora Ostrova. Teprve když dojedl, vzpomněl si na Dianu.
Neodvažoval se vzít poslední rybu pro ni, ale pokradmu pokukoval po Ignaciovi a pomalu couval od ohně. Zdálo se, že Brazilec si jeho počínání nevšiml. Když byl dost hluboko ve stínu, napřímil se, couvl ještě několik kroků a pak - pomalu, poslušný svých instinktů - odcházel, neběžel, dokud vzdálenost mezi nimi nebyla téměř sto metrů.
Dianu našel, jak tiše a apaticky sedí na okraji studeného jezírka, a dalo mu trochu práce přimět ji, aby vstala. Nakonec jí vsunul ruce do podpaží a zdvihl ji, pod dlaněmi cítil její tenká žebra. Jakmile byla na nohou, stála už dost jistě a šla s ním, když ji vzal za ruku. Mluvil na ni, protože věděl, že ho slyší, i když to nedává najevo, a dobře volená slova ji snad přimějí odpovědět. "Byli jsme chytat ryby - Ignacio mi ukázal, jak se to dělá. A má oheň, Diano, dostal ho od nějakého robota, který asi opravuje jeden z kabelů, které drží doktora Ostrova nebo co. Hele, ale každopádně jsme chytili tři velké ryby a já jsem jednu snědl a Ignacio snědl tu největší a myslím, že mu nebude vadit, když si tu jednu vezmeš, jen mu říkej ‚Ano, Patr?o', a ‚Ne, Patr?o', - má to tak rád a je zvyklý jenom na stroje. Nemusíš se na něho usmívat nebo něco podobného - stačí, když se budeš dívat do ohně, já to dělám stejně. Stačí dívat se do ohně."
Snad bylo rozumné, že Ignaciovi napřed nic neřekl, usadil Dianu na místo, kde před několika minutami sám seděl, a položil jí do klína několik zbylých kousků své ryby. Když nejedla, našel kousek měkkého, propečeného masa a vstrčil jí ho do úst. Ignacio řekl: "Ignacio si myslel, že je mrtvá." A Nicholas odpověděl: "Ne, Patr?o."
"Je tu ještě ryba. Dej jí ji."
Nicholas ho poslechl, vyhrábl z uhlíků hroudu spečeného bláta, dlaní ji rozbil a pak odlupoval horké kousky masa od kůže a kostí a podával jí je, když dost vychladly, aby se daly jíst. Teprve když měla rybu v ústech asi půl minuty, začala žvýkat a polykat a po třetím soustu začala jíst sama, ale na nikoho z nich ani nepohlédla.
"Ignacio si myslel, že je mrtvá," řekl znovu Ignacio. "Ne, Patr?o," odpověděl Nicholas a dodal: "Jak vidíš, je naživu."
"Je to nádherné stvoření, když jí odlesky ohně hrají na tvářích, že?"
"Ano, Patr?o, je nádherná."
"Ale moc hubená." Ignacio se posouval kolem ohně, až seděl téměř vedle Diany, a natáhl se po rybě, kterou jí Nicholas dal. Sevřela ji pevněji, ale ani teď na něho nepohlédla.
"Hele, stejně o nás ví," řekl Ignacio, "nejsme přece žádní duchové."
"Dej mu ji," zašeptal Nicholas naléhavě.
Diana váhavě uvolnila sevření prstů, ale Ignacio jí rybu nevzal. "To byl jenom vtip, drobku. A myslím, že ne moc dobrý." Když neodpověděla, odvrátil se od ní a s očima upřenýma do tmy cákal vodu na něco, co Nicholas nemohl vidět.
"Má tě ráda, Patr?o," řekl Nicholas. Když ta slova vypouštěl z úst, připadal si, jako kdyby polykal hlínu, ale myslel na ptáka, který se může každou chvíli proklovat Dianinou kůží, a na Mayinu krev, vpíjející se v malých, kruhových tečkách do bílého plátna, a pokračoval: "Jen se stydí. Tak je to lepší."
"Ty. Co ty vůbec víš?"
Ignacio se už aspoň nedíval na moře. Nicholas se zeptal: "Není to pravda, Patr?o?"
"Ano, je to pravda."
Diana si opět vzala rybu a drobnými prsty si podávala malá sousta do úst. Zřetelně, ale téměř nepřítomně řekla: "Odejdi, Nicholasi."
Pohlédl na Ignacia, ale Brazilcovy oči se nestočily k dívce, dokonce ani nepromluvil.
"Odejdi, Nicholasi. Prosím."
"Uvidíme se ráno, ano?" Nicholas doufal, že mluví dost potichu, aby ho Ignacio neslyšel.
Dianina hlava se pohnula o zlomek centimetru.

Jakmile ztratil oheň z dohledu, jedna část pláže byla stejně dobrá k přespání jako druhá, zalitoval, že z ohně nevzal nějakou větev, aby si mohl rozdělat svůj vlastní; zkusil si tedy nahrnout přes nohy písek, aby je chránil před chladným větrem, ale zrnka se sesypávala při každém pohybu a nohy a levá paže se hýbaly nezávisle na jeho vůli.
Příboj pleskající o zvlněný písek řekl: "To jsi provedl dobře, Nicholasi."
"Cítím, jak se hýbeš," poznamenal Nicholas. "Myslel jsem, že to jde, jen když jsem vysoko."
"Pochybuji, že teď něco cítíš. Moje výchylka je menší než jedna setina stupně."
"Ale ano, cítím. Tys chtěl, abych to udělal. To s Ignaciem."

"Víš, Nicholasi, co je to Harlowův efekt?" Nicholas zavrtěl hlavou.
"Doktor Harlow přibližně před sto lety experimentoval s opicemi, které dospívaly v naprosté izolaci - žádná matka, žádné jiné opice."
"Šťastné opice."
"Když byly dospělé, dal je do klecí s normálními opicemi; rvaly se s každou, která se přiblížila, a několik i zabily."
"Psychologové vždycky něco dávají do klecí; nenapadlo ho, že by je místo toho mohl pustit do džungle?"
"Ne, Nicholasi, i když nás ano… Nechceš něco říci?"
"Asi ne."
"Víš, doktor Harlow se snažil ty izolované opice rozmnožit - sex je primární společenská funkce - ale nešlo to. Jakmile se k nim přiblížila jiná opice jakéhokoli pohlaví, byly agresivní a druhá opice také odpovídala agresivitou. Nakonec je vyléčil tím, že k nim namísto dospělých opic dal opice nedospělé - opičí děti. Ty potřebovaly dospělé jedince tak silně, že se s nimi stále snažily sblížit - bez ohledu na to, jak často nebo jak drsně byly odmítány, takže nakonec je přijaly a izolované opice se naučily žít ve společnosti. Pro zajímavost podotýkám, že zakladatel křesťanství toto pravidlo zřejmě intuitivně chápal - ale to bylo téměř dva tisíce let před tím, než bylo dokázáno vědecky."
"Nemyslím, že by to tady fungovalo," podotkl Nicholas. "Tady je to mnohem složitější."
"Lidské bytosti jsou jen složité opice, Nicholasi."
"Prvně slyším, že jsi udělal vtip. Jsi rád, že nejsi člověk, že jo?"
"Jistě. Ty bys nebyl?"
"Vždycky jsem si myslel, že bych byl, ale teď si nejsem jistý. To říkáš, abys mi pomohl, že jo? Nelíbí se mi to."
Vlna vyšší než ostatní mu šplouchla chladnou pěnu na nohy; napadlo jej, jestli to snad není odpověď doktora Ostrova. O půl minuty později ho promočila další vlna a hned další; posunul se výš, aby jim unikl. Vítr zesílil, ale Nicholas přesto usnul, jen na okamžik ho probudil záblesk světla ze směru, odkud přišel; snažil se uhodnout, co ho způsobilo, myslel, že třeba Diana s Ignaciem vyhazují do vzduchu hořící větve, aby se kochali ohnivými křivkami, usmál se - příliš ospalý, než aby měl zlost - a znovu usnul.
Ráno bylo chladné a nevlídné a Nicholas běhal po pláži a třel se dlaněmi. Vzduchem poletoval řídký déšť, nebo pěna, nedalo se to dobře rozeznat, a tlumil světlo do šedivého přísvitu. Uvažoval, jestli by Dianě a Ignaciovi vadilo, kdyby k nim teď přišel, a rozhodl se ještě počkat, pak ho napadlo jít na ryby, aby něco přinesl, ale moře bylo velice chladné a vlny tak vysoké, že ho porážely a rvaly mu bambusovou harpunu z ruky. Ignacio ho našel celého zmáčeného, opřeného zády o palmu a zírajícího ke stoupající křivce hladiny.
"Nazdárek," pozdravil Ignacio.
"Dobré ráno, Patr?o."
Ignacio se posadil. "Jak se jmenuješ? Myslím, že jsi mi to říkal, když jsme se setkali poprvé, ale zapomněl jsem, promiň."
"Nicholas."
"Ano."
"Patr?o, je mi hrozná zima. Mohli bychom jít ke tvému ohni?"
"Jmenuji se Ignacio; říkej mi tak."
Nicholas vystrašeně přikývl.
"K mému ohni ale jít nemůžeme, protože vyhasl."
"Nemůžeš rozdělat nový, Patr?o?"
"Ty mi nevěříš, že jo? Nezazlívám ti to. Ne, nový rozdělat nemůžu - můžeš pak použít moje věci, jestli budeš chtít, a rozdělat nový, až budu pryč. Přišel jsem se jen rozloučit."
"Odcházíš?"
"Ignaciovi je už mnohem lépe," zaševelil vítr v palmových listech. "Půjde na jiné místo, Nicholasi."
"Do nemocnice?"
"Ano, do nemocnice, ale myslím, že tam nebude muset být dlouho."
"Ale…" Nicholas se snažil přijít na něco příhodného. U Svatého Jana a na jiných místech, kam ho zavřeli, se obvykle už nemluvilo o lidech, kteří odešli, tedy pokud se vědělo, že opravdu odcházejí, a navíc to vždy bylo poznamenáno něčím, co mrazilo úsměvy a vysušovalo slzy těch na odchodu. Nakonec řekl: "Děkuji, že jsi mě naučil chytat ryby."
"Rádo se stalo," odpověděl Ignacio. Vstal. Položil Nicholasovi ruku na rameno, pak se otočil. Čtyři metry po jeho levici se vlhký písek začal zvedat a pukat. Postupně se otevřel do jasně osvětleného, bíle vymalovaného schodiště. Ignacio si odhrnul z očí černé kudrnaté vlasy a šel dolů. Písek se za ním s žuchnutím uzavřel.
"Už se nevrátí, že ne?" zeptal se Nicholas.
"Ne."
"Říkal, že můžu použít jeho věci a rozdělat nový oheň, ale já ani nevím, co to je."
Doktor Ostrov neodpověděl. Nicholas vstal a zamířil tam, kde býval oheň, myslel na Dianu a uvažoval, jestli má hlad; on sám hlad měl.

Našel ji vedle vyhaslého ohně. Hruď měla úplně spálenou a vedle, poblíž díry v písku, kde ji Ignacio musel ukrývat, ležela bachratá atomová svářečka. Zdroj byl na Nicholase příliš těžký, ale zdvihl svářecí pistoli na krátkém kabelu, stiskl spoušť a dvoumetrovým plazmovým výbojem přejížděl po písku tak dlouho, dokud z Dianina těla nezůstal jen popel. Když skončil, vítr zmítal palmami a hnal mu do očí bodavý déšť, ale on ještě nasbíral dříví a zapálil oheň, větší a větší, až ve větru hučel jako kovářská výheň. "Zabil ji!" řval do vln.
"ANO." Hlas doktora Ostrova byl silný a divoký.
"Říkal jsi, že je mu líp."

"ANO," vyl vítr. "TY JSI ZABIL OPICI, KTERÁ SI S TEBOU CHTĚLA HRÁT, NICHOLASI. BYL JSEM PŘESVĚDČENÝ, ŽE IGNACIO NAKONEC ZABIJE TEBE, PROTOŽE JE SNADNÉ TĚ NENÁVIDĚT, PŘÍLIŠ SE LIŠÍŠ OD PŘEDSTAVY MALÉHO CHLAPCE. TOBĚ ALE ZABITÍ OPICE POMOHLO, PAMATUJEŠ? BYLO TI LÉPE. IGNACIO SE BÁL ŽEN; TEĎ UŽ VÍ, ŽE JSOU VELMI SLABÉ A ŽE S NIMI JEDNAL PODLE URČITÝCH PŘEDSTAV, KTERÉ NYNÍ POVAŽUJE ZA ZAHOŘKLÉ."
"Houpeš se," řekl Nicholas. "To dělám já?"
"TO SI JEN MYSLÍŠ."
Bouře zlomila palmu, která místo aby spadla, vlétla s praskotem mezi ostatní, když její vějířovitá koruna nabrala vítr jako plachta. "Zabíjím tě," řekl Nicholas. "Ničím tě." Levou polovinu obličeje měl tak zkřivenou žalem a vztekem, že sotva dokázal mluvit.
Doktor Ostrov se mu vzdouval pod nohama. "NE."
"Jeden z tvých kabelů už praskl, viděl jsem to. Možná už víc než jeden. Uvolníš se. Otáčím tímhle světem, že jo? Polohovací rakety jsou vyladěné na mé emoce, otáčejí námi, a prokluzování vytváří vítr a příliv, a jakmile se uvolníš, už nebude rovnováha."
"NE."
"Jaké je teď v tvých kabelech napětí? Nevíš?"
"JSOU VELMI PEVNÉ."
"Co je to za řeči? Měl bys říct něco jako: ‚Napětí v kabelu D-dvanáct je dvacet miliard kilogramů. VAROVÁNÍ! VAROVÁNÍ! Předpokládaná doba selhání je devadesát sedm vteřin! VAROVÁNÍ!' To ani nevíš, jak by měl stroj mluvit?" Teď už Nicholas ječel a každá vlna dosahovala dál na pláž než ta předchozí, takže většina krajních palem byla ve vodě.
"UTÍKEJ, NICHOLASI. NAJDI SI VYVÝŠENÉ MÍSTO. JDI DO DŽUNGLE." To promlouvaly samy burácející vlny.
"Nepůjdu."
Dlouhý, hadovitý výběžek vody dosáhl k ohni, který zasyčel a zaprskal.
"UTÍKEJ!"
"Ne!"
Druhá vlna zalila Nicholasova lýtka a oheň téměř uhasila.
"TOHLE VŠECHNO BUDE ZA CHVÍLI POD VODOU. UTÍKEJ!" Nicholas vzal několik dosud hořících větví, ale vítr je uhasil, jakmile je zvedl. Popadl svářečku, ale byla na něho příliš těžká, neuzvedl ji.
"TAK UTÍKEJ!"
Vrátil se do džungle, kde se koruny stromů zmítaných větrem navzájem drtily v beztvarou listnatou hmotu a větve létaly vzduchem jako trosky po výbuchu; chvíli slyšel ve větru Dianin hlas, pak se změnil na Mayin, pak na matčin nebo hlas sestry Carmely a stovky dalších. Vítr postupně slábl a zem se už nehoupala. Cítil únavu. "Ale stejně jsem tě nezabil, že jo?" řekl, ale neozvala se žádná odpověď. Když se vrátil na pláž, byla svářečka napůl pohřbená v písku. Po Dianině popelu nebo ohni nebylo ani stopy. Znovu posbíral dříví a svářečkou zažehl nový.
"Tak." Odhrabal písek kolem svářečky až na drsný podkladový kámen a obrátil plamen proti němu; začal černat a bublat. "Ne," řekl doktor Ostrov.
"Ano." Zaujatě se skláněl nad plamenem a oběma rukama svíral spoušť svářecí pistole.
"Nicholasi, přestaň s tím." Když nedostal odpověď, pokračoval: "Podívej se za sebe." Ozvalo se cáknutí, hlasitější než údery vln, a skřípění kovu. Prudce se otočil a uviděl obrovského broukovitého robota, kterého mu Ignacio ukázal na mořském dně. Na kovovém plášti lpěli drobní korýši a z těla mu ještě crčela nazelenalá voda. Než proti němu mohl obrátit svářecí pistoli, vystřelil ruce podobné klepetům a vyrval mu ji z dlaní. Podobné stroje uhlazovaly po celé pláži písek a opravovaly poškození vzniklá bouří.
"Ta věc byla mrtvá," řekl Nicholas. "Ignacio to zabil."
Stroj vyňal z pistole zdroj, očistil ho od písku, otočil se a vydal se k moři.
"Ignacio tomu věřil, a bylo lépe, že tomu věřil."
"A tys říkal, že nemůžeš nic dělat, že nemáš ruce."
"A také jsem ti říkal, že se k tobě budu chovat tak, jak se k tobě bude chovat společnost, až budeš propuštěn, to je moje přirozenost. Po tom všem - stále ještě věříš všemu, co jsem ti říkal? Nicholasi, jsi teď rozrušený, protože je Diana mrtvá…"
"Mohl jsi ji ochránit!"
"…ale tím, že zemřela, někomu - někomu velice důležitému - prospěla. Její prognóza byla špatná; doopravdy si přála jenom smrt, a tohle byla smrt, kterou jsem jí vybral. Můžeš tomu říkat smrt doktora Ostrova, smrt, která může někomu jinému pomoci. Nyní jsi zde sám, ale brzy se v tomto segmentu objeví další pacienti a ty jim pomůžeš - jestli budeš moci - a možná pomohou oni tobě. Rozumíš?"
"Ne," odpověděl Nicholas a mrskl sebou na písek. Vítr utichl, ale spustil se liják. Myslel na představu, kterou kdysi měl a o níž včera vyprávěl Dianě. "Tohle není konec cesty, jak jsem si myslel," zašeptal. Byl to jen náznak zvuku někde hluboko v jeho hrdle. "Nikdy nic nevyjde, jak má."
Vlny, vítr, šustící vějíře palmových listů a pleskající déšť, opice, které přišly na pobřeží hledat potravu vyplavenou mořem, odpověděly: "Odejdi - vrať se - nehýbej se."
Nicholas přitiskl zjizvenou hlavu ke kolenům a kolébal se dopředu dozadu.
"Nehýbej se."
Dlouho seděl bez hnutí, déšť mu bičoval ramena a promáčené opice kolem dováděly a hašteřily se. Když konečně pozdvihl tvář, bylo v ní něco z osobnosti, která byla předtím přítomna jen v náznaku, a spolu s tím prázdnota a výraz

překvapení. Rty se mu pohybovaly a vycházel Z nich stejný zvuk, jako když se hluchoněmý snaží mluvit.
"Nicholas je pryč," řekly vlny. "Nicholase, který byl pravou stranou tvého těla a levou polovinou tvého mozku, jsem uvedl do katatonie; po zbytek života pro tebe bude tím, čím jsi byl ty pro něho - nebo méně. Rozumíš?"
Chlapec přikývl.
"Budeme ti říkat Kenneth, mlčenlivý. A jestli se Nicholas pokusí vrátit, Kennethe, musíš ho zahnat zpět - jinak se vrátíš k tomu, čím jsi byl."
Chlapec přikývl podruhé a za okamžik začal sbírat větve na skomírající oheň. Vlny si, jakoby pro sebe, začaly prozpěvovat:
"Moře běsní dnes…
a ostrov Sadó překrývá
němý rubáš hvězd."
Žádná odpověď.
přeložil Zdeněk Uherčík
básně přeložil Richard Podaný

URSULA K. LE GUINOVÁ
PŘEDVEČER REVOLUCE
URSULA K. LE GUINOVÁ je jedním z nejdůležitějších a nejrespektovanějších spisovatelů současnosti. Narodila se v roce 1929 jako dcera renomovaného historika: Alfreda Kroebera, v roce 1951 dokončila studium na Kolumbijské univerzitě. Publikovat začala počátkem šedesátých let, od té doby vydala velké množství románů, povídkových souborů, sbírek poezie, knih pro děti a mládež, eseji, překladových titulů a antologií. Je autorkou klasické fantasy série Zeměmoří a neméně uznávaného Hainského cyklu románů a povídek, do něhož patří i oceněné tituly Levá ruka tmy (The Left Hand of Darkness 1969, Č. Argo-Panda 1995) a Vyděděnec (The Dispossessed 1974, č. Laser/1995). Její práce byly odměněny pětkrát cenou Hugo, pětkrát cenou Nebula, dvakrát Světovou cenou fantasy, třikrát Pamětní cenou Jamese Tiptreeho Jr., šestnáctkrát cenou Locus, Pamětní cenou Theodora Sturgeona a dále cenami Ditmar, Endeavour, Prometheus, Rhysling a Jupiter. Le Guinová vkročila rovněž do Síně slávy žánru science fiction, obdržela Světovou cenu fantasy za životní zásluhy a vcelku nedávno získala cenu PEN/Malamud. Z prací vydaných v poslední době uveďme "zeměmořský" román Jiný vítr (The Other Wind 2001, č. Triton 2005) a mládeži určenou trilogii Kroniky Západního pobřeží (č. Triton 2006-2008), kratší práce naposledy vydala ve sbírce Narozeniny světa (The Birthday of the World 2002) a navzájem propojenou povídkovou sérii shrnula do souboru Mezi lety (Changing Planes 2003). Následující příběh je jakýmsi úvodem do světa Vyděděnce, zabývá se totiž událostmi kolem založení tamního společenského zřízení.
Jeho hlas burácel jako nákladďáky s prázdnými lahvemi od piva v dlážděné ulici a účastníci shromáždění stáli namačkaní na sobě jako ty dlažební kostky, nad nimiž se nesla zvučná slova. Taviri byl někde na druhé straně haly. Potřebovala se k němu dostat. Prodrala se a prostrkala davem lidí v tmavých oděvech. Neposlouchala řečníka, ani se nedívala nikomu do tváře; vnímala jen hřímající hlas a těla namačkaná jedno na druhém. Taviriho neviděla, na to byla moc malá. Široké břicho a hrudník v černé vestě jí zahradily cestu. Musí se dostat k Tavirimu. Celá zpocená začala zuřivě bušit pěstí do překážky. Jako by to byl kámen, nepohnul se ani o píď, ale rozměrné plíce vydaly hlasité zahulákání. Přikrčila se. Pak jí došlo, že nehulákal na ni. Křičeli i ostatní. Řečník pronesl něco o daních nebo stínech, co na shromáždění zapůsobilo. Začala také nadšeně volat - "Ano! Ano!" - a prodírala se dál a lehce se dostala na prostorné cvičiště pluku v Parheu. Nad hlavou se jí klenula bezbarvá večerní obloha a kolem přikyvovalo vysoké bylí suchými bílými hlavami s drobnými kvítky. Netušila, co je to za druh. Květy se jí kývaly nad hlavou ve větru, který tady pokaždé vanul za soumraku. Rozběhla se mezi nimi, rostliny jí mrštně uhýbaly z cesty a zase se vztyčily a tiše se kývaly dál. Taviri stál v porostu ve svém svátečním obleku, v tom tmavě šedém, pronikavě elegantním, v němž vypadal jako nějaký profesor nebo herec. Netvářil se moc šťastně, ale smál se a něco jí říkal. Zvuk jeho hlasu jí vehnal do očí slzy, natáhla se po jeho ruce, ale nezastavila se. Nemohla se zastavit. "Taviri," spustila, "už to vypuklo!" Květy kolem vydávaly zvláštní sladkou, těžkou vůni. Po zemi se plazila změť šlahounů, některé s trny, číhaly tam hrboly a díry. Bála se, že upadne, určitě upadne, zastavila se.

Slunce, jasné ranní světlo zářilo přímo do očí, nemilosrdně. Večer zapomněla stáhnout rolety. Obrátila se ke slunci zády, ale na pravém boku se jí neleželo dobře. Nemělo to smysl. Den. Dvakrát vzdychla, posadila se, spustila nohy na zem, seděla shrbená v noční košili a dívala se na podlahu.
Prsty na nohou, které prožily celý život v těsných laciných botách, byly v místech, kde se dotýkaly jeden druhého, téměř hranaté, a místy se našla kuří oka; nehty měla obarvené a křivé. Kostnaté kotníky byly poseté jemnými, vysušenými vráskami. Krátká rovinka na nártu nad prsty si zachovala svoji jemnost, ale kůže měla barvu bahna a přes nárt se vinul spletenec žil. Odporné. Smutné, deprimující. Ubohé. Politováníhodné. Zkoušela si slova jedno po druhém a všechna jí seděla, jako šeredné malé klobouky. Šeredné: to taky. Podívat se na sebe a vidět šeredu, to je krása! Ale na druhou stranu, když ještě nebyla ošklivá, měla ve zvyku se na sebe takhle dívat? Moc ne! Správné tělo není objekt, nástroj, majetek, který obdivujeme, jste to prostě vy. Teprve když to nejste vy, je to jen vaše tělo, věc, kterou vlastníte, začnete se o ně bát - je v dobrém stavu? Bude mi stačit? Vydrží?
"Co na tom?" řekla Laia rozzlobeně a vstala.
Zamotala se jí hlava. Musela se opřít rukou o noční stolek, aby neupadla. V ten moment pomyslela na to, jak se ve snu natahovala po Tavirim.
Co to říkal? Nedokázala si vzpomenout. Nebyla si jistá, jestli se vůbec dotkla jeho ruky. Zamračila se, pátrala v paměti.

Tak dlouho se jí o Tavirim nezdálo; a teď už si ani nepamatovala, co řekl!
Bylo to pryč. Stála v noční košili u stolku a mračila se. Jak je to dlouho, co na něj pomyslela - neřkuli o něm snila - jen na něj pomyslela jako na "Taviriho"? Kdy naposledy pronesla jeho jméno?
Asieo ho pronesl. Když jsme s Asieem byli ve vězení na severu. Než jsem Asiea potkala. Asieova teorie vzájemnosti. Jistě, mluvila o něm, mluvila o něm až moc, pořád něco brebentila, vtáhla ho do toho. Ale jako "Asieo", pod svým příjmením, byl veřejně činným člověkem. Osoba známá jako Asieo ze soukromí zmizela. Zůstalo tak málo těch, kteří ho znali. Všichni, co si zvykli sedět ve vězení. Člověk se tomu tehdy musel smát, všichni přátelé v base. Dnes už tu ani nebyli. Skončili na hřbitovech u věznic. Nebo v hromadných hrobech.
"Panebože," ulevila si Laia nahlas a klesla zpátky na postel, protože jí vzpomínky na první týdny v Pevnosti nedovolily dál stát, v cele, první týdny z devíti let v Pevnosti v Driu, v cele, první týdny poté, co jí řekli, že Asieo byl zabit v potyčce na Kapitolském náměstí a pohřbili ho spolu se Čtrnácti sty ve vápnem zasypané jámě za branou Oring. V cele. Složila ruce v navyklé poloze na klíně, levou sevřenou v pěsti pravé, s pravým palcem přejíždějícím po kloubu prvního prstu na levé. Hodiny, dny, noci. Přemýšlela o nich, o každém ze Čtrnácti set, jak tam leží, nehašené vápno jim rozežírá těla, kosti se dotýkají v žíravé temnotě. Kdo se ho dotýkal? V jaké poloze leží štíhlé kosti jeho ruky? Hodiny, léta.
"Taviri, nikdy jsem na tebe nezapomněla!" zašeptala a znělo to tak hloupě, že jí to vrátilo zpátky k ranní záři a zmuchlaným peřinám. Samozřejmě že na něj nezapomněla. O těchto věcech se mezi manželem a manželkou nemluví. Na podlaze spočívaly její ošklivé staré nohy. Nikam nepokročila, pořád se motala v kruhu. S heknutím vstala a šla si do skříně pro župan.
Mládež chodila po chodbách Domu skoro neoblečená, ale ona na to byla už moc stará. Nechtěla svým vzhledem zkazit nějakému mladíkovi snídani. Kromě toho, oni vyrostli v sexuální svobodě a ve svobodě oblékání, zatímco ona ještě ne. Jen ji pomáhala nastolit. To není totéž.
Když mluvila o Asieovi jako o "mém manželovi", trhali sebou. Jako správná odonka měla samozřejmě použít slovo "partner". Ale proč by měla chtít být správnou odonkou?
Šourala se chodbami do umývárny. Mairo si tam myla hlavu ve žlabu. Laia si obdivně prohlížela její dlouhou, lesklou, vlhkou kštici. Opouštěla teď Dům tak málo, že ani nevěděla, kdy naposledy viděla řádně vyholenou hlavu, pohled na záplavu vlasů jí však stále poskytoval potěšení, silné potěšení. Kolikrát se jí posmívali, Vlasatice, Vlasatice, nebo ji za vlasy tahali policisté, a v každém dalším vězení jí je se zlomyslnou radostí oholil nějaký voják? A pak vlasy dorostly, nejdřív strniště, pak ježek, kudrny, lokny… Za starých časů. Pro lásku boží, copak už nedokáže myslet na nic jiného než na staré časy?
Oblékla se, ustlala si a šla dolů do jídelny. Snídaně byla dobrá, i když od té zatracené mrtvice už jí nechutnalo tak jako dřív. Vypila dva šálky bylinkového čaje, ale nedokázala dojíst ovoce. Když byla dítě, toužila po ovoci tolik, že ho neváhala ukrást; a v Pevnosti - panebože, už toho nech! Usmívala se a odpovídala na přátelské pozdravy ostatních snídajících i velkého Aeviho, který měl dnes službu. To on ji lákal na tu broskev: "Podívej se na ni, schoval jsem ji pro tebe," copak mohla odmítnout? Vlastně ovoce odjakživa milovala, nikdy ho neměla dost; když jí bylo asi šest nebo sedm, ukradla jeden kousek ve stánku na Říční ulici. Ale teď nemohla jíst, když byl kolem takový ruch. Přišly zprávy z Thu, opravdové zprávy. Nejdřív jim nepřikládala význam, přistupovala k nadšení ostražitě, ale poté, co si přečetla článek v novinách i slova mezi řádky, napadlo ji se zvláštní jistotou, naprostou, avšak chladnou, že tohle je ono; už je to tady. A v Thu, ne tady. Thu předběhne celou zemi, revoluce začne tam. Jako by na tom záleželo! Nebudou žádné národy. Přesto na tom nějak záleželo, trochu ji z toho zamrazilo a posmutněla - vlastně záviděla. Ze všech možných pošetilých emocí zrovna závist. Nezapojila se do hovoru, brzy vstala a vrátila se do svého pokoje, litovala se. Nedokázala se připojit ke všeobecnému nadšení. Už stála mimo, úplně mimo dění. Není lehké, hájila se sama před sebou, zatímco namáhavě stoupala po schodech, ocitnout se mimo dění, když jste padesát let byli přímo v jeho středu. Panebože. Ještě kňourej!
Vstoupila do pokoje a nechala schody i sebelítost za zády. Byl to fajn pokoj a bylo fajn být sama. Ulevilo se jí. I když to nebylo tak docela fér. Na půdě ty děti občas bydlely po pěti v místnostech ne větších než tahle. Do odonských domů se pořád hrnulo víc lidí, než kolik v nich mohlo žít. Ona měla pro sebe tak velký pokoj jen proto, že byla stará a po mrtvici. A možná proto, že byla Odová. Kdyby nebyla Odová, ale jen stařena po mrtvici, dostala by ho? Nejspíš ano. Koneckonců, kdo by stál o to bydlet s uslintanou starou bábou? Nemohla si však být jistá. Protěžování, elitářství, uctívání vůdců bujelo všude. Nikdy ostatně nedoufala, že se je podaří ještě za jejího života vymýtit, na velké změny je potřeba čas. Do té doby bude tohle pěkný, velký, slunný pokoj, vhodný pro uslintanou bábu, která zahájila světovou revoluci.
Za hodinu přijde sekretář a pomůže jí s dnešní prací. Odšourala se ke stolu, velkému nádhernému kousku, daru od Noiova syndikátu truhlářů, protože někdo zaslechl, že jediný nábytek, po němž kdy opravdu toužila, je stůl se zásuvkami a dostatečně velkou deskou… deska byla ovšem skoro celá pokrytá papíry s přisponkovanými poznámkami, většinou psanými Noiovým drobným písmem: Naléhavé. - Severní provincie. - Konzultovat s Ř.T.?
Její rukopis se po Asieově smrti změnil a už se nikdy nevrátil do původní podoby. Zvláštní, když se nad tím zamyslíte. Koneckonců, během pěti let po jeho smrti napsala celou Analogii. A dopisy, které ten vysoký strážný s vodnatýma šedýma očima dva roky pašoval z Pevnosti. Dopisy z vězení se jim teď říkalo, existovalo snad tucet různých vydání. To všechno, dopisy, o nichž jí lidé neustále tvrdili, že jsou plné "duchovní síly" - což pravděpodobně znamenalo, že si pěkně lhala do očí, když je psala, snažila se dodat si kuráž - a Analogie, nejsolidnější intelektuální dílo, které kdy napsala, všechno vzniklo v Pevnosti v Driu, v cele, po Asieově smrti. Člověk potřeboval něco dělat a v Pevnosti směli vězni mít papír a pero… Ale všechno naškrábala uspěchaným rukopisem, který nikdy nepokládala za svůj jako kulaté, černé písmo čtyřicet pět let starého manuskriptu Společnosti bez vlády. Taviri si do jámy neodnesl jen objekt touhy jejího těla a srdce, ale i ten pěkný rukopis.

Ale nechal jí revoluci.
To bylo tak statečné, nepolevit, pracovat, psát ve vězení po porážce Hnutí, po smrti vašeho partnera, říkali jí. Pitomci. Co tam asi tak měla dělat? Statečnost, odvaha - co je statečnost? Nikdy na to nepřišla. To je, když se nebojíte, vysvětlovali někteří. Když se bojíte, ale stejně jdete dál, říkali jiní. Co měl člověk ovšem dělat jiného, než jít dál? Měl snad někdo jinou možnost?
Umřít znamenalo jen dát se jiným směrem.
Když jste se chtěli vrátit domů, museli jste jít dál, to měla na mysli, když napsala "Pravá cesta je návrat", ale to byla pouhá intuice, a teď už rozhodně nebyla schopná to nějak rozumně vysvětlit. Sehnula se, moc prudce, takže jí v kostech trochu zavrzalo, a začala hrabat ve spodní zásuvce. Nahmatala věkem změklé desky, poznala je po hmatu ještě dřív, než je vytáhla a spatřila rukopis Syndikální organizace revolučních změn. Vytiskl titul na desky a napsal pod něj své jméno, Taviri Odo Asieo, IX 741. Elegantní písmo, každé písmeno pečlivě vykroužené, hrdé a ladné. Raději ovšem používal hlasovou tiskárnu. Rukopis knihy byl celý vytištěný ve vysoké kvalitě, tiskárna opravila každé zaváhání a normalizovala řečový projev. V textu nebylo vidět, jak pronášel "o" s hrdelním přízvukem severního pobřeží. Nebylo v něm nic než jeho mysl. Zůstalo jí po něm jen to jméno napsané na deskách. Nenechala si jeho dopisy, nechávat si dopisy je sentimentální. Kromě toho, nikdy si nic nenechávala. Nedokázala si vzpomenout na nic, co by vlastnila víc než jen pár let, kromě toho starého, chatrného těla, samozřejmě, to si nechat musela…
Zase to rozdělovala. "Ona" a "to". Věk a nemoci k tomu člověka donutí, snaží se tak utéct; mysl naléhá: To nejsem já, to nejsem já. Ale není to pravda. Mystikové možná dokázali oddělit mysl od těla, vždycky jim to záviděla, protože sama se to nikdy nemohla naučit. Nebyla zvyklá utíkat. Teď tu hledala svobodu, pro tělo i pro duši.
Nejdřív sebelítost, pak sebechvála, a pořád tu sedí s Asieovým jménem v ruce, proboha, proč? Neznala snad jeho jméno, aniž by si ho někde našla? Co to s ní je? Zvedla desky ke rtům a políbila to rukou psané jméno, vrátila desky do spodní zásuvky, zavřela ji a napřímila se na židli. V pravé ruce ji zabrnělo. Podrbala se na ní a pak s ní zatřepala ve vzduchu. Po té mrtvici už ruka nebyla jako dřív. Stejně tak pravá noha, pravé oko a pravý koutek úst. Spatně se pohybovaly, byly nemotorné a občas brněly. Připadala si jako robot se zkratovanými obvody.
Čas běžel, za chvíli přijde Noi, co od snídaně udělala?
Vstala tak prudce, že zavrávorala, a chytila se opěradla židle, aby neupadla. Odešla chodbou do umývárny a podívala se do velkého zrcadla. Šedivý drdol měla povolený a svěšený, špatně si ho před snídaní učesala. Chvíli s ním zápolila. Nedokázala dlouho udržet obě ruce nad hlavou. Amai, která přišla na záchod, se zastavila, řekla: "Pomůžu ti!" a během chvilky svými oblými, silnými, hezkými prsty a s úsměvem přiměla drdol k poslušnosti. Amai bylo dvacet, ani ne třetina Laiina věku. Její rodiče patřili k Hnutí, jednoho zabili při povstání v šedesátých letech, druhý ještě pořád verboval nováčky v jižních provinciích. Amai vyrostla v odonských domech, narodila se do revoluce, pravá dcera anarchie. Byla tiché, svobodné, krásné dítě, ze kterého se vám chtělo plakat, když jste si pomysleli: pro tohle jsme to dělali, tohle jsme měli na mysli, to je ona, živá, laskavá, příjemná budoucnost.
Dcera, kterou neporodila, jí mezi umyvadly a toaletami upravovala vlasy a Laia Asieo Odová uronila pravým okem několik malých slz; levé oko, to silné, neplakalo, ani nevědělo, co dělá to pravé.
Poděkovala Amai a spěchala zpátky do svého pokoje. V zrcadle si všimla skvrny na límci. Nejspíš broskvová šťáva. Uslintaná bába. Nechtěla, aby ji Noi viděl s pocintaným límcem.
Přetáhla si přes hlavu čistou košili a napadlo ji, co je na Noiovi tak výjimečného?
Pomalu levou rukou zapínala knoflíky do poutek. Noiovi bylo kolem třiceti, drobný, svalnatý chlapík s měkkým hlasem a bystrýma tmavýma očima. To na něm bylo výjimečné. Bylo to prosté. Starý dobrý sex. Nikdy ji nepřitahovali pohlední muži, ani tlustí ani vysocí chlapi s velkými bicepsy, nikdy, ani když jí bylo čtrnáct a zamilovala se do každého, který jen prošel kolem. Tmavý, menší a ohnivý, to bylo to pravé. Jako Taviri, samozřejmě. Tenhle kluk se mu myšlenkově nemohl rovnat, ani vzhledem ne, ale stejně nechtěla, aby ji viděl se skvrnou na límci a povolenými vlasy.
Jejími řídkými, šedivými vlasy.
Noi vešel, zastavil se v otevřených dveřích - proboha, zapomněla zavřít dveře, když se převlékala! Podívala se na něj a spatřila sebe. Starou ženu.
Může si česat vlasy a převlékat košili, nebo si nechat oblečení z minulého týdne a copy z minulého večera, nebo si obléct šaty ze zlata a poprášit si oholenou hlavu diamantovým práškem. Je to jedno. Stařena bude vypadat jen o něco méně nebo o něco více komicky.
Člověk se udržuje v přijatelném stavu jen ze slušnosti, ohleduplnosti k okolí.
A nakonec i to nechá plavat a slintá bez uzardění.
"Dobré ráno," pozdravil mladík měkkým hlasem.
"Dobré, Noii."
Ne, nebylo to jen ze slušnosti. Čert vzal slušnost. Kvůli tomu muži, jehož milovala a kterému by nezáleželo na jejím věku - protože byl mrtvý, musí předstírat, že ji nezajímá sex? Musí potlačovat pravdu jako nějaká zatracená puritánka? Ještě před šesti měsíci, před mrtvicí, se na ni muži dívali a líbila se jim; a teď, přestože nemůže nikomu dát rozkoš, může ji dopřát aspoň sama sobě.
Když jí bylo šest a tátův kamarád Gadeo si po večeři přicházel popovídat o politice, brala si řetízek ze žlutého kovu, který máma našla na smetišti a darovala jí ho. Byl tak krátký, že zůstal pod límcem a nebyl vidět. Líbilo se jí to tak. Ona věděla, že ho má na hrdle. Seděla na prahu a poslouchala, jak si povídají, a věděla, že je pro Gadea hezká. Byl tmavý, v ústech mu zářily bílé zuby. Někdy jí říkal "krasotinka Laia". "Tady je moje krasotinka Laia!" Před šedesáti šesti lety.
"Cože? Jsem nějaká otupělá. Moc jsem se nevyspala." Byla to pravda. Spala ještě méně než obvykle.
"Ptal jsem se, jestli jsi viděla dnešní noviny."
Přikývla.

"Máš radost z toho, co se děje v Soinehe?"
Soinehe byla provincie v Thu, která včera ohlásila odtržení od Thuvijského státu.
On z toho radost měl. Z tmavé, bystré tváře zasvítily bílé zuby. Krasotinka Laia.
"Ano. A jsem zvědavá, co se bude dít dál."
"Já vím. Ale tentokrát je to ono. Začátek konce vlády v Thu. Ani se nepokusili poslat do Soinehe vojsko. Jen by to vojáky vyprovokovalo k rebelii a oni to dobře vědí."
Souhlasila. Sama měla stejný pocit. Ale nedokázala sdílet jeho radost. Po životě prožitém v naději, protože nic jiného než naděje nebylo, člověk ztratí schopnost vychutnat si vítězství. Opravdovému triumfálnímu pocitu musí předcházet hluboké zoufalství. Zoufalství se odnaučila už dávno. Proto nebyly žádné triumfy. Prostě šla dál.
"Vyřídíme dnes ty dopisy?"
"Můžeme. Které dopisy?"
"Lidem ze severu," pravil bez známek netrpělivosti.
"Ze severu?"
"Parheo, Oaidun."
Narodila se v Parheu, v tom špinavém městě na špinavé řece. Sem do hlavního města přišla, až když jí bylo dvacet dva a byla připravená zahájit revoluci, i když tehdy, než si to mohla s ostatními pořádně promyslet, byla revoluce ještě dětinská a nedozrálá. Stávky za lepší platy, zastoupení pro ženy. Volby a platy - moc a peníze, pro lásku boží! Za padesát let se člověk něco naučí.
Ale pak to musí všechno zapomenout.
"Začneme s Oaidunem," rozhodla a posadila se do křesla. Noi seděl u stolu. Přečetl výňatky z dopisů, na něž měla odpovídat. Snažila se dávat pozor a podařilo se jí to natolik, že nadiktovala celý dopis a začala s dalším.
"Pamatujte, že v této fázi je vaše bratrství zranitelné hrozbou… ne, nebezpečím… toho…" Chvíli hledala správný výraz, až Noi napověděl: "Nebezpečím kultu osobnosti?"
"Může být. A že nic nemůže moc pokazit tolik jako altruismus. Ne. A že nic nezkazí altruismus jako.!. ne. Kruci, ty víš, co chci říct, Noii, napiš to. Oni to taky vědí, je to pořád dokolečka totéž, proč si prostě nepřečtou moje knihy!"
"Kontakt," připomněl Noi s úsměvem jedno z hlavních odonských témat.
"Dobrá, ale mě už unavuje být v kontaktu. Jestli ten dopis napíšeš, podepíšu ho, ale dneska ráno na to nemám náladu."
Zadíval se na ni trochu ustaraně. Podrážděně dodala: "Mám na práci jiné věci!"
Když Noi odešel, sedla si ke stolu a začala po něm posouvat papíry, předstírala, že něco dělá, protože se lekla slov, jež pronesla. Tohle byla její práce: její celoživotní dílo.
Cestování, řečnění na shromážděních a v ulicích si už teď musela odpustit, ale ještě mohla psát, a to byla její práce. Kdyby měla na práci ještě něco jiného, Noi by to věděl; měl u sebe její rozvrh a taktně jí ho připomínal, například tu návštěvu studentů z ciziny dnes odpoledne.
Ach, zatraceně. Měla ráda mládí, a od cizinců se vždycky dalo něčemu přiučit, ale unavovaly ji nové tváře a unavovalo ji být středem pozornosti. Učila se od nich, ale oni se neučili od ní, už dávno všechno znali z jejích knih a z Hnutí. Přišli se jen podívat, jako by byla věž v Rodarredu nebo kaňon v Tulaaeveji. Fenomén, pomník. Měli k ní posvátnou úctu, zbožňovali ji. Ona na ně vrčela: Mějte vlastní myšlenky! - To není anarchismus, to je obyčejné tmářství. - Jistě si nemyslíte, že svoboda a disciplína se navzájem vylučují? Přijímali slovní výprask s dětskou poslušností a vděčností, jako by byla nějaká univerzální matka, ztělesnění Velké všeobjímající dělohy. Ona! Ona, která podminovala loděnici v Seisseru a před davem sedmi tisíců lidí řekla premiérovi Inoiltemu do očí, že by si uřízl vlastní koule, nechal je odlít do bronzu a prodával jako suvenýry, kdyby z toho káply nějaké peníze - ona, která ječela na policisty, proklínala je a kopala do nich, plivala na kněze a močila na veřejnosti na velkou mosaznou pamětní desku na Kapitolském náměstí, na níž stálo: ZDE BYL ZALOŽEN NEZÁVISLÝ STÁT A-IO ATD. ATD. Nas… na to všechno! A teď byla pro všechny babička, milá stará dáma, laskavý starý pomník, jen se pojďte klanět k děloze. Oheň vyhasl, chlapci, můžete se bez obav přiblížit.
"Ne, tentokrát ne," pronesla nahlas. "Ani mě nehne." Nevadilo jí mluvit sama se sebou, vždycky se sebou mluvila. "Laiino neviditelné publikum," říkával Taviri, když chodila po pokoji a mumlala si pro sebe. "Nemusíte se sem obtěžovat, protože tu nebudu," dodala teď k neviditelnému publiku. Právě se rozhodla, co udělá. Musí jít ven. Vyrazit do ulic.
Bylo neohleduplné zklamat cizí studenty. Nevyzpytatelné, typické pro senilní stáří. Neodonské. Nas… na to všechno. Copak to jde, celý život se bít za svobodu a na stará kolena jí nemít ani špetku? Půjde se projít.
"Kdo je anarchista? Člověk, který učiní volbu a přijme za ni odpovědnost."
Na cestě po schodech dolů se zamračila a rozhodla se zůstat a přijmout studenty z ciziny. Ale pak se půjde projít.
Byli to hodně mladí studenti, ještě dychtiví: rozcuchaná, okouzlující stvoření s lanima očima ze západní polokoule, z Benbili a Mandského království, dívky v bílých kalhotách, chlapci v dlouhých kiltech, bojovní a archaičtí. Mluvili o svých nadějích. "My v Mandu jsme od revoluce tak daleko, že k ní máme možná blízko," pravila jedna z dívek zasněně: "Kruh Života!" a ukázala kruh zformovaný ze štíhlých, tmavých prstů. Amai a Aevi přinesli bílé víno a hnědý chléb, projev pohostinnosti Domu. Ale návštěvníci se po necelé půlhodině zvedli k odchodu. "Ne, ne, ne," vybídla je Laia. "Zůstaňte tu, povídejte si s Amai a Aevim. Já jen zdřevěním, když moc dlouho sedím, proto se musím vrtět. Ráda jsem se s vámi setkala, přijedete brzo znovu, mí malí bratři a sestry?" Měla je upřímně ráda a oni měli rádi ji, všechny je políbila na rozloučenou a smála se, měla radost z těch tmavých mladých tváří, z laskavých očí, voňavých vlasů. Byla opravdu trochu unavená, ale jít nahoru a zdřímnout si by bylo jako přiznat porážku. Chtěla jít ven. Půjde ven.
Naposledy šla sama na procházku - kdy? V zimě! Ještě před mrtvicí. Není divu, že ji pronásledují morbidní myšlenky. Bylo to jako sedět ve vězení. Ulice, to bylo místo, kde žila.

Nenápadně se vytratila postranním vchodem, prošla kolem zeleninové zahrady a vyšla na ulici. Úzký pruh trpkého městského prachu byl s láskou opečováván a rostly na něm dobré fazole a ceeä, ale Laia zahradničení nerozuměla. Bylo jí jasné, že anarchistické komunity se o sebe i v době přechodu musejí umět postarat, ale vlastní práce s hlínou a rostlinami nebyla její starost. Na to měli hospodáře a agronomy. Ona pracovala na ulicích, hlučných, páchnoucích, kamenných ulicích, kde vyrostla a prožila celý život, s výjimkou patnácti let strávených ve vězení.
S láskou se zadívala na fasádu Domu. Původně sloužil jako banka, což dávalo jeho stávajícím obyvatelům zvláštní pocit uspokojení. Skladovali jídlo v peněžním trezoru, který by odolal i bombě, a jablečné víno nechávali zrát v soudcích v sejfech. Na ozdobných sloupech v průčelí se ještě skvěl vytesaný nápis "Národní bankovní asociace investorů a správců zrna." Hnutí si na jména moc nepotrpělo. Neměli vlajku. Slogany vymýšleli za pochodu a když je nepotřebovali, zase je odložili. Na zdi a chodníky, kde ho mohly vidět vládnoucí orgány, se vždycky dal namalovat kruh života. Ale co se jména týče, nezajímalo je to, přijali a ignorovali všechna, jimiž byli nazýváni, ne proto, že by se báli, aby nevypadali směšně, nechtěli být prostě nijak definováni, ocitnout se v nějaké škatulce. Proto tenhle Dům, nejznámější a druhý nejstarší ze všech Domů, neměl žádné jméno. Říkalo se mu jen Banka.
Stál čelem do široké tiché ulice, ale o pouhý blok dál začínala Temeba, tržiště, kdysi známé jako centrum, kde se načerno daly sehnat psychogenní a teratogenní látky. Teď se tu prodávala jen zelenina, obnošené šaty a dala se tu zhlédnout podřadná pouliční představení. Dřívější ruch a život byl pryč, zůstali jen napůl ochromení alkoholici, feťáci, mrzáci, kramáři a ty nejhorší prostitutky, zastavárny, hráčská doupata, věštkyně, tělocvičny a laciné hotely. Laia zamířila k Temebě 3 neomylně jako voda z kopce.
Města se nikdy nebála, ani jím neopovrhovala. Byla to její země. Jestli revoluce zvítězí, takovéhle slumy už tu nebudou. Ale utrpení zůstane. Utrpení, špína a krutost budou na světě vždycky. Nikdy nepředstírala, že změní podstatu člověka, že bude jako maminka, která chrání děti před neštěstím, aby si neublížily. Nic takového. Dokud budou mít lidé svobodu volby, je jejich věc, jestli se rozhodnou pít odvar i z muchomůrek a žít ve stoce. Jen si z toho nikdo nesmí udělat zdroj zisků nebo to využít k získání moci.
To cítila ještě dřív, než něco věděla; ještě než napsala první pamflet, než odešla z Parhea, než se dozvěděla, co je to "hlavní město", než vytáhla paty z Říční ulice, kde klečela na odřených kolenou na chodníku a hrála se svými šestiletými vrstevníky špulky, dávno věděla, že ona, ostatní děti, její rodiče a jejich rodiče, opilci, děvky a všichni z Říční ulice, jsou na dně něčeho - jsou základ, skutečnost, zdroj. "Ale to chcete stáhnout celou civilizaci do bláta?" křičeli vyděšení spořádaní lidé, když se jim později po celá léta snažila vysvětlit, že když nemáte nic než bláto a jste bůh, uděláte z toho bláta lidské bytosti, a jste-li člověk, vystavíte si z něj domy, v nichž můžete žít. Ale nikdo, kdo si myslel, že je něco víc než bláto, tomu nerozuměl. Teď, jako voda stékající z kopce, bláto vzešlé z bláta, šourala se Laia po špinavé, hlučné ulici, a nepříjemná slabost stáří na ni doléhala plnou vahou. Ospalé prostitutky se složitými nalakovanými účesy, nyní rozcuchanými a nakřivo, jednooká žena vychvalující unaveným hlasem zeleninu na prodej, bláznivá žebračka ohánějící se po mouchách, to byly její krajanky. Vypadaly jako ona, žalostné, odpudivé, ubohé, politováníhodné, šeredné. Byly to její sestry, byli to její lidé.
Necítila se moc dobře. Bylo to už docela dávno, kdy se vydala takhle daleko, čtyři nebo pět bloků, po hlučné, letním sluncem spalované ulici plné lidí. Chtěla se podívat do parku Koly, trojúhelníku zakrnělé trávy na druhém konci Temeby, a posedět tam s ostatními starci, aby viděla, jaké to je, sedět tam a být stará; ale bylo to moc daleko. Když se hned nevrátí, mohla by se jí zamotat hlava, a Laia se bála upadnout, upadnout a muset ležet a sledovat, jak kolemjdoucí civí na starou bábu na zemi. Otočila se a vydala se k domovu, s vráskami námahy a znechucení na čele. Cítila, že je v obličeji rudá, a v uších jí hučelo. Začalo toho na ni být moc, už se opravdu bála, že upadne. Zahlédla ve stínu práh a zamířila k němu, opatrně se posadila a vzdychla.
Poblíž tiše seděl za svým zaprášeným, scvrklým zbožím prodavač ovoce. Lidé je míjeli. Nikdo si nic nekoupil. Nikdo se na ni nepodíval. Odová, kdo je nějaká Odová? Slavná revolucionářka, autorka Komunity, Analogie atakdále. Kdo to má být? Stará bába s šedivými vlasy a zrudlým obličejem, která sedí na špinavém prahu ve slumu a něco si pro sebe mumlá.
Opravdu? Tohle byla ona? Kolemjdoucí ji tak jistě viděli. Ale byla něco víc než ta slavná revolucionářka atakdále? Ne. Nebyla. Ale kdo tedy byla?
Ta, která milovala Taviriho.
Ano. To je pravda. Ale to nestačí. Je to pryč; Taviri je dávno mrtvý.
"Kdo jsem?" zeptala se Laia tiše svého neviditelného publika, které znalo odpověď a jednohlasně jí ji sdělilo. Byla malá holčička s odřenými koleny, která seděla na prahu a dívala se špinavým zlatým oparem horké letní Říční ulice, šestileté dítě, pak šestnáctileté, nespoutaná, rozhněvaná, svými sny poháněná dívka, netknutá a nedotknutelná. Byla sama sebou. Jistě, byla neúnavnou dělnicí a myslitelkou, ale tuhle ženu krevní sraženina zničila. Byla i milenkou, plavkyní v proudu života, ale Taviri zemřel a tuhle ženu si vzal s sebou do hrobu. Nic jí nezůstalo, jen základ. Vrátila se domů; nikdy neopustila domov. "Návrat je pravá cesta." Prach a bláto a práh ve slumu. A o něco dál, na konci ulice, pláň plná vysokého suchého býlí, za soumraku povlávajícího ve větru.
"Laio! Co tu děláte? Jste v pořádku?"
Někdo z Domu, samozřejmě, jedna hodná žena, trochu fanatička, která pořád mluvila. Laia si nedokázala vzpomenout na její jméno, přestože ji znala celá léta. Nechala se odvést domů, žena celou cestu mluvila. Ve velké, chladné společenské místnosti (kdysi plné pokladníků, kteří pod dohledem ozbrojených strážných počítali za naleštěnými pulty peníze) se Laia posadila na židli. Neměla sílu vystoupat po schodech, přestože by ráda byla sama. Žena nepřestávala brebentit a objevili se další lidé. Vypadalo to, že se chystá demonstrace. Události v Thu se hýbaly tak rychle, že i tady se rozhořel oheň a muselo se s tím něco udělat. Pozítří, ne, zítra bude velký pochod ze Starého města na Kapitolské náměstí - po staré cestě. "Další Povstání devátého měsíce," vykřikl nějaký mladík, rozpálený a rozesmátý, a podíval se na Laiu. V

době Povstání devátého měsíce ještě ani nebyl na světě, byly to pro něj jen dějiny. Teď chtěl sám hýbat dějinami.
Místnost se zaplnila lidmi. Zítra v osm ráno tu bude všeobecné shromáždění. "Musíš promluvit, Laio."
"Zítra? Kdepak, zítra tu nebudu," odpověděla stroze. Ten, kdo se jí zeptal, se usmál, někdo jiný se rozesmál, ale Amai po ní vrhla nechápavý pohled. Mluvení a křik pokračovaly. Revoluce. Proč to vlastně řekla? Proč řekla něco takového v předvečer revoluce, i když to byla pravda.
Chvíli počkala, pak se jí podařilo vstát, a přestože se pohybovala neobratně, proklouzla bez povšimnutí mezi lidmi, zabranými do plánování a nadšení. Odešla do chodby, ke schodům, a začala jeden po druhém stoupat nahoru.
Zastavila se na odpočívadle a zamumlala: "Generální stávka." Co ji čeká nahoře, v jejím pokoji? Negenerální mrtvice.
Bylo to skoro vtipné. Pustila se do překonávání druhé poloviny schodiště, krok za krokem, jako malé dítě. Motala se jí hlava, ale už se nebála, Že upadne. Tam nahoře na večerní pláni se kývaly a šeptaly suché bílé květiny. Sedmdesát dvě léta a ještě neměla čas zjistit, jak se jmenují.

přeložila Adéla Bartlová

HARLAN ELLISON
JEFFINOVI JE PĚT
HARLAN ELLISON se narodil v Clevelandu ve státě Ohio v roce 1934, vyrůstal poblíž Painesville a studoval na Státní univerzitě v Ohiu. Byl vyloučen za drobné krádeže v obchodě, špatný prospěch, napadení vyučujícího a za nepovolenou jízdu k soše Williama Oxleyho Thompsona (to vše stihl v průběhu pouhých deseti dnů) v roce 1953, předtím, než se v roce 1955 vydal do New Yorku, aby se stal spisovatelem.
Ellison, skutečný enfant terrible originality v rámci science fiction, publikoval svou první povídku v roce 1956 a během jediného roku vydal více než stovku kratších prací a článků, ať už pod vlastním jménem, nebo pod řadou různých pseudonymů společných pro všechny autory v rámci některé z komerčně orientovaných sérií. Sloužil v armádě v letech 1957 až 1959, poté se přestěhoval do Chicaga, kde pracoval jako redaktor magazínu Rogue a v roce 1961 založil nakladatelství Regency Books. Pak se odstěhoval do Los Angeles, kde se rychle prosadil jako scenárista populárních televizních seriálů, nejznámější je zřejmě epizoda Město na pokraji věčnosti ze seriálu Star Trek.
Přesto zůstal především autorem krátké fikce, z nejvýznamnějších prací uveďme především Nemám ústa a musím křičet (I Have No Mouth, and I Must Scream 1967, č. Hugo Story 1968-1969/Virgo 1996), Bestie, která křičela lásku v srdci světa (The Beast that Shouted Love at the Heart of the World 1968, č. Hugo Story 1968-1969/Virgo 1996), Smrtipták (The Deathbird 1973), Paladin ztracené hodiny (Paladin of the Lost Hour 1985), "Kaj se. Harlekýne," řekl Tikytak ("Repent Harlequin!" Said the Ticktockman 1965, č. Nejmenší vesmír/Polaris 1992 & Hugo Story 1962-1967/WS 1995, také jako "Čiň pokání, Harlekýne," řekl Tiktátor. Hvězdy jako bozi/AFSF 1993 a Mistrovské kusy/Laser-books 2003) a Jefftymu je pět (Jeffty is Five 1977, č. Síň slávy mistrů fantasy/Baronet 2004). Shromážděny byly do mnoha různých souborů včetně sbírek Ellisonův kraj divů (Ellison Wonderland 1962), Nemám ústa a musím křičet (I Have No Mouth, and I Must Scream 1967), Láska je jenom blbě pochopená nabídka sexu (Love Ain't Nothing But Sex Misspelled 1968), Příběhy Smrtiptáka (Deathbird Stories 1975), Podivné víno (Strange Wine 1978), Den zkázy (Shatterday 1980), Naštvaný bonbón (Angry Candy 1988) a do obsáhlého ohlédnutí za jeho literární dráhou Podstata Harlana Ellisona: Padesátiletá retrospektiva (The Essential Ellison: A Fifty Year Retrospective 1998). Ellison měl na žánr velmi zásadní vliv rovněž jako editor, to když v roce 1967 publikoval převratnou antologii Nebezpečné vize (Dangerous Visions 1967, č. Laser-books 2004). Jestli nebyla poslem "nové vlny" v science fiction, tak byla zcela určitě jejím nejvýznamnějším vyjádřením a ukázala na množství změn, které si žánr podmanily na dalších třicet let dopředu.
Za svou tvorbu byl odměněn osm a půlkrát Hugem, třikrát Nebulou, šestkrát Cenou Brama Stokera, Světovou cenou fantasy, Britskou cenou fantasy, Cenou britské asociace science fiction, obdržel i rekordních osmnáct cen Locus, z toho třináctkrát v povídkových kategoriích. Za zásluhy získal Světovou cenu fantasy, Cenu Brama Stokera, Cenu mezinárodního hororového sdružení a titul Velmistra hororového žánru.
Při internetovém hlasování čtenářů časopisu Locus z roku 1999 byl jmenován nejlepším autorem kratších prací všech dob a následující práce byla zvolena za nejlepší povídku.
Když mi bylo pět let, hrával jsem si s jedním klukem: s Jeffinem. Správně se jmenoval Jeff Kinzer a všichni kamarádi mu říkali Jeffino. Oběma nám bylo pět a hráli jsme si spolu a bylo to moc fajn.
Když mi bylo pět, byla Clarkova čokoládová tyčinka macatá jako rukojeť baseballové pálky a taky skoro patnáct čísel dlouhá, a polevu dělali z opravdové čokolády, a když jste se zahryzli, náramně to křuplo, a papír, co do něj byla balená, moc pěkně voněl, když jste ho na jednom konci sundali, abyste mohli tyčinku držet v ruce, a čokoláda se vám nerozpouštěla v prstech.
Dneska jsou Clarkovy tyčinky tenké jako kreditky, místo pravé čokolády na ně používají něco umělého, co chutná příšerně, celá ta příšernost je měkká a promáčená, místo správného a odpovídajícího pěťáku za ni dáte patnáct nebo dvacet centů, a balí ji tak, abyste si mysleli, že je stejně velká, jako bývala před dvaceti lety, jenže to teda není; je tenká a šeredná a hnusná a nestojí ani za zlámanou grešli, natož za patnáct nebo dvacet centů.
V tom věku, když mi bylo pět, mě poslali na dva roky k tetičce Patricii do Buffala ve státě New York. Otec měl zrovna "složité období" a teta Patricia byla moc krásná a provdaná za jednoho makléře. Dva roky se o mě starali. Když mi bylo sedm, vrátil jsem se domů a šel jsem rovnou za Jeffinem, že si zase budeme spolu hrát. Mně bylo sedm. Jemu bylo pořád pět. Já si žádného rozdílu nevšiml. Nic jsem nevěděl.
Bylo mi jenom sedm.
Když mi bylo sedm, lehával jsem na břiše před naším rádiem značky Atwater-Kent a poslouchal bezva věci. Drát uzemnění jsem připevnil k radiátoru a válel jsem se tam s omalovánkami a s pastelkami (ve velké soupravě značky

Crayola tehdy bylo jenom šestnáct barev) a poslouchal jsem NBC Red: Jacka Bennyho v pořadu Jell'O, Amose a Andyho, Edgara. Bergena a Charlieho McCarthyho v pořadu Chase a Sanborn, taky One Man's Family a First Nighter; anebo NBC Blue: pořad Waltera Winchella, co sponzorovala firma Jergens, a Informace, prosím, a Tenkrát v Údolí smrti; a nejlepší ze všeho byly pořady na Mutual Network, Zelený sršeň, The Lone Ranger, Stín a Ticho, prosím.
Dneska zapnu autorádio, a když projedu stupnici z jednoho konce na druhý, najdu sto smyčcových orchestrů, přihlouplé hospodyňky a nudné tiráky, jak s arogantními moderátory probírají svůj ujetý sexuální život, country provázenou idiotskými bláboly a rock hlasitý tak, že mě z něj bolí uši.
Když mi bylo deset, dědeček zemřel sešlostí věkem a ze mě bylo "nezvladatelné dítě", a tak mě poslali na kadetku s tím, že mě tam "srovnají do latě".
Ve čtrnácti jsem se vrátil domů. Jeffinovi bylo pořád pět.
Když mi bylo čtrnáct, chodíval jsem vždycky v sobotu odpoledne do kina a lístek stál deset centů a popkorn dělali na opravdovém másle a já měl jistotu, že dostanu pořádný western a v něm bude Lash LaRue nebo Divokej Bill Elliot v roli Reda Rydera a Bobby Blake jako Malý Bobr, anebo Roy Rodgers, nebo Johnny Mack Brown; strašidelný film, třeba Dům hrůzy s Rondem Hattonem v roli Skrtiče, nebo Kočičí lidi, nebo Mumii, nebo Oženil jsem se s čarodějnicí, kde hráli Fredric March a Veronica Lakeová; navrch pak epizodu z některého parádního seriálu, jako byl třeba Stín s Victorem Jorym, nebo Dick Tracy nebo Flash Gordon; a tři krátké kreslené filmy; a krátký cestopis s Jamesem Fitzpatrickem; filmový týdeník od Movietonu; a písničku, co si zpívají diváci s sebou, a když vydržím až do večera, můžu si i zahrát Bingo nebo Keeno; a dají mi porci jídla zadarmo. Když jdu na film dneska, dívám se, jak Clint Eastwood rozstřeluje lidem hlavy jako přezrálé melouny.
V osmnácti jsem šel na vysokou. Jeffinovi bylo pořád pět. V létě jsem vždycky jezdil domů, pracovat u strejdy Joa v klenotnictví. Jeffino se nezměnil. Teď vím, že byl v čemsi jiný, defektní, zvláštní. Jeffinovi bylo pořád pět, nezestárl ani o den.
Ve dvaadvaceti jsem se domů vrátil natrvalo. Otevřel jsem si ve městě vůbec první francízovou prodejnu televizí Sony. Občas jsem Jeffina vídal. Bylo mu pět.
Ve spoustě ohledů je teď život lepší. Lidi už neumírají na některé staré choroby. Auta jezdí rychleji a v kratším čase vás po lepších silnicích dostanou k cíli. Košile jsou měkčí a hedvábnější. Taky máme brožované knížky, i když stojí tolik, co stávala slušná vázaná. Když mi v bance docházejí peníze, můžu jet na debet a platit kartami, dokud se to nesrovná. I tak si ale myslím, že o spoustu dobrých věcí jsme přišli. Věděli jste třeba, že se už nedá koupit linoleum, protože podlahové krytiny jsou z vinylu? Taky vymizelo voskované plátno; už nikdy neucítíte tu zvláštní nasládlou vůni babiččiny kuchyně. Nábytek se už nevyrábí tak, aby vydržel třicet let nebo i delší dobu, protože si udělali průzkum trhu a zjistili, že kdo je mladý a zakládá si rodinu, radši nábytek povyhází a pořídí si všechen nový, barevně rozlišený, boraxový, každých sedm let znova. Elpíčka jsou taky nějaká divná, ne tak silná a pevná jako ta stará, desky jsou dneska tenké a dají se ohýbat… mně se to teda nezamlouvá. V restauracích už nedávají smetanu ve džbáncích, dostanete takový umělý humus v plastových vaničkách, kde toho není nikdy dost, aby kafe dostalo tu správnou barvu. A blatníky u aut jsou tak měkké, že je promáčknete teniskou. Ať jdete kam jdete, všechna města vypadají stejně, všude Burger Kingy a McDonaldy a 7-Eleven a Taco Bell a stejné motely a nákupní střediska. Možná se teď žije líp, ale proč potom pořád myslím na minulost?
Když říkám pět let, nemyslím tím, že by Jeffino byl retardovaný. To teda myslím nebyl. Na pět let je chytrý jako četník; velice pohotový, čilý, mazaný, prostě bezva kluk.
Jenže měřil metr, nic moc na pět let, a proporce naprosto v pořádku: neměl velikou hlavu, ani divnou bradu, kdepak. Milý, normálně vypadající pětiletý kluk. Až na to, že mu bylo jako mně: dvaadvacet.
Když mluvil, slyšeli jste pisklavý sopránek pětiletého klučiny; když šel, viděli jste hopsavý a šouravý krok pětiletého klučiny; když na vás mluvil, jen o samých věcech, co zajímají pětileté děti… o komiksech, hraní na vojáky, o tom, že si sichrhajckou připevnil na přední vidlici kola kus tvrdého papundeklu, který brnká na dráty a ono to dělá randál jako motorová loď. A pokládal vám otázky typu proč tohle funguje takhle a jak vysoko je až nahoře a letadlo, co tě to napadlo, a proč je tráva zelená a jak vypadá slon. Ve dvaadvaceti mu bylo pět.

Jeffinovi rodiče byli dvojka k politování. Protože jsem pořád s Jeffinem kamarádil, dovoloval jsem mu, aby se potloukal u mě v krámě, a někdy jsem ho bral na okresní pouť nebo na minigolf nebo do kina, někdy jsem na chvíli musel snášet i je. Ne že by mi na nich moc záleželo, byli odporně depresivní. No ale co taky můžete od takových nebožáků čekat. Měli doma něco jako mimozemšťana, kluka, co za dvaadvacet let vyrostl jenom na pět let; sice jim tím poskytl velikou vzácnost, totiž to, že natrvalo uvízl v dětství, ale taky jim upřel radosti toho, že by sledovali, jak jejich dítě dospívá a stává se z něj normální dospělý.
Pět let, to je pro dítě čas zázraků… anebo jím být může, pokud to dítě víceméně unikne obludné surovosti, ve které se někdy vyžívají ostatní děti. Je to čas vytřeštěných očí a ještě nezavedené životní rutiny; čas, kdy ruce nevědí, co dřív dělat, a mozek, co se dřív naučit, kdy svět je nekonečný a barvitý a plný záhad. Pět let, to je osobitá doba před tím, než vezmou zkoumavou, nenasytnou, donkichotskou mladou dušičku a narvou ji do bezútěšných školních škamen. Před tím, než vezmou rozechvělé ruce, které by si všechno chtěly osahat, podržet, na všechno přijít, a přinutí je, aby zůstaly na lavici a ani se nehnuly. Před tím, než vám lidé začnou říkat "chovej se jako velký chlapec" a "nejsi už přece malý" a "z tohohle jsi už snad vyrostl, ne?" Je to doba, kdy dítě, které si hraje na adolescenta, je ještě pořád miloučké a vstřícné a všichni je mají rádi. Doba radostí, divu, nevinnosti.
Jeffino v tomhle věku uvízl, přesně v pěti, přesně.
Pro jeho rodiče to ale byla nikdy nekončící noční můra, ze které je nikdo nemohl probrat pohlavkem nebo zacloumáním - ani sociálka, ani církev, ani dětská psychologie, ani učitelé, ani přátelé, ani zázračtí doktoři, ani psychiatři, nikdo. Po

sedmnáct let jejich smutek procházel jednou fází rodičovské bídy za druhou, od znepokojení k obavám, od obav ke strachu, od strachu k rozpakům, od rozpaků ke vzteku, od vzteku k averzi, od averze k holé nenávisti - a konečně od nejhlubšího pohrdání až k apatickému, deprimovanému smíření.
John Kinzer dělal mistra v Balderově továrně na nářadí a lisovací formy. Byl to usedlý pán. Pro každého kromě toho, kdo je v jeho kůži, by byl jeho život pozoruhodně jednotvárný. Vůbec ničím mimořádným se nevyznačoval… až na to, že zplodil dvaadvacetiletého pětiletého] syna.
John Kinzer byl dost malý, tichý, nikde Žádný ostrý rys; měl bledé oči, které jako by se na mě nikdy nevydržely dívat zpříma víc než na pár vteřin. Když jsme spolu mluvili, neustále se na židli vrtěl a jako by pozoroval něco v horních koutech místnosti, něco, co nikdo jiný nevidí… anebo vidět nechce. Myslím, že nejlíp ze všech slov k němu sedělo ztrápený. A co se stalo z jeho života… prostě slovo ztrápený mu slušelo.
Leona Kinzerová se hrdinně snažila to nějak zachraňovat. Ať jsem k nim přišel ve kteroukoli denní dobu, vždycky se mě snažila krmit. A když byl doma i Jeffino, vždycky otravovala s jídlem jeho: "Zlato, nedal by sis pomeranč? Moc dobrý pomeranč! Anebo mandarinku? Mám i mandarinky. Klidně ti jednu oloupu." Ale vždycky dávala tak jasně najevo strach, strach z vlastního dítěte, že i v těch nabídkách jídla zněl mírně zlověstný tón.
Leona Kinzerová bývala vysoká, ale věkem se shrbila. Vždycky jako by očima prohledávala tapety a špajzky a hledala místo, se kterým by mohla splynout, vzít na sebe ochranné zbarvení potahů nebo růžičkového vzoru a navždy se ukrýt před synovýma velikýma hnědýma očima, takže by po ní přejel pohledem stokrát denně, ale ani jednou by nezjistil, kde je, neviditelná, se zadrženým dechem. Vždycky měla kolem pasu zástěru a ruce měla zarudlé od úklidu. Jako kdyby tím, že doma udrží dokonalý pořádek, splácela svůj pomyslný hřích: že porodila tohle podivné stvoření.
Ani jeden se moc nedívali na televizi. V domě bylo většinou ticho jako v hrobě, dokonce tu ani neznělo sykavé šepotání vody v trubkách, praskání trámů nebo hučení ledničky. Ticho bylo děsivé, jako kdyby se tomuhle domu i sám čas vyhnul obloukem.
Co se týče Jeffina, ten byl neškodný. Žil v ovzduší zdvořilé hrůzy a otupělé nenávisti, a chápal to, ale nikdy k tomu neřekl ani slovo. Hrál si, jako si hrají děti, a vypadal spokojeně. Přesto musel do té míry, do jaké to pětileté dítě zvládne, vycítit, jak jim připadá cizí.
Cizí. Mimozemšťan. Ne, tak to nebylo. Pokud něco, tak byl člověk až moc. Jenže fázově posunutý, špatně synchronizovaný s okolním světem, naladěný na jinou frekvenci než rodiče, kdo ví. A ostatní děti si s ním moc nehrály. Jak ho přerůstaly, připadal jim zpočátku dětinský, pak nezajímavý a potom jednoduše děsivý - to když získaly jasnou představu, co to je stárnutí, a pochopily, že na něj na rozdíl od nich čas neplatí. A dokonce i malé děti, ty v jeho věku, se sice někdy zatoulaly poblíž, ale rychle se naučily se ho lekat, asi jako pes na ulici, když autu vystřelí výfuk.
Takže jsem zůstával jeho jediným kamarádem. Dlouholetým. Znali jsme se pět let. Nebo dvaadvacet. Měl jsem ho rád; víc, než dokážu vyjádřit. A nikdy jsem přesně nechápal, proč to. Ale měl jsem ho rád, a to bez výhrad.
Jenomže protože jsem býval s ním, zjistil jsem, že ze zdvořilosti trávívám nějaký čas i s Johnem a Leonou Kinzerovými. Sem tam večeře, sobotní odpoledne, hodinka dvě poté, co Jeffina přivezu z kina. Byli mi vděční; a to až otrocky. Zbavoval jsem je otravné povinnosti vyrážet s ním ven, nutnosti předstírat před lidmi, že jsou milující rodiče s naprosto normálním, šťastným, příjemným dítětem. Výsledkem jejich vděku bylo, že mě pořád hostili. Odporná, každá chvilka jejich deprese mi byla odporná.
Já ty chudáky litoval, ale taky jsem jimi pohrdal za to, že nejsou schopní mít Jeffina rádi, ačkoli si lásku zaslouží měrou vrchovatou.
Samozřejmě že jsem se jim k tomu nikdy nepřiznal, ani za večerů, kdy jejich společnost byla k uzoufání otravná. Sedávali jsme u nich v obýváku, šero houstlo - vždycky tam bylo šero, pokud ne rovnou tma, jako kdyby se světlu bránili schválně, aby dům zářícíma očima oken neodhalil světu, co by odhalit mohl - zkrátka jsme seděli a mlčky jsme se po sobě dívali. Nikdy nevěděli, co by mi měli vykládat.
"Jak to jde ve fabrice?" zeptal jsem se třeba Johna Kinzera.
Pokrčil rameny. Konverzace, a ani sám Život, mu nepřipadaly nijak příjemné. "Ale jo, jde to," řekl nakonec.
A zase jsme seděli mlčky.
"Nechtěl bys porci kávového dortíku?" zeptala se Leona. "Je čerstvý, pekla jsem dneska dopoledne." Anebo koláč ze zelených jablíček v hluboké misce. Anebo sušenky s čokoládovými zrnky. Anebo pudink s žemlovkou.
"Ne, ne, díky, paní Kinzerová; cestou domů jsme se s Jeffinem stavili na cheesburgera." A zase mlčení.
A pak, když už poklidu a trapného ticha bylo moc i na ně (kdo taky ví, jak dlouho to naprosté ticho vládlo, když byli doma sami dva a ta věc, co už o ní zásadně nemluvili, visela ve vzduchu mezi nimi), prohlásila Leona Kinzerová: "Myslím, že už usnul."
"Nemá puštěné rádio," přidal se John Kinzer.
A takhle to pokračovalo dál, až jsem našel nějakou zdvořilou výmluvu a pod chabou záminkou jsem vypadl. Ano, právě takhle se to vyvíjelo pokaždé, vždycky stejně… kromě toho jednoho případu.

"Nemám ponětí, co bych měla udělat," řekla Leona. Dala se do pláče. "Vůbec nic se nemění a nemáme ani jediný den klid."
Její manžel se vysoukal ze starého křesílka a šel k ní. Sklonil se, pokoušel se ji ukonejšit, ale z toho, jak toporně se dotýkal jejích šedivějících vlasů, bylo jasné, že schopnost projevovat soucit ho už opustila. "Pšš, Leono, nic se neděje. Pšš." Ona ale plakala dál. Ruce s tichým škrábavým zvukem zatínala do ochranných deček na područkách křesílka.
"Někdy si přeju, abych ho tehdy potratila," ozvala se potom.
John se zadíval do koutů místnosti. Hledal ty bezejmenné stíny, které ho neustále pozorovaly? Nebo v těch místech

pátral po Bohu? "To nemyslíš vážně," řekl jí tiše a uboze, napjatým postojem těla a chvěním hlasu ji nabádal, ať to odvolá, než si Bůh té strašlivé myšlenky všimne. Jenže ona to vážně myslela; a jak vážně.
Ten večer se mi povedlo uprchnout brzy. Netoužili po tom, aby byl někdo svědkem jejich hanby. Byl jsem za to rád.

Asi týden jsem se jim vyhýbal. Jim, Jeffinovi, jejich ulici, dokonce celé té části města.
Měl jsem vlastní život. Obchod, účetnictví, jednání s dodavateli, poker s přáteli, hezké ženy, které zvu do dobře osvětlených restaurací, vlastní rodiče, do auta je potřeba dát nemrznoucí směs, jít do prádelny a vynadat jim, že moc naškrobili límečky a manžety, pak do tělocvičny, daně, přistihnout Jan nebo Davida (zatím nevím, kdo z nich to dělá), jak kradou z pokladny drobné. Měl jsem vlastní život.
Ale dokonce ani takový večer mi nemohl Jeffina vzít. Zavolal mi do obchodu, jestli bych ho nevzal na rodeo. Zase jsme se udobřili, jak to jen dvaadvacetiletý mladík s jinými zájmy dovede… s pětiletým klukem. Nikdy jsem nedumal o tom, co nás spojuje; odjakživa jsem si myslel, že jenom všechny ty roky. A taky že by klidně mohl být mladším bratrem, kterého jsem nikdy neměl. (Až na to, že jsem si pamatoval, jak jsme si spolu hráli, když jsme byli vrstevníci; pamatoval jsem si tu dobu, jenže Jeffinovi bylo pořád pět.)
A pak, jednou v sobotu odpoledne, jsem ho přijel vzít na dvojpředstavení do kina, a teprve ten den jsem si poprvé všiml věcí, kterých jsem si měl všimnout už bůhvíkolikrát.

Šel jsem k domu Kinzerových a předpokládal, že Jeffino bude sedět na schodech přední verandy a čekat na mě. Nikde jsem ho ale neviděl.
Vejít přímo z květnového sluníčka dovnitř, do toho ticha a šera, bylo vyloučeno. Stál jsem nějakou chvíli před domem, pak jsem si přiložil dlaně k ústům a zahulákal jsem: "Jeffino? Hej, Jeffino, vylez ven, pojedeme! Ať nepřijedem pozdě."
Ozval se tlumeně, jakoby zpod země.
"Tady jsem, Donny."
Slyšel jsem ho, ale neviděl. Jeffino to byl, o tom žádná: nikdo kromě Jeffina mně, panu Donaldu H. Hortonovi, řediteli a výhradnímu majiteli Hortonova střediska spotřební elektroniky, neříkal Donny. A Jeffino mi nikdy neříkal jinak. (Mimochodem, to není lež. Opravdu jsem, aspoň pro veřejnost, výhradním vlastníkem Střediska. Teta Patricie je společnicí, jen než jí splatím půjčku. Přidala mi nějaké peníze k těm, ke kterým jsem přišel v jednadvaceti, když jsem získal přístup k dědictví po dědečkovi, který umřel, když mi bylo deset. A ta půjčka nebyla nijak velká, jenom osmnáct tisíc, ale já ji stejně požádal, aby byla mým tichým společníkem, to proto, že se o mě jako o kluka starala.)
"Kde jsi, Jeffino?"
"Pod verandou, ve schovávačce."
Obešel jsem verandu, sehnul jsem se a odsunul proutěnou mřížku. Jeffino si postavil schovávačku tam dole, na udusané hlíně. Měl tam komiksy v oranžových krabicích, měl tam stolek a pár polštářů, svítil si tam velikými tlustými svíčkami. Schovávali jsme se tam, když nám oběma bylo… pět.
"Co tady děláš?" zeptal jsem se, vlezl si k němu a zasunul za sebou mřížku. Pod verandou bylo čerstvo, hlína příjemně voněla, i svíčky byly cítit spiklenecky a povědomě. V takové schovávačce by se cítil jako doma každý kluk: na světě není kluk, který by v podobné schovávačce neprožil ty nejšťastnější, nejplodnější a nejšťavnatěji tajuplné chvilky v životě.
"Hraju si," odpověděl. V ruce měl něco zlatého a kulatého. Drobnou dlaň to skoro zaplňovalo.
"Nezapomněl jsi, že jsme chtěli do kina?"
"To zrovna. Jenom na tebe čekám tady."
"Mámu a tátu máš doma?"
"Mámu."
Pochopil jsem, proč se schovává pod verandou. Dál jsem nevyzvídal. "Co to máš?"
"Tajnej dešifrovací odznak Kapitána Midnighta," vysvětlil a ukázal mi tu věc na otevřené dlani.
Došlo mi, že jsem se na to chvíli díval, aniž bych pochopil, co to je. Pak mi docvaklo, jaký zázrak drží Jeffino v ruce. Zázrak, který jednoduše nemůže existovat.
"Jeffino," ozval jsem se tiše a užasle, "kde jsi k tomu přišel?"
"Včera to přišlo poštou. Napsal jsem si vo to."
"To muselo stát haldu peněz."
"Ani ne. Deset centů a dva ty voskový uzávěry, co jsou pod víčkama v Ovaltině."
"Můžu se podívat?" Třásl se mi nejen hlas, ale i ruka, kterou jsem napřáhl. Jeffino mi ten zázrak podal a já jej podržel na dlani. Bylo to bezva.
Však se pamatujete. Kapitán Midnight byl ve všech rozhlasových stanicích ve 40. letech. Sponzorovala to Ovaltina. Každý rok vyráběli Dešifrovací odznak Tajné eskadry. A každý den na konci pořadu uvedli vodítko k pokračování na zítřek, které mohly rozluštit jenom děti s oficiálním odznakem. Tyhle úžasné Dešifrovací odznaky přestali vyrábět v roce 1949. Vzpomínám si na ten, který jsem měl v roce 1945: byl nádherný. Uprostřed šifrovacího číselníku měl lupu. Kapitán Midnight zmizel z rádií po roce 1950. Sice se mi doneslo, že v polovině té dekády z něj udělali televizní seriál, ale ten vydržel jenom krátce. Dešifrovací odznaky sice vyráběli ještě v letech 1955 a 1956, ale ty pravé odznaky zkrátka a dobře přestaly existovat v roce 1949.
Sifrogram Kapitána Midnighta, který jsem držel v ruce a který prý Jeffino dostal poštou za deset centů (deset centů!!!) a dvě víčka z Ovaltiny, byl zbrusu nový, zlatě a kovově se leskl, neměl na sobě ani jeden zub nebo rezavý flíček, jako mají ty, co si za nehorázné prachy můžete sem tam koupit v obchodech pro sběratele… byl to nový Dešifrovací odznak. A bylo na něm napsáno letošní datum.

Jenomže Kapitán Midnight už neexistuje. Nic podobného už v rádiu nepotkáte. Poslechl jsem si pár imitací starých rozhlasových pořadů, co se teď o ně různé stanice pokoušejí, ale má to všechno hloupý děj, chabé zvukové efekty a vůbec to celé zní nemístně, zastarale, ošuntěle. Já měl v ruce nový šifrogram.
"Pověz mi o tom něco víc, Jeffino," požádal jsem.
"A co jako, Donny? Je to prostě můj novej Tajnej dešifrovací odznak Kapitána Midnighta. Když ho mám, můžu zjistit, co bude zejtra."
"Zítra? Kde zítra?"
"V rádiu."
"V jakým rádiu?"
Zadíval se na mě, jako bych neuměl do pěti počítat. "No přece v pořadu vo Kapitánovi Midnightovi! No todle!" Jak můžu být tak natvrdlý?
Pořád jsem to úplně nechápal. Měl jsem to v ruce, díval jsem se na to, a přitom jsem pořád nechápal, co se děje. "To jako myslíš tu desku, jak na nich ty starý pořady vydávaj? Takhle jsi to myslel, Jeffino?"
"Desku? Jakou desku?" Nevěděl, o čem mluvím.
Poulili jsme na sebe tam pod verandou oči. A pak jsem se zeptal, velice pomalu, jako bych měl z odpovědi předem strach: "Jeffino, jak posloucháš Kapitána Midnighta?"
"Každej den. Na rádiu. Na svým rádiu. Každej den v půl šestý." Zprávy. Muzika, blbá muzika, pak zprávy. To a nic jiného slyšíte denně v rádiu v pět třicet. Kapitána Midnighta určitě ne. Tajná eskadra už v éteru není dvacet let.
"Můžeme si to poslechnout i dneska?" zeptal jsem se.
"Páni!" odsekl. Zase jsem řekl nějakou hloupost. To jsem z jeho tónu poznal; nevěděl jsem ale, proč je to tak hloupé. Pak mi to došlo. Je přece sobota. Kapitána Midnighta vysílají jen od pondělka do pátku. O víkendech ne.
"Tak jedem do toho kina?"
Musel mi to zopakovat. Byl jsem myšlenkami kdovíkde. Nemyslel jsem na nic určitého. K ničemu jsem nedospěl. Nepropracoval jsem se k žádným divokým domněnkám. Jen jsem v duchu poletoval kdovíkde a snažil jsem se v tom rozebrat, ale usoudil jsem - a vy byste usoudili taky, a usoudil by to každý, radši než aby si přiznal pravdu, tu nemožnou a nádhernou pravdu -, prostě nakonec jsem usoudil, že tu určitě je nějaké jednoduché vysvětlení, na které jsem zatím nepřišel. Něco všedního a nudného, jako je plynutí času, které nám krade všechny pěkné staré věci a místo nich nám dává cetky a plasty. To vše ve jménu pokroku.
"Jedem do kina, Donny?"
"To si piš, že jedem," odpověděl jsem. A usmál jsem se. A vrátil jsem mu šifrogram. A on si ho strčil do kapsy u kalhot. A vylezli jsme zpod verandy. A jeli jsme do kina. A celý ten den jsme už ani jeden neřekli o Kapitánu Midnightovi ani slovo. A celý ten den neuteklo ani deset minut v jednom kuse, abych na to nemyslel.

Příští týden jsem dělal inventuru. S Jeffinem jsem se sešel až ve čtvrtek večer. Přiznám se, že jsem nechal obchod v rukou Jan a Davida, řekl jsem jim, že si něco musím zařídit, a odešel dost brzy. Ve čtyři odpoledne. K domu Kinzerových jsem dorazil asi ve tři čtvrtě na pět. Otevřít mi přišla Leona, vypadala vyčerpaně a odměřeně. "Je Jeffino doma?" Řekla, že je nahoře, u sebe a…
…že poslouchá rádio.
Bral jsem schody po dvou.
No jak jinak, nakonec jsem k té nemožné, nelogické domněnce dospěl. Kdybych musel vložit důvěru do někoho jiného než do Jeffina, ať už by šlo o dítě nebo o dospělého, vymyslel bych rozumnější vysvětlení. Jenže ono šlo o Jeffina, což je zjevně úplně jiná forma života, a dalo se očekávat, že jeho životní zkušenosti zrovna nezapadnou do uspořádaných schémat života.
Uznávám: chtěl jsem uslyšet to, co jsem uslyšel.
Poznal jsem ten pořad, i když byly dveře zavřené.
"Támhle je, Tennessee! Sejmi ho!"
Pak hlučný výstřel z kulovnice a kvílení a svištění odražené kulky, potom tentýž hlas, nebo spíš vítězný povyk: "Dostal jsem ho! Záááásah!"
Poslouchal American Broadcasting Company na 790 kH, a měl naladěného Tennessee Jeda, jeden z mých nejoblíbenějších pořadů ze čtyřicátých let, dobrodružný western, který jsem neslyšel už dvacet let, protože taky dvacet let neexistuje.
Posadil jsem se na poslední schod a tam, na tomhle místě, v chodbě horního patra domu Kinzerových, jsem poslouchal ten seriál. Nebyla to repríza původního pořadu, protože v dialozích byly roztroušené narážky na soudobé kulturní a technologické výdobytky a taky se ozývaly slovní obraty, které ve čtyřicátých letech do obvyklého slovníku nepatřily: spreje, odstraňování tetovaných kreseb laserem, Tanzanie. Výraz "transparentní".
Nedalo se to popírat: Jeffino poslouchá nový díl Tennessee Jeda.
Seběhl jsem dolů, vyrazil z domovních dveří a doběhl k autu. Nastartoval jsem, zapnul rádio a naladil 790 kilohertz.
ABC. Hráli rock.
Chvilku jsem tam seděl, pak jsem pomalu probral stupnici od kraje ke kraji. Muzika, zprávy, debatní pořady. Žádný Tennessee Jed. A to mám Blaupunkt, nejlepší rádio, co se dá sehnat. Žádná okrajová stanice mi nemohla uniknout. Prostě to nevysílají!
Po nějaké době jsem rádio i motor vypnul a potichu jsem zase šel do patra. Posadil jsem se na poslední schod a tichoučce jsem doposlouchal celý pořad. Byl prostě bezva.
Napínavý, nápaditý, plný všeho novátorského, co jsem si z rozhlasových inscenací pamatoval. Přitom byl soudobý.

Žádná staroba, kterou opakují, aby uspokojili potřeby tenčícího se počtu posluchačů, kteří teskní po starých časech. Nový díl, se všemi starými hlasy, ale přesto mladými a zřetelnými. Dokonce i reklamy chválily výrobky, které jsou na prodej dneska, jenom nebyly tak drze uječené jako ty, co slýcháte teď.
A v rovných pět, když Tennessee Jed skončil, jsem uslyšel, jak Jeffino točí knoflíkem a pak jsem uslyšel důvěrně známý hlas Glenna Riggse, jak říká: "A teď přichází Hop Harrigan! Eso éteru!" Ozval se zvuk letadla. Vrtulového, ne proudového! Ne ten zvuk, se kterým vyrůstají dnešní děti, ale ten, se kterým jsem vyrůstal já, opravdový zvuk eroplánu, vrčivý, túrovaný, hrdelní zvuk letadel, na jakých létali G8 a jeho Válečná esa, na kterých lítal Kapitán Midnight, na kterých létal Hop Harrigan. Načež jsem uslyšel Hopa samotného: "CX-4 letištní věži. CX-4 letištní věži. Připraven k akci!" Odmlka, a potom: "Tady Hop Harrigan, hoši… jdu na to!"
A Jeffino, jenž stejně jako všechny děti ve čtyřicátých letech marně bojoval proti programovým pracovníkům z různých stanic, kteří stavěli nejoblíbenější hrdiny proti sobě do stejných časů, poté, co náležitě uctil Hopa Harringtona a Tank Tinkera, zakroutil knoflíkem a vrátil se na ABC, odkud ke mně dolehl gong a divoká kakofonie čínského brebentění, načež hlasatel zařval: "Teeeeeerry a piráti!"
Seděl jsem na posledním schodu a naslouchal jsem Terrymu a Connie a Flipu Corkinovi a taky, pánbu mě netrestej, Agnes Moorheadové v roli Dračí paní, a všichni hráli v novém dobrodružství, jež se odehrávalo v komunistické Číně, která jaksi v podobě Orientu z roku 1937, jak ji znal Milton Caniff, ještě neexistovala, protože tam byli samí říční piráti a Čankajšek a místní vojenští diktátoři a naivní imperialismus americké diplomacie dělových člunů.
Seděl jsem a poslechl jsem si celý pořad, a seděl jsem i dál a vyslechl si Supermana a kus Jacka Armstronga, amerického chlapce, a kus Kapitána Midnighta, a John Kinzer se vrátil domů, ale ani on, ani Leona nezašli do patra zjistit, co je se mnou a kde je vlastně Jeffino, a já pořád seděl a zjistil jsem, že brečím, a nedokázal jsem si v tom zabránit, jen jsem tam seděl a slzy se mi koulely po tvářích až do koutků úst, seděl jsem a bulel, dokud mě Jeffino nezaslechl a neotevřel dveře a neuviděl mě a nepodíval se na mě s dětinskými rozpaky, a já uslyšel znělku Mutual Networku a pak pustili ústřední melodii Torna Mixe, píseň "Když se v Texasu shánějí stáda a pelyněk sladce kvete", a Jeffino mi sáhl na rameno a usmál se na mě. Ta pusa a veliké hnědé oči, a povídá: "Čau Donny. Nechceš jít poslouchat rádio se mnou?"

Hume popřel možnost existence absolutního prostoru, ve kterém má všechno své místo; Borges popírá možnost existence jediného času, jenž spojuje všechny události.
Jeffino chytal rozhlasové pořady z míst, která nemohla existovat, alespoň v logickém, přirozeném systému vesmíru s časoprostorovým kontinuem, jak to viděl Einstein. Ale kdyby jenom to. On taky dostával poštou věcné ceny za nákup zboží, které nikdo nevyráběl. Četl komiksy, které šly pod drn před desítkami let. Viděl filmy s herci, kteří před dvaceti lety umřeli. Byl jako cílová stanice, terminál nekončících minulých radostí a potěch, které svět zahodil cestou do škarpy. Svět na svém střemhlavém sebevražedném letu k Lepším zítřkům vyraboval pokladnici prostého štěstí, její hřiště zalil betonem, skřítčí opozdilce nechal plavat, a tohle všechno Jeffino nemožně, zázračně propašoval zpátky do přítomnosti. Oživil to, opatřil dnešním datem, udržel tradici, ale posunul to do současnosti.
Jeffino byl Aladdín-osvoboditel, jenž je sám sobě kouzelnou lampou.
A mě vzal do svého světa taky.
Protože mi věřil.
Posnídali jsme Nadýchané kvakerské jiskřičky a teplou Ovaltinu jsme pili z letošních hrnků s Malou Annie, sirotkem. Šli jsme do kina, a zatímco všichni ostatní viděli komedii s Goldie Hawnovou a Ryanem O'Nealem, my s Jeffinem jsme si užili Humphreyho Bogarta jako zloděje Parkera ve skvělé filmové verzi Westlakova románu Slayground, kterou natočil John Huston. Pak dávali film Leiningen proti Mravencům, z produkce Vala Lewtona, se Spencerem Tracym, Carole Lombardovou a Lairdem Cregarem.
Dvakrát měsíčně jsme zašli do trafiky pro čerstvá vydání Stína, Doca Savage a Startling Stories. Pak jsme se s Jeffinem posadili a já mu z časopisů četl. Obzvlášť se mu líbila nová povídka od Henryho Kuttnera "Achillovy sny", a nová série povídek od Stanleyho Weinbauma, které se odehrávaly ve vesmíru na subatomární částici Redurna. V září jsme se ve Weird Tales dočkali prvního dílu nového románu Roberta E. Howarda, nazvaného Ostrov černých. A v srpnu nás jen mírně zklamal čtvrtý román Edgara Rice Burroughse z jupiterské série, kde vystupoval John Carter z Barsoomu - "Korzáři z Jupiteru". Ale vydavatel Argosy All-Story Weekly slíbil, že série bude mít další dva díly, a to bylo pro Jeffina i pro mě tak nečekané odhalení, že zastřelo naše zklamání nad nižší kvalitou prvního dílu.
Četli jsme si spolu v komiksech a oba jsme dospěli k názoru - nezávisle na sobě, než jsme se sešli a probrali to -, že ze všech hrdinů máme nejradši Doll Mana, Airboye a The Heap. Taky jsme obdivovali stripy George Carlsona v Jingle Jingle Comics, zvlášť příběhy Prince Placky ze starého Preclíkova, nad těmi jsme se smáli jako blázni, i když některé složitější narážky jsem musel Jeffinovi vysvětlit, protože na tak rafinovaný humor byl moc malý.
Jak to vysvětlím? Nejde to. Na univerzitě jsem se dozvěděl o fyzice dost na to, abych mohl zkusit pár letmých dohadů, ale spíš budu vedle, než abych na to kápl. Zákon zachování energie sem tam selže. Fyzikové říkají, že takové zákony jsou "slabě porušované". Snad byl Jeffino katalyzátorem napomáhajícím slabému porušování zákonů, jejichž existenci teprve začínáme tušit. Snažil jsem se v tom oboru něco načíst - rozpad mezonů "zakázaného" stavu: gamma rozpad, který nevede ke vzniku mezonového neutrina -, ale nenarazil jsem na nic, co by mě osvítilo, dokonce ani v posledních materiálech ze Švýcarského ústavu pro jaderný výzkum. Jen mě to odmrštilo zpátky, k malátnému smíření se s tím, že skutečné jméno vědy zní magie.
Vysvětlení žádná, zato pohoda náramná.
Nejšťastnější doba, co jsem zažil.
Měl jsem "skutečný" svět, ten s obchodem a s přáteli a rodinou, svět s výkazy zisků a ztrát, s daněmi a večery ve

společnosti mladých dam, které mluvily o nakupování nebo o OSN, anebo o tom, jak stoupla cena kávy a mikrovlnek. A měl jsem Jeffinův svět, ve kterém jsem se nacházel, jen když jsem byl s ním. Svět věcí minulých, které pro něj byly čerstvé a nové. A membrána mezi těmi dvěma světy se stále tenčila, byla stále zářivější a průhlednější. Měl jsem z obou světů to nejlepší. A kdovíjak jsem věděl, že z jednoho světa do druhého nesmím nic přenést.
Kdybych na to třeba na chviličku zapomněl, kdybych zradil Jeffina tím, že zapomenu. Všechno bych to ukončil.
Užíval jsem si tak náramně, až jsem začal být bezstarostný a přestal jsem brát v úvahu, jak křehký vlastně je vztah mezi Jeffinovým světem a tím mým. Přítomnost má dobré důvody upírat minulosti existenci. Nikdy jsem to úplně nepochopil. V knížkách o přírodě, kde se popisuje boj o přežití, vedený spáry a tesáky, chapadly a jedovými váčky, nikde nenajdete popis toho, s jakou krutostí se přítomnost vždycky vrhá na minulost. Nikde tam není podrobné líčení toho, jak přítomnost číhá v záloze na Velké Bejvávalo, jak číhá, kdy dojde do Zrovna Teď, aby ho mohla nemilosrdně rozsápat. Kdo by to mohl chápat… ať je starý jakkoli… a už vůbec ne v mém věku… kdo by mohl něčemu podobnému porozumět?
Pokouším se ospravedlnit. Nejde to. Byla to moje vina.

Zase jedno sobotní odpoledne.
"Co dávaj dneska?" zeptal jsem se ho cestou v autě do centra.
Podíval se na mě ze sedadla spolujezdce a nasadil co nejpěknější úsměv. "Spravedlnost biče s Kenem Maynardem a pak Zničeného muže." Pořád se usmíval, jako kdyby mě vlastně tahal za nos. Nevěřícně jsem se na něj zadíval.
"Děláš si srandu?" opáčil jsem nadšeně. "Zničeného muže jako podle Bestera?" Přikývl, měl radost, že mám radost. Věděl, že to jedna z mých nejoblíbenějších knížek. "No to je super!"
"Super pecka," souhlasil.
"Kdo v tom hraje?"
"Franchot Tone, Evelyn Keyesová, Lionel Barrymore a Elisha Cook mladší." Měl filmové herce v malíčku, vyznal se v nich líp než kdy já. Dokázal vyjmenovat hlavní obsazení všech filmů, které viděl. Dokonce i v davových scénách.
"A co kreslený?" vyzvídal jsem.
"Dávaj tři: Malou Lulu, Kačera Donalda a Bugse Bunnyho. A pak Speciál Peta Smithe a Opice jsou úúúplně praštění lidi s Lewem Lehrem."
"Panejo!" Culil jsem se od ucha k uchu. Pak jsem sklopil oči a na sedadle jsem uviděl bloček objednávek. Zapomněl jsem ho odnést do krámu.
"Musím se zastavit ve Středisku," prohlásil jsem. "Něco tam odnesu. Bude to jenom chvilička."
"Tak jo," kývl Jeffino. "Ale nepřijedem pozdě, že ne?"
"Na mou duši na psí uši že ne, vole," slíbil jsem.

Když jsem zaparkoval před Střediskem, Jeffino si usmyslel, že půjde se mnou, a ke kinu že pak dojdeme pěšky. Naše město není moc velké. Kina tu máme jenom dvě, Utopii a Lyric. My šli do Utopie a to je od Střediska jenom tři ulice.
Vešel jsem s objednávkovým bločkem do obchodu a tam byl blázinec. David a Jan obsluhovali každý dva zákazníky, další lidi v krámě postávali a čekali, kdo je obslouží. Jan se na mě podívala a na tváři měla až strašidelně prosebný výraz. David běhal mezi skladem a prodejnou, a když kmital kolem mě, stačil jen zasípat "Pomoc!" a pak zase zmizel.
"Jeffino," přidřepl jsem si ke kamarádovi, "Poslechni, potřebuju pár minut. Jan s Davidem nestíhají, je tu moc lidí. Slibuju, že nepřijdeme pozdě. Musím jenom obsloužit pár zákazníků." Tvářil se nervózně, ale pak přikývl.
Ukázal jsem mu na křesílko.
"Na chvilku si sedni, hned jsem u tebe."
Šel si poslušně sednout, vychovaný kluk, i když věděl, co se děje.
Začal jsem se věnovat lidem, kteří měli zájem o barevné televize. Byla to první opravdu pořádná dodávka, kterou jsme dostali - teprve teď začínaly být barevné televizory za slušnou cenu a Sony zahájilo první kampaň na podporu prodeje -, takže to pro mě byly zlaté časy. Už jsem se viděl, jak splácím půjčku a jsem se střediskem poprvé nad vodou. Byznys. V mém světě je dobrý byznys první na řadě.
Jeffino seděl a upíral oči do stěny. A o té stěně vám něco řeknu.
Od podlahy skoro až metr pod strop nastavěli sloupky a konzole. Na stěně byly úhledně naaranžované televizory. Třiatřicet televizorů.
Všechny puštěné najednou. Černobílé, barevné, malé, velké, všechny puštěné naráz.
Jeffino tehdy v sobotu odpoledne seděl a díval se na těch třiatřicet televizorů. Chytáme tu až třináct stanic, včetně těch vzdělávacích na UHF. Na jedné běžel golf; na další basebal; na třetí hrály celebrity bowling; na čtvrté beseda o náboženství; na páté soutěž mladých v tanci; na šesté dávali reprízu nějaké situační komedie; na sedmé reprízu pátracího pořadu policie; na osmé přírodovědný dokument, kde nějaký rybář pořád dokola nahazoval; na deváté zprávy a debata; na desáté závody motokár; na jedenácté nějaký pán popisoval tabuli logaritmy; na dvanácté žena v trikotu předváděla protahovací cviky; a na třinácté stanici běžel mizerně animovaný kreslený film ve španělštině. Všechny pořady až na šest běžely na třech televizorech. Jeffino v tu sobotu odpoledne seděl a sledoval stěnu s televizory a já prodával tak rychle a usilovně, jak to jen šlo, abych mohl vyplatit tetu Patricii a zůstat ve spojení se svým světem. Byznys.
Měl jsem mít víc rozumu. Měl jsem chápat, co to je přítomnost - a že přítomnost zabijí minulost. Jenže já prodával, až se ze mě kouřilo. A když jsem půl hodiny nato konečně mrkl po Jeffinovi, vypadal jako vyměněný.
Potil se. Takovým tím děsným horečnatým potem, jako když máte střevní chřipku. Byl bledý, těstovitě bledý jako červ, a ručkama svíral opěradla křesílka tak křečovitě, až jsem viděl jasně se rýsovat klouby prstů. Honem jsem se k němu

vrhl, omluvil jsem se manželům středního věku, kteří si prohlíželi nový jedenadvacetipalcový televizor, typ Mediterranean.
"Jeffino!"
Podíval se na mě, ale ani mě pohledem nenašel. Byl naprosto vyděšený. Vytáhl jsem ho z křesílka a vyrazil jsem s ním ke vchodovým dveřím, ale zákazníci, které jsem opustil, na mě zakřičeli, "bej!". A ten pán povídá: "Tak chcete nám to prodat, anebo ne?"
Klouzal jsem očima z něj na Jeffina a zase zpátky. Jeffino vypadal jako zombie. Byl tam, kam jsem ho dovlek. Nohy měl jako z gumy, chodidla vlekl za sebou. Minulost požíraná přítomností; zvuky bolesti.
Vydoloval jsem z kapsy u kalhot nějaké peníze a cpal jsem je Jeffinovi do ruky. "Kámo… poslouchej dobře… okamžitě odsud padej!" Pořád nedokázal pořádně zaostřit. "Jeffino, poslouchej!" řekl jsem tak rázně, jak jsem to jen svedl. Manželé středního věku kráčeli k nám. "Hele, okamžitě odsud vypadni. Jdi do Utopie a kup lístky. Já přijdu brzy." Pán a paní byli skoro u nás. Vystrčil jsem Jeffina ze dveří a díval jsem se, jak se potácí špatným směrem, pak se zastavuje, jako kdyby přicházel zase k rozumu, otáčí se a kolem výkladu Střediska jde k Utopii. "Prosím, pane," narovnal jsem se a podíval se na ně. "Ano, paní, jde o úžasný přístroj s hned několika senzačními vlastnostmi! Račte se mnou zpátky…"
Ozval se strašlivý, bolestný zvuk, ale nepoznal jsem, ze které stanice a ze kterého televizoru to jde.

Většinu jsem se toho dozvěděl až pak, od dívky v pokladně kina, a od pár známých, kteří mi přišli povědět, co se stalo.
Když jsem skoro po dvaceti minutách dorazil do Utopie, ztloukli už Jeffina jako žito a odvedli do ředitelovy kanceláře.
"Neviděla jste tu malého chlapce, tak pětiletého, s hnědýma očima a rovnými hnědými vlasy… měl tu na mě čekat."
"Aha, to asi bude ten, co ho ti kluci zmlátili, ne?"
"Cože!?! Kde je?"
"Odvedli ho do ředitelský kanceláře. Nikdo nevěděl, co je zač a kde má rodiče…"
Vedle gauče klečela dívka v uniformě uvaděčky a přikládala mu na tvář namočený papírový ubrousek.
Sebral jsem jí ho a vyhnal ji z kanceláře.
Tvářila se ublíženě a odsekla něco nevychovaného, ale odešla. Posadil jsem se na kraj gauče, snažil jsem se osušit Jeffinovi krev z tržných ran a nestrhnout u toho ty rány, kde už zaschla.
Obě oči měl napuchlé tak, že se zavíraly. V rozcuchaných vlasech měl zaschlou krev.
Stál ve frontě za dvěma puberťáky. Lístky začínali prodávat v půl jedné, představení začínalo v jednu. Dveře do sálu otevřeli až ve tři čtvrtě. Jeffino čekal, ti dva před ním měli přenosné rádio. Poslouchali přímý přenos z basebalu. Jeffino si chtěl poslechnout nějaký program, kdo ví, co to tak mohlo být, snad Ústřední nádraží, Dejme tomu, Země ztracenců, jen sám pánbu ví, co vlastně.
Poprosil je, jestli by mu rádio na chvilku nepůjčili, aby si to poslechl, a protože zrovna byla reklamní přestávka nebo tak něco, ti kluci mu rádio dali, nejspíš z jakési zlomyslné zdvořilosti a v naději, že se díky tomu budou moct urazit a utahovat si z něj. Přeladil… a oni to pak nebyli s to vrátit na ten přímý přenos. Přístroj uvízl v minulosti, na stanici, kde dávali pořady, které pro nikoho kromě Jeffina neexistují.
Ztloukli ho pořádně… a všichni se jen dívali.
Pak ti dva utekli.
Nechal jsem ho o samotě, opustil jsem ho v boji s přítomností bez dostačujících zbraní. Zradil jsem ho kvůli tomu, abych prodal jedenadvacetipalcový televizor Mediterranean, a jemu mezitím rozbili obličej na kaši. Zaskučel něco nesrozumitelného a tichounce vzlykl.
"Pšš, hele, to bude dobrý. To jsem já, Donny. Jsem u tebe. Dovezu tě domů. To bude dobrý."
Měl jsem ho odvézt rovnou do nemocnice. Nevím, proč jsem to neudělal. Měl jsem. Měl jsem to udělat.

Když jsem ho nesl dovnitř, John a Leona Kinzerovi na mě jen tupě zírali. Ani se nepohnuli, nevzali mi ho z náruče. Jedna paže mu bezvládně visela. Byl při vědomí, ale jen tak tak. A oni na mě v té polotmě, v tom sobotním odpoledni v přítomnosti poulili oči. Díval jsem se na ně. "Nějací kluci ho zbili v kině." O kousek jsem ho na rukou zvedl a podával jsem jim ho. Oba jen civěli, ani se nehnuli a v očích neměli nic. "Ježíši Kriste!" zařval jsem. "Zbili ho! Je to váš syn! To se ho ani nedotknete? Co jste to kurva za lidi?"
Pak ke mně Leona velice pomalu vykročila. Chvilku před námi stála a olověný stoicismus na jejím obličeji se skoro nedal snést. Jako by říkala: Na tomhle místě jsem už byla, byla jsem tu mockrát, nesnesu to znovu; a přesto tu zase jsem.
A tak jsem jí ho dal. Bůh mi pomoz, dal jsem jí ho.
Odnesla ho do patra, že ho vykoupe, smyje krev a bolest.
My dva s Johnem Kinzerem jsme stáli daleko od sebe ve tmavém obývacím pokoji a dívali jsme se strnule jeden na druhého. Neměl mi co říct.
Prošel jsem kolem něj a svalil se do křesla. Třásl jsem se.
Uslyšel jsem z patra vodu natékající do vany.
Po nějaké době, která mi připadala velice dlouhá, sešla Leona do přízemí a utírala si ruce do zástěry. Posadila se na pohovku a John si za chvilku šel sednout k ní. Uslyšel jsem shora rock.
"Nedal by sis porcičku dobrého dortu?" zeptala se Leona.
Neodpověděl jsem. Poslouchal jsem tu muziku. Rock. Z rádia. Na konci stolu vedle pohovky stála lampa. Vrhala do sešeřelého obýváku jalově a matně světlo. Rock z přítomnosti, a hraje ho rádio v patře! Už jsem se chystal něco říct, a vtom jsem věděl… Bože… ne!
Vyskočil jsem právě ve chvíli, kdy hudbu přerušilo děsivé praskání, a stolní lampa pohasínala a pohasínala a

poblikávala. Něco jsem vykřikl, nevím, co to bylo, a vyběhl jsem ke schodům.
Jeffinovi rodiče se ani nepohnuli. Seděli s rukama v klíně, byli právě na tom místě, kde jsou už tolik let.
Při úprku do schodů jsem dvakrát upadl.

V televizi toho nedávají moc, co by mě zaujalo. Koupil jsem si v bazaru staré rádio Philco, které má tvar jako katedrála, všechny vypálené součástky jsem nahradil původními, které jsem vyraboval ze starých fungujících rádií. Tranzistory ani tištěné spoje nepoužívám.
Nefungovaly by. Někdy před tím přístrojem prosedím hodiny, projíždím škálu tam a zpátky pomaličku, že byste nevěřili, tak pomalu, až to chvilkami vůbec nevypadá, že by se to hýbalo.
Ani tak ale nemůžu najít Kapitána Midnighta nebo Zemi ztracenou nebo Stína nebo Ticho, prosím.
Také ona ho přece jen měla ráda, aspoň trošku, i po všech těch letech. Nedokážu je nenávidět: jenom zase chtěli žít v přítomnosti. Na tom není nic tak hrozného.
Když to vezmete kolem a kolem, je to dobrý svět. Lidi už neumírají na staré choroby. Umírají na nové, no ale to už je pokrok, ne?
Ne?
Povězte mi to.
Prosím, povězte mi to někdo.

přeložil Richard Podaný

JOHN VARLEY
KAM OČI NEDOHLÉDNOU
JOHN VARLEY, narozen roku 1947 v texaském Austinu, byl prvním spisovatelem přezdívaným "nový Robert Heinlein", a není těžké přijít na to proč. Varley vstoupil do žánru celou řadou kratších prací, kde nechyběly silné ženské postavy v ústředních rolích a v nichž se zabýval tématy osobní svobody, společenské zodpovědnosti a také pohlaví, což s sebou jako celek přineslo ucelený a detailní pohled do budoucnosti. Stejně jako Heinleinova, tak i Varleyho literární kariéra začala - počínaje obdivuhodným debutem Piknik na přivrácené straně (Picnic on Nearside 1974) - salvou navzájem propojených kontroverzních prací, které společně vytvářejí jednu z nejvýznamnějších autorských sérií v dějinách krátké science fiction.
Téměř tři tucty povídek, které publikoval v následujících třiceti letech - počítaje v to klasiku jako Léto na Merkuru (Retrograde Summer 1975), Přečerpaný účet v paměťové bance (Overdrawn at the Memory Bank 1976), V síni marťanských králů (In the Hall of the Martian Kings 1977, č. F&SF CZ 6/96 a Objevitelé/Laser-books 2007), Vrah barbie (The Barbie Murders 1978, č. Press Enter/Laser 1992) a Modré šampaňské (Blue Champagne 1981) -, byly později shromážděny ve třech souborech: Kam oči nedohlédnou (The Persistence of Vision 1978), Vrahové barbie (The Barbie Murders 1980) a Modré šampaňské (Blue Champagne 1986). Ačkoli Varleyho hlavní přínos k žánru leží v oblasti kratších prací, napsal rovněž deset románů, z nichž vedle pozoruhodného debutu Horká linka z Hadonoše (The Ophiuchi Hotline 1998, č. Corona/1998) jmenujme především Ocelovou pláž (Steel Beach 1992) a Gaeanskou trilogii (1979-1984). Za svou tvorbu obdržel třikrát cenu Hugo, dvakrát ceny Nebula a Seiun, a stejně tak i ceny Prometheus, Hayakawa, Apollo a Jupiter. Cenu Locus obdržel hned desetkrát. Z jeho posledních prací jmenujme románovou dvojici Rudá bouře (Red Thunder 2003) a Rudé blesky (Red Lightning 2006) a retrospektivní povídkový výběr Čtenář Johna Varleyho (The John Varley Reader 2004).
Následující povídka patří k Varleyho nejznámějším, však za ni také získal ceny Hugo, Nebula a Locus. Poskytuje nový svěží pohled do země slepých, kde ten, kdo je a přece není králem, nemusí být vždy schopen naslouchat.
Toho roku se pokles ekonomiky zastavil již počtvrté. Nedlouho předtím jsem rozšířil řady nezaměstnaných. Prezident mě ujišťoval, že se není čeho obávat, krom strachu jako takového. Projednou jsem si vzal jeho slova k srdci a s batohem na zádech vyrazil do Kalifornie.
Nebyl jsem jediný. Světová ekonomika se poslední dvě desetiletí, od počátku sedmdesátých let, kroutila jako had na rozžhavené plotně. Trčeli jsme v kolobě hospodářských vzestupů a pádů a konec byl v nedohlednu. Pocit bezpečí, který jsme si horkotěžko vydobyli ve zlaté éře nastartované čtyřicátými léty, byl tentam. Lidi si zvykli, že jeden rok můžou být bohatí a ten další ve frontě na chleba. Já v nich stával v osmdesátém prvním a pak i v osmaosmdesátém.
Rozhodl jsem se využít toho, že nemusím otročit v žádné fabrice, a podívat se do světa. Napadlo mě, že bych se mohl zašít na lodi do Japonska. Bylo mi čtyřicet sedm a taky už jsem nemusel dostat další příležitost hodit zodpovědnost za hlavu.
Když jsem vyrazil, léto se už chýlilo ke konci. Na dálnici a s palcem k nebi nebylo těžké zapomenout, že se v Chicagu bouří lidi, kteří nemají co jíst. V noci jsem spal s dekou pod hlavou, pozoroval hvězdy a poslouchal cvrčky.
Většinu cesty z Chicaga do Des Moines jsem musel urazit pěšky. Než se mi za den za dva udělaly mozoly, měl jsem nohy jeden velký puchýř. Bylo štěstí, když mi někdo zastavil; jednak jsem nebyl jediný, kdo chtěl svézt, a jednak jsme žili v dost neklidných časech. Místní se zrovna nepřetrhli, aby mohli vzít měšťáky, o kterých se říkalo, že je to banda hlady zmagořených potenciálních masových vrahů. Jednou mi pekelně zvalchovali hřbet jako varování, abych se do Sheffieldu v Illinois víckrát nevracel.
Postupem času jsem přišel na to, jak to na cestě chodí. Do začátku jsem měl hubené zásoby konzerv od sociálky a než mi došly, zjistil jsem, že na většině farem podél silnice si člověk může něco k snědku odpracovat.

Někdy to byla opravdová dřina, jindy zase spíš symbolická práce od lidí skálopevně přesvědčených, že by se nic nemělo dostávat jen tak. Pár jídel bylo zadarmo, to když u rodinného stolu babička nebo děda vnoučatům vykládali stokrát ohrané historky o tom, jak to chodilo za krize v devětadvacátém, kdy se lidi nebáli podat pomocnou ruku bližnímu, kterému štěstí ukázalo záda. Přesvědčil jsem se, že čím starší člověk, tím spíš se setkám s pochopením. Jeden z mnoha figlů, co jsem se naučil. Většina stařiků by se rozdala, jen když si je někdo vyposlechne. A já byl za čas famózní posluchač.
Západně od Des Moines to bylo se stopováním veselejší, ale jak jsem se blížil k uprchlickým táborům u hranic čínského pásma, šlo to od desíti k pěti. Taky uběhlo teprve pět let, co se jaderný reaktor v Omaze roztavil, žhavá masa uranu a plutonia se začala prožírat zemí k Číně a radioaktivní spad zamořil okolí na šest set kilometrů daleko po větru. Většina Kansas City v Missouri ještě žila v koloniích provizorních chatrčí a čekala, až jim dovolí nastěhovat se zpátky do města.
Uprchlíci měli tvrdý život. Počáteční solidarita, jakou lidi projevují po každé velké katastrofě, vyprchala před drahnou dobou a bezprizorní vysídlence ovládla apatie a rozčarování. Spousta jich strávila zbytek života po nemocnicích. A aby toho nebylo málo, místní je nenáviděli, báli se jich, nechtěli s nimi mít nic společného. Stali se z nich vyděděnci moderní doby, nečistí. Jejich dětem se lidé vyhýbali. Každý tábor měl svoje identifikační číslo, ale z místních jim nikdo neřekl jinak než Geigerov.
Do Little Rocku jsem to vzal velkou oklikou, abych se vyhnul čínskému pásmu, ačkoli v něm člověku už nic nehrozilo, pokud tam moc neotálel. Od Národní gardy jsem dostal vyděděnecký odznak - dozimetr - a toulal se od jednoho Geigerova k druhému. Když jsem ze začátku udělal dobrý dojem, byli jejich obyvatelé až dojemně pohostinní a já měl vždycky střechu nad hlavou. Za jídlo na společných shromážděních se neplatilo.
V Little Rocku už lidem nebylo proti srsti brát do auta cizáky, co by kolem sebe mohli šířit "nemoc z ozáření," takže Arkansas, Oklahomu i Texas jsem projel raz dva. Tu a tam jsem trochu pracoval, ale většinu času jsem strávil v autě. A Texas, například, jsem viděl jenom z okýnka.
Než jsem dorazil do Nového Mexika, ztratilo stopování svoje kouzlo. Rozhodl jsem se, že půjdu kousek zase po svých. Tou dobou už mě víc než Kalifornie zajímala cesta samotná.
Nechal jsem silnice silnicemi a vydal se napříč krajinou, tak, abych se vyhnul plotům. Ukázalo se, že ani v Novém Mexiku se civilizace neopouští snadno.
Taos v šedesátých letech platil za centrum kulturních experimentů s alternativními způsoby života. Toho času vyrostla v okolních horách řada nejrůznějších komunit a společenství. Většinou po pár měsících nebo letech zamkly, ale hrstka jich přežila. I v pozdějších letech do téhle části Nového Mexika zavítal snad každý, kdo měl svrbění otestovat si svůj nový přístup k životu v praxi. Následkem toho pak bylo široko daleko zchátralých větrných mlýnů, tepelných solárních panelů, geodetických kopulí, hromadných manželství ale i nudistů, filozofů, teoretiků, mesiášů, poustevníků a pošuků - těch asi nejvíc - jak naseto.
V Taosu jsem se měl báječně.
Mohl jsem den nebo týden pobýt v prakticky jakékoli komunitě, ládovat se organickou rýží a lít do sebe kozí mléko. Když se mi omrzela, šel jsem, kam mě nohy zanesly, a za pár hodin jsem narazil na další, kde mě mohla čekat noc plná modliteb a žalozpěvů stejně jako rituální orgie. Některé komunity měly stáda krav, stodoly jako ze škatulky a dojicí roboty. V jiných se nezmohli ani na latríny a chodili kamsi do trávy. Někde se oblékali jako jeptišky nebo starodávní pensylvánští kvakeři. Jinde chodili nazí, oholení do posledního chloupku a barvili se na rudo. Našly by se i výlučně mužské nebo ženské usedlosti. Bylo mi řečeno, abych se držel spíš těch prvních; u druhých se člověk mohl nadít ledasčeho - od postele a příjemné konverzace po přivítání u ostnatého drátu s brokovnicí v ruce.
Snažil jsem se nikoho nesoudit. Všichni měli důležitý úkol - zkoušeli zjistit, jak se vyhnout životu v Chicagu. A to mi přišlo jako zázrak; myslel jsem si, že s Chicagem se to má jako s průjmem, že před ním není úniku.
Tím ale nechci říct, že by se všem dařilo. Vedle některých vypadalo Chicago jako ráj na zemi. V jedné komunitě si podle všeho mysleli, že budou přírodě nejblíž, když si ustelou v kejdě a budou jíst blafy, co by nežral ani pes. Spousta společenství byla už od začátku odsouzena k zániku. Zůstalo po nich jen pár prázdných chatrčí a vzpomínka na choleru.
Jak vidno, žádný med to nebyl. Některým se ale přece jen podařilo uspět. Komunita nebo dvě se držely od třiašedesátého a vychovávaly už třetí generaci. Zklamalo mě, že to byly ty, které se od zaběhnutých sociálních norem odklonily nejmíň, ačkoli i u nich se našly zarážející rozdíly. Zdá se, že nejradikálnější experimenty ovoce moc nenesou.
Zůstal jsem na zimu. Nikoho nepřekvapilo, že mě vidí podruhé. Hodně lidí jezdilo do Taosu za nákupy. Málokdy jsem na jednom místě zůstal déle než tři týdny a vždycky jsem si odpracoval svoje. Našel jsem si spoustu přátel a naučil se věci, které mi na cestě mohly přijít vhod. Pohrával jsem si s myšlenkou, že bych někde zůstal natrvalo. Když jsem se nedokázal rozhodnout, ubezpečili mě, že není kam spěchat. Prý se můžu podívat do Kalifornie a pak se vrátit. Asi čekali, že přesně to taky udělám.
S příchodem jara jsem vyrazil na západ do hor. Vyhýbal jsem se silnicím a spal pod širákem. Pokud to šlo, zůstal jsem na noc v nějaké komunitě, jenže za čas jich bylo míň a míň, až se vytratily docela. Krajině už to tolik neslušelo.
Nakonec jsem po třech dnech vycházkové chůze od poslední usedlosti narazil na zeď.

V roce 1964 vypukla ve Spojených státech epidemie zarděnek. Zarděnky patří k nejmírnějším infekčním onemocněním a opravdu do tuhého jde jedině, když je chytí žena během prvních čtyř měsíců těhotenství. Matka nakazí i plod a ten to většinou odskáče. Potomek se tak může narodit hluchý, slepý nebo s poškozením mozku.
Tenkrát ve čtyřiašedesátém, kdy potraty ještě nebyly běžně dostupné, se s tím nedalo nic dělat. Spousta nastávajících matek se zarděnkami donosila. Za jediný rok se narodilo pět tisíc hluchoslepých dětí. Ve Spojených státech to za

normálních okolností ročně dělá sto čtyřicet.
Když roku 1970 těchto pět tisíc potenciálních Helen Kellerových oslavilo šesté narozeniny, bylo jasné, že se nenajde dost obětavých ošetřovatelek pro všechny. A v té době měly hluchoslepé dětí k dispozici specializovaných ústavů, že by se daly na prstech spočítat.
Šlo o opravdový problém. Ne každý se dokáže sžít s hluchoslepým děckem. Nemůže ho okřiknout, když naříká, natož mu domluvit nebo mu vysvětlit, že ho ten cirkus přivede do blázince. Někteří rodiče se nervově zhroutili, když se o svoji ratolest snažili postarat sami.
Řada z těch pěti tisíc dětí byla silně retardovaná a prakticky se s nimi nedalo domluvit, i kdyby se o to někdo pokoušel. Povětšinou je naštosovali do stovek bezejmenných sanatorií a ústavů pro "výjimečné" děti. Položili je na postel, upracovaná sestřička jim jedenkrát denně umyla zadek a jinak si mohly dělat, co se jim zachtělo: mohly si v poklidu hnít ve svém černém, tichém vesmíru. Kdo ví, jestli jim to vadilo? Žádné si nikdy nestěžovalo.
Hodně dětí mělo mozek v pořádku, ale stejně je strčili mezi slabomyslné, protože nikomu nedokázaly říct, že za jejich nevidoucíma očima není prázdno. Neprošly řadou hmatových testů, jelikož netušily, že jejich osud závisí na tom, jestli se dokážou trefit kulatým kolíkem do kulaté dírky, než jim vyprší čas na hodinách, které nemohly vidět ani slyšet. Následkem toho pak strávily zbytek života v posteli; ani ony ale nic nenamítaly. Aby někdo mohl protestovat, musí nejdřív vědět, že existuje i něco lepšího. A umět se vyjádřit taky není na škodu.
Pár stovkám dětí naměřili IQ v běžném rozpětí. Než dosáhly puberty, dostal se jejich příběh do médií a vyšlo najevo, že není dost dobrých duší, které by se o ně dokázaly patřičně postarat. Našly se peníze a pak i učitelé. Stát se zavázal vzdělávací program financovat po stanovenou dobu - než se z dětí stanou dospělí -, poté se mělo všechno vrátit do starých kolejí a my se mohli plácat po zádech, jak šikovně jsme se s tou zapeklitou situací vypořádali.
A plán opravdu fungoval. I s takovými dětmi se dá dorozumět a něco je naučit. Chce to jen hodně trpělivosti, lásky i elánu a jim se toho od jejich učitelů dostalo. Každý, kdo ústav opouštěl, se uměl dorozumět rukama. Někteří se naučili mluvit. Hrstka psát. Pak většinou odešli ke svým rodičům či příbuzným, a když to nevyšlo, pomohli jim asistenti začlenit se do společnosti. Měli jen omezené možnosti, ale lidé dokážou ze života vyždímat maximum, ať je sužuje, co chce. Ne všichni, ale většina z nich se smířila s osudem líp, než by leckdo čekal. Pár jedinců dosáhlo bezmála světecké vyrovnanosti svého idolu, Heleny Kellerové. Jiní zahořkli a stáhli se do sebe. A někteří skončili v ústavech pro choromyslné, kde splynuli s davem stejně postižených nešťastníků, kteří tu strávili posledních dvacet let. Většinou si ale vedli dobře.
I v této skupině, jako v jakékoli jiné, byly výjimečné osobnosti.
Z valné části šlo o premianty, kteří se v testech inteligence umisťovali mezi horními deseti procenty. Samozřejmě tomu tak ale nebylo vždy: našli se i tací, kteří nedosáhli nijak oslnivých výsledků, a stejně dychtili něco dokázat, změnit, udělat díru do světa. Mezi pěti tisíci dušemi se jistojistě najde hrstka géniů, umělců nebo snílků, stejně jako nejeden nezmar, individualista nebo člověk, co uvádí věci do pohybu: prostě pár pořádných nadšenců.
Měli mezi sebou člověka, co to mohl dotáhnout na prezidenta, nebýt toho, že neviděl, neslyšel a nebyl to muž. Nepatřila sice k oněm géniům, ale pálilo jí to. Byla snílek, tvůrčí síla, inovátorka, která snila o nezávislosti. Na vzdušné zámky ji ovšem neužilo. Musela se postarat, aby se její sen proměnil v realitu.

Zídka byla postavená z kamenů pečlivě navršených na sebe a měřila asi metr a půl. Ani zdaleka se nepodobala ničemu, co jsem do té doby v Novém Mexiku viděl, i když ji tvořily jenom obyčejné neopracované kameny. Takové zdi se tam prostě nestaví. Na ohrady měli farmáři ostnatý drát, přestože nemálo z nich pořád dávalo přednost volnému výběhu a cejchování. Jako by tam ta zeď nějak zabloudila z Nové Anglie.
Něco mi říkalo, že bych ji neměl přelézat. Cestou jsem zdolal nejeden drátěný plot, a i když jsem to pak musel pár farmářům vysvětlovat, nikdo z toho nedělal žádnou vědu. Většinou mi řekli, abych si šel po svých; nezdálo se ale, že by jim to nějak vadilo. Jenže tahle zeď byla jiný případ. Rozhodl jsem se, že ji obejdu. Krajina se vlnila nahoru dolů, takže jsem nedokázal odhadnout, jak dlouho by to mohlo trvat; já se ale nikam nehrnul.
Z nejbližšího hřebene jsem uviděl, že nebudu muset daleko. Přímo přede mnou se zeď stáčela v pravém úhlu. Za ní jsem rozpoznal jakási stavení. Víceméně samé geodetické kopule, jaké se ostatně daly najít prakticky u všech komunit, jelikož nedalo práci je postavit a hodně vydržely. Pár ovcí a krav spásalo trávu tak zelenou, že jsem měl sto chutí přelézt na druhou stranu a plácnout sebou do ní. Zeď ohraničovala obdélník zeleně. Tam, kde jsem stál já, rostl jen plevel a roští. Místní museli brát vodu ze zavlažovacího systému Rio Grande.
Zahnul jsem za roh a pokračoval podél zdi na západ.
Uviděl jsem muže na koni a ve stejnou chvíli si všiml i on mě. Byl na jih ode mě, také před zdí; otočil koně a rozjel se ke mně.
Byl snědý, měl hrubou tvář a na sobě rifle, těžké boty a šedivý omšelý stetson. Mohl patřit k Navahům. Moc o indiánech nevím, ale prý žili někde v okolí.
"Buďte zdráv," pozdravil jsem ho, když zastavil. Zvědavě si mě prohlížel. "Tohle je váš pozemek?"
"Mýho kmene," opravil mě. "Jo, patří nám to tu."
"Nemáte tu žádné cedule."
Pokrčil rameny.
"To je dobrý. Nevypadáte na zloděje dobytka." Zakřenil se na mě. Měl obrovské, tabákem zežloutlé zuby. "Hodláte dneska spát venku?"
"Jo. A kam až to vaše kmenové území sahá? Myslíte, že budu do večera pryč?"
Vážně zavrtěl hlavou. "Rozhodně ne. Ani zejtra. Ale vo to se nestarejte. Jen buďte vopatrnej se sirkama, jasný?"
Znovu se zašklebil a vyrazil.

"Počkejte, kdo tady žije?" mávl jsem rukou ke zdi. Přitáhl koni uzdu a obrátil se ke mně; zvířil přitom mračno prachu.
"Proč vás to zajímá?" Tvářil se trochu podezřívavě.
"Nevím, jen tak. Viděl jsem už kdejakou komunitu, ale tahle se jim vůbec nepodobá. Ta zeď…"
Zamračil se. "Do háje s ní." Pokrčil rameny. Už jsem myslel, že mi víc nepoví. Potom pokračoval.
"My na ty lidi dáváme pozor, rozumíte mi? Nejsme moc vodvázaný z toho, co tam tropěj, ale věřte mi, že to nemaj lehký." Díval se na mě a čekal na odpověď. Nikdy jsem pořádně nepřišel na to, jak mluvit se západňany, ze kterých aby slovo páčil heverem. Vždycky jsem měl pocit, že zbytečně natahuju věty. Nemluví, ale mručí nebo krčí rameny, sem tam vynechají slovíčko, a já si pokaždé připadal jako trouba z města.
"Nevadí jim hosti?" zajímal jsem se. "Říkal jsem si, že bych se poptal na nocleh."
Zase pokrčil rameny, ale tentokrát to bylo úplně jiné gesto.
"Může bejt. Všichni sou slepí a hluchý, víte?" Čímž si pro ten den odbyl veškerou konverzaci. Mlaskl na koně a odcválal.
Pokračoval jsem podél zdi až k prašné cestě lemované vyschlým říčním korytem, u které zídka končila otevřenými dřevěnými vraty. Napadlo mě, že si nemuseli dávat takovou práci se zdí, když pak stejně nechali vrata dokořán. Pak jsem si všiml úzkorozchodných kolejí, které se před vraty stáčely do kruhu a znovu se spojovaly. K trati se před zdí připojovala několikametrová vedlejší kolej.
Chvíli jsem přešlapoval na místě. Bůhví kvůli čemu jsem se nakonec rozhodl. Hádám, že už jsem měl po krk spaní venku a dostal jsem chuť na domácí stravu. Slunce se blížilo k obzoru. Krajina se na západ táhla pořád stejně. Kdyby byla vidět dálnice, asi bych vyrazil k ní a zkusil něco stopnout. Takhle jsem se dal na opačnou stranu a prošel vraty.
Šel jsem po kolejích. Po obou stranách vedla dřevěná ohrada z vodorovných fošen - jako pro dobytek. Kousek ode mě se pásly ovce. Dohlížela na ně sheltie, a když jsem ji míjel, nastražila uši a sledovala mě pohledem; zapískal jsem na ni, ale nepřišla.
Ani ne kilometr přede mnou stál hlouček budov: čtyři nebo pět kopulovitých staveb z průsvitného materiálu, takže připomínaly skleníky, a pár obyčejných hranatých domů. Ve větru se líně otáčely lopatky dvou mlýnů. Zahlédl jsem i řadu solárních panelů na ohřívání vody - desky ze dřeva a skla připevněné kousek nad zemí, aby se mohly naklánět za sluncem. Teď stály skoro kolmo k zemi a snažily se zachytit poslední paprsky zapadajícího slunce. A skupinka stromů stojících opodál zřejmě představovala místní ovocný sad.
Někde v půli cesty jsem prošel pod dřevěnou lávkou. Zvedala se nad tratí a spojovala východní a západní pastviny. Říkal jsem si, jestli by obyčejná branka nestačila.
Pak jsem postřehl, že se ke mně po kolejích něco blíží. Nevydávalo to žádný zvuk. Zastavil jsem se a čekal.
Vypadalo to na upravenou důlní mašinku, jaká z šachet vyváží vozíky s narubaným uhlím. Poháněl ji akumulátor a nebyla slyšet, dokud nedojela skoro ke mně. Řídil ji takový malý chlapík. Táhl vozík, vyzpěvoval si, a co mu chybělo na intonaci, dohánět hlasitostí.
Drandil si blíž a blíž, ruku vystrčenou do strany, jako by ukazoval, že bude odbočovat doleva. Když byl skoro u mě, uvědomil jsem si najednou, co se děje. Došlo mi, že nezastaví. Rukou odpočítával prkna v ohradě. Jen tak tak jsem se stačil vyškrábat nahoru. Vláček od hrazení nedělilo víc než patnáct centimetrů. Rukou mi přejel po noze, kterou jsem tiskl k plotu, a v mžiku zastavil.
Seskočil z mašinky a čapnul mě, až jsem si myslel, že lítám v průšvihu. Netvářil se ale naštvaně, spíš ustaraně a prohmatával mě od hlavy k patě, aby se ujistil, že mi nic neschází. Byl jsem z toho nesvůj. Ne kvůli té prohlídce, ale protože jsem provedl pěknou koninu.
Ten indián mě přece varoval, že jsou všichni slepí a hluší; jenže já mu asi tak úplně nevěřil.
Podařilo se mi ho přesvědčit, že mi nic není, a jemu očividně spadl kámen ze srdce. Výmluvnými gesty mi sdělil, že musím z kolejí pryč. Ukázal mi, abych přelezl ohradu a dál šel po pastvině. Raději mi to ještě několikrát zopakoval a nepustil mě, dokud jsem nebyl na druhé straně; chtěl mít jistotu, že už mu nestojím v cestě. Natáhl se přes plot a s úsměvem mě chytil za ramena. Ukázal na cestu a zavrtěl hlavou, pak ukázal ke stavením a kývl. Vzal mi hlavu do dlaní a usmál se, když jsem přitakal. Vlezl si zpátky do vláčku, nastartoval a nepřestával přikyvovat a ukazovat, kam mám jít. A byl pryč.
Přemýšlel jsem co dál. Nejvíc se mi chtělo otočit, vrátit se pastvinou k vratům a zmizet v horách. Říkal jsem si, že tady o mě stejně nebudou stát. Pochyboval jsem, že bych se s nimi dorozuměl - a třeba bych jim i vadil. Na druhou stranu mě ale fascinovali, asi jako každého, ne? Chtěl jsem vidět, jak se o sebe dokážou postarat. Pořád jsem nevěřil, že by byli hluší a slepí úplně všichni. Nedokázal jsem si to představit.
Sheltie mi očichávala kalhoty. Podíval jsem se na ni a ona ucouvla; když jsem k ní natáhl otevřenou dlaň, způsobně se vrátila. Očichala mi ruku a olízla ji. Nechala se poplácat po hlavě a pak si pospíšila ke svým ovcím.
Zamířil jsem ke stavením.

Kdo chce podnikat, musí mít nejdřív kapitál.
Studenti sice s penězi valné zkušenosti neměli, ale v knihovně nebyla nouze o knížky v Braillově písmu. Pustili se do čtení.
A jak vzápětí zjistili, když jde o peníze, nejsou právníci nikdy daleko. Rozeslali jim dopisy. Na základě došlých odpovědí si jednoho vybrali a zajistili si jeho služby.
Tou dobou žili v jedné pensylvánské zvláštní škole. Postupem času chovanci podobných zařízení poodcházeli za svými rodinami, případně své neobvyklé potíže vyřešili jinak, až jich z původních pěti set zbylo asi sedmdesát. Část z nich měla kam jít, ale nechtělo se jim tam, a ostatní vlastně ani neměli na vybranou. Buď jim rodiče zemřeli, nebo o jejich společnost nestáli. Posbírali tedy těch sedmdesát duší ze všech ústavů ve státě a svezli je do oné pensylvánské školy,

dokud nepřijdou na to, co s nimi. Než se ovšem ke slovu dostali státní úředníci, vyrukovali studenti s vlastním řešením. Od roku 1980 měl každý nárok na určitý roční příjem. A vzhledem k tomu, že se o jejich blaho staral stát, neviděli z něj ani cent. Poslali svého právníka k soudu. Vrátil se s rozhodnutím, že na peníze nemají nárok. Odvolali se a vyhráli. Peníze jim byly vyplaceny zpětně a s úrokem, takže si přišli na slušnou sumičku. Právníkovi poděkovali a najali si realitního makléře. A mezitím pořád četli.
Dočetli se o komunitách v Novém Mexiku a makléři uložili, aby se tam po něčem poohlédl. Objevil pozemek na území Navahů a pronajal ho pro ně na neomezenou dobu. Vyčetli, že aby se na takové půdě urodilo tolik, kolik měli v plánu, bude zapotřebí spousta vláhy.
Rozdělili se do skupin, aby zjistili, co je potřeba k úplné soběstačnosti.
Voda se dala obstarat ze zavlažovacích kanálů, které vedly z nádrží na Rio Grande do zemědělských oblastí na jihu. Prokličkovali byrokratickým labyrintem formulářů ministerstva zdravotnictví, školství a sociálních věcí, ministerstva zemědělství a úřadu pro indiánské záležitosti a pro svůj záměr si obstarali prostředky z federálních zdrojů. Svoji zavlažovací přípojku nakonec dostali za pakatel.
Jejich půda byla chudá. Pokud na ní chtěli pást ovce - které by jinak bylo zapotřebí nechat volně běhat -, museli si obstarat hnojivo. Náklady na jeho pořízení pokryl příspěvek z Programu revitalizace venkova. A jetel, kterým hodlali pozemek osít, měl zajistit víc než dostatečný přísun dusičnanů.
Zjistili, jak farmařit ekologicky, aniž by si člověk musel lámat hlavu s umělými hnojivy nebo pesticidy. Všechno se recyklovalo. V podstatě stačilo jenom zajistit slunce a vláhu, a pak už jen lovit ryby, sbírat vlnu, zeleninu, jablka, med nebo vajíčka. Člověk nepotřeboval nic než půdu a i ta se časem doplňovala recyklovatelnými odpady. Nelákal je agroprůmysl, mamutí kombajny a práškovací letouny. Kašlali na nějaký zisk. Zajímala je jen a jen soběstačnost.

Detaily se kupily jeden na druhý. V čele skupiny stála Janet Reillyová, energická žena, která si vysnila jejich samostatnost a měla dost elánu, aby svůj sen uskutečnila navzdory klackům, co jim ustavičně padaly pod nohy. Neměla ponětí o fintách, kterými generálové a podnikoví šéfové řídí plnění rozsáhlých úkolů, takže na všechny musela přijít sama a přizpůsobit je nezvyklým potřebám a omezením její skupiny. Určila malé týmy a každý dostal na starost část projektu: právní nebo vědecké aspekty, uspořádání budoucí komunity, design, obchodování, logistiku nebo výstavbu. Jen ona měla v danou chvíli úplný přehled o tom, co se děje. Žádné poznámky, všechno nosila v hlavě.
Během plánování jejich komunitního života se ukázalo, že nebyla jen mistrný organizátor, ale i vizionář. Nemínila založit spolek osleplých a bezhlasých imitací ostatních, nepostižených lidí. Chtěla nový začátek, živobytí uzpůsobené hluchoslepými pro hluchoslepé, život, který nestavěl na konvencích jen proto, že je lidé dodržovali odnepaměti. Podívala se na zoubek veškerým společenským institucím lidstva, manželstvím počínaje a exhibicionismem konče, aby zjistila, jak by jim mohly být k užitku. Věděla, že by se podobná selekce mohla vymstít, ale nenechala se odradit. Kulturní tým přečetl i nejposlednější noticku o společenství, které se pokusilo žít na vlastní pěst, a informoval ji, v čem ta či ona komunita uspěla nebo neuspěla, a proč. Na základě svých zkušeností si pak vybírala, které postupy by se daly uplatnit u jejích kromobyčejných přátel, kteří měli vlastní zájmy i potřeby.
Detaily nebraly konce. Najali si architektku, aby jejich návrhy zakreslila do plánů čitelných hmatem. Jak čas plynul, plány nabíraly na detailech. Utratili další peníze. Začalo se stavět pod dohledem architektky, kterou mezitím jejich vize uchvátila natolik, že jim nabídla svoje služby bez nároku na honorář. Pro skupinu to znamenalo důležitý zlom, protože na stavbě potřebovali někoho, komu mohli důvěřovat. Všechno se na takovou dálku zvládnout nedá.
Když bylo hotovo a čekalo je stěhování, začali jim ouřadové šlapat na paty. Jakkoli očekávané, přesto to byly komplikace. Úřady sociální péče, které měly na starosti jejich zájmy, neměly o projektu valné mínění. Když se ukázalo, že argumenty nepadají na úrodnou půdu, nasadily úřady všechny páky a zajistily si soudní příkaz, který Janetině skupince - pro jejich vlastní dobro - zakázal školu opustit. Všem už bylo jedenadvacet let, ale soud je prohlásil za nezpůsobilé spravovat vlastní záležitosti. Bylo nařízeno jednání.
Bohudík byli pořád ve spojení se svým právníkem, který jakbysmet zahořel pro jejich potrhlou představu a rval se za ně ze všech sil. Podařilo se mu dosáhnout soudního rozhodnutí týkajícího se práv internovaných osob, které později potvrdil Nejvyšší soud a které státní a oblastní nemocnice přijaly s nelíčeným odporem. Když si úřady uvědomily, do jaké bryndy se dostaly s tisícovkami pacientů v nevyhovujících zařízeních napříč celou federací, nechaly záležitost plavat.
Mezitím však nadešlo jaro 1986 a plán nabral roční zpoždění. Něco hnojiva spláchla voda, protože nestihli vysít jetel, který by erozi zabránil. Na sázení už nebyl nejlepší čas a úspory se valem tenčily. Všemu navzdory se ale přestěhovali do Nového Mexika a začali dřít jako koně, aby všechno nastartovali. Bylo jich padesát pět a navrch devět capartů mezi třemi měsíci a šesti lety.

Nevím, co jsem čekal. Pamatuju si, že jsem nevycházel z úžasu - buď proto, že mi to přišlo úplně normální, nebo úplně jiné. Z mých ignorantských dohadů o fungování komunity hluchoslepých se nepotvrdil ani jeden. A taky jsem samozřejmě neměl ani potuchy o jejich minulosti; obrázek o ní jsem si z občasných poznámek udělal až později. Překvapilo mě, že se svítilo. Už dřív mě napadlo, že jim světlo asi nebude k ničemu. Tohle je jen jeden příklad, jak jsem žasl nad něčím úplně normálním.
A pokud jde o odlišnosti, první, čeho jsem si všiml, byla ohrada podél trati. Málem jsem na ní přišel k úrazu, takže mě docela zajímala. Pokud jsem se tu chtěl chvíli zdržet, nezbývalo mi než pochopit, jak to tu chodí.
Dřevěný ohradník, který lemoval trať u vrat, se táhl i ke stodole, kde se koleje stáčely stejně jako venku před zdí. Na koleje se přes ohradu nebylo možné dostat jinak než z nákladové plošiny před stodolou nebo u vrat. Žádný div. Člověk, který nevidí a neslyší, si asi na takovou mašinu nevleze, když nemá jistotu, že se mu nikdo nedostane pod kola.

Nikdo z místních by jaktěživ na koleje nevkročil; jak by se asi mohl dozvědět, že se vláček blíží?
Cestou ke stavením mě v pološeru míjeli lidé. Podle očekávání si mě nevšímali. Chodili svižně, někteří dokonce běželi. Zastavil jsem se a rozhlédl se kolem sebe, aby se o mě nikdo nepřerazil. Chtěl jsem nejdřív zjistit, jak se dokážou vyhnout jeden druhému, a teprve potom jít dál.
Dřepl jsem si a prozkoumal zem. Světla kvapem ubývalo, ale na první pohled bylo vidět, že všude kolem mě se křížem krážem ubírají betonové cestičky. Do každé byl v celé délce ještě za mokra vytlačen jiný vzor - čáry, vlnky, dolíčky, zdrsnělá nebo vyhlazená políčka. Hned jsem vypozoroval, že po cestičkách rázují ti, co mají naspěch, a že všichni chodí bosí. Očividně šlo o jakési dopravní značení, které četli nohama. Zvedl jsem se. Pravidla provozu mě zase tolik nezajímala.
Stačilo mi, že vím, k čemu cestičky slouží, a budu se od nich držet dál.
Místní nebyli ničím zvláštní. Někteří tam pobíhali, jak je pámbu stvořil, ale to už pro mě nebyla žádná novinka. Byli malí, velcí, buclatí i hubení a až na děti zhruba stejně staří. Nebýt toho, že se nezastavili, aby spolu ztratili pár slov, nebo že ani nezvedli ruku, když se míjeli, vůbec by mě nenapadlo, že nevidí. Sledoval jsem je, jak před každou křižovatkou zpomalí - neměl jsem tušení, odkud vědí, že tam je, i když pár způsobů mě napadlo - a opatrně ji přejdou. Úchvatný systém.
Říkal jsem si, že bych o sobě měl dát někomu vědět. Vetřel jsem se k nim, nikým nepozván, už před dobrou půlhodinou. Kdovíproč jsem si vzal do hlavy, že jsou zranitelní; připadal jsem si jako zloděj.
Chvíli jsem šel vedle nějaké ženy. Štrádovala si to, oči upřené před sebe, jako by za čímsi mířila. Něco ucítila, možná moje kroky. Trochu zvolnila a mě nenapadlo nic jiného, než ji vzít za rameno. Rázem se zastavila a otočila se ke mně. Oči měla dokořán, ale bez života. Jezdila po mně rukama sem a tam, letmo mě pohladila po obličeji, po těle, po rukou, po oblečení. Neměl jsem nejmenší pochyby, že ve mně poznala cizince, dost možná už ve chvíli, kdy jsem se jí dotkl. Vlídně se na mě usmála a objala mě. Měla hrozně jemné, teplé ruce. Což bych nečekal, protože je měla od těžké práce samý mozol. Nebylo to ale vůbec poznat.
Dala mi na srozuměnou - mávla ke stavení, imaginární lžící nabrala pár soust a ukázala mi číslici na hodinkách -, že večeře se podává za hodinu a že mám přijít. Přikývl jsem a usmál se jí do dlaní; dala mi pusu na tvář a byla pryč.
Po pravdě jsem si myslel, že to bude horší. Dělal jsem si těžkou hlavu z toho, jak se s nimi dorozumím. Později jsem zjistil, že toho o mně zjistila mnohem víc, než kolik jsem jí prozradil.
Do jídelny, či co to bylo, se mi zatím moc nechtělo. Nazdařbůh jsem bloumal houstnoucí tmou a díval se, kde co mají. Pozoroval jsem malou sheltie, jak zahání ovce na noc do ohrady. Bez jakýchkoli příkazů stádečko zkušeně nasměrovala do otevřené branky a jeden z místních ohradu zavřel. Pak se sehnul a poškrábal fenku za uchem; olízla mu ruku. Když si splnila svoje, přihnala se ke mně a očichala mi nohavici. Po zbytek večera se mě držela.
Všichni kolem měli očividně napilno, takže mě docela překvapilo, že vidím jakousi ženu chytat lelky na ohradě u kolejí. Vydal jsem se k ní.
O něco blíž jsem zjistil, že jsem jí pár let přidal. Bylo jí třináct, jak mi za čas prozradila. Nic na sobě neměla. Když jsem jí položil ruku na rameno, seskočila z ohrady a stejně jako žena před ní mě bez zábran prohmatala od hlavy k patě. Vzala mě za ruku a prsty mi začala šmejdit po dlani. Nerozuměl jsem jí, ale věděl jsem, o co se snaží. Pokrčil jsem rameny a všemožnými posunky jí dával najevo, že neumím mluvit rukama. Přikývla, aniž by sundala ruce z mojí tváře.
Chtěla vědět, jestli se zdržím na večeři. Ujistil jsem ji, že ano. Zeptala se mě, jestli jsem z univerzity. A jestli si někdo myslí, že to není žádný kumšt, když má člověk k dispozici jenom svoje tělo, měl by si to zkusit. Její pohyby ovšem byly ladnost a elegance sama a úplně jasně dokázala vyjádřit, co má na mysli. Sledovat ji byl zážitek. Mluvila a tančila zároveň.
Řekl jsem jí, že z univerzity nejsem, a pokusil se jí krkolomně vysvětlit, co podnikám a jak jsem se k nim dostal. Poslouchala mě rukama a výmluvně se škrábala na hlavě, když se mi nedařilo slušně vymáčknout. Usmívala se víc a víc, a co chvíli jsem ji svým šaškováním rozesmál. A celou dobu se ke mně tiskla a nespouštěla ze mě ruce. Nakonec si je dala v bok.
"Počítám, že budeš muset trošku trénovat," pronesla. "Nebude ti vadit, když odteď budeme mluvit pusou? Jinak se z tebe potrhám smíchy."
Trhl jsem sebou, jako bych dostal žihadlo. Všechno to ohmatávání, které jsem u hluchoslepé holky ani nevnímal, mi najednou připadalo nemístné.
O krok jsem ustoupil, ale znovu se mě chytila. Tvářila se zmateně, pak rukama vyčetla, kde je chyba.
"Nezlob se," omlouvala se. "Myslel sis, že jsem hluchoslepá. Kdybych to věděla, řekla bych ti to rovnou."
"Měl jsem za to, že tady nikdo nevidí a neslyší."
"Jenom rodiče. Já patřím k malejm. Všichni máme oči i uši v pořádku. Nebuď tak nervózní. Jestli ti vadí dotýkání, nebude se ti tu líbit. Žádnej strach, já nekoušu." A dál mi jezdila rukama po těle a ze všeho nejvíc po obličeji. Tenkrát jsem nechápal proč, ale necítil jsem z toho nic sexuálního. Jak se potom ukázalo, sekl jsem se, jenže kdo to mohl tušit.

"Budu ti muset ukázat, jak to tu chodí," rozhodla a vyrazila ke kupolovitým stavbám. Vzala mě za ruku a přivinula se ke mně. Druhou ruku mi přitiskla na obličej pokaždé, když jsem promluvil.
"Zaprvý, nechoď po betonovejch cestičkách. Jsou určený pro…"
"Na to už jsem přišel."
"Fakticky? Jak dlouho tu seš?" S novým elánem si prostudovala můj obličej. Už se skoro setmělo.
"Ani ne hodinu. Váš vláček ze mě málem udělal placku."
Vyprskla smíchy a hned se mi omluvila, chápala, že mně to určitě moc srandovní nepřijde.
Namítl jsem, že teď mi to srandovní přijde, i když v tu chvíli mi dvakrát do smíchu nebylo. Vysvětlila mi, že na vratech

visí cedule s varováním, ale já měl tu smůlu, že byla zrovna dokořán - otvírala se dálkovým ovladačem, než vláček vyrazil -, a proto jsem ji nemohl vidět.
"Jak se jmenuješ?" zeptal jsem se jí, zatímco jsme se blížili k přívětivému žlutému světlu, které vycházelo z jídelny.
Cítil jsem, jak se jí ruka sama od sebe rozhýbala, a pak se zarazila. "Já ani nevím. Já mám vlastně jmen víc. Ale všechny se vyslovujou tělem. Jmenuju se… Růžová. Řekla bych, že se to dá přeložit jako Růžová."
Nejmenovala se tak pro nic za nic. Byla první dítě, které se odchovancům ústavu narodilo. Věděli, že miminka by měla být růžová, takže ji tak pojmenovali. Přišla jim na omak růžová. Když jsme vešli do domu, uviděl jsem, že to jméno nesedí. Jeden z rodičů byl černoch. Měla kakaovou pleť, modré oči a vlnité vlasy, světlejší než kůži. Široký nos, ale úzké rty.
Nezeptala se mě na jméno a já jí ho nevnucoval. Za celou dobu, co jsem u nich strávil, se na moje oficiální jméno nikdo nezeptal. V řeči těla jsem měl hromadu jmen, a pro děti jsem byl vždycky "Hej, ty!". Mluvení, pravda, moc nedali.
Jídelnu tvořila obdélníková zděná budova, ze které se dalo projít do sousedního dómu. Uvnitř vládlo příšeří. Později mi prozradili, že se svítilo jenom kvůli mně. Děti, krom čtení, světlo na nic nepotřebovaly. Držel jsem Růžovou za ruku a byl jsem rád, že mám někoho, kdo na mě dohlédne. Nastražil jsem oči i uši.
"Nepotrpíme si na formality," obrátila se na mě Růžová. Její hlas se v prostorné místnosti nestydatě rozléhal. Všichni ostatní mlčeli; bylo slyšet jen dýchání a kroky. Pár dětí zvedlo hlavy. "Teď tě nebudu představovat. Prostě se chovej jako člen rodiny. Pozdějc si tě osahají a taky si s nima budeš moct promluvit. U dveří se můžeš svlíknout."
S tím jsem potíže neměl. Ostatní byli taky nazí a tou dobou jsem se už bez problémů přizpůsoboval místním zvyklostem. V Japonsku si člověk zouvá boty, v Taosu ze sebe shodí šaty. Je v tom nějaký rozdíl?
Vlastně je v tom rozdíl jako hrom. Hlavně se v jednom kuse dotýkali. Hladili se úplně samozřejmě, jako by si vyměňovali pohledy. Nejdřív mi jeden po druhém osahali tvář, a pak, na první pohled bez postranních úmyslů, i zbytek těla. Jako obvykle se za tím skrývalo trochu víc. Nepočínali si nevinně a nezacházeli se mnou jako s vlastním. Mě se ve slabinách dotýkali daleko míň než ostatních. Drželi se zpátky, aby mě nevyděsili. K cizincům se chovali krajně zdvořile.
Sedělo se u dlouhého nízkého stolu. Růžová mě usadila.
"Vidíš na podlaze ty hladký cestičky? Nemotej se kolem a nic tam nenechávej. Po nich se chodí. Ať tě ani nenapadne s něčím hýbat. Teda s nábytkem. Takový věci se rozhodujou na schůzi, aby každej věděl, kde co je. To platí i pro malý věci: když něco vezmeš do ruky, polož to zase na stejný místo."
"Rozumím."
Z přilehlé kuchyně začali nosit mísy a tácy s jídlem. Rozložili je na stůl a strávníci se prsty vrhli na průzkum. Jedli rukama a bez talířů, pomalu a s láskou. Každé sousto vydatně očichali a teprve pak ho strčili do pusy. Stolování pro ně byla maximálně smyslná záležitost.
Vařili přímo božsky. Nikdy v životě - předtím ani potom - mi nechutnalo tak jako v Kellerově. (Tak jsem statku říkal nahlas, ačkoli jejich výraz v řeči těla znamenal víceméně to samé. Když jsem použil slovo Kellerov, věděli, co mám na mysli.) Jídlo připravovali s umem a fantazií a navíc z kvalitních čerstvých surovin, o jaké ve městě člověk nezavadí. Jejich jídla nepřipomínala žádnou národní kuchyni, kterou jsem kdy ochutnal. Improvizovali a nestávalo se často, že by cokoli podruhé připravili stejně.

Seděl jsem mezi Růžovou a chlapíkem, který mě skoro rozšmelcoval. Cpal jsem se jako nezavřený. Prostě jsem nedokázal odolat - bylo to na hony daleko od sušeného hovězího a suchého organického papundeklu, kterým jsem živil do té doby. Dával jsem si na čas, ale i tak jsem skončil se slušným náskokem. Opatrně jsem se uvelebil, pozoroval ostatní a děsil se, abych to v sobě všechno udržel. (Povedlo se, díkybohu.) Nabírali sousta pro sebe i ty kolem a čas od času někdo vstal a obešel celý stůl, aby dal ochutnat někomu, na kom mu záleželo. Takhle jsem dostal kousnout víckrát, než bylo záhodno, a neprasknul jsem jen proto, že jsem ozlomprst zjistil jak říct - už se do mě nevejde ani ždibec. Růžová mi poradila, že je zdvořilejší neodmítat, ale něco nabídnout.
Nakonec jsem neměl na práci nic lepšího než krmit Růžovou a pozorovat ostatní. Začal jsem si víc všímat. Předtím se mi zdálo, že si každý hledí svého jídla, ale brzo jsem odhalil, že kolem stolu plyne živá konverzace. Ruka stíhala ruku, takže je skoro nebylo vidět. Psali si na dlaně, ramena, nohy, paže, břicha, jednoduše kamkoli. S úžasem jsem pozoroval, jak se veselí vyvolané žertíkem, který dal někdo k lepšímu, šíří z jednoho konce stolu na druhý, jako když padají kostičky domina. Bylo to jako blesk. Při troše vůle se postupující myšlenka dala sledovat - každý se o ni podělil se sousedem a zároveň opačným směrem vyslal odpověď, kterou ostatní postejnu posílali dál, takže se s každým člověkem rodily nové komentáře a proudily tam a zase zpátky. Jako vlny na vodní hladině.
Nadělali ohromný svinčík. Kdo holt jí rukama a zároveň jimi i mluví, musí zákonitě skončit zapatlaný od jídla. Nikomu to ale nevadilo. A mně už vůbec ne. Víc mě totiž hnětlo, že jsem si připadal jako páté kolo u vozu. Ačkoliv si se mnou Růžová povídala, napadlo mě, že na vlastní kůži zjišťuju, jaké to je neslyšet. Všichni se ke mně chovali přátelsky, a třeba jsem jim byl i sympatický, ale co naplat. Nemohli jsme se dorozumět.
Po večeři jsme se - až na úklidovou četu - vyhrnuli ven a vydrhli se pod řadou kohoutů s ledovou vodou. Navrhl jsem Růžové, že pomůžu s nádobím; prý bych se jim ale jenom pletl pod nohy. Nejprve budu muset zvládnout speciální kellerovské postupy, a teprve potom budu moct přiložit ruku k dílu. Podle všeho předpokládala, že se zdržím dlouho.
Vrátili jsme se dovnitř osušit, čehož se místní chopili se svou obvyklou štěněcí přítulností; když se navzájem utírali, byla to hra a dar zároveň. Pak jsme se přemístili do dómu.
Uvnitř bylo teplo, teplo a tma. Z jídelny sem dveřmi pronikalo světlo, ale nebylo ho dost, aby zastínilo hvězdy, které na nás zářily mřížovím trojúhelníkových okenních tabulí. Skoro jako by člověk stál pod širým nebem.
Růžová mi stručně objasnila místní polohovou etiketu. Nic komplikovaného, ale stejně jsem ustavičně držel ruce a nohy u těla, aby se o mě někdo nepřerazil, kdybych mu je nedej bože strčil do cesty.

Zase jsem dal na svoje zcestné představy. Dómem se neslo jen tiché šelestění, jak se třela kůže o kůži, a mě napadlo, že jsem se asi připletl k bůhvíjakým orgiím. Už jsem s nimi měl tu čest v jiných komunitách a vždycky začínaly nějak podobně. Zanedlouho jsem ovšem poznal, že se pletu. Teprve po nějakém čase jsem zjistil, že jsem měl vlastně pravdu. Svým způsobem.
Ono mi totiž tak úplně nedošlo, že jejich hromadná komunikace jednoduše musela připomínat orgie. Časem jsem se dopracoval k daleko akurátnějšímu závěru - když je ve hře stovka těl nahých jako prst, co se třou, líbají, hladí a kloužou po sobě, má vůbec cenu mezi tím rozlišovat? Nemá, protože se to v ničem neliší.
Musím se přiznat, že slovo "orgie" používám jen proto, abych co nejjednodušeji popsal chumel vzájemně propletených lidí. To slovo jinak nemám rád, lepí se na něj víc konotací, než by mělo. Toho času jsem si je s ním spojoval i já, takže jsem byl docela rád, když se ukázalo, že o žádné orgie nejde. Orgie, kterých jsem se zúčastnil, byly fádní a neosobní a já doufal, že se od těchto lidí naděju něčeho lepšího.
Hodně se jich propletlo změtí těl až ke mně, aby se se mnou přivítali. Zásadně po jednom; pořád věděli, co se kolem nich děje, a čekali, až na ně přijde řada. Tenkrát jsem o tom samozřejmě neměl ponětí. Růžová seděla vedle mě, aby mi pomohla, kdybych měl potíže vyjádřit složitější věci. Čím víc jsem ale začínal vnímat a chápat hmatem, tím míň jsem ji potřeboval. Nikdo neměl pocit, že mě doopravdy poznal, dokud si mě neosahal od hlavy k patě, takže jsem permanentně na sobě měl něčí ruce. Nepříliš odvážně jsem jim oplácel stejnou mincí.
Bylo to pořád nějaké to mazleni, takže žádný div, že jsem rychle dostal erekci; cítil jsem se pekelně trapně. V duchu jsem se peskoval, že nedokážu ovládat svoje sexuální reakce a povznést se na jejich duševní úroveň, když jsem s jistým překvapením zaregistroval pár, který se vedle mě miloval. Ve skutečnosti to trvalo dobrých deset minut, jenže oba budili dojem, že jde o úplně samozřejmou součást celého dění, takže jsem je vnímal a nevnímal zároveň.
Vzápětí mě ale napadlo, jestli se mi to jen nezdá. Opravdu se milovali? Moc se nehýbali a bylo šero.
Na druhou stranu ona měla nohy od sebe a on ležel na ní, minimálně tím jsem si byl jistý. Vím, že jsem se choval jako cvok, ale musel jsem tomu přijít na kloub. Musel jsem zjistit, do čeho jsem se zapletl. Jak můžu adekvátně reagovat, když nemám páru, co se děje?
Za měsíce strávené po různých komunitách jsem si vypěstoval značný cit pro zdvořilůstky. Tu jsem se mistrně naučil odříkávat modlitby před večeří, onde zase Hare Kršna, anebo se promenádovat bez šatů.
Jak se říká - kdo chce s vlky býti… - a jestli se tím někdo nedokáže řídit, měl by zůstat doma. Já klekal čelem k Mekce, krkal po jídle, připíjel si, na co se namanulo, cpal se organickou rýží a vždycky pochválil kuchaře; jenže aby si člověk neutrhl ostudu, musí znát místní zvyky. Myslel jsem si, že tady mě už nic nepřekvapí, ale netrvalo mi ani tři minuty, abych třikrát změnil názor.
Pokud jde jen o to, že do ní pronikal, potom se ti dva opravdu milovali. Taky je ale spojovalo daleko víc. Ruce jim poletovaly po tělech jako dva motýli; sdělovali si věci, které jsem nedokázal vysledovat ani vycítit. Zároveň se ale dotýkali i spousty jiných lidí a ti se dotýkali jich. Povídali si spolu, třebas jen prostřednictvím prostého pohlazení po čele nebo po rameni.
Růžová si všimla, kam se dívám. Dalo by se říct, že se ke mně tiskla, ale nedělala dohromady nic vyzývavého. Nevěděl jsem, na čem jsem. Na první pohled to působilo nevinně a přitom to mělo k nevinnosti daleko.
"To je (-) a (-)," představila mi je; závorky zastupují jejich jména, která mi prsty črtla do dlaně. Jediné jméno, které jsem se za celou dobu naučil ve zvukové podobě, bylo Růžová, a jak se oslovovali tělem, slovy vyjádřit nedokážu. Růžová k oné ženě natáhla nohu a začala po ní rejdit palcem. Žena se usmála, vzala Růžovou za nohu a prsty jí odpověděla.
" (-) by si s tebou pak chtěla popovídat," přetlumočila mi Růžová. "Hned jak domluví s (-). Už jste se potkali, pamatuješ? Prej máš hezký ruce."
Dokážu si představit, že tohle vyzní krapet uhozeně. Aspoň mně to tak tenkrát přišlo. Zčistajasna mi totiž svitlo, že její a moje pojetí rozhovoru jsou od sebe na míle daleko. Ona ho chápala jako komplikovanou interakci zahrnující i poslední kousek těla. Dokázala vyčíst slova a pocity z každého mého pohybu jako detektor lži. Zvuk pro ni představoval jen zanedbatelnou část komunikace, něco, čím se dorozumívala s cizinci. Růžová mluvila celou bytostí.
Tenkrát jsem se ještě nedobral k jádru pudla, ale i to málo bohatě stačilo, abych místní začal brát úplně jinak. Mluvili tělem. Ne jenom rukama, jak jsem si myslel. Jakoukoli částí těla, kterou se dotýkali někoho jiného, něco sdělovali, třeba i jen obyčejnou, základní věc - stačí si vzpomenout na McLuhana, když přirovnal žárovku k základnímu nositeli informace -, nic víc než "jsem tady". Ale řeč je jednou řeč, a i kdyby se komunikace dostala do takového stádia, že člověk musí do hovoru zapojit i genitálie, pořád jde o součást konverzace. Já chtěl ale hlavně zjistit, o čem si povídají.
Už tehdy jsem si matně uvědomoval, že je to víc, než dokážu pochopit. Jasně, někdo by mohl namítnout, že při milování k sobě přece taky mluvíme tělem. Nic nového pod sluncem. Jenže jak senzační nám to povídání přijde, a to u nás hmat rozhodně nehraje první housle. Kdo se do nich nedokáže vcítit, je jako hlíst, který dumá nad západem slunce.
Zatímco se mi tohle všechno honilo hlavou, seznamovala se jakási žena s mým tělem. Ucítil jsem její ruce v klíně a pak jsem vyvrcholil. Vůbec jsem to nečekal, ale ostatní ano. Už notnou dobu jsem všem okolo dával najevo, že to přijde.
Rázem jsem měl ruce všude. Skoro jako bych rozuměl něžným vzkazům, které mi písmeno po písmenu psali na tělo. Slova mi možná unikala, ale jejich smysl ne. Chviličku jsem myslel, že se hanbou propadnu, pak ale díky jejich péči stud zmizel. Byl to ohromně intenzivní zážitek. Dlouho jsem nemohl popadnout dech.
Pachatelka mi přiložila prsty ke rtům. Pomalu mi po nich přejela, aby mi něco naznačila. Potom splynula s davem.
"Co říkala?" obrátil jsem se na Růžovou.
Usmála se na mě. "Ty přece víš. Stačilo by se vykašlat na slova. Dá se říct, že tím myslela ‚mám z tebe radost'. Taky by se to dalo přeložit jako ‚mám ze sebe radost'. A ‚ze sebe' v tomhle případě znamená ‚z nás všech'. Z celýho organismu."
Umanul jsem si, že musím zůstat a naučit se mluvit.

Zažili dobré i zlé časy. Tušili, že přijdou, jen nevěděli, jakou budou mít podobu.
Spousta ovocných stromů jim v zimě pomrzla. Vysadili místo nich hybridní druhy. Krom toho je vichřice připravily o hnojivo a část půdy, protože jetel neměl dost času ji zpevnit. Soudní tahanice jim úplně rozhodily časový plán a trvalo víc než rok, než se všechno dostalo do správných kolejí.
Ryby jim pomřely. Zpracovali je na hnojivo a začali prošetřovat, kde se mohla stát chyba. Používali trojitý ekosystém, s jehož prototypem přišli v sedmdesátých letech Novodobí alchymisté. Tvořily ho tři zastřešené vodní nádrže: v první se chovaly ryby, ve druhé byly rozdrcené ulity pokryté vrstvou bakterií půl na půl s vodními řasami a poslední se hemžila dafniemi. Rybami znečištěná voda z první nádrže se filtrovala přes ulity s bakteriemi, které ji zbavily škodlivých látek a které čpavek z nečistot proměnily v hnojivo pro řasy. Voda s kousky řas pak posloužila jako zdroj potravy pro dafnie v poslední nádrži. Dafnie a řasy se nakonec přečerpaly k rybám a vodou bohatou živinami se zavlažovalo veškeré rostlinstvo v kopulovitých sklenících.
Rozborem půdy a vody zjistili, že se z nečistot v ulitách uvolňovaly chemikálie a trávily další články potravního řetězce. Všechno co nejpečlivěji vypucovali, začali znovu a dál už všechno fungovalo, jak mělo. První výlov se ovšem nekonal. Nikdy nehladověli. Ani jim nebyla zima; celý rok měli dostatek slunečního světla, aby udrželo v chodu pumpy i potravní řetězec a vyhřálo ubikace. Domy si dali postavit napůl v zemi, aby mohli využít konvekční proudění k termoregulaci. Ale museli pustit žilou svému kontu. První rok skončili v červených číslech.
Pak v zimě v jednom domě vypukl požár. Padli mu za oběť dva muži a malá holčička, jelikož selhaly hasicí sprchy. Byl to pro ně šok. Čekali, že všechno bude fungovat tak, jak uváděly propagační brožurky. O stavařině skoro nic netušili, nenapadlo je, že něco může vypadat jinak na papíře než ve skutečnosti. Jak zjistili, ani další budovy neodpovídaly zadaným požadavkům, takže si domluvili pravidelné celkové prohlídky. Veškerá zařízení na statku se naučili rozebrat do posledního šroubku a opravit. Když někde narazili na elektroniku, se kterou si nedokázali poradit, musela pryč a na její místo přišlo něco jednoduššího.
Jejich společenské pokroky, na druhou stranu, to byla úplně jiná kapitola. Janet prozíravě rozhodla, že v království jejich vzájemných vztahů budou platit jen dvě neporušitelná pravidla. Zaprvé jim odmítla dělat prezidentku, předsedkyni, vedoucí nebo snad velitelku. Hned zpočátku pochopila, že potřebují v čele někoho, kdo obstaral plánování a pozemky, kdo by z jejich mlhavé touhy po alternativě vykřesal drobátko cílevědomostí. Jak se ale jednou ocitnou v zemi zaslíbené, vzdá se funkce. Od té chvíle hodlali fungovat jako demokratický komunismus, a kdyby s ním snad narazili, pustili by se jinudy. Jen ne směrem k diktatuře pod jejím vedením. S tím nechtěla mít nic společného.
Druhé pravidlo stanovilo, že nic není předem dáno. Do té doby se hluchoslepí nepokusili žít v uzavřené komunitě na vlastní pěst. Nestanovili si žádné cíle, neměli zapotřebí žít jako zdraví lidé. Byli sami. Nikdo je nezrazoval od toho, aby si věci dělali po svém.
Neměli o nic přesnější představu, jak bude jejich soužití vypadat, než kdokoli jiný. Věděli jen, že do té doby žili napasovaní v sociální škatulce, která jim nevyhovovala. Chtěli si najít způsob života, který by měl hlavu a patu, jakési morální vademekum hluchoslepých. Znali základní mravní principy: že nevyhnutelně správné není nic a za určitých okolností je správné cokoli. Všechno závisí na společenských souvislostech. Byli jako nepopsaný list, žádný vzor neexistoval.
Než uplynul druhý rok, vylouply se jejich souvislosti na světlo. Tu a tam je pozměnili, ale tvrdé jádro zůstávalo. Znali jeden druhého a uvědomovali si, kým jsou, tak jak to ve škole nikdy nedokázali. Vymezili se po svém.

První den v Kellerově jsem, jak se dalo čekat, strávil ve škole. Musel jsem se naučit mluvit rukama.
Růžová na mě byla hodná a měla svatou trpělivost. Naučil jsem se základní abecedu a poctivě cvičil. Odpoledne už se mnou odmítla mluvit a přinutila mě vyjadřovat se rukama. Mluvila, jen když jsem se nenechal odbýt, a nakonec už ani nepípla. Po třetím dnu jsem nahlas skoro nepromluvil.
Tím netvrdím, že bych se ze dne na den bez potíží dorozuměl. Ani v nejmenším. Na konci prvního dne jsem uměl abecedu a s vypětím všech sil se dokázal vymáčknout. Se čtením slov psaných do dlaně už to bylo horší. Až za dlouho jsem dokázal rozeznat jednotlivá písmena bez koukání. Ale bylo to jako s každým jazykem - nakonec se v něm člověk naučí myslet. Umím plynně francouzsky a živě si pamatuju, jak jsem byl šťastný, když jsem si konečně nemusel dopředu každou větu v hlavě překládat. V Kellerově jsem tak daleko dospěl po nějakých dvou týdnech.
Vybavuje se mi jedna z posledních věcí, na které jsem se Růžové zeptal nahlas. Měl jsem toho plnou hlavu.
"Růžová, nevadím vám tady?"
"Seš tu třetí den. Máš pocit, že tě tu nechceme?"
"Ne, to ne. Asi jenom potřebuju vědět, jak se díváte na cizince. Kdy už budu na obtíž?"
Nakrčila obočí. Bylo vidět, že se jí na to ještě nikdo nezeptal.
"No, technicky vzato jakmile se většina usnese, že bys měl jít. Ale to se zatím nestalo. Nikdo tu nezůstal dýl než pár dní. Nikdy jsme se nemuseli vypořádat třeba s tím, že se k nám chtěl přidat někdo, kdo vidí a slyší. Zatím to nikoho nenapadlo, ale stát se to může. Podle mýho by ho asi odmítli. Jsou nezávislí a hákliví na svoji svobodu, i když to třeba není na první pohled vidět. Asi bys mezi ně nezapad. Ale jestli se dokážeš smířit s tím, že budeš jenom host, mohl bys zůstat klidně i dvacet let."
"Mluvíš o ‚nich'. Ty se mezi ně nepočítáš?"
Poprvé trochu znejistěla. Škoda, že jsem se v řeči těla tenkrát nevyznal líp. Asi by mi toho na sebe vycinkala mraky.
"Jasně že jo," ohradila se. "Děcka ke skupině patří. Líbí se nám tu. Co vím o světě venku, tak bych jinde ani bejt nechtěla."
"To se ti nedivím." Něco si stále nechávala pro sebe, a já nevěděl dost na to, abych jí mohl položit správné otázky.
"Nemáš někdy potíže s tím, že vidíš a tvoji rodiče ne? Nemají ti to třeba za zlé?"

Tentokrát se rozesmála. "Ne, ne. Ani náhodou. Na to jsou moc soběstační, vždyť's to viděl. Nepotřebujou nás na nic, co by nezvládali sami. Patříme do rodiny. Děláme to samý co oni. Tady je to totiž úplně šumafuk. Teda to, jestli vidíš. Nebo slyšíš. Koukni se kolem sebe. Mám snad nějak navrch jenom proto, že vidím, kam šlapu?"
Musel jsem přiznat, že ne. Ale nemohl jsem se zbavit dojmu, že mi neříká všechno.
"Vím, co tě trápí. Proč ses ptal, jestli můžeš zůstat." Musela mě nasměrovat k původní otázce; zatoulal jsem se kdovíkam.
"Proč?"
"Přijde ti, že stojíš mimo běžnej život. Že by sis měl odpracovat svý. Seš svědomitej a nechceš se nechat živit. Je to na tobě vidět."
Měla mě přečteného, jako vždycky, a já jí dal za pravdu.
"A to nepůjde, dokud se nedokážeš se všema domluvit. Tak pěkně zpátky k učení. Prsty máš pořád jako dřevo."

Čekalo na mě práce jako na kostele. Nejdřív jsem se musel naučit ubrat tempo. Všechno dělali pomalu, s rozmyslem a skoro bez chyb a bylo jim jedno, že práce zabere celý den, pokud se udělá poctivě. Když jsem pracoval sám - zametal, trhal jablka, plel záhonky - nemusel jsem si s tím lámat hlavu. Jakmile ale bylo zapotřebí víc lidí, musel jsem se přizpůsobit úplně jinému rytmu. Vidící člověk zastane kus práce už jen tím, že se kolem sebe rozhlédne. Slepý ale musí u složitějších úkolů postupovat hezky krok za krokem. Všechno si musí ověřit hmatem. Když ovšem došlo na ruční práce, neměl jsem proti nim šanci. Připadal jsem si, jako bych pracoval nohama.
Jaktěživ jsem jim nenaznačil, že bych něco dokázal udělat rychleji, protože vidím a slyším. Asi by mě odkázali do patřičných mezí a měli by na to svaté právo. Přijímat pomoc od vidících byl první krok k závislosti, a až bych se odporoučel, tak jako tak by tu práci měli zase na krku.
Čímž jsem se znovu dostal k dětem. Byl jsem si čím dál jistější, že mezi nimi a jejich rodiči existuje jakýsi, možná i neúmyslný, odstup. Už od pohledu se měli moc rádi, ale jak měly děti pochopit, že dospělí pořád odmítají jejich nadání? Alespoň takhle jsem se na to tenkrát díval.
Netrvalo dlouho a zapracoval jsem se. Nezacházeli se mnou o nic líp ani hůř než s kýmkoli jiným a to mě těšilo. Nemohl jsem s nimi splynout, i kdybych nakrásně chtěl, ale žádným způsobem mi nedali najevo, že by mě brali jinak než jako právoplatného člena společenství. K cizincům se chovali jako k vlastním.
Život na venkově byl nekonečně živější než ve městě. Kellerov neměl patent na idylu, ale místní si jí rozhodně dopřávali. V městském parku člověk zem pod bosýma nohama neucítí.
Žili jsme rušným, ale spokojeným životem. Muselo se dát slepicím a prasatům, obstarat včely a ovce, nalovit ryby, podojit krávy. Pracovali všichni: muži, ženy i děti. Statek jako by fungoval bez jakéhokoli úsilí. Zdálo se, že každý ví, co a kdy je potřeba udělat. Dali by se přirovnat k dobře promazanému stroji, ale já tuhle metaforu nikdy neměl v lásce, obzvlášť když míří na lidi. Chápal jsem je spíš jako organismus. Což ostatně platí i pro jakoukoli jinou společenskou skupinu, jenže jim to klapalo. Co jsem viděl jinde, většinou tomu dávali na frak. Lidi byli v rauši, nebo si váleli šunky, případně vůbec nechápali, proč by si měli špinit ruce, a práce stála. Podobná zabedněnost pak končí tyfem, půdou v tahu nebo tak, že někdo umrzne nebo se objeví sociálka a sbalí všechny děti. Už jsem to zažil.
Tady ale ne. Nedělali si o světě žádné iluze - na rozdíl od všelijakých jiných utopistů, kteří padli za oběť svým jalovým ideálům. Dělali, co bylo třeba.
Ani zdaleka bych nedokázal popsat všechny titěrnosti, které udržovaly celé farmářské soukolí v chodu (a zase ta industriální metafora). Mně šla hlava kolem i z obyčejných nádrží s rybami. Jednou jsem ve skleníku zamáčkl pavouka, načež jsem zjistil, že ho tam nasadili záměrně, aby likvidoval jakýsi druh hmyzího škůdce. Stejně se to mělo i se žábami. A ve vodě žily breberky, co měly hubit jiné breberky; nakonec jsem měl nahnáno bez svolení zabít i mouchu.
Jak šel čas, dozvídal jsem se střípky z jejich minulosti. Stalo se, že šlápli vedle, ale kupodivu jen párkrát. Jeden z přešlapů se týkal obrany. Zezačátku jí moc nedali, poněvadž skoro neměli ponětí o surovostech a nevyprovokovaných násilnostech, které se nevyhýbají ani nejzapadlejším koutům světa. V takových končinách lidé samozřejmě nejraději sáhnou po zbraních, jenže ty byly nad jejich možnosti.
Jednou v noci u nich zastavil náklaďák plný spiťarů z města, ke kterým se donesly zprávy o jejich komunitě. Po dvou dnech odtáhli a nechali za sebou přeřezané telefonní kabely a znásilněné ženské.
Když bylo po všem, dali místní hlavy dohromady a přišli s organickým řešením. Pořídili si pět německých ovčáků. Ne ty labilní bestie, co je nabízejí jako "hlídací psy", ale speciálně vycvičená zvířata od chovatelů, které jim doporučila albuquerqueská policie. Vycvičili je jako vodicí i policejní psy. Učinění beránci, dokud někomu cizímu nebouchly saze; pak jim výcvik nevelel ho zneškodnit, ale rovnou zlikvidovat.
Zabralo to, ostatně jako většina jejich řešení. Výsledkem druhého nájezdu byli dva mrtví a tři vážně ranění, všechno útočníci. Mohlo se stát, že by museli čelit promyšlenému útoku, takže si pro všechny případy obstarali ještě exmariňáka, aby je naučil základy pouličního boje. Na Kellerově nehospodařili žádní květinoví naivkové.
Každý den nás čekala tři fantastická jídla. A taky jste si mohli odpočinout, nebyla to jen samá práce. Dalo se posedět s kamarádem pod stromem v trávě, povětšinou před večeří, když zapadalo sluníčko. Stávalo se, že člověk nechal práci prací, aby se s někým mohl podělit o svůj úžasný objev. Pamatuju si, jak mě jedna žena - kterou jsem si nemohl pojmenovat jinak než Vysoká zelenooká - dovedla za ruku ke stodole, kde v chladu pod vyvýšenými základy rostly houby. Nasoukali jsme se dovnitř, až jsme měli houby přímo pod nosem, pár jsme jich sebrali a přivoněli si. Ukázala mi, jak se správně čichá. Stát se to o pár týdnů dřív, napadlo by mě, že jsme zmařili jejich krásu, ale ono šlo beztak jenom o krásu na koukání. Tou dobou jsem se už zbavoval závislosti na zraku, smyslu, kterým se dá nejlopotněji dobrat podsta ty věcí. Ukázala mi, že jsou pořád nádherné na dotek a pořád voní, třebaže jsme je na první pohled zničili. Potom odběhla do kuchyně se zástěrou plnou našeho úlovku. A večer chutnaly o to víc.

Jindy mi zase chlapík - budu mu říkat Plešatý - přinesl plaňku, kterou ještě s jednou ženou ohoblovali v dílně. Byla hladká jako samet a voněla a já s ním musel souhlasit, že odvedli báječnou práci.
A po večeři se vždycky konala Pospolitost.

Třetího týdne jsem alespoň náznakem zjistil, jak si v jejich společenství vlastně stojím.
Byla to první opravdová zkouška, jestli pro ně něco znamenám. Něco víc, myslím. Chtěl jsem je považovat za svoje přátele a trochu jsem se užíral představou, že by kdekoho, kdo by k nim zabloudil, přijali jako mě. Byl jsem dětina a křivdil jsem jim, a tenkrát jsem si ani neuvědomoval, že mi něco vadí.
Nosil jsem kbelíky s vodou k semenáčku na poli. Obyčejně se zalévalo hadicí, ale tu zrovna někdo používal na opačné straně statku. Můj stromek stál mimo dosah automatického zavlažovače a pomalu usychal, takže jsem dostal za úkol chodit k němu s vodou, dokud se nevymyslí jiné řešení.
Bylo k polednímu a vedro k zalknutí. Vodu jsem nabíral u pumpy poblíž kovárny. Postavil jsem kbelík za sebe a strčil hlavu pod kaskádu vody. Na sobě jsem měl rozepnutou bavlněnou košili. Voda se mi příjemně řinula po vlasech a máčela mi košili. Vydržel jsem tak přinejmenším minutu.
Za mnou se ozvala rána a já se praštil do hlavy, jak jsem se pod kohoutem narovnal. Otočil jsem se a uviděl, že na zemi jak široká tak dlouhá leží žena. Pomalu se otáčela a držela se za koleno. Srdce mi vyskočilo až do krku; došlo mi, že zakopla o kbelík, který jsem lajdácky postavil na kvaltovní cestičku. Ta představa: člověk si s důvěrou vykračuje po cestě, kde by mu nemělo nic překážet, a najednou sedí na zemi. Jejich systém mohl fungovat, jen pokud si navzájem bezvýhradně důvěřovali; každý se musel neustále chovat zodpovědně.
I mně bezmezně věřili, a já to podělal. Cítil jsem se mizerně.
Z rozšklebené rány na levém koleni jí tekla krev. Přejela si po ní prsty, stále na zemi, a začala naříkat. Cize a bolestně. Rozplakala se, pak začala rukama bušit do země a s každým úderem cosi zahuhňala. Zlobila se a měla na to plné právo. Nahmatala kbelík a já se k ní váhavě natáhl. Popadla mě za ruku a vyšplhala po ní až k mému obličeji. S očima plnýma slz mě ohmatala, pak si utřela nos a zvedla se na nohy. Vyrazila k jednomu domu. Pokulhávala.
Sedl jsem si a bylo mi pod psa. Neměl jsem tušení, co mám dělat.
Poslali pro mě jednoho muže. Čahouna. Říkal jsem mu tak, protože byl v Kellerově nejvyšší. Jak jsem zjistil později, nebyl na statku za nějakého policajta; byl jenom první, na koho zraněná žena narazila. Vzal mě za ruku a osahal mi tvář. Vyčetl z ní, jak jsem se cítil, a oči mu zvlhly. Poprosil mě, abych s ním šel dovnitř.
Mezitím se sešel improvizovaný poradní sbor, porota, dá se říct. Tvořil ji kdokoli, kdo byl zrovna po ruce, včetně pár dětí. Porotců bylo kolem tuctu. Všichni vypadali jako boží umučení. Několik lidí utěšovalo ženu, které jsem ublížil. Na nadloktí měla nápadný šrám, tak jí budu říkat Zjizvená.
Všichni mi dokola opakovali - rukama, přirozeně -, jak hrozně je to mrzí. Hladili mě a tulili se ke mně, aby mě alespoň maličko ukonejšili.
Přiběhla Růžová, celá udýchaná. Poslali pro ni, kdyby bylo potřeba tlumočit. Jednalo se o formální řízení, takže chtěli mít jistotu, že porozumím všemu, co se bude dít. Přišla k Zjizvené a poplakala si s ní, potom zamířila ke mně, divoce mě objala a rukama mi dala najevo, jak hrozně jí je líto, co se stalo. V duchu už jsem si balil kufry. Zdálo se, že už mě zbývá jenom oficiálně vykázat.
Potom jsme se sesedli na podlaze. Tiskli jsme se k sobě rameno k rameni. Slyšení začalo.
Většinou se mluvilo rukama a Růžová jen tu a tam doplnila slovíčko. Nezřídka jsem vůbec nevěděl, s čím kdo přišel, ale tak to mělo být. Porota se vyjadřovala jako jeden orgán. Nedostalo se ke mně nic, na čem by se mezitím neusnesli.
"Jsi obviněn z porušení pravidel," prohlásila skupina, "a z toho, že jsi způsobil zranění," (ženě, které říkám Zjizvená).
"Popíráš svou vinu? Je snad něco, o čem bychom měli vědět?"
"Ne," odpověděl jsem. "Je to moje vina. Stalo se to mou nedbalostí."
"Rozumíme. Soucítíme s tebou, neboť všichni vidíme, jak moc tě tvůj čin trápí. Nicméně neopatrnost se považuje za porušení pravidel. Rozumíš tomu? A za toto provinění jsi (-)." Následoval sled znaků zastupujících slova.
"Co říkali?" obrátil jsem se na Růžovou.
"Snad byl předvolán, nebo souzen?" Pokrčila rameny, ani jeden překlad se jí nezdál.
"Ano, chápu."
"Jelikož o okolnostech tvého provinění nejsou žádné pochyby, shodli jsme se, že jsi vinen." ("Neseš odpovědnost," zašeptala mi Růžová do ucha.) "Na chvíli nás opusť, abychom mohli dospět k rozhodnutí."
Zvedl jsem se a postavil se ke zdi; nechtěl jsem je špehovat při diskusi, která se přelévala sem a tam přes jejich spojené ruce. V krku mi vězel knedlík, který nešel spolknout. Po chvíli mě vyzvali, abych si k nim zase přisedl.
"Trest za tvé provinění je dán našimi zvyklostmi. Nemůžeme tedy rozhodnout jinak, byť bychom si to ze srdce přáli. Nyní můžeš stanovený trest přijmout a odčinit tak své provinění, nebo naše rozhodnutí odmítnout a dál svou přítomností nezatěžovat náš statek. Co si vybereš?"
Požádal jsem Růžovou, aby mi to celé zopakovala, protože jsem chtěl vědět najisto, co mi nabízejí. Ověřil jsem si, že jsem se nespletl, a bez okolků jejich trest přijal. Byl jsem neskonale vděčný, že mi dali vybrat.
"Dobrá. Chceš tedy, abychom s tebou naložili jako s kterýmkoli z nás, kdo by se dopustil stejného činu. Pojď k nám."
Shlukli se kolem mě. Nikdo mi neřekl, co bude následovat. Vtáhli mě mezi sebe a odevšad mě jemně postrkovali.
Zjizvená seděla se zkříženýma nohama víceméně uprostřed. Zase plakala, a já myslím taky. Moc dobře si to nepamatuju. Skončil jsem natažený na břiše přes její klín. Pak mě začala plácat po zadku.
Ani v nejmenším mi to nepřišlo prekérní nebo divné, jednoduše to vyplynulo z okolností. Všichni se mě drželi, hladili mě a útěšlivě mi psali písmena do dlaní, na nohy, na krk, na tváře. Brečeli jsme. Octli jsme se ve svízelné situaci a čelit jí musela celá skupina. Objevovali se další a další a přidávali se k nám. Pochopil jsem, že mě trestají vespolek, ale jen

Zjizvená, člověk, kterému bylo ublíženo, trest vykonávala. I tímhle jsem se vůči ní provinil, nejen oním rozbitým kolenem. Mým přičiněním se z ní stala vychovatelka, která mě musela postavit do latě, proto předtím vzlykala na celé kolo; nebolela ji rána, kterou utrpěla, ale vědomí, že mi bude muset ublížit.
Růžová mi později prozradila, že se Zjizvená bila jako lev, abych dostal šanci zůstat. Někteří mi rovnou chtěli vylít perka, ale já měl tu čest, že mě považovala za člověka, co stojí za očistec, který by nás oba čekal. Kdo to nechápe, nedokáže si vůbec udělat obrázek o pocitu sounáležitosti, který mě s těmi lidmi spojoval.
Trestala mě dlouho. Bolelo to jako čert, ale nebylo to kruté. Ani přímo ponižující. Jistěže by se tam od obojího našlo, ale především mělo jít o nejpřímější praktickou lekci. Během prvních měsíců se jí dostalo každému, ale víckrát už ne. Člověka to naučilo, jen co je pravda.
Později jsem se o všem hodně nauvažoval. Snažil jsem se vymyslet, co jiného se mnou mohli provést. Kdo to přece kdy viděl, zmalovat zadek starému chlapovi - absurdní mi to ale přišlo až za dlouho. V tu chvíli mi moje pokání připadalo tak samozřejmé, že mi celý ten podnik vůbec nepřipadal praštěný.
Obdobně vychovávali i děti, jen ne tak dlouho a tvrdě. Malí nenesli takovou odpovědnost. Dokud se učili, dospělí nad občasnou modřinou nebo rozbitým kolenem přivírali oči.
Jakmile ale někdo dosáhl dospělosti - tedy když mu tuto výsadu přiznala většina dospělých nebo když si ji přisvojil sám - šly veškeré úlevy stranou.
Znali i tvrdší trest, pro případ, že by se někdo provinil opakovaně nebo snad ve zlém úmyslu. Nemuseli k němu sahat často. Spočíval v tom, že pro ostatní byl provinilec vosk - nikdo se ho po danou dobu ani nedotkl. V době, kdy jsem se o něm doslechl, mi tenhle trest nahnal husí kůži. Nemuseli mi nic vysvětlovat.
Nevím, čím to bylo, ale dostával jsem na zadek tak láskyplně, že jsem se vůbec necítil ponížený. Bolí mě to stejně jako tebe. Dělám to pro tvoje dobro. Záleží mi na tobě, a proto ti dávám výprask. V jejich podání ona stokrát ohraná klišé najednou dávala smysl.
Když bylo po všem, hromadně jsme si poplakali. Slzy se však co nevidět změnily v radost. Objal jsem Zjizvenou a navzájem jsme se ujistili, jak nás mrzí, co se přihodilo. Popovídali jsme si - pomilovali se, komu na tom sejde - a já jí zlíbal koleno a pomohl jí ho obvázat.
Zbytek dne jsme strávili spolu a ulevovali si od bolesti.

Když jsem se jakž takž dorozuměl rukama, spadly mi, jak se říká, šupiny z očí. Neuplynul den, aniž bych neodhalil další významy, které mi do té chvíle unikaly; jako bych loupal cibuli a s každou svléknutou slupkou objevoval další a další. Pokaždé, když jsem si myslel, že jsem se dostal až k samému jádru, vykoukla na mě další, doposud neviditelná vrstva.
Představoval jsem si, že když se naučím mluvit pomocí rukou, budu mít - pokud jde o vzájemnou komunikaci - vystaráno. Chyba lávky. Mluvení rukama bylo pro děcka. Dlouho jsem byl jako pachole, co ani nedokáže pořádně zažvatlat. Proto jsem byl dočista paf, když jsem u nich - jen co jsem si osvojil potřebnou slovní zásobu - objevil větnou stavbu, spojky, slovní druhy, podstatná jména, slovesa, slovesné časy, shodu nebo konjunktiv. Já se jen cachtal v příbojem utvořené tůňce na pobřeží Tichého oceánu.
Mluvením rukama mám na mysli mezinárodní prstovou abecedu. Dá se zvládnout za pár hodin nebo dní. Jenže hláskujeme snad při rozhovoru každé slovo? Čte si snad někdo můj příběh písmeno po písmenu? Ne, chápeme slova jako samostatné jednotky, vnímáme skupiny hlásek i písmen jako celky napěchované významem.
V Kellerově měli všichni hlavu plnou jazyka. Každý uměl několik řečí - mluvených řečí - a uměl je plynule číst i hláskovat.
Za svých mladých let poznali, že rukama se hluchoslepí dorozumívají s cizinci; pro jejich potřebu to byl jazyk venkoncem humpolácký. Dal by se přirovnat k morseovce: šikovná věc, když člověku nezbývá než si informace sdělovat na střídačku, jenže kdo by tak chtěl mluvit pořád. Jejich dorozumívací techniky se blížily spíš naší psané nebo mluvené řeči, a byly - mám to vůbec říkat? - dokonalejší.
Dobíral jsem se k tomu pozvolna: nejdřív jsem zaregistroval, že jsem sice psal prsty jako divý, ale vyjádřit se mi zabralo daleko víc času než komukoli jinému. Nedalo se to přičíst na vrub rozdílům ve zručnosti. Tak jsem je požádal, aby mě naučili znakovat. Tentokrát si mě do parády vzali všichni, nejenom Růžová, a já se s vervou pustil do učení.
Byla to dřina. Na jakékoli slovo z jakéhokoli jazyka nepotřebovali víc než dvě gesta. Věděl jsem, že tohle nebude práce na dny, ale na roky. Aby člověk dokázal vyhláskovat kterékoli myslitelné slovo, nepotřebuje nic víc než zvládnout abecedu. Není vůbec na škodu, když mluvená i psaná řeč stojí na stejných symbolech. Jenže znakování bylo úplně jiné kafe. Nebylo v něm ani za mák předvídatelnosti nebo běžnosti prstové abecedy; nešlo o zašifrovanou angličtinu nebo jinou řeč, a s jinými jazyky ho nespojovala ani stavba nebo slovní zásoba. Znaky se zrodily v Kellerově podle potřeb jeho obyvatel. Volky nevolky jsem se musel naučit a zapamatovat si každé slovo zvlášť a nezávisle na jeho hláskové podobě.
Celé měsíce jsem po večeři sedával na Pospolitosti a říkával věci jako "Já Zjizvená moc moc rád," zatímco všude kolem mě konverzace kypěla a vzdouvala se jako moře a jen tu a tam mě ošplouchla. Já se ale nevzdával a děti se mnou měly nekonečnou trpělivost. Jak plynul čas, zdokonaloval jsem se.
Všechny následující rozhovory se uskutečnily buď za pomoci prstové abecedy nebo znakováním a jsou porůznu ovlivněny mou pokročilostí. Od mého trestu jsem nahlas neřekl, a ani jsem od nikoho jiného neslyšel, jediné slovo.

Růžová mi dávala kondici v řeči těla. Správně, milovali jsme se. Teprve po pár týdnech jsem si přiznal, že se v ní skrývá sexuální bytost, že v jejím mazlení, o jehož bezelstnosti (jak jsem to slovo chápal tenkrát) jsem odmítal pochybovat, je i něco víc. Hmatový rozhovor s mým přirozením pro ni úplně samozřejmě znamenal jen další druh konverzace. Třebaže ještě byla oběma nohama v pubertě, považovali ji všichni za dospělou a já se přizpůsobil. Pro svůj kulturní původ jsem

neviděl, co mi říká.
A tak jsme mluvili a mluvili. S ní jsem slovům a hudbě těla rozuměl líp než s kýmkoli jiným. Bez zábran a pocitu viny mi zpívala boky i rukama a v každém tónu, kterým se mě dotkla, zněla otevřenost a nové objevy.
"Moc jsi mi toho o sobě neřekl," vyčetla mi. "Co jsi tam venku dělal?" Nerad bych, aby to vypadalo, že jsme mluvili ve větách, jak to tu zaznamenávám. My si povídali těly, potili se a očichávali se navzájem. Ptala se mě rukama, nohama, rty.
Sotva jsem se dostal ke znaku pro zájmeno v první osobě singuláru, když jsem se zarazil.
Copak jsem jí mohl vykládat o svém chicagském životě? Že jsem se v mládí chtěl stát spisovatelem, ale že můj sen zašel na úbytě? A proč vlastně? Chyběl mi talent nebo motivace? Mohl jsem jí třeba povyprávět o práci, kde jsem, vzato kolem a kolem, jenom šoupal s lejstry, z čehož měl užitek leda hrubý národní produkt. Nebo o ekonomické houpačce, co mě k nim dovedla a která jediná dokázala zatnout tipec mému paďourskému životu. Případně o sedmačtyřiceti letech samoty, bez kohokoli, jehož by stálo za to milovat nebo kdo by miloval mě. Říct jí, jak se cítí věčný vysídlenec ve společnosti z nerez oceli. Známosti na jednu noc, flámy, do práce z práce, MHD, potemnělá kina, fotbal v televizi, prášky na spaní, mrakodrap Johna Hancocka, kde se nedají otevřít okna, aby se člověk nenadýchal smogu nebo nevyskočil. To jsem byl já, nebo ne?
"Rozumím ti," přitakala.
"Cestuju z místa na místo," opáčil jsem a najednou si uvědomil, že je to pravda.
"Rozumím," přitakala znovu. Jiným znakem, který ale znamenal totéž. Všechno záviselo na kontextu. Vyposlechla a pochopila obě části mého já - první zosobňovala, co jsem býval, a ta druhá, čím jsem chtěl být.
Ležela na mně a prsty mi něžně tiskla k obličeji, aby zachytila svižný kaleidoskop mých emocí, když jsem se po dlouhých letech zamyslel nad svým životem. A pak se zasmála a rozpustile mě kousla do ucha, protože z mojí tváře vyčetla, že poprvé, co si pamatuju, jsem se svým životem spokojený. Ne že bych si to jen namlouval, byl jsem doopravdy šťastný. Tělem se nedá lhát, stejně jako potní žlázy nedokážou obalamutit detektor lži.
Všiml jsem si, že v místnosti je nezvykle prázdno. Po pár nemotorných dotazech jsem zjistil, že tam zůstaly jen děti.
"Kde všichni jsou?" chtěl jsem vědět.
"*** venku," sdělila mi Růžová. Asi takhle: s roztaženými prsty mě třikrát pleskla do hrudi. Uspořádání prstů navíc znamenalo "sloveso, přítomný čas průběhový," takže mi vlastně řekla, že venku ***jí. Nemusím asi dodávat, že moc moudrý jsem z toho nebyl.
Mnohem víc mi však prozradilo její tělo. Četl jsem v ní jako nikdy. Necítila se ve své kůži a byla smutná. Její tělo jako by si stýskalo "Proč se k nim nemůžu přidat? Proč nemůžu (čichat-ochutnávat-dotýkat-se-poslouchat-dívat-se) vnímat s nimi?" Tohle doslova řekla. Jenže já svému jazykovému citu ještě nevěřil a tenhle výklad mi nestačil. Mermomocí jsem chtěl na to, co jsem u nich prožíval, napasovat svoje vnímání světa. Zamanul jsem si, že Růžová s ostatními dětmi musejí rodičům něco zazlívat, byl jsem přesvědčený, že to ani jinak nejde. Musí jim připadat, že mají čímsi navrch, že je drží zkrátka.

Dospělé jsem po krátkém hledání našel na severní pastvině. Rodiče, z dětí nikdo. Stáli nepravidelně uspořádáni do víceméně kruhovitého útvaru. Určitý systém by se dal najít snad jen v tom, že k sobě měli všichni stejně daleko.
Na chladné trávě seděli vlčáci s sheltií a sledovali paničky. Uši měli nastražené, ale nehýbali se.
Zamířil jsem ke skupince a zarazil se, když jsem ucítil, jak moc se soustřeďují. Dotýkali se, ale ruce měli v klidu. Zvykl jsem si vídat je v neustálém pohybu, a když tam teď stáli jako sochy, jako by mi z té nehybnosti zalehly uši.
Pozoroval jsem je alespoň hodinu. Posadil jsem se ke psům a škrábal je za ušima. Mlsně se olizovali, jak mají psi ve zvyku, když se jim drbání zamlouvá, ale jinak se soustředili na skupinku.
Po nějakém čase mi došlo, že se hlouček pohybuje. Jen zvolna, krůček tam a po pár minutách zase onam. Rozšiřoval se rovnoměrně, takže si celou dobu mezi sebou drželi stejné rozestupy. Jako rozpínající se vesmír, kde se galaxie navzájem vzdalují. V tu chvíli už stáli s rukama rovnoběžně se zemí a drželi se jen konečky prstů, jakoby zamčení v krystalové mřížce.
Nakonec se nedotýkali vůbec. Ze všech sil napínali prsty, aby překonali vzdálenost, která se překonat nedala. A dál se oddalovali stejným tempem. Jeden ovčák začal tichounce kňučet. Cítil jsem, jak se mi naježily chloupky na zátylku. Hic tu zrovna není, napadlo mě.
Zavřel jsem oči, najednou se mi chtělo spát.
Rázem jsem je zase otevřel. Pak jsem se donutil je zase zavřít. V trávě kolem mě vrzali cvrčci.
Ve tmě za mýma očima se cosi schovávalo. Měl jsem pocit, že by stačilo protočit oči dovnitř hlavy a uviděl bych to v celé kráse; ani letmo zahlédnout se to ale nenechalo, takže periferní vidění vedle toho vypadalo jako chudý příbuzný. Pokud kdy existovalo něco neuchopitelného, o nějakém pojmenovávání ani nemluvě, pak jsem s tím měl tu čest. Chvíli mě to dráždilo, psi kňučeli čím dál víc, a já pořád tápal. Napadlo mě, že nejvýstižněji by se můj zážitek dal přirovnat k pocitu, s jakým asi slepý člověk vnímá slunce schované za mraky.
Otevřel jsem oči.
Růžová stála vedle mě. Urputně tiskla víčka k sobě a rukama si zakrývala uši. Pusu měla dokořán a nehlasně pohybovala rty. Za ní jsem uviděl několik starších dětí. Všechny dělaly totéž.
Večer se čímsi změnil. Lidi ve skupince mohlo dělit asi třicet čísel, když se zničehonic seskupení rozpadlo. Zapotáceli se a nato se rozesmáli, strašidelně a odosobněle, jako všichni hluší. Svalili se na zem a drželi se za břicho, převalovali se v trávě ze strany na stranu a řvali smíchy.
I Růžová se smála. A já, k svému úžasu, taky. Řehnil jsem se, dokud mě nebolely tváře a nepíchalo v boku, jako když jsem se občas zkouřil.

To bylo ***ní.

Teď vidím, že jsem Kellerov načrtl jen zběžně. A přitom je tu několik věcí, kterým bych se měl ještě věnovat, jestli nechci navodit naprosto špatnou představu.
Tak třeba oblečení. Většinou měli všichni něco na sobě. Růžová byla podle všeho jediná, kdo sám od sebe šaty nerad. Vždycky chodila nahá jako prst.
Nikdy jsem nikoho neviděl v čemkoli, co by připomínalo kalhoty. Měli rádi volné věci: haleny, košile, šaty, šály a tak podobně. Nejeden chlap nosil svršky, které by se daly označit za ženské. Byly prostě pohodlnější.
Z valné části to byly hadry. Dávali přednost hedvábí, sametu a jiným materiálům, které se dobře nosily. Typický obyvatel statku chodil v japonském hedvábném kimonu s ručně vyšívanými draky, ale jinak plném děr, čouhajících nitek a fleků od čaje nebo od rajčat, byť se třebas brodil marastem prasečího chlívku s kbelíkem pomyjí. Večer vymáchat a vem to ďas, jestli se to zapere.
A taky jsem se doposavad nezmínil o homosexualitě. Fakt, že jsem nejintenzivnější vztah na statku navázal se ženami - s Růžovou a Zjizvenou - se dá připsat na vrub mojí výchově. O homosexualitě jsem pomlčel jednoduše proto, že nevím, z jakého konce to vzít. Povídal jsem si s muži i se ženami bez rozdílu a stejným způsobem. Samotného mě překvapilo, že mi prakticky nedělá potíže chovat se intimně k jiným mužům.
Místní jsem nevnímal jako bisexuály, ačkoli z pohledu medicíny bisexuální byli. Skrývalo se za tím daleko víc. Tak jedovatý pojem jako tabu homosexuality jim byl naprosto cizí. Hned zpočátku se naučili, že kdo dá na předpony homo a hetero, zavírá si dveře před komunikací - úplnou komunikací - s polovinou lidstva. Byli pansexuální, nedokázali sex oddělit od zbytku života. Dokonce ani neměli znak, který by se dal do angličtiny přeložit přímo jako sex. Měli bezpočet výrazů pro muže a ženu, i pojmy pro odstíny a druhy tělesných vjemů, které se v angličtině nedají nijak vyjádřit, ale každý z těch obratů v sobě skrýval i vnímání jiného druhu; žádný se nesnažil uklidit naše chápání sexu do vlastní diskrétní škatulky.
A ještě jednu otázku jsem opomenul zodpovědět. Nemůžu se jí vyhnout, protože i mně to vrtalo hlavou, když jsem se v Kellerově ukázal: bylo vůbec nutné tuhle komunitu zakládat? Opravdu museli žít tady? Nebylo by jim líp, kdyby se přizpůsobili našemu stylu života?
Ne vždycky to byla idyla. Nájezd na statek a znásilňování už jsem zmínil. Kdykoli se to mohlo opakovat, obzvlášť pokud by se potulní gauneři, kteří se drželi v okolí velkých měst, začali doopravdy potulovat. Tlupa motorkářů by Kellerov srovnala se zemí za jedinou noc.
Ani zákon jim nepřestal šlapat na paty. Jednou do roka na statek vtrhli lidi od sociálky a pokusili se jim sebrat děti. Osočovali je z kdečeho, od zneužívání nezletilých po ohrožování mravní výchovy. Prozatím s ničím neuspěli, ale to mohla být jen otázka času.
A k mání jsou přece i důmyslné pomůcky dovolující hluchoslepým alespoň trochu vidět a slyšet. Mohli si podobným zařízením ulehčit život.
Kdysi jsem v Berkeley poznal hluchoslepou ženu. Raději bych Kellerov.
A pokud jde o ty přístroje…
V kellerovské knihovně stojí přístroj pro slabozraké. Tvoří ho ka mera a počítač, který pohybuje trsy maličkatých kovových válečků, takže uživatel má k dispozici hmatatelný, živoucí obraz věci, kterou kamera snímá. Je to nevelká lehká věcička, vyrobená tak, aby se des tička s válečky dala připnout na záda. Přišla bratru na pětatřicet tisíc dolarů. Narazil jsem na ni v rohu knihovny. Když jsem po ní přejel prstem, objevila se nápadná cestička v tlustém nánosu prachu.
Jiní návštěvníci přicházeli a odcházeli, a já zůstával.
V Kellerově se návštěvy neukazovaly tak často jako jinde. Měly to z ruky.
Jednoho poledne se tam ukázal chlap, rozhlédl se kolem a beze slova zmizel.
Jindy k nám v noci přibyly dvě šestnáctileté holky, které zdrhly z Kalifornie. Před večeří se vysvlékly a mohlo je ranit, když zjistily, že vidím. A Růžová je vyděsila k smrti. Ty žabky nezkušené čekal ještě kus života, než se mohly vyspělostí měřit s Růžovou. Na druhou stranu by zase Růžové mohlo být v Kalifornii ouvej. Odešly druhý den, aniž by si ujasnily, jestli se zúčastnily orgií nebo ne. Takového ochmatávání, a že by se měl někdo k činu, to ne - zvláštní.
Občas se zastavil sympatický mladý pár ze Santa Fe, který fungoval jako spojka mezi obyvateli statku a jejich právníkem. Měli devítiletého prcka, který rukama neúnavně klábosil s ostatními dětmi. Ukázali se tak jednou za dva týdny a pár dní se zdrželi; užívali si sluníčka a každý večer se připojili k Pospolitosti. Uměli lámaně znakovat a byli natolik zdvořilí, že na mě nepromluvili ani slovo.

Příležitostně se ukázali i Indiáni. Počínali si až třeskutě šovinisticky. Za celou dobu nesundali levisky ani bagančata. Bylo ovšem znát, že lidi na statku respektují, i když je měli za cvoky. Spojoval je s nimi byznys. Navahové totiž v nákladačích odváželi, co místní vypěstovali a každý den dopravili k bráně, a nechávali si pár procent z utržených peněz. Vždycky si po indiánsku posedali na zem a rokovali hláskováním do dlaně. Růžová se dala slyšet, že přepečlivě dbají na férové kšefty.
A přibližně jednou do týdne dospělí odešli na pole a ***li.

Znaky i řeč těla mi šly den ode dne líp. Pět měsíců uteklo jako voda a o slovo se hlásila zima. Do té doby jsem nezkoušel zjistit, kam mě to táhne, rozmyslet si trochu, co chci podniknout se zbytkem života. Asi že jsem si tolik navykl dát věcem volný průběh. Ať jsem se snažil sebevíc, nedokázal jsem se rozhodnout, jestli zvednout kotvy nebo se nějak poprat s tím, že bych tu zůstal opravdu dlouho.

A pak přišel impulz.
Dlouho jsem si myslel, že to mělo co do činění s ekonomickou situací ve světě.
V Kellerově si dobře uvědomovali, že vnější svět jde dál. Tušili, že by se jim mohlo vymstít, kdyby se uzavřeli do sebe a s lehkým srdcem nechávali plavat problémy, které se jich netýkaly; předplatili si proto New York Times v Braillově písmu a většina z nich ho také četla. Obstarali si i televizi a zapínali ji asi jednou do měsíce. Děti se na ni dívaly a tlumočily rodičům.
Nebylo tím pádem těžké zjistit, že se ekonomika odrazila ode dna a pomalu se dostává do normálnější inflační spirály. Dala se sehnat práce, koloběh peněz se zase roztočil. Když jsem se pak zanedlouho ocitl venku, měl jsem dojem, že tohle byl ten důvod.
Skutečnost ale byla složitější. Za vším stála ona jazyková cibule, protože sotva jsem odstranil znakovou slupku, objevila se pod ní další.
Mluvení rukama jsem hravě zvládl po pár lekcích. Pak jsem objevil znaky a řeč těla a zjistil, že naučit se je bude daleko větší dřina. Po pěti měsících ustavičného mluvení - což je jediný způsob, jak se jazyk naučit - jsem se ve znacích dokázal vyjadřovat asi jako předškolák. Věděl jsem, že bych je po nějaké době ovládl docela. S řečí těla už by to bylo složitější. Tady se pokroky nedají měřit tak jednoznačně. Je to jazyk proměnlivý a obrovsky individuální, který se vyvíjí s člověkem, postupem času, i podle nálady. Ale cvičil jsem se.
Potom jsem objevil Dotyk. Lepší nenásilné anglické slovo jsem pro něj nenašel. Oni téhle čtvrté jazykové fázi říkali, jak se pokusím ukázat, každý den jinak.

Prvně jsem se s ním setkal, když jsem se rozhodl najít Janet Reillyovou. Už jsem se obeznámil s příběhem Kellerova a ona v něm sehrála nemalou úlohu. Znal jsem se s každým, ale nikde jsem ji nedokázal najít. Všechny jsem znal pod jmény jako Zjizvená, Žena bez předního zubu nebo Chlapík s vrabčím hnízdem. Byla to moje vlastní přízviska ve znacích a ostatní je bez námitek přijali. Svoje jména nechali za zdmi statku. Nic pro ně neznamenala - nic o nich nevypovídala, nic nepopisovala.
Nejdřív jsem si myslel, že se na Janet Reillyovou nedokážu úspěšně doptat, jelikož znakuju jako ponocný. Potom jsem zjistil, že mi nic neříkají záměrně. Pochopil jsem proč a dal jim zapravdu; dál jsem se nevyptával. Jméno Janet Reillyová patřilo osobě, která žila tam venku, a už na počátku se zařekla, že jestli má statek postavit na nohy, nebude mít uvnitř žádné zvláštní postavení. Splynula se skupinou a zmizela. Nechtěla, aby ji někdo našel. Co se dá dělat.
Ale při hledání odpovědi na svoji otázku jsem vypozoroval, že nikdo z obyvatel statku nemá jediné, konkrétní jméno. Kupříkladu Růžová dostala přinejmenším na sto patnáct jmen, od každého člena komunity jedno. Všechny dostala z nějakého důvodu, který vypovídal o vztahu Růžové k danému člověku. Moje primitivní pojmenování založená na vzhledu brali jako jména, která by lidem připsalo dítě. Děti ještě neumějí nakouknout pod vnější vrstvy a nepoužívají jména, která by vypovídala o nich samých, o jejich životě nebo vztazích.
A ještě ke všemu se jména s každým dnem vyvíjela. Bylo to moje první setkání s Dotykem a kapitálně mě vyděsilo. Ke slovu se dostaly permutace. I první jednoduchý přírůstek znamenal, že je ve hře najednou dobrých třináct tisíc jmen, která nezůstanou v klidu, abych si je mohl zapamatovat. Když mi třeba Růžová vyprávěla o Plešatém, pojmenovala ho Dotykem, který přizpůsobila tomu, že mluvila se mnou a ne s Malým boubelatým.
Najednou se pode mnou rozšklebila propast plná významů, co mi do této chvíle unikaly, a závrať mi vyrazila dech. Dotykem se dorozumívali mezi sebou. Tvořila ho nepopsatelná směs všech tří jazyků, co jsem se u nich naučil, a k jeho podstatě patřilo, že se ustavičně proměňoval. Poslouchal jsem, co mi znakují - na znacích Dotyk staví -, a vnímal, jak pulzuje jen kousíček pod povrchem.
Byl to jazyk pro vytváření jiných jazyků. Každý mluvil vlastním dialektem, protože používal jiný nástroj: jiné tělo i životní zkušenosti. Dotyk ovlivňovalo všechno. Ani na chvíli nezůstal v klidu.
Místní dokázali během jediné Pospolitosti vymyslet zbrusu novou soustavu Dotyků: byly idiomatické, osobní a neskrývalo se v nich nic než upřímnost. A posloužily jím jenom jako základní kámen pro jazyk, který z něj uplácali následujícího večera.
Nevěděl jsem, jestli se chci tak moc obnažit. Nedlouho předtím jsem si nad sebou maličko zarozjímal, a co jsem objevil, mi radost neudělalo. A pak jsem si uvědomil, že do jednoho o mých obavách věděli víc než já, protože moje bezelstné tělo na mě naprášilo, co si moje ustrašená hlava chtěla nechat pro sebe. Pěkně to se mnou zamávalo. Stál jsem, jak mě pámbu stvořil, v záři reflektorů Carnegie Hall a naráz se přihlásily o slovo veškeré noční můry, co v nich běhám s holou řití. A že mě místní měli rádi i přes moje mouchy, mi najednou nebylo dost. Chtěl jsem se schovat někde v temném kumbále, přimáčknout se k mému individualistickému egu a nechat ho, ať se užírá.
Možná jsem svoje běsy mohl překonat. Růžová dělala první poslední, aby mi pomohla. Utěšovala mě, že to bude bolet jen chviličku a co nevidět mi ani nepřijde, že mám nejčernější myšlenky vypálené na čele. Ujišťovala mě, že ani Dotyk není tak těžký, jak se na první pohled může zdát. Jakmile se naučím znaky a mluvit tělem, vyplyne z nich Dotyk úplně přirozeně, jako když stromem vzlíná míza. Musí to přijít a já prakticky nebudu muset hnout ani prstem.
Skoro jsem jí uvěřil. Jenže se prozradila. Ne, ne, ne, tak to nemyslím. Podle toho, jak se stavěla k ***ní - to mi dalo jasně na srozuměnou, že i kdybych si tím vším prošel, jenom bych na dalším schodu zakopl a festovně si nabil čumák.

Tehdy už jsem měl o Dotyku trochu lepší představu. Nebylo by lehké vystihnout ji slovy, a i kdybych se o to pokusil, nedokázal bych vyjádřit víc než svoje nejasné tušení.
"Dotýkáme se, aniž bychom se dotýkali," pokoušela se mi Růžová zmítajícím se tělem objasnit pojem, který sama docela nechápala, a moje negramotnost jí to nijak neulehčovala. Tělem popírala vlastní znakovou definici a zároveň přiznávala, že sama tápe.

"Je to dar, jehož prostřednictvím se člověk může povznést z věčného ticha a temnoty někam výš." A tělo ji znovu zradilo. Zlostí začala bušit do podlahy.
"Je spjat se životem ve tmě a tichu, kdy se člověk stále dotýká jiných. Vím jenom, že jelikož vidíme a slyšíme, nedokážeme ho vnímat vůbec, nebo jen velmi mlhavě. Když se zavřu v co největší tmě a tichu, dokážu zachytit jeho obrysy, jenže hlava se ze závislosti na očích úplně vymanit nedokáže. Těmito dveřmi já ani žádné jiné dítě neprojdeme."
Výraz "dotýká", který použila na začátku, byl amalgám Dotyku smíchaný z našich společných zážitků a z toho, co znala z mého vyprávění. Skrýval a přivolával vůni i pocit z hub, nasbíraných v kypré hlíně pod stodolou s Vysokou zelenookou, která mi ukázala, jak nahmatat podstatu věcí. Odkazoval i na naše tělesné rozhovory, kdy já pronikal do její vlhké temnoty a ona mi zase sdělovala, jaké to je cítit mě uvnitř. To všechno v jediném slově.
Dlouho jsem si s tím nevěděl rady. Copak má cenu vydat se napospas nahotě Dotyku, když bych potom beztak skončil k uzoufání slepý jako Růžová?
Co mě to v jednom kuse táhlo pryč od lidí, se kterými jsem byl v životě nejšťastnější?
Třeba i to, když jsem - krapet opožděně - připadl na myšlenku, která by se dala shrnout otázkou "Co to tady krucinál dělám?". Na což jsem si měl odpovědět "A co bych krucinál dělal, kdybych se zdekoval?".
Já jediný jsem se za posledních sedm let zdržel v Kellerově déle než pár dní. Vrtalo mi hlavou proč. Neměl jsem dost síly ani důvěry v sebe sama, abych v tom dokázal vidět chybu všech ostatních a ne svoji. Asi jsem byl moc zakoukaný do sebe a spokojil se i s málem, nebo co, a tím pádem přehlížel nedostatky, kterých si ostatní všimli.
Nemyslím si, že by šlo nutně o mouchy na obyvatelích Kellerova nebo na jejich uspořádání. Kdepak, na to je mám moc rád a moc si jich vážím. Jako nikdo před nimi se dokázali v našem podrazáckém světě přiblížit střízlivému a rozumnému lidskému uspořádání fungujícímu bez válek a s minimem politikaření. Koneckonců u lidí doteď nezdomácněly jiné zvyky než tihle dva obstarožní dinosauři. Správně, válku považuju za možnost, jak žít vedle bližního svého; zmermomocníme vůli protivníka jasně a nezaměnitelně, takže mu nezbyde než se podvolit, zemřít anebo z nás vytřískat duši. A jestli má tohle něco řešit, žil bych raději bez řešení. S politikou to je jenom o fous lepší. Alespoň se jí jednou za čas povede vyřídit věci slovy a ne fackami.
Kellerov opravdu byl organismus. Vztahy se tu navazovaly podle jiného klíče a podle všeho fungovaly. Netvrdím, že tohle je všelék na trable lidstva. Dost možná by se ujal jenom u lidí, které spojuje něco tak zásadního a výjimečného jako nedostatek zraku a sluchu. Nevím o žádném jiném společenství, kde by každý tolik potřeboval každého. Jednotlivé buňky organismu spolupracovaly jedna radost.
Organismus byl odolný, sílil a vůbec se na něj daly napasovat veškeré charakteristiky, kterými se obyčejně popisuje život, jen reprodukce ne. Dost dobře to mohla být jejich jediná Achillova pata. Rozhodně jsem viděl, že v jejich dětech už cosi bují.
Síla jejich organismu spočívala v komunikaci; tak to prostě je. Nebýt propracovaných a neoblafnutelných jazyků, co dělaly Kellerov Kellerovem, zašel by na prkotiny, žárlivost, sobectví nebo jakoukoli jinou z přehršle "vrozených" lidských vad.
Páteří celého organismu byla večer co večer konaná Pospolitost. Od chvíle, kdy se dojedlo, než přišel čas jít na kutě, všichni mluvili jazykem, v němž nebylo místo pro habaďůry. Pokud se někde zadělávalo na problém, tady to vyšlo najevo a skoro bez dalšího se vyřešilo. Žárlivost? Nelibost? Bůhvíjaká bezvýznamná křivdička, kterou se někdo s gustem užíral? Nic z toho na Pospolitosti člověk neutajil; během okamžiku ho ostatní láskyplně obklopili a splín se pakoval. Fungovali jako bílé krvinky, co se nakupí kolem nemocné buňky; ne proto, aby ji zneškodnily, ale aby ji vyléčily. Problémy, které by se včasnou léčbou nedaly zažehnat, pro ně neexistovaly a s Dotykem o nich sousedi věděli dřív než člověk sám a než se nadál, ze všech sil napravovali křivdu, léčili ránu a zvedali náladu, aby se tomu mohli společně zasmát. Na Pospolitostech se smích ozýval ze všech stran.
Jednu dobu jsem měl pocit, že chci mít Růžovou jenom pro sebe. Ze začátku jsem určitě žárlil - alespoň trošku. Růžová byla moje nejlepší kamarádka; to ona se mě ujala a prvních pár dní byla jediná, s kým jsem si mohl popovídat. To ona mi ukázala, jak se domluvit rukama. Pamatuju si, že když se mi poprvé schoulila do klína, zatímco se s ní miloval jiný muž, ucítil jsem, jak se ve mně ozývá teritorialita. Pokud ovšem obyvatelé statku dokázali rozeznat nějaký signál, pak rozhodně tenhle. Jako by se v Růžové, onom muži i ve všech kolem spustil alarm. Začali mě chlácholit, mazlit se se mnou a všemožnými jazyky mi dávat najevo, že se nic neděje, že se není za co stydět. Načež se onen muž začal milovat se mnou. Ne Růžová, ale ten chlapík. Nějakému antropologovi bychom poskytli materiál na celou studii. Kdo neví, která bije, měl by se mrknout na dokument o sociálním chování paviánů. Dělají to i psi. A spousta jiných savčích samců. Když se má ukázat, kdo z nich je pánem, může si slabší jedinec zachránit kůži tím, že se podvolí, že se vzdá a vyklidí pole. Jaktěživ jsem se necítil odzbrojeněji, než když se ten chlapík vzdal objektu našeho střetu zájmů - Růžové - a obrátil svou pozornost na mě. Co jsem mohl dělat? Jen se začít smát; pak se přidal i on a během chvíle jsme se smáli všichni a s teritorialitou byl ámen.
Takhle se tu v jádru řešila většina trampot s "lidskou povahou". Až to připomínalo asijské bojové umění; člověk neklade odpor, ránu zmírní tím, že ustoupí, takže čím víc se do ní útočník opře, tím hůř si nabije. A tak pořád dokola, dokud mu nedojde, že si vlastně vůbec neměl začínat, že to za tu fušku nestálo a že jenom hňup se pere s někým, kdo se nebrání. Za okamžik už tu nestojí Tarzan z rodu opů, ale Charlie Chaplin. A směje se.
Ani Růžová tedy nebyla ten důvod, ani její nádherné tělo, ani fakt, že nikdy nebude patřit jenom mně a nebudu si ji moct zavřít do jeskyně a bránit ohlodanou kostí. Kdybych dál přemýšlel tímhle způsobem, přitahoval bych ji asi jako amazonská pijavice a to byl důvod jako hrom poslat behavioristy i pudy k šípku.
A byl jsem zpátky u lidí, kteří se stavili jen na otočku - co viděli a já ne?
Něco vlastně přímo bilo do očí. Nebyl jsem součástí organismu, ať se ke mně choval sebemileji. A nedělal jsem si ani zbytečné naděje. Růžová mi to na začátku dala najevo. Cítila se do určité míry stejně. Nemohla ***, ale to by ji ze statku

nevyhnalo, jak se mi nesčetněkrát přiznala rukama i tělem. Pokud bych odešel, potom bez ní.
Zkusil jsem se na sebe podívat zvnějšku a bylo mi k pláči. O co jsem se vlastně pokoušel? Bylo mým skutečným životním cílem dotáhnout to do komunity hluchoslepých? Tou dobou už jsem se cítil tak mizerně, že jsem to bral jako ponížení, jakkoli jsem měl před očima kupu důkazů o opaku. Měl bych žít venku s pořádnými lidmi, ne u těchhle úchylných kriplů.
Šupem jsem tu myšlenku vystrnadil z hlavy. Nebyl jsem úplně zralý do cvokhausu, ale pomalu mi v něm polstrovali cimru. Obyvatelé statku byli nejlepší a dost možná taky jediní přátelé, které jsem kdy měl. A že mám v hlavě brajgl, abych jim - byť na jedinou vteřinu - dokázal takhle křivdit, mě trápilo ze všeho nejvíc. Možná proto jsem se konečně rozhoupal. Nečekalo by mě nic než rostoucí rozčarování a plané naděje. Vždycky bych stál na druhé straně, leda by se mi chtělo vypíchnout si oči a prorazit uši. To já budu hluchý a slepý. Uchyl. A já nechtěl být úchyl.

Věděli, že jsem se rozhodl odejít, dřív než já. Posledních pár dní se změnilo v jedno dlouhé sbohem, kdy se se mnou s každým dotykem něžně loučili. Vlastně jsem necítil opravdový smutek a oni taky ne. Jako všechno, i loučení u nich probíhalo s láskou. Loučili se s patřičnou dávkou melancholie, ujištěním, že život jde dál, i s nadějí, že se zas dotkneme jeden druhého.
Cítil jsem, jak o sobě nenápadně dává vědět Dotyk. Růžová měla pravdu, nic nepříjemného. Za rok za dva bych ho mohl ovládnout docela.
Už jsem nemohl couvnout. Můj život se vrátil do starých vyježděných kolejí. Čím to je, že vždycky, když dojdu k zásadnímu rozhodnutí, bojím se ho potom přehodnotit? Nejspíš proto, že mě původní rozhodování vyždímá jako hadr a já si tím nemíním projít znovu.
Vytratil jsem se zvečera a zamířil k dálnici a Kalifornii. Zase stáli v hloučku uprostřed pole. Mezera mezi konečky jejich prstů byla větší než kdy dřív. Psi i děti vyčkávali opodál jako žebráci na hostině. Těžko říct, čí pohled byl hladovější a bezradnější.

Moje kellerovské prožitky se na mně podle očekávání podepsaly. Nedokázal jsem žít jako dřív. Nějakou dobu jsem si myslel, že nedokážu žít vůbec, ale nakonec jsem se z toho vykřesal. Žil jsem příliš rád na to, abych se vším definitivně skoncoval. Rozhodl jsem se počkat. Život už ke mně byl jednou štědrý, třeba se zadaří znovu.
Stal se ze mě spisovatel. Zjistil jsem, že to teď se slovy umím líp než dřív. Nebo možná poprvé v životě. Buď jak buď, psaní mi šlo od ruky a moje knížky šly na odbyt. Psal jsem si, o čem jsem chtěl, a nemusel se strachovat, že nebudu mít co do pusy. Bral jsem život s nadhledem.
Přestál jsem krizi v sedmadevadesátém, kdy nezaměstnanost dosáhla dvaceti procent a vláda si znovu vystačila s řečičkami o přechodném poklesu. Ekonomika se nakonec zase vyšvihla nahoru a počet nezaměstnaných se ustálil na krapet vyšších číslech než před touhle krizí anebo tou předešlou. Na světě se objevil další milion lidí, co neměli na práci nic lepšího než se poflakovat po ulicích a vyhlížet rvačky, bouračky, infarkty, mordy, přestřelky, požáry, bombové útoky nebo výtržnosti: nekonečně originální pouliční divadlo. Nikdy se neobehrálo.
Nemůžu říct, že bych byl úplně ve vatě, ale o peníze jsem většinu času nouzi neměl. Pohodlný život je společenská choroba, která u pacienta způsobuje schopnost nevnímat, že jeho soukmenovcům naskakují mokvající vředy a mozek jim ohlodávají radioaktivní červi. Měl jsem hezký byt kousek od pobřeží, kde člověk nekoukal na kulometné věže. Měl jsem i auto a v té době to začínal být luxus.
Došel jsem k závěru, že mi není souzeno, aby byl můj život beze zbytku, jak jsem si ho představoval. Říkal jsem si, že všichni musíme dělat kompromisy, a když si člověk od života moc slibuje, čeká ho zklamání. Napadlo mě sice, že já si od života zrovna moc neslibuju, ale stejně jsem neměl ponětí, co si počít. Žil jsem dál jako cynik a optimista v jednom a zdálo se, že je to pro mě ideální kombinace. Nebo mě aspoň držela na nohou.
Dokonce jsem se mrkl do Japonska, jak jsem měl svého času v plánu.
Nenašel jsem nikoho, s kým bych chtěl žít. Od toho tu byla jenom Růžová, Růžová a její rodina, a nás dělila propast, kterou jsem si netroufal překročit. Neměl jsem ani odvahu myslet na Růžovou moc často. Zamávalo by to se mnou.
Smířil jsem se s osudem a říkal si, že jsem prostě takový. Osamělý.
A tak se roky hromadily jako navršené buldozerem v Dachau až k předposlednímu dni milénia.
San Francisco se chystalo, že rok 2000 přivítá monstrózním flámem. Vem čert, že ve městě je všecko podělaným navrch a naši civilizaci rozkládá hysterie. Jde se slavit!
Poslední den v devětadevadesátém jsem stál pod mostem Golden Gate. Slunce se ztrácelo v Pacifiku někde nad Japonskem, které se nakonec od Států zase tolik nelišilo, jen tady na každém rohu nedřepěla banda neosamurajů. Za mými zády se první pyrotechnické pumelice oslavující holokaust, který nahastrošili do slavnostního, pokoušely ukrást show ulicím v plamenech, jimiž do silvestrovského veselí přispělo po svém i ekonomické a sociální bahno. Město drtila mizérie a jako by se nemohlo dočkat, až to v něm praskne a bude se moct spustit jak podél podprahového zlomu Svatého Ondřeje. V duchu jsem viděl, jak mi nad hlavou obíhají světýlka atomovek, ze kterých na povel vyraší hřiby, až nám dojdou jiná řešení.
Vzpomněl jsem si na Růžovou.

A najednou jsem celý zpocený svíral volant auta a uháněl nevadskou pouští. Naříkal jsem, ale nevyšel ze mě ani hlásek, jak jsem se naučil v Kellerově.
Může se člověk vrátit?

Elektromobil co chvíli vletěl do výmolu na prašné okresce. Byl skoro zralý do šrotu, na takové rajzy ho nevyrobili.

Obloha se na východě rozjasňovala. První svítání nového tisíciletí. Sešlápl jsem plyn až k podlaze a auto se divoce zazmítalo. Bylo mi to fuk. Neměl jsem v plánu se tudy vracet. Ať tak nebo tak, přijel jsem natrvalo.
Dorazil jsem ke zdi a úlevou se rozbrečel jako děcko. Posledních sto padesát kilometrů jsem se užíral představou, že se mi všechno jenom zdálo. Položil jsem ruce na chladnou, úplně reálnou zeď a uklidnil se. Všude ležel sněhový poprašek, který časné ráno zbarvilo došeda.
Uviděl jsem je v dálce před sebou. Pospolu stáli na poli, tak jak jsem je opustil. Vlastně ne. Stály tam jen děti. Proč mi nejdřív přišlo, že je jich tam tolik?
Růžovou jsem poznal na první pohled, i když jsem ji nikdy neviděl v zimním oblečení. Vyrostla a vyspěla.
Mělo by jí být devatenáct. U ní si ve sněhu hrál nějaký šprček a v náručí držela mimino. Přišel jsem k ní a na pozdrav ji vzal za ruku.
Otočila se ke mně, obličej rozzářený radostí a s pohledem, jaký jsem neznal. Rukama po mně jezdila sem a tam a očima nepohnula ani o kousíček.
"Dotýkám se tě a vítám tě," říkala mi rukama. "Škoda, že jsi nedorazil o pár minut dřív. Proč jsi odešel, miláčku? Proč jsi byl pryč tak dlouho?" Oči měla jako dva kameny. Neviděla. A neslyšela.
Jako všechny děti. Ale ne, prcek, co mi seděl u nohou, ke mně s úsměvem zvedl hlavičku.

"Kde jsou všichni?" zeptal jsem se, když jsem popadl dech. "Zjizvená? Plešatý? Zelenoočka? Co se tu stalo? A co se stalo tobě?" Moc nechybělo a trefil mě šlak, nebo jsem se zhroutil nebo tak něco. Měl jsem pocit, jako by se realita měla co nevidět odporoučet.
"Odešli," odpověděla mi. Na slově jako takovém nebylo nic zvláštního, ale jako bych z něj cítil povídačky o lodi Mary Celeste a městečku Roanoke ve Virginii, které se záhadně vylidnilo. V tom jejím odešli byl ranec významů. Kdysi už na něco podobného došla řeč: pocit nedosažitelného, zklamání, kvůli kterému jsem vzal roha. Teď v tom slově ovšem zaznívalo, že už tomu byla na dosah. Necítil jsem z něj žádný smutek.
"Odešli?"
"Ano. Nevím kam, ale jsou teď šťastní. ***li. Byla to nádhera. My se toho skoro nemohli dotknout."
Srdce mi bušilo do rytmu posledního vlaku, když vyjíždí z nádraží. Ztrácel se v mlze a já nohama odměřoval pražec za pražcem. Kdeže je konec Říším divů? Neznám pohádku, ve které by se člověk mohl do kouzelné země vrátit. Přijde k sobě a zjistí, že šance je v trapu. Zahodil ji. Pitomec jeden! Druhou nedostane, o to v pohádkách jde, ne?
Její ruce, kterými mě hladila po obličeji, jako by se na mě usmály.
"Podrž mi tu, která je mojí součástí a se kterou si povídám ňadry," podala mi svoji dcerku. "Něco pro tebe mám."
Zvedla ruce a něžně mi přitiskla studené prsty na uši. Fičení větru ustalo a nevrátilo se, ani když ruce zase odtáhla. Dotkla se mých víček, světlo se vytratilo a já ho víckrát neviděl.
Žijeme v báječném tichu a temnotě.

přeložil Aleš Heinz

GEORGE R. R. MARTIN
VE ZNAMENÍ KŘÍŽE A DRAKA
GEORGE R. R. MARTIN se narodil v září roku 1948 v Bayonne ve státu New Jersey, bakalářský titul z žurnalistiky obdržel na Středozápadní univerzitě roku 1970. Na střední škole byl fanouškem a sběratelem komiksů, svou první povídku Hrdina (The Hero 1971, č. Ikarie 7/2002 a Píseň pro Lyu/Triton 2002) prodal do únorového čísla časopisu Galaxy v roce 1971. Následovala významná novela Píseň pro Lyu (A Song for Lya 1974, č. Písečníci/Laser 1992 a Píseň pro Lyu/Triton 2002), která mu vynesla cenu Hugo. Ze známějších prací jmenujme ještě Nebulou oceněné povídky Písečníci (Sandkings 1979, č. Písečníci/Laser 1992 a Triton 2002) a Portréty dětí (Portraits of His Children 1985, č. Nečekané variace/AF 167 1997 a Portréty dětí/připravuje Triton 2008), dále Cenou Brama Stokera oceněnou povídku Hruškovitý muž (The Pear-Shaped Man 1987) a také povídku Bouře (The Storms of Windhaven 1975, ve spolupráci s Lisou Tuttleovou, č. Křídla snů/Laser 1993). Doposud byly shrnuty do celkem devíti souborů - Píseň pro Lyu (A Song for Lya 1976, č. Triton 2002), Zpěvy hvězd a stínů (Songs of Stars and Shadows 1977, č. Triton 2007), Písečníci (Sandkings 1981, č. Triton 2002), Písně mrtvých (Songs the Dead Men Sing 1983, č. Triton 2006), Netopýři (Nightflyers 1985), Tufova dobrodružství (Tuf Voyaging 1986, č. Albatros 2000), Portréty dětí (Portraits of His Children 1987, č. Nečekané variace/AF 167 1997, připravuje Triton 2008), Kvartet (Quartet 2001) a GRRM v rretrospektivě (GRRM: A RRetrospective 2003).
Martinův první science fiction román Soumrak na Worlornu (Dying of the Light 1977, č. Triton 2003), publikovaný ve stejném roce, kdy Hvězdné války dobyly plátna kin, je působivý romantický příběh o obřím festivalu uspořádaném na umírající planetě. Následovalo dalších sedm románů, počítaje v to i upírský příběh Sen Ockerwee (Fevre Dream 1983, č. Triton 2007) a rock'n'rollový román Řádění v soudný den (Armageddon Rag 1983). Dnes je Martin znám především jako autor epické fantasy ságy Píseň ledu a ohně, která v současnosti obsahuje svazky Hra o trůny (A Game of Thrones 1996, č. Talpress 2000), Střet králů (A Clash of Kings 1999, č. Talpress 2001), Bouře mečů (A Storm of Swords 2000, č. Talpress 2002) a Hostina pro vrány (A Feast for Crows 2005, č. Talpress 2006). Připravuje se pátý svazek Tanec s draky (A Dance with Dragons 2008). Martin obdržel čtyřikrát cenu Hugo, dvakrát cenu Nebula, Světovou cenu fantasy, Cenu Brama Stokera, cenu Seiun a jedenáct cen Locus.
Science fiction, se svým pouze zdánlivě čistě světským pohledem na realitu, se často zabývá tématy víry a náboženství, což mnohdy vede k těm nejlepším žánrovým pracím, jaké byly kdy napsány. V následující povídce nám

Martin ukazuje, jak může v budoucnu vypadat boj proti kacířství.

"Kacířství," zahřímal komtur. Poloslaná voda v bazénu mírně zašplouchala.
"Další?" zeptal jsem se otráveně. "Poslední dobou jich nějak přibývá."
Komtur nebyl s mou poznámkou spokojený. Ztěžka se převalil, rozvlnil hladinu a přes okraj bazénu vyšplíchla vlna. Rozlila se po dlaždicích audienční síně. Opět jsem měl promáčené škorně. Přijal jsem to klidně. Obul jsem si ty nejhorší vysoké boty, jaké vlastním, neboť jsem si byl velmi dobře vědom faktu, že mokré nohy patří k nevyhnutelným důsledkům návštěvy u Torgatona Devítijasa Tuňákuse, stařešiny lidu ka-Tanského, ale také arcibiskupa vesského, požehnaného otce čtyř řeholí, velkého inkvizitora bojového řádu rytířstva Ježíšova a rádce Jeho Svatosti papeže Daryna XXI. z Nového Říma.
"Kdyby bylo kacířství jako hvězd na nebi, i to nejmenší je vrcholně nebezpečné, otče Damiene," pravil arcibiskup vážně. "Posvátným úkolem rytířů Ježíše Krista je bojovat se všemi. Musím však dodat, že toto nové kacířství je obzvláště zavrženíhodné."
"Zajisté, můj komture," odpověděl jsem. "Rozhodně jsem neměl v úmyslu to zlehčovat. Přijměte mou omluvu. Moje mise na Finneganu byla nanejvýš namáhavá. Doufal jsem, že bych mohl požádat o dočasné uvolnění ze služby. Rád bych si odpočinul a trochu přemýšlel."
"Odpočinul?" Arcibiskup se opět převalil. Jeho objemné tělo se pohnulo jen nepatrně, ale stačilo to, aby další voda zaplavila podlahu. Zamžoural na mě černýma očima bez zornic. "Nikoli, otče Damiene, to bohužel nepřichází v úvahu. Vaše schopnosti a zkušenosti jsou pro tento nový úkol naprosto nezbytné." Poněkud ztlumil svůj dunivý bas. "Dosud jsem neměl čas seznámit se s vaším hlášením o Finneganských. Jak se vám tam vedlo?"
"Mizerně," odpověděl jsem, "ačkoli doufám, že nakonec zvítězíme. Na Finneganu je církev poměrně silná. Když naše pokusy o smír nedošly odezvy, rozdělil jsem do správných rukou několik standardů, takže jsme mohli kacířům zakázat jak noviny, tak vysílání. Naši přátelé rovněž dohlédli na to, aby se žaloby heretiků nedostaly před soud."
"To zas není tak mizerné," poznamenal arcibiskup. "Dosáhl jste velkého vítězství pro našeho Pána."
"Došlo k pouličním bouřím, můj komture. Přes sto kacířů bylo zabito, ale rovněž deset našich lidí. Než ta záležitost skončí, obávám se, že dojde k dalším násilnostem. Odváží-li se naši kněží vstoupit do měst, kde bludařství zapustilo kořeny, jsou fyzicky napadáni. Vůdci kacířů naopak riskují život, pokusí-li se ze svých měst vytáhnout paty. Doufal jsem, že zášti a krveprolití zabráním."
"Chvályhodné naděje, avšak nikoli reálné." Arcibiskup Torgaton na mě znovu zamžoural, což bylo u jeho druhu, jak jsem si vzpomněl, známkou netrpělivosti. "Občas musí být prolita krev mučedníků právě tak jako kacířů. Nezáleží na životě, je-li duše spasena."
"Jistě," souhlasil jsem.
Navzdory netrpělivosti by mi Torgaton držel kázání ještě celou hodinu, kdybych mu k tomu poskytl příležitost. Ta představa mne děsila. Audienční síň nebyla navržena pro lidské pohodlí, ale stejně jsem neměl v úmyslu zůstat zde déle, než bylo nezbytně nutné. Stěny byly mokré a plesnivé, horký a vlhký vzduch prosycený pachem žluklého másla, charakteristickým pro ka-Tance. Kolárek mi dřel krk, sutanu jsem měl propocenou a boty dokonale promáčené, navíc se mi začínal zvedat žaludek. Pokusil jsem se co nejrychleji přejít k věci.
"Říkal jste, můj komture, že to nové kacířství je obzvláště zavrženíhodné?"
"To tedy je," zafuněl.
"Kde vzniklo?"
"Na Arionu, planetě asi tři týdny letu od Vessu. Bezvýhradně lidský svět. Nemohu pochopit, proč zrovna lidé tak snadno podléhají mravní zkáze. Když ka-Tanec nalezne víru, už ji neopustí."
"To je všeobecně známo," hlesl jsem uctivě.
Nemínil jsem velkému inkvizitorovi připomínat, že počet věřících ka-Tanců je zanedbatelně malý Byli pomalí a těžkopádní, drtivá většina z nesčetných milionů neprojevovala naprosto žádný zájem učit se něčemu novému, natož následovat jinou víru než tu jejich prastarou konfesi. Torgaton Devítijas Tuňákus byl výjimka. Konvertoval mezi prvními, když bezmála přede dvěma staletími papež Vidas L. povolil službu v duchovenstvu i jiným bytostem než lidským. Vzhledem k Torgatonovu dlouhému životu a ocelově pevné víře nebylo divu, že to dotáhl tak daleko, navzdory skutečnosti, že ho do lůna církve následovalo sotva tisíc příslušníků jeho druhu. Měl před sebou nejmíň sto let života. Jednoho dne se stane kardinálem Torgatonem Tuňákusem, pokud se mu podaří potřít dostatek kacířů. Tak to chodí.
"Na Arionu nemáme velký vliv." Arcibiskup při řeči mával čtyřmi nemotornými údy posetými šedými a zelenými skvrnami a zlehka čeřil vodu, našedlé brvy kolem dýchacího otvoru se mu při každém slovu zachvěly. "Pár kněží, několik kostelů a hrstka věřících, naše moc zkrátka nestojí za řeč. Kacíři nás tam již nyní počtem převyšují. Spoléhám na vaši inteligenci a důvtip. Změňte tuto nepříznivou situaci ve výhodu. Nové kacířství je natolik zbloudilé, že je snadno vyvrátíte. Snad se několik padlých duší vrátí na pravou cestu."
"Jak si přejete," řekl jsem. "V čem spočívá podstata toho kacířství? Co budu vyvracet?"
Musím dodat, že mi to bylo úplně jedno, neboť jsem měl dost vlastních problémů. Setkal jsem se už s příliš mnoha kacíři. Jejich přesvědčení a pochybnosti mi bzučely v hlavě a obtěžovaly mě i ve snech. Jak jsem si měl být jistý svou vírou? Vždyť samotný Torgatonův jmenovací edikt byl duchovenstvem na půltuctu světů shledán zavrženíhodným, odporným, ba přímo rouhačským už jen kvůli představě, jak tento obrovský a nahý (až na promočený kolárek) nehominidní vesmířan třímá významné obročí nikoli párem rukou, nýbrž čtveřicí končetin opatřených plovacími blánami. Křesťanství je nejvýznamnější původní lidské náboženství, ale jako by to nic neznamenalo. Pohané nás převyšují počtem v poměru pět ku jedné, navíc tu máme více než sedm set křesťanských sekt, které jsou bezmála tak

velké jako Jediná pravověrná mezihvězdná katolická církev Země a tisíce světů. Dokonce i mocný Daryn XXI. je pouze jedním ze sedmi, kteří uplatňují nárok na papežský stolec. Má víra byla kdysi pevná, ale příliš dlouho se pohybuju mezi kacíři a nevěřícími. Dnes mi neuleví od pochybností ani modlitba. Proto jsem se nijak nezhrozil, když mi byla odhalena podstata arionského kacířství, pocítil jsem pouze intelektuální zájem.
"Prohlásili za svatého," pravil arcibiskup, "Jidáše Iškariotského."

Jako vysoce postavený rytíř inkvizitor jsem velel vlastní lodi, kterou jsem s láskou nazval Pravda Kristova. Než mi to plavidlo přidělili, jmenovalo se Svatý Tomáš, avšak tohoto apoštola, nechvalně proslulého pochybnostmi, jsem nepovažoval za vhodného patrona korábu určeného k potírání kacířů.
Neměl jsem na Pravdě žádné povinnosti, neboť posádku tvořilo šest bratří a sester řádu svatého Kryštofa Poutníka. Lodi velela mladá kapitánka, kterou jsem najal od obchodního loďstva. Mohl jsem tedy věnovat celé tři týdny letu z Vessu na Arion studiu bible kacířů, jejíž výtisk mi předal arcibiskupův vikář. Byla to tlustá a těžká kniha vázaná v tmavé kůži, se zlatou ořízkou a hojností skvostných holoiluminací. Pozoruhodné dílo, zjevně vytvořené milovníkem zapomenutého umění knihařského. Dočetl jsem se, že předlohy lze nalézt na Arionu na stěnách svatostánku svatého Jidáše. Ilustrace byly mistrovské, přestože rouhačské, dokonalé jako Tammerwensové a RoHallidayové krášlící Velkou katedrálu svatého Jana na Novém Římě.
Vnitřní imprimatur uvádělo schválení Lúkiánem Jidášitou, velmistrem řádu svatého Jidáše Iškariotského.
Kniha se jmenovala Ve znamení kříže a draka.
Pustil jsem se do čtení, zatímco Pravda Kristova ukrajovala vzdálenosti mezi hvězdami, a zpočátku jsem si dělal hojné poznámky, abych si ujasnil princip bludů, které mám vymýtit, ale brzy jsem na ně zapomněl a prostě jsem ten neobvykle groteskní příběh jenom hltal. Kniha promlouvala zanícenými, silnými a poetickými slovy.
Tehdy jsem se poprvé setkal s pozoruhodnou postavou svatého Jidáše Iškariotského, složitou, ctižádostivou a protikladnou, zkrátka výjimečnou lidskou bytostí.
Narodil se z děvky ve starověkém, bájemi opředeném Babylonu téhož dne, kdy Spasitel spatřil světlo světa v Betlémě, dětství strávil v uličkách a odpadních stokách, prodával své tělo, když musel, a povýšil na pasáka, jakmile byl starší. Jako mladík začal experimentovat s černou magií, a než mu bylo dvacet, byl z něho zručný nekromant. V té době se stal krotitelem draků, prvním a jediným člověkem, jenž na Staré Zemi ovládal obrovské ohnivé a okřídlené ještěry, nejobávanější Boží tvory. V knize se nacházelo skvělé vyobrazení Jidáše v temné a vlhké jeskyni, kterak planoucím pohledem a ohnivým bičem drží v šachu ohromného zelenozlatého draka. Šupinaté hlavičky tří dračích mláďat vykukovaly z proutěného košíku, jenž měl zavěšený na rameni, čtvrté dráče mu šplhalo po rukávu. Tím končila první kapitola.
Ve druhé se stal Jidášem Dobyvatelem, Králem draků, vládcem Babylonie, velkým uzurpátorem. Létal na hřbetě nejmohutnějšího draka, na hlavě železnou korunu a v ruce meč, a udělal z Babylonu hlavní město největší říše, jakou kdy Stará Země znala, jež sahala od Španělska až po Indii. Vládl z visutých zahrad, které si nechal postavit, a z dračího trůnu vyslýchal Ježíše Nazaretského, rebelantského proroka, jehož před něj přivlekli v poutech a zalitého krví. Jidáš rozhodně neoplýval trpělivostí, takže bylo prolito ještě více Kristovy krve, aby se ujistil, že je to On. A když Ježíš odmítl na Jidášovy otázky odpovídat, dal ho pohrdlivě vyhodit na ulici. Nejprve však přikázal strážným, aby Kristovi uťali nohy. "Jsi-li uzdravitel," zvolal, "uzdrav se sám!"
Potom se však kál, neboť měl v noci zjevení. Všechno opustil, vzdal se koruny, bohatství, draků i černé magie, aby směl následovat muže, jehož zmrzačil, a stal se nohama Páně. Opovrhován a vysmíván těmi, jež dříve utiskoval, nosil Jidáš Iškariotský celý dlouhý rok Ježíše na zádech i do těch nejodlehlejších koutů říše, jíž kdysi vládl. A když se Ježíš konečně sám vyléčil, kráčel Jidáš po jeho boku jako nejvěrnější přítel, rádce a první z Dvanácti. Nakonec dal Ježíš Jidášovi dar hovořit cizími jazyky, přivolal jeho draky, požehnal jim a vyslal svého učedníka na osamělou pouť za oceány "šířit Slovo Boží všude, kde sám nemohu".
Pak nastal den, kdy se polední slunce zatmělo a zem se zatřásla, i obrátil Jidáš svého draka, jenž na mohutných křídlech letěl nazpět přes rozběsněná moře. Když se dostal do Jeruzaléma, našel Krista mrtvého na kříži.
V té chvíli jeho víra zakolísala a během příštích tří dnů se veliký Jidášův hněv přehnal jako bouře přes starověký svět. Jeho draci srovnali se zemí jeruzalémský chrám, vyhnali lid z města a rovněž udeřili na velmocenská centra Řím a Babylon. A když našel ostatní z Dvanácti a dozvěděl se, že Šimon zvaný Petr třikrát Pána zapřel, vlastníma rukama ho uškrtil a jeho mrtvolu předhodil co žrádlo svým drakům. Potom poslal draky do celého světa zapalovat ohně, pohřební hranice za Ježíše Nazaretského.
I vstal Ježíš třetího dne z mrtvých, a Jidáš plakal, avšak ani slzami nedokázal Krista obměkčit, neboť Jidášův hněv byl zradou Kristova učení.
Pročež Ježíš uhasil všechny požáry a přivolal draky. Jakmile přiletli, vyžádal si z jejich útrob Petra a učinil, že byl opět celý, a svěřil mu vládu nad církví.
Potom draci pošli, a pošli všichni draci, ať byli kdekoli, neboť byli živoucí připomínkou okultní moci a moudrosti Jidáše Iškariotského, jenž tak převelice zhřešil. A Ježíš mu odebral znalost řečí i sílu uzdravovat, kterou ho obdařil, a dokonce i zrak mu odebral, neboť Jidáš jednal jako slepý. (Doprovodná malba oslepeného Jidáše, plačícího nad mršinami draků, byla umělecky dokonalá.) A Ježíš pravil, že Jidáš bude po předlouhé věky vzpomínán pouze jako Zrádce a lid bude proklínat jeho jméno, kdežto vše, čím byl a co vykonal, bude zapomenuto.
Protože však Jidáš tak převelice Krista miloval, prokázal mu Ježíš dobrodiní: bude putovat a rozjímat o svém hříchu tak dlouho, dokud se nenaučí odpouštět. Teprve potom bude moci zemřít.
Tak začala poslední kapitola života Jidáše Iškariotského. Byla to však velmi dlouhá kapitola.
Bývalý dračí král a Kristův přítel se nyní stal slepým poutníkem, vyvrhelem bez přátel a bez domova, toulal se

všemožnými nehostinnými končinami Země a stále žil, přestože lidé, města a vše, co znal, dávno zaniklo. Ani se neodvažoval vyslovit své jméno, neboť Petr, první papež a jeho zarytý nepřítel, rozšířil široko daleko příběh o tom, jak Jidáš prodal Krista za třicet stříbrných. Říkal si prostě Věčný Jid, později užíval i mnohá jiná jména. Žil přes tisíc let a byl kazatelem, léčitelem a ochráncem zvířat, štvaný a pronásledovaný zbohatlou a zkaženou církví, kterou kdysi založil Petr. Měl však spoustu času, aby nalezl moudrost a duševní klid, a když k němu na závěr přišel Ježíš, Jidáš na tak dlouho odpíraném smrtelném loži znovu zaplakal, i smířili se. Než skonal, Kristus mu slíbil, že dovolí, aby si několik lidí vzpomnělo, kdo Jidáš skutečně byl, a během dalších staletí se měla tato pravda rozšířit, kdežto Petrova lež měla být zapomenuta.
Takový byl život svatého Jidáše Iškariotského, jak o něm pojednávala kniha Ve znamení kříže a draka. Obsahovala rovněž jeho učení a sbírku apokryfů, jež údajně napsal.
Když jsem spis dočetl, půjčil jsem ho Arle-k-Bau, kapitánce Pravdy Kristovy. Arla byla odměřená, praktická žena bez vyhraněné víry, ale jejích názorů jsem si cenil. Ostatek posádky, milosrdné sestry a bratří řádu svatého Kryštofa, by jen zopakoval arcibiskupovo zbožné zděšení.
"Zajímavé," prohlásila Arla, když mi knihu vracela.
Uchechtl jsem se. "To je vše?"

Pokrčila rameny. "Hezký příběh. Čte se líp než ta vaše Bible, Damiene, a je mnohem napínavější."
"Ovšem," uznal jsem, "nicméně absurdní. Je to neuvěřitelná směska dogmat, podvrhů, mýtů a pověr. Zábavné čtení, to ano, jistě. Nápadité, ba troufalé. Ale směšné, nemyslíte? Copak lze věřit těm drakům? A beznohému Kristovi? Nebo tomu, jak byl Petr, sežraný čtyřmi potvorami, zase poskládán dohromady?"
Arla se škodolibě zasmála. "Je to snad nesmyslnější než proměna vody na víno, chození po vodě nebo pobyt v břiše velryby?"
Arla-k-Bau mě ráda popichovala. Když jsem si za kapitánku vybral nevěřící, byl z toho bezmála skandál, svou práci však dělala dobře a především jsem ji potřeboval mít nablízku, neboť mě udržovala ve střehu. Byla bystrá, čehož jsem si cenil víc než slepé poslušnosti. Možná to byla chyba.
"V tom je rozdíl," řekl jsem.
"Opravdu?" pronesla ostře, neboť prohlédla mou přetvářku. "Přiznejte se, že se vám ta knížka docela líbila."
Odkašlal jsem si. "Vzbudila můj zájem," připustil jsem. Musel jsem to však odůvodnit. "Vždyť víte, čím se běžně zabývám. Nudnými odchylkami od doktríny, nesrozumitelnými a neúměrně nafouklými teologickými dvojsmysly nebo nestydatými politickými intrikami ctižádostivých biskupů, kteří se snaží z Nového Říma či Vessu vymámit nějaké výsady, nebo by si dokonce rádi nasadili papežskou tiáru. Je to nekonečná válka, ale jednotlivé bitvy jsou nezajímavé a nicotné. Vyčerpávají mě fyzicky i duševně. Cítím se potom prázdný a provinilý." Poklepal jsem na koženou vazbu Ve znamení kříže a draka. "Tohle je jiné. Pochopitelně to jsou kacířské bludy a musí být vymýceny, nicméně jsem na setkání s tím Lúkiánem Jidášitou zvědavý."
Arla nalistovala stránku s mimořádně vydařeným Jidášem oplakávajícím draky. "Nezapomeňte na krásné ilustrace."
Usmál jsem se, když jsem si povšiml, že na ni působí stejně silně jako na mě, ale hned jsem se zamračil.
Tušil jsem, že mne čekají potíže.
* * *
A taky že čekaly, když Pravda Kristova konečně dorazila na Arion, kde v porcelánovém městě Ammadonu přebývala sekta svatého Jidáše Iškariotského.
Arion byla přívětivá planeta s mírným podnebím, k osídlení došlo asi před třemi staletími. Stávající počet obyvatel nepřesáhl devět milionů. V Ammadonu, jediném pořádném městě, žily asi dva miliony lidí. Technologická úroveň byla středně vysoká, ale hlavně importovaná, průmyslová výroba zanedbatelná. Arion se nedal počítat mezi světy novátorů, snad kromě umění. Umělecká tvorba, považovaná za životně důležitou, vzkvétala. Svoboda vyznání patřila k základním principům společnosti, avšak Arioňané vůbec nebyli pobožní, většinou se orientovali na světský život. Mezi nejrozšířenější nauky patřil estetismus, který nelze považovat za náboženství. Vedle sebe zde existovali taoisté, erikovci, praví staroobřadníci, Děti snílka a desítka menších sekt.
A stálo tam také devět chrámů Jediné pravověrné mezihvězdné katolické církve. Bývalo jich dvanáct. Ve třech nyní sídlila překotně sílící arionská víra, řád svatého Jidáše Iškariotského, jemuž patřil také tucet nově postavených kostelů.
Arionský biskup, nakrátko ostříhaný černovlasý muž tmavé pleti, nebyl ani trochu rád, že mě vidí. "Damien Har Veris!" zvolal s jistým údivem, když jsem ho navštívil v jeho rezidenci. "Slyšeli jsme o vás, otče, pochopitelně, ale nikdy by nás nenapadlo, že se s vámi setkáme nebo že vás zde budeme moci uvítat. Naše diecéze je malá."
"A čím dál menší," pravil jsem, "což znepokojilo mého komtura, arcibiskupa Torgatona. Ale vám to zjevně starosti nedělá, Excelence, jestliže jste neshledal důvod, proč by se mělo působení sekty Jidášových uctívačů ohlásit."
Po této výtce na mě vztekle pohlédl, ale rychle se ovládl. Dokonce i biskup se může obávat rytíře inkvizitora. "Jsme tím znepokojeni, pochopitelně, a ze všech sil se snažíme ty kacíře potřít. Máte-li radu, která by nám mohla pomoci, rádi ji vyslechneme."
"Jako inkvizitor bojového řádu rytířstva Ježíšova rady nedávám, Excelence," pravil jsem odměřeně. "Jednám. Proto jsem byl na Arion poslán a to také mám v úmyslu. Nyní mi povězte, co víte o tom arcibludaři Lúkiánu Jidášitovi."
"Pochopitelně, otče Damiene." Biskup kývl na sluhu, jenž přinesl tác s vínem a sýrem. Pak shrnul krátký, avšak strmý vzestup Jidášova kultu.
Naslouchal jsem a leštil si černě nalakované nehty o karmínovou klopu svého kabátce, až se blýskaly, a čas od času jsem biskupa přerušil otázkou. Než se dostal do poloviny výkladu, byl jsem rozhodnutý, že Lúkiána navštívím osobně. Vypadalo to jako nejlepší řešení.

Stejně jsem to chtěl od začátku udělat.

Bylo mi známo, že na Arionu kladou důraz na zevnějšek, a rovněž jsem se domníval, že je nezbytné, abych na Lúkiána zapůsobil jak vzhledem, tak i postavením. Obul jsem si své nejlepší holínky - elegantní, černé, ručně šité z pravé římské usně, které nikdy nepoznaly Torgatonovu audienční síň - a oblékl strohý černý oblek s karmínovými klopami a tuhým límcem. Na krk jsem si zavěsil okázalý krucifix z ryzího zlata, jehlice ve tvaru zlatého meče byla odznakem rytíře inkvizitora. Bratr Denis mi pečlivě nalakoval nehty, že byly jako eben, rovněž mi černě nalíčil oči a na tvář nanesl jemný bílý pudr. Když jsem na sebe pohlédl do zrcadla, lekl jsem se. Zasmál jsem se, ale hned jsem toho nechal. Kazilo to dojem.
Vydal jsem se do paláce řádu svatého Jidáše Iškariotského.
Ammadonské ulice byly široké, prostorné a klidné, stromořadí šarlatově zbarvených ševelínů jako by v mírném vánku opravdu šepotalo svěšenými úponky nějaké tajemství. Doprovázela mne sestra Judita. Je to malá žena, drobná dokonce i v řeholním hábitu. Její vlídná tvář vyzařuje pokoru, velké oči má mladistvé a nevinné. Je velice schopná. Čtyřikrát zmařila pokus o atentát na mou osobu a útočníky zabila.
Palác byl nový, rozlehlý a majestátní, zvedal se uprostřed parku nad zlatými trávníky a okrasnými keříky, průčelí zdobila freska. Kolem pozemku se táhla vysoká zeď rovněž pokrytá malbami. Poznal jsem několik motivů z Kříže a draka, a než jsme prošli hlavní bránou, okamžik jsem se zdržel, abych se jimi mohl pokochat. Nikdo se nás nepokusil zastavit. Nebyly tam stráže ani vrátný. Park byl plný lidí, procházeli se mezi květinovými záhony nebo posedávali na lavičkách pod stříbřinci a ševelíny.
Odpočinuli jsme si, než jsme zamířili přímo k paláci.
Sotva jsme vstoupili na schodiště, otevřely se dveře a v nich stanul korpulentní muž. Byl světlovlasý, hustý plavý plnovous rámoval opatrný úsměv. Lehké roucho, jež mu sahalo až k sandálům, zdobily siluety draků, draků nesoucích muže s křížem.
Jakmile jsem dospěl na vrchol schodiště, uklonil se mi. "Otec Damien Har Veris, rytíř inkvizitor?" Jeho úsměv se rozšířil. "Zdravím vás ve jménu Ježíše i ve jménu svatého Jidáše. Já jsem Lúkiános."
Zapsal jsem si do paměti, že musím zjistit, kdo z biskupství jidášitům donáší, mým klidem to však nepohnulo. Byl jsem inkvizitorem už dlouho, velmi dlouho.
"Otče Lúkiáne Moše," pravil jsem přísně a přijal jeho ruku, "chtěl bych vám položit několik otázek." Neusmál jsem se. Lúkiános naopak ano. "Myslel jsem si to," prohlásil.
* * *
Lúkiánova pracovna byla prostorná, leč spartánská. Kacíři nezřídka projevují sklony k prostotě, které církevní hodnostáři pozbyli. Přesto měl Lúkiános jednu slabost. Stěně za jeho psacím stolem vévodil obraz, který jsem si také zamiloval: slepý Jidáš oplakávající draky.
Lúkiános ztěžka usedl a pokynul mi ke druhému křeslu. Sestru Juditu jsme nechali v předpokoji. "Raději zůstanu stát, otče Lúkiáne," odmítl jsem, neboť jsem nad ním chtěl mít od začátku převahu.
"Stačí Lúkiáne nebo Luke," prohlásil, "vyberte si. My si na hierarchii moc nepotrpíme."
"Jste otec Lúkiános Moše, narozený zde na Arionu, absolvent kitadejského semináře, zběhlý kněz Jediné pravověrné mezihvězdné katolické církve Země a tisíce světů. Budu vás oslovovat, jak náleží, otče. Totéž očekávám od vás. Je to jasné?"
"Ovšem," odvětil přívětivě.
"Jsem zmocněn odejmout vám právo udílet svátost oltářní, uvrhnout vás do klatby a exkomunikovat. Za kacířství, které jste vytvořil, bych vás na některých světech dokonce mohl odsoudit k smrti."
"Ne však na Arionu," řekl Lúkiános rychle. "Jsme velmi tolerantní. A navíc - nás je víc." Usmál se. "A pokud jde o to ostatní, inu, svátost stejně neudílím už léta. Nyní jsem velmistr řádu, učitel a myslitel. Ukazuji ostatním cestu, pomáhám jim nalézt víru. Exkomunikujte mne, otče Damiene, jestliže vás to učiní šťastným. Všichni se snažíme dosáhnout štěstí."
"Vzdal jste se tedy víry, otče Lúkiáne." Položil jsem na stůl svůj exemplář Ve znamení kříže a draka. "Jenže vidím, že jste našel novou." Teprve nyní jsem se pousmál, avšak ledově, hrozivě, výsměšně. "Tohle je nejabsurdnější učení, s nímž jsem se kdy setkal. Předpokládám, že mi hodláte namluvit, že jste hovořil s Bohem, že jde o zjevení, jehož se vám dostalo přímo od Boha, abyste mohl očistit dobré jméno svatého - jak mu říkáte - Jidáše?"
Lúkiánův úsměv se rozšířil od ucha k uchu. "Ale kdepak!" Zvedl knihu, láskyplně ji potěžkal a zazubil se. "Všechno jsem si vymyslel."
Zaskočilo mne to. "Cože?"
"Všechno jsem si vymyslel," opakoval. "Čerpal jsem pochopitelně z mnoha zdrojů, zvláště z bible, ale jako celek považuji Kříž a draka za vlastní dílo. Docela ujde, nemyslíte? Jenže jsem se nemohl uvést jako autor, jakkoli jsem na tuhle knížku docela hrdý, a tak jsem do ní vložil alespoň mé imprimatur. Všiml jste si? Napovědět víc jsem se neodvážil."
Na okamžik jsem nebyl mocen slova. "Překvapil jste mne," připustil jsem a ušklíbl se. "Čekal jsem důvtipného blázna, politováníhodného nešťastníka trpícího sebeklamem, jenž bude neoblomně trvat na své představě, že hovořil s Bohem. Už jsem se s podobnými fanatiky setkal. Místo toho potkávám usměvavého cynika, který si vymyslí náboženství k vlastnímu prospěchu. Obávám se, že dávám přednost fanatikům. Jste hoden zavržení, otče Lúkiáne. Budete se navěky smažit v pekle."
"O tom pochybuji," opáčil Lúkiános. "Přesto se ve mně mýlíte, otče Damiene. Nejsem cynik a nemám ze svého drahého svatého Jidáše žádný prospěch. Opravdu. Jako katolický kněz jsem si žil mnohem pohodlněji. Dělám to, protože je to mé poslání."

"Snažíte se mne zmást." Usedl jsem. "Objasněte mi to."
"Nyní hodlám vyjevit pravdu." Řekl to zvláštním způsobem, téměř jako zaříkávadlo. "Jsem Lhář," dodal.
"Chcete mě zaskočit dětinskými paradoxy," vybafl jsem.
"Ne, ne." Usmál se. "Jsem Lhář. S velkým L. Lháři jsou organizace, otče Damiene. Kult, chcete-li. Velká a mocná víra. A já jsem jejím nejbezvýznamnějším členem."
"Takovou církev neznám," pravil jsem.
"Jistěže ne, ani nemůžete. Je tajná. Musí být. To přece chápete, ne? Lidé nemají rádi, když se jim lže."
"Já to nemám rád," odsekl jsem.
Lúkiános se zatvářil dotčeně. "Copak jsem nepředeslal, že hodlám vyjevit pravdu? Když tohle řekne Lhář, můžete mu věřit. Jak bychom si jinak mohli navzájem důvěřovat?"
Začínal jsem si myslet, že Lúkiános je přece jen blázen jako každý jiný fanatický kacíř, jenom poněkud komplikovanější. Šlo o kacířství uvnitř kacířství, ale znal jsem svou povinnost: odhalit pravdu a nastolit pořádek.
"Je vás hodně?" zeptal jsem se.
"Hodně." Lúkiános se už zase usmíval. "Byl byste překvapen, otče Damiene. To byste opravdu byl. Ale jsou jisté věci, které se vám neodvážím prozradit."
Vstal jsem. "Řekněte mi tedy, co se odvážíte."
"Rád," pravil ten Jidášita. "Podobně jako je tomu u všech náboženství, i my, Lháři, věříme několika zásadním pravdám. Víra je nutná vždy. Některé věci se prostě nedají dokázat. Věříme, že život stojí za to, aby se žil. To je základní článek naší víry. Smyslem života je žít, vzdorovat smrti, možná i odporovat entropii."
"Pokračujte," vybídl jsem ho, neboť mě to proti mé vůli zaujalo.
"Rovněž věříme, že štěstí je potřebné a že je důležité je hledat."
"Církev ve štěstí nebrání," poznamenal jsem úsečně.
"To je sporné," povzdychl si Lúkiános. "Ale nehádejme se o malichernosti. Ať už je názor církve na štěstí jakýkoli, učí víře v posmrtný život a nejvyšší bytost, také souhrnu morálních pravidel."
"To je pravda."
"Lháři nevěří v posmrtný život ani v Boha. Vidíme vesmír takový, jaký je, otče Damiene, každá holá pravda je však krutá. Právě my, kteří věříme v život a ceníme si ho nade vše, víme, že jakmile zemřeme, nebude nic, jenom věčná prázdnota, temnota, neexistence. Lidskému žití chybí záměr, je bez poezie, beze smyslu. Ani smrt neposkytuje tyto hodnoty. Až budeme pryč, vesmír na nás zapomene, jako bychom nikdy nežili. Nejen planety, ale i sám vesmír nás rovněž nadlouho nepřetrvá. Na konci vše pohltí entropie, naše titěrné úsilí ten příšerný konec nepřečká. Bude to pryč. Jako by to ani nikdy nebylo. Vesmír je odsouzen k zániku, je pomíjivý, bezcitný."
Znovu jsem usedl, a zatímco jsem naslouchal ponurým slovům ubožáka Lúkiána, mrazilo mne v zádech. "Bezútěšná filozofie." Shledal jsem, že nevědomky tisknu v dlani svůj krucifix. "A nesprávná. Míval jsem podobné děsivé představy. Občas je mívá každý. Ale je tomu jinak, otče Lúkiáne. Proti takovému nihilismu pomáhá víra. Je štítem proti beznaději."
"Och, to vím dobře, příteli, můj rytíři inkvizitore. Jsem rád, že jste to tak dobře pochopil. Už jste téměř jedním z nás."
Zamračil jsem se.
"Dotkl jste se přímo podstaty," pokračoval Lúkiános. "Pravda, hluboká pravda - a většina těch plytkých jakbysmet - je pro větší část lidí nesnesitelná. Hledáme ochranu ve víře. Ve vaší, v mé, v kterékoli víře. Nezáleží na tom, o jakou jde, pokud věříme, pokud opravdově a upřímně věříme libovolné lži a lpíme na ní." Začal se probírat rozčepýřeným koncem svého dlouhého plavého vousu. "Víte dobře, že podle názoru psychologů jsou věřící ti šťastní. Ať věří v Krista, Buddhu nebo Eriku Stormjonesovou, na reinkarnaci, nesmrtelnost či přírodu, v sílu lásky nebo politický program, vyjde to nastejno. Věří. Jsou šťastní. Zoufalí jsou naopak ti, kdož odhalí pravdu, mučí je to a ubíjí. Hluboká pravda je nezměrná, kdežto víra slabá, náboženství jsou mizerně vymyšlená, plná chyb a rozporů, zkrátka děravá jako cedník, takže je vidět skrz, a zavaleni temnotou už nemůžeme být šťastni."
Nejsem natvrdlý. Dovtípil jsem se, kam Lúkiános Jidášita míří. "Vy, Lháři, jste tedy vynalezli náboženství?"
Usmál se. "Všemožná. A nejenom náboženství. Jen se nad tím zamyslete. Víme, jak je pravda surová. Krása je neskonale lepší. Vynalezli jsme krásu, náboženství, politická hnutí, vznešené ideály, důvěru v lásku a přátelství. Jsou to samé lži. Rozséváme tyto lži široko daleko. Vylepšujeme dějiny, mýty i náboženství, aby byly ještě krásnější, ba co víc, aby se jim dalo snáze věřit. Naše lži bohužel nejsou dokonalé. Pravda je příliš silná. Ale třeba jednoho dne přijdeme na tak velikou lež, že se bude hodit celému lidstvu. Prozatím nám musí stačit tisíc malých."
"Obávám se, že mě ti vaši Lháři zrovna nezajímají," řekl jsem nepříliš horlivě. "Celý život hledám pravdu."
Lúkiános projevil pochopení. "Otče Damiene Har Verisi, rytíři inkvizitore, prohlédl jsem vás. Vy sám jste Lhář. Vykonáváte záslužnou činnost. Létáte z planety na planetu a pronásledujete hlupáky, extremisty a pochybovače, kteří by mohli strhnout chrám té obrovské lži, jíž oddaně sloužíte."
"Jestliže je ta lež tak velkolepá," namítl jsem, "proč jste ji opustil?"
"Náboženství musí zapadat do kultury a společnosti, táhnout s nimi za jeden provaz, nikoli proti nim. Vyskytne-li se nějaký konflikt, rozpor, lež se zhroutí a víra ochabne. Katolická církev je dobrá pro mnoho světů, žel, otče Damiene, nikoli pro Arion. Životní podmínky jsou zde velice příjemné, zatímco vaše víra je přísná. Milujeme nádheru, kdežto vaše konfese jí zrovna moc nenabízí. Proto jsme ji vylepšili. Dlouho jsme tuto společnost zkoumali. Známe její psychologický profil. Svatý Jidáš tady bude mít úspěch. Nabízí dramatické napětí, barvitost a krásu - estetická stránka je velkolepá. Je to tragédie se šťastným koncem, Arion takové příběhy zbožňuje. A draci jsou roztomilý detail. Domnívám se, že i vaše církev by mohla najít způsob, jak je zapracovat do katechismu. Draci jsou úchvatná stvoření."
"Vymyšlená," namítl jsem.

"To sotva. Jen si je prohlédněte." Usmál se na mě. "Víte, ono fakticky záleží jen na víře. Copak doopravdy víme, co se stalo před třemi tisíci lety? Vy máte jednoho Jidáše, já zas jiného. Každý máme svou knihu. Je ta vaše pravdivá? Skutečně tomu věříte? Byl jsem připuštěn pouze do prvního kruhu Lhářů, takže neznám všechna tajemství, ale vím, že je to hodně starý řád. Nepřekvapilo by mě, kdyby vyšlo najevo, že evangelia napsali podobní autoři, jako jsem já. Třeba nikdy žádný Jidáš nebyl. Ani Ježíš."
"Já věřím, že nemáte pravdu," řekl jsem.
"V této budově je aspoň stovka lidí, kteří hluboce a velmi opravdově věří ve svatého Jidáše, kříž a draka," prohlásil Lúkiános. "Víra je velice dobrá věc. Víte o tom, že od doby, kdy byl řád svatého Jidáše založen, klesl na Arionu počet sebevražd skoro o třetinu?"
Pamatuju se, že jsem pomalu vstal. "Jste stejný fanatik jako všichni kacíři, s nimiž jsem se dosud setkal, Lúkiáne Jidášito. Lituji vás za to, že jste ztratil víru."
Lúkiános rovněž vstal.
"Politujte sám sebe, Damiene Har Verisi. Položil jsem základy k novému náboženství, jsem šťastný člověk. Kdežto vy, můj drahý příteli, jste smutný a utrápený."
Obávám se, že jsem vykřikl: "To je lež!"
"Pojďte se mnou." Lúkiános se dotkl panelu na stěně a veliký obraz Jidáše oplakávajícího draky se odsunul. Schodiště za ním vedlo do podzemí. "Následujte mě."
Ve sklepení stála rozměrná skleněná káď plná bledozelené kapaliny a v ní plavalo cosi nahého a značně podobného prastarému embryu, věkovitého i infantilního současně, cosi s obrovskou hlavou a zakrnělým tělíčkem. Od paží, nohou a genitálu vedly hadičky připojené na aparát, který toho tvora udržoval při životě.
Otevřel oči, jakmile Lúkiános rozsvítil. Velké a tmavé oči, jež mi pohlédly až na dno duše.
"To je můj kolega." Lúkiános zaťukal na stěnu káděl. "Jan Blankytný z Kříže, Lhář čtvrtého kruhu."
"A telepat," prohlásil jsem s nepříjemnou jistotou. Vedl jsem pogromy proti telepatům, většinou dětem, na jiných světech. Podle církevního učení je síla psí nástroj Satanův. Bible se o ní nezmiňuje. Nikdy jsem z toho zabíjení neměl dobrý pocit.
"Ve chvíli, kdy jste vstoupil na naše pozemky, si vás Jan přečetl a informoval mne," řekl Lúkiános. "Jen několik z nás ví, že je tady. Pomáhá nám co nejlépe lhát. Pozná, kdy je víra opravdová a kdy předstíraná. Mám v lebce implantát. Jan ke mně může kdykoli promluvit. To on mě naverboval mezi Lháře. Poznal, že má víra je prázdná. Vycítil hlubiny mé beznaděje."
Pak ta bytost v kádi promluvila, kovový hlas však vycházel z reproduktoru aparátu, který o ni pečoval. "A cítím také vaši, Damiene Har Verisi, umdlený kněži. Položil jste již příliš mnoho otázek, inkvizitore. Máte bolavé srdce, jste unavený a nevěříte. Přidejte se k nám, Damiene. Vždyť vy jste Lhář již hodně, hodně dlouho!"
Na chvíli jsem zaváhal, zahleděl se hluboko do svého nitra a zamyslel se nad tím, čemu opravdu věřím. Hledal jsem svou víru, onen oheň, který mne kdysi spaloval, víru v pravdivost církevního učení a Kristovu přítomnost v mé duši. Nic z toho jsem nenašel, nic. Byl jsem vyprahlý, vyhořelý, plný otázek a bolesti. Ale když jsem chtěl Janu Blankytnému z Kříže a usmívajícímu se Lúkiánu Jidášitovi odpovědět, našel jsem něco jiného, něco, čemu jsem skutečně věřil, něco, v co jsem věřil vždy.
Pravdu.
Věřil jsem v pravdu, i když to bolelo.
"Je pro nás ztracený," řekl telepat, jenž se svým falešným jménem vysmíval kříži.
Lúkiánův úsměv zmizel. "Skutečně? Doufal jsem, že se stanete jedním z nás, Damiene. Zdál jste se připraven."
Náhle jsem dostal strach a zvažoval jsem, zda nemám rychle vyběhnout po schodech za sestrou Juditou. Lúkiános mi hodně prozradil, já je však právě odmítl.
Telepat můj strach vycítil. "Nemůžete nám ublížit, Damiene. Odejděte v míru. Lúkiános vám neprozradil vůbec nic."
Lúkiános se zamračil. "Řekl jsem mu hodně, Jene."
"Ano. Ale copak může věřit slovům takového Lháře, jako jsi ty?" Malá neforemná ústa tvora v kádi se zkřivila do groteskního úsměvu a jeho velké oči se zavřely.
Lúkiános Jidášita si povzdechl a odvedl mě po schodech nahoru.

Teprve po několika letech jsem si uvědomil, že to byl Jan Blankytný z Kříže, kdo lhal, a že obětí jeho lži byl Lúkiános. Mohl jsem jim ublížit. A udělal jsem to.
Bylo to bezmála jednoduché. Arionský biskup měl přátele ve vládě a médiích. S trochou peněz na správných místech jsem si pořídil další přátele. Tehdy jsem odhalil úkryt ve sklepě a obvinil Jana Blankytného z Kříže, že užívá síly psí a zahrává si s Lúkiánovými stoupenci. Naši přátelé byli těmto obviněním přístupni. Garda udělala razii, telepata z Kříže vzala do vazby a vyslechla.
Byl pochopitelně nevinný. Mé obvinění bylo nesmyslné. Telepaté dokážou číst na krátkou vzdálenost myšlenky, ale zřídka něco víc. Je jich však málo a lidé se jich bojí, a Jan Blankytný z Kříže byl dostatečně ohyzdný, takže bylo snadné udělat z něj oběť předsudků. Nakonec byl osvobozen, ale opustil Ammadon a nejspíš i Arion a zmizel neznámo kam.
Nikdy však nebylo mým cílem odsoudit jej. Stačilo obvinění. Ve lži, kterou společně s Lúkiánem vystavěl, se začaly objevovat trhliny. Víru lze těžko získat, avšak snadno ztratit. Pouhopouhé pochybnosti nahlodají i ty nejsilnější základy víry.
Společně s biskupem jsem zaséval další pochyby. Nebylo to zase tak snadné, jak jsem předpokládal. Lháři odvedli dobrou práci. Ammadon, jako většina civilizovaných měst, měl velké archivy, počítačový systém, který propojoval školy, univerzity a knihovny, všechna ta moudrost byla přístupná každému, kdo po ní zatoužil.

Když jsem ověřoval záznamy, zjistil jsem, že dějiny Říma a Babylonu byly poněkud změněny, že obsahují tři hesla o Jidáši Iškariotském - jedno o zrádci, druhé o svatém a třetí o dobyvateli a králi Babylonie. Jeho jméno se rovněž objevovalo ve spojení s visutými zahradami a nalezl jsem také odkaz na takzvaný "Jidášův kodex".
Podle ammadonské knihovny draci na Staré Zemi vyhynuli někdy v Kristově době.
Nakonec jsme všechny ty lži vymýtili a vymazali je z pamětí počítačů, přestože jsme se museli dovolávat odborníků z půl tuctu nekřesťanských světů, než knihovníci a učenci uznali, že tyto rozdíly jsou něčím víc než jen otázkou církevní interpretace. Ve světle těchto odhalení řád svatého Jidáše postupně chřadl. Lúkiános Jidášita zhubl a začal být zlostný, nejmíň polovina jeho chrámů byla uzavřena.
Kacířství samozřejmě nikdy zcela nevymizelo. Vždy se najdou jedinci, kteří jsou ochotni uvěřit čemukoli. Proto se pod šepotajícími ševelíny porcelánového města Ammadonu na Arionu až do dnešních dnů čte Ve znamení kříže a draka. Arla-k-Bau a Pravda Kristova mne dopravily zpátky na Vess rok poté, co jsem z něho odletěl, a arcibiskup Torgaton mi konečně povolil odpočinek, o který jsem žádal, než mne znovu vyšle bojovat s dalšími kacíři. Takže jsem opět dosáhl vítězství, má církev zůstala stejná jako dřív, kdežto řád svatého Jidáše Iškariotského byl pokořen a rozdrcen. Tehdy jsem si myslel, že se telepat Jan Blankytný z Kříže mýlil. Že silně podcenil moc inkvizitora rytířstva Ježíšova.
Ale později jsem si na jeho slova vzpomněl.
Nemůžete nám ublížit, Damiene.
Nám?
Řádu svatého Jidáše? Nebo Lhářům?
Záměrně lhal, myslel jsem si, neboť věděl, že se do toho pustím a řád se znamením kříže a draka zničím, ale věděl také, že se nemohu dotknout Lhářů, protože se o nich ani neodvážím zmínit. Jak bych mohl? Kdo by mi uvěřil? Obrovské mezihvězdné spiknutí staré jako celá lidská historie? Zavánělo to paranoiou, navíc jsem neměl vůbec žádný důkaz. Telepat lhal Lúkiánovi, aby mě nechal odejít. Tím jsem si nyní jistý. Jan Blankytný z Kříže hodně riskoval, aby mě dostal. Když neuspěl, obětoval Lúkiána Jidášitu i jeho výmysl, figurky v jakési větší hře.
Odletěl jsem odtamtud s vědomím, že jedinou vírou, kterou v sobě mám, je slepá víra v pravdu, v pravdu, kterou už nedovedu nalézt ve své církvi.
Ujistil jsem se o tom během ročního odpočinku, který jsem strávil četbou a studiem na Vessu, Kitadeji a Celii. Nakonec jsem se vrátil do arcibiskupovy audienční síně a znovu stanul před Torgatonem Devítijasem Tuňákusem ve svých nejhorších botách.
"Můj komture," řekl jsem, "nemohu již přijmout další úkoly. Žádám, abyste mě propustil z aktivní služby."
"Z jakého důvodu?" zahřímal Torgaton a zašplouchal.
"Ztratil jsem víru," odpověděl jsem prostě.
Dlouho na mě mžoural očima bez zornic. Konečně pravil: "Vaše víra je věcí mezi vámi a vaším zpovědníkem. Mě zajímají pouze výsledky. Odvádíte velmi dobrou práci, Damiene. Nemohu vás propustit a nedovolím, abyste rezignoval."
Pravda osvobozuje.
Ale svoboda je studená, prázdná a děsivá, kdežto lži jsou často hřejivé a krásné.
V následujícím roce mi církev konečně poskytla novou a lepší loď. Dal jsem jí jméno Drak.

přeložili Jana a Jan Jam Oščádalovi

JOANNA RUSSOVÁ
DUŠE
JOANNA RUSSOVÁ se narodila v roce 1937 a působila jako profesorka angličtiny na univerzitě ve Washingtonu až do důchodu, kam odešla v devadesátých letech. Debutovala povídkou Ni zvykem zevšednět (Nor Custom Stale 1959) a během sedmdesátých let publikovala řadu žánrových povídek v různých magazínech, většina z nich byla zařazena do sbírky Odvrácená strana Měsíce (The Hidden Side of the Moon 1988). Ve svém prvním románu Piknik v Ráji (Picnic on Paradise 1968) vytvořila postavu Alyxe, drsného žoldnéře cestujícího napříč časem. Poté publikovala ambiciózní druhý román A chaos zhynul (And Chaos Died 1970). Ačkoli oba romány byly přijaty kladně, tím nejznámějším se stal až ten třetí Člověk pohlaví ženského (The Female Man 1975), pravděpodobně nejdůležitější feministické dílo publikované v rámci žánru science fiction. Poté vydala dalších pět románů včetně titulů My, co jsme odhodláni (We Who Are About To 1977) a Dva z nich (The Two of Them 1978), dále soubor Mimo (řádní) lidé (Extra/ordinary/ People 1984) a dvě další sbírky Kočka ze Zanzibaru (The Zanzibar Cat 1983) a Alyxova dobrodružství (The Adventures of Alyx 1976). K tomu připojme ještě knihy mimo beletrii jako například Jak omezovat psaní žen (How to Suppress Women's Writing 1983), Kouzelné mámy, chvějící se sestry, puritáni a zvrhlíci: Feministické eseje (Magic Mommas, Trembling Sisters, Puritans and Perverts: Feminist Essays 1985) a Psát jako žena: Eseje ve feminismu a science fiction (To Write Like a Woman: Essays in Feminism and Science Fiction 1986). Russová obdržela Pamětní cenu Jamese Tiptreeho Jr., Huga, Nebulu, Locuse a cenu Spectrum za svou beletrii a také cenu Pilgrim za literární práci mimo ni.
Následující příběh, poprvé publikovaný v roce 1982, obdržel rok po svém vydání cenu Hugo. Jde o jeden z nejúžasnějších příběhů publikovaných během osmdesátých let a časem neztratil nic na své síle.
Připravena o jiný banket
bavila jsem se sama -

EMILY DICKINSONOVÁ
Toto je příběh abatyše Radegundy, který popisuje, co se dělo, když přišli Severané. Nevyprávím ho tak, jak jsem ho

slyšel, ale jak jsem ho viděl, neboť jsem tehdy byl dítě a abatyše si ze mě udělala jakéhosi domácího mazlíčka a poslíčka, i když přísná dozorkyně Kunigunta, která přežila předcházející abatyši, se dala slyšet, že se z kláštera téměř nehnu a že jsem velký rošťák. Jenže abatyše na to jenom poklidně řekla: "Milá Kunigunto - jaký rošťák? V sedmi letech?" Čímž to obrátila v žert - věděla totiž, jak ošklivě a s neláskou se ke mně chová moje nová macecha a otci že je to jedno a že nemám žádné sestry ani bratry. Musíte vědět, že když lidem říkala "milá" nebo "můj milý", byl to jen takový její zvyk - byla to v každém ohledu neobyčejná žena. Herrade, předcházející abatyše, brzy zjistila, že Radegunda, která jí byla svěřena do opatrování, je obdařena velkým nadáním, a tak ji ještě jako malou holčičku poslala na jih, aby se tam patřičně vzdělala, což se tu ještě nikdy předtím nestalo. Vypráví se, že abatyše Herrade jednou našla Radegundu, jak si v její pracovně jakoby čte v jedné bohatě iluminované knize; děvčátku se nějak podařilo sejmout ji ze stojanu a seděla teď na podlaze s tím foliantem na klíně, cucala si paleček a druhou ručičkou obracela stránky, jako by si doopravdy četla.
"Ty moje dvouleté stvořeníčko," oslovila ji abatyše Herrade, žena velmi laskavá, "co to tady děláš?" Muselo jí to připadat velmi zábavné, že se Radegunda tváří, jako by si v té velké knize, která patřila k největším a nejvzácnějším v klášteře, soustředěně četla; v klášteře bylo takových knih mnohem, mnohem víc než v jakémkoli jiném ženském či mužském klášteře, o jakém jsem kdy slyšel - dobrých čtyřicet, pokud si dobře vzpomínám. Avšak malá Radegunda zacházela s tou knihou velmi opatrně. "Čtu si," odpověděla holčička.
"Jo tak - ty si čteš?" ptala se abatyše s úsměvem. "Tak mi pověz, o čem to je." A ukázala na stránku.
"Tohle," řekla na to Radegunda, "je velké písmeno D, vyzdobené květinkami a jinými krásnými kresbičkami, které má ukázat, že Dominus, náš Pán Bůh, je největší a nejnádhernější a díky jemu všechno roste a krásní. A pak se tu říká Domine, dona nobis pacem, což znamená Dej nám mír, o Pane." Abatyši to dost vylekalo, ale řekla jenom: "Kdo ti ukázal, jak to číst?" Myslela si, že Radegunda někoho zaslechla, jak si čte nahlas, a ta slova opakovala, nebo na jeptiškách ze zvědavosti potají vyzvídala, co je v té knize napsáno. "Nikdo," odpovědělo to dítě. "Mám číst dál?" A pak předčítala jednu latinskou stránku za druhou a vždycky potom uváděla, co ta slova znamenají. Říká se toho víc, ale já vám povím jenom to, že abatyše Herrade po mnoha modlitbách poslala svou schovanku daleko na jih, snad až do Poitiers, kde kdysi svatá Radegunda vedla klášter - někteří dokonce tvrdí, že až do Říma; a tam se Radegunda naučila všemu vědění, protože veškeré vědění, které svět zná, přebývá právě v těchto místech. Radegunda se odtamtud vrátila jako dospělá žena, ošetřovala abatyši v její poslední nemoci a posléze ji sama na tom místě vystřídala. Praví se, že významní představitelé církve tam na jihu si velmi přáli, aby působila u nich, kde se žilo bezpečně a pohodlně a ne tak drsně jako tady - za takový skvělý vzor ženské zbožnosti a učenosti ji tam považovali. Ovšem ona na to říkala, že šedivé nebe a zimní povodně jejího rodiště byly hluboce blízké její duši. Často mi pak vyprávěla o tom, když jsem byl ještě malý, jak umíněná a vzdorovitá tehdy v mládí byla a jak zoufale toužívala po své rodné zemi, až ji nakonec poslali domů, protože došli k závěru, že těžký, obtížný vesnický život kdesi na severu bude pro takovou vzpurnou duši nejvhodnější léčbou.
"A taky že ano," říkávala a láskyplně mě při tom poplácávala po tváři nebo tahala za ouško. "Vidíš, jak jsem teď hodná a povolná?" Jistě chápete, že všechny tyhle řeči o vzdorovitém dívčím mládí někdy před dvaceti lety byla pro nás jen taková žertovná hra. "Tebe ať nic takového ani nenapadne," nabádala mě. A pak jsme se oba moc smáli, já představě, že by ze mě jednou mohl být zbožný mnich, tak srdečně, že jsem se popadal za břicho a nemohl ze sebe vypravit slovo. Ke každému byla velmi laskavá. Znala všechny řeči, nejen naši, ale i irštinu a všechny jazyky, kterými se mluví na severu i na jihu, a taky latinu a řečtinu, snad všechny jazyky na světě, a uměla v nich číst i psát. Věděla, jak léčit nemoci, způsobem starých žen, bylinami a pijavicemi, i na základě vědomostí získaných z knih. A zbožnější ženy na světě nebylo! Teď, když od nás odešla, tvrdí někteří lidé, že nemohla být dobrou abatyší, protože byla příliš veselá. Já si ovšem pamatuju, jak často říkávala: "Veselost je kytice Boží."
A když jí zimní vítr strhl z hlavy čepec a odhalil šedivé vlasy - jednou se to vskutku stalo; byl jsem při tom a viděl zděšené tváře sester, které stály poblíž -, jenom si ho zase nasadila a upravila a s úsměvem pravila: "Ty drzoune povětrný! Předvádíš nám, jakou máš sílu, větší, než je ta naše lidská - vždyť je přímo od samého Boha!" A to ty mladé ženy kolem ní upokojilo.
Nikdo ji nezažil rozzlobenou. Občas ztrácela trpělivost, ale nikdy nelaskavě - jako by její mysl prodlévala kdesi jinde. Nejspíš v nebi, říkal jsem si, protože jsem ji vídával, jak se po celé hodiny modlí nebo padá na kolena - třeba rovnou do bažiny! - a sleduje divoké kachny, jak letí na jih, ruce sepjaté a s výrazem nevázaného potěšení na tváři, a vzápětí se zvedne, povšimne si bláta na svém hábitu a zpola žalostivě, zpola se smíchem zvolá: "Ach ouvej, jak se na to bude asi tvářit sestra pradlena? Jsem to ale nemožná! Dítě drahé, nikomu to neříkej. Povím jí, že jsem upadla." Ale ihned si zase přitiskne ruku na ústa, celá zrudne a rozesměje se ještě víc: "Já jsem ale opravdu beznadějný případ, když bych mohla takhle nestydatě lhát!"
Městečko ji samozřejmě pokládalo za světici. Byli jsme tehdy šťastni, nebo mně to aspoň tak připadalo, spokojení a vděčni, že ji máme mezi sebou jako velký oheň, kolem něhož se všichni můžeme hřát, i ti, co nevědí, proč jim život připadá tak dobrý. Bylo tehdy méně nemocí, strava byla chutnější, dokonce i počasí mírnější; a lidi se zdaleka nehádali tak často jako předtím, než se objevila, ani jak se mezi sebou vadí teď. A nemyslím si rovněž, když uvážím, co se nakonec stalo, že tohle všechno byly pouze představy chlapce, který našel matku, neboť tou se pro mne skutečně stala. Hlásil jsem jí všechno, co se mezi lidem povídalo a co jsem stačil, a obstarával pro ni nejrůznější posílky a jiné služebičky. Říkala mi latinsky Puer Pronuntiator - "Chlapec Oznamovatel". Byl to tehdy pro mě velmi šťastný život.
Ale pak se jednoho dne na naší řece objevily ty strašlivé lodi se zobákovitou přídí.
Byl jsem u ní, když přišla první varovná zpráva - v hlavní místnosti ve věži kláštera, chvíli poté, co se tam ve velkém krbu rozhořel první oheň před blížící se zimou; domnívali jsme se, že nám žádné nebezpečí nehrozí, protože ti nájezdníci ještě nikdy nepronikli tak daleko na jih, a takhle pozdě před zimou se přece žádný rozumný plavec do našich vod

nevypraví. Klášter v té době hostil tři irské kněze; když mladá sestra Sibihd vrazila s tou zprávou dovnitř, plačíc a lomíc rukama, na smrt zbledli a jeden z těch bratrů zvolal cosi latinského, co znamenalo "Bůh nás ochraňuj". Vyprávěli nám potom, jak strašlivě Severané vyplenili klášter svatého Kolumbana a jak před nimi všichni prchali se vzácnými rukopisy nebo se ukrývali v okolních lesích; právě tehdy se i Otec Cairbre a ti druzí dva rozhodli "odejít do světa", což (jak mi pak abatyše vysvětlila, protože já latinsky neuměl) Irové prý říkají, když opouštějí rodnou zemi a vydávají se jinam.
"Bůh ochraňuj naše duše, nikoli naše těla," prohlásila abatyše Radegunda rozhodně. S kněžími předtím hovořila jejich vlastním jazykem nebo latinsky, ale tohle vyslovila po našem, aby tomu rozuměly i prosté ženy, které ve vesnici pracovaly. Potom pokračovala: "Otče Cairbre, odveďte svoje přátele a mladší sestry do podzemních prostor. Sestro Diemud, ty vesničanům otevři vstupní bránu - polovina se jich bude snažit ukrýt za zdmi kláštera a ostatní se rozprchnou do mokřin.
Ty, chlapče, se běž schovat s děvčaty do sklepů." Ale já ji neposlechl a ona si toho nepovšimla - neustále vyhlížela okenní škvírou ven. A já taky. Vždycky jsem si myslel, že veliké lodi Severanů dokážou vylézt z vody na souš - asi na nějakých nožičkách, předpokládal jsem; a tak mě zklamalo, že když teď po řece dorazily až k nám, zůstaly ve vodě, jako jiné lodi, a posádka zamířila ke břehu v malých člunech, které pak rychle vytahovala po písku a bahně na zem. Abatyše potom zopakovala svoje příkazy - "Rychle! Rychle!" A než se kdo nadál, z místnosti zmizela. Já z okna věže sledoval, co se děje, a v tom zmatku se o mě nikdo nestaral. Dole, na dvoře kláštera a v jeho zahradách, se hemžila spousta lidí, kteří tam šlapali po záhonech a abatyšiných růžičkách a velkými břevny se pokoušeli zatarasit vstupní otvory v kamenných zdech, jimiž byl klášter obehnán - věru že nebyly příliš vysoké! A Radegunda pobíhala mezi tím davem a přikazovala: Teď tohle! A potom musíte tamhleto! A pak přeneste tohle tam! A ty utíkej tamhle! A tak podobně.
A pak se vydala k bráně, odstrčila sestru-vrátnou Oddhu, která před ní dokonce padla na kolena, aby ji zadržela. Věžte ovšem, že mně samotnému to všechno připadalo nesmírně zábavné. Žádné nebezpečí jsem si neuvědomoval, ani v nejmenším - jako hloupé štěně. U brány nastal zmatek - řekl bych, že se abatyši stavěli do cesty i muži s břevny; ale abatyše Radegunda vytáhla zpod hábitu stříbrný krucifix, který si přinesla až z Říma, a pohrozila jím těm, kdo ji chtěli zastavit. Na to jí samozřejmě ihned uvolnili cestu.
Uvelebil jsem se v koutku okna a čekal, že ten její krucifix přivolá na hlavy těch vysokých, světlovlasých mužů, co pohrdali naším Spasitelem a od kterých se čekalo, že si na hlavách ponesou zvířecí rohy, i když tihle ničím takovým vybaveni nebyli (později jsem zjistil, že se to jen tak říkalo a nic takového že Severané nenosí), Boží hněv s hromy a blesky. Jenom jsem doufal, že abatyše nebo sám náš Pán chvíli počkají, než je zničí, protože jsem si je chtěl předtím, než všichni bídně zhynou, pořádně prohlédnout, chápete. A byl jsem trochu zklamán, že podle všeho mají na sobě krátké kalhoty a dole pod nimi návleky na nohy a přes sebe haleny jako muži u nás, a taky pláštěnky, i když některým visel u pasu meč nebo nesli v ruce sekeru a na jednom místě na břehu navršili hromadu kulatých štítů. Měli však krásné dlouhé vlasy, odění pestře barevné a z nádherných příšer, které vepředu vyrůstaly z jejich lodí, šel strach, i když bylo na první pohled zřejmé, že jsou jen dřevěné a namalované, jako obrázky v abatyšiných knihách. Došel jsem k závěru, že nyní mě už Bůh dostatečně poučil, to že by už stačilo, a teď tedy může ty bezbožné cizince klidně zničit.
Ale On tak neučinil.
Místo toho abatyše vyšla docela sama po kamenném břehu řeky vstříc těm zuřivcům, jako by se vydávala na poklidnou vycházku se svými dívkami. Zpívala si při tom jakousi písničku, hezkou melodii, kterou jsem si pak notoval ještě po mnoha letech, a jeden zcestovalý muž mě poučil, že je to oblíbená severská ukolébavka. Tehdy jsem to ovšem nevěděl, jen jsem si všiml, jak ti strašliví světlovlasí mužové překvapeně hledí na osamělou ženu, která jim vyšla z kláštera v ústrety (bránu za ní poté ihned zase zatarasili), a celí užaslí si mezi sebou cosi šeptají. Sledoval jsem, jak si abatyše prohlíží jednoho z těch mužů po druhém (často jsme si říkávali, že z každé tváře dokáže vyčíst, co se skrývá v duši toho, komu patří) a potom si jednou rukou přidrží sukni hábitu, mezi kameny půvabně projde k jednomu z nich, staršímu než ostatní, jak se později ukázalo, i když v té chvíli jsem na něj dobře neviděl, a osloví ho v jeho rodném jazyce:
"Vítej, Thorvalde Einarssone. Pověz, co ty, dobrý statkář, pohledáváš takhle daleko od domova, když ti tam dozrává úroda a na moře se blíží kruté podzimní bouře?" (Možná se divíte, jak jsem mohl vědět, co říká, když jsem neznal jazyk Severanů; pravda ovšem je, že Otec Cairbre, který se nakonec do sklepa neuchýlil, vyhlížel nahoře z okna, z něhož jsem já dole sotva viděl ven, a všechno, co bylo řečeno, opakoval v našem jazyce lidem v místnosti, kteří ani nedutali.)
Bylo jasně vidět, že ti piráti úžasem docela ztratili řeč, když ji slyšeli mluvit svým jazykem, natož když jednoho z nich oslovila jménem; několik jich o pár kroků ustoupilo a dělali ve vzduchu všelijaké roztodivné posunky, jiní tasili meče či zvedli sekery a podle všeho se chtěli na abatyši vrhnout. Avšak muž, kterého prve oslovila jako Thorvalda Einarssona, zvedl paži, zarazil je a srdečně se rozesmál.
"Jen klid!" řekl. "Nejde o žádné čáry, jen chytrý úsudek - cožpak bylo možné přeslechnout, jak jste na mě jeden přes druhého hulákali? ‚Thorvalde Einarssone, pomoz mi s tím veslem!' ‚Thorvalde Einarssone, mám úplně mokré nohavice!' ‚Thorvalde Einarssone, ten proud je studený jako u nás v zimě!'"
Abatyše Radegunda přikývla a taky se usmála. Pak se zvysoka posadila na břeh. Poškrábala se za jedním uchem, jak jsem ji často viděl dělat, když byla hluboce zamyšlená. Pak řekla (a jsem si jist, že mluvila tak hlasitě právě proto, abychom ji my v klášteře dobře slyšeli):
"Příteli Thorvalde, jsi právě tak chytrý, jak tě popisoval syn tvé sestry Ranulf, od kterého jsem se v Římě naučila vašemu severskému jazyku. A abych tě přesvědčila, že jsem se tam s ním opravdu znala, povím ti, že se vždycky zaklínal Chromoušem, svým grošákem, a že měl vadu řeči - neuměl dobře vyslovit tvoje jméno a mluvil o tobě jako o ‚Torvaldovi', nikoli ‚Thorvaldovi'. Že je to tak?"
Tehdy jsem si to neuvědomoval, protože jsem byl ještě děcko, ale abatyše si tou řečí zkoušela získat shovívavou náklonnost toho muže. Náhodou nebo díky svému důvtipu objevila nejchytřejšího z těch loupežníků, neboť jeho příští

slova byla:
"Já nejsem žádný jejich vůdce. Nikoho takového mezi sebou nemáme."
Chtěl ji tím varovat, že těm lidem nemůže nic přikazovat, rozumíte. A tak se zase poškrábala za uchem a vstala. Potom, jako by nevěděla, co dál, začala mezi těmi zlotřilci přecházet, od jednoho k druhému, a znovu si při tom prozpěvovala tu písničku; kráčela pomalu, celá sehnutá, a vypadala starší, než jsme ji znali, jako by ji soužila nějaká choroba - bezmocná stará žena, vydaná těm divousům na pospas. Někteří před ní couvali a provozovali tu svou zaklínací posunčinu, jiní sahali po noži, a když procházela kolem jednoho mladého piráta, strhl jí z hlavy čepec; vítr jí ihned rozcuchal obnažené krátké šedivé vlasy. Ostatní se rozesmáli a ten lotr na ni křikl:
"To se nestydíš, bábo?"
"A proč bych se měla stydět, příteli milý?"
"Jsi přece provdaná za toho tvého Krista Pána," posmíval se a schovával její čepec za zády, "ale ten tvůj ženich tě ani nedokáže ochránit před hanbou, že nemáš zahalenou hlavu. To kdybys byla moje žena…"
Ze všech stran se zase ozval smích. Abatyše Radegunda počkala, až ustane. Pak se poškrábala na nezakryté hlavě a zdálo se, že od nich v příští chvíli odejde. Znenadání se však otočila k němu a najednou z ní stáří a choroba spadly, jako by to byla pláštěnka, kterou odhodila - rázem jako by vyrostla; vypadala vznešeně, jako by se v ní rozzářilo jakési vnitřní světlo. Podívala se mu přímo do tváře. My všichni jsme ji takhle znali, ale oni nikoli, a nikdy také neslyšeli ten velký, majestátní hlas, jímž nám občas předčítala Písmo a líčila hněv Boží. Ten mladík jistě neměl pro strach uděláno, ale myslím, že se v té chvíli přece jen trošku bál. A teď už také vím, co jsem tehdy nevěděl: že Seveřané nade vše obdivují odvahu a že - řečeno zcela otevřeně ~ každý má rád dobrý příběh, zvláště když se mu odehrává přímo před očima.
"Vnoučku!" - a její hlas teď hřměl jako zvon Boží, myslím, že ho muselo být slyšet až daleko do bažin - "chlapečku malý, ty si myslíš, že Stvořitel světa, který udělal hvězdy a měsíc a slunce a taky naše těla a ustavil střídání ročních dob a jeho dílem je i sama tahle země, na které teď stojíme - ano, i sračky, které máš teď ještě v břiše! - ty si myslíš, že taková bytost má někde na nebi nějaký velký dům, kde přechovává svoje manželky a chodí je tam obdělávat, jak bys to dělal ty nebo nějaký král turecký? Nedělej hanbu rozumu matky, která tě porodila! Všichni jsme služebnice Boha, ne jeho ženy, a když svým hloupým děvčatům říkáme, že jsou nevěsty Kristovy, chceme je jenom přesvědčit, že nemůžou jen tak utéct a vdát se za sedláka Otta nebo kováře Ekkeharda, ale že se musí držet své práce, jak slíbily. Kdybych jim řekla, že jsou provdané za ideu, nerozuměly by mi, stejně jako mi nerozumíš ani ty."
(V téhle chvíli Otec Cairbre v okně nade mnou začal mumlat cosi velmi nesouhlasného.)
Abatyše pak sňala z krku stříbrný křížek, vložila ho tomu mládenci do ruky a řekla: "Tohle dej své matce a řekni jí, že ji lituju. Nad takovým synem si musí rvát vlasy."
On ho však nechal spadnout na zem. Byl rudý ve tváři a těžce dýchal.
"Zvedni to," vyzvala ho laskavě. "Zvedni to, chlapče, nic zlého ti to neudělá, není v tom žádné kouzlo. Je to čisté stříbro a dobrá řemeslná práce. Promění tě to v boháče." Když zjistila, že se k tomu nemá - ruka mu místo toho zajížděla k noži -, mateřsky zamlaskala, "tc, tc" (aspoň mi to tak připadalo, protože vždycky, když ze sebe ten zvuk vydávala, mávala takhle jednou rukou sem a tam), a poklekla - myslím, že navenek s větší námahou, než bylo nezbytně nutné - a nahlas řekla: "Tak se tedy ponížím já." Vstala a křížek mu znovu podávala. "Jen si to vezmi. Mně stejně dobře poslouží dvě dřívka svázaná uprostřed provázkem."
Mladík vykřikl, až mu selhal hlas. "Moje matka je mrtvá a ty seš čarodějnice!" A v příští chvíli držel abatyši jednou rukou pod bradou a druhou rukou se jí chystal podříznout krk. Muž jménem Thorvald Einarsson zařval: "Thorfinne!" Ale abatyše jenom řekla zcela jasným hlasem: "Nech ho být. Zahanbila jsem ho, urazila, i když jsem nechtěla. Má právo se zlobit."
Mladík ji pustil a obrátil se k ní zády. Vzpomínám si, že jsem se tehdy sám sebe v duchu ptal, jestli tihle lidé umí taky plakat. Později jsem se doslechl - přísahal bych, že abatyše to musela vědět nebo to musela nějak vycítit, protože i když nebyla žádná čarodějnice, dokázala u každého člověka velmi rychle vyhmátnout jeho bolavé místečko -, že matka toho mladého muže byla známá jako cizoložnice a že vlastně nikdy neměl žádného otce. U těch lidí je takový zvyk, že muž může žít bez oddavek se ženou, kterou abatyše nazývala konkubínou, a děti, které s ní má, nejsou chovány v takovém opovržení, jako je tomu u nás, ovšem něco jiného je, když vdaná žena má více než jednoho muže. A z takového vztahu se Thorfinn narodil. Domýšlím se, že právě to z něj udělalo vikinga. Ale tohle všechno se ukázalo mnohem později.
Tehdy, s nosem sotva vystrčeným přes spodní okraj okenní škvíry, jsem viděl jediné: jak abatyše zahákla ten křížek za jílec Thorfinnova meče - takže jak vidíte, ona si skutečně přála, aby ho měl u sebe - a potom odkráčela k místu poblíž klášterní zdi, ale poměrně daleko od Seveřanů. Myslím, že si přála, aby tam přišli za ní. Viděl jsem, jak si podkasala sukni, stejně jako obyčejná venkovská žena, a se zkříženýma nohama se posadila. Pak silným hlasem promluvila:
"Pojďte sem! Kdo se mnou bude smlouvat?"
"A proč bychom to měli dělat?" zeptal se jeden z nich, co stál nejdál.
"Protože jinak byste přišli o výhodný obchod," odpověděla mu abatyše.
"Proč bychom měli sjednávat obchod, když si všechno můžeme prostě vzít?" zeptal se jiný.
"Protože byste dostali jenom polovinu. Zbytek nikdy nenajdete."
"Klášter důkladně prohledáme," ozval se třetí.
"Polovina pokladu není v klášteře," prohlásila.
"A kde tedy?"
Poklepala si na čelo. Pomalu se k ní blížili, po dvojicích, po trojicích. Slyšel jsem později, že Seveřané milují hádanky, a tohle pro ně byla svým způsobem taky hádanka; nabízela jim lákavou zábavu.
"Pokud je to schované v tvojí hlavě," promluvil Thorvald, který teď stál za ostatními s rukama zkříženýma na prsou, "snadno to z ní dostaneme, nemyslíš?" A poklepal na svou týku.

"Jestli mě moc vylekáte, všechno se mi v hlavě pomotá a na nic si nevzpomenu," ujistila ho abatyše poklidně. "Kromě toho -- ty bys opravdu chtěl znovu hrát tu starou hru? Viděls, jak to dopadlo posledně. Překvapuješ mě, bratře Ranulfovy matky."
"Dobrá, já tedy budu smlouvat," souhlasil Thorvald s úsměvem.
"A co vy ostatní?" ptala se Radegunda. "Musí souhlasit všichni, nebo se smlouvat nebude. Sami se rozhodněte, jestli si chcete ušetřit spoustu námahy a nebezpečí a pohodlně zbohatnout." A rozvážně se k nim otočila zády. Mužové poodešli dolů k řece a začali spolu rozmlouvat - tlumeně, takže jsme je už neslyšeli. Otec Cairbre, už starý muž se špatným zrakem, si postěžoval: "Neslyším je. Co to tam provádějí?" A já mu na to chytře řekl: "Otče Cairbre, já mám dobré oči!" A on mě zvedl, abych lépe viděl. Abatyše se právě v té chvíli, kdy jsem se objevil v okně, dívala směrem k věži kláštera. Přitiskla si ruku k ústům, ale vzápětí se vydala k bráně a zavolala (hlasem, který jsem se naučil poslouchat, protože jinak jsem si nejednou vysloužil pořádné plácnutí přes zadek): "Chlapče Oznamovateli, slez dolů a poběž sem ke mně! A přiveď s sebou i Otce Cairbra!"
Byl jsem bez sebe štěstím. Nenapadlo mě, že mě možná chce chránit, kdyby došlo k něčemu ošklivému. Myslel jsem jedině na to, že teď všechno uvidím báječně zblízka. Prodíral jsem se ven tou tlačenicí ve věži napůl udušený, šlapal lidem na nohy a na sukně a musel znovu a znovu prosit: "Ale já musím ven! Abatyše mě potřebuje!" A ona mezitím venku volala jako vládkyně: "Pusťte toho chlapce! Udělejte mu místo! A nechte vyjít toho irského kněze!" Nakonec jsem se skutečně prosmýkal a protlačil a prožadonil až k samé zdi - samozřejmě nikdo nám nebyl ochoten otevřít bránu - a tam byl chvíli velký zmatek, než nám kdosi donesl žebřík. Já byl na druhé straně ihned, ale starému knězi to trvalo mnohem déle, přestože ta zeď byla nízká, jak jsem se už zmínil - stavitelé zřejmě nebyli tak docela jednoznačně rozhodnuti, mají-li z kláštera opravdu udělat pořádnou pevnost či nikoli.
Venku se mi velmi mile ulevilo, po té tlačenici uvnitř, a radostně jsem utíkal k abatyši. Řekla mi pouze: "Ať se bude dít cokoli, zůstaň u mě," a vzápětí si mě přestala všímat. Otci Cairbrovi trvalo strašně dlouho, než se přes tu zeď dostal, a ti vysocí cizinci se mezitím přestali radit a postupně - bylo jich tak dvacet či třicet - se blížili ke klášteru a k abatyši a především ke mně. Viděl jsem, že Otec Cairbre se celý třese. Takhle zblízka vypadali velmi zarputile, s těmi dlouhými rozevlátými vlasy a v pestrobarevném cizokrajném odění. A vzpomínám si, že byli i jinak cítit než my, ale po všech těch letech už nedokážu popsat, jak vlastně. Abatyše je potom oslovila v tom jejich pro mě nesrozumitelném jazyce, který z jejich vousy orámovaných rtů splýval se vzletnou lehkostí, a potom sdělila cosi latinsky Otci Cairbrovi, který pak rozechvělým hlasem opakoval, co těm chlapům předtím řekla, v našem jazyce.
"Tohle je kněz Otec Cairbre, který bude nahlas převádět všechno, co při našem jednání budeme říkat, do našeho jazyka, aby to moji lidé mohli taky slyšet. Nemůžu jednat za jejich zády. A tohle je můj schovanec, který je mi velmi drahý a který teď právě, jak se mi zdá, ukájí svou zvědavost měrou více než vrchovatou." (Pokoušel jsem se tam stát jako pravý muž, ale potají jsem se jí držel za sukni; takže tomu se tedy ti cizinci tak pochechtávali!) Rozhovor takhle pokračoval, ale já ho budu líčit, jako bych rozuměl severštině, protože opakovat všechno dvakrát by bylo únavné.
Abatyše Radegunda se zeptala: "Budeme tedy jednat?"
Na to nastalo všeobecné přikyvování - bylo na nich vidět, co si při tom myslí: "Konec konců - proč ne?"
"A kdo za vás bude mluvit?" vyptávala se dál.
Jeden muž postoupil dopředu. Poznal jsem, že to je Thorvald Einarsson.
"No jistě," řekla suše abatyše. "Družina, která nemá žádného vůdce. Je na tom tahle družina bez vůdce dohodnutá? Bude držet slovo? Nestojím o žádné osnovače zrady, o žádné věrolomníky!"
Všichni souhlasně mručeli. Thorvald (takhle zblízka to byl opravdu hromotluk!) řekl docela nevzrušeně: "S nikým takovým se neplavím. Začněme."
Všichni jsme se posadili.
"Nuže," pokračoval Thorvald s pozdviženým obočím. "Pokud já tomu rozumím, je na tobě, abys zahájila. A předpokládám, že hned na začátku prohlásíš, že jste tu velmi chudí."
"Ale kdežpak," opáčila abatyše, "jsme bohatí." Otec Cairbre zasténal. Zpoza klášterních hradeb mu odpověděla celá vlna úpění. Pouze abatyše a Thorvald Einarsson se nijak nevzrušovali; až se zdálo, že ti dva spolu spíš po svém žertují a nikdo jiný tomu nerozumí. Abatyše pokračovala: "Jsme velmi bohatí. Tam uvnitř je spousta stříbra i zlata, hromady perel, mnoho vyšívaných přehozů, jemně tkaných látek, spousta dřevořezeb a zdobně malovaného dřeva a mnoho knih se zlatě zdobenými stránkami a deskami vyloženými drahými kameny. To všechno může být vaše. Ale vlastníme toho ještě víc, a cennějšího: zásoby léčivých bylin a lektvarů, způsoby, jak uchovávat potraviny, aby se nekazily, postupy, jak léčit nemocné. To všechno je taky vaše. A dokonce máme něco, co je ještě cennější: známe Krista a dokonale rozumíme lidské duši, což taky můžete mít, kdykoli si budete přát, jen to musíte přijmout."
Thorvald Einarsson zvedl paži. "Zůstaneme nejdřív u toho prvního," ohlásil. "A možná se budeme zajímat i o leccos z toho druhého. To bude užitečnější."
"A pošetilejší," dodala abatyše zdvořile, "jako obvykle." A já jsem znovu měl onen zvláštní pocit, že ti dva se spolu jen tak mezi sebou škádlí a ostatní nemají tušení, oč vlastně jde. Dodala: "Je ovšem něco, co mít nemůžete, a to je ze všeho nejcennější."
Thorvald Einarsson se na ni tázavě podíval.
"Můj lid. Jeho bezpečí je mi dražší nad můj život. Mým lidem se nesmí nic stát, za žádných okolností jim nebude zkřiven ani vlásek na hlavě. Dobře přemýšlejte: do kláštera se dokážete vlámat celkem snadno, ale lidé, co jsou tam ukryti, jsou z vás velmi vyděšení, a někteří muži tam uvnitř jsou ozbrojeni. V takovém davu může i dobrý rváč dojít újmy. Můžete uklouznout a upadnout jeden přes druhého, než se nadáte, aniž budete vědět, jak k tomu vlastně došlo. Nechte si ode mě poradit. Proč si hrát na řezníky, když vám všechny ty poklady můžou spadnout do klína jako králům, docela bez námahy. A potom toho bude ještě jednou tolik, až vás zavedu na skrytá místa. Čeká na vás poklad jako hora. Jen si to

představte! A vzdát se toho všeho kvůli několika otrokům, ze kterých polovina onemocní a umře, než si je dovezete domů? A pokud budete chtít, aby vám k něčemu byli, budete je muset živit. Vaše chyba a hanba, když nebudete dbát dobré rady. Představte si, co asi povíte svým ženám a rodinám. Tady jsem vám přivezl pár mizerných štůčků látek poskvrněných krví, která z nich nepůjde vyprat, a tady ty perly a šperky mi v boji rozdupali na padrť a tyhle výšivky byly krásné a celé, než mi na ně kdosi v bitvě šlápl a roztrhl mi je. A měl jsem otroky, ale oni mi cestou pomřeli. Ošukal jsem jednu pěknou mladou jeptišku a chtěl jsem si ji přivézt sem, ale ona mi skočila do moře. Jo, a bylo tam toho ještě dvakrát tolik, ale my jsme se rozhodli, že to tam necháme. Bylo by s tím moc práce, víte?"
Bylo to zajímavé povídání a Seveřanům se moc líbilo. Radegunda zvedla ruku.
"Lidé!" zvolala německy a pak pokračovala: "A vy, piráti, si pak poslechněte, co jsem jim říkala - zopakuju vám to ve vaší řeči." (Což taky učinila.) "Lidé, jestli nás Seveřané napadnou, nebraňte se, ale začněte všechno rozbíjet! Ženy, popadněte kuchyňské nože a rozřezávejte vzácné látky na cucky! Muži, vezměte sekery a kladiva a rozsekejte oltáře a řezbářské práce na třísky! A všichni společně rozdupávejte perly a klenoty a šperky na kamenné podlaze na prášek! Rozbijte všechny láhve s vínem! Zlatým a stříbrným předmětům zrušte všechen tvar! Iluminované knihy roztrhejte na cáry! Všechny závěsy strhejte a spalte! Avšak" (dodala hlasem náhle neskonale laskavějším) "jestli tito mužové budou moudří a přijmou naše dary, začněme jim skládat všechno, co máme, netknuté a neposkvrněné k nohám, nic před nimi nezatajíme, aby pak všichni z jejich rodu žasli nad září a třpytem bohatství, které si přivezou domů. Přestože nám potom nezůstane nic než holé kamenné zdi."
Pokud kdo předtím nechtěl uvěřit, že abatyše Radegunda je osvícena Bohem, jeho pochyby teď musely zmizet, protože kdo by dokázal odolat plamenné síle první půle jejího proslovu nebo hladivě útěšnému tónu jeho druhé části? Seveřané seděli s ústy otevřenými. Na tvářích Otce Cairbreho jsem zahlédl slzy. Potom se ozval Thorvald: "Abatyše…" Avšak vzápětí se odmlčel. Za chvíli začal znovu, ale znovu se zarazil. Potom se celý otřásl, jako by ze sebe chtěl shodit nějaké kouzlo, a pravil: "Abatyše, moji muži už dlouho neměli ženu." Radegunda se zatvářila velmi překvapeně. Vypadala, jako by tomu, co právě slyšela, nemohla uvěřit. Přehlížela urostlého piráta očima od hlavy až ke špičkám nohou a zase zpátky, zdánlivě naprosto zmatená, a potom ho začala obcházet, jako by mu brala míru. Obkroužila ho tak několikrát za sebou a každou částečku jeho mohutného těla při tom očima důkladně zkoumala, snad aby bezpečně zjistila, co je to vlastně za člověka; jemu tvář postupně stále víc rudla. Pak zase couvla, znovu si ho prohlédla a s rukama zkříženýma po sedlácku na prsou se velmi hlasitě podivila v severštině i německy: "Cože! Oni snad zapomněli, k čemu mají ruce?"
Svým způsobem to bylo neodolatelné. Seveřané se rozesmáli. I naši lidé se smáli. Dokonce se smál i Thorvald. Já taky, i když jsem neměl tušení, čemu se to vlastně všichni smějí. A když tento smích utichl, hned se zase nepotlačitelně ozval uvnitř za klášterními zdmi, odumřel a hned zase zazněl znovu. Abatyše počkala, až se přestanou smát Seveřané, a potom požádala o klid německy; za chviličku bylo slyšet už jen tu a tam tlumené zachechtnutí. Nakonec promluvila: "Tito dobří mužové - Otče Cairbre, povězte to lidem - tito dobří mužové mi jistě odpustí ten hloupý žert. Věru že jsem je nechtěla pohněvat, ani urazit, ale smích je dobrá věc: utišuje rozbouřené tělesné tekutiny, jak říkají páni doktoři. A moji lidé vědí, že se občas nechovám tak důstojně, jak by se slušelo, a nejsem zdaleka osoba tak hodná, jakou bych měla být. Já jsem vlastně velká hříšnice a výtržnice. Thorvalde Einarssone, neměli bychom raději už začít jednat?"
Ten mohutný muž - zdaleka se nebavil tolik jako jeho druhové, to vám povím! - se podíval po svých lidech a zřejmě z jejich tváří vyčetl, co potřeboval vědět. Potom vyhlásil: "S pěti dalšími muži se půjdu podívat na to, co máte uvnitř. Potom necháme odejít ty chudáky, co jsou za hradbami venku na dvoře. Nikoli lidi, co jsou uvnitř v kláštеře. Pak si to tam všechno prohlédneme ještě jednou. Brána se uzavře, uzamkne, a zbylí muži od nás ji budou střežit. Kdyby došlo k jakémukoli pokusu o zradu, naše dohoda přestává platit."
"Já ovšem půjdu s vámi," prohlásila Radegunda. "To bude naprosto spravedlivé a moje přítomnost lidi uklidní. Když nás uvidí pohromadě, přesvědčí je to, že jim nehrozí žádné nebezpečí. Ty jsi dobrý muž, Torvalde - odpusť mi, že tě tak často oslovuju stejně jako tvůj synovec. Pojď, Chlapče Oznamovateli, drž se pořád u mě."
"Otevřete bránu!" křikla potom. "Nehrozí žádné nebezpečí." A s těmi pěti muži (jeden z nich byl mladý Thorium, který ji tak nenáviděl) jsme čekali, až se odstraní těžká břevna. Uvnitř na dvoře nebylo k hnutí, ale při pohledu na divoké válečníky se lidé rozestupovali, aby nám umožnili průchod. Ohlédl jsem se a viděl, že Seveřané vešli dovnitř a stojí teď s tasenými meči a zvednutými štíty u zdi po obou stranách brány. Když jsme se blížili k hlavní věži, dav se začal rozestupovat pomaleji. Abatyše stále opakovala: "Jen klid, lidé, jen klid. Všechno je v pořádku." Každou chvíli oslovila toho či onoho jménem. Poté, co bylo slyšet, jak mohutné trámy s hromovým rachotem bránu zase uzavírají, postupovali jsme stále obtížněji, a na schodišti nebylo k hnutí; slyšel jsem, jak abatyše říká cosi omluvného v tom podivném cizím jazyce. Něco, co asi znamenalo: "Omlouvám se, že musíme čekat." Připadalo mi, že trvá celé věky, než se schodiště alespoň zčásti uvolní, a pochopil jsem, proč předtím abatyše mluvila o tom, že dav může být nebezpečný. V té tlačenici se někdo může maně ohnat zbraní a někoho zranit, nebo jenom zakopnout, upadnout a praštit ho při tom do hlavy.
Nakonec jsme se přece jen dostali do velké místnosti s mohutným krucifixem z pomalovaného dřeva a malým, který byl vyložený perlami a zlatem. Mezi zlatem vyšívanými šarlatovými závěsy jsem si tu často hrával na loupežníky, ale teprve teď jsem poznal, jak skuteční loupežníci doopravdy vypadají: jako tihle urostlí, hrůzu vzbuzující chlapi, jejichž oči se lesknou žádostivostí zmocnit se bohatství, jaké v mých představách měla každá vesnice. Do té velké prostory se uchýlila většina sester, ale přece jen tam nebylo tak těsno, protože když Seveřané vešli, vesničané ustrašeně ustoupili až ke stěnám. Nejmladší dívky se shlukly v jednom rohu; jak to v takových případech bývá, bylo přímo cítit, jak jsou vyděšené. Když se mladý Thorfinn vydal k tomu malému zlatem a perlami vykládanému kříži, vykřikla sestra Sibihd vysokým, nakřáplým hlasem: "To je tělo našeho Krista Pána!" Vyskočila a než se Seveřan ke kříži dostal, strhla ho ze stěny.
"Sibihd!" vykřikla abatyše ostrým hlasem, který jsem u ní ještě neslyšel. "Pověs ten kříž zpátky, nebo pocítíš sílu mé

ruky!"
Není to zvláštní, že mladou ženu, natolik zoufalou, že se neděsí smrti z rukou severského piráta, dokáže zadržet, když jí její abatyše pohrozí, že od ní dostane pár pohlavků? Ale lidé jsou už takoví. Sestra Sibihd vrátila kříž na místo (mladý Thorfinn ho odtamtud ihned zase sňal) a s pláčem se vrátila k ostatním jeptiškám. "Znesvětil našeho Pána Boha!"
"Holka bláznivá!" okřikla ji abatyše. "Posvětit nebo znesvětit může jenom Bůh. Ne člověk. Je to jenom kus kovu."
Thorvald řekl něco ostrého Thorfirnnovi a ten pomalu zavěsil kříž zpátky na zeď, s rozmrzelým výrazem, který říkal jasněji než slova: Nikdo mi nedá, co chci. V té velké místnosti ani v komorách ani v kuchyních pak už k ničemu rušivému nedošlo. Severané mlčeli a drželi ruce na jílcích mečů, ale abatyše neustále vlídně hovořila v obou jazycích. Našim lidem říkala: "Vidíte? Všechno je v pořádku, jenom se každý musí chovat ukázněně. Bůh nás ochrání." Tvář měla vyrovnanou a jasnou a já věřil, že je to svatá žena, protože nad sestrou Sibihd i nad námi ostatními statečně držela ochrannou ruku.
Ale ten poklid samozřejmě dlouho nevydržel. Něco se v té lidské strkanici muselo stát - dodnes nevím, co to bylo. Byli jsme právě v koutě dlouhého refektáře, což je místo, kde sestry a bratři v klášteře jídají, když mnou cosi mrštilo na zeď a já upadl a málem jsem se dusil, protože abatyše ležela na mně. V hlavě mi zvonilo, protože všude kolem se ozývaly ohlušující zvuky a kletby a výkřiky, strašlivá vřava, jako by se rozpadaly zdi a padaly na nás. Slyšel jsem, jak mi abatyše znovu a znovu šeptá do ucha cosi latinského. Mísily se do toho tupé, pronikavé zvuky, děsivější než ostatní - teď už vím, že je vyvolává ocel, když se noří do lidských těl. Připadalo mi, že to trvá snad věčně, a cítil jsem, jak podlaha vlhne. A potom nastalo ticho. Abatyše Radegunda se ze mě zvedla. Řekla: "Tak takhle vy na Severu umýváte podlahy."
Když jsem zvedl hlavu, pochopil jsem, co tím myslela. Vyzvracel jsem se do rohu. Potom mě vzala do náruče a přitiskla mi tvář k ňadrům, abych tu spoušť kolem neviděl, ale nebylo to nic platné - už jsem ji spatřil: spoustu lidí rozvalených na podlaze s rozpáranými břichy, jako by to byla hromada mrtvých ryb, starého Walafrida se sekyrou zaraženou do prsou - seděl tam s očima zavřenýma v chumlu těl, která mu nedovolovala padnout k zemi - a mladou včelařku z vesnice Utu, to veselé děvče, jak leží na zádech, dlouhé copy a šaty rudě potřísněné, s velkou červenou skvrnou na břiše. Dýchala velmi rychle a oči měla doširoka otevřené. Když jsme procházeli kolem ní, dýchat přestala.
Abatyše nevzrušeně poznamenala: "Tvoji lidé jsou důkladní hospodáři, pane Rozparovači."
Thorvald Einarsson na ni něco křikl a abatyše tiše odpověděla: "Promiň, příteli. Chránil jsi mě a mého chlapce a jsem ti za to vděčná. Ale nic neprozradí špatnou znalost jazyka tak výmluvně jako slovo, které kouše. Že mám pravdu? Ale co na srdci, to na jazyku."
V té chvíli mi vytanulo na mysli, že ho předtím občas oslovovala jako "Torvalda", aby mu připomněla, že se znala se synem jeho sestry a přiměla ho tak, aby nás ochraňoval, kdyby došlo k něčemu neblahému. Ale měl jsem strach, že ho teď velmi rozhněvala, a pevně jsem zavřel oči. On se však místo toho rozesmál a zvláštní jednoduchou němčinou řekl: "Já jsem tu moc nehospodařil, jenom jsem stál nad tebou a nad tvým mazlíčkem a chránil vás. Ty nejsi ráda?"
"Ale jistěže jsem. Velmi ti děkuji," řekla abatyše s vřelostí, jakou by mohla projevit vůči sestře, která jí přinesla ze zahrady růži, nebo jiné, co pěkně napodobila její práci, nebo mně, když jsem jí přinesl nějakou zprávu, popřípadě kuchařce, když udělala dobrou polévku. On ovšem nevěděl, že se takhle vřele chová ke každému, a tak byl podle všeho spokojen. To už jsme byli na dvoře a ve vzduchu už to tak nepáchlo; postavila mě na zem, přestože se mi nohy ještě třásly, a já jsem se jí držel za roucho, i když bylo celé pomačkané, ztuhlé a prosáklé krví. "Ach, můj Bože, proč jsi na nás seslal tuhle sprchu!" postěžovala si. Zamířila k bráně. Thorvald Einarsson popošel k ní. Oslovila ho, aniž se k němu obrátila: "Neboj se, Thorvalde, není důvod mě někam zamykat. Je mi už přes čtyřicet let a ani mě nenapadne utíkat někam do bažin, to mi nedovolí moje revma a bolest v kolenou, a moji lidé mě tady potřebují."
Chvíli bylo ticho. Na tváři toho velkého muže jsem zpozoroval zvláštní výraz. Promluvil docela tiše: "Já jsem nic neříkal, abatyše."
Překvapeně se otočila. "Ale říkal. Slyšela jsem tě."
Ale on trval na svém: "Nic jsem neřekl."
Děti občas vycítí, když se děje něco pochybného, a aniž vědí proč, umějí tomu zabránit. Vzpomínám si, že jsem tehdy vyhrkl: "Tohle ona někdy dělá. Moje macecha říká, že jak stárne, někdy všechno poplete." A dodal jsem: "Abatyše, můžu teď jít za macechou a za svým otcem?"
"Samozřejmě," řekla. "Jen běž, Chlapče Oznamovateli…" Ale pak se zarazila a podívala se do dálky, jako by tam viděla něco, co nám unikalo. A pak se velmi jemně opravila: "Ne, můj milý. Bude lepší, když zůstaneš tady u mě." A já jsem věděl, tak jistě, jako kdybych to viděl na vlastní oči, že za macechou a za otcem jít nemůžu, protože jsou oba mrtví. Takové věci ona občas dělávala.

Chvíli se zdálo, že snad všichni lidé jsou mrtví. Necítil jsem smutek ani strach, to vůbec ne, ale něco jsem cítit musel, protože v hlavě jsem měl jedinou myšlenku: že jestli ztratím abatyši z očí, rázem umřu taky. A tak jsem se jí držel jako klíště. Dovolili jí, aby obcházela lidi a utěšovala je, obzvlášť šílenou Sibihd, která jenom seděla a kývala se a kvílela, ale když se začalo stmívat a klášter už byl obrán o všechny svoje poklady, odvedl Thorvald Einarsson nás dva do její pracovny, teď prázdné, protože veškerý krásný nábytek z ní odnesli, na podlahu nám tam dal přinést slamník a potom nás tam zamkl. Řekla mi:
"Chlapče Oznamovateli, chtěl bys odplout se mnou do Cařihradu, kde žije turecký sultán a všichni ti skvělí neznabozi a kde jsou paláce ze zlata? Protože tam mě chce tenhle muž odvézt a prodat."
"To chci!" řekl jsem a dodal: "Ale vezme mě taky s sebou?"
"Samozřejmě," řekla abatyše. A bylo ujednáno. Potom vešel Thorvald Einarsson a oslovil ji:
"Ptá se po tobě Thorfinn." Později jsem se dozvěděl, že Thorfinn umírá; žádný jiný Severan nebyl raněn, ale jeden

sedlák zasáhl Thorfinna sekerou do hrudi a bylo jisté, že do rána zemře. Abatyše se zeptala: "Je to dobrý nápad, abych za ním šla?" A pokračovala: "On mě přece nenávidí. Nepřitíží mu jeho hněv', když se u něho objevím?"
Thorvald na to pomalu řekl: "Lidé říkají, že dovedeš ošetřovat nemocné a léčit je. Umíš to?"
"Pokud já vím, vůbec ne," odpověděla abatyše Radegunda, "ale když tomu věří, možná je to uklidňuje a pomáhá jim to. Měl bys vědět, že křesťané jsou stejně pošetilí jako všichni ostatní lidé. Půjdu, jestli si to přeješ." A ačkoliv jsem viděl, že je celá pobledlá únavou, zvedla se. Měla na sobě obyčejné hnědé šaty, které jí půjčila jakási venkovanka, protože její vlastní roucho se právě pralo, ale v mých očích vypadala stejně důstojně jako vždycky. A myslím, že v jeho očích rovněž.
Thorvald se zeptal: "Budeš se za něj modlit, nebo ho budeš zaklínat?"
Odpověděla: "Já se nemodlím, Thorvalde, a nikdy nikoho nezaklínám. Jenom u něj sedím." A dodala: "Jeho nech jít se mnou. Kdybys ho nepustil, ječel by, jako by ho na nože brali." To se týkalo mě, protože já jsem byl opravdu připraven vřeštět jako o život, kdyby mě od ní chtěli odtrhnout.
Thorfinna uložili do kaple, malé kamenné místnosti, kde nezbylo nic než obyčejný dřevěný kříž, který nestál za to, aby ho sebrali. Ležel na kamenném oltáři na kožešinách, s očima zavřenýma, s tváří popelavě šedou. Při každém vydechnutí to v něm bublalo - tenký, vlhce hvízdavý zvuk. Když jsem se přišoural blíž, uviděl jsem příčinu: v prsou toho mladíka zela veliká rudá díra, ze které trčely ostré růžové trny, celé polámané, a uvnitř se cosi pravidelně nafukovalo a zase splaskávalo, znovu a znovu. Bylo to jeho tlukoucí srdce. Ze rtů mu kanula krvavá pěna. Nevím ovšem, co si ti dva povídali, protože mluvili severštinou, ale viděl jsem, jak se chovají, a později jsem slyšel, jak se o tom abatyše a Thorvald Einarsson baví. Takže vám to povím, jako bych všemu rozuměl. Abatyše se zarazila hned na prahu a jako v čirém úleku si přitiskla obě ruce k ústům. Pak zlostně vykřikla na strážce:
"Vy chcete svého druha tím chladem a vlhkem zabít? Takhle vy spolu zacházíte? Rozdělejte tu oheň, přineste nějaké vlněné látky a přikryjte ho! Ne, žádné kůže, vy idioti. Vlnu, aby z jeho těla odebrala vlhkost. Běžte, rychle!"
Jeden z nich nevlídně odsekl: "Ty nám neváš co přikazovat, bábo."
"Že ne?" řekla. "Tak si ze svého starého těla stáhnu tyhle vlněné šaty, přehodím je přes toho chlapce a budu u něho celou noc sedět docela nahá jen ve své vytahané kůži! A co asi duše toho mládence poví, až vejde do Valhally? Že se jeho přátelé odmítli vzdát nepatrné části své kořisti, která by mu pomohla bojovat o život? Takové je vaše soudružství? Udělejte to, nebo se tu vysvleču a uvalím na vás hanbu, kterou si ponesete až do konce života!"
"Tak dobře, vezmi to z jeho podílu," řekl jeden z nich tiše a druhý vyběhl ven. V krbu brzy zapraskal oheň a objevila se červenohnědá vlněná pokrývka ("Z mého vlastního podílu!" oznamoval jeden z nich hlasitě, ačkoliv to byla nejméně ceněná barva, modrá nebo červená látka by byla dražší), kterou abatyše volně přehodila přes mladíkovo tělo, a opatrně, aby s ním nepohnula, ji urovnala kolem jeho těla. Nezdálo se, že by měl nějaké bolesti, ale do tváří se mu žádná barva nevrátila. Avšak potom otevřel oči a slabounkým hlasem, jako by spíš mluvil duch než člověk, chraplavým šepotem, bublavým stejně jako jeho dech, zasípal.
"Ty… ježibabo stará. Ale porazil jsem tě… nakonec."
"Myslíš, můj milý?" zeptala se ho abatyše. "V jakém smyslu?"
"Získal jsem poklad," řekl, "pro svoje blízké. A přece jen jsem žil jako muž. Bojoval jsem… a užil jsem si se ženou… s tou, co má ty velké prsy. Se Sibihd… Ať chtěla nebo nechtěla. Líbilo se mi to."
"Já vím, se Sibihd," řekla abatyše tiše. "Ale Sibihd pak zešílela. Nikoho neslyší, na nikoho nemluví. Jenom sedí a kolébá se a naříká a kálí pod sebe a nechce jíst - ačkoli, když ji někdo krmí lžící, spolkne to."
Mladík se pokusil zamračit. "Hloupá ženská," vypadlo z něj nakonec. "Jeptišky pitomé. I zvířata to přece dělají."
"Ano?" podivila se abatyše, jako by to pro ni bylo něco nového. "To je ovšem velmi zvláštní. Protože jsem ještě nikdy neslyšela, aby nějaký houser udělal husičce pod okem modřinu, nebo ji praštil do hlavy kamenem, či jí vrazil do břicha nůž, když s ní skončí. Když jim Bůh vloží do srdce touhu, která je k sobě pudí, ona se mu nastaví a on se k ní dychtivě přižene. A když hárá fena, můžeš ji třeba zamknout, ale ona stejně uteče oknem. Ubožáci! Proč jste nezakotvili o tři hodiny plavby dál po řece a nepočkali? Netrvalo by týden a polovina vdaných mladých' žen z vesnice by v noci vyklouzla z domu, aby zjistila, jací ti cizinci vlastně jsou. Ano, a některá svobodná děvčata stejně tak, a dokonce i lecjaká z mých děvčat. Ale tys neměl trpělivost, vid?"
"Neměl," přisvědčil chlapec s náznakem chvástání ve hlase. "Takhle to bylo… lepší."
"Takhle," opakovala abatyše. "Já vím, můj milý, stará bába ví, jak vypadá to takhle! Rozkoš, než napočítáš do tří nebo do čtyř, a potom stejně tolik radosti, jako když se do kopce valí těžký kámen."
Usmál se, ale byl to úsměv ze záhrobí. "Ty jsi kurva, bábo."
Začala si hladit čelo. "To ne, vnoučku," řekla, "ale měl bys vědět, že latinsky nepsali jenom církevní otcové, jakkoliv jsou velcí. Člověk se může dočíst o mnoha zajímavých věcech i v oněch zvláštních knihách, které sepsali ti, co zemřeli celá staletí předtím, než se narodil náš Pán. Jen si poslechni." Naklonila se blíž k němu a tiše začala:
"Ach, syrská tanečnice, jak půvabně pohybuješ svými smyslnými údy,
napůl zpitá v zakouřené krčmě, chlípná a zhýralá,
dlouhé hebké vlasy sepnuté vzadu po řeckém způsobu,
klapajíc v prstech kastanětami…"
Mladík byl tak zesláblý, že dokázal jen beze slova žasnout. A abatyše pokračovala:
"Miluji tě tak, že kdokoli, komu je dovoleno sedět blízko tebe a mluvit s tebou, mi připadá jako bůh; když se octnu v tvé blízkosti, můj duch se rozpadá, moje srdce se chvěje, hlas skomírá a nemohu ze sebe vydat slovo. Pod veškerou kůží mi hoří plameny, přestávám vidět, v uších mi rachotí hrom a po celém těle mi vyvstává pot, jako by mě soužila horečka; blednu víc než pokosená tráva a cítím, že se zcela proměňuji. Připadá mi, že se blíží moje smrt."
Vyděšeně ze sebe vypravil: "Takové pocity nikdo nemá."

"Ale má," řekla abatyše.
Celý vyplašený zemdleně zašeptal: "Ty se mě snažíš zabít!"
"Ne, můj milý," uklidňovala ho. "Jenom nechci, abys zemřel jako panic."
Bylo to divné, že jí říkal takové věci a přesto ji pořád držel za ruku, pokud mu to vlněná přikrývka dovolovala. Hladila ho po hlavě a on najednou zašeptal: "Spas mě, ty stará čarodějnice."
"Budu se snažit," řekla. "A ty se taky snaž. Nemluv. A já už tě nebudu mučit a oba se pokusíme usnout."
"Modli se," prosil chlapec.
"Dobrá," souhlasila, "ale budu potřebovat křeslo." Stráže - zřejmě viděly, že ji jejich druh drží za ruku - přinesly z kláštera jedno velké dřevěné křeslo, docela obyčejné a příliš těžké, aby ho stálo za to ukrást. Abatyše Radegunda se do něj posadila a zavřela oči. Zdálo se, že Thorfinn usnul. Přilezl jsem po podlaze až k ní a musel jsem ihned rovněž usnout, protože když jsem se probral, pronikalo už do kaple našedlé světlo, oheň v krbu byl vyhaslý a kdosi třásl Radegundou, která dosud spala v tom křesle, s hlavou nakloněnou k jedné straně. Byl to Thorvald Einarsson a vzrušeně volal svou zvláštní němčinou: "Ženo, jak jsi to udělala? Jak jsi to provedla?"
"Provedla co?" ptala se abatyše zastřeně. "Je mrtvý?"
"Mrtvý?" zvolal Seveřan. "Je uzdravený! Uzdravený! Hruď má zavřenou, srdce v ní ukryté, roztříštěná žebra zřejmě zase srostlá! A dokonce i svaly na hrudi se mu začínají hojit!"
"To je dobře," řekla abatyše, dosud napůl spící. "A teď mi dej pokoj."
Thorvald s ní však třásl dál. Znovu prosila: "Nech mě spát." Tentokrát ji postavil na nohy a ona zanaříkala: "Moje záda, moje záda! Ach, všichni svatí, moje revma!" A v té chvíli se zpod té pokrývky ozval nemocný hlas - hlas nemocný, ale hlas muže, nikoli ducha - a říkal cosi v severštině.
"Ano, já tě slyším," říkala abatyše. "Musíš ihned začít věřit v našeho Krista, hned v této chvíli. Ale, Dominus noster, snažně tě prosím, natluč těm hromotlukům do hlavy, že nutně potřebuju káď plnou horké vody s mátovým olejem! Už jsem moc stará na to, abych spala celou noc v křesle, a bolí mě celé tělo."
Thorfinn mluvil stále hlasitěji.
"Řekni mu," žádala abatyše Radegunda Thorvalda německy, "že ho nepokřtím a nedám mu rozhřešení, dokud se z něj nestane docela jiný člověk. To dítě potřebuje jediné: někoho mocnějšího, než jsou vaši bohové Odin či Thor, kdo by ho dostal z nesnází, až se do nich zase někdy dostane. Zeptej se ho, jestli přijme Sibihd jako svou sestru. Bude ji omývat, když se znečistí, krmit ji a sedět u ní s paží kolem jejích ramen a jemně a něžně s ní hovořit, dokud se zase neuzdraví? Kristus nestírá naše hříchy proto, abychom je mohli páchat znovu a znovu, a právě to by Thorfinn chtěl, stejně jako vy všichni; není to Bůh, který jen dává a dává a dává, ale Bůh, který nedává - naopak bere a bere a bere. Bere všechno, co není Boží, až všechno to, co zůstane, bude jenom Boží, ale to nikdo z vás nepochopí. Hříchy se nepromíjejí, v úvahu připadá pouze změna, a Thorfinn se musí změnit, než ho Bůh přijme."
"Abatyše, mluvíš jako kniha," řekl jí Thorvald s úsměvem. "Ale proč mu tohle všechno neřekneš sama?"
"Protože mě všechno bolí!" pravila Radegunda. "Ach, potřebuju horkou vodu!" A Thorvald ji napůl vedl, napůl podpíral, když se potácela ven. To dopoledne, poté, co se důkladně vymáčela (když jsem křičel, dovolili mi, abych na ni čekal hned za dveřmi), pokusila se vyléčit Sibihd. Nejdřív ji kolébala v náručí a hovořila k ní, říkala jí, že teď už je v bezpečí, slibovala, že Seveřané brzy odejdou, a když se dívka trochu uklidnila, odvedla ji pod Thorvaldovým dohledem ven do lesa; bál se, abychom mu neutekli. Šla s námi i malá snědá sestra Hedvika, která předtím zůstala u Sibihd a pečovala o ni. Abatyše kráčela chvíli v mírném podzimním slunci a potom Sibihd jemně vzala pod bradou,' zvedla jí hlavu vzhůru k němu a řekla: "Vidíš? Pořád tu máme Boží oblohu," a pokračovala: "Podívej, ani Boží stromy se nezměnily." Přesvědčovala ji pak, že svět je stále stejný a Bůh k lidem stále stejně laskavý, že jen několik dalších duší se připojilo k blaženým a teď na nás čekají v nebi, mnohem šťastnější, než bychom my kdy mohli být tady na ubohé zemi. Sestra Hedvika stále držela Sibihd za ruku. Mě si nikdo nevšímal, připadal jsem si jako jejich pejsek. Avšak pokaždé, když sestra Sibihd zahlédla Thorvalda, ulekaně couvla, a Hedvika se na něj vůbec neodvážila podívat; jakmile se octl poblíž, odvrátila tvář, pevně zavřela oči a skousla dolní ret. Byl klidný, téměř teplý den, jak se na podzim někdy vydaří, a abatyše na jednom chráněném místě pod padlým stromem objevila několik drobných pozdních modrých kytiček. Utrhla je a vložila Sibihd do ruky; vyprávěla jí při tom, jak krásné a dokonalé věci dokáže Bůh stvořit. Sestra Sibihd se mezitím už natolik vzpamatovala, že ty květiny dokázala udržet v prstech, ale v očích měla prázdný pohled, a kdyby ji Hedvika nevedla pod paží, byla by jistě zakopla a upadla.
Sestra Hedvika bázlivě poznamenala: "Ona možná trpí, protože se cítí zneuctěná, abatyše." Tvářila se velmi stydlivě.
Abatyše se na mladou sestru Hedviku chvíli vědoucně dívala a pak stočila pohled na bláznivou Sibihd. Potom řekla: "Milá dcero Sibihd a milá dcero Hedviko, povím vám teď o sobě něco, co jsem dosud nesvěřila živé duši, kromě svého zpovědníka. Možná víte, že jako mladá žena jsem studovala v Avignonu, odkud mě pak poslali do Říma, abych se vzdělala ještě důkladněji. Nuže, v Avignonu jsem četla nejen spisy našich křesťanských otců, neboť jak řekl Ermenrich z Ellwangenu: Stejně jako hnůj rozptýlený po poli podpoří dobrou úrodu, může četba nečistých spisů pohanských básníků vylepšit bohulibou výmluvnost. To je myšlenka pravdivá, ale nebezpečná, jenomže já si to tehdy nemyslela, neboť jsem byla velmi pyšná a představovala jsem si, že když mě pohanské básně o lásce nijak nedojímají, je to proto, že mně sám Bůh dopřál dar cudnosti a přirozeně opovrhuji smyslovými požitky a těmi, pro něž jsou pokušením. Pochopte - nedošlo mi, že cudnost není nikomu dána jednou provždy, jako svatební prsten, který se navléká, aby už nikdy nebyl sňat, ale že to je zahrada, kterou je třeba každý den plít, zalévat a přistřihovat, nebo brzy zaroste bodláčím a bylím.
Jak už jsem řekla, slova básníků mě nijak nepokoušela, neboť slova jsou jenom značky na stránkách knihy, které mají jenom ten život, jaký jim sami vnukneme. Ale v Římě nejsou jenom staré knihy, dcery moje, ale něco mnohem horšího. Totiž spousta soch. Musíte pochopit, že to nejsou takové sochy, jaké si asi představujete podle našich knih, jako třeba

Svatý Jan nebo Panna Maria. Starověcí sochaři uměli pracovat s kamenem tak, že jejich díla mají téměř kouzelnou moc; člověk před tím mramorem stojí přímo bez dechu a čeká, že se socha v příští chvíli pohne a promluví. Vlastně to ani nejsou sochy, spíš krásní nazí muži a nahé ženy. Je to město plné mořských bohů rozlévajících vodu, dcero Sibihd a dcero Hedviko, postav atletů chystajících se hodit diskem, běžců a zápasníků a mladých vládců a oblíbenců králů; ovšem nechodí po ulicích jako skuteční lidé, protože jsou všichni z kamene.
Byl tam jeden Apollón, úplně nahý. Věděla jsem, že bych se na něj neměla dívat, ale vždycky jsem si našla nějakou výmluvu, abych se mohla odpoutat od svých společnic a jít se na tu sochu podívat, i když stála hodinu chůze od mého obydlí. Přitahovala mě přímo neodolatelně. Pohled na něj byl tak krásný! Byl světlejší než kdokoli, kdo teď žije v Německu, možná na celém světě. A pohled na něj ve mně vyvolával vzpomínky na příběhy o lásce, které jsem četl v dílech oněch pohanských básníků: Dido a Aeneas, Venuše a Mars, láska měsíční Diany k ovčáckému chlapci - a mě napadalo, že kdyby moje socha mohla obživnout, jistě by z jejích rtů začala plynout slova lásky, jak je zapsali staří básníci, a byl by to rovněž muž moudrý a statečný. Která žena by mu potom dokázala odolat?" Odmlčela se a pohlédla na sestru Sibihd, ale ta jen hleděla před sebe a svírala v ruce ty modré kvítky. Sestra Hedvika si však přitiskla ruku k srdci a vykřikla:
"A modlila ses, abatyše?"
"Modlila," řekla Radegunda vážně, "a přesto se moje modlitby proměňovaly v něco jiného. Modlila jsem se, abych byla zbavena pokušení, které ve mně ta socha vyvolává, ale potom jsem samozřejmě musela myslet na tu sochu samu. Říkala jsem si, že musím utéct jako nymfa Dafne a ukrýt se pod vavřínovým stromem, ale moje nohy jakoby vrostly do země. Až v poslední minutě se mi podařilo prchnout a vrátit se k modlitbám. Pokaždé to však bylo těžší a těžší, a nakonec přišel den, kdy už jsem prchnout nedokázala."
"Ty, abatyše?" zděsila se Hedvika bez dechu. Thorvald, který nás z povzdálí sledoval, vypadal překvapeně. Já se velmi bavil - měl jsem moc rád, když abatyše přiváděla lidi k úžasu; byl to jeden z jejích darů. Ovšem v sedmi letech jsem ještě neznal žádnou žádostivost, jenom když jsem někdy čural, dělalo mi dobře držet tu svou věcičku v ruce. Ale co to mělo společného s těmi sochami, které jakoby ožívaly, a ženami, ukrývajícími se pod vavřínem? Víc mě zajímala šílená Sibihd, jak to u dětí bývá; nevěděl jsem, co by mohla v příští chvíli udělat nebo mám-li se jí bát nebo snad sám začít taky bláznit - jaké by to asi bylo? Ale abatyše se Hedvičinu úžasu jenom shovívavě smála.
"Proč zrovna já ne?" ptala se. "Byla jsem mladá a zdravá a neměla jsem od Boha žádný zvláštní dar, nic víc, než to, čím vybavuje slepice či krávy! Pravda je, že jsem po tom krásném mladém hrdinovi přímo hořela touhou - takovým totiž pro mě v mé mysli byl. Takhle dokáže upoutat ženu zajímavý muž, se kterým se třeba jen několikrát potkala na ulici. Myšlenky na něj mě trápily ve dne v noci. Říkala jsem si, že vzhledem ke svým závazkům se tomu Apollónovi nemůžu vzdát ze své vlastní svobodné vůle. A tak jsem snila o tom, že si mě vezme proti mé vůli, a jaké nevýslovné potěšení mi to přinášelo!"
V té chvíli Hedvika do krve zrudla a oběma rukama si zakryla tvář. Viděl jsem, že se Thorvald, který nás zezadu pozoroval, pobaveně šklebí.
"A potom," pokračovala abatyše, která jako by si žádného z nich nevšímala, "mně do srdce vstoupil hrozný strach, že by mě Bůh mohl potrestat třeba tak, že by na mě seslal násilníka, který by se mě bezohledně zmocnil, právě tak, jak jsem snila o tom, že to udělá můj Apollón, a že si ani nebudu přát mu odporovat a pocítím pak potěšení z nízké rozkoše, jež ze mne navždy udělá kurvu a falešnou jeptišku. Ten strach mě zároveň ničil i přitahoval. Na ulici jsem začala vrhat kradmé pohledy po mladých mužích, aby to ostatní sestry neviděly, a říkala si při tom: Bude to tenhle? Nebo ten? Nebo tamhleten?
A pak se to stalo. Byla jsem s ostatními sestrami na trhu a opozdila se u stánku s melouny. Nemyslela jsem na žádného Apollóna, ani na žádné jiné krásné hrdiny, jenom na večeři, která mě čeká v konventu, ale najednou jsem si všimla, že mi družky, zmizely někde za rohem. Spěchala jsem, abych je dohnala, zabočila špatným směrem, a najednou jsem se octla v jakési úzké uličce. V tom okamžiku mě nějaký mladý muž strhl za hábit k zemi! Možná se divíte, jak se mi něco takového mohlo stát, ale potom jsem se dozvěděla, že po Římě chodí spousta povětrných žen, které se oblékají jako jeptišky, aby zvýšily svou přitažlivost pro některé muže, co jsou natolik zvrhlí, že - opravdu nenacházím slov, jak to popsat! Když mě tam viděl tak samotnou, domníval se, že jsem jedna z nich, ráda uvítám dalšího zákazníka a ráda si s ním pohraju. Takže to zase nebylo nic tak divného.
A tak jsem tam ležela na zádech pod tím mladíkem, seslaným na mě jako pomsta Boží, jak jsem se domnívala, který se snažil konat přesně to, co se každou noc chystal v mých snech provádět můj sošný Apollón. Ale řeknu vám, že se to mým snům ani trochu nepodobalo! Především mě ty kameny hrozně tlačily do zad. A místo abych roztávala potěšením, když se mi snažil vykasat sukni, křičela jsem hrůzou, kopala kolem sebe a modlila se k Pánu Bohu, aby mi při tom svém řádění nezpřelámal všechny kosti v těle!
Můj křik přilákal zástup lidí a ten chlapík utekl. Tak jsem z toho vyvázla jen s pohmožděnými zády a výronem v koleni. Ale nejpodivnější na tom všem bylo, že ačkoli jsem byla navždy vyléčena z touhy po svém Apollónovi, začala mě trápit nová hrůza - žádostivost po něm, po tom mladém muži, kterému páchlo z úst a jemuž vpředu chyběl jeden zub, a cítila jsem po těle zvláštní mravenčení a brnění, napůl touhu a napůl strach, napůl hnus a napůl hanbu a ještě všechno možné, všechno zároveň - vím, že těch půlek je už nějak moc, ale tak to se mnou opravdu bylo: nic z toho se nepodobalo těm žhavým citům, které mě vábily k mému Apollónovi. Než jsem opustila Řím, šla jsem se na tu sochu ještě jednou podívat a zdálo se mi, že se na mě dívá velmi smutně, jako by chtěl říct: Na mě se nezlob, děvče. Já jsem jenom kus kamene. A to bylo naposledy, co mě moje pýcha přesvědčovala, že pro mě Bůh vybral nějaký zvláštní dar, třeba onu cudnost - nebo možná nějaký mimořádný hřích; a došlo mi, že když se mnou někdo praští o zem a zraní mě, nemá to nic společného se žádným mým proviněním, i když se mi to v hlavě pletlo všechno dohromady.
Troufám si říct, že ani vy jste včera neprožily mnoho radosti. Mám pravdu?"

Hedvika přikývla. Tiše plakala. "Děkuji ti, abatyše," řekla a Radegunda ji objala. Oběma jako by se v té chvíli ulevilo, ale Sibihd náhle cosi zamumlala, tak tiše, že jí nebylo rozumět.
"Ta…" zašeptala, a potom to ze sebe vyrazila, stále ještě šeptem: "Ta krev."
"Jaká krev, moje milá, tvoje?" zeptala se abatyše.
"Ne, Matko," řekla Sibihd a celá se roztřásla. "Ta krev. Všude kolem. Walafrid a … a Uta… a sestra Hildegarda… a všichni pomlácení a rozkuchaní! A nikdo z nás nic neudělal, jenom to všude kolem páchlo krví, a děti naříkaly, protože po nich ti démoni z pekel dupali, a my jsme jim při tom nic neudělali, já chápu, Matko, všechno, co se stalo, ale nikdy na to nezapomenu, Kriste Pane, a všechno je to kolem mě, Bože, Matko, ta krev!"
Sestra Sibihd potom padla na kolena do spadaného listí a začala ječet, ale nezakrývala si tvář jako předtím sestra Hedvika, jen třeštila oči slepě do prázdna nebo jako by viděla něco, co jsme my ostatní neviděli. Abatyše k ní přiklekla a objala ji, tiskla ji k sobě a konejšila: "Já vím, já vím, moje milá, ale teď jsme tady, jsme tady, už je to pryč." Avšak Sibihd naříkala dál a zakrývala si uši, jako by ten jekot vycházel z někoho jiného a ona se před ním nemohla schovat. Thorvald, který přihlížel - myslím, že mu nebylo nejlíp -, řekl: "Proboha, nemůžeš jí pomoct?"
"Ne," odpověděla abatyše. "To bych musela odestát, co se stalo. A to je něco, co ani On podle všeho nikdy nedělá. To děvče je teď v pekle a musí se z něj ještě mnohokrát vrátit, než zapomene."
"Byla by z ní špatná otrokyně," poznamenal Seveřan s pohledem na sestru Sibihd, která mezitím ztichla a zírala před sebe prázdným pohledem. "Nemusíš se bát, že by ji někdo chtěl."
"Bůh," pravila abatyše Radegunda vyrovnaně, "je milosrdný."
Thorvald Einarsson řekl: "Abatyše, já nejsem špatný člověk."
"Ovšem na dobrého člověka," opáčila Radegunda, "máš kolem sebe velmi špatnou společnost."
Hněvivě jí odsekl: "Já jsem si své druhy nevybíral. Měl jsem prostě smůlu!"
"My jsme zřejmě měli větší," odsekla.
"Štěstí je vrtkavé," prohlásil Thorvald a sevřel pěsti. "K jednomu přijde, k druhému nikoli."
"Jako jste přišli vy k nám," kývla abatyše nevzrušeně. "Ano, to je mi jasné, Thorvalde Einarssone. Dá se říct, že o štěstí nebo o smůle rozhoduje buď Thor nebo Odin, ale měl by sis uvědomit, že naši smůlu jste nám přinesli vy, žádní bohové. Vy jste naše smůla, Thorvalde Einarssone. Je pravda, že ty nejsi tak zlotřilý jako tví přátelé, protože ti zabíjejí pro potěšení, kdežto ty při tom nic necítíš, je to pro tebe něco takového, jako když se kosí obilí. Možná jsi dnes viděl nějaké to obilí, které jsi pokosil. Kdybys měl lidskou duši, nestal se z tebe viking, ať už jsi měl štěstí, nebo smůlu, a kdyby tvoje duše byla ještě větší, byl by ses pokusil svoje druhy zadržet, stejně poctivě, jako já teď hovořím s tebou, přestože probouzím tvůj hněv, podobně jako sám Kristus říkal pravdu a přibili ho proto na kříž. Kdybys byl zvíře, neuměl bys porušit Boží zákon, a kdybys byl člověk, porušit bys ho nechtěl, ale ty nejsi ani jedno, ani druhé, a to z tebe činí cosi jako zrůdu, která zkazí všechno, čeho se dotkne a nikdy nechápe proč, a proto ani já ti nikdy neodpustím, dokud se z tebe nestane člověk, opravdový člověk s opravdovou duší. A pokud jde o tvoje přátele…" V tu chvíli Thorvald Einarsson udeřil abatyši otevřenou dlaní přes tvář a srazil ji k zemi. Zaslechl jsem, jak sestra Hedvika zděšeně vyjekla a sestra Sibihd začala za námi kvílet. Avšak abatyše jenom zůstala sedět na zemi, třela si čelist a trochu se usmívala. Potom řekla: "Já ošklivá, už jsem to udělala zas? Stydím se za sebe. Máš plné právo se zlobit, Thorvalde. Když se začnu takhle chovat, nikdo se mnou nevydrží, a já sama se na sebe zlobím nejvíc. Je to něco hrozného. A přesto se nedokážu ovládnout. Příliš jsem si zvykla na to být abatyší Radegundou, to je jasné. Slibuju, že už tě nikdy nebudu dráždit, ale ty, Thorvalde, mě už nikdy nesmíš udeřit, protože pak bys toho velmi litoval." Zdálo se, že se na ni Thorvald chce vrhnout.
"Jen klid, můj milý," chlácholila ho abatyše vesele, "nijak ti nechci vyhrožovat - jak bych mohla? Chci jenom říct, že už nikdy s tebou nebudu žertovat, budu se chovat slušně a stane se ze mě ženská nudná jako každá jiná. Jen si to přiznej: jsem nejzajímavější tvor, jakého jsi za dlouhá léta potkal, a pobavila jsem tě líp, tím svým ostrým jazykem a vůbec, než by svedli všichni skaldové na norském královském dvoře dohromady. Znám víc příběhů a historek než oni, víc než kdokoliv v celém širém světě, a kdybych s nimi nakonec začala už nudit, dokážu si vymyslet další. Smím ti teď jeden vyprávět?"
"O tom svém Kristovi?" zeptal se, tvář dosud zrůzněnu hněvem.
"Ne," řekla, "o živých mužích a ženách. Pověz mi, Torvalde, co vy muži chcete od nás žen?"
"Abyste nás umluvily k smrti," odpověděl, a já jsem viděl, že ačkoli se ještě trochu hněvá, začíná se už zároveň i bavit.
Abatyše se potěšeně zasmála. "Velmi vtipné!" řekla, vyskočila na nohy a smetla ze sukně listí. "Ty jsi velmi chytrý muž, Torvalde. Promiň, Thorvalde. Pořád zapomínám. Ale pokud jde o to, co muži chtějí od žen, když se zeptáš mladých mužů, jenom začnou pomrkávat a šťouchají se navzájem do žeber, ale to jenom sami sebe šálí. To má co dělat pouze s tělesností - s tím, jak jedno tělo touží po druhém. Ve skutečnosti je však souží touha po něčem docela jiném a prahnou po tom tolik, až je to děsí. A tak předstírají, že je to všechno možné: potěšení, pohodlí, starost o domácnost. Ale víš, po čem touží doopravdy?"
"Po čem?" ptal se Thorvald.
"Po matce," pravila Radegunda. "Stejně jako ženy. Všichni toužíme po matce. Když jsem před tebou včera kráčela po břehu řeky, hrála jsem si na matku. Tys nic neudělal, protože nejsi žádný mladý blázen, ale já jsem věděla, že dříve nebo později dožene ta touha jednoho z vás k tomu, že mě začne nenávidět a dá to nějak najevo. A jeden to udělal: Thorfinn, hlavu plnou čarodějnic a protivných bab a kdoví čeho ještě. Věděla jsem, že ze mě může dostat strach, a skrze něj i většina z vás. To byl začátek našeho smlouvání. Vy Seveřané máte ve své zemi příliš mnoho otců a ne dost matek. Proto tak dobře umíráte a zabíjíte jiné lidi - a žijete tak velmi, velmi špatně."
"Už zase začínáš," napomenul ji Thorvald, ale myslím, že ji chtěl poslouchat dál.
"Promiň, příteli," žádala ho abatyše. "Ty jsi statečný muž, to v žádném případě nepopírám. Ale znám ty vaše ságy, jsou

plné bojů a umírání, po kterém nepřichází žádné nebeské štěstí, ale konec světa: všechno, dokonce i bohy, schlamstnou vlk Fenris a had Midgaard! Jaká škoda umírat tak statečně jenom proto, že život nestojí za to žít! Irové jsou chytřejší. Pohanští Irové byli hrdinové, do bitev je často vedly jejich královny a Otec Cairbre, Bůh dopřej mír jeho duši, si ještě před dvěma dny stýskal, že prostý irský lid si dělá z Boží Matky bohyni - protože staví si snad svatyně Kristovi či našemu Pánu a modlí se k nim? Nikoli! Od jednoho konce země na druhý je to samá Naše Paní na Skalách a Naše Paní z Námoří a Naše Paní v Hájku a Naše Paní tady a Naše Paní tam. A dokonce i tady pouze lidé z kláštera mluví o našem Božím Otci a o Ježíši Kristovi. Ve vesnici, když někdo onemocní nebo se dostane do jiných nesnází, slyší člověk jenom Svatá Matko, spas mě! a Maria Panno, oroduj za mě, a Požehnaná Panno, ať to můj muž nevidí! a Paní Naše, zachraň mou úrodu, a tak podobně, od mužů i od žen. My všichni potřebujeme hlavně matku."
"I ty?"
"Víc než většina ostatních," řekla abatyše.
"A já?"
"Ty ne." Abatyše se náhle zastavila, protože během toho rozhovoru jsme se pomalu blížili k vesnici. "Ty ne, a právě to mě k tobě od první chvíle přitahovalo. Hned jak jsem tě spatřila, poznala jsem, že jsi vůdce, velitel. Vůdce dělají z člověka ti, co ho jsou připraveni následovat, a muži z tvé lodi z tebe vůdce udělali, ať už si to uvědomuješ, nebo ne. Ty toužíš po něčem jiném - jak to jen nazvat? Jsi velmi chytrý muž, Thorvalde, asi nejchytřejší muž, jakého jsem kdy potkala, dokonce možná chytřejší než učenci, které jsem v mládí poznala. Ale tvoje chytrost je podvyživená, nemá co jíst. Je to chytrost světská, nikoli vyčtená z knih. Toužíš cestovat, poznávat cizí země, jejich obyvatele a jejich zvyky, dovědět se, jak to v těch dálkách vypadá, co se tam dělo s muži a ženami hluboko v minulosti. Jestli mě odvezeš do Cařihradu, nebude to proto, abys za mě dostal peníze, ale prostě proto, že se tam chceš podívat. Vydal ses na moře, protože ta touha tě svědila tak, že už jsi to nemohl vydržet ani o rok déle. Vím to."
"Protože jsi čarodějnice," prohlásil a vůbec se při tom neusmíval.
"Ne. Jenom jsem viděla, cos měl vepsáno ve tváři, když jsi o tom městě mluvil," vysvětlila mu. "A kromě toho se povídá, že jsi jako mladý muž trávíval delší čas v Goteborgu a potuloval se po městě a po přístavu a obdivoval tam lodi, místo aby ses doma staral o svoje hospodářství."
A po chvíli pokračovala: "Thorvalde, já tu tvou chytrost můžu nakrmit. Jsem nejmoudřejší žena na světě. Znám všechno - úplně všechno! Znám víc než moji učitelé, buď si to vymyslím, nebo to ke mně přijde, nevím jak, ale je to skutečné - skutečné! - a vím víc než kdokoli jiný. Odvez mě odtud - jako svou otrokyni, když si to přeješ, ale také jako svou přítelkyni, a vydejme se do Cařihradu za těmi paláci ze zlata, hradbami vyloženými zlatem a lidmi tak bohatými, že si to nelze ani představit, za městem tak zlatě zářícím, jako by v ohni bylo, obrazy vysokými jako zeď, vsazenými přímo do zdi, vyšperkovanými klenoty, že se nikde jinde takové nenajdou, červenějšími než nejčervenější růže, zelenějšími než tráva, modrými tak, že vedle nich sama obloha bledne!"
"Ty jsi skutečně čarodějnice," řekl na to Thorvald, "a ne abatyše Radegunda." Pomalu na to řekla: "Zdá se mi, že na to, jak být abatyší Radegundou, pomalu zapomínám."
"Tak už ti na nich nebude záležet," a ukázal na sestru Hedviku, která stále ještě podpírala vrávorající sestru Sibihd. Tvář abatyše však zůstala klidná a mírná. "Jistě, že mi na nich záleží. Už mě nikdy neuhoď, Thorvalde, a budeš ve mně mít dobrou přítelkyni. Snaž se zvládnout nejhorší ze svých mužů a ponech na svobodě co nejvíc mých lidí. Znám je a povím ti, které budeš moct odvést, aby to nejméně ublížilo jim nebo ostatním. A nakrmím tu tvou zvídavost a chytrost tak, že tenhle starý svět nebudeš poznávat, protože ho uvidíš plný ohromujících zázraků. To ti přísahám, na svůj život."
"Platí," řekl, a pak dodal: "Ale při mé smůle se nakonec ukáže, že tvůj život je někde jinde, uzamčený v nějaké schránce na vrcholu hory, jako trollové z pověstí, nebo mi umřeš stářím, když ještě budeme na moři."
"Nesmysl," zasmála se, "jsem zdravá smrtelná žena, mám ještě všechny zuby a těším se na ještě mnoho dalších vrásek." Podával jí ruku a ona ji přijala. Potom nevěřícně zavrtěl hlavu a poznamenal: "Kdybych tě v Cařihradu prodal, do roka se tam staneš královnou!"
Abatyše se vesele rozesmála a já jsem ustrašeně vykřikl: "A co já? Vezmete s sebou i mě?" Přikývla. "Ale jistě, na Chlapce Oznamovatele nesmíme zapomenout!" A vzala mě do náruče.
Ten vysoký muž, ze kterého šel strach, se ke mně naklonil a svou zpěvavou němčinou se mě zeptal:
"Chlapče, chtěl bys na širém moři vidět velryby, jak se vymršťují nad hladinu? A tuleně štěkající na skalách? A útesy tak vysoké, že ani žádný obr by nedosáhl na jejich vrcholek? A slunce zářící o půlnoci?"
"Ano, ano!" volal jsem.
"Ale budeš otrok," upozornil, "a možná s tebou budou špatně zacházet a budeš muset dělat jenom to, co se ti přikáže. I to by se ti líbilo?"
"Ne!" křikl jsem z bezpečí abatyšina náručí. "Budu se prát!" Rachotivě se rozesmál a pocuchal mi kštici - trochu příliš drsně, pomyslel jsem si - a řekl: "Já nebudu špatný pán, protože mám jméno po Thorovi Rudovousovi, a to byl silný a šikovný rváč, ale vůbec nebyl zlý, stejně jako já." Abatyše mě postavila na zem a vydali jsme se k vesnici. Thorvald a abatyše Radegunda si povídali o krásách tohoto světa a sestra Hedvika zašeptala: "Ona je světice, ta naše abatyše, připravená obětovat se pro dobro svých lidí." A po celou tu dobu se za námi jako temná připomínka ozýval bezduchý vzlykot sestry Sibihd, která byla v pekle.

Když jsme se vrátili do kláštera, shledali jsme, že Thorfinnovi se daří lépe a Seveřané že nazítří odplují. Thorvald si do abatyšiny pracovny přinesl další slamník a tu noc spal na podlaze s námi. Možná si myslíte, že se mu jeho muži kvůli tomu smáli, protože abatyše byla už stará žena, ale já bych řekl, že než si k nám přišel lehnout, užil si s nějakou mladší. Aspoň se tak tvářil. Abatyše neměla na přikrytí nic jiného než starou hnědou děravou pláštěnku, a do té jsme byli zachumláni, když se Thorvald objevil. Spokojeně si pohvizdoval. S úlevou padl vedle na slamník. Potom řekl: "Než zítra

vyplujeme, ukážeš mi poklad staré abatyše."
"To ne," bránila se. "Tahle úmluva byla porušena." Už předtím si hrál s nožem a teď palcem přejel ostří. "Můžu tě donutit."
"Nemůžeš," řekla trpělivě. "A teď mě nech spát."
"Ty se nebojíš smrti?" zeptal se. "Dobrá! Tak by se měla chovat statečná žena, jak o tom zpívají skaldové, a ani se nehnout, když jí mečem odřezávají oční víčka. Ale co když přiložím tenhle nůž nikoli k tvému hrdlu, ale pohrozím, že podříznu tady toho chlapce? Potom mi jistě všechno ráda vyklopíš!"
Abatyše se od něj odvrátila, zívla a řekla: "Nevyklopím, Thorvalde, protože ty nic takového neuděláš. A kdybys to udělal, pohrdala bych tebou jako zbabělým křivopřísežníkem, a nic bych ti neřekla právě proto. Dobrou noc."
Zasmál se a znovu si chvíli pohvizdoval. Potom se zeptal: "Opravdu to všechno bylo tak, jak jsi vyprávěla?"
"Co všechno? Ach tak - s tou sochou. Ano, jenom ten násilník se nekonal. Do toho příběhu jsem si ho přidala kvůli chudákovi sestře Hedvice."
Thorvald zamručel, zdálo se mi, že zklamaně. "Do příběhu? Jenom lžeš a vymýšlíš si, abatyše!"
Abatyše si přetáhla tu hnědou pláštěnku přes hlavu a zavřela oči. "Pomohlo jí to."
Potom nastalo ticho, ale velký Severan podle všeho nevydržel klidně ležet. Stále se vrtěl, jako by ho ta sláma tlačila, a obracel se z boku na bok. Nakonec vyhrkl: "Ale co se tedy vlastně stalo?"
Posadila se na lůžku. Se zavřenýma očima si postěžovala: "Tu tvou mužskou palici možná nenapadne, že stará ženská se snadno unaví a že práce s lidmi není vůbec lehká, nebo dokonce že to vůbec práce je. Ale dobrá.
Nestalo se nic, Thorvalde. Ono se něco stane jenom tehdy, když někdo někoho přefikne nebo ho bací do hlavy? Po té své soše jsem pošetile toužila do té míry, že jsem se rozhodla najít si skutečného milence, živého člověka, ale když jsem zvedla oči od svých snových představ a upřela je na mladé Římany, kteří se vyskytovali kolem mě, a nastavila uši jejich řečem, uvědomila jsem si, že něco takového je naprosto a nevývratně a navždy vyloučeno. Všichni ti mladší synci s tou svou pokradmou, žárlivou nenávistí vůči bohatým, zazobanci s nosy ve vzduchu, protože se domnívali, že jim ty jejich pitomé peníze dodávají kdovíjakého lesku, bázlivost kněží před nadřízenými, pýcha těch nadřízených, to, jak řemeslníci ve městě nenávistně pohrdali venkovem a rolníky, jak rolníci dřeli od rána do noci jako zvířata, jak jedna polovina mužů mlátila svoje ženy a druhá se nestyděla připravit nějakého chudáka holku o peníze nebo o panenství nebo nejraději o oboje - to ve mně bohatě stačilo uhasit všechny plameny! Spolu s tím, jak ženy stačily natropit méně škody jen proto, že neměly tolik síly jako muži - aspoň tehdy mi to tak připadalo. A tak jsem to prostě hodila za hlavu - právě tak, jak člověk obvykle naloží s jakýmkoli zklamáním. Muži nejsou zase takoví mizerové, když si je přestaneme představovat jako bohy, ale já s nimi nemám nic společného. Pokud se tomu má říkat cudnost, je to něco podobného, jako když někdo střídmě jí jenom proto, že má slabý žaludek. Ať je to ovšem cokoli, mně je to vlastní a tím to končí."
"A opravdu neznáš žádnou výjimku?" zeptal se Thorvald Einarsson s hlavou nakloněnou na stranu; napadlo mě, že předtím asi pil, i když dělal dojem člověka zcela střízlivého.
"Thorvalde," obrátila se na něj abatyše, "nedovedu si představit, co bys od téhle postarší tělesné trosky očekával, ale jestli prahneš po mých vráskách, povadlých prsech a hubených, splasklých hýždích, honem si poslož, vezmi si, co chceš, a potom mě pro slávu nebes nech spát - jsem na smrt unavená."
Řekl na to velmi tichým hlasem; "Potřebuju zlomit tvou moc. Podrobit si tě."
Rozpřáhla paže v bezmocném gestu. "Ach, Thorvalde, Thorvalde! Vždyť já jsem jen stará, více než čtyřicetiletá žena! Kde je ta moje moc? Jediné, co umím, je mluvit!"
"No právě," přikývl. "Právě tak to děláš. Mluvíš a mluvíš a mluvíš, a nakonec každý udělá to, co si přeješ. Viděl jsem to!"
Abatyše se na něj příkře podívala. "Tak prosím. Když nemůžeš jinak. Ale být tebou, Severane, radši bych se pomilovala se svou matkou. Mysli na to, až mi budeš vyhrnovat suknici."
To ho zarazilo. Tlumeně zaklel a převalil se zády k nám. Potom několikrát zarazil tu dýku vedle sebe do slamníku. Pak ji zasunul pod stočený kus látky, který mu sloužil jako polštář. My jsme žádnou podušku neměli, a když jsem si chtěl něco takového udělat z cípu pláštěnky, nepodařilose mi to. Pomyslel jsem si, že Severan se asi bojí Boha, kterého má Radegunda v sobě, a potom na to, jak sestra Hedvika donachova zrudla, a snažil jsem se přijít na to proč. A potom jsem si začal představovat ty skákající velryby a tuleně, co zřejmě vypadají jako nějací velcí psi, když umějí štěkat, a potom ti tuleni vyskočili z vody na pevninu a rozeběhli se k našemu slamníku a začali mě olizovat velikými ledovými, mokrými jazyky, až jsem se celý roztřásl a vyskočil - a v tu chvíli jsem se probudil. Abatyše Radegunda už vedle mě neležela - to bylo to teplo, které jsem postrádal - a pomalu přecházela po místnosti. Po pár krocích se vždycky zastavila, sukně jí při tom slabě zašustily. Dávala si pozor, aby se spícího Thorvalda ani nedotkla. Kousky dřeva, které dosud žhnuly v popelu v krbu, malou pracovnu slabounce osvětlovaly, ale okenicemi nepronikal ani pramínek světla; byly pevně uzavřené, aby dovnitř nešla zima. Sledoval jsem, jak abatyše poklekla pod prostým dřevěným křížem, který visel na stěně, a slyšel ji odříkávat nějaká latinská slova. Myslel jsem, že se modlí. Ale potom najednou promluvila ztišeným hlasem:
",Nevolej k sobě Apollóna a Múzy, to jsou jen hluché a prázdné věci.' Ale i ty jsi hluchý a prázdný, Člověče Hřeby Probitý."
Potom se zvedla a znovu začala přecházet. Vzpomínka na to mě ještě teď děsí, protože se to dělo uprostřed noci a slyšel jsem ji jen já, nikdo jiný - ovšem ona si myslela, že spím; hovořila dál tím tichým, vyrovnaným hlasem, jako by byl jasný den, jako by jen cosi někomu vysvětlovala, jako by to, co celé roky přechovávala v hlavě, muselo konečně ven. Avšak já jsem v tom tehdy neshledával nic znepokojivého, protože jsem se domníval, že abatyše možná musejí takové věci dělat, a nezdálo se, že by byla rozhněvaná, rozčílená nebo vystrašená; její hlas zněl klidně, jako by hovořila o tom, co klášteru vynáší včelařství (o tom jsem ji často slyšel mluvit) nebo o prodeji vína z klášterních sklepů (i o tom často

mluvila), a na tom nebylo nic znepokojivého. A tak jsem poslouchal, co si při tom přecházení po temné místnosti povídá.
"Pořád jenom mluvím a mluvím sama se sebou. Ale člověk nemůže opustit svoje koťátka a štěňátka - to by bylo kruté. A jako abatyše Radegunda mám aspoň vždycky něco na práci. Jenže už té abatyše Radegundy začínám mít plné zuby. Každé ráno ji na sebe oblékám podobně jako šaty, a pak musím celý den poslouchat ty hlupáčky, jak se modlí. Svatá Radegunda, spravedlivá Radegunda, která se nikdy nerozzlobí, nikdy po ničem nelační a na nikoho nežárlí, laskavá Radegunda, která se obětuje pro ostatní, a pořád mluví, mluví, mluví, až se jí to bublavě vaří v hlavě, a nikdo ji stejně neslyší a nerozumí jí, nikdo jí neodpoví. Ne, ani tehdy na jihu, jenom tu a tam nějaká řádka, všechno napsané lidmi dávno mrtvými. Cítili stejně jako já? Že svět je jenom obrovská školka plná hašteření nad hračkami a dětí, které mě pokládají za bohyni, protože jim neberu panenky nebo brčka nebo z dřívek vyrobené koníky?
Chudáčkové, kdyby věděli! Jak je snadné být umírněný, když se nepociťuje žádná radost, když se nic nemiluje, když je tak snadné se nebát, když život není o nic lepší než smrt. A jak snadné něco vymýšlet, když nezáleží na tom, bude-li to mít úspěch.
Tak si říkám, jestli by se divili, kdyby zjistili, na co jsem myslela, když mi Thorfinn přiložil dýku k hrdlu. Byla jsem prostě zvědavá! Ale on by to stejně neudělal, vždycky se jenom tak kasá. A oni mě asi považovali za dvojnásob svatější, že jsem se nebála smrti.
Tak proč se vlastně nezabít, bezbožná sestro Radegundo? Brání ti v tom snad tvoje náboženství? Myslíš tím svaté studánky a svaté stromy a požehnané světce s jejich požehnanými relikviemi a hloupý stud sestry Hedviky a úlek ubohé šílené Sibihd, když ji svaté tělo Páně nedokázalo ochránit a požehnaná láska požehnané Panny Marie nedokázala zadržet jediný ostrý hrot dýky? Prázdné řeči! Uschlé listy a větévky, polámané rákosí, špína, kterou smetáme z podlahy, když se jí tam nahromadí příliš. Žádná svatost nemá s tím vším nic společného. Každé místo je stejně svaté jako každé jiné, každá věc stejně svatá jako kterákoli jiná, od výměšků v Thorfinnových střevech až ke skalám v horách. Jako by všechna místa a všechny věci nebyly pouze mráčky plynoucí před našima slabýma očima, aby je chránily před vší tou slávou, věčnou září planoucí všude kolem nás, záplavou světla, která je ve všem a sama vším! Ta mi brání vrhnout se do řeky, ale nikdy ke mně nemluví, nikdy mi neříká, co mám dělat, pro ni je dobro a zlo totéž - ne, je to něco jiného než dobro či zlo. Je to… Vím jenom, že to není Bůh. Nic víc.
Nuže, lidé milí, je vaše Radegunda čarodějnice nebo démon? Překypuje pýchou, nebo je hodna zavržení? Možná je opravdu čarodějnice. Jednou, je to už dávno, jsem se svěřila starému Gerbertovi, že stačí, abych zavřela oči, a vidím věci nesmírně vzdálené, a dokázala jsem mu to, a on se nade mnou rozplakal a uložil mi velké pokání. "Pokud to přichází samo ze sebe, může to být dar Boží, dcero, ale je to spíše dílo démona, proto to nezkoušej!" A pak jsme se modlili a já jsem mu řekla, že ta schopnost mě už opustila, abych trochu ulehčila usoužené mysli toho starouška, ale nebyla to pravda, samozřejmě. Viděla jsem Turecko stejně dobře jako jeho, i místa mnohem vzdálenější: zakrslé divoké lidi, prohánějící se na koníčcích po širých pláních, podivné vysoké tvory ve velkých městech se zvláštním pohledem v nezvykle šikmých očích někde ještě mnohem dál, a také nekonečná moře a rozlehlé pevniny a města plnější zlata než Cařihrad a znovu vodstva, která mě dělila od domova, protože svět je koule, jak říkali staří mudrci.
Ale v průběhu těch dlouhých let jsem s tím přestala. Radegunda na to asi neměla čas. Kromě toho, když jsem ty dveře pootevřela, viděla jsem jenom obrázky, jako v knize, a nedávalo mi to žádný smysl, a časem, když jsem jich viděla už tolik, přestaly mě zajímat. Teď mě přitahují jiné dveře; když se trochu pootevřou, jen na škvíru, zahlédnu za nimi podivuhodné věci. Jako třeba Ranulfa, Thorvaldova synovce, jehož kůň měl to zvláštní jméno. Ty dveře jsou zajímavé, ale velmi těžké; po chvíli se vždycky zase zavřou. Možná se mi je podaří otevřít dokořán až na smrtelné posteli.
Ten lišák spí. Je zatím ze všech nejchytřejší; je v něm něco, co mě alespoň občas ponouká, abych se s ním začala bavit. Ale pořád je to z valné části jenom lišák. Možná časem…
Podíváme se na něj. Ano, tvrdě spí. A štěňátko Sibihd taky spí, i když se bojím, že ho brzy potrápí nějaký zlý sen, a koťátko Thorfinn také spí, celé ustrašené, stejně jako když je vzhůru, a mává kolem sebe tlapkami, aby ho ve spánku něco nezardousilo."
Abatyše se potom odmlčela a přešla k zabedněnému oknu, jako by se z něj chtěla podívat ven, a tak jsem si myslel, že se z něj skutečně dívá, nikoli ovšem očima, jestli všichni lidé kolem spí; to celý život dělávala každou noc: chtěla vědět, jestli jsou všichni v bezpečí a v pořádku. Ale jestlipak nepozná, že já jsem vzhůru? Neměl bych se honem pokusit usnout, než mě přistihne? Pak se mi najednou zdálo, že se ve tmě usmívá, i když jsem ji neviděl. Tím tichým, vyrovnaným hlasem řekla: "Spi nebo buď vzhůru, Chlapče Oznamovateli, mně je to jedno. Nic důležitého jsi neslyšel, jenom jak hloupá abatyše mluví sama se sebou, jenom jak Radegunda dává sbohem Radegundě, jenom jak Radegunda odchází - neplač, Chlapče Oznamovateli, já jsem pořád tady - jen Radegunda odešla. Tenhle Seveřan a já máme něco společného: u nás obou vypadá mysl jako velký dům s mnoha místnostmi, které jsou uzamčené. A my se jako ubožáci tísníme jen v několika, jako chudáci, ačkoli bychom mohli volně přecházet z jedné do druhé, vznešeně jako princové. To osud tam z toho Seveřana dokázal uzavřít tolik součástí - vidíš, Chlapče Oznamovateli, neříkám mu jménem, ani potichu, to by mohlo někoho probudit - ale říkám si, jestli ten, kdo tam zavřel na závoru mě, nebyla sama Radegunda, ona a starý Gerbertus, jemuž jsem zčásti věřila - ti dva a dlouhé roky, po které jsem byla Radegundou a dělala všechno jako Radegunda a předstírala, že myslím jako Radegunda, a ty nekonečné lži, které musela Radegunda každému říkat, a Radegundina naprostá a nesnesitelná osamělost."
Znovu se odmlčela. Tentokrát mě její slova opravdu zmátla: jak říkala, Že tam není, přestože tam byla, jak mluvila o tom životě v zamčených malých místnostech - vždyť klášter byl přece nepochybně nejnádhernější stavba na celém světě a jistě největší; a jak by mohla být osamělá, když ji všichni lidé tak milují? Ale ona pak pokračovala hlasem tak tichým, že jsem ji téměř neslyšel:
"Ubohá Radegunda! Tak unavená ze všech těch lží, které musela říkat, a z šálení, kterého se dopouštěli muži a ženy s

kulatými límečky kolem krku, z uplácení chutným jídlem za dobré chování a z opatrného poškubávání vodítkem, které téměř není vidět ani cítit. A u těch Seveřanů to bude totéž: samé lži a pochlebování a spousta práce, která nebude nikdy končit a vůbec nebude vidět, takže Radegunda bude nakonec ležet jako unavená opice v kleci, slabá a zesláblá hlady, a už se nikdy nezmátoří.
Nechme ji tedy umřít. A je to: Radegunda je mrtvá. Radegunda odešla. Ty dveře byly možná tak těžké proto, že za nimi stála z druhé strany a tlačila je proti mně. Teď se třeba otevřou dokořán. Dívala jsem se už na všechny strany: na východ, na sever, na jih i na západ, ale je jedno místo, kam jsem se ještě nepodívala, a teď tak učiním: pryč z té koule, co nejdál. Zkusme to…"
Náhle se zarazila. Začal jsem usínat, ale to ticho mě probralo. A pak jsem uslyšel, jak abatyše zoufale oddechuje, jako by k ní přicházela smrt, a pak začala šeptem prosit tak žádostivě a úporně, až mi hrůzou vstávaly vlasy: Kde jsi? V příštím okamžiku rozrazila okenice a s největší možnou silou volala: Pomozte mi! Najděte mě! Ach, přijďte, přijďte, přijďte si pro mě nebo umřu!
Thorvalda to probudilo. S jakousi severskou kletbou se vrávoravě postavil na nohy, připnul si opasek s mečem a sáhl rukou po dýce; už předtím jsem si všiml, že Seveřané si s ní často rádi hrají. Abatyše už mlčela. Thorvald si zhluboka oddechl, uff!, vyhrábl z krbu kousek žhavého popela a zapálil olej v lampičce. Když se z ní začalo kouřit, postavil ji na poličku, pověšenou na zdi.
Pak řekl německy: "U všech ďasů, ženská! Co se stalo?" Odvrátila se od okna. Vypadala, jako by nás vůbec neviděla, jako by byla zmámená radostí tak silnou, že ji nebylo možné zvládnout, jako někdo, kdo se podíval přímo do slunce a je jím dosud oslněn tak, že všechno mu připadá proměněné a celý svět jako by patřil Bohu a všechno na něm nebesům. Tiše řekla, objímajíc sama sebe: "Moji lidé. Moji skuteční lidé."
"O čem to mluvíš?" ptal se jí.
Zdálo se, že ho už vidí, ale jenom jako předtím nás viděla Sibihd; nemám na mysli tu hrůzu, kterou na ní bylo vidět, ale to, jak se dívala skrze nějaký jiný prostor, jako někdo, kdo se vrací z jakéhosi požehnaného navštívení, z něhož se nemůže probrat. Týmž tichým hlasem oznamovala: "Přicházejí si pro mě, Thorvalde. Není to nádherné? Už celý rok vím, že se něco stane, ale netušila jsem, že to bude právě to jediné, po čem v celém světě toužím."
Prohrábl si vlasy. "Kdo přichází?"
"Moji lidé," řekla a tiše se zasmála. "Ty to necítíš? Já ano. Musíme počkat tři dny, protože přicházejí velmi z daleka. Ale potom - ach, počkej, uvidíš!"
"Něco se ti zdá," řekl. "Zítra odplouváme."
"Ale ne," odmítla to abatyše prostě. "To nemůžeš udělat, protože by to nebylo správné. Řekli mi, abych počkala. Kdybych odtud odešla, nemuseli by mě najít."
Thorvald promluvil velmi pomalu: "Ty ses zbláznila. Nebo je to nějaká šalba."
"Nic takového, Thorvalde," ujišťovala ho. "Proč bych tě chtěla ošálit? Jsem přece tvoje přítelkyně. A ty jistě rád ty tři dny počkáš, protože i ty jsi můj přítel."
"Jsi šílená," opakoval. Vykročil ke dveřím, ale ona se postavila před něj a padla na kolena. Všechna její rozvážná chytrost jako by ji opustila, nebo to možná předtím byla bývalá Radegunda, u které se vždycky projevovala. Tahle žena se chovala jako dítě. Spínala ruce a z očí jí tryskaly slzy. Úpěnlivě ho prosila:
"Taková maličkost, Thorvalde. Pouhé tři dny! A jestli nepřijdou, tak s tebou půjdu, kam si budeš přát. Ovsem přijdou-li, nebudeš toho litovat, to ti slibuju. Oni jsou úplně jiní než lidé tady, a tam u vás se to ničemu tady nepodobá. Po ničem nemůže duše víc prahnout, Thorvalde!"
Vyzval ji: "Vstaň, ženo, proboha!"
"Když budu moct zůstat," žadonila s mnohoslibným, trochu ustrašeným úsměvem na zrůzněné tváři, "zavedu tě k pokladu staré abatyše, Thorvalde."
Odstoupil od ní, opět zřetelně rozhněvaný. "Tak tohle je ta statečná stará čarodějnice, která pohrdá smrtí?" zasmál se trpce. Opět se vydal ke dveřím, ale ona se vymrštila jako had a opřela se o ně.
A stále plna té zvláštní dětské nevinnosti ho prosila: "Nebij mě. Neodstrkuj mě. Jsem tvoje přítelkyně!"
"Chceš říct," hněval se, "žes mi uvázala provázek kolem krku a vodila mě na něm jako husu. A já už toho mám dost!"
"To já ale teď už nedokážu," vyhrkla abatyše bez dechu, "teď, když se dveře otevřely. Už nemám tu sílu." Napřáhl ruku, aby ji udeřil, a ona se schoulila a zakvílela: "Nebij mě! Nestrkej do mě! Prosím, Thorvalde!"
"Jdi mi z cesty, ty stará čarodějnice!" křikl na ni.
Začala usedavě vzlykat. "Jedna je tady, ale jiná přijde! Jedna je pohřbená, ale jiná povstane! Ona přijde, Thorvalde!" A potom dodala tichým naléhavým hlasem: "Neotvírej tyhle poslední dveře. Je za nimi někdo, kdo je zlý, a já se bojím…"
Ale bylo vidět, že Thorvald je velmi rozzlobený a zklamaný a nechce jí naslouchat. Přece jen ji udeřil podruhé a ona znovu padla na zem, ale tentokrát se zoufalým výkřikem, zakrývajíc si tvář rukama. Uvolnil závoru na dveřích, abatyši překročil, a pak už jsem slyšel jen jeho kroky, vzdalující se po chodbě. Abatyši jsem viděl naprosto jasně; tehdy mě nezarazilo, jak je to možné, v tom chabém světle olejové lampičky, která všecko zastírala svým opilým tancem, ale já jsem opravdu zřetelně viděl každou vrásku v její tváři, jako by byl jasný den; a v tom světle jsem viděl Radegundu naposledy.
Měli jste někdy příležitost navštívit královský nebo knížecí dvůr a naslouchat tam vypravěčům? Jsou tací, kteří se v tom umění vyznají tak dokonale, že vám nejen sdělí, co která postava příběhu říkala nebo konala, ale dovedou výrazem tváře a pohyby těla vyjádřit všechno tak, jako by ti lidé stáli před vámi, a když ten příběh skončí, jste pak velmi překvapeni, protože jste uvěřili, že se vám odehrával přímo před očima, a máte pocit, jako by ti lidé najednou přestali existovat; zapomněli jste, že vám jen kdosi vyprávěl příběh.
Něco podobného se stalo se ženou, která bývala Radegundou. Nijak se nezměnila, stále to byly tytéž Radegundiny

šedivé vlasy, vrásčitá tvář a staré tělo v hnědých šatech venkovské ženy. A přesto to najednou byl někdo cizí, kdo z abatyše Radegundy vystoupil jako z roucha, které sklouzlo na podlahu. Tahle cizinka byla bez citu, ačkoli jí na tvářích dosud stály Radegundiny slzy, a zmizela z ní všechna radostná laskavost. Vstala, aniž věnovala pozornost šatům, které si před tím ušpinila; jako by patřily do nějaké příhody, která se jí vůbec netýká. Hlasem, který jsem ještě nikdy neslyšel, v němž nebyla ani stopa jakéhokoli citu, jako by vůbec nešlo o ni ani o Thorvalda Einarssona a jako by nikdo z nás nestál za sebemenší pozornost, zavelela:
"Thorvalde, otoč se."
Někde vzadu v chodbě se cosi ozvalo.
"A teď pojď zpátky. Sem."
Zazněly kroky, které se stále přibližovaly. A potom hřmotný Seveřan neohrabaně vešel dovnitř - trhaně, křečovitě, jako by ho někdo vlekl na provaze. Obličej měl zalitý potem. Ptal se:
"Ty - co to se mnou děláš?"
"To, co musím," odpověděla. "Zvedni pravou paži, lišáku. A teď levou. A teď obě dolů. Dobře."
"Ty… trolle!" vydechl.
"Když myslíš," řekla. "A teď mě poslouchej. Je v tobě schovaný muž, ale nemá smysl snažit se k němu dostat. Před chvílí jsem se o to pokoušela, když jsem se znovu narodila, ale je pohřben příliš hluboko, ale teď už mi narostl zobák a ostré drápy a přestal mě zajímat. Už je skoro ráno. A tví chlapci se začínají budit. Půjdeš ven a řekneš jim, že tu musíme ještě tři dny zůstat. Nejsi hloupý, vymysli si nějaký důvod, jemuž budou věřit. A nesnaž se nikomu vyprávět o tom, co se tu večer stalo; zjistil bys, že to nesvedeš."
"Přijdou… lidi," vypravil ze sebe. Pokoušel se otočit hlavu, ale začal se jen o to víc potit.
Zvedla obočí. "Proč by chodili? Nikdo nic neslyšel. Nic se nestalo. Půjdeš ven a budeš se chovat stejně jako vždycky a já budu dál hrát Radegundu. Jenom tři dny. Potom jsi volný."
Nepohnul se. Bylo na něm vidět, že je pro něj velmi obtížné takhle poslouchat. Lil se z něj pot a všechny svaly se na něm napínaly.
Řekla mu:
"Lišáku, nemuč se zbytečně. A nezlob mě; nemám tě ráda. Jednám s tebou shovívavě, protože se mi pořád ještě zdáš méně nelidský než ostatní; nenuť mě, abych přitvrdila. Aby bylo jasno: právě jsem zlomila Thorfinnovi vaz, protože jsem zjistila, že mu ta změna prospěje. Nenuť mě, abych udělala totéž tobě."
"Nic horšího - než smrt," vyrazil ze sebe Thorvald.
"Že ne?" zeptala se, a v příštím okamžiku ječel a drásal si oči. "Už je otevři," řekla, "zrak se ti vrátil." A dodala: "Nemíním se zatěžovat vymýšlením horších věcí, jako třeba aby ti červi začali žrát střeva. Nebo si přeješ, aby tví synové zahynuli a umřela ti žena? A teď jdi. A chovej se jako vždycky," dodala ostře a ten hromotluk se otočil a vyšel ven. Když se na něj člověk díval, nebylo na něm vidět nic neobvyklého.
Viděl jsem tedy, jaký trest stihl toho zlosyna, jehož druhové pobili tolik našich lidí a chtěli je odvést do otroctví, ale vůbec jsem ho nelitoval. Avšak přesto mi přišlo líto, že asi neuvidím ty štěkající tuleně a skákající velryby, a on byl svým způsobem přitažlivý člověk. Avšak ve chvíli, kdy odešel, jsem na všechno zapomněl, protože jsem se teď hrozně bál té zvláštní osoby nebo démona nebo kdo to vlastně byl, protože mi bylo jasné, ať v té místnosti byl se mnou kdokoli, abatyše Radegunda už to nebyla. Bylo mi taky jasné, že ten tvor v každém okamžiku přesně ví, kde jsem a co dělám, i když jsem potichu jako myška, a bylo pro mě neřešitelnou hádankou, co si mám počít, když jsem najednou na tváři ucítil měkké prsty. Byl to ta žena-démon, která rychle a tiše sáhla za sebe a vyhmátla mě.
Budete mi teď věřit? Zčistajasna bylo všechno naprosto v pořádku. Nechci tím říct, že se ten zjev znovu proměnil v abatyši, o tom jsem i nadále velmi vážně pochyboval, ale najednou byl vzduch plný světla a nic nenarušovalo pohodu, kterou jsem pocítil, protože můj žaludek byl zcela nasycený štěstím, jako bych byl přinejmenším opilý. Je-li abatyše Radegunda skutečně démon, udělal si někdo z jejích lidí opravdu velikou legraci. A když jsem o tom přemýšlel, nezdálo se mi, že by to byl právě zlý démon, strach z něj sice šel, ale zabíjet zřejmě nehodlal. Jistě, zabil Thorfinna. Ovšem Thorfinn byl muž velmi zlý. A cožpak i andělé Boží nemilosrdně nehubili nehodné lidi? Možná i abatyše byla anděl Boží, ne žádný démon, ovšem pokud skutečně byla anděl, proč Seveřany nezničila hned, jak se objevili, a nezachránila tu spoustu našich lidí? A pak mě napadlo, že ať už je to anděl, nebo démon, už to není abatyše a už mě nebude tak milovat, a kdybych nebyl tak zmámen těmi šťastnými pocity, které mě hřály v útrobách, byl bych se nad tím určitě rozplakal.
Zeptal jsem se: "Co ten zlý Thorvald, neosvobodí se, démone?"
"Ne," řekla. "I když já budu spát."
Ale už mě nemiluje, pomyslel jsem si.
"To víš, že tě miluju," ujistil mě ten podivný hlas, ale nebyl to hlas abatyše Radegundy, a tak to nic neznamenalo, ovšem ty měkké prsty se mě dotkly znovu a vyzařovala z nich laskavost, i když to byla laskavost velmi zvláštní.
Spi, přikazovaly mi.
A já poslechl.
Po příští tři dny jsem se potají velmi bavil, když jsem viděl, jak se lidé tomu démonovi klaní a líbají mu ruce a pláčou, protože se sám obětoval, aby je vykoupil. To jim totiž řekla sestra Hedvika. Mladý Thorium se šel před tím v noci vyčurat, upadl ve tmě přes nějaký kámen a zlomil si vaz; což naši lidé slyšeli docela rádi, i když to nedávali najevo. Ale ani jeho druhům to podle všeho příliš nevadilo, až na jednoho mladého Seveřana, který asi býval Thorfinnovým přítelem a teď se tvářil velmi zasmušile. Thorvald mě a tu ženu-démona na noc vždycky zamykal v abatyšině pracovně a vydával se (alespoň se to říkalo) za nějakou mladší ženskou, ale démon se pak celou noc choval tiše a já si vedle něj spokojeně hověl, v žaludku mě šimral příjemný pocit a o nic jsem se nestaral.

Třetího rána jsem se probudil docela klidně. Démon - nebo abatyše, protože za dne se tolik podobal abatyši Radegundě, že jsem tomu nemohl uvěřit - mě vzal za ruku a společně jsme kráčeli k Thorvaldovi, jenž na břehu řídil nástup lidí, kteří měli být odvezeni do otroctví, do člunů Severanů. Naši lidé tam postávali, naříkali a lomili rukama; bylo mi to divné, protože abatyše přece slíbila, že vybere ty, jejichž odchod bude nejméně bolestivý, ale teď už dávno vím, že nejméně zdaleka neznamená vůbec ne. Bylo ošklivo, mlhou padal studený déšť a někteří z Thorvaldových mužů se s ním bavili hodně nakysle, samozřejmě v severštině, ale on je brzy dokázal usadit - špatným počasím se přece nedají otrávit. Démon stál blízko něj a tichým hlasem, aby to nikdo neslyšel, ho německy vyzval: "Povíš jim, že jdeme hledat poklad staré abatyše, a potom půjdeme společně do lesa."
Promluvil ke svým lidem seversky. Zamračili se, ale nakonec se dohodlo, že dva z nich musejí jít s námi, protože démon prohlásil, že poklad méně než tři lidé neunesou. Démon mluvil a choval se úplně stejně jako abatyše Radegunda, samý úsměv, a tak se nechali ošálit. Vydali jsme se do lesa za vesnicí. Déšť stále sílil a půda nám začala pod nohama měknout. Když nám vesnice zmizela z dohledu, začali se ti dva Severané opožďovat, ale Thorvald si toho podle všeho nevšiml. Ohlédl jsem se a viděl, jak jeden z těch mužů stojí v blátě na jedné noze jako husa a druhý opodál s hlavou vyvrácenou a ústy otevřenými, takže mu do nich prší. Šli jsme dál, země nám čvachtala pod nohama a všichni jsme už byli docela promoklí. Thorvaldovi se vlasy lepily k tvářím a démonovi jeho stará hnědá pláštěnka na tělo. Žena-démon najednou začala chraptivě dýchat a s výkřikem si opřela ruku o bok. Pláštěnka z ní spadla a ona se vzápětí mezi mokrými stromy klopýtavě rozběhla pryč od nás. Zdálo se, že pláče, ale to jen ztěžka dýchala.
A pak jsem před námi hustým deštěm mezi holými kmeny uviděl zvláštní záři, a jak jsme se blížili, byla stále jasnější, až bylo docela zřejmé, že to není nic takového jako plápolající oheň v noci, ale přívětivý, rovnoměrný jas, jako by sluneční paprsky prorážely mraky, příjemně, bez větší síly, jak se často stává začátkem roku.
A pak se najednou v té záři objevily jakési postavy, muži i ženy, všichni v bílém, a vztahovaly k nám paže, a žena-démon se k nim rozeběhla a něco v pláči volala a vůbec nedbala větví, které jí šlehaly přes tvář a tělo. Několikrát upadla, ale rychle se zase zvedla. Když doběhla k těm podivným lidem, začali ji objímat; bál jsem se, že jim bláto a špína z jejího oděvu poskvrní bílá roucha, ale nečistota z nich ihned opadávala, jako by se na těch čistých oděvech nedokázala udržet. Žádná z těch podivných postav nepromluvila, stejně jako abatyše - to už jsem věděl, že to žádný démon nebyl, ať už to bylo cokoli - ale cítil jsem, že spolu hovoří, jako bych si to v duchu představoval, i když jsem nechápal, jak je to možné, a nerozuměl jsem tomu, co říkají. Zvláštní bylo, že když jsem se k nim dostal blíž, zjistil jsem, že nestojí na zemi, jak by se přirozeně čekalo, ale jaksi výš, uvnitř té záře, a že ta jejich bílá roucha se vůbec nepodobají tomu, co nosíme my, protože jim lnula k tělům tak těsně, že bylo vidět nohy až nahoru, kde se spojovaly, dokonce i u žen. Někteří z nich se nám podobali, většina však měla temnější pleť a někteří jako by měli tváře potřené sazemi - takoví lidé žijí v odlehlých částech světa, jak jsem později zjistil, a je to jejich přirozená barva. A někteří měli ty zvláštní šikmé oči, jak o nich mluvila abatyše. Ale to nejpodivnější vám teď ještě neřeknu. Když se abatyše se všemi poobjímala a zulíbala a všichni plakali, obrátila se a podívala se na nás, na Thorvalda, který tam stál jako zkamenělý, i na mě, jenž ztratil všechen strach a v čirém okouzlení k nim postoupil co nejblíže, neboť z těch lidí sálala nesmírná radost a zářilo úžasné světlo, mírné jako jarní paprsky, a přesto silné, jako když jaro s konečnou platností přemůže zimu. "Pojď ke mně, Thorvalde," vyzvala ho abatyše a z její tváře nebylo možné poznat, zda ho miluje nebo nenávidí. Když se k ní potácivě přiblížil, dotkla se prsty jeho čela a jemu se zvedl horní ret jako psovi, když vrčí.
"Jak dobře víš," řekla abatyše klidně, "nemám tě ráda a chci se ti pomstít. Zavázala jsem se k tomu přísahou před třemi dny, a takový závazek není lehké zrušit."
Viděl jsem, že se znovu zašklebil a odvrátil od ní oči.
"Já musím brzy odejít," řekla, stále velmi klidně, "protože jsem tu mohla dlouhá léta přebývat pouze jako Radegunda, a Radegundy už není. Nikdo z nás tu nemůže zůstat dlouho, ve své pravé podobě, ani v našich původních tělech, protože kdyby se tak stalo, zešíleli bychom jako Sibihd nebo vešli do řeky a utopili se nebo sami zastavili tepot svých srdcí - tak ubohým, zlotřilým a surovým by nám váš svět připadal. A nemůžeme sem přicházet ve větším počtu, protože je nás málo a nemáme dost síly a musíme se hodně učit a studovat vás, abychom vás pak mohli vychovávat a pomáhat vám, aniž bychom všechno zmařili vinou své nevědomosti. A ať moudří nebo nevědomí, nezmůžeme nic, pokud nepřimějeme vás, lid, z něhož jsi vzešel, abyste nám v tom pomáhali.
Tohle je tedy má pomsta," pokračovala, a Thorvald jako by se svíjel pod dotykem jejích prstů, přestože byly tak lehké. "Nadále nebudeš Thorvald Sedlák ani Thorvald Mořeplavec, ale Thorvald Mírotvorce. Thorvald Odpůrce války, kterého bude přivádět k zuřivosti každé krveprolití a bude si zoufat nad jakoukoli krutostí. Nedokážu prodloužit tvůj život - tato moc je mi odepřena - ale obdařím tě tímto: do konce svých dnů, ať přijde dříve nebo později, si budeš vědom, že je nad tebou něco Vyššího, stejně jako jsem si toho vědoma já, a budeš vědět, že to není ani dobro, ani zlo, stejně jako já, a tohle vědomí tě bude neustále znepokojovat a děsit, stejně jako znepokojuje a děsí mě. A kvůli tomu, jakož i skrze mnoho dalších věcí, nepozná Thorvald Mírotvorce nikdy mír v duši.
Teď se vrať do vsi, Thorvalde, a pověz svým druhům, že jsem byla přijata do společnosti svatých, přímo do nebe. Můžeš tomu i věřit, chceš-li. A to vše je tedy má pomsta."
Potom od něj odtáhla paži a on se obrátil a kráčel pryč od nás jako ve snu, s rukou zvednutou před sebou, jako by zjišťoval, jak moc prší, a občas vrávoraje, jako by se probíral z nějakého vidění.
A já jsem začal truchlit, protože jsem věděl, že ona s těmi podivnými lidmi odejde, a bylo mi, jako by ode mne odcházela všechna láska a péče a světlo světa. Přišoural jsem se až k ní, protože jsem se chtěl nepozorovaně vetřít do té záře, abych mohl odejít s nimi, ale ona mě spatřila a řekla mi: "Hlupáčku Radulfe, to nemůžeš!" A bolest, kterou jsem při tom pocítil, jsem ještě nikdy předtím nezakusil. Rozbrečel jsem se.
"Pojď ke mně, dítě," vyzvala mě a já jí klesl ke kolenům s hlasitým pláčem. Cítil jsem tu záři kolem sebe, neuvěřitelně jasnou a dobrou a teplou, která ze mě snímala veškeré moje hoře, a potom se abatyše dotkla mých vlasů.

"Vzpomínej na mě," zašeptala. "A buď šťastný."
Přikývl jsem a chystal jsem se vzhlédnout k její tváři, ale když jsem tak učinil, byla už pryč i se svými přáteli. Ne, nevystoupili k obloze, jak byste si mysleli, ale jako by kvapně mizeli někam dozadu mezi stromy - ačkoli ty byly pořád jaksi až za nimi; ta záře rychle pohasínala, oni se rozplývali do deště a nakonec zmizeli docela.
A rázem nebylo po dešti ani památky. Ne že by se mraky rozestoupily nebo vyšlo slunce - v jedné chvíli pršelo a bylo zima, a v příští bylo nebe čistě modré od obzoru k obzoru, byl krásný, slunečný, svěží, jasný den a měli jsme báječné počasí. Zaplavil mě silně podivný pocit že se ty zvláštní bytosti na uskutečnění takového velkého zázraku asi sotva stačily dohodnout a že provést něco takového muselo být i pro ně obtížné, ale asi si myslely, že mu stejně nikdo nebude věřit o nic víc než všem ostatním divům, o kterých se mezi lidmi mluví. A že Thorvald to bude mít se svými lidmi mnohem snazší, když se k nim teď vrátí se vzrušenými slovy o Svatých a o Nebi - a ono se to potom skutečně potvrdilo.
Nuže, to už je skoro celý ten příběh. Přikázala mi: "Buď šťastný." A já tedy šťastný jsem. Dokonce mi tak říkají - Radulf Šťastlivec. Jistě: i já mívám občas potíže a občas bývám nemocný, ale vždycky v sobě najdu nějaký teplý koutek pohody, do kterého se můžu uchýlit a v němž se mi všechno lépe snáší - jako když si cestovatel za chladné noci někde v pusté divočině rozdělá oheň a posadí se k němu. Když mě skutečně začne něco trápit, nějaká starost či nesnáz, vzpomenu si na její prsty, jak se dotýkaly mých vlasů, a vždycky se mi podstatně uleví. Takže jsem od ní možná nakonec dostal ten nejlepší dar. A taky mi řekla: "Vzpomínej na mě." A já tak činím - vzpomínám na každou maličkost, na každou chvíli, kterou jsem s ní strávil, i když se to všechno událo, když jsem byl ještě děcko, jemuž tehdy bylo stejně málo let jako teď mému vnukovi. Proto vám taky o tom všem můžu dnes vyprávět.
Co bylo dál? Tři dny poté, co Seveřané odpluli, se Sibihd vrátil rozum - nikdo nevěděl, jak se to stalo, jen já jsem něco tušil! A Thorvald Einarsson? Doslechl jsem se, že když mu pak v Norsku umřela žena, odešel do Anglie a skončil tam svoje dny jako mnich, ale je-li to pravda, to bych odpřísáhnout nemohl.
Vím jenom, že i když mi říkají Radulf Šťastlivec - budiž jim to přáno -, není málo toho, co mě trápí. Byla abatyše Radegunda démon, jak říká ten nový kněz? Nemůžu tomu věřit, i když on tvrdí, že to, co říkala, byly napůl nesmysly a napůl rouhačské bláboly - ptal jsem se ho na to. Otec Cairbre, než ho Seveřané zabili, nám vyprávěl o Sidhech, irských pohádkových bytostech, které svoje děti podstrkují do lidských kolébek, a když jsem si připomněl, že Radegunda už ve dvou letech četla latinské knihy a byla potom tak nesmírně učená, napadlo mě, že třeba byla právě takové dítě; možná nevíte, že Sidhové v těch kolébkách nenechávají svoje vlastní děti, ale děti jiných pohádkových bytostí, které jsou třeba i několik set let staré, a ty si pak nakonec pro ty svoje potomky vždycky přijdou. Ale takhle to být nemohlo, protože Otec Cairbre také říkal, že Sidhové jsou zlí a krutí a nemají duši. A do takových měla abatyše Radegunda, stejně jako ti, co si pro ni přišli, nesmírně daleko. I když zlomila Thorfinnovi vaz. Ovšem co když si ho přece jen srazil sám čirou náhodou, jak jsme si tehdy všichni mysleli, a ona pak Thorvaldovi namluvila, že mu ho zlomila ona jenom aby ho postrašila? Měla velkou duši, do které se určitě vešlo víc žalu i radostí než do duší našich, ať si ten kněz říká, co chce. On ji přece nikdy neviděl, nepocítil žádnou její strast, nebyl svědkem její osamělosti, neslyšel ji mluvit o té oslepující záři, která nás obklopuje - a co ta mohla znamenat jiného než Boha samotného? I když mluvila o krucifixu jako o hluché a prázdné věci, nemyslela tím Krista, jak asi tušíte, ale jen ten samotný kus dřeva, neboť sestrám vždycky říkávala, že Kristus je v nebi a to, co visí na stěně, že není on. A pokud stále opakovala, že světlo není ani dobré, ani zlé - jeden irský učenec, který nás na svých cestách navštívil, mi vyprávěl o mnichovi jménem Augustinus, který hlásá, že dobré je v podstatě úplně všechno a zlo že je jenom nedostatek dobra, něco jako prázdné místo, které ještě není dobrem naplněno. A jestli abatyše opravdu řekla, že Bůh není, tvrdím, že to byl hřích spáchaný z čirého zoufalství - i světci mohou hřešit, pokud toho pak litují a řádně se za to kají, což ona nakonec podle mého učinila.
Takhle já o tom přemýšlím, a přesto vím, že abatyše Radegunda žádný světec nebyla. Je snad svatých málo a jsou slabí, jak říkala? Jistěže ne! A pak je tu ještě jedna věc, o které se mi nikdy nechtělo mluvit, jedna úplná maličkost, které se budete smát a jež pravděpodobně vůbec nic neznamená. Jde o tohle:
Jsou svaté bytosti plešaté?
Ti lidé v bílém totiž měli mladé tváře, ale hlavy jako vajíčko. Na holé lebce neměl žádný z nich jediný vlas! Prosím - jestli se to Bohu líbí, ať svým svatým klidně holí hlavy.
Ale já vím, že ona svatá nebyla. A věřím taky, že Thorfinna opravdu zabila a že to světlo nebylo Bůh a ona že dokonce nebyla křesťanka a možná ani člověk. A vzpomínám, jak ze sebe svlékla Radegundu, jako by jenom shodila šaty, jak hluboce nenáviděla Thorvalda a pohrdala jím - do chvíle, než se šťastně a bezpečně setkala se svými rodnými. Nebo se to možná podobalo tomu jejímu vyprávění o životě v domě s mnoha zamčenými místnostmi, když přestávala být Radegundou. Nejdřív se vrátila jedna její část a potom druhá - ta radostná, která neuměla lhát a osnovat plány, a pak ta hněvivá - a splynuly v jedno, teprve když se octla mezi svými. A tehdy to vzdám a přestanu o těch věcech uvažovat a uchýlím se do onoho skromného koutku, na to jediné teplé, jasné místečko v širé větrné temnotě, kde si u ohýnku, který tam pro mě rozdělala, můžu ohřát duši.
Avšak cosi mě trápí i tam a nezazené to ode mě ani vzpomínka na její prsty v mých vlasech. A jak stárnu, souží mě to víc a víc. Jsou to poslední slova, která mi řekla. Nikdy jsem se vám s nimi nesvěřil, povím vám o tom až teď. Když mi odkázala ten dar štěstí, v blažených pocitech, které mě pohltily, jsem vyhrkl: "Abatyše, říkalas, že se Thorvaldovi pomstíš. Ale místo toho jsi ho proměnila a udělala z něj dobrého člověka. To přece není žádná pomsta!"
Nad tím, co to s ní udělalo, jsem strnul úžasem. Z tváří jí zmizela všechna barva, celá zpopelavěla. Najednou vypadala velmi staře, skoro jako smrtka, i mezi všemi těmi svými rodnými, z nichž vyzařovalo tolik lásky a radosti, že jsem to cítil i já. "Neproměnila jsem ho," řekla. "Jen jsem mu propůjčila svoje oči. To je všechno." Potom se podívala daleko za mě, někam na naši vesnici, na Seveřany, naloďující plačící otroky, snad na všechny vesnice Německa a Anglie a Francie, kde se všichni ti ubožáci od svítání do tmy v potu tváře plahočí, aby velká lordstva mohla vyjet do bitev a násilně se

tam utkat, na obležené hrady, ve kterých na smrt vyhladovělí lidé pojídají myši a krysy a někdy i sami sebe, na unášené, znásilňované, mlácené ženy, na matky kvílivě oplakávající svoje děti, a ještě mnohem dál, na celý širý svět se všemi jeho válkami, jež jsem pokládal za tak navýsost vznešené, na bídu a nenasytnost a strach a závist a nenávist lidí mezi sebou, možná s výjimkou několika nepočetných divošských kmenů, ale ty jsou strašně daleko od nás, že jich ani nelze dohlédnout. Žádná pomsta? Myslíš, chlapče? A potom mi poradila, jako někdo, kdo absolutně věří, kdo už poznal všechno lidstvo a viděl veškerý život a veškerou smrt, nejen v přítomnosti, ale přes celé věky, ne na jednom místě, ale všude, jako někdo, kdo zná úplně všechno na celé téhle zemi:
Ještě o tom přemýšlej…

přeložil Miroslav Jindra

OCTAVIA E. BUTLEROVÁ
DÍTĚ MÉ KRVE
OCTAVIA E. BUTLEROVÁ se narodila v kalifornské Pasadeně v červnu roku 1947. Studium na Městské vysoké škole v Pasadeně dokončila jako premiant ročníku 1968 a poté navštěvovala Kalifornskou státní univerzitu v Los Angeles, Univerzitu v Kalifornii v Los Angeles a dva semináře - Otevřený program Sdružení amerických scenáristů a v roce 1970 rovněž seminář Clarion pro science fiction spisovatele. Svou první povídku Překročení (Crossover 1971) publikovala v antologii Clarion. Poté vystřídala několik dělnických zaměstnání a ve volném čase psala, to až do roku 1975, kdy se jí podařilo prodat první dva díly "patternistické" science fiction série - Pán vzorů (Patternmaster 1976) a Mysl mé mysli (Mind of My Mind 1977). Po samostatných románech Přeživší (Survivor 1978) a Kindred (Spřízněnost 1979) se k sérii vrátila titulem Divoké sémě (Wild Seed 1980). Román Clayova archa (Clay's Ark 1984) je již opět samostatný (pozn. red. - romány Přeživší a Clayova archa bývají řazeny do "patternistického" cyklu a mají volnou návaznost, na první z nich autorka později zanevřela a nesvolila ho zařadit ani do souhrnného vydání cyklu). Následovala trilogie Xenogenesis, kterou tvoří tituly Úsvit (Dawn 1987, č. Polaris 1997), Rituály dospělosti (Adulthood Rites 1988, č. Polaris 1998) a Imago (Imago 1989, č. Polaris 2000).
V devadesátých letech publikovala ještě první dva svazky bohužel již nedokončené trilogie Podobenství o secím stroji (Parable of the Sower 1993) a Podobenství o hřivnách (Parable of the Talents 1998). Posledním románem se stal samostatný Ptáčátko (Fledgling 2005). Nijak rozsáhlá povídková tvorba se objevila v souboru Dítě mé krve a jiné příběhy (Bloodchild and Other Stories 1995). V roce 1984 obdržela cenu Hugo za povídku Zvuky řeči (Speech Sounds 1983, č. Polaris 2001/Polaris 2001) a v roce 1985 ceny Hugo, Nebula a Locus za noveletu Dítě mé krve (Bloodchild 1984, č. Ikarie 7/1994, také jako Dítě krve - Donald A. Wollheim představuje Nejlepší povídky sci-fi 1985/Laser-books 2000). V roce 1995 získala jako vůbec první autor science fiction grant MacArthurovy nadace pro výjimečně talentované v hodnotě 295 000 amerických dolarů. Zemřela v roce 2006.
Následující příběh, jedna z Butlerových nejlepších prací, nás zavede do vzdálené budoucnosti, kdy se lidský a mimozemský druh stanou na sobě nezvratitelně závislými.
Poslední večer mého dětství začal návštěvou u nás doma. T'Gatoiny sestry nám daly dvě neoplodněná vajíčka. T'Gatoi věnovala jedno mojí mámě, bratrovi a sestrám. Nedala jinak, než že si to druhé musím sníst sám. Stejně to bylo jedno. Na každého zbylo dost na to, aby se dostal do dobré nálady. Až na jednu výjimku. Máma si nechtěla vzít nic. Seděla a sledovala, jak všichni upadají do spánku a sní bez ní. Většinou se dívala na mě.
Ležel jsem stulený na T'Gatoině dlouhém, sametově hebkém břiše, tu a tam upíjel z vajíčka a přemýšlel, proč si máma upírá takové neškodné potěšení. Kdyby si tu a tam dopřála, měla by teď míň šedých vlasů. Vajíčka prodlužovala život, dodávala člověku vitalitu. Můj táta, který v životě neodmítl ani jedno vajíčko, žil dvakrát déle, než by normálně měl. A ke konci života, kdy měl teoreticky polevit, si vzal moji mámu a zplodil čtyři potomky.
Ale mámě asi nevadilo, že zestárne dřív, než musí. Viděl jsem, jak se odvrací, když si mě T'Gatoi několika končetinami přitáhla blíž. T'Gatoi milovala teplo našeho těla, a kdykoli mohla, ráda ho využila. Když jsem byl malý a trávil doma víc času, máma se mi snažila vysvětlit, jak se k T'Gatoi chovat - s úctou a vždycky ji poslouchat, protože T'Gatoi v tlické vládě odpovídá za Rezervaci, a tudíž je nejdůležitějším zástupcem svého druhu, který přímo jedná s Pozemšťany. Máma mi zdůrazňovala, jaká je to čest, že si někdo tak vysoko postavený vybral právě naši rodinu. Vždycky když lhala, měla tenhle formální a přísný výraz.
Netušil jsem, proč lže a dokonce ani o čem lže. Byla čest mít T'Gatoi v rodině, ale žádná novinka to tedy nebyla. T'Gatoi a máma byly kamarádky po celý mámin život a T'Gatoi neměla zájem, aby jí projevovali kdovíjakou úctu v domě, který považovala za svůj druhý domov. Jednoduše vždycky vešla, vlezla si na jeden z několika svých speciálních gaučů a zavolala mě, abych ji zahřál. Když o ni člověk ležel opřený a poslouchal její nářky, jak jsem vyhublý, nebylo možné zachovat si od ní odstup.
"Už je to lepší," řekla tentokrát, když mě prohmatala šesti sedmi končetinami. "Konečně přibýváš na váze. Vyhublost je nebezpečná." Prohmatávání se sotva znatelně změnilo a přešlo v hlazení.
"Je pořád moc vyhublý," pronesla máma ostře.
T'Gatoi zvedla hlavu metr svého těla nad gauč, jako kdyby si chtěla sednout. Zadívala se na mámu a ta odvrátila starou vráskitou tvář.
"Lien, byla bych moc ráda, kdyby sis vzala zbytek Ganova vejce."
"Vejce jsou pro děti," namítla máma.
"Jsou pro rodinu. Prosím, vezmi si ho."
Mámě se nechtělo, ale stejně poslechla a přiložila si ho k ústům. Teď už v té scvrklé elastické skořápce zbylo jen

několik kapek, ale ona je vymáčkla, polkla je a po chvíli se jí z tváře vyhladilo pár vrásek z nervozity.
"Je to dobré," zašeptala. "Někdy zapomínám, jak moc je to dobré."
"Měla by sis brát víc," přizvukovala T'Gatoi. "Proč tak spěcháš, už abys byla stará?"
Máma neodpověděla.
"Jsem ráda, že se sem můžu vracet," pronesla T'Gatoi. "To díky tobě je tenhle dům pro mě útočištěm - a ty se o sebe nechceš postarat."
T'Gatoi byla venku štvanec. Její lid požadoval, aby nás bylo k dispozici víc. Jen ona a její politická frakce stála mezi námi a hordami, které nechápaly, proč tu je Rezervace - proč se Pozemšťané nedají zlákat, zaplatit, povolat nebo jiným způsobem zpřístupnit. Anebo to chápaly, ale v jejich zoufalství jim to bylo jedno. Přidělovala nás zoufalým a prodávala nás bohatým a mocným výměnou za jejich politickou podporu. A tak jsme byli nutností, symboly společenského postavení a také nezávislý lid. Dohlédla na spojení rodin a skoncovala s posledními zbytky předchozího systému, kdy se kvůli netrpělivým Tlikům rozbíjely pozemšťanské rodiny. Žil jsem s ní mimo náš domov. Viděl jsem tu zoufalou dychtivost, s níž si mě někteří Tlikové prohlíželi. Trochu mě děsilo, že jen ona stojí mezi námi a tím zoufalstvím, které nás tak snadno mohlo pohltit. Máma se na ni někdy zadívala a řekla mi: "Postarej se o ni." A já si vzpomněl, že i ona byla venku a viděla.
Teď mě T'Gatoi čtyřmi končetinami od sebe odstrčila na podlahu. "Jdi, Gane," ponoukla mě. "Sedni si se sestrami a užívej si, že nejsi střízlivý. Vypil jsi většinu vajíčka. Lien, pojď mě zahřát."
Máma zaváhala, i když jsem nechápal proč. Jedna z mých prvních vzpomínek je, jak máma leží vedle T'Gatoi. Jak mluví o věcech, kterým jsem nerozuměl, zvedá mě z podlahy a se smíchem mě usazuje na jeden článek T'Gatoi. Tehdy svůj díl vajec snědla. Zauvažoval jsem, kdy přestala a proč.
Lehla si k T'Gatoi a celá levá řada T'Gatoiných končetin se sevřela kolem ní - držela ji volně, ale bezpečně. Mně se takhle vždycky leželo pohodlně, ale až na mou starší sestru se to nikomu jinému v rodině nelíbilo. Prý se cítili jako v kleci.
T'Gatoi chtěla mámu zavřít do klece. Jakmile se jí to podařilo, jemně pohnula ocasem a pak promluvila. "Nedala sis dost vejce, Lien. Měla sis ho vzít, když ti ho podali. Teď by se ti pořádně hodilo."
T'Gatoin ocas sebou švihl tak rychle, že bych ho ani nezahlédl, kdybych na něj neupíral oči. Po bodnutí žihadlem vytekla z máminy odhalené nohy jediná krůpěj krve.
Máma vykřikla - nejspíš překvapením. Bodnutí žihadlem nebolí. Pak vzdychla a já viděl, jak její tělo povolilo. Malátně si v kleci T'Gatoiných končetin udělala pohodlí. "Proč jsi to udělala?" zeptala se jakoby ze spánku.
"Už jsem se nemohla dívat, jak sedíš a trpíš."
Mámě se podařilo lehce pokrčit rameny. "Zítra," řekla.
"Ano. Zítra si klidně zase trp - jestli musíš. Ale teď tu zatím lež, zahřívej mě a dovol mi, ať ti to trochu ulehčím."
"Je pořád můj, víš," ozvala se máma zničehonic.
"Ničím si ho ode mě nekoupíš." Střízlivá by si o takových věcech nedovolila mluvit.
"Ničím," souhlasila T'Gatoi. Zjevně jí chtěla vyhovět.
"Myslela sis, že bych ho prodala za vejce? Za dlouhý život? Svého syna?"
"Za nic na světě," řekla T'Gatoi, hladila přitom mámu po ramenou a vískala ji v dlouhých šedivějících vlasech.
Býval bych se mámy rád dotkl, sdílel s ní ten okamžik. Kdybych se jí teď dotkl, vzala by mě za ruku. Vajíčko a bodnutí ji zbavilo zábran, usmála by se a třeba by mi řekla něco, co v sobě dlouho dusila. Jenže zítra by na to všechno vzpomínala jako na pokoření. A s tím jsem nechtěl mít nic společného. Bude nejlepší, když budu dál ležet a bude mě hřát vědomí, že mě pod vší tou úctou, pýchou a bolestí miluje.
"Sundej jí boty, Xuan Hoo," pokynula T'Gatoi. "Za chvíli ji ještě jednou bodnu, ať se může prospat."
Moje starší sestra poslechla, ovšem při vstávání opilecky zavrávorala. Když skončila, sedla si vedle mě a vzala mě za ruku. My dva jsme byli vždycky parťáci.
Máma se opřela týlem o T'Gatoino břicho a zkusila se z toho nemožného úhlu zadívat do její široké, kulaté tváře. "Ty mě ještě jednou bodneš?"
"Ano, Lien."
"To budu spát až do poledne."
"Výborně. Potřebuješ to. Kdy jsi spala naposledy?"
Máma si otráveně odfrkla. "Měla jsem tě zašlápnout, dokud jsi ještě byla malá," zamumlala.
To byl mezi nimi starý vtip. Svým způsobem spolu vyrostly, ovšem T'Gatoi za mámina života nikdy nebyla dost malá, aby ji nějaký Pozemšťan mohl zašlápnout. Byla třikrát starší než máma, a až máma umře sešlostí věkem, bude T'Gatoi pořád mladá. Ale T'Gatoi a máma se seznámily, zrovna když T'Gatoi přicházela do období rychlého růstu - jakési tlické puberty. Máma byla tehdy jen dítě, ale chvíli rostly obě stejnou rychlostí a neměly lepší kamarádku než jedna druhou. T'Gatoi dokonce seznámila mámu s mužem, který se stal mým otcem. Moji rodiče, kteří v sobě nalezli zalíbení i přes velký věkový rozdíl, se vzali ve chvíli, kdy T'Gatoi nastoupila do rodinného podniku - do politiky. Vídala se s matkou méně. Ale ještě než se narodila moje starší sestra, máma slíbila T'Gatoi jedno své dítě. Beztak bude muset někoho z nás dát a dávala přednost T'Gatoi před někým cizím.
Roky utíkaly. T'Gatoi cestovala a rozšiřovala svůj vliv. Když se vrátila k mámě vybrat si to, co nejspíš viděla jako zaslouženou odměnu za svou tvrdou práci, spadala už Rezervace pod ni. Moje starší sestra si ji okamžitě oblíbila a chtěl být vyvolena, ale máma mě zrovna měla porodit a T'Gatoi se líbila představa vybrat si nemluvně, sledovat ho a být při všech fázích jeho vývoje. T'Gatoiny početné končetiny mě prý sevřely do klece jen tři minuty po narození. O pár dní později jsem poprvé okusil vajíčko. To říkám Pozemšťanům, když se mě ptají, jestli jsem se jí někdy bál. A říkám to Tlikům, když jim T'Gatoi nabídne mladé pozemské dítě a oni ve své úzkosti a nevědomosti žádají adolescenta. Dokonce

i můj bratr, který se postupně začal Tliků bát a nedůvěřovat jim, by nejspíš zapadl do jedné z jejich rodin, kdyby byl včas adoptován. Někdy mě napadá, že by pro něj bylo lepší, kdyby to tak dopadlo. Zadíval jsem se na něj, jak leží natažený na podlaze, s očima otevřenýma, ale se skelným pohledem, a sní svůj vaječný sen. Bez ohledu na to, co ke Tlikům cítil, si svůj díl vajíčka nikdy nenechal ujít.
"Lien, můžeš vstát?" zeptala se T'Gatoi zničehonic.
"Vstát?" opakovala máma. "Myslela jsem, že budu spát."
"Později. Zvenčí se ozývají divné zvuky." Klec se náhle roztáhla.
"Co?"
"Vstávej, Lien!"
Máma poznala její tón a vstala právě včas, aby neskončila shozená na podlaze. T'Gatoi celým třímetrovým tělem vystřelila z gauče ke dveřím a ven z nich plnou rychlostí. Měla kosti - žebra, dlouhou páteř, lebku, čtyři sady končetinových kostí na článek. Ale když se takhle pohybovala, kroutila se, vrhala se do řízených pádů a přistávala za běhu, vypadala nejen jako bez kostí, ale navíc jako nějaké vodní zvíře, které plave vzduchem, jako by to byla voda. Hrozně rád jsem ji sledoval v pohybu.
Nechal jsem sestru na místě a vydal jsem se za T'Gatoi ze dveří, i když jsem se trochu potácel. Udělal bych líp, kdybych si sedl a snil, nebo ještě lépe, našel si dívku a sdílel s ní sen s otevřenýma očima. Ještě v dobách, kdy nás Tlikové nepokládali za o moc víc než vhodně velká teplokrevná zvířata, zavírali nás po několika do kotců, samce i samice, a krmili nás pouze vajíčky. Tak si mohli být jistí, že z nás dostanou další generaci bez ohledu na to, jak jsme se snažili vzdorovat. Měli jsme štěstí, že to moc dlouho netrvalo. Stačilo pár generací a skutečně by z nás nezbylo víc než příhodně velká zvířata.
"Podrž mi dveře, Gane," oslovila mě T'Gatoi. "A vyřiď celé rodině, ať nevychází ven."
"Co je to?" zeptal jsem se.
"N'Tlik."
Couvl jsem ode dveří. "Tady? Samotný?"
"Nejspíš se snažil dostat k telefonní budce." Pronesla toho muže v bezvědomí kolem mě, měla ho přeloženého přes pár končetin jako kabát. Vypadal mladý - snad ve věku mého bratra - a byl vyhublejší, než měl být. T'Gatoi by to označila za "nebezpečnou vyhublost".
"Gane, zajdi do budky," poprosila mě. Položila neznámého na podlahu a začala ho svlékat.
Nepohnul jsem se.
Po chvíli ke mně vzhlédla a její nenadálá nehybnost byla známkou hluboké netrpělivosti.
"Pošli Quiho," navrhl jsem jí. "Zůstanu tady. Třeba bych ti mohl pomoct."
Zase rozhýbala končetiny, toho muže zvedla a přetáhla mu košili přes hlavu. "Tohle nechceš vidět," prohlásila. "Bude to tvrdé. Nemůžu tomuhle člověku pomoct tak, jak by mu pomohl jeho Tlik."
"Já vím. Ale pošli Quiho. Ten ti nebude chtít s ničím pomoct. Já bych to aspoň rád zkusil."
Zadívala se na mého bratra - staršího, většího, silnějšího člověka, který by jí tu rozhodně mohl být víc k užitku. Teď si sedal, opíral se při tom o zeď a na muže na podlaze hleděl s neskrývaným strachem a odporem. I ona viděla, že by jí nebyl k ničemu.
"Jdi, Qui!" poručila mu.
Nehádal se. Vstal, na okamžik zavrávoral, ale pak ze strachu vystřízlivěl a udržel rovnováhu.
"Tenhle muž se jmenuje Bram Lomas," přečetla Quimu informaci z pásku na ruce. Účastně jsem nahmatal vlastní pásek. "Potřebuje T'Khotgif Teh. Rozumíš?"
"Bram Lomas, T'Khotgif Teh," zopakoval můj bratr. "Jdu." Obešel Lomase a vyběhl ze dveří.
Lomas se začal probírat. Zpočátku jen sténal a křečovitě svíral pár T'Gatoiných končetin. Moje mladší sestra se konečně probrala z vaječného snu, popošla si muže lépe prohlédnout, ale máma ji zadržela.
T'Gatoi stáhla muži boty, pak kalhoty a celou dobu ho při tom nechávala, ať ji drží za dvě končetiny. Až na posledních pár byly všechny její končetiny stejně obratné. "Tentokrát se s tebou nechci hádat, Gane," řekla.
Narovnal jsem se. "Co mám dělat?"
"Jdi a poraz zvíře, které je přinejmenším z poloviny tak velké jako ty."
"Porazit? Ale já nikdy -,"
Jediným úderem mě odhodila přes celý pokoj. Ocas jí sloužil jako účinná zbraň bez ohledu na to, zda vytáhla žíhadlo. Vstal jsem a namířil si to do kuchyně. Připadal jsem si jako blbec, že jsem nedbal jejího varování. Možná dokážu zabít něco nožem nebo sekyrou. Máma chovala několik pozemských zvířat na maso a několik tisíc místních na kůži. T'Gatoi by nejspíš dala přednost něčemu místnímu. Třeba achtimu. Někteří z nich měli správnou velikost, ale taky třikrát víc zubů než já a ani v nejmenším se je nerozpakovali použít. Máma, Hoa a Quí je dokázali zabít nožem. Já nikdy nezabil ani jednoho, v životě jsem neporazil jediné zvíře. Většinu času jsem trávil s T'Gatoi, zatímco se bratr a sestry zaučovali v rodinném podniku. T'Gatoi měla pravdu. Do té telefonní budky jsem měl zajít já. To bych aspoň svedl.
Zašel jsem k rohové skříni, v níž máma skladovala větší domácí a zahradnické náčiní. Vzadu ve skříni byla trubka odvádějící z kuchyně špinavou vodu - až na to, že tomuhle účelu už dávno nesloužila. Táta tuhle odpadovou rouru svedl jinam, ještě než jsem se narodil. Teď se ta trubka dala otočit tak, že se jedna polovina sklouzla po té druhé a dovnitř se dala uložit puška. Nebyla to naše jediná puška, ale šlo o tu nejsnáze dostupnou. Budu jí muset zastřelit jednoho z největších achtiů. Pak ji T'Gatoi nejspíš zabaví. Střelné zbraně byly v Rezervaci ilegální. Hned po založení Rezervace došlo k incidentům - Pozemšťané stříleli Tliky, stříleli N'Tliky. To bylo předtím, než začalo slučování rodin, než měl každý osobní zájem na udržování míru. Za mého ani mámina života Tlika nikdo nezastřelil, ale zákon stále platil - pro naši ochranu, jak nám říkali. Vyprávělo se o celých pozemských rodinách, které byly po atentátech vyhlazeny při

odvetě.
Zašel jsem ke klecím a zastřelil největšího achtiho, jakého jsem dokázal najít. Byl to hezký chovný samec a moji mámu by jistě nepotěšil pohled na to, jak ho nesu. Ale měl správnou velikost a já spěchal.
Přehodil jsem si achtiho dlouhé teplé tělo přes rameno - byl jsem rád, že jsem přibral i na svalech - a odnesl ho do kuchyně. Tam jsem pušku zase schoval do úkrytu. Jestli si T'Gatoi všimne achtiho ran a bude po mně zbraň chtít, tak jí tu pušku dám. Jinak ať zůstane, kde ji táta chtěl mít.
Obrátil jsem se, že vezmu achtiho k ní, pak jsem zaváhal. Několik vteřin jsem stál před zavřenými dveřmi a uvažoval jsem, proč se najednou bojím. Věděl jsem, co se stane. Nikdy jsem to neviděl, ale T'Gatoi mi ukázala schémata a náčrtky. Postarala se o to, abych se dozvěděl pravdu, jen co jsem byl dost starý, abych ji pochopil.
Ale stejně se mi do toho pokoje nechtělo. Chvíli jsem lelkoval a vybíral nůž z vyřezávané dřevěné skříňky, do níž je máma ukládala. Říkal jsem si, že T'Gatoi by mohl nůž přijít vhod, protože kůže achtiho je tuhá a hustě osrstěná.
"Gane!" zavolala T'Gatoi naléhavým, drsným hlasem.
Polkl jsem. Nikdy mě nenapadlo, jak těžké by mohlo být něco tak jednoduchého jako pohnout nohama. Uvědomil jsem si, že se klepu, a to mě zahanbilo. Hanba mě donutila projít dveřmi.
Složil jsem achtiho poblíž T'Gatoi a povšiml si, že Lomas už zase upadl do bezvědomí. Ona, Lomas a já jsme byli v pokoji sami - máma a sestry byly nejspíš vykázány ven, aby se nemusely dívat. Záviděl jsem jim.
Ale máma se vrátila zrovna v okamžiku, kdy T'Gatoi popadla achtiho. Nože, jejž jsem jí nabídl, si ani nevšimla, z několika končetin vytáhla drápy a rozřízla achtiho od hrdla až po řiť. Upřeně se na mě zadívala žlutýma očima. "Podrž toho chlapa za ramena, Gane."
Zděšeně jsem zíral na Lomase, věděl jsem, že se ho nechci ani dotknout, natožpak abych ho držel. Tohle nebude jako zastřelit to zvíře. Ani tak rychlé, ani tak milosrdné, a jak jsem doufal, ani tak definitivní, a já s tím zoufale nechtěl mít nic společného.
Došla ke mně máma. "Gane, chytni ho na pravé straně," vybídla mě. "Já podržím levou." Kdyby se probral, odhodil by ji, aniž by si to vůbec uvědomil. Byla to drobná ženská. Často se nahlas divila, jak mohla porodit tak "ohromné" děti.
"Vykašli se na to," řekl jsem jí a popadl toho chlapa za ramena. "Udělám to."
Přešlapovala poblíž.
"Neboj," uklidnil jsem ji. "Neudělám ti ostudu. Nemusíš tu s námi zůstat a dívat se na to."
Vrhla po mně nejistý pohled a pak mě pohladila po tváři, což jinak dělala jen vzácně. Nakonec se vrátila do ložnice.
T'Gatoi s úlevou sklonila hlavu. "Děkuji, Gane," řekla se zdvořilostí spíš pozemšťanskou než tlickou. "Ona… mi pořád vymýšlí nové způsoby, jak bych ji mohla nechat trpět."
Lomas začal úpět a vydávat přidušené zvuky. Doufal jsem, že zůstane v bezvědomí. T'Gatoi se k němu sklonila tak blízko, že na ni zaostřil pohled.
"Víc už si vás štípnout žihadlem netroufám," vysvětlila mu. "Až tohle skončí, uspím vás a už to nebude bolet."
"Prosím," žebral ten muž. "Počkejte…"
"Už není čas, Brame. Bodnu vás, jen co tohle skončí. Až přijede T'Khotgif, dá vám vajíčka, abyste se snáze uzdravil. Brzo bude po všem."
"T'Khotgif!" zařval muž a zazmítal se v mém sevření.
"Brzy, Brame."
T'Gatoi po mně střelila očima, pak se drápem opřela o jeho břicho mírně napravo od prostředku, těsně pod posledním žebrem. Po pravé straně se cosi hýbalo - šlo o drobné, zdánlivě náhodné pulzy pohybující se hnědým masem, vytvářející výduť tady a vypouklinu onde, znovu a znovu, dokud jsem nepochopil ten rytmus a předem nepoznal, kde se objeví další pulz.
Pod T'Gatoiným spárem ztuhlo celé Lomasovo tělo, ačkoli ona se jím o něj jen opřela, když mu spodní částí těla ovíjela nohy. Mé sevření by eventuálně mohl setřást, ale s jejím nic nenadělá. Plakal bezmocí, když mu jeho vlastními kalhotami svázala ruce, pak mu je zvedla za hlavu, abych si mohl sednout na plátno mezi nimi a udržet je na místě. Vyhrnula mu košili a podala mu ji, aby se do ní mohl zakousnout.
A otevřela ho.
Při prvním říznutí se mužovo tělo zazmítalo. Skoro se mi vytrhl. Ty skřeky, které z něj vycházely… v životě jsem nic takového od člověka neslyšel. T'Gatoi si toho nevšímala, řez prodlužovala a prohlubovala, čas od času se zastavila a olízala krev. Cévy zareagovaly na chemické látky v jejích slinách, stáhly se a krvácení se zpomalilo.
Připadalo mi, jako bych ho pomáhal mučit, jako bych jí pomáhal, aby ho strávila. Věděl jsem, že se brzy pozvracím, jen jsem netušil, proč už jsem se nepozvracel dávno. Bylo vyloučeno, abych vydržel, dokud nebude hotová.
Nalezla první larvu. Byla tlustá a tmavě rudá od krve - jak zvenčí, tak zevnitř. Snědla již svou vaječnou skořápku, ale podle všeho ještě nezačala žrát svého hostitele. V téhle fázi by larva sežrala jakékoli maso krom masa své matky. Kdyby ji nechali být, dál by vylučovala jedy, ze kterých se Lomasovi dělalo tak zle a které ho varovaly. Nakonec by se jím začala živit. Tou dobou, kdy by se z Lomasova těla prožrala, by už byl mrtvý nebo by umíral - a nemohl by se tomu tvorovi, co ho zabíjel, nijak pomstít. Vždycky uplynula jistá doba mezi tím, kdy se hostiteli udělalo špatně, a kdy ho larvy začaly požírat.
T'Gatoi opatrně vytáhla svíjející se larvu a zadívala se na ni. Příšerné sténání toho muže dokázala nějak ignorovat. Lomas náhle omdlel.
"Výborně." T'Gatoi se na něj zadívala. "Kéž byste tohle vy Pozemšťané mohli dělat, kdy chcete." Nic necítila. A ten tvoreček, kterého držela…
V tomhle stadiu neměl končetiny ani kosti, byl nějakých patnáct centimetrů dlouhý a dva centimetry tlustý, slepý a slizký krví. Vypadal jako přerostlý červ. T'Gatoi ho strčila do achtiho břicha a on se okamžitě začal zavrtávat. Zůstane

tam a bude žrát, dokud bude co.
Při prohmatávání Lomasova těla našla dva další, z toho byl jeden menší a čilejší. "Sameček!" vydechla šťastně. Ten zemře dřív než já. Prodělá metamorfózu a bude šukat všechno, co mu podrží, ještě než se jeho sestrám vůbec vyvinou končetiny. On jediný se vážně pokusil kousnout T'Gatoi, když ho přendávala do achtiho.
V Lomasově těle se ze slizu vynořili další bledí červi. Zavřel jsem oči. Bylo to horší než najít rozkládající se mrtvolu plnou malých larviček. A bylo to mnohem horší než jakékoli schéma nebo náčrtek.
"A, je jich tu víc," řekla T'Gatoi a vyškubla dvě dlouhé a tlusté larvy. "Možná budeš muset zabít další zvíře, Gane. Uvnitř vás Pozemšťanů přežije všechno."
Celý život jsem slýchával, že to, co spolu Tlikové a Pozemšťané dělají, je dobré a nutné - něco jako porod. Až doposud jsem tomu věřil. Věděl jsem, že porod je pokaždé bolestivý a krvavý.
Ale tohle bylo něco jiného, něco horšího. A já na ten pohled nebyl připraven. To možná nebudu nikdy. Ale pořád jsem se na to nemohl dívat. Nepomáhalo, ani když jsem zavřel oči.
T'Gatoi našla larvu, která ještě požírala svůj vaječný obal. Zbytky obalu byly pořád propojené s cévou vlastní trubicí, háčkem nebo něčím takovým. Tak byly larvy ukotvené a tak se živily. Dokud nebyly připraveny prodrat se na povrch, živily se pouze krví. Pak sežraly své protáhlé, pružné vaječné obaly. Potom sežraly hostitele.
T'Gatoi odkousla vaječný obal a olízala krev. Chutnala jí? Mají zvyky z dětství tuhý život - anebo neodumřou nikdy? Celý ten proces byl špatný, cizácký. Nikdy bych neřekl, že by mi na ní něco mohlo připadat cizácké.
"Ještě jedna, myslím," řekla. "Možná dvě. Dobrá rodina. Dneska bychom byli rádi, kdybychom v hostitelském zvířeti našli jednu nebo dvě živé." Střelila po mně pohledem. "Jdi ven, Gane, a vyprázdni si žaludek. Rychle, dokud je ten člověk v bezvědomí."
Vypotácel jsem se ven, málem jsem to nestihl. Zvracel jsem pod stromem hned za dveřmi, dokud ve mně nic nezbylo. Nakonec jsem tam zůstal celý rozklepaný stát a slzy mi tekly po tváři. Nevěděl jsem, proč brečím, ale nedokázal jsem přestat. Poodešel jsem od domu, aby mě nikdo neviděl. Kdykoli jsem zavřel oči, spatřil jsem rudé červy, jak se plazí po ještě rudějším lidském mase.
K domu se blížilo auto. Vzhledem k tomu, že Pozemšťané nesměli až na jisté zemědělské stroje řídit žádná motorová vozidla, mi bylo jasné, že tohle musí být Lomasův Tlik s Quiem a možná ještě lékařem z řad Pozemšťanů. Utřel jsem si obličej košilí a zkusil se ovládnout.
"Gane," zavolal na mě Qui, když auto zastavilo. "Co se stalo?" Vylezl z nízkých a kulatých dveří uzpůsobených pro Tliky. Ze dveří na protější straně se vyhrabal další Pozemšťan a zašel do domu, aniž na mě promluvil. Doktor. S jeho pomocí a pár vejci k tomu by Lomas mohl přežít.
"T'Khotgif Teh?" zeptal jsem se.
Tlická řidička se vyvalila z auta a zvedla se přede mnou do poloviční výšky. Byla bledší a menší než T'Gatoi - nejspíš se narodila z těla zvířete. Tlikové z pozemšťanských těl byli vždycky větší a bývalo jich víc.
"Šest mláďat," informoval jsem ji. "Možná sedm, všechna jsou živá. Z toho přinejmenším jeden sameček."
"Co Lomas?" udeřila na mě. Líbila se mi ta otázka i starost v jejím hlase. Poslední srozumitelné slovo, které on vyslovil, bylo její jméno.
"Žije," řekl jsem.
Bez dalšího slova se vrhla do domu.
"Je nemocná," objasnil mi bratr a sledoval ji, jak odchází. "Když jsem jí zavolal, zaslechl jsem, jak jí říkají, že jí zdravotní stav neumožňuje vycházet ani kvůli tomuhle."
Nic jsem neřekl. Zachoval jsem se k tomu Tlikovi zdvořile. Teď už jsem nechtěl mluvit s nikým. Doufal jsem, že zajde dovnitř - když už pro nic jiného, tak ze zvědavosti.
"Konečně jsi zjistil víc, než jsi chtěl vědět, co?"
Zadíval jsem se na něj.
"Nedívej se na mě jako ona," řekl. "Nejsi ona. Jsi jen její majetek."
Dívat se jako ona. To jsem se naučil imitovat i její výrazy?
"Ty ses poblil, co?" Začichal ve větru. "Tak teď víš, co tě čeká."
Odkráčel jsem od něj. Jako děti jsme si rozuměli. Když jsem byl doma, nevadilo mu, že za ním pořád chodím, a někdy mi T'Gatoi dovolila vzít ho s sebou, když mě brala do města. Ale v pubertě se s ním něco stalo. Nikdy jsem se nedozvěděl co vlastně. Začal se T'Gatoi stranit. Pak začal utíkat - dokud mu nedošlo, že nemá kam. Aspoň ne v Rezervaci. Rozhodně ne venku. Potom si už nenechal ujít svůj díl z jediného vejce, které přišlo do domu, a díval se na mě způsobem, kvůli kterému jsem ho málem nenáviděl - jako že dokud jsem zdravý, jemu od Tliků nic nehrozí.
"Ale vážně - jaký to bylo?" dožadoval se odpovědi. Pořád šel za mnou.
"Zabil jsem achtiho. Mladí ho snědli."
"Přece jsi neutekl z domu a nepoblil ses, protože snědli nějakýho achtiho."
"V životě… jsem neviděl nikoho rozříznutýho." To byla pravda a víc nepotřeboval vědět. O ostatním jsem nemohl mluvit. Ne s ním.
"Aha," řekl. Podíval se na mě, jako by chtěl říct víc, ale zůstal zticha.
Kráčeli jsme, ani jsme nevěděli kam. K zadnímu traktu, ke klecím, k polím.
"Řekl něco?" zeptal se Qui. "Myslím tím Lomas."
Koho jiného mohl mít na mysli? "Řekl: ‚Khotgif'."
Qui se otřásl. "Kdyby mi udělala něco takového, byla by ten poslední, koho bych volal."
"Volal bys po ní. Její bodnutí by ti ulevilo v bolesti, a přitom by v tobě nezabilo larvy."
"Ty si myslíš, že by mi záleželo na tom, jestli zemřou?"

Ne. Jistěže by mu na tom nezáleželo. A co já?
"Do hajzlu!" Zhluboka se nadechl. "Viděl jsem, co dokážou. Myslíš, že s Lomasem to bylo špatný? To ještě nebylo nic."
Nehádal jsem se s ním. Nevěděl, o čem mluví.
"Viděl jsem, jak sežrali člověka," prohlásil.
Obrátil jsem se tváří k němu. "Lžeš!"
"Viděl jsem, jak sežrali člověka." Odmlčel se. "To jsem byl ještě malý. Vracel jsem se po návštěvě u Hartmundových. Na půl cesty sem jsem spatřil muže a Tlika a ten muž byl N'Tlik. Byly tam kopečky, takže jsem je mohl z úkrytu sledovat. Tlik nechtěla toho chlapa otevřít, protože neměla nic, čím by larvy nakrmila. Ten člověk už nemohl jít dál a poblíž nebyly žádné domy. Měl takové bolesti, že ji prosil, ať ho zabije. Žadonil, ať ho zabije. Nakonec to udělala. Podřízla mu krk. Jedním švihnutím drápu. Viděl jsem, jak si larvy prožraly cestu na povrch a pak se pořád hladové zase zavrtaly."
Jeho slova ve mně zase vyvolala představu Lomasova masa hemžícího se parazity. "Proč jsi mi to neřekl?" zašeptal jsem.
Vypadal vylekaně, jako by zapomněl, že poslouchám. "Já nevím."
"Krátce potom jsi začal utíkat, co?"
"Jo. Pitomost. Utíkat v Rezervaci je jako utíkat v kleci."
Zavrtěl jsem hlavou a řekl mu to, co jsem mu řekl už dávno. "Ona by si tě nevzala, Qui. Ty se nemáš čeho bát."
"Vzala… kdyby se ti něco stalo."
"Ne. Vybrala by si Xuan Hou. Hoa… to chce." Ale nechtěla by, kdyby zůstala a dívala se na Lomase.
"Ženský si nevybíraj," řekl opovržlivě.
"Někdy jo." Podíval jsem se na něj. "Po pravdě řečeno mají ženy radši. Měl bys je slyšet, když si spolu někdy povídají. Tvrdí, že ženy mají víc tělesného tuku, který larvy chrání. Ale obvykle si vezmou muže, aby ženy mohly rodit vlastní děti."
"A poskytly tak další generaci hostitelských zvířat," přešel od opovržení k hořkosti.
"Jde o víc!" namítl jsem. Vážně?
"Kdyby se to mělo stát mně, taky bych chtěl věřit, že jde o víc."
"Jde o víc!" Připadal jsem si jako děcko. Pitomá hádka.
"Myslel sis to, zatímco T'Gatoi vybírala červy tomu chlápkovi ze střev?"
"Takhle to být nemá."
"Jasně že má. Jen jsi to neměl vidět, nic víc. A měla to udělat jeho Tlik. Mohla ho bodnutím poslat do bezvědomí a ta operace by nebyla tak bolestivá. Ale stejně by ho otevřela, vybrala larvy, a kdyby jen jednu jedinou přehlédla, larva by ho otrávila a vyžrala zevnitř."
Jednu dobu mě máma dokonce nabádala, ať se ke Quimu chovám s úctou, protože je to můj starší bratr. Odešel jsem od něj, teď už jsem ho nenáviděl. Svým způsobem se vytahoval. On byl v bezpečí a já ne. Mohl jsem mu dát pěstí, ale asi bych nevydržel, kdyby mi ránu neopětoval, kdyby se na mě díval s opovržením a lítostí.
Nenechal mě odejít. Měl delší krok, a tak mě dohonil a já si zase připadal, jako bych chodil za ním.
"Omlouvám se," řekl.
Celý zhnusený a navztekaný jsem šel dál.
"Hele, u tebe to nejspíš nebude tak zlý. T'Gatoi tě má ráda. Bude opatrná."
Namířil jsem si to zpátky k domu, teď už jsem od něj skoro utíkal.
"Už ti to udělala?" zeptal se. Krok se mnou pořád udržel lehce. "Chci říct, že máš zhruba správný věk na implantaci. Už ti…"
Praštil jsem ho. Nevěděl jsem, že to udělám, ale myslím, že jsem ho chtěl zabít. Kdyby nebyl větší a silnější, možná by se mi to povedlo.
Snažil se mě jen udržet od těla, ale nakonec se bránit musel. Ubalil mi jen pár ran. To úplně stačilo. Nepamatuju si, že bych se složil, ale když jsem se probral, byl pryč. Za to, že jsem se ho zbavil, mi ta bolest stála.
Vstal jsem a pomalu se vydal k domu. Vzadu se nesvítilo. V kuchyni nikdo nebyl. Máma a sestry spaly ve svých pokojích - anebo to aspoň předstíraly.
Jakmile jsem se ocitl v kuchyni, zaslechl jsem hlasy - Tlika a Pozemšťana z vedlejšího pokoje. Nepochytil jsem, co říkají - a ani jsem nechtěl.
Sedl jsem si k máminu stolu a čekal na klid. Stůl byl hladký a ošoupaný, těžký a dobře vyrobený. Táta ho pro ni udělal těsně předtím, než zemřel. Vzpomínám si, jak jsem se pod ním ochomýtal, když ho stavěl. Nevadilo mu to. Teď jsem za ním seděl, opíral se o něj a stýskalo se mi po tátovi. S ním bych si o tom mohl promluvit. Za svůj dlouhý život to prodělal třikrát. Tři snůšky vajíček, třikrát ho otevřeli a pak zase zašili. Jak to dokázal? Jak to vůbec mohl někdo dokázat?
Vstal jsem, vytáhl pušku ze skrýše a zase se s ní posadil. Potřebovala vyčistit, naolejovat.
Já ji jen nabil.
"Gane?"
Když šla po holé podlaze, hodně to cvakalo - cvaklo to pokaždé, když se končetina dotkla země. Vlny cvakání.
Přišla ke stolu, zvedla nad něj přední polovinu těla a vyvalila se na desku. Někdy se pohybovala tak plynule, že připomínala proud vody. Uprostřed se stočila do malého pahorku a zadívala se na mě.
"To bylo špatný," řekla tiše. "Neměls to vidět. Nemusí to být takhle."
"Já vím."
"T'Khotgif - teď už Ch'Khotgif - na svou nemoc zemře. Ta už svoje děti vychovávat nebude. Ale její sestra se o ně

postará, i o Brama Lomase." Neplodná sestra. V každé rodince jedna plodná samice. Jedna, díky níž ta rodina nevyhyne. Tahle sestra toho Lomasovi dlužila víc, než mu kdy mohla oplatit.
"On to přežije?"
"Ano."
"Zajímalo by mě, jestli by to udělal znovu."
"Nikdo ho o to už nepožádá."
Zadíval jsem se do žlutých očí a napadlo mě, kolik toho tam vidí, co z toho chápu a kolik si toho jen představuji. "Nás se nikdo nikdy neptá," vyčetl jsem jí. "Tys mě nikdy nepožádala."
Lehce naklonila hlavu. "Co se ti stalo s tváří?"
"Nic. Nic důležitého." Lidské oči by si ve tmě těch opuchlin nevšimly. Jediné světlo pocházelo z měsíců, jejichž paprsky dopadaly dovnitř oknem na protějším konci místnosti.
"Tou puškou jsi zastřelil achtiho?"
"Ano."
"A chceš jí zastřelit i mě?"
Upřeně jsem hleděl na siluetu stočeného elegantního těla ozářeného měsíčními paprsky. "Jak ti chutná krev Pozemšťanů?"
Neodpověděla.
"Co jsi?" zašeptal jsem. "Co pro tebe jsme?"
Ležela nehybně, s hlavou opřenou na poslední smyčce. "Znáš mě jako nikdo jiný," řekla tiše. "Rozhodnout se musíš ty."
"Tohle se mi stalo s tváří," řekl jsem jí.
"Co?"
"Qui mě vyprovokoval, abych se k něčemu rozhodl. Moc dobře to nedopadlo." Lehce jsem pohnul puškou, posunul si hlaveň šikmo pod bradu. "Aspoň jsem se rozhodl já sám."
"Tak jako teď."
"Požádej mě, Gatoi."
"Mám tě žádat o život svých dětí?"
Čekal jsem, že řekne něco takového. Uměla s lidmi manipulovat, jak s Pozemšťany, tak s Tliky. Ale tentokrát jí to nevyjde.
"Nechci být hostitelské zvíře," prohlásil jsem. "Dokonce ani tvoje ne."
Dlouho neodpovídala. "Poslední dobou hostitelská zvířata takřka nepoužíváme," pronesla nakonec. "To víš."
"Používáte nás."
"Ano. Čekáme na vás dlouhá léta, učíme vás a spojujeme vaše rodiny s našimi." Nervózně se pohnula. "Víš, že pro nás nejste zvířata."
Upřeně jsem se na ni díval a nic jsem neříkal.
"Zvířata, která jsme kdysi užívali, začala zabíjet většinu našich vajíček po implantaci dávno předtím, než dorazili tvoji předkové," pronesla měkce. "Tohle přece víš, Gane. Díky tomu, že se sem dostali vaši lidé, se znovu učíme, jaké je to být zdravý, vzkvétající národ. A tvoji předkové, kteří prchli ze svého domovského světa, před vlastními lidmi, kteří by je zabili nebo zotročili - ti přežili díky nám. Brali jsme je jako lidi a dali jim Rezervaci, ještě když se nás oni pokoušeli zabíjet coby červy."
Při slově "červi" jsem povyskočil. Nemohl jsem si pomoct a ona to automaticky zaregistrovala.
"Chápu," řekla tiše. "Opravdu radši zemřeš, než bys nosil moje mladé, Gane?"
Neodpověděl jsem.
"Mám jít za Xuan Hoou?"
"Ano!" Hoa to chtěla. Tak ať si to užije. Nemusela se dívat na Lomase. Bude hrdá… Nebude se bát.
T'Gatoi stekla ze stolu na podlahu; málem jsem z toho dostal infarkt.
"Dnes v noci budu spát v Hoině pokoji," oznámila. "A buď ještě dnes v noci, nebo ráno jí to řeknu."
Tohle šlo moc rychle. Moje sestra. Hoa mě vychovávala skoro stejně jako máma. Byla mi pořád blízká - na rozdíl od Quiho. Mohla chtít T'Gatoi a pořád mě milovat.
"Počkej! Gatoi!"
Otočila hlavu, pak se do půlky zvedla z podlahy a obrátila se ke mně. "Tohle jsou záležitosti pro dospělé, Gane. Tohle je můj život, moje rodina!"
"Ale ona je… moje sestra."
"Udělala jsem, cos po mně chtěl. Požádala jsem tě!"
"Ale…"
"Pro Hou to bude snazší. Odjakživa očekávala, že v sobě bude nosit jiné životy."
Lidské životy. Lidská mláďata, která budou jednou pít z jejích prsů, ne z jejích žil.
Zavrtěl jsem hlavou. "Nedělej jí to, Gatoi." Nebyl jsem Qui. Podle všeho jsem se jím ale mohl stát, prakticky bez námahy. Mohl bych si z Xuan Hoy udělat štít. Bylo by snazší vědět, že ti rudí červi rostou v jejím těle a ne v mém?
"Nedělej to Hoe," opakoval jsem.
Upřeně se na mě dívala, naprosto strnulá.
Odvrátil jsem hlavu, pak jsem se na ni znovu zadíval. "Udělej to mně."
Odklonil jsem hlaveň od hrdla a ona natáhla končetinu, že si pušku vezme.
"Ne," řekl jsem.

"Je to zákon," namítla.
"Nech ji rodině. Někdo mi s ní třeba jednou zachrání život."
Uchopila hlaveň pušky, ale já ji nechtěl pustit. Zvedla mě, až jsem nakonec stál nad ní.
"Nech ji tady!" opakoval jsem. "Jestli nejsme tvoje zvířata, jestli jsou tohle záležitosti pro dospělé, tak přijmi to riziko. Když jednáš s partnerem, Gatoi, vždycky hrozí nějaké riziko."
Očividně jí přišlo zatěžko tu pušku pustit. Otřásla se a rozrušeně zasyčela. Napadlo mě, že se bojí. Byla dost stará na to, aby viděla, co pušky dokážou lidem udělat. Teď budou její mláďata a tahle puška pohromadě v jednom domě. O dalších našich zbraních nevěděla. V téhle hádce nehrály žádnou roli.
"První vajíčko implantuji dnes v noci," řekla, když jsem pušku uklidil. "Slyšíš mě, Gane?"
Proč bych jinak večer dostal celé vajíčko, zatímco se zbytek rodiny musel podělit o to druhé? Proč by se jinak na mě máma dívala, jako kdybych od ní odcházel někam, kam za mnou nemůže? Copak si T'Gatoi představovala, že to nevím?
"Slyším."
"Teď!" Nechal jsem se od ní vystrkat z kuchyně, pak jsem si to před ní namířil do svého pokoje. Nenadálá naléhavost v jejím hlase zněla opravdově. "Ty bys to udělala Hoe dnes v noci!" obvinil jsem ji.
"Musím to někomu udělat dnes v noci."
I přes její naléhavý tón jsem se zastavil a zastoupil jí cestu. "To ti je jedno komu?" Protekla kolem mě do mého pokoje. Zastihl jsem ji na gauči, kde jsme spávali spolu. V Hoině místnosti se k jejím účelům nic nehodilo. Musela by to Hoe udělat na podlaze. To pomyšlení, že jí to vůbec dělá, mě teď rozrušilo jinak a já najednou dostal vztek.
Ale stejně jsem se svlékl a lehl si vedle ní. Věděl jsem, co dělat, co očekávat. Vykládali mi to celý život. Pocítil jsem dobře známé bodnutí, omamující, mírně příjemné. Pak slepé šátrání kladélka. Vpich byl bezbolestný, snadný. Proniknout bylo tak lehké. Pomalu se proti mně vlnila a svými svaly tlačila vajíčko ze svého těla do mého. Držel jsem se dvou jejích končetin, dokud jsem si nevzpomněl, že Lomas se jí držel právě takhle. Pak jsem se pustil, neúmyslně se pohnul a zranil ji. Vydala hluboké zaúpění a já čekal, že mě její končetiny okamžitě zavřou do klece. Když k tomu nedošlo, znovu jsem se jí chytil. Trochu jsem se styděl.
"Omlouvám se," zašeptal jsem.
Čtyřmi končetinami mi masírovala ramena.
"Záleží ti na tom?" zeptal jsem se. "Záleží ti na tom, že jsem to já?"
Dlouho neodpovídala. "Dnes v noci sis volil ty, Gane," prohlásila nakonec. "Já jsem se rozhodla už dávno."
"Zašla bys za Hoou?"
"Ano. Jak bych mohla svěřit své děti do péče člověka, který je nenávidí?"
"Nebyla to… nenávist."
"Vím, co to bylo."
"Bál jsem se."
Ticho.
"Pořád se bojím." Tady a teď jsem jí to dokázal přiznat.
"Ale přišels ke mně… abys zachránil Hou."
"Ano." Opřel jsem si o ni čelo. Byla jako studený samet, klamně měkký. "A abych si tě udržel pro sebe," dodal jsem.
Bylo to tak. Nerozuměl jsem tomu, ale bylo to tak.
Spokojeně a tiše zapředla. "Nedokázala jsem uvěřit, že bych s tebou udělala takovou chybu," řekla. "Vybrala jsem si tě. Věřila jsem, že jsi dospěl k tomu, aby sis vybral mne."
"To jsem si vybral, ale…"
"Lomas."
"Ano."
"V životě jsem nezažila případ, že by Pozemšťan viděl porod a snášel to dobře. Qui taky jeden viděl, že?"
"Ano."
"Pozemšťané by před takovým pohledem měli být chráněni." To se mi nelíbilo - a pochyboval jsem o tom, že je to možné. "Ne chráněni," ozval jsem se. "Naopak, mělo by se jim to ukázat. Ukázat, když jsou ještě malé děti, a ukázat víc než jednou. Gatoi, žádný Pozemšťan ještě neviděl porod, který by proběhl správně. Vidíme jen N'Tliky - bolest a hrůzu a možná i smrt."
Zadívala se na mě. "Je to hodně soukromá záležitost. Vždycky byla."
Její tón mi bránil naléhat - to a vědomí, že kdyby si to rozmyslela, mohl bych se stát prvním veřejným příkladem. Ale podstrčil jsem jí tu myšlenku. Existovala nezanedbatelná pravděpodobnost, že tohle semínko vyklíčí a že nakonec bude T'Gatoi experimentovat.
"Už to neuvidíš," ujistila mě. "Nechci, abys ještě někdy uvažoval, že mě zastřelíš."
Malá dávka tekutiny, která do mě vnikla spolu s vajíčkem, mě uvolnila stejně jako neoplodněné vajíčko, takže jsem si vzpomněl na pušku ve svých rukou a strach, hnus, vztek a zoufalství, které jsem cítil. Dokázal jsem si ty pocity vybavit, aniž bych je oživil. Dokázal jsem o nich mluvit.
"Já bych tě nezastřelil," prohlásil jsem. "Tebe ne." Vytáhli ji z těla mého otce, když mu bylo tolik jako teď mně.
"Mohl jsi," trvala na svém.
"Tebe ne." Stála mezi námi a vlastním lidem, chránila nás a propojovala.
"To bys spáchal sebevraždu?"
Opatrně jsem se v rozpacích pohnul. "Mohl jsem to udělat. Skoro jsem to taky udělal. To je Quiho ‚útěk'. Zajímalo by mě, jestli to ví."
"Co?"

Neodpověděl jsem.
"Teď budeš žít."
"Ano." Postarej se o ni, říkávala máma. Ano.
"Jsem zdravá a mladá," řekla. "Neopustím tě, nezůstaneš sám jako Lomas - nezůstaneš N'Tlik. Postarám se o tebe."

přeložil Viktor Janiš

JAMES TIPTREE JR.
JEDINÁ SPRÁVNÁ VĚC
JAMES TIPTREE JR. se zrodil v roce 1968, ale jeho méně věhlasný tvůrce, Alice B. Sheldonová, se narodila v Chicagu v Illinois roku 1915 jako jediné dítě autorky Mary Hastings Bradleyové a badatele a přírodovědce Herberta Bradleyho. V dětství doprovázela Sheldonová rodiče na několika průzkumných výpravách, včetně té do Belgického Konga za odchytem horských goril, a to ve věku pouhých pěti let. Ještě než se v roce 1934 vdala, věnovala se kariéře umělkyně a grafické návrhářky. V roce 1941 začala pracovat jako umělecká kritička v novinách Chicago Sun, ale toho zanechala již o rok později, kdy vstoupila do americké armády, tam se také poprvé setkala se svým druhým manželem Huntingtonem Sheldonem. V roce 1952 se spolu s ním přestěhovala do Washingtonu, aby se zde zúčastnila zakládání ústřední tajné služby. CIA opustila v roce 1955, přihlásila se na univerzitu a v roce 1959 dokončila bakalářské studium, doktorát z experimentální psychologie završila v roce 1967 na Univerzitě George Washingtona.
Vypráví se, že v den, kdy získala svůj doktorát, nebyla Sheldonová samým vzrušením schopna usnout. Pro uvolnění tedy napsala science fiction povídku. Ta se spolu se spoustou dalších stala od roku 1968 základem její tvorby vydávané pod pseudonymem James Tiptree Jr. - což bylo jméno převzaté z oblíbené značky marmelád. Podle citátu kritika Johna Cluta: "psala jako člověk, jako meteor, záblesk v rýžovací pánvi, krátkověký anděl." Ty nejlepší z jejích povídek - Houstone, Houstone, slyšíte mě? (Houston, Houston, Do You Read? 1976), Láska je plán, plán je smrt (Love Is the Plan the Plan Is Death, 1973, č. Teplé světy a tak podobně/Triton 2004), A pak jsem procitl na úbočí Studeného kopce (And I Awoke and Found Me Here on the Cold Hill's Side, 1972, č. Alien Sex/Winston Smith 1994) a Její kouř stoupal navždy (Her Smoke Rose Up Forever 1974) - patří zároveň k těm nejlepším z celého žánru. Napsala také několik románů, i když nejuznávanější je pro svou povídkovou tvorbu, publikovanou v pamětihodných souborech Deset tisíc světelných let od domova (Ten Thousand Light Years from Home 1973), Teplé světy a tak podobně (Warm Worlds and Otherwise, 1975, č. Triton 2004) a Hvězdné písně starého primáta (Star Songs of an Old Primate 1978). Práce Sheldonové byly oceněny dvakrát Hugem, třikrát Nebulou, dvakrát Locusem a Světovou cenou fantasy. Její poslední sbírka, sestavená ze souhrnně dosud nevydaných povídek a různých prací mimo beletrii, vyšla pod názvem Potkej mě v nekonečnu (Meet Me at Infinity 2000).
O své práci jednou prohlásila: "…mou skutečnou touhou je popadnout lidi za srdce nebo za jejich chuť po penězích a zasyčet - poslouchejte! Poslouchejte a přemýšlejte, pitomci! Poznejte, jaké to doopravdy je! Nechte mě napsat vám na nos krátkou bajku tak, aby vám při pohledu do zrcadla řekla víc než jen pouhá slova! … něco takového. Varovné příběhy napsané pro pobavení…"
Hrdinové vesmíru! Objevitelé hvězd!
Čtenáři, tady máš svůj problém:
dejme tomu, že máme dítko: světlé vlasy, pihovatý pršák, zelené oči, upřený pohled; bohatý spratek, holka, patnáct let. Od chvíle, kdy dokázala pustit holovizi, sní jen o hrdinech Prvního kontaktu, objevitelích hvězd, o slavných jménech zakladatelů Hvězdného věku. Dokáže vám vyjmenovat posádku Objevitelské mise; dokáže vám přesně nakreslit hranice prostoru Federace a vypočítat pohraniční základny; poví vám, kdo poprvé navázal kontakt s každou ze známých padesáti mimozemských ras a zná nazpaměť poslední slova Han Lu Hana, který v necelých šestnácti proletěl palbou mimozemských zbraní, aby dotáhl svého kapitána a pilota do bezpečí na Betu Lyry 91. Trochu se věnuje matematice, připadá jí snadná. V jednom kuse se potlouká kolem kosmodromu a seznamuje se s každým, kdo je ochoten dát se s ní do řeči, škemrá o svezení a vyzná se v palubních deskách čtrnácti modelů vesmírných lodí. V tělesném vývoji je poněkud opožděná, což znamená, že její hruď se dá splést s chlapeckou; a láska, velká Láska, pro ni i přes patřičnou instruktáž představuje nesmysl, který provozují dospělí. Ovšem do svého dětského skafandru se dokáže obléknout za sedmdesát vteřin, včetně bezpečnostních spon.
Vezměme tedy tuhle dívku, tuhle Coati Cass - její celé jméno zní Coatillia Canada Cass, ale každý jí říká Coati - a dejme jí k šestnáctým narozeninám pořádnou vesmírnou jachtu.
A už je to tady:
bude se v ní prohánět po domácím hvězdném sektoru, navštěvovat kamarádky ze školy a rodinné přátele, jak očekává její matka, a jen tu a tam se začne předvádět a přeletí výstražný maják nějakého víru, jak se obává její otec?
To že bude dělat?
Vážně?
Nebo - nebo zamíří k nejbližší úpravně lodí a utratí většinu kreditů za přídavné palivové nádrže a montáž dálkových senzorů, nacpe svůj člun až po trysky, a pak - než se rodinný účetní může začít vyptávat - už si to hasí k nejbližší pohraniční základně Federace, což je FedBáze 900 u Velkého severního příkopu, odkud můžete vidět nezmapovaný vesmír a neznámé hvězdy?
To nebylo těžké uhodnout, že? Velitel FedBáze 900 sleduje světlou hlavu, která mu poskakuje po hlavní vyhlídkové chodbě.
"Měli bychom zavolat její rodině, aby si ji vyzvedli," mumlá. "Na účet volaného. Počítám, že na to mají."

"A z jakého důvodu?" zajímá se jeho zástupce.
Oba se dívají za vzdalující se drobnou vzpřímenou postavičkou. Hloučkem projde vysoký kapitán hlídky; oba vidí, jak se za ním dívka otáčí a zírá na něj, vůbec ne jako žena, ale široce rozevřenýma očima, plnýma dětského obdivu. Pak se obrací zpět k úchvatné nádheře vyhlídky. Z této strany asteroidu, do něhož je vyhloubena základna, je právě vidět konec Příkopu.
"Protože mám pocit, že to děcko je něco jako pohroma, která hledá, kam udeřit," praví velitel ponuře. "Protože nevěřím tomu, co vykládá. Jistě, její identifikace je v pořádku - nepochybuju, že jí ta loď patří, že s ní umí létat a zná předpisy; a má právo vypadnout, kam se jí zlíbí - za pár dnů. Jenomže nemůžu uvěřit, že by ji rodiče nechali vyrazit až sem, ať jen se koukne na neznámé hvězdy… Protože to by udělal leda duševně chorý blbec. Kdyby byla mou dcerou…"
Větu nedokončí. Je mu jasné, že přehání a že to moc prožívá; nemá žádný vážný důvod posílat zprávu dívčině rodině.
"Určitě s tím souhlasili," uklidňuje ho zástupce. "Podívej na ty přídavné nádrže a dálkové senzory, které jí pořídili."
(Coati vlastně nelhala. Řekla jim, že rodiče proti její výpravě sem nic nenamítali - přirozeně, když by je něco takového ve snu nenapadlo - a bezelstně dodala: "Vidíte ty nádrže? To abych se z dalekých výprav bezpečně vrátila domů. Pojmenovala jsem ji CC-1, pane, nezní to moc úředně?")
Velitel uzavře záležitost nespokojeným zabručením a oba se vrátí do kanceláře, kde čeká kapitán hlídky. Nejlepší zásobovací tým FedBáze 900 má zpoždění, už je načase oficiálně je ohlásit jako pohřešované a zahájit pátrání.
Coati Cass míří povrchovými sekcemi základny k palivové stanici. Musí počkat na povolení a holomapy pohraničí, pak teprve může uzavřít nádrže. Nebýt těch map, asi by to riskla a rovnou vyrazila, aby ji nemohli zastavit. Ale teď, když už povolení dostala, si vychutnává první setkání s fascinující vzdálenou základnou - i když jen tolik, aby nezdržela start ke svému cíli, za svým pravým posláním, o němž tak dlouho snila: volný, neprozkoumaný prostor a neznámé, nepojmenované hvězdy.
Vzdálené základny jsou skutečně fascinující; Federace se z vlastních chyb poučila, že musí působit přívětivě a musí na nich být znát, že představují oporu rozumného života ve vesmíru. Proto čím dál se základna nachází, tím okázaleji je vybavena. Základna 900 byla vybudována převážně uvnitř skalnatého asteroidu s dlouhou oběžnou dráhou, který neměl žádnou atmosféru, a přece tu byly zahrady a jezera, jaká by vzbudila závist u nejbohatších obyvatel Země. Coati si čte na displeji upoutávky divadla - nabízí premiéry představení a hudebních programů, pro personál zdarma; míjí tucty malých exotických restaurací. Podle plánů stanice se v nitru skály najdou sportovní zařízení a taneční parkety, prostorné soukromé byty, klikaté chodby, všechny naplánované s rozmyslem a hezky vyzdobené, jelikož výzkumy prokázaly, že možnost vybrat si z více možností dopravy do práce u lidí výrazně snižuje stres.
Vybudování FedBáze je záležitostí Federace. Ta však musí se svým jediným nenahraditelným zdrojem - lidmi - hospodařit opatrně. Tady na Fed 900 převažují lidé, ostatní čtyři rasy, provozující vesmírné lety, se soustřeďují spíš v jižní a východní části Federace. Tady, daleko na severu, zahlédla Coati pouze jeden pár mimozemšťanů, Swainů; jejich zelenkavé krunýře už znala z domácího kosmodromu. Žádné opravdu exotické cizince tu nejspíš nenajde.
Ale co nebo kdo žije venku na kraji Příkopu? Nemluvě o jeho neznámých vzdálených březích? Coati se zastaví, naposledy se rozhlédne a obrátí se ke stanici pohonných hmot a zásobování. Odtud se opravdu dá vidět Příkop, podobný podivnému, nepravidelnému černému oblaku podél severního obzoru.
Příkop pochopitelně není bez jediného světélka. Jde pouze o oblast, kde se nachází poměrně málo hvězd. Vědci to nepovažují za žádnou zvláštní záhadu; stojatá vlna nebo turbulence v hustotě hmoty, zbloudilá část podobných gradientů, jaké tvoří ramena Galaxie a mezery mezi nimi. Takových trhlin se v neobydlených, vzdálených oblastech najde spousta. Příkop pouhou náhodou tvoří užitečnou severní hranici nepravidelné koule prostoru Federace.
Někteří průzkumníci pronikli až na druhou stranu, dost daleko, aby zjistili, že za Příkopem se zase obnovuje obvyklá hustota hvězdných soustav. Tu a tam zaznamenali v Příkopu planetární systémy; párkrát zachytili cosi, co mohlo být mimozemské vysílání na extrémní vzdálenost. Ale z opačné strany se na ně nikdo nevrhl, a Federace padesáti ras, pozvolna expandující na jih a východ, toho měla na talíři až dost a nepotřebovala vyhledávat další kontakty. Příkop tedy víceméně nechávali na pokoji. Díky blízkosti Příkopu se Coati mohla rychle dostat od své domovské, centrálně uložené hvězdy a své planety Kajmanský přístav do skutečného pohraničí.
Coati vrhne na základnu poslední vášnivý pohled a vklouzne do chodbičky, kde mezi opravdovými skafandry visí její malý oblek. Odtud se vypraví na plošinu nad povrchem asteroidu, kde parkuje její CC-1 a zdá se malinká ve srovnání s novým sousedem, křižníkem hlídky. Potlačí vzrušení a pozorně provede rutinní kontrolu. Pak si zavolá odtah k čerpací stanici. Tam dostane i kyslík, vodu a jídlo - jen standardní dávky. Našetřila si dost kreditů na slušné zásoby, ale nemá na žádný přepych.
U čerpačky znovu vyleze ven a osobně prověřuje každou nádrž. Vedoucí stanice, mohutná žena, jejíž zarudlá tvář svítí i za průzorem skafandru, se nadšením toho dítěte baví. Veškerou práci dělá mladý plnič, který si z Coati utahuje kvůli množství jejích rezerv.
"Chystáš se překročit Příkop?"
"Možná příště… Jednou to určitě udělám," zazubí se na něj.
Vyruší je nejnovější zprávy. Příjemný hlas jim oznamuje, že ZL číslo 914 B-K je prohlášena za pohřešovanou a bude neprodleně zahájena první fáze pátrání. Každý člen osazenstva základny má vyhlížet zásobovací tahač, vzhledem k soupravě kontejnerů snadno rozpoznatelný. Naposledy byla loď pozorována poblíž stanice Ace's Landing.
"Oprava, nikoli na stanici Ace. Poslední prokázané přistání na planetě sedmnáct - padesát severní galaktické šířky, patnáct - třicet západní délky, RV osmnáct." Hlas opakuje zprávu. "To znamená vzdálený kvadrant devět B-Z, mimo komunikační dosah. Loď mířila k nové soustavě na třicet - dvacet sever, čtyřicet dva - dvacet osm západ, RV třicet. Všechny lodi s dosahem do příslušné oblasti budou dodržovat poslechový režim, míním každou celou hodinu. Veškeré zachycené zprávy předají do dosahu základny. Ihned bude vypravena průzkumná loď, která se vydá po jejich trase ze

stanice Ace's Landing."
Hlasatel opakuje souřadnice; Coati nemá po ruce žádný tablet, takže si poznamená soustavu, kam ztracená loď mířila, na vnitřní stranu předloktí.
"Když budou mimo komunikační dosah, jak podají zprávu?" zeptá se šéfky čerpačky.
"Depešní trubkou. To je něco jako mrňavá kosmická loď. Zvládne až tři nadsvětelné skoky. Když se pohybuješ mimo dosah, při každé zastávce pošleš trubku. Počítám, že v tom kvadrantu brzy zavedou štafetové spojení."
"Zásobovací tahač 914 B-K," opakuje plnič. "To jsou Boney a Ko. Ti dva hoši, kteří jsou… totiž nejsou… chci říct, že mají nejspíš o kolečko víc, ne?"
"Boney a Ko jsou v pořádku!" Vedoucí ještě víc zrudne. "Možná nejsou nejbystřejší, ale všechno, co dělají, dělají na sto procent. A jeden z nich - možná oba - má zázračné nadání na holomapy. Když si projdeš mapy kvadrantů, které zpracovali, uvidíš, kolik korekcí do nich zanesli. Jejich práce zachraňuje lidem životy! A nejsou ani trochu namyšlení, všechno to dělají za plat zásobovačů, čistě pro Federaci." Uklidní se a mrkne na Coati, jestli jí to došlo. "Proto je velitel odvolal z čistě rutinních letů a poslal je zakládat nové sklady na severu… Blízké zásobování teď obstarávají dvojčata Randovi; ti tu nudu vydrží, protože mají tu svoji muziku."
"Promiň," ozval se plnič. "To jsem nevěděl. Nikdy se o tom nezmínili."
"Jasně, oni toho moc nenamluví," uculí se vedoucí. "Hele, děvče, mám dojem, že už máš natankováno až po vrch, leda bys chtěla ještě něco šoupnout do kabelky. A co jídlo?"
Když se Coati vrátí do základny a zajde do sekce map na poslední instruktáž, pochopí, co měla šéfka čerpačky na mysli. Na všech holomapách, které pokrývají periferii sektoru 900, stále naráží na opravy, označené malým svítícím ‚B-K'. Téměř před sebou vidí dlouhou cestu samý zákrut, kterou urazili ti dva - jak že se jmenují? Boney a Ko? - aspoň v těch oblastech, které jsou na mapách zobrazeny podrobněji. Prašné oblaky, gravitační anomálie, shluky asteroidů, utajené dvojhvězdy - všechno skromně označeno B-K. Základní mapy pocházejí ze souhrnu výsledků prvních výprav - kdosi jménem Ponz naškrábal ke dvaceti či třiceti hvězdným soustavám svůj velký podpis (B-K šest z nich opravili), tady máme ‚L' a spoustu ‚YBC', a další podpisy, které Coati nedokáže rozluštit. Strašně ráda by znala jejich jména a dobrodružství, která zažili.
"Kdo je to ‚SS'?" zeptala se vedoucího sekce map.
"Ach, to byl takový bohatý chlápek, veterán z Poslední války. Snažil se najít zkratku, kterou si pamatoval, a spotřeboval při skocích všechno palivo. Zůstal tam viset asi pětačtyřicet standardních dnů, než se k němu dostali, a když se pak uklidnil, chvíli se s kamarády bavil mapováním. Nebylo to špatné, na pozorování ze stacionárního bodu. Všímáš si, jak se ta ‚SS' drží tady kolem toho bodu? Tam celou dobu trčel. Jestli se dostaneš blízko, pamatuj, že na krajích musíš počítat se zkreslením. Ale tak daleko se snad nechystáš, nebo snad ano?"
"No…" váhá Coati. Zajímá ji, jestli ji vedoucí map nahlásí veliteli. "Snad někdy… Jen bych chtěla ty mapy, abych si nad nimi mohla, no, víte, snít."
Vedoucí se účastně uchichtne a začne sčítat poplatky. "Tady máš vážně spoustu snění, děvče."
"To jo." Kvůli odvedení pozornosti se zeptá: "Kdo je Ponz?"
"To bylo, ještě než jsem nastoupil. Zmizel těsně potom, co vyslal zprávu, že kdesi našel planetu pozemského typu." Vedoucí map ukáže na nejsevernější okraj, kde je zakreslená řada hvězd třídy G0. "Klidně by tam mohly být nějaké šikovné planety. Ta nejvzdálenější je v místě Ztracené kolonie. A mimochodem, pokud se k nim dostaneš, od té se drž dál. 35'12", to je třicet pět minut dvanáct vteřin severní šířky; 30'40" západní délky, radiální vzdálenost - stupně vynecháváme; tady, to znamená od základny 900, je můžeme brát jako konstantu: osmdesát devět severní šířky a sedmdesát západní délky - třicet dvě miliardy kilometrů. Obyvatele vyhubila nějaká infekce, stalo se to krátce po mém příchodu. Umístili jsme tam satelity s varováním… Tak jo, teď musíš potvrdit svůj cíl. K tomu dostaneš mapy zdarma; zbytek musíš zaplatit."
"Co mi doporučíte? Pro první výlet?"
"První výlet? Doporučuju ti trasu s majáky, nahoru ke stanici Ace. To jsou dva majáky, tři skoky. Je to tam hezké: chata, jezero s čistou vodou, dílna. Není to obydlené, ale máme tu jednoho amatérského geologa, který tam jezdí s pár kamarády na dlouhé dovolené. Můžeš vytáhnout všechny ty svoje dálkové senzory a užívat si; kam se podíváš, tam je to neprozkoumané. A je to ještě v komunikačním pásmu, když budeš mít štěstí."
"Jak může něco být mimo dosah komunikace? Pořád o tom tady slyším."
"To dělá Příkop. Relativistické efekty při změnách denzity. Jistě, můžeš zachytit frekvenci, ale kvůli šumu je všechno beznadějně zkreslené. Někteří lidé prohlašují, že i elektronika začne stávkovat, jakmile vstoupíš do Příkopu."
"Kolik se platí za pobyt v chatě?"
"Nic, když si přineseš vlastní jídlo a spacák. Vzduch a voda jsou tam parádní."
"Třeba bych si chtěla vyrazit o kousek dál, kouknout se na něco, co zachytí moje přístroje…"
"Zelená. Poplatky za mapy upřesníme, až se vrátíš. Ale jestli poletíš okolo, dej pozor na tenhle vír." Vedoucí sekce map zabodne stylus do holomapy severně od stanice Ace. "Nikdo neví jistě, jestli je to chumáč malých nebo jedna pořádně velká gravitační jáma. A pamatuj si, že ty holomapy na sebe pokaždé nenavazují…" Přiloží druhou mapu k první; několik hvězd se promítá zdvojeně.
"Jasně. A budu mít oči otevřené a budu udržovat poslechovou stráž kvůli té ztracené lodi, B-K."
"To dělej…" Seznam položek představuje sumu, která jí vyškrábne kredit až na dno. "Doufám, že se brzy objeví. Neřekl bych, že by se zrovna oni někde poflakovali… Zelená. Tady to máš."
Předloží mu kreditní čip. "Vyjde to," zazubí se. "Jen tak tak."
Stále v ochranném obleku a s nákladem kazet s mapami se Coati naposledy podívá ven vyhlídkovou stěnou hlavní chodby. Musí se rozhodnout. Vlastně jde o dvě rozhodnutí, ale tohle není legrace - musí něco udělat s rodiči, aniž by

se prozradila před někým, kdo prověřuje vysílané zprávy. Touhle dobou už rodiče jistě prohledali celý domácí sektor. V duchu se bolestně zašklebí, pak dostane nápad: její sestra na planetě nedaleko Kajmanu vyvdala dost kreditů, aby mohla přijmout jakékoli množství skokových vzkazů na účet volaného, a bylo by celkem logické… Ano.
Komunikační sál je o dvoje dveře dál.
"Nemusíte mít obavy," vykládá dámě jménem Paula. "Můj švagr je planetární bankéř. Můžete si to zkontrolovat tady v tom velkém atlasu. Javelo, Hunter Javelo."
Paula si všechno důkladně prověří. To, co najde o Port-of-Princes, ji uklidní natolik, že se uvolí vzkaz té zvláštní dívky přijmout. Coati chvílemi ocucává stylus, když píše:
Milá sestřičko, překvapení! Jsem na FedBázi 900. Je to úžasné. Trochu se tady porozhlédnu a cestou domů se u tebe stavím. Pověz našim, že je všechno v pořádku, loď šlape jako hodinky, vřelé díky! Zdravím, Coati.
Tak, to by mohlo stačit, aspoň se nikdo nebude plašit. Než stačí otec poslat dotaz na FedBázi 900, pokud to vůbec udělá, ona už bude dávno pryč.
A teď, přemítá, když míří do přístavu, teď to velké rozhodnutí. Kam přesně se vydat?
No, koneckonců se vždycky může zařídit podle rady vedoucího sekce map a hezky si užít na stanici Ace, zkoumat nebe a plánovat další výlet. Nesmírný prostor na ni zapůsobil jen trochu a z neznáma ji mrazilo jen mírně. Co kdyby uvízla v gravitačním víru, který není na mapě? Zatím se dostala jen do jednoho, a ten byl malý a loď měla dobrého pilota. (Stalo se to při jednom letu, o kterém rodičům neřekla.) A vždycky je tu nějaké příště.
Na druhé straně, teď je tady a všechno už má zařízeno. A rodiče by jí mohli dělat potíže, až se příště někam vypraví. Není lepší udělat všechno, co může, dokud opravdu může?
No, a co například?
Když v Mapách zaslechla zmínku o sluncích třídy G0, zastříhala ušima. Ke všemu se jedno z nich nacházelo právě tam, kam mířila ta nešťastná dvojice; souřadnice měla napsané na předloktí. Co kdyby je našla? Nebo - co kdyby objevila báječnou planetu pozemského typu a mohla si ji pojmenovat?
Rovnováha rozhodnutí, která vlastně nikdy v rovnováze nebyla, se zřetelně nachýlila k vizi žlutých sluncí - a Coati už přímo běží ke kraji venkovní rampy.
Poslední záblesk opatrnosti jí připomene, že ať už zvolila cíl jakýkoli, první část cesty musí být trasa s majáky na Ace. Při obratu u prvního majáku bude mít dost času všechno si promyslet a definitivně se rozhodnout.
Zjistí, že CC-1 mezitím přesunuli z čerpací stanice na kraj startovní plochy. Napochoduje k ní a vleze dovnitř a ani neví, že si šťastně pobrukuje. To je ono! Teď už je opravdu, opravdu, konečně na cestě!
Připoutá se a připravuje se na start. Mezitím vytáhne svačinu z přídělu a kousne si. Na jídlo na základně neměla. Než nastaví kurz a vyladí pohon, stačí svačinu strávit; chová jakousi pověrčivou nechuť ke kryospánku s plným břichem. Během spánku se nikdy nic neděje, navíc je na něj zvyklá odmalička, ale stejně ji představa cizího kusu jídla v těle znepokojuje. Co ho uvede do stáze, než se stane její součástí? Co kdyby se rozhodlo nechat se vyzvrátit?
Žvýká a zadává do počítače data z holomap, FedBázi 900 nechává hluboko pod sebou. S potěšením si uvědomuje, že právě začíná nejskutečnější část jejího života. Mezi zářícími neznámými hvězdami, s temným Příkopem v čelních průzorech dokončí programování trasy k Majáku 900-1, AL, a poslouchá, jak v srdci lodi konvertory pro nadsvětelné skoky zahajují chladicí proces. Pohonná jednotka nadsvětelných skoků musí být podchlazená až téměř na absolutní nulu, aby mohla provést ten zpola pochopený zázrak, kdy dojde k narušení recipročních gravitačních polí a CC-1 i s Coati bude relativistickou rychlostí přesunuta k cíli.
Když se vnitřkem lodi začne ozývat cvakání a břinkání chladicího procesu, Coati pověsí skafandr, otevře své malé lůžko, vleze dovnitř a dá si injekci. Zavírá nad sebou víko s pocity, jaké mohlo mít dítě na dávné Zemi, když se ukládalo ke spánku v předvečer Štědrého dne. Díky za kryospánek, myslí si ospale. Dal nám hvězdy. Představte si první průzkumníky, kteří museli žít a stárnout, zůstat vzhůru celé dny, měsíce, roky…

Probudí se mezi hvězdami, které na první pohled vypadají stejně, ale když zavře lůžko a tře si zadek, kam se jí píchla probouzecí injekce, pozná, že Příkop se změnil.
Je rozlehlejší a - no ne, je všude kolem lodi! Úponky temnoty se za ní téměř uzavírají. Nachází se uvnitř jedné z okrajových hvězdokup, které do Příkopu vyčnívají. A hvězdy se zdají matnější, až na pár jasně zářivých sluncí - no ovšem, tady nejsou žádné blízké hvězdy! Nebo spíš je jich tu pár velmi blízko, a pak už jen prázdnota tam, kde by měla být všechna středně vzdálená slunce. V dálce se rozkládá jen matná hvězdná tapisérie.
V lodi je plno hluku; když se úplně probere, pochopí, že signál majáku a její indikátor blízké hmoty si oba cvrlikají a houkají. Sníží hlasitost, vyladí je, lokalizuje maják a navede loď na nízkou oběžnou dráhu kolem něj. Tento maják je podobně jako FedBáze umístěn na velkém asteroidu, který jí poskytuje právě tolik gravitace, aby se dokázala stabilizovat.
Výborně. Pokud vyrazí na stanici Ace, prostě zadá souřadnice Majáku 900-2, AL, a znovu se uloží ke spánku. Ale kdyby se chtěla kouknout na ta žlutá slunce, musí vytáhnout mapy a vypracovat bezpečnou trasu, sestávající ze dvou nebo tří skoků.
Nemůže jednoduše zadat souřadnice a rozletět se přímo k cíli, i kdyby neměla v cestě žádná hmotná tělesa, protože skokový pohon je stavěn tak, aby se vypnul a vzbudil ji, kdykoli hrozí nebezpečí sklouznutí do silného gravitačního pole, když se setká se shlukem asteroidů nebo jiným ohrožením. Musí si proto stanovit letové koridory, dostatečně vzdálené od velkých těles nebo jiných možných překážek.
Rozhodnout se… Ale postavme se tomu čelem, copak se už nerozhodla, když se tady stabilizovala? Zase tolik času na přípravu skoku k Majáku 2 nepotřebuje! Ano. Musí se vydat někam do divočiny. Chata na stanici Ace není právě to, kvůli čemu se sem vypravila. Jsou tu ta neznámá žlutá slunce… a třeba by mohla dokázat něco užitečného, třeba najít

ty zmizelé; co kdyby! Správné by bylo postupovat po malých krocích. Nejdřív stanice Ace - jenomže opravdu super by bylo využít všeho, co se naučila, a neriskovat, že jí něco zabrání v návratu. Zelená, jeď!
Po celou dobu pilně pracuje, vytahuje kazety a řadí je pro cestu k těm G0 sluncím. Jak už ji varovali v oddělení map, okraje k sobě často nepasují. Snaží se strčit dva hologramy najednou do levného rámu, stavěného pro jeden, vtom začne pípat indikátor hmoty.
Vzhlédne, připravená uhnout nebo odklonit nějaký ten nebeský šutr. Místo toho před sebou celá užaslá spatří cosi nepochybně umělého. Loď? Zvětšuje se to - ale ne dost, ne při té rychlosti, jakou se to blíží. Mine ji to. Co to může být? Hlavou jí táhnou představy bájné mrňavé vesmírné lodi plné maličkých mimozemšťanů.
Je to tak malé - vždyť by to mohla chytit! Aniž by se opravdu rozmýšlela, upraví polohu CC-1 a postaví ji paralelně s neznámým objektem. Drobná, ošidná akcelerace - v tom je docela dobrá. Ta věc se zřejmě pokouší zrychlovat. Popadne ji lovecká vášeň, zamumlá: "To teda ne, to nedělej!" a vystrčí poněkud nevhodný manipulátor.
Jakmile to udělá, pochopí, o co jde. Ale na to, aby myslela, je příliš vzrušená, šikovně tu věc zachytí a po několika pokusech ji nacpe do nákladového prostoru, zavře vstup a naplní komoru vzduchem.
Chytila depešní trubku! Putující kdovíodkud na základnu. Právě u Majáku 1 měnila kurz, stejně jako ona, a tak se pohybovala pomalu. Spáchala nějaký přečin? Existuje stanovený trest za narušení oficiální komunikace? No, když už si tu kaši navařila, měla by si ji sníst. Trubce chvíli potrvá, než se zahřeje tak, aby se jí dalo dotknout. Coati mezitím dál pracuje na svých mapách a má v úmyslu jenom se na zprávu podívat a poslat tu věcičku dál. Takové krátké zdržení určitě ničemu neuškodí - trubky se používají, když je odesilatel mimo dosah, ne kvůli své rychlosti.
Vůbec nepochybuje, že ji dokáže znovu uvést do pohybu. Všimla si, že je popsaná instrukcemi. Jako veškeré vesmírné vybavení Federace je trubka vytvořena tak, aby ji v nouzi mohl použít i amatér.
Netrpělivě dokončí práci na mapách a vyrazí pro tu věc, i když je ještě tak studená, že si musí navléknout rukavice. Když otevře úzký poklop, vyvalí se ven oblak zlatých smítek a poplaší ji, takže se při vytahování kazety dotkne nechráněným zápěstím kovu. Au!
Podívá se na ruku, zadoufá, že si nezpůsobila ošklivou mrazovou popáleninu. Na ruce není vidět nic kromě zvláštního zaprášeného škrábance. Žádné zarudnutí. Ale přitom cítí škubání v nervu na předloktí. Divné. Otře si to a už opatrněji kazetu vydoluje. Je to standardní nahrávka; snadno ji zasune do přehrávače.
Hlas, který promluví, je tak zastřený a nesrozumitelný, že raději nahrávku vrátí na začátek a spustí znovu, aby lépe slyšela.
"Hlásí se zásobovací a průzkumný tým 914 B-K," rozezná konečně. Vzrušeně se podívá na označení. To je přece ta ztracená loď! Tohle je opravdu důležité. Musí to okamžitě předat na základnu. Ale jistě neuškodí, když si poslechne i zbytek.
Hlas oznamuje založení nového skladu, třicet - dvacet sever, čtyřicet dva - dvacet osm západ, RV třicet. To je jedna z planet žlutých sluncí a souřadnice, které má Coati na předloktí. "Z devadesáti pěti procent pozemského typu." Hlas teď zní trochu zřetelněji.
Pokračuje sdělením, že se chystají vrátit na FedBázi, jen se ještě zastaví na další planetě pozemského typu, kterou zahlédli na osmnáct - deset severní šířky, dvacet osm - třicet západní délky, RV třicet, v téže skupině sluncí. "Ale… hm…" Hlas se odmlčí, pak se ozve znovu.
"Na třicet - dvacet se něco stalo. Jsou tam rozumní tvorové. Myslím, že bychom měli ohlásit, hm, první kontakt. Oni…" Náhle ho přeruší druhý hlas.
"Postupovali jsme přesně podle manuálu! Podle doporučení pro první kontakty."
"Jo," pokračuje první hlas. "Šlo to dobře. Chovali se přátelsky. Dokonce znali pár slov z galaktiky a signály. Jenomže…"
"Ten vrak. Vrak! Pověz to!" žádá druhý hlas.
"Aha. No, tak jo. Tam dole je vrak, starý RB. Opravdu starý. Nouzový signál není vidět, na lodi vyrostlo něco velkého. Myslíme, že je to Ponz. Možná to je jeho první kontakt." Tohle zní nepochybně sklíčeně. "Může o tom rozhodnout šéf… Mimochodem, oni mají nějaký lék, který vám dají, nějakou tabletku, abyste byli chytřejší. Trvá to dva dny, hodně se po tom spí. Pak vás pustí a hned všemu rozumíte. Chci říct - všemu! Bylo to… Nikdy jsme nic takového nezažili. Každý mluví a každému rozumíte! Vidíte, jak teď mluvíme? Ale je to divné… No, pomohli nám najít rovné místo, zřídili jsme tam sklad paliva. My…"
"Jak vypadali!" přeruší ho druhý hlas. "Nás vynech, pověz, jak vypadají."
"Jo, jasně. No… Velká bílá těla, pokrytá kožešinou. Šest nohou - většinou chodí po čtyřech zadních; dvě horní se podobají rukám. Mají taková dlouhá těla, trochu jako dlouhé bílé kočky, veliké; když se zvednou na zadní a rozhlížejí se, sahají nám nad hlavu. A mají…" Hlas se zadrhne, jako by se mu to těžko vyslovovalo. "Mají dvoje, no, intimní části. Dvě sady, víte. Teda někteří. A jejich obličeje," pokračuje hlas s úlevou, "ty obličeje jsou divoké! Úžasné zuby! Když se na nás přišli podívat, byli jsme pěkně nervózní. A velké oči, něco jako napůl lidé, napůl zvířata. Kočky. Ale chovali se přátelsky, dávali nám znamení, tak jsme vylezli ven. Vtom nás chytili a tiskli hlavy na naše. Pak nás pustili a chvíli vypadali, jako že něco není v pořádku. Slyšel jsem, jak jeden říká ‚Ponz', a potom něco jako ‚Lashley' nebo ‚Leslie'."
"Leslie byl s Ponzem, to jsem ti přece povídal," ozve se druhý.
"Jo. Tak když nás chytili podruhé a drželi nás, dali nám ten lék. Myslím, že do mě něco vešlo, pořád jako bych slyšel hlas. Ko říká, že cítí to samé… Aha, a taky tam byli mladí a pár dalších a pobíhali po ostrově; prý nejsou jako oni, dokud nedostanou ten lék. ‚Dronové', tak těm mladým říkají. A potom z nich jsou ‚Í-Á-Dronové'. To jsou ti, se kterými jsme mluvili. Je to trošku matoucí. Jako že Í-Á jsou také lidé. Ale nevidíš je." Jeho hlas - tohle byl určitě Boney - umlkne. "Je to všechno?" slyší ho Coati ptát se.
"Jo, řekl bych, že jo," odpovídá druhý hlas - Ko. "Radši popojedeme, máme ještě jednu zastávku… Necítím se zrovna

nejlíp. Nejradši už bych byl doma."
"Já taky. Zvláštní, předtím jsme si připadali skvěle. No, ZL 914 B-K končí… Tohle bude asi nejdelší zpráva, jakou jsme kdy poslali, co? Ještě posíláme pár korekcí. Vydržte."
Po dlouhém drmolení opravných souřadnic zpráva končí.
Coati zůstane sedět, hluboce zamyšlena, a pokouší se nějak vyznat v tom sdělení. Je jasné, že došlo ke kontaktu s novou rasou, která se zdá přátelská. Ale něco se jí na ní nezdá - vůbec netouží vyrazit, s těmi bílými šestinohými se setkat a dostat tu ‚chytrou tabletku'. Boney a Ko byli asi trochu… naivní. Co když je nějak ošidili a zneužili? Jen si nedokáže představit proč a nač. To přesahuje její chápání…
Další jasná věc je, že tohle se musí co nejrychleji dostat na základnu. Neměla nějaká loď sledovat trasu, po níž se pohybovali Boney a Ko? Stopa by je zavedla na kočičí planetu, která se nachází (ověří si to na předloktí) třicet - dvacet severně a tak dál. Do háje, snad by se měla vrátit? Obrátit to, přerušit výlet a tohle doručit? Proč jenom se míchala do věcí jiných lidí?
Ale počkat. Jestliže je to naléhavé, mohla by všechno urychlit, kdyby zavolala základnu a zprávu jim přečetla, a tím by obešla poslední úsek cesty. Hlavu jí za to jistě neutrhnou. Možná je ještě pořád v dosahu komunikace…
Zapne transpondér a volá FedBázi 900. Konečně se jí ozve nějaký hlas, stěží slyšitelný v šumu. Chvíli si pohrává s laděním a trochu si příjem vylepší.
"FedBáze 900, tady CC-1 u AL Majáku 1. Slyšíte mě? Zachytila jsem depešní trubku od zásobovací lodi ZL 914 B-K, té pohřešované, Boney a Ko." Opakuje hlášení. "Slyšíte?"
"Slyšíme, CC-1. Zachycena zpráva od 914 B-K. Co obsahuje?"
"Je to moc dlouhé na přečtení. Ale poslouchejte - důležitá poznámka. Jsou na cestě k planetě na - počkejte…" Přetočí zprávu a zopakuje souřadnice. "A předtím navštívili tu planetu na třicet - dvacet severní šířky - máte to tam přesně. Je obydlená! Je to první kontakt, myslím. Ale říkali něco divného. Asi byste tam neměli chodit, dokud si to neposlechnete celé. Hned to posílám dál."
"CC-1, teď jsem kus ztratil. Je ta planeta na třicet - dvacet první kontakt?"
Hlas začíná přehlušovat šum. Coati křičí, jak nejzřetelněji dokáže: "Ano! Ale nechoďte, opakuju, nechoďte tam, dokud nedostanete celou zprávu B-K. Hned posílám trubku. Máte to?"
"Opakuji… Nevydávejte se na planetu třicet - dvacet severní šířky, čtyřicet dva - dvacet osm západní délky, dokud nedorazí zpráva B-K. Trubka na cestě. Zelená, CC-1?"
"Souhlas. Pokud trubku nedokážu znovu zprovoznit, přivezu ji. CC-1 končí." Přenos zakončí hlasitý praskot statické elektřiny, který jí připomene, že musí trubku poslat dál.
Ale než vytáhne kazetu z přehrávače, znovu si ověří polohu planety, kam teď B-K míří. Dvacet osm - třicet západ, RV třicet. To je blíž než planeta prvního kontaktu; jasně, vždyť říkali, že se tam zastaví cestou domů. Zkopíruje si první souřadnice do workpadu a souřadnice načmárané na ruku zamění za nové. Pokud chce pomoct při pátrání po Boneym a Koovi, může se vydat rovnou tam - ale zatím se pořád nerozhodla. Když si znovu stahuje rukáv, všimne si, že celou paži cítí nějak jinak, ale po spálenině ani stopy. Několikrát si to místo podrbe a divný pocit se vytratí.
"To mám nejspíš husí kůži z rozrušení," zamumlá si. Má dětský zvyk mluvit sama se sebou, když je sama. Nejspíš je to tím, že jako dítě bývala hodně sama a spokojeně si hrála se svými vesmírnými hračkami a hologramy.
Navést depešní trubku na původní kurz se ukáže jako absurdně jednoduché. Sfoukne z ní ten žlutý prach, vloží zpátky kazetu a vyhodí trubku z lodi. Fascinovaně sleduje, jak se maličká loď otáčí a orientuje se podle frekvence vysílané ze základny 900. Potom se spokojeně začíná vzdalovat, rychleji a rychleji. Docela určitě, pokud to Coati dokáže posoudit, se chystá ke zdolání posledního úseku cesty od Majáku 1 na FedBázi 900. Pěkné! Nikdy předtím neslyšela o trubkách; tady v pohraničí se zaručeně najde spousta fascinujících zařízení, která pro ni budou dočista nová.
Když maličkou loď vyprovází pohledem, pocítí bodnutí viny. Není snad její povinnost přiblížit se k základně, aby jim mohla vzkaz přečíst? Co když ti dva - za okolností, kdy záleží na každé maličkosti - mají nějaké potíže? Ale zdáli se být v pořádku, i když byli podle hlasu trochu unaveni. Kromě toho je jasné, že mají ve zvyku posílat trubku po každé zastávce. Pokud jsou některé ty korekce závažné, nikdy by je nedokázala přečíst srozumitelně; selhal by jí hlas. Radši ať dostanou Boneyho původní zprávu.
Vrací se k výpočtům vlastního kurzu a zjistí, že lhala sama sobě: ve skutečnosti už se rozhodla. Zamíří k planetě, kam se chystali Boney a Ko, a podívá se tam po nich. Třeba se jim udělalo tak zle, že nemohli pokračovat, nebo třeba objevili další cizí rasu a zapletli se s ní. Taky mohla mít jejich loď poruchu… Zpoždění mohlo zavinit cokoli, a ona by jim koneckonců mohla pomoct. Teď už o trubkách ví dost, aby jí bylo jasné, že je nelze poslat z povrchu planety, jedině z místa nad atmosférou. Pokud Boney a Ko nemůžou vzlétnout, nemůžou ani volat o pomoc - tedy nikoli prostřednictvím trubky.
Rozebírá tyhle úvahy sama se sebou, zatímco dál pracuje na mapách. Popsat a vyznačit zbrusu nový kurz do počítače obnáší mnohem víc práce, než si myslela; úlohy, které řešila ve škole, určitě počítaly se snadnými, přirozenými koridory. "Ach, bože… Tohle musím vymazat, tudy vede dráha asteroidu. Pomoc! S takovou se od toho majáku jaktěživa nedostanu - průzkumníci zaručeně trávili polovinu času probíráním map!"
Jak si tak mumlá, uvědomí si jakousi slabou ozvěnu v lodi. Rozhlédne se; kabina je plná úhledně srovnaných krabic se zásobami. "Zmršená akustika," zabručí. Určitě je to nějaká porucha. Ale zdá se ta ozvěna trochu opožděná; například slovo ‚pomoc' slyší jakoby tenkým hláskem, ale tak zřetelně, že chvilku stráví prohledáváním nejbližších přihrádek. Že by se jí sem na FedBázi dostalo nějaké mluvící zvířátko? Chudáček. Jestli se jí nepodaří nějak ho dostat do kryolůžka, určitě zahyne.
Ale dál už se nic neděje, takže Coati usoudí, že jde pouze o nějaké nezvyklé akustické odrazy. Konečně se jí povede vybrat dobrou, bezpečnou trasu o třech úsecích, mířící k soustavě na osmnáct - deset severní šířky. Je přesvědčena, že

skutečný odborník by zvolil elegantnější cestu, ze dvou úseků, ale nechce se jí riskovat, že ji probudí nepředvídaná překážka. Proto si vybírá cestu lemovanou červenými trpaslíky s dostatečně korigovanou polohou a dalšími sotva viditelnými nebeskými útvary. Tyhle mapy, to je živá historie, myslí si. Tohle nejsou ty anonymní hologramy doma, kde je všechno ověřováno stokrát do roka a člověk dostane jenom vybranou trasu. V těchto mapách cítí ruku dávných průzkumníků. Například ten Ponz - jistě strávil spoustu času při zpracování cesty ke žlutým sluncím, než přistál na třicet - dvacet, ztroskotal a umřel… Ale teď už zbytečně lelkuje. Zastrká označené kazety po pořádku do počítače, první z nich zaklapne dovnitř. Konečně do neznáma!
Přichystá si lůžko a hupne do něj. Když se uvolní, zjistí, že má pořád ten zvláštní pocit, jako by ji něco doprovázelo. "Možná proto, že už patřím k té vesmírné partě," napadne ji romantická představa a už vidí před sebou budoucí mapu s malou korekcí ‚CC'. Cha! Hlasitě, ospale se ve tmě zasměje a cítí se skvěle. Než sklouzne do bezesné stáze, obklopí ji téměř hmatatelná růžová záře.
Může si dovolit takhle v bezvědomí putovat prostorem bez známých cest, aniž by se opravdu obávala, že se ztratí a nenajde cestu zpátky, díky úžasně prostému zařízení, jímž jsou vybaveny všechny skokové lodi - záznamník časového skluzu v zadní části lodi, který neúnavně klape a neustále nahrává hvězdy za sebou. Zrychluje se při pohybu v poli a zpomaluje, když se pole jeví staticky. Když si pilot vzpomene a chce se vrátit zpět stejnou cestou, stačí vzít příslušnou kazetu a zasunout ji do navigačního počítače. Ten začne vyhledávat, dokud nenajde totožné pořadí konfigurací okolního hvězdného pole, a tím pak neomylně, byť pomalu, dovede loď zpátky po cestě, kterou proletěla.

Probudí se a vyskočí, aby si prohlédla skutečně novou hvězdnou scénu - obrovskou plochu zářivých zlatých sluncí na pozadí velmi temného Příkopu. Nejbližší hvězda ze skupiny, jak Coati zjistí, je osmnáct - deset severní šířky, přesně jak odhadla! Pohon se vypnul na samém kraji jejího gravitačního pole; až dovnitř to bude dlouhá cesta.
Vzrušení ji zaplavuje jako sluneční světlo. Dokázala to! Její první samostatný skok!
A s mentálním potěšením přichází i fyzická reakce, tak silná, až ji to na okamžik znepokojí. Fyzická, rozhodně; připomíná to šumění při masturbaci, ale bez pocitu nepříjemné lepkavosti, který přitom obyčejně mívá. Učitel tělesné edukace, který jim vysvětlil, jak uvolňovat sexuální napětí, říkal, že nepříjemný pocit se časem ztratí, ale Coati se tímhle zrovna nezatěžovala. Teď usoudila, že čiré vzrušení může působit jako sexuální stimulace, jak učitel tvrdil. "No tak, zmiz," bručí si netrpělivě. Musí nastartovat reaktivní pohon a pokračovat k planetám.
Jakmile se dá do pohybu, zapne pozorovací zařízení. Planety - ano! Jedna, dvě, čtyři, a tady to máme! Modrozelená a bílá i na takovou vzdálenost. Vypadá opravdu podobně, myslí si Coati, která dávnou Zemi viděla jen na holografiích. Rychle zauvažuje, co může představovat tu část, která nepatří k pozemskému typu planety: nepravidelnosti podnebí, absence významné formy života? Na tom nezáleží, cokoli nad 75 procent znamená obyvatelnost bez pomocných zařízení, kvalitní vzduch a vodu. Bude moci vylézt ven a prozkoumat to tu v dokonalém pohodlí - úplně nový svět! Ale jsou tu Boney a Ko?
Když dorazí na oběžnou dráhu, musí během obletu provést povinný standardní průzkum. Všechny lodě Federace mají zařízení, reagující na radar, aby je bylo vždycky možno lokalizovat. Ale její malý člun nemá opravdové federální pátrací zařízení. Bude si muset vystačit s vlastníma očima a letět hodně nízko. To může být únavné; v duchu si povzdechne. Zjišťuje, že si přehazuje nohu přes nohu, ošívá se a líně se škrábe. Tohle sexuální předrážděnípředráždění je vážně otravné. Duševně se ovšem cítí klidná, zažívá téměř pocit štěstí. Pěkné. Jenže to ustavičné rozptylování… Když se opře a vyčkává, až to přejde, znovu má ten dojem čísi přítomnosti v lodi. Společnost… Nepřeskočilo jí tak trochu? "Uklidni se," říká si přísně.
Okamžik naprostého ticha… do něhož tenký hlásek zřetelně pronese: "Haló… haló? Prosím neděste se. Haló?"
Přichází to odněkud shora a zezadu.
Coati se prudce otočí, pozorně se rozhlíží, ale nevidí nic zvláštního.
"K-kde jste?" zeptá se. "Kdo jste, vy tam?"
"Jsem velmi malá bytost. Zachránilas mi život. Prosím neděs se. Nazdar…?"
"Nazdar," odpoví Coati pomalu a stále se úporně rozhlíží. A stále nic nevidí. A když se obrátí, ten hlásek je pořád za ní. Nemá strach, vůbec ne, jen je rozrušená a hrozně zvědavá.
"Co tím myslíš, že jsem ti zachránila život?"
"Držela jsem se toho artefaktu, kterému říkáte zpráva. Brzy bych zahynula."
"No, tak dobře." Ovšem teď se Coati přece jen trochu polekala. Když ten hlásek promluvil, docela určitě cítila pohyb vlastního hrtanu a jazyka - jako by ta slova říkala sama. Bože - opravdu jí přeskočilo, má halucinace! "Mluvím sama se sebou?"
"Ne, ne," ujišťuje ji hlásek - její hlas. "Máš pravdu - používám tvoje hlasivky. Promiň mi to, prosím; jinak bys mě nemohla slyšet."
Coati to pochybovačně vstřebává. Pokud to je halucinace, tak je opravdu komplexní. Nikdy nic podobného nezažila. Mohlo by to být skutečné, třeba nějaký druh mimozemské telekineze?
"Ale kde jsi? Proč nevylezeš a neukážeš se?"
"Nemůžu. Vysvětlím ti to. Prosím, slib mi, že se nevyděsíš. Nic jsem nepoškodila a odejdu, kdykoli si to budeš přát."
Coati najednou něco napadne; pohlédne ostře na počítač. Viděla všelijaké fantastické holofilmy o mimozemšťanech, kteří promlouvali prostřednictvím počítačů. Pokud ví, ve skutečnosti se nic takového nikdy nestalo. Ale co kdyby…
"Jsi v mém počítači?"
"V počítači?" Hlas neuvěřitelně napodobí uchichtnutí. "Svým způsobem ano. Povídala jsem ti, že jsem velmi, velmi malá. Jsem v prázdném prostoru ve tvé hlavě." Rychle dodá: "Nepolekala ses, prosím? Můžu kdykoli odejít, ale pak bychom spolu nemohly mluvit."

"V mé hlavě!" vykřikne Coati. Z nějakého důvodu je jí také do smíchu. Ví, že by měla nějak rozumně zareagovat, ale napadá ji jen to, že proto asi má pocit ucpaných dutin. "Jak ses dostala do mé hlavy?"
"Když jsi mě zachránila, nebyla jsem schopná myslet. Máme vyvinutý takový primitivní instinkt - vstoupit do těla a dostat se do hlavy. Když jsem se probrala, byla jsem tady. Pochop, u nás doma žijeme v mozcích svých hostitelských zvířat. V podstatě jsme jejich mozky."
"Tys prošla mým tělem? Aha - z toho místa na ruce."
"Ano, nejspíš to tak bylo. Vybavuju si to jen neurčitě. Víš, opravdu jsme hrozně malí. Žijeme v mezimolekulárních, možná meziatomových prostorech. Když tudy putujeme, nic nepoškodíme. Pro mě je tvoje tělo právě tak pórovité a průchodné jako pro tebe krajina. Nevšimla jsem si, že je tady kolem tolik pevné hmoty, dokud jsem to nespatřila tvýma očima! Potom, když ses ochladila, vzpamatovala jsem se a zorientovala, a rozpoznala jsem řečové centrum. Měla jsem spoustu, spoustu času. Připadala jsem si… osamělá. Nevěděla jsem, jestli se vůbec někdy vzbudíš…"
"Jo…" Coati si to promýšlí. Už si je docela jistá, že tohle není jen její představa. Určitě je to skutečné! Ale nenapadá ji nic lepšího než: "Používáš i moje oči?"
"Napojila jsem se na zrakovou dráhu, na druhém přepojení. Velice jemně, ujišťuju tě. A na tvoje sluchové dráhy. To je vždycky první, co uděláme, náš primární program. A snažíme se, aby byl hostitel šťastný, aby se nevylekal. Cítíš se šťastná, ne?"
"Šťastná? - hele, to děláš ty? Poslouchej, pokud za to můžeš ty, tak to přeháníš! Nechci se cítit takhle ‚šťastně', jak tomu říkáš. Můžeš to vypnout?"
"Ty nechceš? Ach, tak to se omlouvám. Počkej prosím - pohybuju se pomalu."
Coati čeká a usilovně o tom všem přemýšlí, až má v hlavě naprostý zmatek. Nakonec se dostaví zřetelný pokles rozptylujícího tělesného vzrušení. Tohle ji víc než cokoli jiného přesvědčí o skutečné existenci jejího hosta.
"Dokážeš mi číst myšlenky?" zeptá se pomalu.
"Jen když je formuluješ do slov," odpovídá její vlastní hlas. "Myslím, že tomu říkáte subvokalizace. Celou tu dlouhou dobu v chladu jsem využila k prozkoumání tvého jazyka a slovníku. Máme vrozenou afinitu ke komunikaci; ale to možná mají všechny formy života."
"Získat kompletní znalost jazyka ze spícího mozku, to je vážně výkon," prohlásí Coati zamyšleně. Začíná vnímat jistý rozdíl ve vlastním hlase, kdykoli ho používá mimozemská bytost; zdá se vyšší, ostřejší a používá slova, která zná jen z četby, ne z běžného hovoru.
"Ano. Naštěstí jsem měla spoustu času. Jen jsem byla hrozně vystrašená a sklíčená, když mi připadalo, že se nikdy neprobudíš. Všechna ta práce by přišla vniveč. Jsem tak ráda, že jsi naživu! Ne jenom kvůli té práci, ale pro… pro život… Ach, jednou už jsem měla příležitost trénovat s mozkem tvého druhu. Ale ten tvůj je úplně odlišný."
Coati je sice poplašená a ohromená tou naprosto novou situací, ale není hloupá. Slova o ‚domově' a ‚hostitelích' se jí v duchu spojí se zprávou, kterou poslali Boney a Ko.
"Ti dva muži, kteří tu zprávu poslali, navštívili tvou rodnou planetu? Byli to dva lidé - jako já - v lodi větší, než je tahle."
"Ach, ano! Patřila jsem k těm, kdo se v nich střídali! A byla jsem v jednom z nich, když odlétali…" Hlas se trochu zarazí. "Tvůj mozek je opravdu velice odlišný."
"Díky," plácne Coati pošetile. "Slyšela jsem, že ty dva muže - ty dva lidi - nepovažovali ostatní za moc bystré."
"Bystré? Aha, jistě… Provedli jsme pár oprav, ale mnoho jsme udělat nemohli."
Coati si konečně posbírá rozptýlené myšlenky. Sedí si tady a vykládá si s mimozemšťanem - který je možná smrtelně nebezpečný a který se jí vloupal do hlavy.
"Ty jsi mozkový parazit!" vykřikne nahlas. "Ty jsi inteligentní mozkový parazit, používáš mé oči a posloucháš mýma ušima a mluvíš mými ústy, jako bych byla nějaká zombie - a co já vím, třeba budeš chtít můj mozek ovládnout celý!"
"Ach, prosím! P-prosím!" Slyší, jak se její vlastní hlas chvěje. "Můžu tě okamžitě opustit - jestli si to vážně přeješ. A nic nepoškodím - vůbec nic. Spotřebovávám jen velice málo energie. Vlastně jsem vyčistila tvou hlavní přívodní tepnu od nějakého smetí, takže máme obě lepší přísun. Potřebuju jenom čas od času trochu živin. Ale můžu okamžitě odejít. Bude to pomalý proces, protože jsem s tebou srostla do hloubky a nemám tu svého instruktora, aby mě přitom vedl. Ale jestli chceš, začnu s tím hned a odejdu, jak jsem přišla. Možná… teď jsem se trochu vzpamatovala, a když se přidržím tvé lodi, snad přežiju o něco déle."
Ten patos Coati dostane; tón hlasu v ní vyvolá představu droboučkého, smutného, vystrašeného tvorečka, který se chvěje v chladném vězení vesmíru.
"O tom rozhodneme později," řekne poněkud drsně. "Mezitím mi slíbíš, že mi nebudeš zasahovat do mozku."
"Opravdu nebudu," zašeptá její vlastní hlas pobouřeně. "Je to překrásný mozek."
"Ale co vlastně chceš? Kam se pokoušíš dostat?"
"Teď si jenom přeju vrátit se domů. Myslela jsem, že když se dostanu do nějakého ústředního místa vás lidí, najdeme někoho, kdo by mě odvezl zpátky na mou domovskou planetu a k mému správnému hostiteli."
"Ale proč jsi vůbec opustila Boneyho a Ko a vydala se na cestu na trubce?"
"Já - neměla jsem ponětí, jak obrovské prázdné prostory existují; představovala jsem si, že to bude prostě jako delší výlet mimo tělo. Brrr. Tolik toho ještě nevím. Poznala bys, že jsem ještě docela mladá bytost? Ještě jsem zdaleka neabsolvovala všechny instruktáže. Učitelé mi říkají, že jsem pošetilá, nebo ztřeštěná. Já - toužila jsem po dobrodružství." Hlásek zní najednou pevně a optimisticky. "Pořád po něm toužím, ale teď vidím, že se musím lépe připravit."
"Hm. Hele, poznáš, že jsem taky mladá? Řekla bych, že máme něco společného. Já tady vlastně taky hledám dobrodružství."
"Ty mi rozumíš."

"Jo." Coati se zazubí, pak vzdychne. "No, můžu tě dovézt zpátky na FedBázi, a vím jistě, že odtud budou brzy vysílat výpravu na tvou planetu. Je to pro nás první kontakt, víš; tak říkáme setkání s novou ne-lidskou rasou. Zatím jich známe asi padesát, ale žádná není jako vy. Proto tam docela určitě poletí dost lidí."
"Ach, děkuju ti! Díky moc."
Coati cítí příliv tělesného blaha, nutkání…
"Hele, už to děláš zas! Nech toho."
"Omlouvám se." Vzrušení opadá. "Je to vrozené vyjádření vděčnosti. Poskytnout potěšení. Chápej, naši obvyklí hostitelé jsou docela hloupí; těm se dá poděkovat jedině prostřednictvím tělesných pocitů."
"Jasně." Když se nad tím hluboce zamyslí, přijde Coati ještě na něco. "Nejspíš u nich můžete vyvolat vjem bolesti, když je chcete potrestat, když udělají něco, co se vám nelíbí?"
"Nejspíš ano. My ale nemáme bolest rádi; v jemném mozku působí jako otrava. Tohle patří k lekcím, které jsem ještě neprodělala. Musela jsem takhle zasáhnout jen jednou, když si můj hostitel hrál moc blízko nebezpečného útesu. A pak jsem ho utišila rozkoší, jakmile odešel dál. Používáme to jen ve stavu nouze, když hostitel sám sebe ohrožuje, k tomu dochází jen vzácně… Nebo, počkej, vzpomínám si, když hostitel provádí něco, čemu říkáte ‚rvačka'… Vidíš, je to složité."
"Jasně," opakuje Coati. Znepokojeně si uvědomuje, že ji tenhle mladý mimozemský pasažér může ovládat víc, než by se jí líbilo. Ale zdá se tak dobromyslný, určitě nemá v úmyslu jí škodit. Uvolní se - i když nedokáže potlačit jemné bodnutí při pomyšlení, jestli to snadné emocionální přijetí cizí přítomnosti v jejím mozku náhodou nezpůsobil právě ten mimozemšťan. Možná by jediná správná věc bylo požádat ho, aby odešel, hned teď. Dokázala by mu vytvořit pohodlné útočiště, kde by mohl zůstat mimo ni? Možná to ještě udělá, až budou blíž k FedBázi.
Ale co její plány na návštěvu planety, kam mířili Boney a Ko? Kdyby po nich našla stopu, skutečně by základně pomohla. A nebyla by ostuda, kdyby sem vážila takovou cestu a ani se tu neporozhlédla?
Spor se sebou sama je rychle ukončen. Probudí se v ní chuť k jídlu. Vybere si svačinu z dávek a pustí se do nastavování kurzu k planetám. Mezi žvýkáním vysvětluje, co má v plánu ještě před návratem na FedBázi. Její cestující nemá proti zdržení námitky.
"Jsem tak vděčná, tak moc vděčná, že myslíš na to, jak mě dopravit domů," říká její hlas s jistými potížemi při ukusování sýra.
Když Coati otevře chladicí box, upoutá její pozornost zlatavý záblesk. Je to něco víc než zlatý prach, který přilnul na ledový povrch. Setře ho, špetka se jí vznese k obličeji.
"Mimochodem, co je tohle? Přišlo to s trubkou, s tebou. Vidíš to? Hele, mám to i na nohách." Natáhne jednu nohu.
"Ano," odpoví její druhý hlas. "To jsou semínka."
Už si na ten podivný dialog se sebou začíná zvykat. Připomíná jí to představení, které kdysi viděla, kde břichomluvec oživoval loutku. "Jsem břichomluvecká loutka," uchichtne se. "Jenže jsem současně i ten břichomluvec."
"Co je to za semínka?" zeptá se nahlas.
"Naše." Ozve se zvuk, nebo je to možná pocit, podobný vzdechu, jako by jí bleskla hlavou znepokojivá myšlenka. Pak hlas prohlásí rázněji: "Počkej, já zapomněla. Musím uvolnit jednu chemickou látku, abych je udržela od tebe. Přitahují je - feromony života."
"Netušila jsem, že taková slova znám," poznamená Coati ke svému neviditelnému společníkovi. "Nejspíš jsi opravdu byla v mém slovníku, když jsem spala."
"Ano, jistě, usilovně jsem pracovala."
O chvilku později Coati pocítí lehký nával horka, kůže ji zabrní. Je to ta ‚chemikálie'? Přejde to, než se stačí polekat. A vidí, že z ní ten vznášející se prach - nebo semínka - odpadá, jako by ho odpuzoval elektrický náboj.
"Do-o-bře." Sní ještě kousek a dokončí programování trasy. "Teď mě napadá, jak se jmenuje tvoje rasa? A ty, musíš přece mít jméno. Měli bychom se lépe seznámit!" Zasměje se za dva; všechen neklid ji opustil.
"Patřím k Ía, nebo také Íadronům. Mně říkají Syllobene."
"Nazdar, Syllobene! Já jsem Coati Cass. Coati."
"Nazdar, Coati Cass Coati."
"Ne, já myslela jen Coati. Cass je moje příjmení."
"Aha, jde o rodinu. Zamýšleli jsme se nad tím, s těmi druhými lidmi."
"Ráda ti to vysvětlím. Ale později…" Coati se zarazí. "Chci říct, že na vysvětlování budeme mít spoustu času, až se budeme pomalu přibližovat k planetě, která obíhá hvězdu. A myslím, že si zasloužím nejdřív slyšet tvůj příběh, Syllobene, protože já poskytuju tělo. Připadá ti to spravedlivé?"
"Ach, jistě. Musím si dát pozor, abych se nechovala sobecky, když máš tolik práce."
Ta odpověď Coati poprvé přiměje k úvaze, že její pasažérka je opravdu mladá, téměř dětinská. To jen ta velká slova, vytažená z její vlastní mysli, jí zmátla. Ale teď jí připadá, že Syllobene mluví úplně jako ona, když sama sobě připomíná slušné chování. Znovu se tiše uchichtne. Je to snad tím, že jsou jako dvě děti - možná dokonce dvě holčičky - spolu a hledají dobrodružství mezi hvězdami? Je milé mít takovou nečekanou společnost; i když Coati ráda čte a pozoruje okolí, začíná jí připadat, že vesmírné cesty se většinou skládají z osamělého vyčkávání, pokud se tedy zrovna nenacházíte v kryospánku. Provinile si připomene, že by měla kontrolovat mapy, aby si ověřila, jestli jsou souřadnice těch pár hvězd okolo ní zaznamenány přesně. Jenomže to nepochybně už udělali Boney a Ko - vždyť tohle byla už jejich druhá cesta k tomuto slunci; na té první jenom zahlédli planety. A dozvědět se o další mimozemské rase je rozhodně důležité.
Pohodlně se opře a zeptá se: "A co tvoje planeta? Jak to tam vypadá? A vaši hostitelé - jak to funguje? A vůbec, jak se mohl takový systém vyvinout? Hele, mám nápad, můžeš mi vytvořit obrázek, nějakou představu svého domova?"
"Bohužel ne. To je nad moje síly. Řeč je to nejtěžší, co dokážu."

"Tak mi to povyprávěj."
"Jistě. Nejdřív musím říct, že nemáme tolik - tolik materiálního vybavení, žádnou technologii jako vy. Všechny naše technické schopnosti spočívají v mozku. Naplňuje mě úžas nad tím, co všechno umíš. Váš druh dokázal úplné zázraky! Viděla jsem vzdálený svět, když jsem použila tvé zařízení - celý svět! A o jeho návštěvě mluvíš tak věcně, jako bychom měli jít k jezeru nebo na farmu. Takové divy!"
"Ano, máme všelijaké technologie. Právě tak jako některé další rasy, jako Swainové nebo Moomové. Ale mě zajímáte vy, Syllobene! Například ta záležitost s Ía a Íadrony."
"Aha. Ovšem. Já osobně jsem Ía. Ale když se nacházím ve správném hostiteli, jsem Íadron. Ía sám o sobě neznamená téměř nic. Nemůže dělat nic než čekat a spoléhat na svůj primitivní tropismus, až se objeví hostitel. Jen velmi vzácně se od něj oddělujeme - tak jak jsi mě našla. Leda když navštěvujeme jiné Íadrony kvůli novinkám nebo instrukcím. A stejně necháváme kus sebe na místě, ve svém vlastním Íadronovi, k němuž se pak vracíme. Protože jsem mladá, mohla jsem se odpojit téměř úplně, abych odešla s lidmi jako jeden z jejich návštěvníků."
"Aha, ono v Boneym a Koovi bylo víc Ía, když odlétali?"
"Ano - nejméně na každého jeden."
"Jak bys to nazvala - Íalidé?" Coati se zasměje.
Ale společnice se k ní nepřidá. "Byli hodně staří," zamumlá tiše. Pak dodá něco jako: "… neměli ponětí, jak dlouhá cesta…"
"Tak ty jsi vyšla ven, když posílali zprávu. Páni! Ty máš kuráž! Ach, Syllobene, jsem ráda, že jsem se do toho vložila a zachránila tě."
"Já jsem taky ráda, milá Coati Cass."
"Ale teď si musíme vážně promluvit o tom vašem šíleném systému. Jste na své planetě jediní, kdo mají mozky v oddělených tělech? Ne, počkej. Teprve teď mě napadlo, že bych tohle měla nahrávat; nikdy to už nedokážeme zopakovat. Vydrž, dokud nevyměním kazetu."
Usadí se a pomyslí si, že by měla pronést nějaký oficiální úvod.
"Tento záznam pořizuje Coati Cass, na palubě CC-1. Blížím se k nepojmenované planetě na…" Odříká všechny souřadnice, standardní datum a čas, a oznámí, že Boney a Ko podle posledního hlášení mířili také k této planetě.
"Předtím přistáli na planetě na třicet - dvacet severní šířky a oznámili první kontakt s tamními formami života. Jejich zpráva touto dobou pokračuje k základně. Teď se zdá, že než planetu opustili, některé z těchto forem života se k nim připojily; přesně šlo o nejméně dva téměř neviditelné Ía, které měli v hlavách. A k tomu nějaká semínka a další Ía, velmi mladý jedinec. Sama říká, že se vydala za dobrodružstvím. Tato mladá Ía se přesunula na depešní trubku, aniž by si uvědomila, jak dlouhou cestu má před sebou, a téměř zahynula, než jsem trubku otevřela. Ona - říkám jí ‚ona', protože jsme si zatím nevyjasnily otázku pohlaví, pokud vůbec nějaké mají - se přemístila do mé hlavy, kde vidí a slyší prostřednictvím mých smyslů, a mluví mým hlasem. Povídám si s ní o její planetě, Nolianu. Pamatujte, oba hlasy, které uslyšíte, patří mně, ale já jsem ta, kdo klade otázky. Myslím, že brzy poznáte, když bude mluvit Syllobene - tak se jmenuje - mým hlasem, ale vyšším a trochu přiškrceným, a také používá slova, o kterých ani nevím, že je znám. Všechno se to naučila, když jsem ležela uspaná během skoku. Tak, Syllobene, mohla bys prosím zopakovat to, cos mi až dosud řekla, o Ía a Íadronech?"
Coati už se naučila pokaždé trochu uvolnit, zatímco její hlas mluví dál, a teď slyší Syllobene, jak pronáší hezkou úvodní hlášku: "Zdravím své lidské posluchače!" a vypráví o systému Ía a Íadronů.
"Pak," ujme se slova Coati, "jsem se ptala, jestli jsou Ía jedinou životní formou na jejich planetě, která má svůj mozek v samostatných tvorech?"
"Ó ne," říká Syllobene jejím hlasem, "v naší, ehm, živočišné říši je to běžné. Vlastně jsme udiveni tím, že to může být i jinak. Ale i v jiných tvorech jde o velmi těsné propojení. Například u Enquaalonů se En už rodí s Quaalony, páří se, když se páří oni, a umírají, když oni umřou. To platí o všech En - tak nazýváme bytosti v mozku - s výjimkou Ía, tedy nás. Jedině Ía se mohou oddělit od Dronů a neumírají, když Dron umře… Ale viděli jsme zestárlé Endalaminy - to jsou tvorové, kteří se nejvíc podobají Íadronům -, jak natahují hlavy k čerstvě narozeným Dalaminům, jako by se En pokoušeli přejít do nového těla, zatímco semínka En, určená pro tyto novorozence, se zmateně vznášejí kolem. Myslíme si, že v některých případech ti staří uspěli."
"Vy, Ía, můžete přejít do jiného těla, když to vaše zestárne? Jste tedy nesmrtelní?"
"Ale kdepak, Ía také stárnou a umírají. Jen velmi pomalu. Za svůj život mohou použít mnoho Dronů."
"Chápu. Pověz nám něco o vaší společnosti, vládě, jak získáváte potravu a tak dál. Jsou mezi vámi bohatí a chudí, nebo třeba sluhové a páni?"
"Ne, pokud těm výrazům rozumím správně. Ale máme farmy…"
A tak si pomocí náhodných otázek a sondování Coati pomalu skládá obrázek zelené a zlaté planety, kterou Syllobene nazývá Nolian, se sluncem Anellou. Planety, ovládané velkými bílými Íadrony, kteří ne - znají války a mají jen rudimentární měnový systém. Podnebí je tak vlídné, že domy jsou převážně na ozdobu, nejvýš slouží jako úkryt před nočními mlhami a mrholením. Vypadá to jako ráj. Jejich dravčí zuby, které tak vylekaly Boneyho a Koa, přetrvávají ze zapomenuté minulosti masožravců; nyní se živí převážně ovocem a rostlinnými produkty. (Tady si Coati připomene, že někteří býložravci na dávné Zemi také měli děsivé špičáky.)
Co se týče technologií, vynalezli Íadronové kolo a používají ho k převážení úrody a občas té trochy stavebních materiálů, které potřebují. Oheň se naučili ovládat už dávno, ale považují ho spíš za hračku, příležitostně vhodnou snad jen k vaření. Momentálně se nejvíc zajímají o psanou formu vlastního jazyka; ten nápad jim vnukli Ponz a Leslie. Představuje to pro ně požitek a dává jim to jisté vzrušení, přestože někteří starší Ía, kteří slouží jako paměť druhu, nad těmi novinkami trochu bručí.

Uprostřed tohoto výčtu dostane Coati nápad, a když se Syllobene odmlčí, vybuchne: "Poslouchej! Ach - hovoří Coati - povídalas něco o tom, jak jsi mi vyčistila tepny, cévy. I svoje hostitele léčíte. Líbilo by se ti - tedy tvému druhu - stát se léčiteli u jiných ras, podobných té mojí, které se samy léčit neumějí? My takovým léčitelům říkáme doktoři. Jenže naši doktoři se nedokážou dostat dovnitř a pořádně opravit, co se pokazilo, aniž by nemocnou osobu rozřezali. Klidně byste mohli cestovat po celé Federaci, navštěvovat nemocné a léčit je - nebo byste třeba mohli zřídit velkou nemocnici a lidé, všechny rasy, by přicházeli odevšad a nechávali vás vstoupit do sebe a opravit cévy, nebo ledviny, cokoli, co by bylo nemocné. Ach, jistě, platili by vám - protože budete potřebovat kredity - a všichni by vás měli rádi! Byli byste nejslavnějším, nejváženějším druhem v celé Federaci!"
"Ach, jejda…" odpovídá hlas Syllobene, úplně bez dechu, "nerozumím těm tvým výkřikům! My bychom řekli…" Vydá nepřeložitelný vzrušený trylek. "To je úžasné, jen kdybych ti lépe rozuměla…!"
"No, to můžeme probrat později. Hm, o naší rase ses leccos dozvěděla z těch návštěv v lidech, jak tomu říkáš, jako třeba v mozcích Boneyho a Koa, je to tak?"
"Ano. Ale kdybych neměla zkušenosti z návštěv u svého instruktora a pár dalších Íadronů, nevěděla bych, jak do nich vstoupit a žít v nich, aniž bych je poškodila. Víš, mozky Dronů jsou něco jako nediferencovaná tkáň; můžu jít kamkoli a cokoli snést, aniž by to hostitelskému mozku uškodilo. Vlastně jejich formování záleží na nás… A skoro jsem zapomněla, můj učitel byl starý; patřil k těm, kteří znali ty lidi Ponze a Leslieho za jejich života. Ty dva, kteří tak divoce přistáli a potom umřeli. Nebylo už v našich silách je vyléčit, ale mohli jsme je zbavit bolesti. Mám dojem, že se pářili, než zemřeli, ale nevznikla žádná semínka. Můj instruktor mi řekl, že vaše mozky už jsou vyvinuté a funkční. Ještě pořád nás to překvapuje."
"Proč navštěvujete ostatní Íadrony?"
"Abychom se co nejrychleji naučili co nejvíc. Vysíláme své úponky - myslím, že správný výraz, který vy používáte pro vaše houby, je mycelium. Jsou to velmi křehká vlákna a uzlíky, pronikající do mozku - tak nějak nejspíš vypadám teď ve tvém mozku - a svým způsobem v něm vytváříme stínové struktury; tím získáváme všechny možné informace, jako o historii, o zeměpisu, a když se stáhneme, všechno to zůstává nedotčeno."
"A nemohla by ses naučit všechno o lidech a Federaci během pobytu v mé hlavě?"
"Ne, to bych si netroufla. Už jenom složitost tvých řečových center mě vylekala. Postupovala jsem s maximální opatrností. Měla jsem štěstí, že mi tvůj spánek poskytl dost času. Nedovolila bych si zkoušet něco ještě jemnějšího, rozsáhlejšího a spojeného s emocemi."
"No, díky za tvou uvážlivost…" Coati se ještě nechce rozhovor přerušit, a tak položí otázku, která ji právě napadla: "Máte u vás nějaké sociální problémy? Potíže nebo rozpory, které se týkají celé rasy?"
Ía to zřejmě zaskočí. "Hm. Jestli to správně chápu, tak asi nemáme. Ach, je tu vášnivý spor mezi dvěma skupinami Íadronů ohledně toho, jak moc pozornosti máme věnovat cizincům, ale ten už probíhá od Ponzova přistání. Posuzuje to výbor starších poradců - je to správný výraz?"
"A ty skupiny se podrobí rozhodnutí téhle rady starších?"
"Přirozeně. Bude to vymazáno z paměti."
"Páni!"
"A… a pak je tu ta potíž s nedostatkem falethových stromů. Ale na řešení už pracujeme. Vlastně asi vím o jednom celospolečenském problému, jak ty tomu říkáš. Protože Ía mají tak dlouhý život, vzniká neochota k páření a plození potomků. Páření je velice, ehm, rušivé, obzvlášť pro těla Dronů. Snažíme se zvládat to, jak se dá. Starší se naučili potlačovat nutkání k páření. Například já a moji sourozenci jsme byli jediní, kdo se za poslední období narodil. Všude kolem je spousta semínek - vidělas je -, ale ta zůstanou nevyužita. Plýtvání… Mám dojem, že vnímám nějaké obdobné rčení o přírodě i u tebe."
"Cože? Aha - přirozená marnotratnost přírody, ne?"
"To je ono. Ale naše semínka přežívají velmi dlouho. Velice dlouho. A ta zlatá vrstvička, kterou jsi viděla, odolá téměř všemu. Možná bude nakonec všechno v pořádku."
Zdá se, že dotazovaná už k danému tématu nemá co říct, a tak Coati využije přestávky k dotazu: "Podívej, naše krky - můj krk - se stahuje a úplně hoří. Vodu!" Chytí láhev a napije se. "Vždycky jsem si myslela, že bolest v krku z přehnaného mluvení je něco jako žert. Ale není. Můžeš s tím něco udělat, doktorko Syllobene?"
"Můžu jen zablokovat zanícená místa a pomoct času, aby udělal svou práci. Zruším bolest, ale když budeme tvoje hrdlo dál používat, rychle se to zase zhorší."
"Mluvíš opravdu jako doktor," zabručí Coati chraptivě. "No, tak toho necháme - kéž bych měla nějakou tu depešní trubku! Au… Tak se trochu občerstvíme, mám tu med, díkybohu, a zdřímneme si. Kryospánek pro nás není žádný odpočinek, víš? Můžeš taky spát, Syllobene?"
"Výborný nápad." Zabolí to.
"Koukni, nemohla by ses naučit jenom v mé hlavě kývat, takhle pro ‚ano' a takhle pro ‚ne'?"
Chvíli se nic neděje, pak Coati ucítí, jak její hlava jemně přikyvuje, jako by se jí o bradu a čelo otřely drobné prstíky. Ano.
"Úžasné," zachraptí. Au.
Vypne nahrávání, naposled pohlédne do teleskopu na modrozelenou planetu - ještě je daleko, daleko před ní - nastaví buzení a pohodlně se schoulí v křesle pilota.
"Dobře se vyspi, Syllobene," zašeptá bolestivě. Odpověď zní jako dýchnutí: "Ty taky, milá Coati Cass."

Vzrušení ji probudí ještě před budíkem. Planetu už vidí pouhým okem. Ale když se pokusí promluvit k Syllobene, zjistí, že dočista ztratila hlas. Vyhrabe lékárničku a vytáhne pastilky proti bolesti v krku.

"Syllobene," zašeptá. "Haló!"
"Co-o? Cože? Nazdar!" Syllobene objevuje šeptání.
"Ztratily jsme hlas. To se někdy stává. Přejde to. Ale jestli to bude takhle pokračovat, až se dostaneme na planetu, budeš s tím muset něco udělat, abychom mohly nahrávat. Zvládneš to, vid?"
"Ano, myslím, že ano. Ale musíš si uvědomit, že později to bude o to horší."
"Zelená."
"Cože?"
"Zelená… znamená, že rozumím. Hele, lituju, že nedošlo na tvoje otázky. Odložíme to. Teď budeme mlčet."
"Já počkám."
"Do toho."
"Cože?"
"A jo. ‚Zelená' nebo ‚do toho' znamená ‚jasně, chápu', a prostě se pokračuje." Coati ze sebe stěží dostává slova.
"Aha, hovorová řeč… to je nejtěžší ze všeho…"
"Syl, tohle mě ničí. Zmlkneme, zelená?"
Bolestivé uchichtnutí. "Do toho."
Čaj z potravinového balíčku jí trochu uleví. Mezitím jí vynucené mlčení poprvé za celou dobu dává prostor, aby si všechno promyslela. Přirozeně ji fascinuje ta nezvyklá, úplně nová situace, a také představa, že by Syllobenin druh mohl poskytovat ohromující, dosud nevídaný způsob lékařské pomoci. Pokud by ovšem měli zájem. Pokud by nedošlo ke strašlivé tlačenici. Ale na tom by musely zapracovat ty nejschopnější mozky.
A jako dítě, kterým ještě je, se Coati raduje z představy senzace, kterou její návrat vyvolá - s opravdovým živým mimozemšťánkem v hlavě! Ale proboha, vždyť ostatní Syllobene neuvidí - a třeba dospějí k pochopitelnému závěru, že se Coati zbláznila, a šoupnou ji do nemocnice! Ještě to se Syl musí znovu probrat, než se dostanou domů; třeba ona přijde na nějaký způsob, jak svou existenci prokázat.
Zvláštní, jak vytrvale na Syllobene myslí jako na bytost ženského rodu, přemítá Coati. Jde pouze o její projekci? Nebo - přece jen jsou spolu v důvěrném styku - je to nějaký instinktivní pocit, něco podobného jako ten ‚primitivní tropismus'? Co když, až tohle rozřeší, vyjde najevo, že Syl je rodu mužského? Nebo není ani ‚ona' ani ‚on', ale ‚to' nebo dokonce ‚oni'? Co to Boney povídal o Dronech, že někteří mají dvě soupravy ‚intimních partií'? To bude nejspíš jeho výraz pro pohlavní orgány; možná tím chtěl vyjádřit, že jde o hermafrodity. No jejda. Ovšem to se ještě nemusí týkat Ía. Až si budou moct promluvit, musí si tohle vyjasnit. A do té doby se musí snažit nepodlehnout romantické představě, že jsou tady pohromadě dvě holky.
Díky tomuhle všemu poněkud vystřízliví a uvědomí si, jak málo ví o bytosti, které dovolila pobývat ve vlastní hlavě - přímo v mozku. Pokud Syl myslela vážně, že by opravdu mohla odejít… S náhlou střízlivostí přichází - nebo spíš se vynoří na povrch - slabý, neurčitý pocit ohrožení. Byl tu po celou dobu, uvědomí si Coati. Podivný pocit, že je tu ještě něco víc. Že jí ještě nebylo řečeno tak docela všechno. Zvláštní, nepodezírala samotnou Syl z nějakých špatných úmyslů, nemyslela si, že by skrývala nějaké zlo. Ne. Syllobene je dobrá, jak jen to jde; o tom ji ujišťoval jakýsi vnitřní radar a vůbec veškeré vnímání. Ale ten pocit stále přetrvává - a zesílí, když se Coati soustředí. Ten dojem, že mimozemšťanka je tu a tam kvůli něčemu smutná a současně obezřetná, že se dotkly něčeho, co ji trápí, a nedořešily to. Bohové vědí, že se Syl povídaly doslova jak nejvíc mohly; Syl odpověděla na každou otázku, dokud jim nevypověděl hlas. Ale v Coati pořád zůstává pocit neúplností. Kdy asi byl nejsilnější? Třeba při té záležitosti se semínky v depešní trubce. Možná pokaždé, když se zmínily o semínčích. No, semínka přijdou vniveč. To znamená smrt. A semínko je živé; začátek nového života v pevném obalu. Ne jenom gameta, jako například pyl. Možná spíš jako embryo nebo dokonce živé dítě - aspoň pro Syllobene. Pomyšlení na stovky miminek, odsouzených k zániku, by jistě ani pro Coati nebylo právě povzbudivé.
Mohlo by to být ono? Že Syl nechtěla myslet na smutné věci? Zní to přijatelně. Nebo počkat, co když jde o Syl samotnou? Náhodou se chtěla pářit a teď nemůže - nebo už k tomu došlo, a to vysvětluje tu záhadu, kde se vzala všechna semínka v trubce. Jejda! Je Syl už dost stará, aby dosáhla pohlavní zralosti? Coati si to kdovíproč nemyslí, ale ví toho tak málo, dokonce ani neví, jestli je Syl vůbec ‚ona'.
Jak o tom tak přemítá, pořád upírá oči na přední průzor, kde se planeta rychle zvětšuje. Musí odložit úvahy, jen si v duchu udělá poznámku, že se při první příležitosti musí Syl pořádně vyptat. Za chvilku bude potřeba vypnout trysky a přejít na antigrav, aby mohla provést manévry, které ji navedou na nízkou oběžnou dráhu. Bude muset mnohokrát obletět planetu a snažit se zachytit, co se dá, pouhým okem a za pomoci obyčejného civilního radaru. Bude to únavné; není to poprvé, kdy si v duchu stěžuje na nevhodnost malé vesmírné jachty pro skutečný průzkum.
Planeta se ještě stále nápadně podobá holografiím Země. Má dvě velké ledové čepičky, ale v modrém oceánu jen tři velké pevniny. Zdá se, že je tu chladno. Oblačný příkrov je tenký, převážně jemný cirrus. Od severního ledu se do dálky táhne zelená plocha, jednotvárná až na složitou soustavu mělkých jezer, která podle úhlu pohledu mění barvu od stříbrné až po černou. Vypadá to jako nějaké exotické hedvábí, přemítá Coati. Přesný název pro takovou krajinu je tundra, možná rašeliniště.
Žádné rovné linie nebo zřetelné křivky, žádné přehrady, nikde ani známka něčeho uměle vytvořeného. Zdá se, že to místo postrádá inteligentní život.
Hej, co je to tam vpředu? Na zastíněné části nad zakřivením planety, na místě natolik vzdáleném, že se tam sluneční svit nedostane, cosi bliká. To je odražené světlo; ta věc se pomalu otáčí. Coati zpomalí a vrátí se k teleskopu. Velké kontejnery, podobné párkům! Takové kontejnery zaručeně patří zásobovací lodi. Boney a Ko je jistě nechali na oběžné dráze, než přistáli. A určitě by je nezapomněli při odletu vyzvednout; to znamená, že jsou ještě tady. No výborně. To jí aspoň dodá odhodlání k dlouhému, nudnému pátrání.

Vyladí všechny senzory CC-1 a zahájí systematický průzkum, i když je ještě příliš vysoko. Tahle povinná záležitost se pěkně povleče, leda by zasáhla šťastná náhoda.
A náhoda je tady! Při druhém obletu ve tvaru osmičky zahlédne jižně od severní polární čepičky široký zčernalý pruh. Spálené místo. Mohl by to zavinit blesk? Nebo sopečná činnost? Nebo meteorit?
Ne… Při příštím přeletu spatří uprostřed pruhu sežehnutou čáru, která se směrem k severu zvětšuje a zřetelně se klikatí; tohle by žádný přírodní objekt nesvedl. Zmáčkne nahrávání a zašeptá hlášení o kontejnerech na oběžné dráze a spáleném pruhu.
Při třetím přeletu už si je jistá. Na severním konci spáleného šrámu se něco leskne.
"Ach, chudáci! Něco se muselo pokazit; kurz korigovali raketami… Syl! Syllobene! Jsi vzhůru?"
"Mm… Nazdar!" zamumlá její vlastní hlas. Je to legrační, slyšet samu sebe takhle ospalou.
"Koukni, musíš něco udělat s naším krkem, abych mohla nahrávat. Myslím, že jsem ty muže našla."
"Ach, ovšem. Počkej… Obávám se, že potřebuju výživu…"
"Dej se do toho. Buď mým hostem."
Coati si okamžitě představí, jak Syl ucucává její krve jako upírek; ale kdepak, na to je Syl moc malá. Spíš to bude tak, že bytůstka uloví jednu či dvě červené krvinky, které poplují kolem ní. Podivné. Co se toho týče, není Coati ani trochu znepokojena. Syl povídala, že jí zlepšila krevní oběh. A Coati se skutečně cítí skvěle, velmi čilá a zdravá. Opravdu by z nich byli úžasní léčitelé, pomyslí si.
To, co se leskne na konci vypáleného pruhu, je jednoznačně loď; teleskop jí ukazuje velký zásobovací tahač Federace. Na její volání na fed-frekvencích nikdo neodpovídá. Coati přeruší pátrací vzorec a připraví se na přistání za pomoci antigravu. Pláň pod cizí lodí vypadá bezpečně. Ale mohli mít pro použití trysek jiný důvod, uvažuje Coati; ti dva přece jsou výjimečně zkušení planetární piloti. Třeba je na tom místě nějaká divná koncentrace hmoty nebo něco, kvůli čemu se musí provádět korekce? Radši si dá velký pozor a bude připravena na korekci tryskami, jakmile by se odchylovala od kurzu.
Když volá zásobovací loď podruhé, zjistí, že se jí vrátil hlas a krk je zase v pořádku.
"Hej, Syl! Díky!"
"Coati, proč přistáváme?"
"Ti lidé, které jsi opustila, jsou dole na té planetě. Od té doby o nich nikdo neslyšel; oficiálně jsou pohřešovaní. To znamená, že po nich všichni pátrají. Teď jsem našla jejich loď, ale neodpovídají mi. Musím přistát a zjistit, co se jim stalo. Podíváš se na cizí planetu."
Její malou pasažérku ty novinky moc netěší, jenom zopakuje:
"Musíme přistát?"
"No ovšem. Mimo jiné by mohli potřebovat pomoc."
"Pomoc…" opakuje Syllobenin hlas se zvláštním, téměř trpkým nádechem.
Jenomže Coati toho má na práci tolik, že se nad tím nestačí zamyslet. "Jak na tom byli, když jsi je opouštěla, Syl?"
"Hm…" ozve se jí v hrdle povzdech. "Neznám tvou rasu natolik, abych rozeznala, co je normální. Mluvili o tom, že se uloží do kryospánku, když jsem se stáhla a opustila je. Snažila jsem se spěchat, protože jsem pochopila, že to depešní zařízení vyšlou co nejdřív. Jak jsem říkala, je to pomalý proces. A když už jsem měla k dispozici jen svoje Ía smysly, byli pro mě ti lidé moc velicí, abych je vnímala jako celek. Například už jsem nedokázala rozlišit zvukové vlny jejich hlasů."
Coati si to převrací v hlavě, zatímco jemně vede loď hustou atmosférou dolů. Její odpařovací štíty nejsou zase tak výkonné.
"Syl, vždyť vy máte svým způsobem zrovna tolik technologií jako my. Když si představím přechod z molekulární úrovně na makroskopickou!"
"Ano. Je to hodně velký objem znalostí. Když nás začnou učit, jak navštěvovat hostitele, je to napoprvé trochu děsivé."
"Říkalas, že v těch dvou lidech byli další Ía?"
"Ano… Ale já nedokázala navázat kvalitní kontakt, a všechno ovládali oni. Proto jsem taky vyklouzla, když mi došlo, k čemu je to zařízení na vysílání zpráv."
Coati se uculí. "To chápu, Syl. Ale strašně jsi riskovala."
Cítí, jak jí drobné prstíky důrazně kývou hlavou. "Jsi můj zachránce."
"No dobře. Já o tom nevěděla. Ale kdybych to věděla, dostala bych tě sem, Syllobene. Nemohla bych tě nechat zahynout ve vesmírném prostoru."
Zaplaví ji pocit vřelosti a opravdového štěstí. Coati to chápe. Mezi ní a její maličkou mimozemskou návštěvnicí vzniklo skutečné přátelství.
Záznamník během jejich hovoru dál cvakal. Ale pochopitelně nemohl zaznamenat její pocity. Škoda.
"Jen do záznamu," promluví formálně, "mám, hm, subjektivní důvody věřit, že tento mimozemšťan je mým upřímným přítelem. Myslím, že jde o osobní náklonnost, ne jen nutnost. Myslím, že je to důležité. Já cítím vůči Syl totéž."
Je čas jít s CC-1 na přistání. Coati pozorně nalétá se svou malou lodí nad mohutný tahač a úhledně ji posadí těsně vedle. Neděje se nic nečekaného. To nejspíš znamená, že Boney a Ko se museli při přistání cítit opravdu hodně nejistě.
Test atmosféry ukazuje zelenou, ale Coati se stejně napoprvé navleče do ochranného obleku. Když se otevře průlez, poprvé se podívá zblízka na zásobovací loď.
"Mají staženou rampu," hlásí do záznamu. "Hele, průlez je dokořán! To nevypadá dobře. Jdu dovnitř… Haló! Haló tam uvnitř! No jejda."
Hlas se jí zlomí. Zvuk kroků, zavrzání odtahovaného příklopu.
"No teda. Takový binec! Na rampě ležely rukavice - a uvnitř to vypadá, jako by hodně dlouho vůbec neuklízeli. Vidím

tácky od jídla a kazety a ochranný oblek - ne, dva obleky - na hromadě na podlaze, jako by z nich právě vyskočili. Ach, kruci, tady asi někdo zvracel… A všude je spousta těch zlatavých semínek."
Prolézá kabinou a průběžně nahrává hlášení. Prověřuje lůžka a všechna místa, kam by se mohlo vejít tělo. Nic. A velký nákladový prostor je také prázdný až na bednu zásob, určenou kdovíkam.
Vyjde ven a prohlásí: "Myslím, že bych se je měla pokusit najít. Půda je tu měkká, podobná rašelině, porostlá nízkou vegetací, vidím pošlapaná místa. Tady to velké vypadá jako stezka, která vede…" ověří si azimut, "…severně. Atmosféra je pro lidí vhodná, s dostatkem kyslíku. Sundám si přilbu. Tak, teď se chystám vyrazit po jejich stopě. Ale pro případ, že bych se dostala do nějakých potíží, raději tuto zprávu nejdřív odešlu. Je v ní všechno o Sylině planetě. Bože, přála bych si, aby se dala odeslat z povrchu. Počítám, že se budu muset zvednout nad atmosféru. Beru si pár jejich depešních trubek. Tak jo. To je ta jediná správná věc."
Povzdechne si, vypne nahrávání a vrátí se do lodi.
Když se chystá vzlétnout, poznamená: "Jsi nějak potichu, Syllobene. Není ti nic?"
"Ne, nic. Jen… se bojím."
"Čeho se bojíš? Procházet se po neznámé planetě? Poslyš, mám ruční zbraň pro případ, že bychom narazily na nějaké velké, divoké, zlé zvíře. Ale neřekla bych, že tady je něco takového. Pro masožravce tu není potrava."
"Ne, já se nebojím planety. Bojím se… toho, co najdeš."
Coati se chystá k manévru na rychlou oběžnou dráhu a zase zpátky. "Co tím myslíš, Syl?" zeptá se trochu nepřítomně.
"Coati, má přítelkyně…" Zní to divně, slyšet oslovení vlastním hlasem. "Radši bych s tím počkala, až co vypátráme. Možná se mýlím. Doufám, že se mýlím."
"No dobře, zelená." Coati má plné ruce práce s otevíráním depešní trubky. "Ach, sakra, tady jsou taky ta zlatá semínka. Jak to mám vyčistit? Nechci je zabít - povídalas, že můžou ve vesmíru přežít, jako ty - ale myslím, že by se neměla uvolnit na FedBázi, co říkáš?"
"Ne! Ne!"
"Hele, mně je to s těmi semínky líto. Jen bych je chtěla dostat z té trubky. Jak to mám udělat?"
"Horko. Silný žár."
"Hm… jo, už vím." Zapne záznamník a vysvětlí, co právě dělá. "Dám trubici do ohřívače na jídlo a nastavím ho na 120 stupňů Celsia. To kazetu nepoškodí… Jistě, beru ji kleštěmi. Páni, pár těch semínek vylétá z kazety, jakmile se přiblíží k teplu. Tak a ven, šup! Teď ukončím nahrávání, vyndám kazetu a odešlu ji. CC-1 končí, vrátím se na planetu a budu pátrat po B a K."
"Dobře, že jsme to udělaly," poznamená k Syl, když zavírá trubku a vkládá ji do přechodové komory, odkud ji pak vypustí. "Už odchází vzduch… A teď trubka. Doufám, že naváděcí frekvence ze základny dosáhne až sem… Ano, dosáhne. To je pěkné, jak tyhle věcičky vědí, kam se vydat… Nashle! Zvláštní, najednou mi připadá, jako bychom byly strašně, strašně daleko odevšad. Být vesmírným průzkumníkem je někdy docela strašidelné." Otočí loď a převede ji do přistávacího modu, a přitom uvažuje: "Chystám se pochodovat po cizí planetě a hledat dva lidi, kteří, přiznejme si to, už můžou být mrtví… Syllobene?"
"Ano?"
"Jsem vážně moc ráda, že tě tady mám. Hele, možná by tvoji lidé mohli dělat ještě jednu věc… tedy, pro kredity. Vydávali by se s osamělými průzkumníky na dlouhé cesty!"
"Ach…"
"Dělala jsem si legraci… Nebo ne?"
Brzy se octnou zpátky na planetě, vedle opuštěné zásobovací lodi. Coati si navleče planetární výstroj a turistické boty. Svítí slunce, ale venku to vypadá pochmurně. Bere si s sebou jídlo na týden a vodu, i když půda je houbovitá a prosáklá. Připne si k rameni záznamník s novou kazetou.

Dlouho potom, co byla Coati oficiálně prohlášena za pohřešovanou, se tatáž nová kazeta, teď už trochu ošoupaná, octne v rukou zástupce velitele FedBáze 900. Chystá se ji poslouchat skupina lidí v konferenční místnosti.
O několik týdnů dřív dorazila na základnu první kazeta, kterou Coati poslala od planety. Osazenstvo si poslechlo všechno o Syllobene a Ía, o Íadronech a Dronech, o planetě Nolianu, o krátkém výletu s Boneym a Koem; posluchači se rozloučili s Coati a jejím mozkovým pasažérem v okamžiku, kdy se obě chystaly zpátky na bezejmennou planetu, na níž přistála loď Boneyho a Koa.
Jeden z nynějších posluchačů není z FedBáze.
Když došla první zpráva, velitel uvědomil Cassovu rodinu a teď je s nimi v místnosti otec Coati. Vypadá ztrhaně; už vypotřeboval svou; zásobu hněvivých výrazů - obzvlášť když se dozvěděl, že se nechystá žádná záchranná výprava.
"To je pro vás úžasně pohodlné, veliteli," praví jízlivě, "nechat malou holku, aby udělala práci za vás. Je přece vaší povinností pátrat po těch zmizelých lidech a dostat odtamtud mou dceru a zbavit ji toho zatraceného parazita. Vůbec jste ji tam neměl pouštět! Jestli si myslíte, že to neohlásím…"
"A jak jsem jí v tom asi měl zabránit, pane Cassi? Sama se svobodně rozhodla připojit k pátrací akci, aniž by se o tom s někým poradila. Pokud lze někoho obvinit, jste to vy. Vy jste zodpovědný za to, kam se vaše dcera s lodí, kterou jste jí dal, vypraví. Já nesu zodpovědnost za své lidi a nejsem oprávněn riskovat další loď kvůli hledání občanky Federace, která si vyrazila na výlet."
"Ale ten odporný mimozemšťan v jejím…"
"Ano. Povím vám to otevřeně, pane Cassi. Vaše dcera už je infikována, ano, tak zní ten výraz, a poskytla nám důkaz o značné pohyblivosti a vysokém potenciálu nakažlivosti těch malých stvoření. Pravděpodobně jsme přišli o ty lidi, kteří je navštívili jako první. Teď navrhuju, abychom se zklidnili a poslechli si, co nám vaše dcera poví. Možná jsou vaše

obavy neopodstatněné."
Cass senior se s brbláním podrobí.
"I tahle depešní trubka byla zahřáta," oznámí zástupce. "Na plastu je to znát. Z toho můžeme usuzovat, že dívka byla při plném vědomí a zdravém rozumu a že se patrně nacházela na vlastní lodi, když ji odesílala."
Nahrávka začíná několika různými údery a skřípáním.
"Rozhodla jsem se ještě jednou podívat do lodi B a K, než vyrazím," říká Coatin hlas. "Kdyby tady třeba nechali vzkaz nebo tak něco."
Ozve se cvaknutí, jak se záznam vypne a pak zase zapne.
"Všechno jsem tu prohledala," říká Coati. "Nevidím nikde žádný vzkaz. Mají v kabině kameru, ale nahrávání bylo vypnuté. Hele, vsadila bych se, že na tohle by federální zaměstnanci měli dbát, právě kvůli případům, jako je tenhle. Ještě si prohlédnu plášť lodi."
Cvak - vypnuto, zapnuto.
"U přídě jsem našla další kameru, slyšela jsem ji klapat… Jak se k ní mám dostat? Aha, možná zvenčí." Vypnuto, zapnuto. "Johó! Mám ji. Běží v modu časových skluzů; myslím, že nahrávala okolí lodi. Vezmu ji k sobě a podívám se."
Cvak - vypnuto.
Velitel se neklidně ošije. "Nejspíš našla planetární nahrávací zařízení. Nevím, jestli o něm ti dva vůbec věděli."
"To asi bude ta menší kazeta v téhle trubce," míní zástupce.
Záznam pokračuje. "Je vážně malá," říká Coati. "Hele, je v ní plno tvých semínek, Syllobene. Určitě se jim ty kazety nějak líbí. Převinu to… Tady to máme. Ach jéje - Syllobene!"
"To je můj domov," říká Coati tím hlasem, který, jak posluchači odhadují, patří mimozemšťanovi, jenž používá její hlasivky. "Ach, můj překrásný domov! Ale jak jsi… To je úžasné…"
"Později," přeruší Coati sama sebe. "Později se na to můžeš vynadívat, jak budeš chtít. Teď to musíme přetočit rychle až tam, kde se objeví tahle planeta a možná i ti dva lidé, které hledáme."
"Ano… Ach, tohle byl můj instruktor…"
"Bože, hrozně ráda bych se na to podívala. Ale musíme to popohnat." Ozývá se rychlé klapání, tiché výkřiky Coatiným-Syllobeniným hlasem.
"Koukni, teď odstartovali. Teď tam budou dlouho vidět jenom hvězdy, nic než hvězdy." Zuřivé klapání. "Bože, doufám, že nedojde kazeta."
"Žádný strach," podotkne zástupce velitele. "Tahle zařízení jsou aktivována rychlým pohybem v jejich zorném poli. Když kolem jen pomalu probíhají hvězdy, přepnou se do klidového režimu, to znamená jeden snímek za hodinu. Nebo možná za den, nepamatuju se. Ale okamžitě se zapnou, když kolem letí nějaký kámen."
"Tady to máme," ozve se Coati, "už vidím tu dlouhou řadu G0 sluncí… Ano, zdá se, že míří k planetě; potřebovala bych to přiblížit… Jo! Zvětšuje se. To je ono… Blíž, ještě blíž… Jdou na oběžnou dráhu. Podívej, Syl, jak je to rozhýbané. Ten, kdo pilotoval, určitě nebyl v pořádku. Hopla - teď se možná vyměnili, nebo přešli na trysky. No tohle… jo, klesají jako hromada štěrku; ještěže vím, že se jim povedlo přistát… Teď je to samý kouř, nic než kouř. Spustili trysky. Dolů - vidím plameny. Tohle musela být automatická aktivace; teď bude přestávka, ale nepoznám, jak dlouhá. Já vím, že tobě to moc neříká, Syl, ale počkej, až se ten kouř rozptýlí - aha! Podívej, tohle je ta krajina kolem lodi, vidíš?"
Hlásek mimozemšťanky něco tiše zamumlá.
"A znovu akce - to je okraj rampy. Vychází jeden z nich - teď i druhý - který je který? Budu tomu vysokému hubenému říkat Boney. Ach, proboha, potácejí se. Teď upustili ty rukavice. A koukej, vegetace mimo spálenou oblast je netknutá, tohle je jejich první výstup - hele, Boney upadl! Mohlo by to být z kryospánku? Že by vyšli ven moc brzo? To se mi nezdá, myslím, že jsou nemocní.
Podívej, Ko má na obličeji takové místo, tady nad nosem, pořád si to škrábe. Vůbec se nezastavují, aby se rozhlédli. To není dobré, Syl… Teď oba padli na všechny čtyři, přímo v té spálené oblasti. Kéž bych jim mohla pomoct. Vidíš ten zlatavý oblak, jako ta tvoje semínka, tady u rampy?"
Odmlka, vyplněná jen mumláním a ‚ach'.
"Už se zvedli, doufám, že se nespálili - oni běží nebo se snaží běžet! Pryč od lodi. K tomu podupanému místu, které jsme viděly, jenomže teď ještě není uválené. Ach. Boney - a Ko taky - oni se svlékají! K čemu se chystají, ke koupání? Ale vždyť tu není - Ach! Počkat, co to… No to ne! Bohové, tohle se mi moc nelíbí. Myslela jsem, že všichni piloti dodržují Kodex. Nenapadlo by mě, že členové průzkumných týmů budou provozovat sex!"
"Neprovozují," zavrčí velitel a všichni se leknou.
Mezi posluchači to šumí, když Coati zaraženě pokračuje: "No, tohle je divné. Moc se mi na to nechce dívat; vůbec to nevypadá tak radostně jako na ukázkách, co nám pouštěli ve škole. Uf… Vlastně mám pocit, že nevědí přesně, co dělat… Mají docela šílené výrazy v obličeji; jeden má otevřenou pusu, jako by ječel nebo křičel. Vypadá to strašně… Jestli mě někdo poslouchá, tak se omlouvám. Doufám, že neříkám nic špatného. Ale tohle je tak divné, tak ošklivé… Doufám, že toho brzy nechají. Ó ne!" Hlas se jí zachvěje na pokraji pobouřeného výkřiku.
"Achich ach…" Ale teď začíná vzlykat ten druhý hlas. Záznam zmateně přehrává: "Syl! Co se děje?" a současně: "Ach, tolik jsem se bála, ach, bojím se, Coati, tohle je strašné!"
"Jo, je to ošklivé. Ale takhle se lidé normálně nepáří, Syl."
"Ne," ozve se Syl, "to jsem nemyslela. Chci říct, že my… ach!" A znovu vzlyká.
"Poslouchej, Syl!" Coati polkne slzy mimozemšťanky a zarazí ji. "Mám dojem, že něco víš a nechceš mi to říct! Okamžitě mi pověz, co tě tak vyděsilo, nebo - nebo bouchnu do něčeho hlavou tak silně, že tě vytřepu! Jasné?"
Ozve se tvrdý náraz, pak náhlý ostrý výkřik.
"Hele - co… Tys mi ublížila, Syl! M-myslela jsem, že bys nikdy…"

"Já… já se omlouvám," zasténá hlas mimozemšťanky. "Já… zpanikařila, když jsi řekla, že si ublížíš…"
"Nebo že ublížím tobě, co? Hele, já snesu hodně bolesti, když musím. Okamžitě mi pověz, co to je v těch lidech. Koukej, už se zase zhroutili. Pověz mi to!"
"To - to jsou mladí."
"Mladí co?"
"Mladí Ía - z těch s-semínek v… v lodi."
"Ale vždyť jsi říkala, že v těch lidech jsou dospělí Ía - copak oni ta semínka od nich neodpudili, jako jsi to udělala ty?"
"Oni - ach, Coati, povídala jsem ti, že byli velmi staří. Nejspíš umřeli a semínka se dostala do těch mužů. Viděla jsem, jak slábnou. A tehdy jsem se vyděsila a u-utekla. Než se lidé uložili do kryospánku… Ach, Coati, to je strašné - cítím se hrozně…"
"Uklidni se, Syl, ráda bych to pochopila. Co můžou tahle semínka provést?"
"Vylíhnou se, když… když jsou v mladých. Bez instruktorů, bez někoho, kdo by jim radil, jsou jako divoká zvířata. Rostou. Jedí - pojídají cokoli. A během toho spánku některá z nich dozrála. A nikde žádní učitelé, nikdo, kdo by je naučil disciplíně. Ach, všichni věděli, že semínka budou hledat hostitele, a měli si uvědomit, že ti, kdo odletěli s lidmi, jsou příliš staří. J-jen nikdo nevěděl, jak dlouho… jak daleko… Když jsem začala chápat, jak dlouho to bude trvat, vytušila jsem, že se stane něco zlého. Ale n-nemohla jsem s tím nic dělat; oni by mě neposlouchali. Tak jsem u-utekla."
Mimozemšťanka otřásá Coati svými vzlyky.
"No-o…" Coati si dlouze povzdechne. "Ach, ti chudáci. Chceš říct, že jim ti mladí prostě sežrali mozky?"
"A-ano. Bojím se, že ano. Jako by byli Dronové. Ještě hůř, protože neměli učitele."
"A ta záležitost se sexem - to dělali ti zralí?"
"Ano! Ach ano. Jako divoká zvířata. Učíme se to zvládat; předvádějí nám to. Musíme se toho tolik naučit, než z nás jsou skuteční Ía. Ani já ještě nemám dokončený výcvik… Ach, proč jsem nezahynula tam ve vesmíru! Radši než vidět tohle…"
"No tak, vzchop se, Syl. Není to tvá vina. Nikdo, kdo není na vesmírné prostory zvyklý, si nedokáže představit, jak obrovské jsou to vzdálenosti. Vaši si nejspíš představovali, že to bude jako nějaký delší výlet u vás doma… Podívej, už se zvedli. Bože, pomáhají si navzájem; nohy je neposlouchají. Možná mají narušená motorická centra. Jdou - vydali se po té pěšině na sever; až na to, že tehdy to ještě nebyla pěšina. Teprve si ji udusávají… Tam půjdeme, Syl, leda bychom je tady viděly se vracet. Muselo by to být brzy, už jsme skoro na konci nahrávání. To slunce vypadá nějak jinak, i ty barvy rostlin, ale to může být kamerou. Zrychlím to. Přestaň brečet, Syl, zlato, to není tvoje vina."
Rychlé klapání záznamníku.
"Nikde nic," říká Coati. "Pořád nic. Pochybuju, že se vrátili. Nic - počkat, co je tohle? Ach, to je stopa po mé lodi, jak přistává. No, myslím, že na nás se dívat nemusím, co myslíš? Pojďme. Vezmeme kazetu a jde se."
Cvak.
V konferenční místnosti zástupce velitele zastaví přehrávání.
"Je to všem jasné?"
Odpoví mu souhlasné bručení.
"Myslím, že tohle vrhá nové světlo na potenciál té rasy Coatiných malých přátel," ozve se zdravotník. "Navrhuju, abychom všichni dávali dobrý pozor na cokoli, co vypadá jako žlutý prášek - pro případ, že by zahřátí, které provedla ta dívka, nevyčistilo trubku dokonale. Nebo tu předchozí. Její opatření byla velmi předvídavá."
Ještě než zdravotník skončí svůj projev, nastaví velitel vyšší intenzitu osvětlení. Ozývá se tlumené šustění a poposedávání, jak se lidé obhlížejí a oprašují si imaginární zlatavé skvrny.
"Bože, kdyby se nám tu uvolnilo všechno z té trubky, a nikdo nás nevaroval!" zamumlá xenolog. "Hm… Boney a Ko."
"Ano." Velitel jeho těsnopisné vyjádření okamžitě pochopí. "Pokud bychom zjistili, že se jejich loď zvedla z planety, budeme muset přijmout tvrdé rozhodnutí. Předpokládám, že se semínka mohou přichytit i na vnější plášť lodi. No, radši budeme pokračovat, ať vidíme, co se děje."
"Správně." Zástupce ztlumí světla a znovu spustí záznam.
"Postupujeme severním směrem po pěšině, kterou zanechali Boney a Ko," říká Coati. "Urazily jsme asi pět kilometrů. Povrch stezky je rovný, protože místní vegetace, či co to je, je velmi křehká. Připadá mi, že není stavěná na to, aby po ní dupala zvířata na pastvu. Ale pěšina není úplně čerstvá, protože tady pučí nové rostlinky. Neviděly jsme žádná zvířata ani ptáky, jenom rostliny a sem tam proletěl nějaký hmyz, rychle jako kulka. Je tu pořádná zima a celé to místo je tiché a divné. Půda je rovná, ale myslím, že míříme k jednomu z těch jezer, která jsme zahlédly shora.
Syllobene je tak otřesená tím, co se stalo těm dvěma, že ani moc nemluví. Pořád jí opakuju, že to není její vina. Prozradila mi jednu věc - dospělí Ía nejspíš usoudili, že budeme vůči semínkům odolní jako oni, protože jsme tak dokonalí. Nedokážou se smířit s představou celých, hotových živočichů, kteří se už takoví narodí. A lodi… máme tolik mocných nástrojů. Nikdy je nenapadlo, že by lidé mohli být tak zranitelní jako Dronové… Syl, slyšíš, co říkám svým lidem? Nikoho ani na okamžik nenapadne, že bys za to mohla ty. Prosím tě, vzchop se, zlato, cítím se tady v té prvotní tundře nebo co to je hrozně osamělá."
"… po tom, co jsi mi zachránila život," zamumlá Syllobenin hlas smutně.
"No tak! Hej, poslyš - Syl, však tys mi taky zachránila život, proboha. Copak to nechápeš?"
"Já? Jak?"
"Tím, že si byla na té trubce, ty trdlo! Byla přece plná semínek, pamatuješ? Kdybys tam nebyla - s nasazením života! - kdybys tam nebyla a neodpudila je ode mě, dopadla bych stejně jako Boney a Ko. Takhle mi nesnědli mozek. Tak už se konečně trošku rozveselíš? Ty osobně jsi mě zachránila. No tak, Syl, co ty na to? Haló!"
"Nazdar… moje milá Coati Cass."

"Tak tohle je konečně moje Syl. Hele, mám toho pochodování pro dnešek dost; tyhle boty nejsou úplně nejlepší. Tamhle vidím nějaký pahorek, možná to tam bude trochu sušší. Udělám si tam místo a rozložím spacák a síť - nechci, aby do mě narazil některý z těch brouků. Nemyslím, že by se tohle slunce chystalo zapadat, nejspíš je tady právě léto, s takhle nakloněnou osou." Uchichtne se. "Slyšela jsem o krajích půlnočního slunce! Tak teď jeden vidím. Tady Coati Cass, na cestě nevím kam, končím."
"Vaše dcera je pozoruhodná mladá žena, pane Cassi," prohlásí velitel zamyšleně. Cass jen něco zabručí. Když se na něj velitel podívá pozorněji, zjistí, že mu zvlhly oči.
Záznam pokračuje několika Coatinými slovy po probuzení. Očividně spala - spaly - nerušeně.
"Zelená, jdeme. Tak, doufám, Syl, že už se cítíš líp. Jen si představ, jak tady po téhle bohem zapomenuté planetě vláčím s sebou nějakou ubrečenou káču. Hele, neznáš nějakou písničku? To by se mi docela líbilo!"
"Písničku?"
"Ach, propána. No, to mi dá zabrat, než ti to vysvětlím a předvedu. Ale naši posluchači to nepotřebují slyšet."
Cvak.
Hlas se okamžitě znovu ozve a zní unaveně.
"Už pochodujeme dohromady osmnáct hodin," říká. "Podle mého pedometru jsme jedenašedesát kilometrů od lodí. Stezka je pořád zřetelná. Blížíme se k výběžku jednoho z ledovců, který sem zasahuje z ledové čepičky. Vidím hradbu nízkých mraků - ano, uvnitř mají duhy! Je to jako miniaturní meteorologická fronta. Zdá se, že naše dvojice mířila přímo tam. Syl tvrdí, že semínka mají primitivní tropismus k chladu. Že mohou přežívat velmi, velmi dlouho, pokud je kolem dostatečně chladno. Mám dojem, že k téhle planetě by se neměl nikdo přibližovat, a to hodně, hodně dlouho. Tak, jde se!"
Cvak - vypnuto. Cvak - zapnuto.
"Našly jsme je. Je to zlé." Hlas zní vyčerpaně. "Udělala jsem, co se dalo. Jsou zmrzlí. Zalezli pod okraj ledovce; zvedá se tady trochu nad zem a je tam taková jeskyňka s hlubokými zelenými prasklinami. Neviděla jsem na nich nic zvláštního až na velké, ošklivé díry nad kořeny nosů, tam, jak jsou dutiny.
Neznám jejich celá jména, tak jsem jenom vyryla do rovného kusu skály ‚Boney a Ko, stateční výzkumníci Federace, z FedBáze 900'.
Aha, zanechali zprávu, taky naškrábanou na skále. Je tam napsáno: ‚Nebzpeči. MY infekovani. Smrtlně.' špatný pravopis, jako by to psalo dítě. Myslím, že ty… ty věci jim dál vyjídaly mozky.
A všude kolem jsou semínka, jako zlatý prach na sněhu. Vždycky se zvednou jako mrak, když na ně dopadne stín. Syllobene říká, že to jsou nová semínka a spóry, která zplodili mladí Ía; spářili se, když ti dva… A semínka rostla, zatímco ti lidé šli sem. Tedy, ty díry na jejich obličejích jsou místa, odkud pak vyrazila ve velkém hejnu.
Prohlédla jsem si je lupou. Ta zlatá barva je jejich obal. Podle Syl je zvnějšku nepropustný. Mezi jednotlivými semínky je velký rozdíl, některá jsou mnohem větší a vypadají i pevnější, jiná se podobají prázdným luskům. Syl říká, že ta velká porazila ty ostatní v soutěži o hostitele a že to nejrychlejší bere všechno…" Povzdech.
"No, řekla jsem všechno? Jo, měla bych dodat, že ty díry nejsou tak zlé, aby způsobily smrt. To muselo zavinit něco uvnitř. Neviděla jsem žádné zranění, jenom škrábance a modřiny, jak padali. Oni… drželi se za ruce. Urovnala jsem je, ale tohle jsem nechala.
Tak to je asi všechno. Nechci tady přespávat, dneska odtud odejdu co nejdál, směrem k lodi. Možná nebude žádná noc; jak už jsem říkala, slunce tady nezapadá, ale hází takové hezké červené odlesky. Syl je tak nešťastná, že sotva promluví… Končím, pokud se nebude dít nic podstatného."
Zástupce vypne přehrávání.
"To je všechno?" zeptá se kdosi.
"Kdepak. Jen jsem se chtěl ujistit, že všichni všechno slyšeli jasně. Stačilo to k pochopení stavu těch mužů, nebo by to náš doktor chtěl přehrát ještě jednou?"
"Teď ne, díky," odvětí zdravotník. "Předpokládal bych, že vytvoření velkého množství embryí si vyžádalo spoustu energie, a následně, během jejich poslední pouti, parazité konzumovali další živiny - z mozkové tkáně a krve - stupňujícím se tempem. K přesné příčině smrti - patrně šlo o kombinaci traumat, podchlazení, podvýživy a ztráty krve; nebo možná parazité napadli v mozku struktury nezbytné pro život. Nedozvíme se to s určitostí, dokud - patrně se to hned tak nedozvíme, tečka."
"Ještě někdo?" zeptá se zástupce jako při instruktáži.
Coatin otec si neurčitě odkašle, ale neřekne nic. Nikdo nemluví, přestože v místnosti jako by se vzdouvaly velké, nevyslovené otázky.
"Tak pokračuj, Frede," zavelí velitel.
"Provedu."
"Jsme zpátky v lodi a odpočíváme," naváže Coati. "Syl, jsi už hrozně dlouho potichu. Není ti nic? Pořád jsi otřesená tím, co provedli ti mladí?"
"To jsem."
"No, nech to plavat, zlato. Když to zvládnu já, zvládneš to taky. Aspoň se pokus."
"Ano…"
"Nezní to zrovna přesvědčivě. Poslouchej, nemůžu přece vézt ve vlastní hlavě na FedBázi takovou smutnou, depresivní osobu. Zblázním se z toho, i v kryospánku. Nemohla by ses aspoň trošinku rozveselit? To byla legrace, když jsme zkoušely zpívat, co? Vždyť se to všechno stalo už dávno. Je to pryč. Stejně s tím nemůžeš nic dělat."
V místnosti na FedBázi Coatin otec poznává radu, kterou kdysi sám dal dceři, a zamrká, aby mu neukápla slza.
"A udělaly jsme něco užitečného - vlastně neocenitelného, protože ty a já jsme na téhle planetě a v bezpečí. Jasné?

Možná jsme zachránily životy všech, kdo by se sem náhodou šli podívat."
"Hmmm…"
"Má pravdu," ozve se velitel.
"Ovšem, jde o životy nás lidí, ale bylas přece smutná kvůli těm lidem, ne? Vlastně je to jedno. A ti dva se na tvojí planetě měli dobře. Hele, pomysli si, jak ti bude fajn, až se vrátíš domů. Pomůže ti, když ti pustím ty scény z Nolianu, až budeme na cestě zpátky?"
"Ano… Já nevím."
"Syl, ty jsi beznadějný případ. Nebo tě trápí ještě něco? Mám nějaké tušení… Ale udělaly jsme, co se dalo. Teď CC-1 zvednu. Vzala jsem všechny kazety s mapami, které tu měli Boney a Ko; přiložím je do trubky spolu s tímhle a s tou malou kazetou z příďové kamery. Nezdá se, že by jinak nechali po sobě něco cenného. Zavřela jsem a napsala na dveře ‚Nevstupovat'. Pokud byste chtěli tu loď zachránit pro Federaci, budete dovnitř muset s hořáky. Nebo mít s sebou Ía. Osobně se domnívám, že to nestojí za to riziko; pár semínek mohlo zůstat venku, takže byste je s tou lodí roznesli všude, kam poletíte. Hele, něco mě napadlo - zajímalo by mě, jestli tohle nebyl ten mor, který vyhubil Ztracenou kolonii. Semínka, která se vznášejí ve vesmíru. Celá ta skupina sluncí je možná nebezpečná. Ach, bože. To je rána… Ale já se Syl to někdy můžeme prověřit! Syl, až se vrátíš domů a pořádně si odpočineš, jak by se ti líbilo vydat se se mnou na další výlet? Jestli mě teda nechají - ale určitě nechají, protože budeme jediný průzkumný tým odolný vůči semínkům! Ach, moji ubozí rodiče. Teď jsem si vzpomněla: možná se na mě otec ptal na FedBázi; bylo by skvělé, kdyby mu mohl někdo poslat vzkaz, a taky matce, že jsem v pořádku a vracím se zpátky. Mockrát děkuju. Moje adresa je Kajmanský přístav, a všechno je to na záznamu. Syl, ještě něco bychom mohly podniknout - jak by se ti líbilo seznámit se s mými rodiči? Mohla by ses dozvědět všechno o rodinách a pak se vrátit a stát se na Nolianu velkým učitelem. Určitě by se s tebou rádi setkali… aspoň myslím. Zelená. Startuju."
Cvak. Cvak.
"Jsme nahoře, nastavuju kurz pro první část trasy na základnu. Jé, ta žlutá slunce jsou opravdu překrásná. Ale Syl je pořád vyděšená. To už přece nemůže být tím, co jsme viděly tam dole na planetě. Pořád se nemůžu zbavit pocitu, že mi něco tajíš, Syl. O co jde?"
"Ale ne, já…"
"Syl! Poslouchej, myslíš mým mozkem a já něco tuším! Pokaždé, když navrhnu něco, co bychom mohly podniknout, zaplaví mě jakýsi smutek. A mám dojem, jako by mě něco šimralo, když nechceš mluvit. Musíš mi to říct, Syl. Co je to?"
"Já - ach, tolik se stydím!"
"Aha, takže přece jen něco skrýváš! Za co se stydíš? Pověz mi to, Syl, nebo… Nebo nás obě pořádně bouchnu. Pověz to!"
"Stydím se," opakuje tenký hlásek. "Tolik se bojím, bojím. Můj výcvik… Možná ještě nejsem tak zralá, jak jsem si myslela. Nevím, jak přestat… Ach," Coatin hlas zanaříká. "Kéž by tu byl můj instruktor!"
"Co?"
"Mám takový pocit… Ach, moje drahá Coati Cass, zhoršuje se to, nedokážu to zarazit!"
"Ale co? Neříkej mi, že máš nějaký primitivní záchvat! Ta záležitost s rozmnožováním…?"
"Ne. Totiž, možná ano. Já nemůžu…"
"Syl, musíš."
"Ne. Všechno bude v pořádku. Pořádně si vybavím své vzdělání a dám se dohromady."
"Syl, tohle zní hrozně… Ale, popravdě, jsi tu sama - my jsme tu samy. Nemůžeš se pářit, pokud tě trápí tohle."
"Já vím, ale…"
"Tak. Čím dřív budeme na cestě, tím dřív dorazíme na FedBázi a můžeš vyrazit k domovu. Chtěla jsem si nejdřív zdřímnout, ale když máš potíže, lehnu si rovnou do kryolůžka. Nemohla by ses taky vyspat? Možná ti bude líp, až se probudíš."
"Ne, to ne! Ne do chladu! To nás stimuluje."
"Aha, já zapomněla. Ale podívej, já nemůžu proletět všechny ty světelné roky v bdělém stavu!"
"Ne - ne kryospánek!"
"Syl. Syllobene. Možná by ses mi měla přiznat hned teď. Čeho se bojíš?"
"Ale já si nejsem jistá…"
"Jenomže se kvůli tomu kolik dní trápíš. Tak teď mi hezky pověz, z čeho máš takový strach. Zhluboka se nadechni - to udělám za tebe - a začni. Spusť!"
"Možná opravdu musím," prohlásí mimozemšťanka, tiše, ale s novou rozhodností. "Nevzpomínám si, jestli jsem ti to už říkala: když na nás zapůsobí přirozený rozmnožovací cyklus a jsme zrovna sami, můžeme… se rozmnožovat i tak. Pomocí - znám to vaše slovo - spór. Jsou jako semínka, ale identická s rodičem. Ía je vypěstuje a vypustí jako semínka. Pak se Ía zase stane sám sebou." Syl teď ze sebe sype slova rychle, jako by jí to přinášelo úlevu. "Je to vzácné, protože nás učí, jak máme celý proces zastavit, když poznáme ten pocit. Já - já to ještě nikdy nezažila. Správně bych měla okamžitě vyhledat svého instruktora, aby mi poradil, jak to zarazit, nebo učitel navštíví mladé a zarazí to sám. Jenomže můj učitel je strašně daleko! Pořád doufám, že to není ten pocit, kterým to začíná, ale nechce to přejít, je to čím dál silnější. Ach, Coati, drahá přítelkyně, já se tolik bojím, tolik se bojím…" Hlas se ztratí v mohutných vzlycích.
Pak pomalu promluví Coati. "No páni. Ty si myslíš, že tě popadne ta záležitost s pářením a že mi nakladeš spóry do hlavy? A ony mi vyvrtají tu díru ven?"
"A-ano." Mimozemšťanka je zjevně zoufalá.
"Počkej chvilku. To se jako zblázníš a přestaneš být sama sebou, jako člověk, který se něčím zfetuje? Ale to ty vlastně nemůžeš vědět. Budeš se chovat jako ti necvičeni mladí? Totiž - co vlastně budeš dělat?"

"Mohla bych - třeba se začnu nekontrolované živit. Ach… Nenechávej mě samotnou při kryospánku!"
"No jo. Musím se zamyslet."
Cvak. Zástupce zastavil přehrávání.
"Myslím, že bychom měli věnovat chvilku problému té mladé ženy a té mimozemšťanky."
Xenolog si povzdechne.
"Toto nutkání, či cyklus, zjevně není tak vzácné, když mladí dostávají instrukce, jak mu čelit. Instrukce, které naneštěstí závisejí na dostupnosti učitele. Ale zdá se, že nejde o běžný průběh dospívání, spíš o náhodnou událost. Soudím, že zde byla vyvolána pozorováním dvou lidí, infikovaných necvičenými mladými jedinci. To probudilo to, čemu Ía říkají primitivní instinkty."
"Jak rychle se mohou dostat k té Ía planetě, jak se… Nolianu?" ptá se kdosi.
"Myslím, že ne dost rychle," odpoví velitel. "I kdyby se hrdinně rozhodla cestovat bez kryospánku."
"Musí se té věci zbavit!" vybuchne Coatin otec. "Rozříznout si hlavu a vytrhnout ji, když bude muset! Nemůže se k ní někdo dostat a vyoperovat jí to?"
Odpoví mu nesouhlasné mlčení. To, o čem se právě dovídají, už se stalo, před dlouhou dobou.
"Mimozemšťanka tvrdila, že může odejít," poznamená zástupce velitele. "Uvidíme, jestli je to napadne."
Coatin hlas zazní jako jeho ozvěna. "Zeptala jsem se Syl, jestli by mohla vylézt a někde se pohodlně uložit, dokud ji to nepřejde. Ale ona říká - pověz jim to, Syl."
"Už nějakou dobu se pokouším stáhnout. Zpočátku bych to dokázala snadno. Ale teď úponky mé fyzické bytosti pronikly hluboko do Coatina mozku, do jeho molekulární a - říká se atomární? - struktury. Pokusila jsem se odříznout se od těch svých částí, ale kdykoli se mi podařilo něco uvolnit, zjistila jsem, že jiná, už předtím uvolněná část, se zase připojila. Já - já jsem se tohle nikdy neučila, tedy ne od dob, kdy jsem byla mnohem menší. Úžasně jsem za tu dobu v Coati narostla. Nic z toho, co jsem zkusila, nefunguje. Ach, kéž by tu byl nějaký Ía, aby mi poradil! Udělala bych cokoli, rozpůlila bych se…"
"Je to jako nějaká prokletá rakovina," zavrčí Coatin otec. Nevnímá mladou mimozemšťanku jako živou bytost, pouze jako něco, co ohrožuje jeho dítě.
"Ale to nemůžu, moje drahá Coati. A teď už o tom není pochyb; ta moje primitivní část, v níž spočívá ta hrozba, pořád roste, roste, i když se s ní snažím bojovat. Bojím se, že mě brzy přemůže. Nemůžeš s tím něco udělat?"
"Nemůžu, Syl. Jak bych mohla? Ale řekni mi - až to všechno přejde, až, no, až sníš můj mozek, přijdeš zase k sobě a budeš v pořádku?"
"Ach - jak bych mohla být v pořádku s vědomím, že jsem tě zabila! Zabila svou přítelkyni! Můj život bude v troskách. I kdyby mě ostatní Ía přijali, já sama si nikdy neodpustím. To myslím vážně, Coati Cass."
"Hmm. Dobře. Nech mě přemýšlet." Záznamník se vypne, a zase zapne. Ozve se Coatin hlas. "Situace je taková: pokud budeme pokračovat na základnu, dostanu se tam buď jako zombie, nebo mrtvola, a vy z toho budete nešťastní. A loď bude plná spór. Nebudu schopná přistát, ale někdo mě snad zachytí. A lidé, kteří loď otevřou, se nakazí spórami, a než se všechno vyjasní, umře spousta lidí, a nejspíš se nikomu nebude chtít vzít Syl na její planetu. Uf."
Hlas mimozemšťanky si povzdechne jako ozvěna.
"Na druhé straně, když vyrazíme rovnou k Nolianu, v nejlepším případě Syl vypustí spóry a ty mi prožerou mozek, takže nedokážu přistát a nechat ji vylézt. Syl, zůstaneš tu zavřená s mrtvým člověkem a spoustou spór, a poletíte kdovíkam. Navždycky. Pokud nás někdo nezachytí, a v tom případě viz první scénář… Syl, já z toho nevidím žádné východisko. Je mi ovšem jasné, že z téhle lodi bude brzy časovaná bomba, která jenom čeká, až se k ní přiblíží nějaký živý tvor, který není Ía."
"Ano. To jsi vystihla přesně, Coati, má přítelkyně," ozve se smutný tenký hlásek. "Ach!"
"Copak?"
"Cítím silné nutkání - ublížit ti! Stěží jsem tomu odolala. Ach, Coati! Pomoc! Nechci se změnit v divoké zvíře!"
"Syl, zlato, to není tvoje vina. Přemýšlím, jestli bychom se neměly rozloučit, dokud ještě můžeme?"
"Jistě… Chápu."
"Syllobene, zlato, ať se stane cokoli, pamatuj si, že jsme byly opravdové přítelkyně, že jsme si spolu užily dobrodružství a zachránily si navzájem život. A když mi něco hrozného uděláš, pamatuj si, že já vím, žes to nebyla doopravdy ty, že prostě došlo k neštěstí, protože jsme tak odlišné. Já - nikdy jsem neměla lepší kamarádku, Syl. Tak sbohem a vzpomínej na to všechno s radostí, jestli můžeš."
Zvuk vzlyků.
"Sbohem, drahá Coati Cass. Zaplavuje mě smutek, když si pomyslím, že všechno to zlé přišlo skrze mě. Přátelství s tebou pozvedlo můj život do výšin, o jakých se mi ani nesnilo. Jestli přežiju, povím svým lidem, jak dobří a upřímní jste. Ale myslím, že nebudu mít příležitost. Tak či onak, ukončím svůj život spolu s tebou, Coati Cass. Především nechci přinést tvým lidem další potíže…"
"Syl," ozve se Coati zamyšleně. "Pokud to myslíš doopravdy, dalo by se to udělat. Myslelas to vážně, s tím společným odchodem?"
"A-ano. Ano."
"Problém je v tom, že kromě toho, co se stane s námi, tahle loď bude představovat ohrožení pro všechny, lidi nebo jiné rasy, pro každého, kdo se k ní dostane. Je naší povinností něco takového nedopustit, chápeš? A já opravdu nechci, aby ze mě byla zombie. A vidím to krásné žluté slunce, to slunce, které jsme na té planetě měly nad sebou ve dne v noci… Jako by na nás čekalo… Syl?"
"Coati, já ti rozumím."
"Samozřejmě jsem chtěla udělat spoustu věcí; ty t-taky - a možná tohle je právě ta velká…"

Záznam přejde do rozmazaného šumu.
"Něco tu bylo vymazáno," poznamená zástupce.
Zvuk se vrátí s Coatiným hlasem, který říká: "…nemusíte slyšet všechno. Podstatné je, že jsme se rozhodly. Tak… Au! Ach… au! Co to?"
"Coati!" Tenký hlásek už skoro křičí. "Coati, ztrácím - ztrácím se! Něco ti chce ublížit, zastavit tě - uložit do kryospánku - bráním se - ach promiň, promiň…"
"AU! Já ti odpouštím, ale… Ach, au! Počkej, vydrž, zlato, musím nastavit kurz, a pak hned skočím do kryolůžka. Musím nastavit počítač; snaž se to pochopit."
Nesrozumitelný zvuk, který asi vydává mimozemšťanka. Pak k údivu všech přítomných naplní místnost jasný mladý lidský hlas, který si něco pobrukuje.
"Tu melodii znám," promluví najednou šéf počítačové sekce. "Je to stará písnička - počkejte - ano. ‚Do středu Slunce…' Pokouší se nám sdělit, co právě dělá, aniž by se prozradila před tím šíleným parazitem."
"Měli bychom pořádně poslouchat," podotkne zástupce velitele zbytečně.
O chvilku později pobrukování nahradí tiše zpívaná slova, ano, je to ‚Do středu Slunce'. Zpěv zakončí ostré vyjeknutí.
"Hele, Syl, snaž se, prosím…"
"Já se snažím! Snažím se!"
"Jak jen to půjde, uložíme se do kryospánku. Neubližuj mi, ty moje druhé já, nebo skončíš jako smažené spory… Auúú! Na amatéra jsi pěkný ď-ďábel, Syl." Hlas se zřejmě snaží skrýt kvílení agónie. Veliteli se vybaví vzpomínka na raněného příslušníka hlídky, kterého ošetřoval jako mladý pomocný zdravotník kdysi za Poslední války.
"Ještě musím… vyreguglovat fribilizátor, abychom neskončili v gravitačním poli," říká Coati. "To bys přece nechtěla, co?"
Vlastní hlas na ni zavrčí. "Pospěš."
"To je taková stará nesmyslná fráze," promluví počítačový šéf. "‚Vyreguglovat fribilizátor' - chce nám sdělit, že vypíná automatickou ochranu proti přetížení. Ach, šikovná holka."
"A teď musím odeslat trubku. Je to ve tvém zájmu, Syl; mluvím tam o všem, co jsi udělala dobrého. Ale nejdřív ji musím zahřát - ach, au - prosím tě, nech mě, Syl, zkus mě nechat…"
Ozývají se zvuky neobratně spuštěného ohřívače, prokládané Coatiným tlumeným naříkáním. Její otec svírá opěrky židle tak pevně, až skřípou.
"Jo, já vím, že to velké žluté slunce začíná pěkně pálit a je čím dál jasnější. O to se nestarej. Když proletíme těsně kolem něj, ušetříme si kus cesty. Je to jediná správná věc. Han Lu Han, slyšíte někdo? Stahuju příďové štíty.
A teď dám do trubky ty kazety od Boneyho a Koa - au! A kde je ta malá, z jejich kameny? Syl, řekni své primitivní části, že mě tím dloubáním zpomaluje. Prosím, prosím - Aha, tady je. A pryč se spárami - chci říct, s těmi, které byly uvnitř… Ta trubka je horká!
Už je čas rozloučit se, všechno na hromádku a šup do truhličky. Vážně doufám, že frekvence základny vytáhne trubku i přes všechna ta géčka. Na druhé straně mě napadá, že bych ráda viděla, kam letíme. Dokud tu bolest snesu, zůstanu vzhůru a budu se dívat."
Hlasité zvuky, jak Coati manipuluje s kazetou.
"Sbohem, všichni. Vzkaz rodičům, mám vás moc ráda, mami a tati. Možná vám někdo na FedBázi vysvětlí… Au! Achich, ach… už nemůžu… Hej, Syl, nechceš se s někým rozloučit? Třeba s učitelem?"
Zmatené blekotání, pak slabě: "Ano…"
"Pamatujte si Syl. Je opravdová, dělá to pro lidi. Pro mimozemskou rasu. Mohla mě zastavit, věřte tomu. Tak sbohem."
Rachot, a záznam umlkne.
"Han Lu Han," promluví xenobiolog do nastalého ticha. "To byl chlapec z výpravy k Lyře. ‚Je to jediná správná věc'. To řekl, než se vydal na záchrannou výpravu, při níž zahynul."
Velitel si odkašle. "Pane Cassi, vyšleme výpravu, která tu oblast prozkoumá. Ale obávám se, že není důvod domnívat se či doufat, že Coati se její plán na zničení hrozící nákazy v sobě, ve své společnici a v lodi nepodařil. Zamířila s lodí přímo do slunce. Na konci zprávy už byla dost blízko, aby cítila jeho žár, a právě jeho gravitace trubku proti předchozí zprávě, vyslané jen o pár dní dřív, o tolik zdržela. Vaše dcera navíc prozíravě vyřadila všechna opatření, která by při automatickém řízení zabránila srážce s hvězdou. Pane Cassi, v děsivé situaci, kdy mohla ohrozit ostatní, zvolila vaše dcera statečné a úctyhodné rozhodnutí, a my všichni jí musíme být vděčni."
Nastalo ticho, všichni rozjímali nad náhlým koncem nadějného mladého života. Dvou nadějných mladých životů.
"Říkal jste, že byla naživu a v pořádku, když odesílala zprávu," naposled zmateně zaprotestuje Coatin otec.
"Pane, já řekl, že byla při vědomí a při zdravém rozumu a pravděpodobně ve své lodi," připomene mu zástupce velitele.
"Díky bohu, že sem nepřiletěla její matka…"
"Dokážete identifikovat hvězdu, kam zamířila?" zeptá se velitel vedoucí z Map.
"Jistě. Souřadnice B-K jsou přesné."
"Pokud nemá někdo jiný návrh, doporučuji, aby v novém přehledu map byla patřičně pojmenována."
"Coatina hvězda," vysloví šéf komunikace. Lidé vstávají a chystají se k odchodu.
"A Syllobene," promluví tichý hlas. "Už jsme zapomněli?"
"Pane Cassi, možná byste raději zůstal chvíli o samotě," navrhne velitel. "Budu vám kdykoli k dispozici ve své kanceláři."
"Děkuju."
Velitel se rozhodne pro tichý oběd a spolu se zástupcem míří do malé soukromé jídelny. K seznamu věcí, které měl na mysli, než vstoupil do konferenční místnosti a vyslechl Coatinu zprávu, teď přibyla otázka, kdy a jak kontaktovat Ía, jak

zamezit ohrožení jejich semínky či spórami v oblasti těch slibných G0 sluncí, otázka Ztracené kolonie, případné karantény celé oblasti, a otázka, zda se už na FedBázi nenacházejí nějaká semínka z předchozích zpráv. Vysokou prioritu bude mít získání vzorku té chemikálie, kterou Syllobene Coati imunizovala.
Ale za všemi těmi praktickými úvahami v duchu vidí obraz, doprovázený broukáním mladého hlasu. Je to obraz dvou dětí, jednoho lidského, druhého ne, které neochvějně, ruku v ruce, postupují vstříc pekelnému žáru cizího slunce.
přeložila Jana Rečková

PAT MURPHYOVÁ
ZAMILOVANÁ RÁCHEL
PAT MURPHYOVÁ se narodila v březnu roku 1955 ve Spokane, stát Washington. V roce 1976 získala bakalářský titul v oborech biologie a obecných věd na Kalifornské univerzitě v Santa Cruz; zúčastnila se tam rovněž vědecko-spisovatelského programu. Její odborné články se v časopisech a v novinách začaly objevovat v roce 1976. V letech 1976 až 1982 působila jako starší výzkumný spisovatel ve vzdělávacím grafickém oddělení Mořského světa. Od roku 1982 pracovala v různých autorských a redakčních pozicích v interaktivním muzeu Exploratorium v San Francisku. Svou první povídku Noční pták v okně (Nightbird at the Window) publikovala v antologii Chrysalis 5 v roce 1979 a jejím debutovým románem se stal Lovec stínů (The Shadow Hunter 1982). Jako další vyšla fantasy Žena na scestí (The Falling Woman 1986), za kterou obdržela cenu Nebula pro nejlepší román roku. Bylo to pro ni tehdy velice úspěšné období, protože mimo to vyhrála ještě další cenu Nebula spolu s Pamětní cenou Theodora Sturgeona a Locusem právě za noveletu Zamilovaná Rachel (Rachel in Love 1987, č. Nejlepší povídky sci-fi 1988/Laser 1992). Z dalších románů spadá Město, nedlouho poté (The City, Not Long After 1989) do science fiction, Nadya (1996) do temné fantasy a navzájem související trio Tam a zase zpátky (There and Back Again 1999), Divoký anděl (Wild Angel 2000) a Dobrodružství v čase i prostoru s Maxem Merriwellem (2001) se žánrově pohybuje někde mezi. Sbírka Chvilky loučení (Points of Departure 1990) jí vynesla Pamětní cenu Philipa K. Dicka a za noveletu Kostky (Bones 1990) získala Světovou cenu fantasy.
Následující příběh je silný a znepokojivý pohled na téma identity a toho, co znamená být člověkem.
Je letní nedělní odpoledne a malá hnědá šimpanzice Rachel sedí na podlaze obýváku v odlehlém farmářském domě na kraji Barevné pouště. Sleduje v televizi film o Tarzanovi. Ovinula si chlupatýma rukama kolena a potlačovaným vzrušením se kolébá zepředu dozadu. Ví, co by jí řekl otec - že je na takovou dětinskou zábavu příliš velká. Ale Aaron ještě spí, takže jí nemůže vyhubovat.
Televizní Tarzan se chytil do pasti zlých Pygmejů, uvízl v bambusové kleci. Rachel se bojí, že se z ní nedostane včas, aby zachránil Jane ze zajetí pašeráků slonoviny. Film se střihem přenese k Jane, přivázané na korbě džípu, a Rachel pro sebe tiše naříká. Dobře ví, že nesmí skučet nahlas: před chvilkou nakoukla do otcovy ložnice; byl pořád v posteli. Aaron nemá rád, když skučí a budí ho ze spaní.
Když film přeruší reklama, Rachel zamíří do otcova pokoje. Je připravena na snídani a chce, aby vstal. Po špičkách se přiblíží k posteli, aby se podívala, jestli už je vzhůru.
Otec má otevřené oči a dívá se do prázdna. Obličej má bledý a rty purpurové. Doktor Aaron Jacobs, muž, jejž Rachel nazývá otcem, nespí. Je mrtev, zemřel v noci na infarkt.
Když s ním Rachel zatřese, hlava se mu zvrátí dozadu, pak dopředu, ve stejném rytmu, v jakém s ním kývá, ale jeho oči nemrknou, nedýchá. Položí si jeho ruku na hlavu a šťouchne do něj, aby se probudil a pohladil ji. Ale on se ani nepohne. Když se k němu nakloní, ruka mu ochable klesne a chvilku se volně klimbá přes okraj postele.
Ve větříku z otevřeného okna ložnice se jemné prameny šedých vlasů, které si každé ráno opatrně češe přes pleš, převalují a třepetají a odhalují holou lebku. V sousedním pokoji troubí sloni, kteří se ženou džunglí, aby zachránili Tarzana. Rachel tiše zanaříká, ale otec se nepohne.
Ustoupí od otcova těla.
V obýváku se Tarzan přehupuje po liánách, aby vysvobodil Jane. Rachel si televize nevšímá. Plíží se domem, jako by hledala útěchu - vstoupí do vlastní ložničky, projde se po otcově laboratoři. Z klecí, lemujících stěny, na ni upírají červené oči bílí potkani. Po své kleci hopká králík a tlumeně přitom dupe, jako když se polštář kutálí dolů po schodišti. Pomyslí si, že se možná spletla. Možná otec jenom spí. Vrátí se do ložnice, ale tam se nic nezměnilo. Otec leží s otevřenýma očima v posteli. Schoulí se k jeho tělu, přitiskne se mu k ruce a dlouho tak zůstane.
Otec je jediná osoba, kterou kdy poznala. Je jejím otcem, učitelem a přítelem. Nemůže ho nechat samotného.
Odpolední slunce pálí oknem, a Aaron se stále nehýbe. V pokoji se šeří, ale Rachel nezapíná světlo. Čeká, až se Aaron probudí. Když vyjde měsíc, jeho stříbřitý svit vnikne oknem dovnitř a vykreslí na protější stěně jasný obdélník. Venku, kdesi v pusté skalnaté krajině kolem domu, zvedne kojot hlavu k vycházejícímu měsíci a zavyje; slabý zvuk, osamělý jako pískání vlaku, jenž projíždí opuštěnou stanicí. Rachel se k němu přidá zoufalým kvílením osamění a žalu.
Aaron tiše leží a Rachel ví, že je mrtev.

Když byla Rachel mladší, měla svou oblíbenou pohádku na dobrou noc.
‚Odkud jsem přišla?' ptávala se Aarona pomocí zjednodušených posunků Americké znakové řeči. ‚Pověz mi to znovu.'
"Jsi už na pohádky velká," namítal Aaron.
‚Prosím,' ukazovala, ‚pověz mi ten příběh.'
Nakonec se vždycky nechal obměkčit a vyprávěl. "Bylo nebylo, žila kdysi holčička jménem Rachel," začal. "Byla moc hezká, měla dlouhé zlaté vlásky jako princezna z pohádky. Žila s tátou a mámou a všichni byli velice šťastni."
Rachel se vždycky spokojeně stulila pod dekou. Ten příběh, jako každá správná pohádka, obsahoval tragické prvky.

Otec té Rachel pracoval na univerzitě, studoval funkce mozku a mapoval elektrická pole, vytvářená nervovými impulzy pracujícího mozku. Ale ostatní vědci na univerzitě mu nerozuměli; nevěřili jeho výzkumu a zastavili mu financování. (Při téhle části vyprávění zněl Aaronův hlas vždycky poněkud trpce.) Tak tedy odešel z univerzity a odvezl svou ženu a dceru do pouště, kde mohl v klidu pracovat dál.
Pokračoval ve výzkumu a dokázal, že každý mozek vytváří vlastní vzor elektrických polí, jedinečný jako otisk prstu. (Rachel tahle pasáž připadala dost nudná, ale Aaron na ní trval.) Tvar tohoto ‚elektrického obrazu mozku', jak to nazval, byl určen navyklými vzorci myšlení a emocí. Když tedy zaznamenáme elektrický obraz mozku, zachytíme osobnost jednotlivce, vyvozoval z toho.
Potom se jednoho slunného dne doktor, jeho žena a překrásná dceruška vydali na vyjížďku. Po točité silnici na strmém úbočí se řítil nákladňák. Náhle mu selhaly brzdy a čelně se srazil s jejich autem. Při srážce zahynuly doktorova dcerka i její matka. (Tady se Rachel vždycky přitiskla k Aaronově ruce, zděšena tím hrozným zvratem osudu.) Ale i když tělo malé Rachel zemřelo, ještě nebylo vše ztraceno. Doktor ve své pouštní laboratoři zaznamenal elektrické vzory, které vytvářel mozek jeho dcery. Prováděl i experimenty s přenášením vzorů jednoho zvířete do mozku druhého. Od dodavatele pokusných zvířat získal mladou šimpanzici. Použil směs neurotransmiterů na bázi noradrenalinu, aby zvýšil rychlost nervových procesů v šimpanzím mozku, a pak vložil elektrické vzorce dceřiny mysli do mozku té mladé šimpanzice a zkombinoval obě mysli podle svých dosavadních zkušeností. Tak svým způsobem dceru zachránil. V šimpanzím mozku bylo uloženo vše, co zbylo z Rachel Jacobsové.
Vědec pojmenoval šimpanzici Rachel a vychoval ji jako vlastní dceru. Anatomická omezení šimpanzích mluvidel činila hovor velmi obtížným, proto ji naučil znakovou řeč. Naučil ji číst a psát. Byli dobří přátelé, nejlepší společníci.
Při téhle části vyprávění už Rachel obvykle spala. Ale to nevadilo - konec znala. Ten doktor, jehož jméno bylo Aaron Jacobs, a šimpanzice Rachel od té doby žili spolu a byli šťastní.
Rachel milovala pohádky a šťastné konce. Měla mozek dospívající dívky, ale nevinné srdce mladého šimpanze.

Když se teď Rachel podívá na své uzlovaté hnědé prsty, občas jí připadají cizí, nesprávné. Vzpomíná si, že mívala malé, bledé, jemné ruce. Vzpomínky překrývají vzpomínky, vrstva po vrstvě, jako usazeniny v pouštních kopcích.
Rachel si vybavuje plavovlasou ženu se světlou pletí, která sladce voní parfémem. Kdysi dávno, o Halloweenu, tato žena (která je v těchto vzpomínkách Rachelinou matkou) nalakovala Rachel nehty jasně rudě, protože dívka byla převlečená za cikánku a cikánky mají červenou rády. Rachel si pamatuje na ženiny ruce: bílé s tenkými modrými žilkami těsně pod kůží; úhledně zastřižené, růžově nalakované nehty.
Ale Rachel si pamatuje i jinou matku a jinou dobu. Její matka byla tmavá a chlupatá a byla sladce cítit přezrálým ovocem. Spolu s Rachel žily v drátěné kleci v místnosti plné šimpanzů a matka si dceru tiskla k zarostlé hrudi, kdykoli do místností vstoupili lidé. Matka ji neustále česala a čistila, jemně jí probírala srst a hledala vši, které nikdy nenašla.
Vzpomínky na vzpomínkách: zpřeházené a zmatené jako obrázky, náhodně vystřižené z časopisů, pestrá koláž, která nedává smysl. Rachel si pamatuje klece: chladné drátěné pletivo pod nohama, pach strachu. Muž v laboratorním plášti ji vzal z rukou její chlupaté matky a píchal do ní jehlami. Slyšela, jak matka skučí, ale nemohla se tomu muži vytrhnout.
Rachel si pamatuje školní taneční večírek, na který si vzala nové šaty: stála celé hodiny v temném koutě tělocvičny a předstírala, že si prohlíží ozdoby z krepového papíru, protože byla příliš plachá, aby v davu hledala své kamarády.
Vzpomíná si, jak byla malou šimpanzicí: choulila se s pěti dalšími v přecpaném nákladním vagonu a děsila se neznámých pachů a zvuků.
Pamatuje si hodiny tělocviku: šedivé skříňky a ošklivé dresy, odhalující její hubené nohy. Učitelka všechny nutila hrát softbal, dokonce i Rachel, nešikovnou a zoufale ostýchavou. Rachel se musela s pálkou postavit na místo a děsilo ji, že je náhle středem pozornosti. ‚S tou to bude lehký', prohlásila chytačka, drsná dívka, která chodila se špatnou partou a vždycky byla cítit cigaretovým kouřem. Když Rachel máchla pálkou a minula, ostatní hráči propukli ve zlomyslný smích.
Racheliny vzpomínky jsou křehké a ošidné jako zaprášené můry a motýli, kteří poletují mezi křovinami a šalvěji. Vzpomínky na dívčí dětství nikdy nepřetrvávají dlouho, objeví se jen na chvíli, pak odletí a zanechají ji tu opuštěnou.

Rachel nechá Aaronovo tělo tam, kde je, ale zavře mu oči a přetáhne mu deku přes hlavu. Neví, co dál. Každý den zalévá zahradu a natrhá zelené králíkům. Každý den se stará o potkany a králíky, krmí je a nosí jim vodu. Počasí je chladné a Aaronovo tělo ani příliš nepáchne, i když na konci týdne už se od postele k otevřenému oknu táhne široký pruh mravenců.
Jednoho večera na konci prvního týdne, když jasně svítí měsíc, se Rachel rozhodne pustit zvířata na svobodu. Pouští králíky jednoho po druhém, vždycky vyšplhá po štaflích, sáhne do klece a zvedne z ní flegmatického ušáka. Odnese ho k zadním dveřím, chvilku ho podrží a hladí měkkou teplou srst. Pak zvířátko postaví na zem a postrčí ho k zelené trávě, která roste kolem ohrazené zahrady.
S potkany je horší pořízení.
Potýká se s jejich klecí, snaží se ji dostat z police, ale klec je těžší, než si myslela. I když její pád zpomalí, dopadne na podlahu s rachotem a potkani uvnitř pobíhají sem a tam. Postrkuje klec po linoleu, chodbou, přes práh, až na zadní dvůr. Když otevře dvířka, potkani vyletí ven, jako když vybouchne popkorn, a jejich bílá tělíčka se v měsíčním světle rozběhnou na všechny strany.

Jednou když Aaron podřimoval, došla Rachel po prašné cestě až ke hlavní silnici. Neměla v úmyslu jít daleko. Jen se chtěla podívat, jak silnice vypadá, schovat se třeba někde u schránky a dívat se, jak kolem projíždějí auta. Byla zvědavá na svět tam venku a její prchavé, útržkovité vzpomínky tu zvědavost neuspokojovaly.

Už byla v půli cesty k poštovní schránce, když se s burácením přihnal Aaron ve starém džípu. "Nastup si!" křikl na ni. "Hned!" Nikdy ho neviděla tak rozzlobeného. Krčila se na sedadle vedle něj, celá zaprášená z cesty a nešťastná, že se Aaron tak zlobí. Nepromluvil na ni, dokud nedojeli až k domu, a pak začal hovořit tichým hlasem, plným hořkosti a potlačovaného hněvu.
"Nesmíš chodit ven," řekl. "Nelíbilo by se ti tam. Svět je plný malicherných, úzkoprsých, hloupých lidí. Nerozuměli by ti. A když někomu nerozumějí, chtějí mu ublížit. Nenávidí každého, kdo je odlišný. Když zjistí, že jsi jiná, snaží se tě za to potrestat, zranit tě. Zavřou tě a už nikdy tě nepustí."
Hleděl špinavým čelním sklem přímo před sebe. "To není jako pořady v televizi, Rachel," pokračoval měkčím tónem. "To není jako příběhy v knížkách."
Pohlédl na ni a ona zuřivě ukazovala: Promiň, promiň.
"Tam bych tě nemohl chránit," vysvětloval. "Nemohl bych ti zajistit bezpečí."
Rachel vzala jeho ruku do svých. Nechal se tím obměkčit a pohladil ji po hlavě. "Nikdy už to nedělej," žádal. "Nikdy."
Aaronovy obavy byly nakažlivé. Rachel se už nikdy nevydala po té prašné cestě a občas se jí zdávaly sny o špatných lidech, kteří ji chtěli zavřít do klece.

Dva týdny po Aaronově smrti pomalu přijíždí k domu černobílý policejní vůz. Když policista zaklepe na dveře, Rachel se schová za pohovku v obýváku. Zaklepou znovu, zkusí kliku, pak otevřou dveře, které nechala odemčené.
Rachel v náhlém úleku vystřelí zpoza gauče, řítí se k zadním dveřím. Jeden z mužů za ní vykřikne: "Můj Bože! To je gorila!"
Než vytáhne pušku, Rachel už je za dveřmi a běží do kopců. Odtud sleduje, jak přijíždí ambulance a dva muži odnášejí Aaronovo tělo. Má strach vrátit se do domu, i když sanitka i policejní vůz odjedou. Vrátí se až po západu slunce.
Následujícího rána ji těsně před úsvitem vzbudí nákladňák, který kodrcá po prašné cestě. Vykoukne oknem a spatří světlezelenou dodávku. Na dveřích má nedbale vyvedený nápis STŘEDISKO PRO VÝZKUM PRIMÁTŮ. Rachel váhá, dokud auto nezaparkuje před domem. Než se rozhodne utéct, z vozu vystoupí dva muži. Jeden z nich má pušku.
Vyběhne zadními dveřmi a míří do kopců, ale je teprve v půli cesty ke skrýši, když uslyší zvuk, podobný ostrému nadechnutí, a pocítí bolestivý náraz do ramene. Nohy se jí náhle podlomí a už se kutálí pozadu po písčitém svahu, rudohnědou srst jí pokrývá prach, její zaskučení se mění v tichý nářek a nakonec utichne úplně. Padá do temnoty spánku.

Na obloze svítí slunce. Rachel leží v kleci vzadu v dodávce. Je částečně při vědomí a vnímá brnění v rukou a nohou. Je jí špatně od žaludku a celé tělo ji bolí.
Může mrkat, ale jinak se nedokáže pohnout. Z místa, kde leží, vidí jen drátěnou síť a postranici. Když se pokusí otočit hlavu, palčivost v kůži zesílí. Leží tiše, chce se jí křičet, ale nemůže vydat ani hlásku. Může jenom pomalu mžikat a snažit se nepřivolávat další bolest. Ale palčivost a nevolnost zůstávají.
Dodávka kodrcá po prašné příjezdové cestě, pak zastaví. Zhoupne se, když muži vystoupí. Zabouchnou se dvířka. Rachel slyší, jak se otevírají dveře nákladového prostoru.
Ženský hlas: "To je to zvíře, které jsme podle šerifa měli vyzvednout?" Žena nahlédne do klece. Má na sobě bílý laboratorní plášť a hnědé vlasy má svázané do ohonu. Kolem jejích očí Rachel vidí vrásky, vyryté léty života v poušti. Ta žena se nezdá zlá. Rachel doufá, že ji zachrání před těmi muži v dodávce.
"Jo. Muselo být bez sebe nejméně půl hodiny. Kam ho chcete dát?"
"Doneste ho do laboratoře k makakům. Nechám ho tam, dokud nebudu mít volnou klec v chovné stanici."
Rachelina klec je se skřípotem tažena po podlaze dodávky. Cítí každé bouchnutí, každý otřes vyvolává novou bolest. Muž hodí klec na vozík a žena ho tlačí betonovou chodbou. Rachel vidí stěny, které jí ubíhají jen pár palců od nosu. V laboratoři stojí řady klecí, v nichž se ospale pohybují malá zvířata. V ostrém světle zářivek se rudě lesknou oči bílých potkanů.
Žena s pomocí jednoho z mužů z dodávky přenese Rachel na laboratorní stůl. Kovový povrch je studený a tvrdý, bolestivě ji tlačí do kůže. Rachel neovládá vlastní tělo; končetiny ji neposlouchají. Po dávce trankvilizéru je ztuhlá, může všechno pozorovat, ale nic víc. Nemůže ani protestovat nebo prosit o milost.
S rostoucí hrůzou sleduje, jak si žena navléká gumové rukavice a natahuje do injekční stříkačky čirou tekutinu.
"Zapište, že jí dávám standardní test na tuberkulózu; oční víčko se musí zkontrolovat, než ji přestěhujeme k ostatním. Pár dní jí budu přidávat do krmení thiabendazol, abychom ji zbavili střevních parazitů. Myslím, že jí budeme muset dát také něco proti blechám," říká žena. Muž souhlasně zabručí.
Žena obratně zavře Rachel jedno oko. Druhým, otevřeným, Rachel sleduje, jak se blíží jehla. Ucítí ostré bodnutí ve víčku. V duchu skučí, ale jediný zvuk, který vydá, je tichý vzdech.
Žena odloží stříkačku a metodicky jí postříká srst studenou, páchnoucí tekutinou. Jedna kapka padne Rachel do oka, pálí to. Mrkne, ale nemůže zvednout ruku, aby si oko protřela. Žena s ní zachází věcně a neosobně, vykládá si přitom s tím mužem. Roztáhne Rachel nohy a postříká jí genitálie. "Vypadá docela zdravě. Dobrý materiál na rozmnožování."
Rachel zasténá, ale nikdo si toho nevšímá. Nakonec s tím mučením přestanou, strčí ji do klece a odejdou z místnosti. Zavře oči a temnota se vrátí.

Rachel sní. Je zpátky doma na ranči. Je noc a ona je sama. Venku vyjí a štěkají kojoti. Kojot je hlas pouště, kvílí spolu s větrem, který se musí natáhnout do tenka, aby se protlačil škvírami mezi balvany. Lidé, kteří pocházejí z tohoto kraje, vyprávějí pohádky o Kojotovi, šejdířském, nespolehlivém, proměnlivém, nestálém bohu.
Rachel nemá stání, cítí úzkost a zneklidňuje ji vytí kojotů. Hledá Aarona. Ve snu ví, že není mrtev, a prohledává dům,

hledá v jeho ložnici, plné nepořádku, ve svém pokojíku, v laboratoři s linoleem na podlaze.
Je právě v laboratoři, když slyší ťukání: tiché škrábání, jako když se větvička ve větru otírá o okenní sklo, i když nikde kolem domu žádné stromy nerostou a noc je klidná. Opatrně odhrne záclonu a vyhlédne.
Hledí na svůj odraz: bledá oválná tvář, dlouhé plavé vlasy. Ruka, která drží záclonu, je hladká a bílá, s pečlivě zastřiženými nehty. Ale něco není v pořádku. Odraz překrývá jiná tvář, vyhlížející oknem: pár tmavohnědých očí, šimpanzí obličej s rudohnědou srstí a odstávajícíma ušima. Vidí vlastní odraz a vidí i ten cizí; oba obličeje splývají a zamží se. Má strach, ale nemůže pustit záclonu a vymazat tu opičí tvář.
Je šimpanzem, který nahlíží dovnitř studeným, průzračným okenním sklem; je dívkou, která se dívá ven; je dívkou, která hledí dovnitř; je opicí, vykukující ven.
Má strach a všude kolem vyjí kojoti.

Rachel otevře oči a mžiká, dokud se svět kolem nezaostří. Bolest a brnění ustoupily, ale pořád je jí trochu špatně. Levé oko ji bolí. Když si ho promne, nahmatá si na víčku bulku v místě, kam ji žena píchla. Leží na podlaze drátěné klece. V místnosti je horko a vzduch je plný pachu zvířat.
V kleci vedle ní je jiný šimpanz, starší, se špinavou tmavohnědou srstí. Sedí s rukama ovinutýma kolem kolen a kymácí se zepředu dozadu, zepředu dozadu. Hlavu má skloněnou. Jak se tak pohupuje, něco si pro sebe mumlá, jakési nesmyslné broukání, které neustává. Na jeho lebce Rachel zahlédne lesk kovu: z vyholeného místa vystupuje trvale implantovaná elektroda. Rachel vydá tichý tázavý zvuk, ale druhý šimpanz nevzhlédne.
Rachelina vlastní klec měří jen pár čtverečních stop. V jednom koutě stojí miska s opičími granulemi. Na stěně klece visí láhev s vodou. Rachel si jídla nevšímá, ale žíznivě se napije.
Okny vniká dovnitř sluneční svit, rozkrájený drátěnou sítí, pokrývající sklo, na tenké proužky. Rachel zkoumá dvířka klece, nejprve jimi jemně zatřese, pak to zkusí rázněji. Jsou bezpečně zamčená. Mezery v pletivu jsou příliš malé, aby jimi mohla prostrčit ruku. Nedosáhne na petlici.
Druhý šimpanz se dál kolébá zepředu dozadu. Když Rachel zarachotí pletivem a zaskučí, unaveně zvedne hlavu a podívá se na ni. Zarudlé oči na ni nezaostří; není si jistá, jestli ji vůbec vidí.
‚Ahoj,' zagestikuluje váhavě, ‚co je ti?'
Zamžourá na ni v mdlém osvětlení. ‚Bolí,' signalizuje ve znakové řeči. Dotkne se elektrody, sáhne prstem na kůži, která už je rozedřená, jak si ji opakovaně mne.
‚Kdo ti ublížil?' ptá se Rachel. Upírá na ni prázdný pohled, takže zopakuje otázku. ‚Kdo?'
‚Lidé,' ukáže šimpanz.
Jako by to byla nějaká narážka, ozve se cvaknutí zámku a dveře laboratoře se otevřou. Vstoupí vousatý muž v bílém plášti, za ním oholený muž v obleku. Zdá se, že vousatý muž provádí druhého po laboratoři. "…zatím pouze předběžné testování," vysvětluje. "Brání nám nedostatek šimpanzů, vycvičených ve znakové řeči." Muži se zastaví před klecí se starým šimpanzem. "Tenhle chlapík je z oregonského střediska. Financování jazykového programu bylo zastaveno a některá zvířata přesunuta na jiné projekty." Starý šimpanz se schoulí vzadu v kleci a podezíravě sleduje vousáče.
‚Máš hlad?' ukazuje mu vousáč. Zvedá pomeranč, aby ho starý šimpanz viděl.
‚Dej pomeranč,' odpovídá šimpanz. Natáhne ruku, ale nepřiblíží se k pletivu o nic víc, než aby na ovoce dosáhl. Pak se s pomerančem v ruce vrací dozadu.
Vousatý muž pokračuje: "Tento projekt nám poskytne první spolehlivé údaje o neurální aktivitě během používání znakové řeči. Ale skutečně nutně potřebujeme větší přísun šimpanzů s pokročilými jazykovými schopnostmi. Lidé si svá zvířata tak zatraceně chrání."
"Tenhle je také váš?" zeptá se oholený muž a ukazuje na Rachel. Rachel se stáhne do zadní části klece, co nejdál od pletiva.
"Ne, ta není moje. Zjevně byla něčí domácí mazlíček. Okresní šerif nás pro ni poslal." Vousatý muž jí nahlíží do klece. Rachel se nehýbá; děsí ji představa, že by mohl odhalit její znalost znakové řeči. Hledí na jeho ruce a v duchu vidí, jak jí zavádějí do hlavy elektrodu. "Myslím, že ji použijí na chov," říká muž a odvrací se.
Rachel se dívá, jak odcházejí, a uvažuje, co je to za strašné lidi. Aaron měl pravdu: chtějí ji potrestat, dát jí elektrodu do hlavy.
Když muži odejdou, pokouší se promluvit se starým šimpanzem, ale ten nechce odpovídat. Nevšímá si jí, pojídá svůj pomeranč. Pak znovu zaujme předchozí polohu, skloní hlavu a kolébá se dopředu a dozadu.
Rachel je hladová, přemůže se a ochutná jednu granuli. Má zvláštní příchuť, podobnou nějakému léku. Položí ji zpátky do misky. Chce se jí čůrat, ale není tu žádný záchod a z klece se nedostane. Nakonec to už nevydrží a vymočí se do kouta klece. Moč protéká pletivem a vsakuje do smetí pod klecí, vzduch naplní pach teplé moči. Rachel se cítí zahanbená, vyděšená, bolí ji hlava a kůže ji svědí od spreje proti blechám. Slunce se pomalu plíží po místnosti.
Den se chýlí ke konci. Rachel znovu okusí krmivo, ale zavrhne ho; dává před tou divnou chutí přednost hladu. Přichází černý muž a čistí klece králíkům a potkanům. Rachel se přikrčí ve své kleci a ostražitě ho pozoruje, bojí se, že jí také ublíží.
Když přichází noc, není unavená. Venku vyjí kojoti. Vysokými okny vniká dovnitř měsíční svit. Přitáhne si nohy k tělu, ovine si rukama kolena. Otec je mrtvý a ona je zajatá na divném místě. Chvíli tiše naříká a doufá, že se z téhle noční můry probudí doma v posteli. Když zaslechne cvaknutí klíče ve dveřích, schoulí se ještě pevněji.
Muž v zelené kombinéze před sebou tlačí vozík s čisticími prostředky. Vytáhne zvozíku koště a začne zametat betonovou podlahu. Přes řady klecí vidí, jak se jeho hlava pohybuje v rytmu zametání. Pracuje pomalu a metodicky, pokaždé se sehne a pečlivě vymete smetí zpod každé řady, uprostřed uličky dělá hromádky prachu, hnoje a zbytků jídla.

Údržbář se jmenuje Jake. Je to hluchý muž středních let a ve Středisku pro výzkum primátů je zaměstnán už sedm let. Pracuje na nočních směnách. Vedoucí osobního oddělení Střediska ho má rád, protože díky němu plní federální kvóty pro zaměstnávání hendikepovaných, a protože už pět let nepožádal o zvýšení platu. Sice na něj byly nějaké stížnosti ohledně nedbalosti, ale nikdy tak vážné, aby musel být propuštěn.
Jake je nenáročný člověk a trochu pomaleji chápe. Má svou práci ve Středisku rád, protože tu pracuje sám a může v práci popíjet. Je to dobrák a má rád zvířata. Občas jim nosí pamlsky. Jednou ho laboratorní asistent přistihl, jak krmí těhotnou samici makaka jablkem. Ta opice byla součástí experimentu, který měl prokázat vliv omezení stravy na vývoj mozku plodu, a asistent Jakea varoval, že ho nechá vyhodit, jestli ho ještě jednou chytí při něčem podobném. Jake zvířata krmí dál, ale je přitom mnohem opatrnější, a podruhé už ho nikdy nikdo nechytil.
Rachel vidí, jak starý šimpanz gestikuluje na Jakea. ‚Dej banán,' ukazuje. ‚Prosím banán.' Jake na chvilku přestane zametat a sáhne do spodní přihrádky vozíku. Vrátí se s banánem a nabídne ho šimpanzovi. Ten si banán vezme, opře se o pletivo a Jake ho drbe.
Pak se znovu pustí do zametání, vtom si všimne Rachel a zjistí, že ho pozoruje. Rachel se osmělí, když vidí, jak je hodný na starého šimpanze, a zagestikuluje: ‚Pomoz mi.'
Jake zaváhá, pak se na ni podívá pozorněji. Bělma obou očí má protkána jemnou sítí červených žilek. Jeho nos s popraskanými cévkami je jasným obrázkem někoho, kdo se už po mnoho let přátelí s láhví. Potřebuje oholit. Ale když se nakloní blíž, Rachel ucítí slabou vůni whisky a tabáku. Ta vůně jí připomene Aarona a dodá jí odvahy.
‚Prosím, pomoz mi,' ukazuje mu. ‚Nepatřím sem.'
Po celou předchozí hodinu Jake vytrvale popíjel. Jeho vidění světa je poněkud zmatené. Upírá na ni kalný zrak. Rachelin strach, že by jí mohl ublížit, teď nahradí jiný; že ji tu nechá zamčenou a samotnou. Zoufale znovu ukazuje: ‚Prosím prosím prosím. Pomoz mi. Já sem nepatřím. Pomoz mi dostat se domů.'
Prohlíží si ji a zvažuje situaci. Rachel se nehýbá. Bojí se, že ji tu nechá, jakmile se pohne. Důstojně, jak mu velí podnapilost, opře Jake koště o řadu klecí za sebou a přistoupí znovu blíž. ‚Ty mluvíš?' znakuje.
‚Já mluvím,' odpoví Rachel.
‚Odkud jsi přišla?'
‚Z domu svého otce,' ukazuje. ‚Přišli dva muži a střelili mě a hodili sem. Nevím proč. Nevím, proč mě zavřeli do vězení.'
Jake se ohlédne, je náchylný k soucitu, ale udivuje ho její řeč o vězení. ‚Tohle není vězení,' znakuje. ‚To je místo, kde vědci vychovávají opice.'
Rachel je pobouřena. ‚Já nejsem opice,' signalizuje. ‚Já jsem dívka.'
Jake si prohlédne chlupaté tělo a odstávající uši. ‚Vypadáš jako opice.'
Rachel zakroutí hlavou. ‚Ne. Jsem dívka.'
Přejede si rukama po hlavě, velmi lidským gestem podráždění a zoufalství. Smutně znovu ukazuje: ‚Nepatřím sem. Prosím, pusť mě ven.'
Jake přenese váhu z nohy na nohu, uvažuje, co s tím. ‚Nemůžu tě pustit. Měl bych velké potíže.'
‚Jenom na chvilku. Prosím?' Jake pohlédne na svůj vozík. Musí dodělat tuhle místnost a dvě chodby kanceláří, než se uloží ke spánku.
‚Nechoď pryč,' gestikuluje Rachel, která předvídá jeho myšlenky.
‚Mám práci.'
Rachel pohlédne na vozík, pak vážně navrhne: ‚Pusť mě ven a já ti pomůžu.'
Jake se zamračí. ‚Když tě pustím, ty utečeš.'
‚Ne, neuteču. Pomůžu ti. Prosím, pusť mě ven.'
‚Slibuješ, že se vrátíš?'
Rachel přikývne.
Jake opatrně odemkne klec. Rachel vyskočí ven, chytí metlu a hned se pustí do vymetání drobků jídla a trusu zpod řady klecí. ‚Pojď,' ukazuje Jakeovi z konce uličky. ‚Pomůžu ti.'
Jake tlačí vozík z místnosti s klecemi a Rachel se drží těsně za ním. Gumová kolečka úklidového vozíku tiše hučí na podlaze, pokryté linoleem. Projdou kovovými dveřmi do chodby, kde na podlaze leží koberec a vzduch je cítit křídou a papírem.
Z chodby se vchází do kanceláří, malých místností, vybavených pracovním stolem, poličkami na knihy a tabulí. Jake předvádí Rachel, jak vysypávat koše do pytle. Zatímco umývá tabule, Rachel přechází z jedné pracovny do druhé a vleče za sebou pytel na odpadky.
Zpočátku Jake dává na Rachel pozor. Ale pokaždé, když umyje tabuli, usrkne z papírového kelímku whisky. Na konci chodby se zastaví, aby si kelímek znovu naplnil z láhve, kterou má zastrčenou mezi čističem odpadů a leštěnkou. Když už má vypitou polovinu druhého kelímku, chová se k Rachel jako ke staré kamarádce a pobízí ji, ať si pospíší, aby si mohli dát večeři.
Rachel pracuje rychle, ale chvílemi se zastaví a vyhlédne ven oknem kanceláře. Venku svítí měsíc na písčitou pláň, místy posetou zakrslými křovinami.
Na konci chodby se nachází prostornější místnost s několika pracovními stoly a psacími stroji. V jednom z odpadkových košů mezi oběžníky a obaly od oplatek najde časopis. Jmenuje se Milostná vyznání a má na obálce obrázek muže a ženy, jak se líbají. Rachel si obálku chvíli prohlíží, potom časopis zastrčí do spodní přihrádky vozíku. Jake si nalévá další porci whisky a tlačí vozík do další chodby. Postupuje teď pomaleji a při práci si pobrukuje, bez melodie, jen vydává zvuky, které vnímá jako příjemné vibrace. Poslední tabule jsou umyté nedbale a Rachel, která už je hotová s koši, umyje místa, která Jake vynechal.

Najedí se v malém skladu, přeplněné místnůstce bez oken, kde je jen stará pohovka s mastnými skvrnami, odřená černobílá televize a police s čisticími potřebami. Jake vezme z police papírový sáček se svou večeří: sendvič, pytlík bramborových čipsů a krabice vanilkových oplatek. Za objemnými láhvemi s tekutým čističem má schovaný časopis. Zapálí si cigaretu, nalije si další whisky a usadí se na pohovce. Po chvilce váhání Rachel nabídne pití - nalije jí trochu whisky do otlučeného hrnečku.
Aaron Rachel nikdy nedal napít whisky; ochutnává ji opatrně. Nejdřív z té vůně kýchne, ale žasne nad tím, jak jí pití zahřívá krk. Usrkne si znovu.
Popíjejí spolu a Rachel Jakeovi znovu vypráví o mužích, kteří ji střelili, a ženě, která ji bodla jehlou, a on pokyvuje. ‚Ti lidé tady jsou blázni,' ukazuje.
‚Já vím,' odpovídá mu a myslí na starého šimpanze s elektrodou v hlavě. ‚Nepovíš jim, že umím mluvit, vid?'
Jake kývá. ‚Nic jim neřeknu.'
‚Zacházejí se mnou, jako bych nebyla opravdová,' ukazuje Rachel smutně. Pak si obejme kolena, vyděšená představou, že se octla v zajetí šílenců. Začíná uvažovat o útěku: je venku z klece a ví určitě, že by Jakeovi utekla. Jak tak nad tím bádá, dopíjí hrneček. Alkohol otupuje její strach. Sedí těsně vedle Jakea na pohovce, vůně jeho cigarety jí připomíná Aarona. Poprvé od jeho smrti se cítí bezpečně a spokojeně.
Vezme si od Jakea sušenky a bramborové lupínky a prohlédne si Milostná vyznání. První příběh je o ženě jménem Alice. V titulku stojí: Stala jsem se barovou tanečnicí, abych splatila manželovy dluhy ze hry, a teď po mně chce, abych prodávala své tělo.
Rachel prožívá Alicinu osamělost a trápení. Alice, stejně jako Rachel, je opuštěná a nikdo jí nerozumí. Rachel pomalu čte a usrkává druhý hrneček whisky. Příběh se podobá pohádce: hodný muž, který zachrání Alici před jejím strašným manželem, v ní nahrazuje prince, zachraňujícího princeznu. Rachel letmo pohlédne na Jakea a zauvažuje, jestli by ji mohl zachránit před těmi zlými lidmi, kteří ji zavřeli do klece.
Dopije druhý hrneček whisky a sní polovinu Jakeových sušenek, než jí Jake řekne, že se musí vrátit do klece. Jde neochotně a časopis si bere s sebou. Jake jí slíbí, že příští noc pro ni zase přijde, a s tím se musí spokojit. Položí časopis do kouta klece a schoulí se ke spánku.

Probudí se druhý den odpoledne. Muž v bílém plášti táhne do laboratoře nízký vozík.
Rachel bolí hlava z kocoviny, je jí nevolno. Skrčí se v koutě klece. Muž zastaví vozík před ní a zabrzdí kolečka. "Drž se," zamumlá, pak šoupne klec na vozík.
Veze ji dlouhými chodbami, jejichž betonové stěny jsou natřeny zelenou základovou barvou. Rachel se nešťastně choulí v kleci, přemítá, kam ji vezou a jestli ji Jake vůbec najde.
Na konci dlouhé chodby muž otevře tlusté kovové dveře a Rachel udeří vlna horkého vzduchu, páchnoucí po šimpanzech, výkalech a hnijícím jídle. Po obou stranách uličky vidí kovové mříže a drátěné pletivo. Za pletivem Rachel rozeznává tmavé chlupaté stíny. V jedné kleci si hraje pětice dospívajících šimpanzů. Ve druhé se k sobě tisknou dvě samice a vzájemně se češou a čistí. U klece s velkým samcem, který bouchá pěstí do pletiva, až to drnčí a rachotí, muž zpomalí.
"No, Johnsone," říká muž, "uklidni se. Buď hodný. Vezu ti novou kamarádku."
Několika háky spojí Rachelinu klec s klecí vedle Johnsona a otevře dvířka. "Tak běž, děvče," pobízí ji. "Koukni na to ovoce." V nové kleci stojí miska s nakrájenými jablky s nezbytnými hejny ovocných mušek.
Nejdřív se Rachel do nové klece nechce. Krčí se v té své na vozíku a doufá, že si to muž rozmyslí a vrátí ji zpátky do laboratoře. Sleduje ho, jak vytahuje hadici a připojuje ji k vodovodnímu kohoutku. Nechápe však jeho záměr, dokud nenamíří proud vody na ni. Ledová voda ji udeří do zad, Rachel zaječí a uprchne před ní do nové klece. Muž zavře dveře, odpojí klec a spěchá zpátky.
Podlaha je holý beton. Nová klec je na konci chodby a dvě ze stěn jsou z betonu. Dveře v jedné z nich vedou do vnějšího výběhu. Zbylé dvě stěny tvoří drátěné pletivo: jedna přiléhá k Johnsonově kleci, druhá k chodbě.
Johnson teď, když muž odešel, ztichl a čenichá kolem dveří v pletivu, které spojují jejich klece. Rachel ho úzkostně sleduje. Její vzpomínky na jiné šimpanze jsou vzdálené, ztlumené časem. Pamatuje se na matku; matně si vybavuje, že si hrála s jinými šimpanzi svého věku. Ale netuší, jak reagovat na Johnsona, když na ni tak upřeně zírá a vydává hlasitý burácivý zvuk. Zkusí na něj znakovou řeč, ale on na ni jen zírá stále upřeněji a znovu zaburácí. Za Johnsonem vidí do dalších klecí a na další šimpanze, je jich tolik, že je zastírá pletivo, a na konec chodby nedokáže dohlédnout.
Aby unikla Johnsonovu zkoumání, protáhne se dveřmi do výběhu, další drátěné klece na bílém betonu. Venku vidí pustou krajinu s nízkými křovinami. Odpolední slunce pálí a všechny výběhy jsou prázdné, dokud se vedle neobjeví Johnson. Jeho pozornost ji zneklidňuje, tak se raději vrátí dovnitř.
Uchýlí se k nejvzdálenější stěně. Hrubá dřevěná plošina jí poskytuje místo, na němž může sedět. Ovine si rukama kolena, pokusí se uvolnit a nevšímat si Johnsona. Na chvíli si zdřímne, ale probudí ji rozruch na opačné straně chodby. V jedné kleci tam je hárající samice. Rachel poznává ten pach podle svých vlastních období hárání. Dva ošetřovatelé otevírají dveře, které oddělují klec samic od sousední, kde stojí samec a se zájmem přihlíží. Johnson lomcuje pletivem a skučí.
"Tady Mike je panic, ale Susie ví, co dělá," říká jeden zřízenec druhému. "Mělo by to jít hladce. Ale měj hadici po ruce."
"Jo?"
"Někdy se poperou. Hadici používáme, jen když je opravdu zle a musíme je dostat od sebe. Obyčejně to ale zvládnou."
Mike přejde do Susiiny klece. Ošetřovatelé stáhnou dveře dolů, takže oba šimpanze uvězní v jedné kleci. Susie se tím nijak neznepokojuje. Klidně dál pojídá kousek pomeranče, zatímco Mike jí očichává pohlaví a jeví známky velkého vzrušení. Pak se Susie předkloní a nechá ho ohmatat růžový zadek, známku říje.

Rachel se najednou ocitá u pletiva a vydává tiché sténavé zvuky. Vidí Mikeovu erekci, slyší jeho bručivé výkřiky. Samec si dřepne na podlahu a gestikuluje na samici. Rachel z toho má smíšené pocity: když Alice ucítila Dannyho rty na svých, byla unesena vášní okamžiku. Vzal ji do náruče a její kůže zahořela jakoby vnitřním ohněm.
Susie se předkloní a Mike do ní s hlasitým zavrčením pronikne, zuřivě přiráží boky. Susie pronikavě vykřikne a náhle vyskočí a Mikea odstrčí. Rachel fascinovaně přihlíží. Mike už s ochablým penisem pomalu následuje Susie do rohu klece a začne ji starostlivě čistit. Rachel právě objevila, že se jí dráty pletiva zařízly do rukou, jak silně je svírala.

Je noc a dveře na konci chodby se s vrznutím otevřou. Rachel je okamžitě vzhůru, vyhlíží pletivem a snaží se dohlédnout na druhý konec uličky. Zabuší na dráty. Když Jake přijde blíž, zamává mu na pozdrav.
Když se Jake natáhne po páce, kterou se zvedají dveře Racheliny klece, Johnson proti němu vyrazí, skučí a mává rukama nad hlavou. Bouchá na stěnu pěstmi, vyje a šklebí se na Jakea. Rachel si ho nevšímá a spěchá za uklízečem. Znovu mu pomáhá s úklidem. V laboratoři pozdraví starého šimpanze, ale ten se víc zajímá o banán, který mu Jake přinesl, než o konverzaci. Neodpovídá na její otázky a ona to po několika pokusech vzdá.
Zatímco Jake vysává koberce v chodbách, Rachel vyprazdňuje koše a ve stejném koši, kde včera objevila Milostná vyznání, najde časopis Moderní románky.
Později v pokojíku uklízečů Jake kouří cigaretu, popíjí whisky a listuje svým časopisem. Rachel si čte příběhy z Moderních románků.
Co chvíli pohlédne Jakeovi přes rameno na zrnité obrázky nahých žen se široce roztaženýma nohama. Jake se dlouho dívá na obrázek plavovlásky s velkými ňadry, rudými nehty a purpurově namalovanými víčky. Žena leží na zádech, usmívá se a hladí si růžová místa mezi stehny. Obrázek na další stránce ji ukazuje, jak si laská prsa a tiskne si tmavé bradavky. Na posledním obrázku se ohlíží přes rameno. Nachází se v poloze, kterou zaujala Susie, když byla připravená ke spojení.
Rachel se dívá Jakeovi přes rameno, ale neklade žádné otázky. Jake začal být cítit jinak, jakmile časopis otevřel; pach nervózního potu se mísil s vůněmi tabáku a whisky. Rachel měla pocit, že otázky by mu teď nebyly vhod.
Před svítáním se v Jakeově doprovodu vrátila do klece.

Během následujícího týdne poslouchala rozhovory mužů, kteří přicházeli a odcházeli, nosili krmení a hadicí umývali klece. Z jejich řeči vyrozuměla, že Středisko pro výzkum primátů je především chovná stanice, která zásobuje vědce doma odchovanými opicemi několika druhů. Také si udržuje vlastní vědecký personál. Muži se nezaujatým tónem bavili o strašlivých věcech. Dospívající šimpanzi na konci chodby dostávali potravu bohatou na cholesterol kvůli stanovení jeho účinku na oběhový systém. Skupině těhotných samic jsou aplikovány injekce samčích hormonů, aby se prokázal jejich vliv na ženský plod, Skupina mláďat má v potravě málo proteinů - vědci zkoumají nepříznivý vliv jejich deficitu na vývoj mozku.
Ti muži se dívali skrz ni, jako by nebyla opravdová, jako by byla součást stěny, jako by nebyla vůbec nikdo. Nemohla s nimi mluvit; nedůvěřovala jim.
Každou noc ji Jake pouští ven z klece a ona mu pomáhá s úklidem. Nosí jí různé dobroty: bramborové lupínky, čerstvé ovoce, čokoládu a sušenky. Zachází s ní laskavě, jako s nějakým předčasně vyspělým dítětem. A mluví s ní.
V noci, když je s Jakem, Rachel téměř zapomíná na hrůzy klece, na úzkost, se kterou sleduje Johnsona, jak přechází tam a zpátky, pocit neskutečnosti, který doprovází i ty nejprostší věci. Nejraději by zůstala s Jakem navždy, jedla by jeho svačiny a četla časopisy. Zdá se, že ho její společnost těší. Ale každé ráno trvá na tom, že se musí vrátit do klece a ke všem těm hrůzám. Koncem prvního týdne začíná Rachel spřádat plány na útěk.
Kdykoli Jake usne nad svou whisky, což se stává tři z pěti nocí, prolézá Rachel středisko a tajně shromažďuje věci, které bude potřebovat k přežití v poušti: plastový demižón s vodou, plastový pytel s granulemi, velkou plážovou osušku, která jí za chladných nocí poslouží jako přikrývka, vyhozenou plastovou nákupní kabelu, v níž tohle všechno ponese. Nejvíc si cení nálezu mapy, na které je Středisko primátů vyznačeno červeně. Zná adresu Aaronova ranče a najde ji na mapě. Studuje silnice a promýšlí si cestu domů. Aby se tam dostala, tedy za předpokladu, že nezabloudí, bude muset putovat padesát mil. Všechny věci si schovává za jednu z polic v místnosti uklízečů.
Její plány na útěk a cestu domů ovšem narušuje pocit, že je do Jakea zamilovaná, představa, která v ní pozvolna uzrává, přiživována příběhy z časopisů. Když ji Jake nepřítomně pohladí, naplňuje ji to zvláštním vzrušením. Touží po jeho společnosti a o víkendech, kdy je pryč, jí chybí. Šťastná je jedině s ním, když jdou spolu chodbami střediska a může čichat vůni tabáku a whisky, jeho osobní parfém. Ukradne mu z krabičky cigaretu a schová si ji v kleci, kde může ve volném čase vychutnávat její vůni.
Miluje ho, ale neví, jak to zařídit, aby ji také miloval. Rachel toho o lásce moc neví: vzpomíná si, jak na střední škole snila o chlapci, který měl skříňku vedle ní, ale nic z toho nebylo. Teď čte ty časopisy se zamilovanými příběhy a také sloupek Ann Landersové v novinách, které Jake nosí s sebou každý večer, a z těchto zdrojů se učí vše o milostných vztazích. Jedné noci, když Jake usne, napíše Ann na stroji dopis s mizernou gramatikou a interpunkcí. V tom dopise vysvětlí svou situaci a prosí o radu, jak by měla získat Jakeovu lásku. Strčí dopis do pytle nadepsaného ‚Pošta k odeslání' a celý následující týden sleduje Annin sloupek se zvýšenou pozorností. Ale její dopis se v něm neobjeví.
Odpovědi na své otázky hledá také v obrázkových časopisech, které Jakea tak fascinují. Zkoumá nahé ženy, obzvlášť tu s velkými ňadry a purpurovými očními stíny.
Jedné noci najde ve stolku sekretářky plastové pouzdérko s očními stíny. Ukradne ho a vezme si ho s sebou do klece.
Příští večer, jakmile Středisko utichne, obrátí svou kovovou misku na žrádlo a v lesklém dně zkoumá svůj odraz. Dřepne si, postaví si oční stíny na koleno a prohlíží si obsah krabičky: malý kartáček k nanášení a tři odstíny - INDICKÁ MODŘ, LESNÍ ZELEŇ a VÁŠNIVÉ FIALOVÁ. Rachel si vybere odstín jménem VÁŠNIVĚ FIALOVÁ.

Jedním prstem si přidrží víčko na pravém oku zavřené, opatrně ho poťukává kartáčkem, který na její tmavé pleti zanechává křiklavé skvrny v barvě orchidejí. Kriticky si je obhlíží, pak trochu přidá a rozmaže barvu až za oční koutek, kde se ztrácí v hnědé srsti. Ta barva jejímu oku dodává karnevalový jas, budí dojem ztřeštěného veselí. Pracuje na sobě velmi pečlivě, napodobí celý postup na druhém oku a usměje se na sebe do improvizovaného zrcadla, koketně zamrká. Johnson v sousední kleci obnaží zuby a zatřese pletivem. Rachel si ho nevšímá.
Když přijde Jake, aby ji pustil ven, zamračí se. ‚Uhodila ses?' ptá se.
‚Ne,' odpoví. Potom, po chvilce: ‚Nelíbí se ti to?'
Jake si dřepne k ní a prohlíží si její oči. Rachel mu položí ruku na koleno a srdce se jí rozbuší nad vlastní směloství. ‚Ty jsi hrozně zvláštní opice,' sdělí jí Jake.
Rachel se bojí pohnout. Ruka na jeho koleně se zatne v pěst; tvář se jí svraští, kolem očí se nakrabatí.
Jake se zvedne a ukáže jí: ‚Tvoje oči se mi víc líbily předtím.' Líbí se mu její oči. Přikývne, nespouští zrak z jeho tváře.
Později si umyje obličej na dámské toaletě a na několika papírových ručnících zanechá stopy v barvě modřin.

Rachel sní. Prochází se po Barevné poušti se svou chlupatou hnědou matkou, jdou kaňonem mezi červenými skalami a Rachel nějak tuší, že je tahle cesta zavede do Střediska pro výzkum primátů. Matka se loudá vzadu: nechce se jí do Střediska; má strach. Rachel se zastaví ve stínu skalního převisu, aby jí vysvětlila, že do Střediska musí, protože je tam Jake.
Rachelina matka nerozumí znakové řeči. Upírá na Rachel smutný pohled, potom se začne škrábat nahoru po stěně kaňonu a nechá ji dole. Rachel šplhá za ní a přeleze přes kraj srázu právě včas, aby ji spatřila, jak dlouhými skoky uhání po písku mezi rudými skalami, ošlehanými větrem.
Rachel se žene za matkou a v běhu skučí jako opuštěné šimpanzí mládě, zoufale kvílí. Postava matky se v dálce mihotá v žáru, který stoupá z písku. Pak se její tvar mění. Po rudém písku teď běží plavovlasá žena v purpurové teplákové soupravě a sportovních botách, ta sladce vonící matka, na kterou si Rachel pamatuje. Žena se ohlédne a usměje se na ni. "Přestaň výt jako opička, dceruško," volá. "Řekni máma."
Rachel mlčky utíká dál, je to snový běh, který nikam nevede. Písek ji pálí do nohou a slunce jí buší do hlavy. Plavovlasá žena mizí v dálce a Rachel zůstává sama. Zhroutí se do písku a tiše naříká, protože je tak osamělá a má strach.
Najednou pocítí jemný dotek prstů, které jí pročesávají srst, a na okamžik v polospánku věří, že se k ní vrátila chlupatá matka. Ve snu otevírá oči a dívá se do jiných tmavohnědých očí, oddělených od ní pletivem. Johnson. Protáhl ruku mezerou v pletivu a prsty ji češe. Probírá se jí srstí a vydává přitom tiché, jemné konejšivé zvuky.
Pořád ještě v polospánku se na něj dívá a diví se, proč z něj měla takový strach. Teď se jí nezdá tak špatný. Chvíli ji češe, pak se posadí opodál a pozoruje ji skrz pletivo.
Rachel vezme z misky kousek jablka a nabídne mu ho. Když mu ho podává, udělá volnou rukou znak pro jablko. Není právě nejchápavější student, ale ona má spoustu času a mnoho kousků jablek.

Rachel má vše připraveno, ale nemůže se přimět k opuštění Střediska. Opustit Středisko znamená nechat tu Jakea, jeho bramborové lupínky a whisky, vzdát se bezpečí. Pro Rachel je pomyšlení na lásku navždy spojeno s horkou chutí whisky a bramborovými lupínky.
Někdy v noci, když Jake spí, vydá se Rachel k velkým skleněným dveřím, které vedou ven. Otevře je, zůstane stát na schodech a zahledí se do pouště. V obdélníku světla, vycházejícím ze dveří, někdy sedí zajíc, jindy zahlédne klokaní krysy, jak skáčou v měsíčním světle jako gumové míče, odrážející se od tvrdé dlažby. Jednou kolem přešel kojot a vrhl po ní pohrdavý pohled.
Poušť je opuštěné místo. Prázdné. Chladné. Rachel myslí na Jakea, který chrápe v místnosti uklízečů. A pokaždé zavře dveře a vrátí se k němu.
Vede dvojí život: v noci je asistentkou uklízeče, ve dne je vězeňkyní a učitelkou. Odpoledne tráví podřimováním na slunci a přitom učí Johnsona nové znaky.
Jednoho horkého odpoledne sedí Rachel ve vnějším výběhu a vyhřívá se na slunci. Johnson je uvnitř, ostatní šimpanzi jsou potichu. Skoro si může představovat, že je zpátky na otcově ranči a sedí na dvoře. Podřimuje a zdá se jí o Jakeovi. Sní o tom, že mu sedí na klíně na staré odřené pohovce. Její ruka mu spočívá na hrudi; hladká bledá ruka s červeně nalakovanými nehty. Když se ohlédne na tmavou obrazovku televizoru, vidí svůj odraz. Je štíhlou dospívající dívkou s plavými vlasy a modrýma očima. Je nahá.
Jake se na ni dívá a usmívá se. Přejede jí rukou po zádech a ona přivírá oči rozkoší.
Ale když oči zavře, něco se změní. Jake ji češe, jako to dělávala matka, probírá se jí srstí a hledá blechy. Otevírá oči a vidí Johnsona, jehož pilné prsty jí probírají srst, a přitom ji stále sleduje pozornýma hnědýma očima. Odraz v televizní obrazovce ukazuje dva šimpanze, stulené jeden druhému v náručí.
Rachel se probouzí a zjišťuje, že poprvé od svého příchodu do Střediska hárá. Kůži kolem přirození má nateklou a růžovou.
Po zbytek dne je neklidná, přechází sem a tam po kleci. Johnson na své straně pletiva je právě tak neklidný, sleduje ji, když jde ven, a neustále očichává stěnu klece, která ho od ní odděluje.
Té noci se Rachel obzvlášť dychtivě vydává s Jakem uklízet. Drží se těsně u něj, ani na chvíli ho neopouští. Když zametá, poklusává za ním s lopatkou; dvakrát o ni málem zakopne. Pořád čeká, že si jejího stavu všimne, ale zdá se, že on na to nedbá.
Při práci upíjí Rachel z kelímku s whisky. Samým rozrušením vy - pije víc než obvykle, plné dva kelímky. Po alkoholu je trochu zmatená, a když následuje Jakea do místnosti uklízečů, mírně se potácí. Schoulí se vedle něj. Jake odpočívá s

rukama volně položenýma na pohovce, nohy má natažené před sebou. Rachel se posune a přitiskne se k němu.
Jake se protáhne, zívne a podrbe se na šíji, jako by chtěl zahnat ztuhlost. Rachel mu sáhne do týla a začne mu jemně masírovat krk, vychutnává dotek jeho kůže, dotek jeho vlasů na hřbetě své ruky. Nápady, jež jí vyskakují v mysli a rychle zase prchají, ji matou. Chvílemi jí připadá, že ty vlasy, které ji lechtají do rukou, patří Johnsonovi; někdy zase ví, že jsou Jakeovy. A pak se zase zdá, že na tom nezáleží. Jsou opravdu tak odlišní? Nejsou přece tak odlišní…
Tře mu šíji a neví, co dělat dál. V časopisech teď obvykle přichází ta chvíle, kdy muž sevře ženu v náručí. Rachel vyleze Jakeovi na klín a obejme ho; čeká, že ji také sevře v objetí. On na ni ospale zamžourá. V polospánku ji pohladí a rukou jí náhodou přejede poblíž přirození. Přitiskne se k němu a hluboko v hrdle vydá tichý zvuk. Otře se mu bokem o slabiny a zaznamená nepatrnou změnu v jeho pachu i rytmu dechu. Znovu na ni zamžourá, teď už o něco bděleji. Ona obnaží zuby v úsměvu a zakloní hlavu, olízne mu krk. Ucítí jeho ruce na ramenou, odstrkují ji, a ona už ví, co po ní chce. Sklouzne mu z klína, otočí se a předvede mu své růžové genitálie, je připravená ke spojení, chce, aby do ní pronikl. V očekávání zasténá, hluboký zvoucí zvuk.
Ale on nepřichází. Ohlédne se přes rameno. Stále sedí na pohovce a sleduje ji přivřenýma očima. Pak sáhne za sebe a vezme si časopis s obrázky nahých žen. Druhá ruka mu zabloudí do rozkroku - a už je ztracen ve vlastním světě.
Rachel zaskučí jako dítě, které ztratilo matku, ale on nevzhlédne. Civí na obrázek blondýny.
Rachel utíká temnými chodbami do své klece, do jediného domova, který má. Když dorazí do své chodby, těžce dýchá a vydává tichý osamělý nářek. V matně osvětlené chodbě se na okamžik zastaví a hledí do Johnsonovy klece. Šimpanzí samec spí. Vzpomíná na dotek jeho prstů, když ji česal.
Z chodby zvedne dvířka, která vedou do Johnsonovy klece, a vleze dovnitř. Samec se při zvuku otevíraných dveří probudí a začichá. Když spatří Rachel, pomalu se k ní přiloudá a dychtivě čichá její pach. Penis má vztyčený a vzrušeně mručí. Otočí se a nabídne se mu, on do ní vnikne a hluboko přirazí. V tom okamžiku Rachel pomyslí na tu plavovlasou dospívající dívku, ale to rychle pomine. Téměř proti své vůli vykřikne, vydá pronikavý výkřik souhlasu a ztráty.
Když z ní vytáhne penis, Johnson ji něžně češe, očichává jí přirození a jemně jí hladí srst. Cítí se ospalá a spokojená, ale ví, že se nemůžou zdržovat.
Johnsonovi se nechce opustit klec, ale Rachel ho vezme za ruku a vede ho do místnosti uklízečů. Jeho přítomnost jí dodává odvahu. Chvíli naslouchá u dveří a slyší Jakeovo tiché oddechování. Nechá Johnsona na chodbě a vklouzne dovnitř. Jake leží na pohovce, časopis má přehozený přes nohy. Rachel si bere vybavení, které nashromáždila, na okamžik se zastaví a zahledí se na spícího muže. Na opěrce polámané židle visí jeho baseballová čepice; vezme si ji na památku.
Pak vede Johnsona prázdnými chodbami. Klokaní krysa, která v suché trávě u dveří hledá semínka, zvědavě vzhlédne, když kolem ní projdou. Rachel vede Johnsona po schodech dolů. Přes rameno má přehozenou plastovou nákupní kabelu. Někde v dálce se ozývá kojoti vytí, dlouhé štěkavé kvílení. K jeho křiku se přidávají další, celý sbor vyje při měsíci.
Rachel bere Johnsona za ruku a vede ho do pouště.

Barmanka, která jede z práce ve Flagstaffu domů do Winslow, zahlédne dvě opice; přeběhnou přes silnici a rychle utíkají pryč od světla jejích reflektorů. Chvilku svádí boj s vlastním svědomím (nechce, aby ji obviňovali, že v práci pije), a pak přece jen uvědomí místního šerifa.
Reportér z místních novin, nadšený mladík, který nedávno vystudoval žurnalistiku, si o té události přečte v policejních zprávách a vydá se za barmankou. Té zájem o její historku zalichotí, potěší ji, že našla dychtivého posluchače, a vyloží mu podrobnosti, o nichž se policii nezmínila: jedna z opic měla na hlavě baseballovou čepici a nesla si něco jako nákupní kabelu.
Reportér napíše krátký humorný článek do ranního vydání a začne shánět materiál pro zvláštní článek, který by vyšel někdy v týdnu. Ví, že v okurkové sezóně noviny ochotně sáhnou po lidsky zajímavém příběhu na způsob Lassie se vrací - pro změnu se šimpanzi.

Těsně před úsvitem začne drobně pršet; první jarní deštík. Rachel hledá úkryt a objeví jeskyňku, kterou tvoří tři balvany, jež se skutálely k sobě. Tady se schovají před deštěm i před náhodnými pozorovateli. Rozdělí se s Johnsonem o jídlo a vodu. Johnson se celou noc drží za ní, očividně vystrašen vytím kojotů v dálce. Připadá si jako jeho ochránkyně. Současně jí však jeho přítomnost dodává odvahu. Zná sice jen pár gest ze znakové řeči, ale teď nepotřebuje mluvit. Jeho blízkost jí přináší útěchu.
Johnson se schoulí v jeskyňce a rychle usne. Rachel sedí u vchodu a dívá se, jak denní světlo smývá hvězdy z oblohy. Do písku bubnuje déšť, je to takový uklidňující zvuk. Myslí na Jakea. Čepice na její hlavě je stále cítit po cigaretách, ale Jake už jí nechybí. Ne doopravdy. Ohmatává čepici a diví se, proč si myslela, že ho miluje.
Déšť ustává. Mraky v dálce se zvedají jako přízračné zámky, vycházející slunce je barví růžovou a zlatou a zdobí je rudě planoucími prapory. Rachel vzpomíná, jak byla mladší a Aaron jí četl pohádku o Pinocchiovi, loutce, která se chtěla stát opravdovým chlapcem. Na konci dobrodružství se Pinocchiovi, který byl statečný a laskavý, jeho přání splnilo. Stal se skutečným chlapcem.
Rachel na konci pohádky plakala, a když se Aaron zeptal proč, protřela si oči hřbety zarostlých rukou. ‚Chtěla bych být skutečnou dívkou,' ukázala mu. ‚Skutečnou dívkou.'
"Ty jsi skutečná dívka," řekl jí Aaron, ale ona mu stejně nevěřila.
Slunce stoupá výš a ozařuje zborcené skalní věže, roztroušené po poušti. Ten pustý kraj v sobě má jisté kouzlo a jakousi skromnou vznešenost. Některá lidská společenství posílala své mladé příslušníky do pouště, aby tam hledali svou vizi, vedení, aby pátrali po pravdě, zrozené z otevřenosti toho místa, z osamělosti, z krásy prázdnoty.

Rachel v horku podřimuje a zdá se jí sen, tak jasný, že se zdá pravdivý. Ve snu k ní přichází otec. "Rachel," říká jí, "nezáleží na tom, co si kdo o tobě myslí. Jsi má dcera."
‚Chci být skutečnou dívkou,' odpovídá mu znakovou řečí.
"Vždyť ty jsi skutečná," říká jí otec. "A nepotřebuješ žádného druhořadého opilého uklízeče, aby sis to dokázala." Ví, že se jí to zdá, ale také ví, že otec mluví pravdu. Je jí teplo a cítí se šťastná a už Jakea vůbec nepotřebuje. Slunce ji hřeje a od blízkého kamene ji pozoruje ještěrka. Když se Rachel pohne, ještěrka odcupitá. Rachel zvedne kus kamene, ulomeného ze skály, který leží na podlaze jeskyňky. Líně škrábe do tmavočervené pískovcové stěny. Tvar srdce, trochu křivý, a uvnitř nemotorně napsáno: Rachel a Johnson. Mezi nimi znaménko plus. Znovu a znovu obtahuje tvary písmen a nechává na hladkém skalním povrchu tucty jemných čar. Později dopoledne usíná, ukonejšena horkým dnem.

Krátce po setmění zahlédne starší farmář ve vzdáleném koutě svého pozemku dvě opice. Utečou a ztratí se mu ve skalách, ale stačí si je dobře prohlédnout. Zavolá na policii, do novin a do Střediska pro výzkum primátů.
Reportér dorazí příštího rána, poslechne si farmáře a přidá se k mužům ze Střediska, kteří hledají stopy obou šimpanzů. Najdou poblíž jeskyňky opičí výkaly, dokazující, že uprchlíci jsou skutečně nablízku. Novinář, dychtivý a zvědavý mladík, se po břiše protáhne do jeskyňky a objeví jména, vyškrábaná do stěny. Civí na ně. Mohl by nad nimi mávnout rukou jako nad dětskou čmáranicí, jenže vyškrábaná jména souhlasí se jmény ztracených šimpanzů. "Hej!" zavolá na fotografa, "vyfoť tohle!" Příští ranní vydání novin přinese obrázek Racheliných hrubě naškrábaných písmen. V krátkém rozhovoru se farmář zmíní, že šimpanzové nesli tašky.
"Vypadalo to na zásoby," vysvětluje. "Zdálo se, že se vypravili na dlouhou cestu."

Třetího dne dojde Rachel voda. Míří k městečku, označenému na mapě. Dorazí tam časně ráno - žízeň je nutí putovat i ve dne. U odloučeného ranče objeví vodovodní kohoutek. Právě plní láhev, když Johnson varovně zabručí. Tmavovlasá žena se na ně dívá z verandy domu. Nechystá se přiblížit a Rachel pokračuje v plnění láhve. "To je v pořádku, Rachel," volá žena, která příběh sleduje v novinách, "jen se napijte, kolik potřebujete."
Rachel je překvapená a podezíravá, ale zazátkuje láhev a napije se z kohoutku. Žena zajde do domu. Rachel pokynem vybízí Johnsona, aby ji napodobil. Když je hotov, zatáhne kohoutek.
Už se obracejí k odchodu, když se žena znovu vynoří z domu s talířem kukuřičných placek a miskou jablek. Postaví jídlo na kraj verandy a říká: "To je pro vás."
Dívá se z okna, jak Rachel balí jídlo do tašky. Rachel vezme poslední jablko a udělá gesto díků. Když žena na znakovou řeč neodpovídá, chytne klacík a do písku na dvoře naškrábá: DĚKUJEME. Pak zamává na rozloučenou a oba zase vyrazí do pouště. Je trochu zmatená, ale šťastná.

Následující ranní noviny přinášejí rozhovor s tmavovlasou ženou. Ta popisuje, jak Rachel otevřela kohoutek a zase ho zavřela, když byla hotová, jak si šimpanzice úhledně sbalila jablka do kabely a jak psala klacíkem do hlíny.
Reportér mluvil i s ředitelem výzkumného střediska. "Jsou to zvířata," vysvětluje rozzlobeně ředitel, "ale všichni by chtěli, aby se s nimi zacházelo jako s malými chlupatými lidmi." Popisuje Středisko jako ‚především chovnou stanici, ale zčásti zařízenou i pro vědecký výzkum'. Reportér položí pár cílených otázek ohledně získání Rachel.
Ale nejzajímavější část příběhu spočívá v tom, co reportér vypátral. Vystopoval právníka Aarona Jacobse a zjistil, že vědec zanechal poslední vůli. V ní odkázal všechen svůj majetek včetně domu a pozemku ‚Rachel, šimpanzici, kterou uznávám za svou dceru'.

Reportér se spřátelí s jednou z mladých stenotypistek ze Střediska, a ta se mu svěří s jedním z kancelářských klepů: lidé mají podezření, že šimpanze pustil hluchý, opilý uklízeč, který následně dostal výpověď pro nedbalost. Reportér s přítelem, který ovládá znakovou řeč, najde Jakea v jeho bytě ve Flagstaffu.
Jake, který od svého propuštění vytrvale pije, cítí, že ho zradila Rachel, Středisko a celý svět. Obšírně si na Rachel stěžuje: byli přátelé, a pak mu vzala baseballovou čepici a utekla. Vůbec nechápal, proč ho takhle opustila.
‚Chcete říct, že umí mluvit?' zeptal se novinář prostřednictvím svého překladatele.
‚Ovšemže umí mluvit,' odpovídá Jake netrpělivě. ‚Je to chytrá opice.'
V titulcích stojí: INTELIGENTNÍ ŠIMPANZICE DĚDÍ JMĚNÍ! Pochopitelně že Aaronův odkaz není zase takové jmění a ona není pouhý šimpanz, ale jinak jsou noviny dost blízko. Zastánci zvířecích práv se postaví na Rachelinu obranu. Případ se probírá v celonárodním tisku. Ann Landersová oznamuje, že dostala dopis od šimpanzice jménem Rachel; myslela si, že je to nějaký podvod hochů z Yale. Americké sdružení pro občanská práva přiděluje případu právníka.

Ve dne Rachel a Johnson přespávají v úkrytech, které se jim cestou naskytnou; v přístřešku pro dobytek; v karosérii opuštěného auta, rezavějícího už léta v pouštní strouze. Někdy Rachel sní o temnotě džungle a kojoti v dálce jí vstupují do snů, jejich vytí se v nich mění v křik ostatních opic.
Poušť a dlouhá pouť ji změnily. Je moudřejší, už prošla žhavou láskou dospívajících a vynořila se na druhé straně.
Jednoho dne se jí zdá o domě na ranči. Ve snu má dlouhé plavé vlasy a bledou, bílou pleť. Oči má zčervenalé pláčem, přechází po domě a nikde nemá stání, hledá něco, co ztratila. Když uslyší výt kojoty, pohlédne oknem do tmy. Obličej, který se na ni dívá, má odstávající uši a je zarostlý srstí. Když tu tvář uvidí, vykřikne v náhlém pochopení a pustí samu sebe dovnitř.
Za nocí putují. Skála a písek pod Rachelinýma nohama jsou chladné. Kráčí ke svému ranči. V televizi vědci a politikové probírají důsledky jejího případu, popisují technologii, objevenou ve spisech Aarona Jacobse. Jejich debaty však nemají vliv na její vytrvalý postup k domovu, ani na nebe nad její hlavou, poprášené hvězdami.

Je noc, když Rachel a Johnson dorazí k ranči. Rachel začichá a rozpozná výfukové plyny automobilů a pach divných lidí. Z kopců vidí malý tábor vedle bílého vozu, označeného jménem místní televizní stanice. Zaváhá, zvažuje návrat do bezpečí pouště. Pak ale vezme Johnsona za ruku a vyrazí dolů z kopce. Rachel jde domů.

přeložila Jana Rečková

LUCIUS SHEPARD
KRÁSNÁ DCERA ŠUPINÁŘOVA

LUCIUS SHEPARD se narodil v Lynchburgu ve státu Virginia roku 1947 a první kniha mu vyšla v roce 1967. Do fantastiky vstoupil povídkou Obnova Taylorsvillu (The Taylorsville Reconstruction 1983). Science fiction a fantasy žánr má tradici - dokládanou příklady Roberta Heinleina z konce třicátých a začátku čtyřicátých let, Larryho Nivena z šedesátých let, Johna Varleyho z pozdních sedmdesátých let a Grega Egana z let devadesátých - začínajících autorů publikujících impozantní množství skvělých kratších prací. Povídky vydávané Shepardem v letech 1983 až 1993 se vyrovnají pracem kteréhokoli z výše jmenovaných, uveďme z nich pozoruhodné tituly Lekce španělštiny (A Spanish Lesson 1985), Opušťák (R&R, č. Ten válečný život/Winston Smith 1996, také jako Dovolená na zotavenou-Donald A. Wollheim představuje Nejlepší povídky sci-fi 1987/Laser-books 1998), Salvador (Salvador, č. Donald A. Wollheim představuje Nejlepší povídky sci-fi 1985/Laser-books 2000) a Lovec jaguárů (The Jaguar Hunter, 1985, č. Donald A. Wollheim představuje Nejlepší povídky sci-fi 1986/Laser-books 1999 a Síň slávy mistrů fantasy li/Baronet 2004). Povídky z tohoto období byly shrnuty do dvou Světovou cenou fantasy odměněných souborů Lovec jaguárů (The Jaguar Hunter 1987) a Konce Země (The Ends of Earth 1991). Shepard publikoval rovněž romány Zelené oči (Green Eyes 1984), Ten válečný život (Life During Wartime 1987, č. Winston Smith 1996), Kalimantan (1990) a Zlatí (The Golden 1993).

V roce 1995 se v Encyklopedii science fiction objevila zmínka o Shepardově vztahu k žánru science fiction, podle které "zde vzniká pocit, jako by se dvě lodě minuly, zahaleny nocí". O dva roky později se Shepard vrátil po pauze zpět ke psaní, aby znovu vyprodukoval řadu významných kratších prací, počínaje novelou Krokodýlí rock (Crocodile Rock 1999), po které následovala Hugem oceněná novela Zářivě zelená hvězda (Radiant Green Star 2000), aby vše vyvrcholilo v roce 2003 plnými třemi sty tisíci slov skvělých povídek. Z poslední doby jmenujme sbírky Trujillo (2004), Věčnost a jiné příběhy (Eternity and Other Stories 2005) a chystaný výběr To nejlepší z Luciuse Sheparda (The Best of Lucius Shepard 2008) nebo román Viator (2004).

Jedním z nejpůsobivějších literárních prací Shepardovy rané tvorby je trio fantasy příběhů - Muž, který maloval draka Griauleho (The Man Who Painted the Dragon Griaule 1984), Krásná dcera šupinářova (The Scalehunter's Beautiful Daughter 1988, č. Locus/Laser-books 2007) a Otec kamenů (The Father of Stones 1989) -, kde využívá motivů high fantasy a převrací je naruby. Shepard o tom jednou řekl: "Vždy jsem nesnášel dračí příběhy, celou tu elfsko-dračí-jednorožčí osu. Už jenom při pomyšlení na high fantasy se mi dělá špatně. Ale abych se procvičil, zkusil jsem vytvořit draka, kterého bych i po ránu mohl respektovat." Následující příběh, v němž hraje důležitou roli drak Griaule, vestoje měřící uprostřed hřbetu 230 metrů a od špičky ocasu po nos 1800 metrů, patří k Shepardovým nejlepším. Nedávno se k cyklu autor vrátil hned v několika příbězích, zčásti dosud nevydaných, tím nejdůležitějším z nich je krátký román Dům lháře (Liar's House 2004).

1

Nedlouho poté, co prvního večera pohaslo světlo Kristovo, kdy ptáci ještě zalétali na nebesa a i nejzkaženější tvorové zářili jako svatí, tak čisté v nich bylo zlo, stála v jednom údolí vesnice Viselec. Tiskla se ke hřbetu draka Griaula, na míli dlouhého plaza, jejž čarodějovo zaklení zbavilo pohybu, ne však života, a jenž vládl celému údolí Carbonales, řídil do nejmenších podrobností život jeho obyvatel a svoji vůli vyjadřoval stěží popsatelnými záchvěvy vysílanými z obrovitého mozku. Od kohoutku po ocas byl Griaule z větší části porostlý stromy a travou, z některých pohledů tedy vypadal jako součást krajiny, další z řady kopců kolem údolí. Vedle kousků, které odhrabali šupináři, z něj byla vidět jen část pravého boku po zadní nohu, masivní krk a hlava. Ta se zabořila do země, tlamu pootevřenou, sama skoro tak vysoká jako okolní vrchy. Vesnice ležela necelých tři sta metrů nade dnem údolí a přímo za temenním hřebenem, který se nad ní tyčil jako mechem obrostlý útes. Sestávala z několika desítek chalup s šindelovými střechami a stěnami z omšelých prken; střemchovým houštím, a remízky zakrslých doubků a hlohů přiléhala ke břehu jezera napájeného potokem, který Griaulovi na hřbet stékal ze sousedního kopce. Nebýt napětí ve vzduchu, nabitého ticha jako ve staré zřícenině, mohl by mít pozorovatel u jezera dojem, že hledí na obyčejnou selskou osadu, snad o něco méně úhlednou, než je zvykem, zanesenou kostrami a droby chroustalů a lší a dalších dračích parazitů, ale přece obyčejnou ve své otupělosti, neúpravnosti oděvu a nepřátelském postoji obyvatelstva.

Mnozí z místních byli šupináři, mužové a ženy, kteří pod Griaulovými obrostlými křídly i jinde na jeho těle hledali popraskané a polámané šupiny, odsekávali z nich kousky a ty jako ceněné léčivé prostředky prodávali v Port Chantay. Námaha se jim dobře vyplácela, ale lidé z údolí, kteří se na draka vypravovali výjimečně, je měli za párie. Také nežili dlouho a začasté je stíhaly nehody, což připisovali Griaulově nelibosti nad svojí přítomností. Drakova nevole je zaměstnávala neustále a šupináři utráceli většinu výdělků za talismany, jež je měly ochránit před jeho neblahým vlivem. Někteří nosili kolem krku kousek šupiny, aby Griaule viděl, v jaké ho chovají úctě, a snad nejdále v této víře došel vdovec Riall. V den narození své dcery Catherine, v den smrti své manželky, vykopal v podlaze své chýše jámu hlubokou až na Griaulův hřbet, na jejímž dně odkryl pruh zlaté šupiny dlouhý skoro dva metry a přes metr široký, a od toho dne až do jejích osmnáctých narozenin nutil dceru na šupině spát v naději, že do ní nasákne drakova podstata, a

tak bude nadále uchráněna jeho hněvu. Catherine se izolaci zprvu bránila, ale časem ji začaly bavit sny o létání, o nevídaných krajích (podle legendy pocházeli draci z jiného vesmíru, do něhož se navrátili, když vlétli do slunce); když někdy ležela na dně prkny vydřeveného tunelu, jejž otec vykopal, měla pocit, že neleží na pevném dně jámy, ale vzdaluje se zemi a padá do zlatých dálek.
Riall svého zamýšleného cíle dosáhnout mohl i nemusel, ale sousedům ve Viselci bylo jasné, že blízkost šupiny Catherine poznamenala, neboť zatímco Riall byl pomenší a snědý (stejně jako jeho manželka), fyzicky v každém ohledu nepřitažlivý, jeho dcera vyrostla v nádhernou mladou ženu, vysokou a štíhlou; měla zlaté vlasy, krásnou pleť a nesmírně jemné rysy, spíš dílo sochaře než přírody připomínala široká plná ústa, vystouplé lícní kosti a velké výmluvné oči s duhovkami tak tmavými, že je šlo od zorniček rozeznat jen na prudkém světle.
Od svých rodičů se nelišila jen krásou; nepodědila ani zapšklého ducha a ostražitý přístup k životu. Od nejranějšího dětství se bez bázně vypravovala do všech koutů drakovy kůže, ba i do tmy pod klouby křídel, kam se odvážil málokterý šupinář: byla přesvědčena, že ji otcova taktika uchránila všech běžných nebezpečí, a měla pocit, že ji s drakem pojí jisté pouto, že její sny a krása jsou znamením jak magického vztahu, tak budoucího osudu, a tento pocit nezranitelnosti - spolu se sebedůvěrou krasavice - v ní vedl k jisté sebestřednosti a povahové povrchnosti. Často byla přezíravá, bezohledná k citům svých milenců, a ačkoli se nikdy nesnížila k falešnosti - to neměla zapotřebí -, ráda přebírala muže zamilovaným ženám. Přesto sama sebe považovala za dobrého člověka. Ne za světici, to ne. Ale ctila svého otce, doma uklízela, dělala, co bylo třeba, a i když měla své mouchy, podnikla kroky, krůčky, k jejich nápravě.
Jako většina lidí neměla jasný mravní základ, své chování řídila podle různých tabu a momentálních okolností, a ‚dobro', morální principy, pro ni představovaly jakýsi intelektuální posmrtný život, k němuž se chystala jednou pozvednout, ale teprve poté, co vyčerpá možnosti slasti a tak získá zkušenosti nezbytné k dosažení takového cíle.
Jako všichni v Griaulově dosahu měla sklony k náladovosti, ale jinak měla šťastnou a optimistickou povahu. Tím rozhodně neříkáme, že byla nevinná jako Pollyanna. Za života ve Viselci se setkávala se zradou, žalem i vraždou a v osmnácti už za sebou měla pestrou řádku milenců. Bezstarostný vztah k sexu sdílela se svým okolím, ale že ostatní žárlily na její krásu, dostala se do řečí jako chlípnice. Spatná pověst ji bavila, ba těšila, ale pomluvy byly čím dál oplzlejší a nepravdivější, až přišel den, kdy se jí nad očekávání krutě vymstily.
Za Griaulovým předním bodcem, který mu vyrůstal mezi očima, šroubovitým rohem zahnutým dozadu k Viselci, se svah lebky vyrovnával a přecházel v čenich, a právě sem jednoho mlhavého rána Catherine přišla, na sobě volné kalhoty a halenu, s sebou šupinářské háky a provazy a dláta, protože chtěla odštípnout slušný kus prasklé šupiny, které si všimla kousek nad dračí tlamou, přímo u jednoho tesáku. Pachtila se s ní několik hodin, při práci visela na lanech nad Griaulovou dolní čelistí. Pootevřenou tlamu mu zarostla zahrada napohled hnusného bylí, mezi listím bylo tu a tam vidět mozolnatý povrch jeho rozeklaného jazyka, podobný porostu rudého korálu; po tesácích se mu táhly složité vzory lišejníků, ovíjely je cáry mlhy a kroužili kolem nich draví ptáci, kteří každou chvíli střemhlav slétli do křoví pro nebohou ještěrku či hraboše. Z parazitických rostlin v popraskané zubní sklovině visely dlouhé trsy propletených rudých a nachových květů. Byl na ně podmanivý pohled a Catherine občas nechala práce a spustila se v sedačce nějakých patnáct metrů nad vrcholky keřů, zahleděla se do šerých hlubin Griaulova chřtánu a představovala si, co jsou asi zač tvorové, jejichž černé obrysy v něm poletují.
Slunce rozehnalo mlhu a Catherine se, zpocená a unavená sekáním, vytáhla nahoru na čenich, lehla si na šupiny, opřela se o loket, hryzala hrušku a dívala se přes údolí, přes naježené zelené vršky a remízky palmového bodláčí až ke vzdáleným bílým domům v Teocinte, kde se večer chystala tancovat a pak se milovat. Udělalo se tak teplo, že si sundala halenu a do pasu svlečená se natáhla na záda, oči zavřené, a v tom čistém jarním horku začala snít. Skoro hodinu napůl klimbala a napůl bděla, když vtom ji probralo zaskřípání. Sáhla po haleně a chtěla se zvednout, ale než se stačila otočit a podívat se, kdo ten zvuk vydal, na hruď jí spadlo něco těžkého, vyrazilo jí to dech a vzalo ponětí o prostoru. Na prsu ucítila šátravou ruku a v nose ovíněný dech.
"Jenom se nedělej," slyšela naléhavý mužský hlas. "Nechci nic, co by už stejně neměla půlka Viselce."
Catherine otočila hlavu a nad sebou zahlédla hubený zažloutlý obličej Keye Willena, v koutku úst cynický poloviční úsměv.
"Já ti říkal, že si spolu ještě užijeme," funěl, když se pral se šňůrkou na jejích kalhotách.
Zoufale se bránila, snažila se mu vyškrábat oči, chytila ho za dlouhé černé vlasy a rvala za ně. Zachytila se okraje šupiny, otočila se na břicho, snažila se zpod něj vykroutit, ale on ji uhodil do spánku, až se jí před očima rozsvítily hvězdičky. Když se vzpamatovala, byla už zase na zádech, kalhoty měla na půl žerdi a jeho prsty v sobě; šoupal jimi tam a zpátky, dýchal sípavě a přerývaně. Uvnitř ji pálilo a škrábalo, pronikavě zařvala, co nejvíc mohla. Házela sebou, škubala mu za košili, za vlasy, křičela a křičela, a když jí ucpal pusu rukou, kousla ho.
"Ty svině! Ty… zasraná…" Praštil jí hlavou o šupinu, vylezl na ni, sedl jí obkročmo na prsa a koleny jí znehybnil ramena. Vrazil jí facku, namotal si její vlasy na ruku a naklonil se až k ní, takže jí za řeči prskal do obličeje. "Dobře mě poslouchej, couro! Je mi jedno, jestli u toho budeš vzhůru… tak jako tak bude po mým." Znovu jí udeřil hlavou o šupinu. "Slyšíš mě? Slyšíš?" Narovnal se a vrazil jí další tvrdou facku. "No ne, už tohle mě baví."
"Prosím!" ozvala se omráčená.
"Prosím?" Rozesmál se. "To jako že chceš ještě?" Facka. "Líbí se ti to?"
Další facka.
"Je to vono?"
V panice vyprostila jednu ruku, automaticky sáhla za hlavu, jestli nenahmátne nějakou zbraň, cokoli, a když se ji s širokým úsměvem chystal znovu uhodit, nahmátla klacek - myslela si, že klacek - a švihla jím přes hlavu. Hrot šupinářského háku, protože právě ten to byl, se Keyovi zasekl vedle levého oka, a když s jediným krátkým výkřikem padal, naplnilo se oko krví a proměnilo se v šarlatovou kouli, v červený gumový míček zasazený do očního důlku.

Catherine zaječela, shodila jeho nohy z těla a odplazila se, kolena spoutaná spuštěnými kalhotami. Key sebou škubal, patami tloukl o šupinu. Catherine dlouho nehybně seděla a zírala na něj, neschopná se nadechnout, neschopná si v hlavě srovnat myšlenky. Na kaluži krve, která se rozlévala do šířky pod Keyovou hlavou, ale začala přistávat hejna much, jejichž průsvitná křídla lámala sluneční světlo v duhu, a Catherine se udělalo špatně. Doplazila se na kraj dračího čumáku a zadívala se přes šachovnici políček v údolí k Port Chantay, na horu bytnícího kumulu, který se dělal nad obzorem. V prsou měla zimu, začala se třást. Chvění v celém těle jí připomnělo Keyovy smrtelné křeče, když do něj zaťala hák. Nevolnost, šok a znechucení jí tváří v tvář smrti stouply do krku a Catherine se vyzvracela. Když měla žaludek prázdný, pevně si chytila kalhoty, ale na uzel se nezmohla. Říkala si, že by měla něco udělat. Možná smotat provazy. Uklidit postroj do batohu. Ale ačkoli se to zdálo být snadné, nedokázala to. Otřásla se a schoulila do sebe, cítila výšku, vnímala dálku. Tváře měla rozpálené a opuchlé, nervy v hrudi a v nohách jí probíhaly záchvěvy - představovala si je jako svítící červy. Měla pocit, že se všechno zpomaluje, že se čas splašil a teď se usazuje jako zvířené říční bahno. Zadívala se k dračímu rohu. Někdo tam stál. Už jde k ní. Napřed postavu sledovala s vyzývavým nezájmem, chtěla si bránit soukromí, tušila, že když bude muset promluvit, ztratí sebekontrolu. Jakmile ale uviděla, že je to Brianne, její sousedka z Viselce, vysoká mladá žena křehké krásy, tmavohnědých vlasů a olivové pleti, uklidnila se. Brianne nebyla kamarádka, jednou se dokonce přetahovaly o jednoho muže. To bylo ale už dávno, více než před rokem, a Catherine se ulevilo, že ji vidí. Nejen ulevilo. V přítomnosti jiné ženy se mohla poddat slabosti a uvěřit, že u Brianne najde soucit, protože je také žena.
"Panebože, co se stalo?" Brianne k ní poklekla a sčísla jí vlasy z očí. To něžné gesto v Catherine protrhlo hráze, v slzách sousedce pověděla o znásilnění.
"Nechtěla jsem ho zabít," vzlykala. "Já… já na ten hák zapomněla."
"Key si dlouho koledoval," mínila Brianne. "Ale škoda, žes mu tam musela pomoct zrovna ty." Vzdychla, na čele se jí objevila vráska. "Počítám, že bych měla někoho přivést, aby odklidil mrtvolu. Vím, že to zrovna…"
"Ne, chápu… musí se to udělat." Catherine se hned cítila silnější, schopnější. Chtěla vstát, ale Brianne ji zadržela.
"Radši tu počkej. Znáš lidi. Uvidí, jak vypadáš," sáhla Catherine na oteklé tváře, "a začnou se vyptávat, šuškat si. Ať sem radši přijde starosta a vyšetří to. Tak zarazí drby hned na začátku."
Catherine už nechtěla být ani chvíli sama s mrtvolou, ale pochopila, že to tak bude lepší, a souhlasila.
"Zvládneš to?" zeptala se Brianne.
"Jo… ale pospěš si."
"Spolehni se." Brianne vstala. Vítr jí zčechral vlasy, až jí zakryly dolní polovinu tváře. "Určitě to tu zvládneš?" V hlase jí zazněl zvláštní podtón, jako by se ptala na něco jiného nebo - a to Catherine připadalo pravděpodobnější - jako by už myslela na rozhovor se starostou.
Catherine přikývla, ale když se Brianne obrátila k odchodu, ještě ji zastavila. "Neříkej nic tátovi. Povím mu to sama. Kdyby to slyšel od tebe, mohl by se jít pomstít na Willenových."
"Neřeknu ani slovo, přísahám."
S úsměvem a chápavým poplácáním po rameni zamířila Brianne zpátky do Viselce a brzy se ztratila v křoví, jež rostlo za temenním hřebenem. Catherine byla ještě chvíli ukonejšená, ale poryvy větru a chlad, když mraky zakryly slunce, jí s plnou tíhou připomněly, jak je sama a v jaké je situaci, až začala litovat, že se nevrátila do Viselce. Stiskla víčka, zkusila se sebrat, ale i tak před očima stále viděla Keyův obličej, krvavé oko, na těle cítila jeho ruce. Když pak měla dojem, že Brianne už musela svůj úkol dávno splnit, obešla temenní hřeben a sledovala úzkou pěšinu, která se klikatila křovím na Griaulově hřbetě. Uplynulo několik minut, a už uviděla rychle přicházet tři postavy - dva muže a ženu. Zaclonila si oči proti paprsku slunce, který probleskl trhlinou mezi mraky, a prohlédla si je lépe. Ani jeden muž neměl šedivé vlasy a podsaditou postavu viseleckého starosty. Byli vytáhlí, bledí, černé vlasy na ramena, a nesli tasené nože. Catherine jim sice ještě neviděla do obličeje, ale došlo jí, že Brianne nezapomněla na dávné nepřátelství a pomstychtivě o Keyově smrti zpravila jeho bratry.
Opar ohromení prořízl strach a Catherine se pokusila vymyslet, co dělat. Z draka vedla jediná pěšina a v houští se neschová. Vrátila se na kraj čenichu, kalužzasychající krve obloukem obešla. Nemá kam uniknout, jedině se po laně spustit Griaulovi do tlamy; váhala však, neboť do té zlověstné jeskyně se odvažovali jen blázni. Snažila se vymyslet něco jiného, ale na nic nepřišla. Brianne Willenovým jistě lhala, svalila vinu na ni a bratři ji vůbec nebudou poslouchat. Přeběhla k okraji, zapnula si postroj a sklouzla dolů. Slaňovala chvatně, na každý odraz se spustila tři až pět metrů. Tlama se pod ní houpala a točila - panorama naježených listů a kapradin vysokých jako člověk, obrovské tesáky trčící z dolní čelisti, neproniknutelná tma v ústí chřtánu. Zbývalo jí ještě dobrých patnáct metrů, když ucítila, jak sebou provaz škube a třese se; nahoře uviděla jednoho Willena přeřezávat lano. Srdce se jí rozbušilo, dlaně zpotily. Hned se spustila do poloviční výšky a pád zastavila tak prudce, že jí bolestivě křuplo v páteři a chvíli se jen bezmocně houpala. Chystala se k dalšímu sestupu, ale provaz se nad ní uvolnil; posledních sedm metrů spadla a při dopadu ztratila vědomí.
Probrala se v kapradí, oči upřené vzhůru mezi listy na matně cihlové patro Griaulovy tlamy, strop zarostlý ostnatými tmavozelenými parazity jako klenba katedrály, do níž vtrhla džungle. Chvíli ležela nehybně, přicházela k sobě a zkoušela bolesti na mapě těla, jestli si něco nezlomila. V týle jí narostla velká boule, ale většinu nárazu vstřebala kostrč, a třebaže ji bolela, Catherine se nedomnívala, že je vážně potlučená. Opatrně a s bolestí se zvedla na všechny čtyři a zrovna chtěla vstát, když shora uslyšela pokřikování.
"Vidíš ji?"
"Né… ty jo?"
"Musela zalízt dovnitř!"
Catherine vykoukla mezi kapraděmi a uviděla v síti provazů asi třicet metrů nad sebou viset dvě černé postavy jako pavouky v primitivní pavučině. Spouštěly se níž a ona se v panice po břiše odplazila dál od vstupu do tlamy. Rukama

se přitahovala za stvoly mrtvých popínavek, které pokrývaly zem pod podrostem. Asi o čtyřicet metrů dál se ohlédla. Willenovi viseli sotva tři metry nad vršky keřů a za chvíli jí zmizeli z očí. Instinkt jí napovídal jít hlouběji do chřtánu, ale už tam, kde teď klečela, byla o hodně hustší tma než v místě, kam spadla - šedozelené pološero - a představa, že by měla vstoupit drakovi do útrob, jí nahánělа strach. Natahovala uši, ale místo Willenových slyšela jen praskání, šustění a šramocení. Strašidelné pískání, sice tiché, ale složitě strukturované. Představovala si, že to není hvízdání drobných tvorečků, ale sípot dechu ve velikém chřtánu, a tím spíš si připomněla, jaký má kolem sebe obrovský prostor a jak je sama maličká a nedůležitá. Nedokázala se přimět jít dál, zamířila tedy ke straně tlamy, kde se ve stínu dařilo hustým trsům kapradí. Došla až tam, kde se dáseň začala zvedat, zalezla do houští a byla úplně tiše.
Hned u hlavy měla nepravidelný kus bledě červené tkáně, kde s sebou vytržená rostlina vzala drn. Zvědavě natáhla ukazováček a zjistila, že maso je chladné a suché. Jako by sáhla na kámen nebo na dřevo, a to ji zklamalo; jak si pak uvědomila, doufala, že ji ten dotyk nějak zásadně ovlivní. Přitiskla k masu celou dlaň a pokusila se zachytit pulz, ale tkáň byla netečná a jedinými známkami života zůstávalo šustění v podrostu a občas svist křídel nad hlavou. Klížily se jí oči, hlava padala, bojovala se spánkem. Za pár minut se ale uklidnila. Čím více o své situaci přemýšlela, tím více byla přesvědčená, že ji Willenovi nebudou stopovat až sem; odvaha jim dovolí leda hlídkovat před tlamou, číhat na ni, protože vědí, že ji hlad a žízeň jednou vyženou ven. Když na to pomyslela, hned jí vyschlo v ústech, ale překonala se. Daleko víc si potřebuje odpočinout. Odepnula od pasu jeden šupinářský hák, sevřela ho v pravici pro případ, že sem zabloudí nějaké zvíře méně opatrné než Willenovi, položila hlavu na holé rudé dračí maso a brzy tvrdě usnula.

2
Mnoho snů, jež se Catherine za léta jejího života zdály, připomínalo spíš vidění než trest' bdělé zkušenosti, ale žádný jím nebyl tolik jako ten, který ji navštívil onoho odpoledne v Griaulově tlamě. Byl jednoduchý, beztvarý, pouhý hlas, který neslyšela ušima, ale jehož slova ji obklopovala ze všech stran, prosycovala ji svým významem, a nezapamatovala si z nich víc, než že se nemá bát, že je v bezpečí, ale pocit jistoty a důvěry jí vydržel i po probuzení do tmy, již prosvěcovaly jen odražené pablesky ohně na křivce jednoho tesáku. Byl to zlověstný pohled, ten veliký zub vykreslený divokou červenou září, a za jiných okolností by ji vyděsil, ale teď jí výjev nepřipadal barbarský; naopak v něm viděla důkaz, že se ve svém odhadu bratrů Willenových nemýlila. Rozdělali si oheň u tlamy a teď čekají, že jim sama skočí do náruče. Ona ale neměla sebemenší chuť jejich očekávání vyhovět. Ačkoli ji sebedůvěra chvílemi opouštěla, ačkoli jí nepřišlo rozumné pokračovat hloub do dračího chřtánu, bylo jí jasné, že každý jiný postup ji dovede přímo pod nůž. A třebaže bylo rozhodnutí jasně rozumné, měla také neotřesitelný dojem, že nad ní Griaule bdí, že je to i jeho vůle. Před očima jí prokmitl obličej Keye Willena, otevřená ústa a krvavé oko, a vybavila si tu hrůzu, když ji přepadl. Vzpomínky ji ale už netrápily. Dávaly jí klid a pomáhaly řešit jisté otázky, které si mohla položit kdykoli dřív. Za znásilnění si v žádném případě nemohla, protože Keye nijak neprovokovala. Ale pochopila, že se útoku vystavila vinou své bezcílnosti a slepého spoléhání na osud, že sám dá jejímu životu nějaký smysl. Teď měla pocit, že je osud na dosah, a pochopila, že jeho krvavý odstín by vypadal jinak, kdyby ona sama byla jiná, kdyby se světu stavěla energicky a ne pasivně. Doufala, že toto pochopení bude mít jednou velký význam, ale zároveň o tom pochybovala a byla přesvědčena, že po špatné cestě došla příliš daleko a žádné poznání jí už nepomůže.
Vydat se na cestu do draka ji stálo veškeré sebeovládání. Šla po hmatu podél stěny hrdla, prodírala se kapradím a pavučinami, každou chvíli nahmátla něco, z čeho jí naskočila husí kůže, natahovala uši po cvrčení hmyzu a dalších nočních zvucích. V jednu chvíli se už málem vrátila, ale uslyšela za sebou hlasy a ve strachu, že se Willenovi pustili po její stopě, šla dál. Jakmile začala sestupovat z mírného svahu, uviděla na stěně chřtánu slabý odraz světla. Záře přibývalo, listoví se proti ní černě rýsovalo, a Catherine, nedočkavá zjistit, odkud vychází, přidala do kroku, až klopýtala o každý kořen a spadlou liánu. O drahný kus dál se svah vyrovnal; vyšla do velké síně, tvarem zhruba kruhové, jejíž strop se ztrácel ve tmě. Na podlaze stály kaluže černé kapaliny, po jejichž hladině se táhla mlha, a kdekoli se tekutiny dotkla, vyskočil z ní plochý žlutý plamínek, prořízl stíny na oblázkové podlaze a mezi kalužemi osvětlil množství bradavičných výrůstků vysokých po kolena - ty byly tmavě rudé, po stranách dírkované, a vypouštěly bledé úponky oparu. Na druhém konci kaverny se rýsoval průchod, který, jak Catherine předpokládala, vedl hlouběji do drakových útrob. Vzduch byl teplý a vlhký, až se celá zpotila. Bála se jít dál; navzdory osvětlení byla jeskyně pro člověka ještě cizejší než tlama. Přesto se přinutila pokračovat, vyhýbala se ohňům, a když zjistila, že se jí z mlhy motá hlava, širokým obloukem obcházela i výrůstky. Od stropu se ozýval pronikavý hvizd. Představa, že to pískají netopýři, ji přinutila přidat do kroku, a když byla už v půli síně, zavolal na ni mužský hlas a k smrti ji vyděsil.
"Catherine! Ne tak zhurta."
Otočila se, šupinářský hák pohotově. Přímo k ní kulhal postarší šedovlasý muž, na sobě chatrné zbytky rovného hedvábného kabátu vyšívaného zlatou nití, zmačkanou potrhanou košili a děravé saténové kamaše. V levé ruce nesl hůl se zlatou hlavicí a na prstech měl aspoň tucet nablýskaných prstenů. Zastavil se na délku paže od ní, opřel se o hůlku, a i když Catherine dál držela hák zvednutý, strach ji přešel. Ačkoli vypadal tak výstředně, v porovnání se všemi zvířaty a lidmi, kteří obývali dračí tělo, byl vcelku obyčejný. Nebylo třeba se ho bát, jen bylo nutno se mít na pozoru.
"Obyčejný?" zakejhal stařík. "No jistě, jak by ne! Tak obyčejný jako andělé, tak běžný jako představa boha!" Než se mohla podivit tomu, že jí čte myšlenky, zase zakejhal. "Jak bych je neznal? Všichni jsme stvoření z jeho myšlenek, zrození z jeho rozmaru. A to, co je na jeho povrchu jen sotva patrné, tady ožívá a stává se všeprostupující pravdou. Protože tady," zaťukal holí o podlahu síně, "tady žijeme uprostřed jeho vůle." Dokulhal ještě o krůček blíž a upřel na ni zahleněné oči. "O téhle chvíli se mi zdálo tisíckrát. Vím, co řekneš, co si budeš myslet, co uděláš. Řekl mi o tobě všechno, abych se mohl stát tvým průvodcem a důvěrníkem."
"O čem to mluvíš?" Catherine zvedla hák, zase v úzkých.
"Ne ,o čem'," řekl stařec. "O kom." Od úsměvu se mu po vyschlé tváři rozběhly vrásky. "Samozřejmě o Jeho

Šupinatosti."
"O Griaulovi?"
"Právě o tom." Stařík k ní natáhl ruku. "Pojď se mnou, děvče. Už na nás čekají."
Catherine se odtáhla.
Stařec stiskl rty. "No, asi se můžeš vrátit, odkud jsi přišla. Willenovi tě uvidí moc rádi."
Catherine se rozpálila. "Já to nechápu. Jak to, že víš…"
"Jak se jmenuješ a co ti hrozí? Tys mě neposlouchala? Patříš ke Griaulovi, děvče. A to víc než jiní, protože jsi spávala uprostřed jeho snů. Celý tvůj život byl jen předehrou k dnešku, a tvůj osud se nezjeví, dokud nepřijdeš tam, odkud vycházejí jeho sny… do dračího srdce." Vzal ji za ruku. "Já jsem Amos Mauldry. Kapitán Amos Mauldry, k vašim službám. Čekám tu na tebe léta… spoustu let! Mám tě připravit na vrcholný okamžik tvého života. Snažně tě prosím, pojď za mnou, připoj se k feelům a započni s přípravami. Ale je to na tobě." Uprostřed věty pokrčil rameny. "Nebudu tě víc přemlouvat, řeknu jen jedno: pojď teď se mnou, a až se vrátíš, seznáš, že se od bratrů Willenových nemáš čeho obávat."
Pustil jí ruku a dál na ni jen klidně a s úctou hleděl. Ráda by nad jeho slovy mávla rukou, ale natolik přesně souzněla se vším, co si kdy myslela o svém spojení s drakem, že to nakonec nedokázala. "Kdo jsou ti feelové?"
Pohrdavě zabručel. "Neškodní tvorečci. Všechen čas tráví smilněním a hádáním se o naprosté nesmysly. Kdyby nesloužili Griaulovi a nezbavovali ho některých škůdců, nebyli by k ničemu. Na světě se ale najdou i horší, a oni mají světlé chvilky." Netrpělivě přešlápl a zaklepal hůlkou o podlahu. "Však je brzy uvidíš. Tak jdeš se mnou nebo ne?"
Nerada a s hákem v ruce šla Catherine za Mauldrym k průchodu na konci síně a do úzkého klikatého kanálu osvětleného pulzujícím zlatým světlem, jež vycházelo z Griaulova těla. Toto světlo, vysvětlil Mauldry, proudí z drakovy krve, jež, ačkoli neteče, kolísá v záři díky změnám svého složení. Tak si to alespoň představoval. Vrátila se mu uvolněná nálada a za chůze řekl Catherine, že býval kapitánem nákladní lodi, která zásobovala Port Chantay a Perlové ostrovy.
"Vozili jsme dobytek, chlebovník, velrybí tuk," vyprávěl. "Nenapadá mě toho moc, s čím bychom nepluli. Byl to poctivý život, ale těžší si nedovedeš představit, a když jsem odešel na odpočinek… no, nestihl jsem se oženit, a protože jsem měl spoustu času, řekl jsem si, že bych si měl trochu užít. Rozhodl jsem se objet pamětihodnosti, a ze všech nejvíc jsem chtěl vidět Griaula. Slyšel jsem, že je to první div světa… a byl! Vyrazil mi dech. Nemohl jsem se na něj vynadívat. Byl víc než jen div. Byl zázrak, vtělený majestát. Upozorňovali mě, ať nechodím k tlamě, a měli pravdu. Ale mě by neudrželi ani párem koní. Jednoho večera - procházel jsem se zrovna kolem tlamy - po mně skočili dva šupináři, ztloukli mě a oloupili. Nechali mě, protože mě měli za mrtvého. A taky bych umřel, nebýt feelů." Stařík mlaskl. "Asi bych ti měl povědět, odkud se vzali. Líp se na ně připravíš… a to rozhodně nebude na škodu. Nejsou ani trošku hezcí na pohled." Mrkl na ni a o pár kroků dál řekl: "Nechceš se mě zeptat, o co jde?"
"Neměla jsem dojem, že bych tě musela pobízet."
Zahihňal se a přikývl. "Pravda, pravda." Dál šel mlčky, ramena nahrbená a hlavu skloněnou jako stará želva, která se naučila chodit po zadních.
"No?" pobídla ho už trochu naštvaně Catherine.
"Já věděl, že se zeptáš," mrkl na ni stařík. "Sám jsem ze začátku nevěděl, co jsou zač. Kdybych to věděl, zděsil bych se. V osadě jich je pět až šest set. Stavy drží dole dětská úmrtnost a jiná neštěstí. Většina z nich jsou potomci retardovaného muže jménem Feel, který skoro před tisícem let zabloudil do tlamy. Zrovna šel kolem, když z ní začala vylétat hejna ptáků a roje různého hmyzu. Feel dostal pořádný strach, to mi věř. Byl přesvědčený, že všechnu tu menší zvěř vyhnala ven nějaká strašná bestie, a chtěl se před ní schovat. Byl ale tak popletený, že neutíkal pryč od tlamy, ale rovnou do ní, a uvnitř se schoval v křoví. Čekal skoro celý den… šelma nepřišla. Jedinou známkou nebezpečí bylo přidušené dunění v drakovi. Zvědavost nakonec překonala strach a Feel se vypravil do chřtánu." Mauldrey si odkašlal a odplivl. "Připadal si tam v bezpečí. Alespoň ve větším bezpečí, než kdy byl venku. Ten pocit mu určitě vnukl Griaule. Potřeboval, aby v něm feelové byli šťastní, usadili se a hubili za něj škůdce. Feel si tedy hned přivedl bláznivou ženu, kterou znal v Teocinte, a během let nabrali další idioty, kteří se nachomýtli. Já byl první duševně zdravý, kterého přibrali do stáda. Ohledně příčetných jsou strašní šovinisté. Aby mě vzali dovnitř jim samozřejmě poručil Griaule. Věděl, že si budeš potřebovat s někým popovídat." Šťouchl hůlkou do stěny. "A tady jsem teď doma. Je to víc než domov: pravda, láska. Žít tady znamená proměnit se."
"To je docela těžké přijmout," podotkla Catherine.
"Opravdu? Ze všech, kdo žijí na jeho povrchu, bys právě ty měla nejlépe chápat rozsah jeho možností. Není většího bezpečí než je to, které dává on, většího porozumění, než které udílí."
"Mluvíš o něm jako o bohu."
Mauldry se zastavil a tázavě se na ni podíval. Zlaté světlo zesílilo a pokrylo mu vrásky stíny, takže vypadal starý stovky let. "No a za co ho máš?" zeptal se trochu pohoršeně. "Co jiného by měl být?"
Za dalších deset minut došli do síně ještě velkolepější než ta předchozí. Měla oválný tvar, jako vajíčko postavené na kulatější konec, vejce nějakých padesát metrů vysoké a kolem třiceti široké. Osvětlovala ji stejná pulzující zlatá záře jako kanál, ale světelné fluktuace tu byly postupnější a výraznější, od pološera až po oslňující svit jasný jako den. Horní dvě třetiny stěn se ztrácely pod řadami kotců, namačkaných na sebe v prapodivných úhlech jako plást vystavěný opilými včelami, jemuž schází přesná geometrie. Vchody do kójí byly zatažené závěsy, ze stěn jim visela lana, provazové žebříky a košíky, jež sloužily jako výtahy; několik jich právě zvedalo nebo spouštělo muže a ženy oblečené podobně jako Mauldry: Catherine připomněly střešní doupata v Port Chantay, která viděla na obraze, ale ta, ačkoli z nich čišela chudoba a zoufalství, nevzbuzovala jako tahle králíkárna dojem špinavé degenerace a řádu obráceného v neřád. Dolní část síně (a právě tady kanál vyústil) pokrýval pestrý koberec sestavený z balíků hedvábí a saténu a dalších drahých látek, po měkkých pahrbcích se procházelo nebo na nich polehávalo sedmdesát či osmdesát

lidí. Podlaha zůstala volná jen uprostřed, odkud vedla do další části draka široká díra; do ní se táhla soustava trubek a Mauldry později vysvětlil, že roury odvádějí splašky z osady do kyselinové jámy, která kdysi živila Griaulův oheň. Klenba síně se ztrácela v mlze, ve stejném bledém oparu, který prýštil z výrůstků v předchozím sále. Do mlhy a z mlhy poletovali ptáci s černými křídly a červenými tečkami na hlavě, křehké proužky oparu se táhly celou síní. Čpěl tu nepříjemně sladký pach a Catherine slyšela ze všech stran mumlání a šustění.
"No," otočil se k ní Mauldry a rozmachem hůlky zahrnul celou síň. "Co říkáš naší osadě?"
Někteří feelové si jich všimli a teď se k nim šourali v malých skupinkách, zastavovali se, vzrušeně si šeptali, pak se zase opatrně přiblížili, váhavě zvědaví jako divoši. I když si nedali žádné znamení, ostatní rozhrnovali závěsy na kotcích, vystrkovali hlavy, malé postavičky šplhaly dolů po provazech, cpaly se do košů, sbíhaly po provazových žebřících, stovky lidí se k ní hnaly rychlostí, která připomínala panický útěk z mraveniště. A na první pohled si i byli podobní jako mravenci. Hubení, bledí a nahrbení, holé hlavy s ustupujícím čelem, uslzené oči a povolené odulé rty, ošklivé děti v cárech hedvábí a saténu. Stahovali se stále blíž, stále početnější zadní řady tlačily ty vpředu a Catherine, vyplašená jejich upřenými pohledy, navzdory Mauldryho pokusům ji uklidnit, zacouvala do kanálu. Mauldry se otočil proti feelům, zvedl hůl jako vítězův meč a zvolal: "Je tady! Konečně nám ji přivedl! Je tady!"
Po těchto slovech někteří v čele tlačenice zaklonili hlavu a řehtavě se rozchechtali. Smích stále stoupal, zlaté světlo jasnělo. Další v davu zvedli ruce dlaněmi ven, přitiskli je na prsa a začali poskakovat, jiní škubali hlavou ze strany na stranu, kouleli očima, ve tvářích se jim střídala zlost a zmatek, protože nevěděli, co se děje. Tato přehlídka méněcennosti a ubohé sebekontroly vyděsila Catherine ještě víc. Mauldry měl ale radost a dál je podněcoval opakovanými výkřiky: "Je tady!" Jeho provolání feely ovládlo a začalo řídit i jejich pohyby. Houpali se do rytmu, opakovali jeho slova, až se nedbalou výslovností slila v jediné: "Jetády, jetády," jež dunělo síní a zesilovalo ozvěnou. Zvuk Catherine pohltil, sebral jí sílu, takže se přitiskla ke stěně kanálu a čekala, že ji feelové každou chvíli obstoupí. Ti ale byli tak zabraní do skandování, že na ni snad úplně zapomněli. Mleli se, naráželi do sebe, někteří v hněvu tloukli všechny, kteří jim přišli do cesty, další se objímali a hihňali, začínali sexuální předehry, ale všichni stále opakovali starcův pokřik.
Mauldry se k ní otočil, v očích odraz zlatého světla, ve tváři nepřítomný šťastný výraz feelů, vztáhl k ní ruce a uhlazeně upřímným tónem kněze řekl:
"Vítej doma."

3
Catherine ubytovali ve dvou pokojích v polovině výšky stěny hned vedle Mauldryho bytu. Zařízené byly hedvábím, kožešinami a vyšívanými polštáři, na stěnách podobně ozdobených viselo zrcadlo v drahokamy vykládaném rámu a dvě olejomalby - všechno pochází z Griaulova pokladu, vysvětlil Mauldry, ovšem většina zůstala v jeskyni západně od údolí, o níž vědí jen feelové. V jednom pokoji měla velkou káď na koupání, ale voda byla vzácná - sbírala se v místech, kde za dešťů prosakovala mezi šupinami - a Catherine měla povolenu jen jednu koupel týdně. Byteček a ubytování obecně jinak odpovídaly úrovni Viselce a nebýt feelů, připadala by si jako doma. S výjimkou ženy Leithy, která jí uklízela a nosila jídlo, Catherine nedokázala překonat odpor k jejich degenerovanému zjevu a dementnímu chování. Měla dojem, že reagují na podněty, které sama nevnímá, zastavují se a natahují uši k neslyšnému volání nebo zírají na nějaký šum ve vzduchu. Bez zjevného účelu šplhali nahoru a dolů po provazech, smáli se, švitořili a na dně kaverny bez ustání hromadně souložili. Hovořili zparchantělým nářečím, jemuž sotva rozuměla, často viseli na lanech přímo před jejím bytem, hádali se, kritizovali si navzájem oblečení i chování, vytýkali si zcela nepodstatné chyby a posuzovali je z hlediska komplikovaných zásad, do jejichž detailů nedokázala proniknout. Sledovali ji, kamkoli se hnula, nikdy necestovali stejným košíkem, ale spouštěli se nebo stoupali současně s ní, civěli na ni, a když ona pohlédla na ně, krčili se a schovávali. Štvali ji a děsili svými šviháckými hadry, šperky, dětinskostí a žárlivostí; dívali se na ni strašně napjatě a Catherine měla dojem, že mohou kdykoli překonat bázeň a napadnout ji.
Prvních pár týdnů se zdržovala ve svých pokojích, přemýšlela, plánovala útěk a ze samoty ji vytrhovaly jen Leithiny pracovní a Mauldryho společenské návštěvy. Chodil k ní dvakrát denně, pokaždé se posadil mezi polštáře a přednášel o Griaulově vznešenosti a pravdě. Catherine z jeho návštěv neměla radost. Hnusilo se jí, jak se mu spravedlivým zápalem třese hlas, protože stejně mluvili žebraví kazatelé, kteří tu a tam prošli Viselcem a za sebou nechali pancharty a prázdné peněženky. Jeho rozpravy ji nudily, a když ne, pak ji lekaly narážky na čas zkoušky v dračím srdci.
Nepochybovala, že Griaule ovlivňuje její život. Čím déle pobývala v osadě, tím živější se jí zdály sny a tím jistěji věděla, že drakovy záměry nějak souvisejí s jejím zdejším pobytem. Ubohý stav feelů ale stavěl její někdejší fantazie o životě spjatém s drakem do nelichotivého světla, a v tomto světle začínala vidět i sama sebe, začala si ošklivit vlastní bezradnost stejně jako své okolí.
"Jsi naše spása," řekl jí jednou Mauldry, když si šila nové kalhoty. V drahých cárech jako feelové chodit odmítala. "Jen ty můžeš poznat tajemství dračího srdce, jen ty nám můžeš povědět, co si pro nás nejvíce přeje. To víme odedávna."
Catherine z barbarského nepořádku hedvábí a kožešin vyhlédla škvírou mezi závěsy do slábnoucího zlatého světla.
"Držíte mě tu v zajetí. Proč bych vám měla pomáhat?"
"Raději bys od nás odešla?" zeptal se Mauldry. "A co Willenovi?"
"Pochybuji, že na mě ještě číhají. A i kdyby, volím jen mezi rychlou smrtí jejich rukou nebo pomalou tady."
Mauldry objel prstem zlatou hlavici své hůlky. "Nemýlíš se. Willenovi už ti nic neudělají."
Zvedla k němu hlavu.
"Zemřeli v okamžiku, kdy jsi vstoupila do Griaulova chřtánu. Poslal na ně svá stvoření, protože věděl, že jsi konečně jeho."
Catherine si vzpomněla na křik, který slyšela, když sestupovala dračím hrdlem. "Jaká stvoření?"

"Na tom nezáleží," prohlásil Mauldry. "Záleží na tom, abys pochopila, jak důvtipně využívá svoji moc, jak naprosto ovládá tvé myšlenky a všechno ostatní."
"Proč? Proč je to tak důležité?" Mauldry nedokázal odpovědět a Catherine se rozesmála. "Bůh ti neodpovídá, Mauldry? Nenapoví ti tu správnou floskuli?"
Mauldry se sebral. "Ne já, ale ty musíš pochopit, proč jsi tady. Musíš prozkoumat Griaula, probádat zázračné pochody jeho těla, začlenit se do složitého řádu jeho bytosti."
Catherine praštila pěstí do polštáře. "Když mě nepustíte, umřu! Tahle díra mě zabije. Žádného bádání se nedožiju."
"Ale dožiješ." Mauldry ji obšťastnil lichotnickým úsměvem. "I to je nám předem známo."
Zavrzaly provazy, závěsy se rozhrnuly a s večeří vstoupila Leitha, mladá žena v modrých taftových šatech a šněrovačce, která jí do výstřihu tlačila bledé hroudy prsou. Položila podnos. "Eště, paňi?" zeptala se. "Nebo mam přít pak?" Upřeně na Catherine hleděla, mrkala blízko posazenýma hnědýma očima a popotahovala si šaty.
"Jak chceš," řekla Catherine.
Leitha na ni dál civěla, a teprve když jí Mauldry přikázal, otočila se a odešla.
Catherine se nešťastně podívala na tác a uviděla, že k obvyklé porci zeleniny a ovoce (sklizené v dračí tlamě) přibylo pár plátků nedodělaného masa, jež odstínem červené připomínalo Griaulovu tkáň. "Co to je?" zeptala se, když píchla do jednoho řízku.
"Lovcům dnes přálo štěstí," řekl Mauldry. "Do trávicího traktu se občas vydávají lovecké výpravy. Je to dost nebezpečné, ale žijí tam zvířata, která dokáží uškodit dokonce i Griaulovi. Je rád, že je lovíme, a nám jejich maso slouží za potravu." Naklonil se k ní blíž a podíval se jí do očí. "Zítra vyráží další výprava. Nechtěla bys jít s nimi? Mohu ti to zařídit. Budou tě chránit."
Catherine chtěla nabídku hned odmítnout, ale pak ji napadlo, že by se mohla naskytnout příležitost k útěku; také jí došlo, že bude moudré vyjít Mauldrymu vstříc a předstírat zájem o průzkum draka. Čím víc se dozví o Griaulově zeměpise, tím větší má šanci najít cestu ven.
"Říkal jsi, že je to nebezpečné… Jak moc?"
"Pro tebe? Ani v nejmenším. Griaule by ti neublížil. Ale lovci, ti… nevrátí se všichni."
"Vyrážejí zítra?"
"Možná i pozítří. Zatím neznáme rozsah zamoření."
"A jak vypadají ti škůdci?"
"Něco jako hadi."
Catherine ztratila zájem, ale lepší plán ji nenapadl. "Tak dobře. Zítra půjdu s nimi."
"Výborně, výborně!" Mauldrymu se podařilo zvednout z polštářů až na třetí pokus, a když se konečně postavil, opřel se o hůlku a chvíli popadal dech. "Vyzvednu tě brzy ráno."
"Ty jdeš taky? Nepřipadá mi, že sneseš takovou námahu."
Mauldry se zahihňal. "Pravda, jsem už starý. Ale když jde o tebe, děvče, mám ještě spoustu energie." Galantně se uklonil a odbelhal se z pokoje.
Nedlouho poté se vrátila Leitha. Zatáhla ve vchodu i druhý závěs a ztlumila tak jasné venkovní světlo v rozptýlené přítmí. Postavila se ke vchodu, oči upřené na Catherine. "Cete ode mě něco?"
Nebyla to jen formalita. Feelka dala dotyky a dalšími náznaky jasně najevo, že Catherine stačí požádat, a Leitha se stane její milenkou. Když šero skrylo její tělesné vady, vypadala jako vesnické děvče nastrojené na tancovačku. Catherine, zkroušená samotou a zoufalstvím, sledovala, jak se Leitha v pulzujícím světle objevuje a zase ztrácí, naslouchala neutichajícímu hlaholu feelů zvenku, plně si uvědomovala kmenovou cizotu osady a na chvíli po ní zatoužila.
Okamžik ale pominul, Catherine se zastyděla za svoji slabost a naštvala se na Leithu a na tuhle zdegenerovanou díru, která ji obírala o lidství. "Vypadni," řekla chladně, a když Leitha otálela, zopakovala to ostřeji a křikem ji pozadu vyrazila z pokoje. Pak se otočila na břicho, zabořila obličej do polštáře a s knedlíkem v krku čekala, že se rozpláče. Ale nerozplakala se, tak jen ležela, cítila v sobě prázdno a uvědomovala si, že si už nestojí ani za vlastní slzy.

Za jedním kotcem v dolní polovině síně se ukrýval vchod do široké válcové chodby vyztužené obručemi chrupavek, a právě touto chodbou se nazítří ráno Catherine a Mauldry v doprovodu třiceti feelských mužů vydali na lov. Feelové nesli meče a pochodně, protože tady byly Griaulovy tepny uloženy příliš hluboko a nesvítily; šli v tichu přerušovaném jen pokašláváním a povrzáváním bot o podlahu. To ticho, tak odlišné od jejich nepřetržitého šveholení, Catherine znervózňovalo, a blikání pochodní, zjevení zezadu ozářené tváře otočené k ní i stále sílící kyselý zápach ji utvrzovaly v dojmu, že jsou duše zatracenců na nějaké odbočce v pekle.
Cesta chvíli sestupovala prudce dolů a zanedlouho došli na místo, z něhož Catherine uviděla černou dálku protkanou složitou sítí zlatých žilek, jako by pavouci opředli noční nebe zlatými nitěmi. Mauldry jí řekl, ať počká, jen lovci šli dál a ve světle pochodní se ukázalo, že došli do veliké prostory.
Catherine ale neměla představu, jak veliké, dokud náhle nevzplál oheň, obrovská hranice poskládaná z malých kmenů a celých suchých keřů. Už oheň sám byl úctyhodný, ale nesmírná rozloha žaludku, již zčásti ozářil, vzbuzovala ještě větší úctu. Musel být dlouhý dvě stě metrů a stěny tvořily záhyby tenké bělavé kůže označkované krajkami cév, přichycených ke klenutým žebrům, na nichž byla kůže ještě tenčí a průsvitnější. Ve čtvrtině vzdálenosti napříč dutinou spadala podlaha do jezera temné kapaliny, a právě mezi ním a nejbližší stěnou plála hranice. Její kouř stoupal k rozškrábanému kusu kůže s otevřenou ranou uprostřed, širokému skoro dvacet metrů. Catherine viděla, jak se celý šrám začíná vlnit. Lovci se shromáždili pod ním kolem ohně, meče zdvižené. Z rány se pomalu a těžkopádně oddělil kus bílé roury: obří červ nad lovci zvedl slepou hlavu, otevřel ústní otvor lemovaný makadly, ukázal tmavorudou tlamu a vydal pronikavý kvil, který se ozvěnou odrazil od stěn tak hlasitě, že si Catherine musela přitisknout dlaně na uši. Ze

stěny žaludku vylézaly další sáhy červího těla a ona musela obdivovat odvahu lovců, že neustoupili. Když červa obklopil kouř, kvílení dosáhlo nesnesitelné síly; červ sebou škubal, kroutil se a poslepu hledal čistší vzduch, a pak s ještě pronikavějším řevem spadl na hranici, kde se zmítal a vyrážel z ohně spršky jisker. Záhy se svalil a rozdrtil několik feelů, ostatní se do něj pustili meči, zuřivě sekali do hlavy, barvili bílé červí maso temnými krvavými ranami. Catherine si uvědomila, že ječí, pěsti přitisknuté na tváře, tolik ji bitva strhla. Z červa tekla krev, na povrchu byl popálený z hranice, hlavu měl strašlivě porubanou a visely mu z ní cáry. Přesto dál vřeštěl, nadzdvihoval velké díly těla, vytvářel oblouky nad skupinami útočníků a drtil je vlastní vahou.
Třetina družiny už ležela nehybně, údy vykloubené v nepřirozených úhlech, zbytky hranice - hromady hořících větví - rozházené mezi sebou; ostatní stále malátnějšího červa bodali a sekali a uskakovali před jeho výpady. Nakonec červ zvedl celou přední polovinu těla, hlavu nahoře, na chvíli umlkl a zemdleně se rozhoupal jako zhypnotizovaný had. Naposledy zapištěl jako obří čajová konvice, až se celá prostora roztřásla, pak spadl, jednou se zakroutil a přestal se hýbat, tlamu pootevřenou. Jen makadla se ještě kroutila, poslušná posledních pokynů těla.
Lovci se skáceli kolem mrtvoly, bez dechu, vyčerpaní, někteří se opírali o meč.
Polekaná náhlým tichem vyšla Catherine pár kroků do kaverny s Mauldrym po boku. Zaváhala, pak zase vykročila, kdyby někdo z družiny potřeboval ošetřit. Ale ti, kdo leželi, byli už mrtví, údy polámané, na ústech krev. Catherine obešla červa. Byl třikrát tlustší než ona vysoká, kůži měl lesklou, vrásčitou a trochu namodralou, a tím působil ještě odporněji.
"Na co myslíš?" zeptal se jí Mauldry.
Catherine zavrtěla hlavou. Nic ji nenapadalo. Jako by ji ta ohavnost, kterou právě viděla, zbavila myšlení. Vždy se domnívala, že má slušnou představu o Griaulově velikosti, o jeho složitosti, ale teď pochopila, že všechno, čemu dřív věřila, se zcela míjí se skutečností, a snažila se tomu novému pohledu přivyknout. Za ní se něco dělo. Lovci vysekávali z červa kusy masa. Mauldry ji vzal kolem ramen a Catherine si teprve teď uvědomila, že se třese.
"Pojď," řekl jí. "Odvedu tě domů."
"Tím myslíš můj pokoj?"
Na povrch vyplula zapomenutá hořkost a Catherine se mu vykroutila.
"Asi se tady nikdy nebudeš cítit jako doma. Žádný jiný domov se k tobě ale tak dokonale nehodí." Mauldry mávl na jednoho lovce, ten k nim došel a zapálil od zbytků hranice vyhaslou pochodeň.
Catherine se smutně zasmála. "Už mi začíná vadit, jak tvrdíš, že toho o mně tolik víš."
"Netvrdím, že znám tebe," odvětil Mauldry, "ačkoli mi bylo dopřáno pochopit něco z tvých cílů. Ale -" zaťukal hůlkou o dno kaverny, "- toho, který tě zná nejlépe, toho znám dobře."

4

V následujících dvou měsících se Catherine třikrát pokusila o útěk, pak to vzdala; když ji stále sledují stovky očí, nemá smysl plýtvat silami. Po posledním pokusu propadla na půl roku smutku a odmítala vyjít ze svých pokojů. Zhoršilo se jí zdraví, myšlenky vybledly, dlouhé hodiny líhala v posteli, vzpomínala na život ve Viselci, který si začala malovat jako pravzor vší radosti a spokojenosti. Protože nic nedělala, dopadla na ni samota. Mauldry dělal, co mohl, aby ji rozptýlil, ale posedlost Griaulem mu bránila poskytnout jí útěchu jako skutečný přítel. Tak Catherine bez přátel a bez milenců, dokonce bez nepřátel, zapadala stále hloub do sebelítosti a začínala si pohrávat s myšlenkou na sebevraždu.
Pomyšlení, že už nikdy neuvidí slunce, že nikdy nepůjde na masopust do Teocinte… s tím nemohla žít. Jenže na sebevraždu jí scházela odvaha nebo pošetilost, řekla si tedy, že i v těchto omezených a ubohých podmínkách ji čeká víc než věčná tma, a pustila se do toho jediného, co jí feelové dovolili: do průzkumu Griaula.
Stejně jako ony obří tibetské sochy Buddhy vystavěné ve věži jen o málo větší než socha sama, bylo i Griaulovo netlukoucí zlaté srdce veliké jako katedrála a uzavřené v kaverně, jež mu na všech stranách nechávala jen dva metry místa. Do síně se dalo projít cévou, která kdysi dávno praskla a srazila se ve svraštělou hnědou trubku širokou právě dost na to, aby jí Catherine prolezla; plazit se tepnou a vynořit se z ní v oné úzké mezeře vedle srdce bylo silně klaustrofobní a Catherine trvalo hodně, hodně dlouho, než si na to zvykla. A i poté pro ni nebylo snadné přivyknout jedinečnému srdečnímu klimatu.
Vzduch byl těžký spáleným pachem, který jí připomínal sírový smrad po úderu blesku, a vládla tu atmosféra hrozícího nebezpečí, napjaté ticho naznačující podsvětní neklid, který kdykoli může vykypět na povrch. Krev v srdci nejen pulzovala (fluktuace tady byly náhodné, lišily se trváním i intenzitou světla), ale také obíhala - díky rozdílům teploty a tlaku - několika zhroucenými vnitřními komorami, a toto proudění spolu s kolísavým světlem vrhalo stínové obrazy na srdeční stěnu, vzory tak složité a krásné, že od nich nedokázala odtrhnout pohled. Časem se naučila předvídat, jaké konfigurace se objeví příště, a přisuzovat jejich změnám logiku; nedokázala ji formulovat slovy, ale hra světel a stínů v ní vzbuzovala pocity svázané s proměnlivými vzory a dovolovala jí dohadovat se, jak srdce pracuje. Zjistila, že když na vzory hledí příliš dlouho, začnou se jí zdát nezvykle živé sny, zvláště pak jeden, který se stále vracel.
Sen začínal východem slunce, zářivý kotouč vykoukl nad jižní obzor, paprsky se rozběhly k pobřeží plnému velkých černých balvanů na mělčině, na nichž hřadovali spící draci; jakmile je slunce zahřálo a zalesklo se jim na šupinách, zavrčeli, zvedli hlavu a s pleskáním, jako když velká plachta nabere vítr, roztáhli kožnatá křídla a vznesli se k indigovému nebi posetému hvězdami poskládanými do neznámých souhvězdí, honili se a řvali radostí… všichni až na jednoho, který proletěl jen krátký oblouk, s vymknutými klouby spadl jako kámen do vody a zmizel ve vlnách. Byl to děsivý pohled, ten hrbolatý let, křídla napjatá, potrhaná, zubatá tlama otevřená, spáry hledající ve vzduchu oporu. Navzdory své kráse se ale sen očividně netýkal Griaulovy současné situace. Pád mu nehrozí, tolik bylo jasné. Časté opakování snu ale Catherine přesvědčilo, že se něco děje a že se Griaule možná bojí útoku, který srazil draka v letu. S tím na zřeteli se pustila do průzkumu srdce, šupinářskými háky se zachytávala na strmých stěnách síně a občas nad

zářícím orgánem visela hlavou dolů jako plavovlasý pavouk. Nedovedla ale najít jedinou chybu ani nedostatek a jediným výsledkem výprav bylo, že se jí místo o létání začal zdát jednodušší sen, v němž se dívala, jak spícímu drakovi klesá a zvedá se hruď. Nedovedla si sen vyložit, a ačkoli se stále vracel, přestala mu věnovat pozornost.
Mauldry od ní čekal zázračná zjištění a deprimovalo ho, že s žádnými nepřišla. "Možná jsem se celá ta léta mýlil," řekl. "Nebo jsem senilní. Na stará kolena hloupnu."
Ještě před několika měsíci by mu Catherine schválně přitakala, protože byla zahořklá a zapšklá, ale zkoumání dračího srdce ji zkonejšilo, naplnilo ji klidnou rezignací a jistým pochopením pro věznitele - za svůj ubohý stav si koneckonců nemohli sami -, ale teď Mauldrymu řekla: "Teprve jsem se začala učit. Určitě potrvá hodně dlouho, než zjistím, co chce. Ale to odpovídá jeho povaze, ne? Že se nic neděje rychle?"
"Asi máš pravdu," připustil nevrle Mauldry.
"Jistěže mám. Dříve nebo později se dočkáme zjevení. Griaule přece neprozradí svá tajemství prvnímu, kdo se zeptá. Dej mi víc času."
A třebaže to řekla, jen aby Mauldryho utěšila, znělo jí to jako pravda.
Do výzkumu se pustila s minimálním nadšením, ale Griaule byl tak rozsáhlý a populace parazitických i symbiotických organismů tak zvláštní a zajímavé, že v ní probudily starou touhu poznávat a Catherine se na šest let ponořila do vášnivého bádání, aby dala životu nějaký smysl. S Mauldrym po boku a v doprovodu družiny feelů mapovala celý vnitřek draka, jen do lebky se neprolomila, protože ji varoval pocit nebezpečí. Několik bystřejších feelů poslala do Teocinte nakoupit kádinky, baňky, knihy a psací potřeby, s nimiž si mohla vybavit primitivní chemickou laboratoř. Zjistila, že síň tvaru obřího vejce by byla - být drak plně naživu - po stažení srdečního svalu naplněna i s kanálem kyselinami a plyny, jež se ve vedlejší prostoře mísily s jinou kapalinou a tvořily s ní hořlavou směs, již Griaule mohl, pokud chtěl, zažehnout dechem; pokud nechtěl, rozpínání srdce komoru zase vyprázdnilo. Z destilátů těchto kapalin vyráběla silné narkotikum, které podle své sokyně nazvala brianin, a z lišejníku rostoucího na vnější stěně plic získávala účinný stimulant. Katalogizovala drakovu nesčetnou faunu i flóru, stěny svých pokojů pokryla soupisy, schémata a poznámkami o chování jednotlivých druhů. Mnohá zvířata buď znala, nebo byla příbuzná známým druhům. Pavouci, netopýři, vlaštovky a tak dále. Stejně jako drakův vnější vzhled i několik tvorů žijících uvnitř dosvědčovalo jeho jinozemský původ, a z nich snad nejzajímavější byl Catherinin metahex (tak ho pojmenovala), zvíře o šesti identických tělech, jež prospívalo v žaludečních kyselinách. Každé tělo velikostí i barvou připomínalo ošoupaný desetník, bylo o maličko hustší než medúza, po obvodu obrostlé řasinkami, a všechna byla v neustálém pohybu. Catherine se zprvu domnívala, že jde o šest jedinců druhu, který se sdružuje do šestic, ale začala o tom pochybovat, když kvůli pitvě jeden exemplář usmrtila a zbylých pět také chcíplo. Zahájila řadu pokusů, při nichž ohrozila nebo usmrtila stovky jedinců, a zjistila, že jednotlivá těla spojuje jakési pole - jeho přítomnost vyvodila z pozorování -, jež bytosti umožňuje přecházet mezi těly a využívat ta, jež právě neobývá, jako kamufláž. I metahex ale vypadal obyčejný v porovnání s duchařkou, rostlinou, již objevila na jediném místě, v jeskyňce nedaleko dolní části lebky.
Z osady se sem nikdo nevydával, protože všichni vnímali pocit nebezpečí, který poprvé odradil i Catherine, a obecně se předpokládalo, že jakmile se někdo odváží příliš blízko mozku, Griaule zjedná některé ze svých nebezpečnějších obyvatel, aby se s ním vypořádali. Catherine se ale cestou k jeskyni necítila nijak ohrožena, Mauldryho s oddílem feelů nechala za zády a s pochodní v ruce se do ní protáhla průlezem širokým sotva na její boky. Když uvnitř uviděla, že jeskyňku mihotavě osvětlují rozvětvené vlásečnice zlaté krve, uhasila pochodeň. Překvapilo ji, že s výjimkou stropu je celá jeskyně - hranatá dutina asi šest metrů dlouhá a tři vysoká - zarostlá popínavkami s tmavozelenými lesklými listy, složitou žilnatinou a špičkami zakončenými maličkými dutými trubičkami. Při výstupu se zadýchala, zadýchala se daleko víc, než sama čekala, posadila se tedy a opřela se o stěnu. Byla tak unavená, že na chvíli zavřela oči. Probrala se, když ji Mauldry zavolal jménem. Ještě ospalá a naštvaná tím vyrušením křikla: "Nech mě chvíli odpočívat!"
"Chvíli? Jsi tam už tři dny! Co se děje? Nestalo se ti něco?"
"To je hloupost!" Chtěla se postavit, ale musela si hned zase sednout, protože v koutě sotva tři metry daleko uviděla schoulenou nahou ženu se světlými vlasy, tak přitisknutou ke stěně jeskyňky, že jí listy napůl zakrývaly tělo a schovávaly tvář.
"Catherine!" zavolal Mauldry. "Odpověz mi!"
"Nic mi není. Počkej chvíli!"
Žena se pohnula a zakňourala.
"Catherine!"
"Už jsem řekla, že mi nic není!"
Žena natáhla nohy. Na pravé kyčli měla tenkou zahnutou jizvu úplně jako Catherine, památku na dětský úraz. A za pravým kolenem kus tenké svraštělé kůže, výsledek loňského poleptání kyselinou. Catherine ta znamení naplnila úžasem, ale když se žena posadila a Catherine pochopila, že hledí na své dvojče, totožné vzhledem i rezignovaným výrazem, který tolikrát viděla v zrcadle, úžas vystřídala hrůza. Když se žena usmála, Catherine cítila pohyb svalů ve vlastní tváři a navzdory strachu matně vnímala ženiny pocity, radost z poznání, rostoucí naději a vzrušení.
"Sestro," řekla žena a podívala se na své tělo. Catherine na okamžik viděla dvakrát: skloněnou hlavu ženy a zároveň vlastní nahá prsa a břicho z jejího pohledu.
Vrátilo se jí normální vidění, podívala se ženě do očí… do svých očí. I když se léta každé ráno důkladně prohlížela v zrcadle, nikdy neviděla tak jasně, nakolik ji život v drakovi změnil. V koutcích úst měla tenké vrásky a od očí se jí začínaly rozbíhat vějířky. Tváře jí propadly a lícní kosti ještě víc vystoupily, linie rtů působila pevněji a rozhodněji. Dokonalý lesk mladistvé krásy zmatněl daleko víc, než si namlouvala, a Catherine se zděsila. Nejpatrnější a nejděsivější změnu ale nepozorovala v tom či onom detailu, nýbrž ve tváři jako celku, v tom, jak odrážela povahu, protože - jak si teď uvědomila - než vstoupila do draka, její obličej neodrážel nic, leda slabost. Vadilo jí, že musela svoji někdejší pošetilost

poznat tak krutě.
Žena, jako by jí četla myšlenky, natáhla ruku a řekla: "Netrestej se, sestro. Všichni jsme oběti své minulosti."
"Co jsi?" zeptala se Catherine a odtáhla se. Cítila, že pro ni žena představuje nebezpečí, ale nebyla si jistá proč.
"Já jsem ty." Žena k ní znovu natáhla ruku a Catherine znovu ucouvla. Žena se usmívala, ale Catherine vnímala, jak je zoufalá, a všimla si, že se vyklonila jen o pár stupňů, aby neztratila kontakt s listy popínavky, jako by se od ní nesměla odtrhnout.
"O tom pochybuji." Catherine byla u vytržení, ale zároveň měla stále silnější tušení, že by jí dotyk ublížil.
"Ale jsem!" nedala se dvojnice. "A ještě něco navíc."
"Co navíc?"
"Rostlina vylučuje esence. Nekonečně malé kousíčky tkáně, z nichž sestaví podobu zbavenou nedokonalosti tvého těla. A protože esence představují semínka tvé budoucnosti, tobě neznámá, já je znám… zatím."
"Zatím?"
Žena už byla zoufalá. "Jsme spolu spojené… ty to necítíš?"
"Cítím."
"Abych to spojení završila a mohla žít dál, musím se tě dotknout. Tehdy přestanu znát budoucnost. Budu jako ty, jen v jiném těle. Ale neměj strach, nebudu se ti plést pod nohy, budu žít sama za sebe." Znovu se předklonila a Catherine uviděla, že některé listy ji drží na zádech a trubičkami přiléhají ke kůži. Znovu vytušila nebezpečí, zesílila v ní obava, že ji dotyk ženy obere o něco životně důležitého.
"Když znáš moji budoucnost, pověz mi… jestli někdy uteču Griaulovi."
Mauldry na ni zrovna v té chvíli zavolal a ona ho odbyla s tím, že odebírá řízky z rostlin a za chvíli přijde dolů. Zopakovala otázku a žena odpověděla: "Ano, ano, z draka unikneš," a drapla jí po ruce. "Neboj se. Neublížím ti."
Kůže se jí prověšovala a Catherine z ní cítila strach.
"Prosím!" Vztáhla obě ruce. "Jen tvůj dotyk mě udrží naživu. Bez něj umřu!"
Catherine jí ale odmítla důvěřovat.
"Musíš mi věřit!" křičela žena. "Jsem tvá sestra. Mám tvoji krev, tvé vzpomínky!" Kůže na pažích se jí už houpala jako stařeně, na obličeji visely laloky. "Prosím! Vzpomeň si, jaké to bylo se Stelem pod křídlem… byla jsi panna. Vítr nesl z Griaulova hřbetu chmýří bodláčí jako stříbrný déšť. A pamatuješ na bál v Teocinte? Bylo ti právě šestnáct. Měla jsi masku z pomerančových květů a zlatého drátku a tři muži tě požádali o ruku. Proboha, Catherine! Poslouchej mě! Ten major… copak si na něj nevzpomínáš? Na toho mladého majora? Zamilovala ses do něj, ale nešla jsi za hlasem srdce. Bála ses lásky, nevěřila jsi svým citům, protože jsi tehdy nevěřila sama sobě."
Spojení mezi nimi sláblo a Catherine se zatvrdila proti jejím prosbám, i když ji dojímaly čím dál víc. Žena se sesula, rysy se jí rozpíjely, strašný pohled, jako když se rozpouští vosková figurína, a pak, ještě hroznější pohled, se usmála, rty se rozpouštěly na zubech, které se samy rozpadaly.
"Chápu," řekla žena slabým hlasem a chrchlavě se zasmála. "Už rozumím."
"Čemu?" zeptala se Catherine. Ale žena se zhroutila, padla na bok a začala se rozkládat rychleji; za pár minut se rozpadla v kaluž našedlého slizu, která si uchovala hrubý obrys ležící postavy. Catherine se zhrozila, ale také se jí ulevilo; přesto ji hryzalo svědomí, jestli jednala v sebeobraně, nebo zda vlastní zbabělostí odsoudila k smrti bytost, která nebyla o nic hanebnější než ona. Dokud žena žila - jestli je to správné slovo -, Catherine se hlavně bála, ale teď se zjevení podivovala, složitosti rostliny, která dokáže vytvořit byť jen lidskou podobu. A ta žena v sobě měla víc než jen podobu, říkala si Catherine. Jak by jinak znala moje vzpomínky? Nebo má paměť fyziologický základ? Catherine se přinutila odebrat vzorky ženiných ostatků i popínavých rostlin, aby snad jednou záhadu rozluštila. Ale pochybovala, že tak složité tajemství rozlouskne se svými primitivními nástroji. Předtucha se měla naplnit, protože Catherine ve skutečnosti nechtěla tajemství duchařky odhalit, aby se o sobě nedozvěděla něco, co by jí nebylo milé, a ačkoli o něm často přemýšlela a občas jev probírala i s Mauldrym, nakonec záležitost pustila z hlavy.

5

I když se v drakovi neměnila teplota, i když v něm nepršelo ani nesněžilo a zlaté světlo jasnělo a pohasínalo ve stále stejném rytmu, koloběh ročních dob byl znát podle tahu ptáků, zakuklování housenek, současným líhnutím nesmírného množství hmyzu, a právě podle těchto znaků Catherine věděla - devět let po vstupu do dračí tlamy -, že se zamilovala na podzim. Poslední tři roky jí pomalu ubývalo zápalu pro vědu a nadšení pro výzkum, a to zvláště po Mauldryho smrti stářím. Když přestal sloužit jako nárazník mezi ní a feely, musela přímo snášet jejich blbost a ubohý zjev. K bádání jí toho už také mnoho nezbývalo. Zmapovala celého draka, vzorky a poznámky zabíraly několik místností, a přestože dál navštěvovala dračí srdce, už se nepokoušela vykládat sny a jen si jimi krátila nudné hodiny. Zase neměla stání a začala uvažovat o útěku. Byla přesvědčena, že marní život, a chtěla se vrátit na svět hledat zásadnější příležitosti než ty, které jí skýtal prostorný žalář. Ne že by za zkušenost nebyla vděčná. Kdyby se jí bylo podařilo utéct krátce po příchodu, vrátila by se k bezcílnému frivolnímu životu, ale teď, vyzbrojena vědomostmi a vědoma si svých silných i slabých stránek, naučena ctižádosti a mravnímu vnímání, by mohla dokázat něco velkého. Než ale stačila zjistit, jestli je útěk vůbec možný, do osady přibyl nový přírůstek, muž, jejž feelové při sběrů bobulí našli ležet bezvládného v tlamě a odnesli do bezpečí. Muž se jmenoval John Colmacos, bylo mu něco přes třicet, pracoval jako botanik na univerzitě v Port Chantay a opustili ho průvodci, když si nedal rozmluvit průzkum tlamy, kde ho následně ztloukly zde usazené opice. Byl štíhlý, hranatý, měl silné ruce i prsty a jemné hnědé vlasy, které nešly učesat nadlouho. Dlouhý koňský obličej balancoval na hraně mezi prostotou a elegancí, díky neustále tázavému výrazu působil dojmem, že nevychází z údivu. Měl velké modré nečitelné oči, duhovky zeleně a oříškově tečkované, v porovnání se vším ostatním na pohled překvapivě křehké.

Catherine byla šťastná za rozumnou společnost, zvláště za profesionála ze svého oboru, ujala se tedy jeho léčby - měl zlomenou ruku a kotník a ošklivou tržnou ránu v obličeji. Zatímco se zotavoval, začala o něm snít jako o milenci. Nikdy nepoznala muže tak laskavých způsobů, tak otevřeného, a velice ji zaskočilo, že se na ni nesnaží udělat dojem. Její ponětí o mužích se omezovalo na vojáky v Teocinte a viselecké burany, na Johnovi ji tedy fascinovalo všechno. Nějakou dobu se snažila své city potlačovat, říkala si, že za daných okolností by se zamilovala skoro do kohokoli, a bála se, že zamilovanou ji bude žalář tížit tím víc; také si uvědomovala, že to bezpochyby navlékl Griaule, aby se smířila se svým údělem a vyměnila Mauldryho za milence. Nemohla ale popřít, že John Colmacos by ji z mnoha důvodů přitahoval za každých okolností, už proto, že si jí vážil za to, jakou práci odvedla na Griaulovi a jak snášela protivenství. Rovněž nemohla popřít, že jejich city jsou vzájemné. To bylo jasné. I když se nevyhnuli trapným chvilkám, nebyli sentimentální; oba sledovali, co se děje.
"Tohle je úžasné," řekl jednou, když na hromadě kožešin u ní v pokoji procházel jeden z jejích zápisníků. "Nemůžu uvěřit, že nemáš školy."
Začervenala se. "Na mém místě by každý dokázal totéž, kdyby tu byl dlouho a měl tak málo povyražení."
Odložil zápisník a změřil si ji tak, že sklopila oči. "To není pravda. Většina lidí by se sesypala. Neznám nikoho, kdo by toho dokázal tolik. Jsi neuvěřitelná."
Ve světle toho posudku si připadala neschopná, jako by mu svěřila nejvyšší autoritu a on ji teď chválil jako moudrý dospělý chválí nešikovné dítě, kterému se projednou něco povedlo. Chtěla mu vysvětlit, že všechno, co dělala, pro ni byla terapie, koníček, jímž odrážela zoufalství; nevěděla však, jak to vyjádřit slovy, aniž by to zavánělo falešnou skromností, a tak řekla jen: "Hm," a pustila se do míchání dávky brianinu, aby mu ulevila od bolesti v kotníku.
"Uvedl jsem tě do rozpaků. Promiň… to jsem nechtěl."
"Já nejsem… teda…" Rozesmála se. "Ještě jsem si nezvykla mluvit."
Na to nic neřekl, jen se usmál.
"Jak to myslíš?" zeptala se defenzivně, protože měla dojem, že z ní má legraci.
"A co?"
"Proč se usmíváš?"
"Můžu se mračit, jestli tě to uklidní."
Naštvaně se zabrala do práce, smíchala směs v mosazné číšce vykládané nebroušenými smaragdy a pak z ní uválela pilulku.
"To byl vtip," řekl John.
"Já vím."
"Tak co je?"
Zavrtěla hlavou. "Nic."
"Podívej, já tě nechci přivádět do úzkých… opravdu. Tak co dělám špatně?"
Vzdychla, naštvaná sama na sebe. "To není tvoje chyba. Jenom si nemůžu zvyknout, že jsi tady." Zvenku se ozvalo huhlání feelů, kteří se po lanech spouštěli na podlahu kaverny.
"To chápu," řekl. "Já jsem…" Nedořekl, podíval se na zem a prstem objel okraj zápisníku.
"Co jsi chtěl říct?"
Zvedl hlavu a zasmál se. "Vidíš, jak se chováme? Pořád si něco vysvětlujeme… jako bychom si mohli nesprávným slovem ublížit."
Podívala se mu do očí a uhnula pohledem.
"Chtěl jsem říct, že nejsme zase tak křehcí," a jako by to musel vysvětlit, honem dodal: "Nemůžeme jeden druhého tak snadno zranit."
Teď se podíval do očí on jí, uhnul pohledem a ona se usmála.
Kdyby už nevěděla, že je zamilovaná, domyslela by si to z toho, jak se změnil její vztah k drakovi. Jako by všechno viděla novýma očima. Znovu se podivovala Griaulově velikosti a cizotě a s velkou radostí všechny místní divy ukazovala Johnovi - žluvy a vlaštovky, které nikdy v životě neletěly oblohou, zářící srdce, jeskyňku s duchařkou (i když tam se zdržet nechtěla) a malou komůrku nedaleko srdce, již neosvětlovala krev, ale tisíce zářivých bílých pavouků, kteří lezli po černém stropě jako noční obloha, na níž ožila souhvězdí. Právě tady si dovolili první důvěrnost, polibek, z něhož se Catherine - ačkoli se mu zprvu poddala - vytrhla, zmatená silnými city v celém těle, pocity zároveň známými i nepřirozenými v tom, že je tak dlouho neprožila, a polekaná rychlostí, s níž se uskutečnily její sny.
V rozčilení utekla a John se musel zpátky do osady dobelhat sám.
Po zbytek dne se před ním schovávala, seděla s koleny pod bradou na kusu broskvového hedvábí u díry uprostřed podlahy, ztracená v blekotání feelů, kteří se kolem promenovali v rozpadlé nádheře. I když se většinou starali o sebe, někteří vycítili její náladu a shlukli se kolem ní, sahali na ni a fňukali, což u nich platilo za projev něhy. V kruhu jednotně smutných bledých psích obličejů se rozplakala, jako by smutek byl nakažlivý. Napřed si myslela, že pláče, protože se nedovede vyrovnat s láskou, a potom, že nad svým životem, nad nešťastnými dny strávenými uvnitř draka; nakonec ale nabyla dojmu, že sdílí Griaulův smutek, že pocit beznaděje a bezvýchodnosti odráží jeho základní náladu, a ta myšlenka slzy zastavila. Nikdy ji nenapadlo, že by si drak zasloužil soucit, a nepřipadalo jí to ani teď, ale když si ho představila polapeného v pavučině prastaré magie a skládance slabších kouzel a pout, jež vycházela z oné prvotní události, připadalo jí hloupé, že plakala. Uvědomila si, že i ta nejšťastnější příhoda může být k pláči, když ji člověk nevidí v okolnostech světa, který obývá; když se mu ale podaří získat vyvážený pohled, pozná, že z každého lidského činu sice může vzejít smutek, ale je třeba se chopit každé příležitosti konat a nepochybovat o něm, ať vypadá jakkoli nereálně nebo nepatrně. Přesně tak Griaule našel způsob, jak uplatňovat svoji moc, i když je znehybněný. Zasmála se, že Griaula napodobuje i v tak abstraktním smyslu, a několik feelů kolem ní se hned dalo do smíchu. Jeden stařec s

chomáčky šedivých vlasů na bezkrevné lebce se přišoural blíž, přitom nervózně kroutil knoflíkem na špínou ztvrdlém saku ze stříbrem vyšívaného saténu.
"Cathrin musí bejt dobrá?" zahuhlal. "Už nic špatný?"
"Ne," odvětila Catherine. "Už nic špatný."
Za jámou se v nemotorné milostné předehře svíjela hromada feelů, muži se snažili vniknout do mužů, rozčilovali se a pohlavkovali, dokud nenarazili na ženu a s hihňáním znovu neobjevili správný postup. Dřív by se jí to zhnusilo, ale teď ne. Podle měřítek cizího světa feelové možná byli nechutní, tohle byl ale jejich svět, a její, a když se s tím konečně smířila, vstala a vykročila k nejbližšímu koši. Stařec pospíchal za ní, důležitě si hladil klopy a jako by měl do péče svěřenou její náladu, rozhlašoval: "Už nic špatný, už nic špatný."

Stoupat v košíku podél kotců bylo jako míjet stovky maličkých jevišť, na nichž se hraje stejný kus - bledé postavy se válejí v hedvábí, hrají si se zlatými a drahokamy vykládanými cetkami - a když se kolem sebe dívala a nemyslela na smrad a na chátrání, připadala si jako v exotickém království. Dříve na ni dělala dojem jeho rozloha a pitvornost, ale teď si uvědomila i jeho bohatství a napadlo ji, zda je feelovský vkus v oblékání dílem náhody, nebo zda Griaule ten lidský odpad schválně neoděl do cárů dávných dvořanů a králů. Byla rozjařená, ale jak se koš blížil podlaží, na němž bydlela, znervózněla. Strašně dlouho nebyla s mužem a obávala se, že se k němu nemusí hodit… pak si vzpomněla, že ji stejné obavy sužovaly i v dobách, kdy milence střídala po týdnu.
Uvázala koš ke kolíku, vystoupila na lávku před svými pokoji, zhluboka se nadechla, prošla závěsy a důkladně je za sebou zatáhla. John spal, kožešiny vytažené na prsa. V hasnoucím polosvětle vypadala jeho tvář, pokrytá několikadenním strništěm, sladce tajemná a zaujatá jako obličej meditujícího světce, a Catherine si řekla, že bude nejlepší ho nechat spát; hned si ale uvědomila, že z ní mluví nervozita, ne ohledy. Nezbývalo jí než dát se do toho, co nejrychleji překonat nervozitu a zjistit, co půjde. Svlékla si kalhoty i košili a chviličku nad ním stála, rozechvělá a křehká, jako by ze sebe shodila víc než pár uncí látky. Pak vklouzla pod kožešiny a celým tělem se k němu přitiskla. Ošil se, ale neprobudil, a to ji potěšilo; líbilo se jí, že ho má v moci, že mu vstupuje do snu, až se celá zatetelila dětinskou radostí. Ze spaní se otočil obličejem k ní, Catherine se přitiskla těsněji a sama se divila, jak je otevřená, jak je na něj připravená. Něco zamumlal, a když se přitulila, postavil se mu, sevřený mezi oběma břichy. Opatrně mu přehodila pravé koleno přes bok, zavedla si ho mezi nohy a začala pohybovat pánví, třít se o něj, pomalu, pomaličku, napínala se maličkými výbuchy slasti. Zacukalo mu ve víčkách, otevřel oči a upřel je na ni, černé a vlhké, pleť v přítmí temně zlatou.
"Catherine," hlesl a ona se tiše zasmála, protože to vyslovil jako jméno bohyně. Chytil ji za bytelné boky a zkoušel najít nejlepší úhel. Zaklonila hlavu, oči zavřené, soustředila se na ten pocit uprostřed rozechvění a horka, a už byl v ní, jedním rázem ponořil celou délku, už se s ní miloval, a ona řekla: "Počkej, počkej," zadržela ho, chviličku se bála, bylo toho na ni moc, tyčila se před ní černá vlna vjemů a hrozila ji vzít s sebou.
"Co se stalo?" zašeptal. "Ty chceš…"
"Počkej… jenom chvilku." Položila mu čelo na čelo, třásla se, užaslá nad tím, co provedl s jejím tělem; v jednom okamžiku se vznášela, jako by ji spojení vysvobodilo ze zajetí zemské tíže, a v druhém - kdykoli se pohnul nebo postoupil o kousek hloub - měla pocit, jako by jí předal všechnu svoji váhu a zatlačil ji do chladného hedvábí.
"Není ti špatně?"
"Mm mm." Otevřela oči, uviděla ho kousek od sebe a překvapilo ji, že jí nepřipadá nepovědomý.
"Tak co je?"
"Jenom jsem přemýšlela."
"O čem?"
"Říkala jsem si, kdo jsi, a když jsem se na tebe podívala, jako bych to už věděla." Obtáhla mu horní ret ukazováčkem.
"Kdo jsi?"
"Myslel jsem, že to už víš."
"Snad. Ale nevím nic konkrétního. Jenom že jsi byl profesor."
"Chceš znát podrobnosti?"
"Ano."
"Byl jsem zlobivé děcko. Nechtěl jsem jíst cibulačku a nemyl jsem si uši."
Chytil ji pevněji, přirazil několika pomalými sladkými pohyby, políbil ji na ústa a na oči.
"Jako kluk jsem chodil každé ráno plavat." Zrychlil rytmus a mezi slovy funěl. "Na útesy v Ayler's Point… byla to nádhera. Blankytná voda, palmy. Hrabaly tam slepice a prasata. Na pláži."
"Panebože!" vzdychla, zaklesla mu lýtko za stehno a oči se jí slabostí zavřely.
"Moje první se jmenovala Penny. Bylo jí dvanáct. Zrzka. Já byl o rok mladší. Miloval jsem ji, že měla pihy. Tenkrát jsem věřil… že pihy… něco znamenají. Nevěděl jsem co. Ale tebe miluju víc."
"Miluju tě!" Přizpůsobila se jeho rytmu, snažila se ho celého pojmout do sebe. Chtěla se podívat, kde se spojují, a představovala si, že je už nic nerozděluje, že jejich těla navěky splývají.
"Při matice jsem opisoval, nešla mi trigonometrie. Bože… Catherine."
Hlas mu slábl, utichl, vzduch kolem ní zhoustl, utopil ji v nadějeplném bezčasí. Kolem se sbíralo světlo, třecí světlo tajemného studeného ohně, a ona se uslyšela křičet, volat jeho jméno, říkat sladká, dětinská slůvka, šeptat mu, jak je báječný, slova jako ve snu, důležitá melodií a znělostí, ne významem. V břiše znovu ucítila narůstat černou vlnu. Tentokrát se s ní svezla a nechala se unést hodně daleko.

6
"Láska je pitomá," řekl jí John jednoho dne o několik měsíců později, když seděli v jeskyni se srdcem a pozorovali

složité obrazce zlatého světla a víry stínů na povrchu orgánu. "Připadám si jako studentík v prváku. Pořád si říkám, že bych měl vykonat něco vznešeného. Nasytit hladové, vymýtit nějakou nemoc." Pohrdavě zabručel. "Jako bych si právě uvědomil, že svět má své problémy, a protože jsem tak šťastně zamilovaný, chci, aby byli šťastní všichni. Ale když trčím…"
"Sama mám někdy ten pocit," řekla, zaražená tím výlevem. "Možná je to hloupé, ale ne špatné. A na štěstí taky není nic špatného."
"Když trčím tady," pokračoval, "nemůžeme udělat nic ani pro sebe, natož zachránit svět. Pokud jde o štěstí, to nepotrvá věčně… aspoň ne tady."
"Vydrželo nám půl roku. A když nevydrží tady, proč by jinde mělo?"
Přitáhl si kolena pod bradu a podrbal si na kotníku místo, které měl zlomené.
"Co je to s tebou? Když jsem se tu objevil, nemluvila jsi o ničem jiném, než jak chceš utéct. Říkala jsi, že bys udělala cokoli, aby ses dostala ven. Teď to vypadá, že je ti to jedno."
Dívala se, jak se škrábe na kotníku. Věděla, co přijde. "Moc ráda bych utekla. Když jsi tady, lépe to snáším. To nepopírám. Neznamená to, že bych neutekla, kdybych dostala příležitost. Ale aspoň si dokážu představit, že se odsud nedostanu, a nezoufat si přitom."
"Tak to já ne! Já…" Sklonil hlavu, najednou jako bez života, a dál si drbal kotník. "Promiň, Catherine. Zase mě bolí noha a já mám mizernou náladu." Poočku se na ni podíval. "Máš to u sebe?"
"Ano." Ale nesáhla po tom.
"Vidím, že mi to moc mluví. Krátím si tak dlouhou chvíli."
Naježila se a chtěla se ho zeptat, jestli má dlouhou chvíli s ní, ale ovládla hněv, protože věděla, že za jeho závislost na brianinu je částečně zodpovědná ona, že mu během léčení poskytovala drogu na požádání jako milenka a ne jako ošetřovatelka.
Netrpělivě se zamračil. "Tak dáš mi to?"
Nerada otevřela brašnu, vyndala z ní čutoru vody a pár pilulek brianinu zabalených v hadříku, a obojí mu podala. Škubal za klůcek, netrpělivě otevíral čutoru, a pak - to už chtěl dvě pilulky polknout - si všiml, jak ho Catherine pozoruje. Vztekle zaťal zuby, jako by na ni chtěl něco vyštěknout. Ale uklidnil se, hodil do sebe pilulky a další dvě jí podal. "Dej si se mnou. Já vím, že musím přestat. A přestanu. Dneska si ale uděláme dobře, zapomeneme na trable… nechceš?"
Tuhle fintu používal poslední dobou, dělal z ní svého komplice a tak ze sebe svaloval vinu. Bylo jí jasné, že by ho měla odmítnout, ale neměla sílu se hádat. Vzala si pilulky, spláchla je lokem vody a opřela se o stěnu jeskyně. Uvelebil se vedle ní, opřel se o loket, usmál se, oči se mu zakalily.
"Jednou musíš přestat," řekla.
Úsměv se mu zachvěl, jako by mu docházely baterky. "Asi jo."
"Jestli máme utéct, budeš potřebovat čistou hlavu."
Nato zbystřil. "No vida."
"O útěku jsem dlouho nepřemýšlela. Měla jsem dojem, že utéct nejde… a že na tom už ani nezáleží. Mávla jsem nad tím rukou. Právě než ses tu objevil, zase jsem o tom přemýšlela, ale ne vážně… jen z beznaděje."
"A teď?"
"Zase na tom záleží."
"Kvůli mně, že o tom pořád melu?"
"Kvůli nám oběma. Nevím, jestli se dá utéct, ale byla by chyba to vzdát."
Převalil se na záda a zaclonil si oči předloktím, jako by ho světlo ze srdce oslňovalo.
"Johne?" Jméno se ozvalo lepkavě a líně, cítila, jak droga nabíhá, jak ji rozptyluje a zpomaluje.
"Díra svinská. Hnusná díra."
"Já myslela…" Už začínala mít potíže skládat slova. "Myslela jsem si, jak jsi tady nadšený. Říkal jsi…"
"Ale já jsem nadšením bez sebe!" Dutě se zasmál. "Je to tu hromada zázraků. Fantazie! Je toho tolik! Až moc. Mám tady pocit…" Otočil se na ni. "Ty to necítíš?"
"Nevím, o čem mluvíš."
"Jak jsi tady mohla vydržet žít tolik let? To jsi o tolik silnější než já, nebo jsi tak natvrdlá?"
"Co…"
"Proboha!" Odvrátil se k srdeční stěně, po tváři se mu roztancovalo tetování světel a stínů, pak ji zalila zlatá záře. "Ty jsi tu tak strašně klidná. Podívej se na tohle." Ukázal na srdce. "To není srdce, to je magie. Kdykoli sem přijdu, mám dojem, že ukáže nějaký vzor a já zmizím. Nebo mě rozdrtí. Prostě něco. A ty si tu jen tak sedíš a koukáš se na to, jako bys tu chtěla nechat vymalovat."
"Nemusíme sem chodit."
"Já musím." Zvedl pilulku brianinu. "Je to jako s tímhle."
Pár minut nemluvili… možná méně, možná o něco déle. Čas ztratil smysl a Catherine cítila, že odplouvá, tělo plné příjemného tepla jako při milování. Hlavou jí táhly útržky snových obrazů: příšerný klaunský obličej, neznámá místnost se skloněnými stěnami a třínohými modrými židlemi, malba s rozpitými rozteklými barvami. Sny přešly v myšlenky na Johna. Uvědomila si, že je den ode dne slabší. Že přichází o svoji nezlomnost, že je nervózní a náladový. Snažila se přesvědčit sama sebe, že si dříve či později zvykne na život v Griaulovi, ale začínala si přiznávat skutečnost, že nebude schopný tady přežít. Nechápala proč, jestli za to může - jak sám řekl - stísněné prostředí v drakovi, nebo nějaká vrozená slabost. Nebo obojí. Nemohla to ale dál popírat, a tak jim nezbývalo než se pokusit o útěk. S drogou v žilách, klidná a vzdálená jako ve snu, na to dokázala snadno myslet, ale věděla, že jakmile droga odezní, nebude vědět, jak dál.

Aby nemusela přemýšlet, věnovala veškerou pozornost vzorům srdce. Připadaly jí nezvykle složité, a když je sledovala, všimla si něčeho nového, jakéhosi vnitřního mechanismu, který nikdy předtím nezaznamenala, a uvědomila si, že pocit nebezpečí, který prostoru vždy prostupoval, ještě zesílil. Měla ale tak rozmazané myšlenky, že se na nic podobného nedovedla soustředit. Víčka jí spadla a vrátil se jí sen o spícím drakovi, v němž se soustředila na hladkou kůži na jeho hrudi, bílou skvrnu, jež ji začala pohlcovat, zatahovat ji do světa běli klidným rytmickým tepem nádechů a výdechů, stejně neměnným a předvídatelným jako tikot dokonale seřízených hodin.

V následujícím půlroce Catherine vymyslela mnoho plánů útěku, ale zavrhla je jako neproveditelné, až ji nakonec napadl jeden, který - ač nikoli blbuvzdorný - ve své jednoduchosti nabízel největší šanci na úspěch. Ačkoli by plán bez brianinu neměl smysl, nebýt drogy, rozhodla by se pro něj daleko dřív; neschopna vzdorovat lákání drogy a Johnovu přemlouvání si sama vypěstovala závislost a hodně času strávila v omámení nedaleko srdce, kde ležela s Johnem, příliš vyčerpaná na milování. K Johnovi už necítila to, co dřív, a nebylo divu, protože ani on nebyl jako dřív. Zhubl, ochabl, byl zádumčivý a Catherine se obávala o jeho tělesné i duševní zdraví. V jistém smyslu jí nikdy nebyl bližší, protože v ní probouzel mateřské pudy, ale přesto mu nemohla nevyčítat, že ji zradil, že jí není oporou, ale oslabujícím břemenem; kdykoli je něco rozdělilo, snažila se to Catherine překlenout, jedině když se jí to hodilo. To nebylo často, protože stýkat se s Johnem znamenalo jen nepříjemnou povinnost. Catherine se přesto nevzdávala naděje na nový začátek, když se jim podaří uprchnout.
Patřila droze. Všude s sebou brala dostatečnou zásobu, pomalu zvyšovala dávky a přicházela nejen o zdraví a o energii, ale i o duševní schopnosti. Nedokázala se dobře soustředit, spala neklidně a začala trpět halucinacemi. Slyšela hlasy, neznámé zvuky a jednou s naprostou jistotou poznala mezi feely na podlaze jeskyně starého Amose Mauldryho. V duševním rozkladu přestala důvěřovat svědectví smyslů a co mámení odmítala zvěstování jakési veliké události, které ji navštěvovalo ve snu a zjevovalo se ve světelných vzorech dračího srdce. Když si všimla, že některé z jejích příznaků - naslouchání neslyšným signálům a podobně - připomínají chování feelů, dostala strach, že se stane jednou z nich. Nebyl to ale tak výrazný strach, jaký by měla dřív. Teď se je snažila snášet, přehlížet jejich podíl na svém věznění, vnímat je jako Griaulovy nemyslící nástroje, a nestačilo jí nenávidět je nebo draka; Griaule byl se svými nenápadnými zásahy do běhu věcí příliš veliký a nepochopitelný, Catherine tedy veškerou nenávist věnovala Brianne, ženě, která ji zradila.
Feelové si změny jejího přístupu všimli, začali se víc vnucovat, doprovázeli ji, kamkoli šla, vyptávali se jí, sahali na ni, a ačkoli tak přišla o soukromí, právě jejich náklonnost jí vnukla plán.
Jednoho dne se v doprovodu švitořících feelů vypravila k lebce, kanálem, který vedl do jeskyňky s duchařkou. Vlezla do něj, napůl v pokušení znovu jeskyňku prozkoumat, ale to si rozmyslela, a když z kanálu zase vylezla, feelové byli pryč. Najednou zeslábla, jako by jí byli skutečnou fyzickou oporou, padla na kolena a zadívala se úzkou chodbou z bledě červeného masa do zlatého přítmí jako do dveří pokladnice. Vřel v ní vztek, že ji feelové opustili. Téhle oblasti se vyhýbali jako… Prudce se narovnala, protože si najednou něco uvědomila. Jak daleko se asi feelové stáhli? Mohli odejít až za odbočku, která vede do tlamy? Vstala a plížila se chodbou až do zatáčky. Podívala se za ni, a když nikoho nespatřila, šla dál. Zadržovala dech tak dlouho, že ji začalo píchat v hrudi. Uslyšela hlasy, vykoukla za další zákrut, a teprve tady u odbočky zahlédla osm feelů, hedvábné cáry na nich zářily, meče odrážely blikotání nestálého světla. Couvla z dohledu a opřela se o stěnu; těžko se jí přemýšlelo, obtížně skládala myšlenky do soudržného celku a automaticky sáhla do brašny pro brianin. Uklidnilo ji jen sáhnout na pilulku, a jakmile ji polkla, hned se jí lépe dýchalo. Upřela zrak na tepnu ukrytou v lesklém stropě chodby a nechala se zhypnotizovat kolísavým světlem. Připadalo jí, že se rozplývá, že je zlatá a tekutá a zpomalená, a v tom pocitu našla základ sebedůvěry a naděje.
Ono to půjde, řekla si. Panebože, možná to opravdu půjde.

Když měla za tři dny plán hotový, největší starosti jí dělalo, jestli bude John schopen se na něm podílet. Vypadal strašně; tváře měl propadlé, barvu nezdravou, a když mu o plánu pověděla poprvé, usnul. Aby potlačila účinky brianinu, začala mu snižovat dávky a míchat do pilulek povzbuzující prostředek, který získávala z lišejníku rostoucího na drakových plicích; za pár dní sice nevypadal o nic lépe, ale byl pozornější a živější. Catherine věděla, že za zlepšení může jen droga, že pro něj stimulant v jeho oslabeném stavu představuje nebezpečí, ale neměla jinou možnost a tohle mu aspoň dodávalo naději. Kdyby měl zůstat tady a ničit si zdraví brianinem, nedávala mu víc než šest měsíců.
Plán za mnoho nestál, nebyl příliš propracovaný ani mazaný, a kdyby jí to pořádně myslelo, říkala si, přišla by na něj dávno; pochybovala však, že by měla odvahu ho provést sama, a když se něco zvrtne, dva lidé budou mít větší šanci než jeden. John byl nadšený. Když mu vyložila podrobnosti, štrádoval po jejich ložnici tam a zpátky, v očích jiskřičky, na tvářích rudé horečnaté skvrny, každou chvíli se zastavil a na něco se jí zeptal nebo cosi nesouvislého poznamenal.
"A feelové," řekl třeba. "No… neublížíme jim?"
"Už jsem říkala, že jen v nejnutnějším případě."
"To je dobře, to je dobře." Přešel k závěsům zataženým ve vchodu. "Samozřejmě to není můj obor, ale…"
"Johne?"
Díval se škvírou do osady a na čele se mu střídalo zlaté světlo s tmou. "Hm."
"Co není tvůj obor?"
Po dlouhé odmlce odpověděl: "Není to… nic."
"Mluvil jsi o feelech."
"Jsou moc zajímaví," utrousil roztržitě. Zapotácel se, těžkopádně k ní vykročil a složil se na hromadu kožešin, kde seděla. Otočil se k ní a zakabonil se. "Až vypadneme, určitě… vím, že jsem nebyl… silný. Nebyl jsem…"
"To nevadí." Pohladila ho po vlasech.

"Ne, to vadí, vadí." Chtěl se posadit, ale zadržela ho, konejšila ho, až zase klidně ležel. "Jak mě můžeš milovat?" zeptal se po dlouhém mlčení.
"V téhle otázce nemám na vybranou." Sklonila se k němu, sčísla si vlasy, aby mu nepadaly do obličeje, a políbila ho na tvář a na oči.
Chtěl něco říci, pak se jen tiše zasmál a Catherine se ho zeptala, co ho pobavilo.
"Myslel jsem na svobodnou vůli. Jak je to nepravděpodobný pojem. Tady. Kde se o ní nedá mluvit."
Lehla si vedle něj, už neměla sílu ho pořád povzbuzovat. Vzpomněla si, jaký byl ze začátku: dychtivý, živý a přes svá zranění na všechno zvědavý. Když se poslední dobou trochu probral - jako právě teď -, jen jízlivě odmítal nadějnou perspektivu. Catherine už unavovalo se s ním hádat a opakovat, že v životě lze negativní logikou všechno redukovat na ubohý reflex, když člověk chce. Promluvil hlasitěji - Catherine poznala, že naběhl stimulant.
"To Griaule. Všechno mu tady patří, i každá sebemenší naděje a přání. Co cítíme, co si myslíme. Když jsem na škole o Griaulovi slyšel poprvé, jak vládne, jak všemocná je jeho vůle, připadalo mi to jako naprostá konina. Ale to jsem byl ještě optimista. Optimista je nezkušený hlupák. Samozřejmě jsem si nepřipouštěl, že jsem optimista. Považoval jsem se za realistu. Romanticky jsem si namlouval, že jsem sám, že zodpovídám za své činy, a viděl jsem v tom vznešenou krásu, ušlechtilou tragiku… naprostou a osamělou nezávislost. Říkal jsem si, jak je pohodlné a nerealistické definovat svou roli v životě s pomocí bohů a démonů. Netušil jsem, jak strašné bude poznat, že nic z toho, co si myslím a dělám, nemá sebemenší důležitost, že všechno, láska, nenávist, malicherné chuti a nechuti jsou jen součástí nějakého nedohlédnutelného plánu. Nedokázal jsem si představit, jak bezcenný si člověk s tím vědomím připadá."
V tomto duchu nějakou dobu pokračoval, nakládal na ni tíživá slova, plnil ji zoufalstvím, odsouval naději. Potom, jako by v něm monolog probudil zahořklou sexualitu, se s ní začal milovat. Catherine si připadala vzdálená, uvězněná ve zdech jeho zarytých vět, ale přesto do aktu dávala zoufalé nadšení, vzrušení živené vlastní bezútěšnou chlípností. Dívala se, jak jí roztaženými prsty hněte prsa, a připadalo jí to stejně cituprosté, jako když mořská hvězdice svírá kámen, a přece právě kvůli této vyprázdněnosti a také díky voyeurskému vzrušení z pohledu na vlastní prznění její tělo reagovalo s neobvyklým zápalem. Vrstva potu mezi nimi byla jako hedvábí, jejich pohyby jí připadaly dokonalejší a povolnější než kdy dřív, každý náraz slasti ji vynášel do nepoznaných závratných výšek. Pak si ale začala připadat zničená a poražená, ne milovaná, a jak tam s ním ležela a naslouchala tlumenému blekotání smrdutých feelů zvenčí, poznala, že klesla až na dno, že konečně spolu s feely jedná podle bouřlivého animalistického rytmu.
V následujících deseti dnech začala plán uskutečňovat. Feelům, kteří ji na každodenních procházkách s Johnem hlídali, rozdávala cukroví. Procházky vždy končily u kanálu k duchařce. Také začala rozhlašovat, že zkoumání draka konečně přinese dlouho očekávané odhalení. V den útěku, ještě než vyrazili, sešla na dno kaverny do shromáždění stovek feelů dole i na lanech a zvolala jasným hlasem: "Dnes vám přinesu slovo! Griaulovo slovo! Sežeňte lovce a ty, kdo sbírají potravu, ať] na mě počkají! Brzy se vrátím a řeknu vám o věcech příštích!"
Feelové se pošťuchovali a otlapkávali, brebentili, hihňali se, poskakovali a někteří z těch, kdo viseli na provazech, se samou radostí pustili, popadali na své kolegy a založili tak hromady feelů, v nichž se po chvíli ječení a vytí začali jeden druhému sápat po knoflících. Catherine jim zamávala a s Johnem po boku zamířila k jeskyňce, v patách šestici ozbrojených feelů.
John byl strašně nervózní, po celou cestu se ohlížel po feelech a znervózňoval Catherine zbytečnými otázkami. "Jsi si jistá, že je snědí? Třeba nebudou mít hlad."
"Když jsme v kanálu, vždycky je snědí. Víš to stejně dobře jako já."
"To jo. Já jenom… nechci, aby se to někde zvrtlo." Ušel šest kroků. "Určitě jsi do koláčků dala dost?"
"Určitě." Podívala se po něm koutkem oka. Vystupovaly mu žvýkací svaly, ve tváři mu cukalo. Na čele mu vyrazil pot, byl neskutečně bledý. Vzala ho za ruku. "Jak ti je?"
"Dobře. Báječně."
"Vyjde nám to, tak neměj strach… prosím tě."
"Je mi dobře," opakoval hlasem mrtvoly, oči upřené přímo před sebe.
Feelové se zastavili hned za zatáčkou a Catherine jim s úsměvem každému dala kousek sladkého pečiva. Pak s Johnem vlezli do kanálu. Ve tmě se beze slova posadili těsně k sobě. Nakonec John zašeptal: "Jak dlouho ještě?"
"Počkáme pět minut… pro jistotu."
Roztřásl se a Catherine se ho znovu zeptala, jak se cítí.
"Trochu se klepu. Ale nic mi není."
Položila mu ruku na předloktí, škubl sebou. "Uklidni se," nabádala ho a on přikývl. Napjatý byl ale stejně.
Vteřiny se táhly jako smůla z naříznuté kůry, a ačkoli si byla jistá, že všechno půjde přesně podle plánu, sužovaly ji čím dál větší obavy. Před očima se jí kroutily maličké kudrlinky světla a sametové tmy černější než vzduch. Měla dojem, že z chodby slyší šepot. Snažila se myslet na něco jiného, ale starosti, jimiž se snažila odrazit neodbytné myšlenky, se zhmotňovaly a mizely s povrchní a formální přesností, jež ji nikterak neuklidnila, jako průsvitné závoje ve výhledu na děsivou budoucnost. Nakonec do Johna strčila a opatrně vylezli z kanálu až na chodbu. Před zatáčkou, za níž čekali feelové, se zastavila a naspicovala uši. Ani hlásku. Podívala se. U začátku odbočky leželo šest těl; i na tu dálku viděla nedojedené koláčky, které jim vypadly z rukou. Stále po špičkách šli k feelům, a když se přiblížili, napadlo Catherine, že na jejich nehybnosti je něco nepřirozeného. Poklekla k jednomu mladému muži, zachytila pach výkalů, uviděla v jeho tváři smrtelné vytržení a uvědomila si, že když odměřovala dávky brianinu do koláčků, nevzala v úvahu jejich křehkou tělesnou stavbu. Zabila je.
"Jdeme!" zavolal John. Sebral feelům dva meče, tak krátké, že v jeho rukou vypadaly jako hračky. Jeden jí podal a pomohl jí na nohy. "Pojď… můžou přijít další."
Olízl si rty a rozhlédl se na obě strany. S propadlými tvářemi a prázdnýma očima vypadal jako lebka a Catherine,

zdrcená zjištěním, že zabila, a pochopením, že přes všechno znevažování byli feelové lidé, nedokázala krátkou chvíli Johna poznat. Dívala se na ně, na ošklivé panenky v cárech krásných šatů, a znovu pocítila tu mrazivou prázdnotu, jež ji prostoupila, když zabila Keye Willena. John ji vzal za loket a postrčil ji k odbočce; ve vchodu visela volná chlopeň, a i když si Catherine zvykla vídat dračí tkáň všude, chlopně se odmítla dotknout. John ji roztáhl, postrčil ji do chodby, a za chvíli už se klikatě plazili dolů zlatým položerem.
Na několika místech se jí do průlezu sotva vešly boky, tam se museli soukat. Představovala si, že na ni doléhá celá tíha draka, že se nějaký sval mimovolně stáhne, chodba se smrští a rozdrtí je. Ve stísněném prostoru se její dech ozýval hlasitě a Johnův ještě hlasitěji, chraptivě a namáhavě. Za chvíli ho ale přestala slyšet a zjistila, že se zdržel. Zavolala na něj a on odpověděl: "Jdi dál!"
Otočila se na záda, aby na něj viděla. Lapal po dechu, tvář zkroucenou bolestí. "Co se děje?" zakřičela a zkusila se otočit úplně, ale v úzké chodbě to nešlo.
Strčil do ní. "Nic. Nezastavuj se!"
"Johne!" Natáhla k němu ruku, on se jí opřel ramenem o nohy a tlačil ji dál.
"Hergot… tak už jdi." Dál ji postrkoval a pobízel, a když jí došlo, že tady nic nezmůže, otočila se a lezla dál ještě rychleji, jeho ztrápenou tvář stále před očima.
Nevěděla, kolik minut jí trvalo doplazit se na konec chodby. Byl to čas bez času, jediná dlouhá nerozdělená chvíle plná namáhavého plazení, chytání se kluzkých stěn, obav a starostí, jež ji poháněly; ale když se konečně vyškrábala do dračího chřtánu, srdce až v krku, na chviličku na Johna zapomněla, pustila z hlavy všechno a jen se dívala. Z jejího stanoviště hrdlo stoupalo a rozšiřovalo se v tlamu, a tou velikou branou dovnitř proudilo zlaté světlo, ne tíživá minerální záře Griaulovy krve, ale čerstvý čistý jas, křišťálové paprsky v prachu a oparu mezi zkroucenými větvemi keřů - denní světlo. Catherine spatřila špičku velikého tesáku namířenou vzhůru, pozlacenou ranním sluncem, i klenbu dračí tlamy nad sebou, porostlou popínavými a parazitickými rostlinami. V ohromení upustila mečík a udělala pár kroků za světlem. Bylo tak čisté, tak průzračné, jako by na ni volalo. Vzpomněla si na Johna a otočila se zpátky k chodbě. Opíral se o meč, brunátný, zadýchaný.
"Podívej!" Pospíšila k němu a ukázala na světlo. "Panebože, podívej se na to!" Podepřela ho a vedla k tlamě.
"Povedlo se to," vydechl. "Ani jsem nedoufal."
Chytil ji za zápěstí a Catherine si zprvu myslela, že je to projev lásky, ale stisk náhle bolestivě zesílil a John se skácel.
"Johne!" Snažila se ho udržet. Z očí mu byla vidět jen bělma.
Rozplácl se na zádech a ona k němu padla na kolena, rukama mu šermovala nad hrudí a volala: "Johne! Johne!" Tělem mu proběhlo zachvění, z hrdla vyšel tichý dávivý zvuk a ona pochopila, dobře pochopila význam toho třasu, toho nezaměnitelného výdechu. Odtáhla se, zmatená, dívala se mu do tváře, byla si jistá, že to pochopila špatně, že za vteřinku otevře oči. Neotevřel. "Johne?" oslovila ho a sama užasla nad tím, jak je klidná, jak nevzrušeně to vyslovila, jako by se jen na něco ptala. Chtěla z té skořepiny prorazit ven, dát najevo své skutečné pocity, ale svaly a vůli jako by jí ovládlo nějaké chladně uvažující dvojče. Na denním světle mrkala. Píchalo ji do očí, smyčky a propletence větví ji zraňovaly svojí neuspořádanou složitostí a nepořádkem.
Nedokázala se rozhodnout, co dělat. Vypadni, přikázala si. Vypadni. Váhavě nakročila k tlamě, ale tenhle směr jí nedával smysl. Žádný směr už neměl smysl.
V křoví se něco pohnulo, ale Catherine si toho nevšímala. Její klid se hroutil a veliká tíže ji táhla zpátky k mrtvému. Pokusila se jí vzdorovat. Další pohyb. Listí šustilo, větve se ohýbaly. Spousta drobných pohybů. Protřela si oči. Slzy v nich neměla, ale něco jí bránilo ve výhledu, průsvitný potrhaný závoj. Cáry mého klidu, řekla si a rozesmála se… spíš rozškytala než rozesmála. Když se jí podařilo zaostřit na křoví, uviděla u něj deset, dvacet, ne, víc, třicet nebo čtyřicet zakrslých postaviček, bledých zdegenerovaných dětí v zářivých cárech. Znovu škytla, a tentokrát to vůbec neznělo jako smích. Vzlyk, možná nevolnost. Feelové se bokem šourali k ní. Ti parchanti tu na nás číhali. Neměli jsme sebemenší naději.
Catherine ustoupila k mrtvole a sáhla na zem po Johnově meči. Zvedla ho, namířila na ně hrot. "Nepřibližujte se ke mně. Nepřibližujte se, a já vám neublížím." Popošli blíž, šoupali nohama, ramena shrbená, na tváři strach, ale stejně se blížili.
"Nechoďte sem!" zařvala na ně. "Zabiju vás, na mou duši!" Zeširoka se rozmáchla mečem. "Přísahám!"
Feelové šli dál, jako by ji neslyšeli, a Catherine na ně mezi vzlyky ječela, ať se nepřibližují, a mávala mečem. Obstoupili ji těsně mimo dosah zbraně. "Vy mi nevěříte?" vřískala. "Vy mi nevěříte, že vás zabiju? Proč bych to neměla udělat?" Na povrch vyplul všechen žal a vztek. S řevem se na feely vrhla, jednoho bodla do břicha, jinému vykreslila krvavou čáru přes zlacený atlas na prsou. Oba zranění s bolestivým řevem padli, ostatní se k ní hnali. Třetímu otevřela lebku, rozsekla ji tak snadno, jako by krájela meloun, uviděla ze strašné rány vycáknout krev a vyhřeznout roztříštěné kosti, feel měl obličej rozseknutý skoro do poloviny, když padal, další krev mu prosákla kolem očí, a to už na ní byli všichni, táhli ji na zem, tloukli ji, bláznivě pokřikovali. Neměla proti nim šanci, ale bojovala dál, neboť věděla, že když přestane, když se vzdá, bude muset začít cítit, a do toho se jí vůbec nechtělo. Jejich duchaprázdné obličeje nad ní visely, všechny stejně popletené, jako by nedokázali pochopit její jednání, a svou klidnou reakcí ji ještě víc rozlítili. Smrt je měla vyděsit, rozpálit je vztekem jako ji. Zase s řevem, napumpovaná adrenalinem, před očima rudo, se vydrápala na kolena a zkusila setřást feely, kteří jí viseli na rukou. Chňapala zuby po prstech, tvářích, pažích. Pak ji něco udeřilo zezadu do hlavy, Catherine upadla, zatmělo se jí před očima, tma se stahovala, až neviděla nic než stínový tunel s něčíma očima na konci. Oči se rozšiřovaly, splynuly v jediné, to se proměnilo ve stín s kožnatými křídly a rozeklaným jazykem a břichem plným ohně, který s otevřenou tlamou slétl dolů, spolkl ji a odnesl domů.

7

Droga zmírnila žal… a možná nejen droga. S Johnem to šlo z kopce od chvíle, kdy se poznali, takže si ve vztahu k němu

zvykla na smutek a jeho smrt ji nezničila, ale projevila se jako bolest v hrudi a tíha v údech, jako by musela všude nosit kamínky. Aby se té bolesti a tíhy zbavila, zvýšila si dávky drogy, polykala pilulky jako cukrátka a pomalu se vzdalovala životu, už ji nezajímal. Věděla, že umře v drakovi, věděla to jasně a jistě jako všechno, co jí Griaule vyjevil - smrt jí měla být trestem za to, že se snažila vzepřít jeho vůli, že mu upírala právo ji definovat a vymezovat.
Po pokusu o útěk k ní byli feelové podezíraví a nepřátelští. V poslední době je zaměstnávala nějaká vnitřní záležitost, byli vzrušení na nejvyšší míru a přestali si jí všímat. Bez jejich minimální společnosti a bez Johna přivedly Catherine na jiné myšlenky jen světelné vzory na srdci, sledovala je celé hodiny, líhala v síni napůl v bezvědomí a přimhouřenýma očima pozorovala neustálé změny. Jak se závislost zhoršovala, jak jí ochabovaly svaly a ztrácela se před očima, ještě se zdokonalila ve výkladu vzorů, a když hleděla na velikou klenbu srdce, vydutou jako břicho zlatého zvonu, začala si uvědomovat, že Mauldry měl pravdu, že drak je bůh, vesmír sám pro sebe s vlastními zákony a fyzikálními konstantami. Bůh, kterého nenávidí. Bude se snažit vyzářit na srdce svoji nenávist a přivodit mu tak infarkt. Bylo jí ale jasné, že vůči tomu je Griaule odolný, nezranitelný lidskými zbraněmi, a že její nenávist na něj bude mít stejně mizivý účinek jako šíp vystřelený do nebe.
Jednoho dne skoro rok po Johnově smrti se náhle probudila z bezesného spánku u srdce, prudce se posadila, v páteři po délce zaražený mrazivý trn. Vytřela si spánek z očí, pokusila se setřást brianinovou letargii, protože vnímala bezprostřední nebezpečí. Podívala se na srdce a zatajila dech. Vzory stínů a zlatého světla se proměňovaly rychleji než kdy dřív a rovněž byly daleko komplikovanější; přesto jí byly stejně srozumitelné jako její vlastní písmo: po podobaném povrchu orgánu běžely pulzující víry tmy a zlaté záře. Nesly jednoduché poselství a Catherine pár vteřin odmítala přijmout, co jí říkají, a nechtěla uvěřit, že tohle je naplnění jejího osudu, že obětovala mládí pro takovou prkotinu; když si ale spojila všechny narážky, sny o spícím drakovi, opakované vidění jeho hrudi při nádechu, Mauldryho vyprávění o prvním feelovi, útěk zvířat, hmyzu i ptáků, tlumené zadunění hluboko v drakovi, po němž všechno na tisíc let utichlo… pochopila, že to je tak.
Stejně jako před tisícem let, stejně jako za další tisíc let, dračí srdce udeří.
Byla vzteky bez sebe a odmítala připustit, že prodělala tolik zkoušek, překonala tolik protivenství a přinesla tolik obětí, jen aby zachránila feely. Došlo jí, že má za úkol vystěhovat je ze síně, kde žijí, než ji naplní tekuté palivo dračího ohně, a až se síň zase uvolní, přivést je zpátky, aby mohli v Griaulovi dál hubit škůdce. Poslední dobou byli tak rozčilení, řekla si Catherine, protože je Griaule varoval, ale oni při své bázlivosti jeho varování neuposlechnou, protože ze světa venku mají daleko větší strach než z čehokoli, co je může potkat v drakovi. Budou potřebovat vedení, a jako si Griaule kdysi vyvolil Mauldryho, aby jí dělal společnost, teď vybral ji, aby vedla feely.
S námahou se zvedla, popletená jako pták zavřený mezi skleněnými stěnami, nerozhodně těkala sem a tam. Zmatek vystřídal hněv a Catherine začala bušit pěstmi do srdce, vyřvávat ze sebe nenávist k drakovi, všechnu zlost za to, jak jí zničil život. Když jí došel dech, sesula se na zem, srdce jí nepravidelně bušilo, a snažila se vymyslet, co dál. Neřeknu jim to, rozhodla se. Nechám je tam pojit, až se síň zaplaví, a tak se pomstím. Za chvíli se ale rozhodla opačně, protože smrt feelů by pro Griaula představovala jen drobnou nepříjemnost, musel by si jen opatřit nové idioty. A kromě toho už zabila dost feelů. Došlo jí, že nemá na vybranou; za téměř jedenáct let ji drakova vůle dovedla sem, kde jí minulost a svědomí nedávaly jinou možnost.
Se samými dobrými úmysly se vrátila do osady, stráž v patách, ale v síni se postavila zády ke kanálu, jenž vedl do chřtánu, a nevěděla, jak dál. Dole se mlelo několik set feelů, další viseli na provazech před obytnými kójemi a vypadali jako hrozny pestrobarevného ovoce; nepřetržitý pohyb a složitost osady Catherine ještě víc zmátly, a když se pokusila na feely zavolat a přitáhnout jejich pozornost, povedlo se jí jen chabě zaknikat. Sebrala síly, volala znovu a znovu, až se konečně všichni sešli, utichlí, vykulení, a natlačili ji na práh tunelu mezi truhlami s meči, pochodněmi a dalšími loveckými potřebami. Civěli na ni, popotahovali se za křiklavé hadry, v jejich mlčení se ozývalo pomalé chvění.
Catherine začala mluvit, ale zajíkla se, zhluboka se nadechla, vydechla a zkusila to podruhé.
"Musíme odejít," oznámila a slyšela, jak se jí třese hlas. "Musíme ven. Ne na dlouho. Jenom na chvíli… na pár hodin. Tahle síň se…" Uvědomila si, že jí nerozumějí. "Konečně vím, co mi chtěl Griaule sdělit," pokračovala hlasitěji. "Vím, proč mě k vám přivedl. Vím, proč jsem ho celá léta studovala. Griaulovo srdce začne bít a tato síň se zaplaví. Když tu zůstanete, všichni se utopíte."
Přední řady se zavlnily a feelové se po sobě podívali, ale jinak je novina nechala chladnými.
Catherine bezmocně zašermovala pěstmi. "Když mě neposlechnete, umřete! Musíte pryč! Až se srdce stáhne, zaplaví síň… copak to nechápete?" Ukázala na strop skrytý v mlze. "Podívejte! Ptáci… ptáci odtáhli. Vědí, co se stane! Vy to taky víte! To ve vzduchu necítíte nebezpečí? Cítíte!"
Couvali, někteří se otočili zády, začínali si šeptat mezi sebou.
Catherine chytila nejbližšího feela, mladou ženu v rubínovém hedvábí, a zařvala na ni: "Poslouchej mě!"
"Lhář, Cathrin lhář," řekl jeden muž a vyškubl jí dívku. "Už se nedáme olhat."
"Já nelžu! Nelžu!" Obcházela je po jednom, pokládala jim ruce na ramena, dívala se jim do očí, aby viděli, jak to myslí upřímně. "Srdce bude bít! Udeří jen jednou. Nebudete muset být venku dlouho. Jenom chviličku."
Feelové se rozcházeli, řešili vlastní věci, Catherine v zoufalství běžela za nimi, tahala je zpátky a opakovala: "Poslouchejte mě! Prosím!" Vysvětlovala, co se stane, a odměnou jí byly studené pohledy. Jeden muž ji odstrčil, vycenil zuby a zasyčel, oči prázdné a jasné, a Catherine se stáhla do kanálu, otřesená, dezorientovaná. Potřebovala pilulku. Nedovedla si srovnat myšlenky a rozhlížela se na všechny strany, čeho se chytit; nic takového ale nenašla. Pak jí zrak padl na truhly plné mečů a pochodní. Jako by jí někdo sevřel hlavu do svěráku a táhl ji k nim, uvnitř ji zamrazilo poznání, co musí udělat - nepochybné znamení Griaulova vnuknutí. Jinak to nepůjde. To jí bylo jasné. Ale děsilo ji, že musí zajít tak daleko, váhala, ohlížela se, jestli ji náhodou některý feel nesleduje. Pomaličku došla k truhlám, oči sklopené, jako by jen bezcílně bloumala. V jedné bedně byla s pochodněmi uložena křesadla; vzala křesadlo,

pochodeň a svižně vykročila do svahu. Zastavila se u nejnižší řady ubikací, to už ji pár feelů sledovalo. Když zapálila pochodeň, polekali se a rozběhli se k ní. Pozvedla pochodeň k závěsům ve dveřích kotce a feelové se zarazili, mručeli, někteří pronikavě pištěli.
"Prosím!" zavolala Catherine, kolena se jí podlamovala, v hrudi ji mrazilo. "Já to nechci udělat! Ale vy musíte pryč!"
Pár feelů se nerozhodně odšouralo k ústí kanálu a Catherine povzbuzena zvolala: "Ano! Správně! Když vyjdete ven, jenom na chviličku, nebudu to muset udělat!"
Několik feelů už vstoupilo do kanálu a srocení kolem ní začínalo řídnout. Feelové kňourali, plakali, po pěti po šesti odcházeli do kanálu, až jich v síni nezůstalo víc než třicet v nepravidelném půlkruhu kolem ní. Ráda by věřila, že bez dalšího pobízení udělají, co po nich chce, ale věděla, že jsou všichni nacpaní v kanálu a čekají, až odloží pochodeň. Mávla na feely kolem sebe a i ti začali ustupovat; jakmile jich ve vchodu zůstalo jen pár, přiložila pochodeň k závěsům.
Udivilo ji, jak rychle se oheň rozšířil, rozběhl se po hedvábné drapérii jako vlny, oděl chatrné obrysy kotců do krajek rudožlutých plamenů, vesele praskal, jako by se posmíval. Vypadalo to, že má vlastní rozum, že rozpustile vyhledává všechny složité tvary osady a osvětluje je, že plameny bezstarostně hrají na honěnou, že vysílá malé ohníčky vzhůru po sloupech a podpěrách, že tryská z koutů, že přes mezery natahuje plamenné prsty.
Podívaná ji tak uchvátila, pod vlivem drogy tolik okouzlila, že úplně zapomněla na feely, a když v levém boku ucítila ostrou pronikavou bolest, nespojila si ji s nimi, ale považovala ji za vedlejší účinek brianinu, záchvat způsobený jeho zneužíváním. Strašně zeslábla, padla na kolena, uviděla jednoho feela hned vedle sebe, muže s řídnoucím porostem světlých vlasů, v ruce krvavý meč, a pochopila, že ji bodl. Měla nesmyslné nutkání si s ním promluvit, ne mu nadávat, ale na něco se ho zeptat, protože místo aby ji děsila slabost v těle, byla hrozně zvědavá, co bude dál, a iracionálně přesvědčená, že její vrah by mohl znát odpověď, neboť jako nástroj Griaulovy vůle by mohl mít absolutní rozhled.
Něco na ni vyprskl, obvinění nebo urážku, již pohltilo praskání plamenů, a utekl dolů a kanálem pryč. Catherine zůstala sama, otočila se na záda, zadívala se do ohně, a bolest se v ní obracela, jako by k ní vůbec nepatřila. Některé kotce se hroutily, chrlily jiskry, ke stropu stoupal černý dým, na podlahu padaly čadící kusy ožehlého dřeva, celá stavba se za clonou rozpáleného vzduchu vlnila, vypadala neskutečná, absurdní soustava hořící kostry a vlajícího planoucího hedvábí, Catherine se zamotala hlava, zazdálo se jí, že padá vzhůru do té veliké ohnivé prostory, a ztratila vědomí.
Nevěděla o sobě nejvýš pár vteřin, protože když zase otevřela oči, nic se nezměnilo, jen část hadrů na podlaze vzplála. Plameny hučely, praskání dřeva ohlušovalo jako exploze, nos měla plný štiplavého smradu. Se strašlivým vypětím sil, které ji málem znovu zbavilo vědomí, se zvedla na nohy, dlaň přitisknutou k ráně v boku, a odpotácela se ke kanálu; na prahu upadla na všechny čtyři a dál lezla, napůl udušená kouřem ze síně. Z očí jí tekly slzy, plazila se po břiše, přitahovala se rukama. Než dolezla do další kaverny, nejméně pětkrát málem omdlela, a dál se střídavě belhala, plazila, často se zastavovala, protože jí došel dech a bolest už se nedala snést, nějak se jí podařilo prokličkovat mezi kalužemi hořící tekutiny a bledě červenými bradavicemi, jichž tu bylo plno. Dál do chřtánu. Tady už chtěla podlehnout tmě, už nebojovat, ale probíjela se dál, nehnal ji strach, ale nějaký sebezáchovný pud, nutkání dostat se tak daleko, jak jen to bude možné. Svět se jí rozplýval před očima a na okrajích zorného pole mizel ve tmě. I přesto ale poznala denní světlo, zvěřinec obrysů tvořených propletenými větvemi keřů, a řekla si, že už se může zastavit, že právě tohle chtěla - ještě spatřit světlo, neumřít v nepřirozené záři Griaulovy krve.
Opatrně si lehla do kapradí a opřela se o stěnu hrdla. Všimla si, že ve stejné poloze usnula oné první noci v drakovi před tolika lety. I teď už usínala, stahovala se do sebe, ale probralo ji stále silnější šustění, a za okamžik už z dračího chřtánu vylétla mračna hmyzu tak hustá a temná, že na chvíli zastínila i denní světlo z dračí tlamy. Vysoko nad ní se jako stíny pavouků na liánách spuštěných z ponebí houpaly opice na cestě ven a Catherine v křoví slyšela menší zvířectvo. Když jich viděla tolik utíkat, opřela se, spokojená s tím, co dokázala, položila hlavu na Griaulovu tkáň, úplně smířená, skoro nedočkavá skoncovat se životem, s drogami, samotou a násilím. Napadlo ji, co asi bude s feely, kde teď právě jsou, ale pak si uvědomila, že se zřejmě zařídí jako jejich vzdálený předek a zalezou do křoví, dokud nebude po všem.
Nechala spadnout víčka. Bolest v boku zeslábla ve vzdálené píchání, které ji sotva trápilo a jehož rytmus ji podpíral. Někdo na ni mluvil, opakoval její jméno. Pomyslela si, že má halucinace. Hlas ale nedal pokoj, dokud neotevřela oči. Musela se zasmát, protože před sebou uviděla klečet Amose Mauldryho, rozmazaného jako duch. Řekla si, že má i vidiny.
"Catherine, slyšíš mě?"
"Ne," prohlásila a zasmála se, až zalapala po dechu. Slabost se jí důrazně připomněla a Catherine dostala strach.
"Catherine?"
Zamrkala, aby konečně zmizel, ale on naopak nabýval pevnějších obrysů, jako by už patřila víc k jeho světu než do světa živých. "Co to má znamenat, Mauldry?" zeptala se a zakašlala. "To mě máš odvést do nebe?"
Hýbal rty a Catherine měla dojem, že ji o něčem ujišťuje, ale slova neslyšela, ať sebevíc natahovala uši. Začínal se rozplývat, průhledněl, potvrdil, že je jen přízrak. Než ale ztratila vědomí, byla by přísahala, že ji vzal za ruku.

Vešla do zlatého světla, které pohasínalo a jasnělo, a uviděla přímo před sebou tvář; za chvíli, hodně dlouhou chvíli, protože si ji v posledních letech představovala jinak, v ní poznala vlastní podobu. Ležela bez hnutí, snažila se smířit s novým stavem věcí, nechápala, proč není mrtvá, dumala nad podobou a divila se, že se nebojí: připadala si silná, soustředěná a vyrovnaná. Posadila se a zjistila, že je nahá, že sedí v malé komůrce osvětlené cévami zlatého světla, propletenými po stropě, se stěnami porostlými tmavozelenými lesklými listy popínavých rostlin. Tělo - její tělo - leželo na zádech a na jednom boku mělo košili prosáklou krví. Vedle těla byla složená čistá košile s kalhotami a na nich pár sandálů.
Podívala se na svůj bok - po ráně ani stopy. Úleva se v ní mísila se sebeopovržením. Pochopila, že se nějak dostala do

jeskyňky s duchařkou a její podstata se přenesla do přesné kopie, ale nedokázala to přijmout, protože si připadala úplně stejná jako dřív… až na to, jak se cítila silná a klidná a jak vůbec netoužila po droze. Pokoušela se popřít, co se stalo, popřít, že je rostlina, nepravděpodobný výtvor nějaké popínavky, a připadalo jí, že známý běh myšlenek ji v jejím přesvědčení utvrzuje. Mrtvola ovšem dokazovala pravý opak. Ráda by se utekla do paniky, ale příjemný pocit jí v tom bránil. Byla jí zima, naskočila jí husí kůže, nerada si tedy oblékla šaty poskládané vedle mrtvé. V náprsní kapse košile ji něco tlačilo. Otevřela ji a vytáhla kožený měšec. Rozvázala ho a do dlaně se jí vysypal poklad v broušených drahokamech: diamanty, smaragdy a rubelity. Strčila měšec do kapsy, protože nevěděla, co si s kameny počít, a dál se dívala na mrtvolu. Od mládí se hodně změnila, byla hubenější, smrt zbavila tvář lesku a dokonalosti, zůstal jen obličej přitažlivé ženy… sklíčené ženy. Říkala si, že by měla něco pociťovat, že by ji měl ten pohled děsit, ale nic s ní nedělal. Jako by se dívala na svlečenou kůži, nic zásadnějšího.
Nenapadalo ji, kam jít, ale protože v jeskyňce věčně zůstat nemohla, vstala, naposledy se podívala na mrtvolu a vypravila se úzkým kanálem ven. Když vylezla na chodbu, zaváhala, kterým směrem se má vydat, která cesta je jí otevřená. Nakonec se rozhodla Griaula nepokoušet a zamířila k osadě s tím, že feelům pomůže stavět; než ale udělala čtyři kroky, uslyšela, jak ji Mauldry volá jménem.
Stál u vchodu do jeskyňky, oblečený stejně jako onoho prvního večera - v saténovém kabátě, v ruce hůlku se zlatou hlavicí - a když k němu přistoupila, usmál se a přikývl, jako by jí schvaloval zmrtvýchvstání. "Nečekalas, že mě ještě uvidíš?" zeptal se.
"No… sama nevím." Měla z něj trochu strach. "Tos byl ty… tam v tlamě?"
Zdvořile se uklonil. "Osobně. Když se to tu uklidnilo, poslal jsem pár feelů, ať tě odnesou do jeskyně. Přesněji řečeno jsem v tomto smyslu ovlivnil Griaulovu vůli. Podívala ses do náprsní kapsy?"
"Ano."
"Našla jsi kameny. To je dobře."
Chvíli nenacházela slova.
"Jednou jsem měla dojem, že jsem tě zahlédla," řekla nakonec. "Před pár lety."
"Nepochybuji o tom. Když jsem se znovu narodil," ukázal rukou k jeskyňce, "už jsem ti k ničemu nebyl. Sama sis razila cestu a já bych tě jen zdržoval. Tak jsem se schoval mezi feely a čekal, až mě budeš zase potřebovat." Zašilhal na ni. "Něco tě trápí."
"Ničemu nerozumím. Jak si můžu připadat jako dřív, když jsem někdo jiný?"
"Opravdu? Nejde hlavně o to, jak se cítíš?" Vzal ji za ruku a nasměroval ji chodbou pryč od osady. "Zvykneš si na to, Catherine. I já jsem si zvykl, ale když jsem se probral, bylo mi jako teď tobě." Rozpřáhl ruce, aby si ho mohla lépe prohlédnout. "Vidíš nějaký rozdíl? Nejsem pořád ten samý starý trouba jako vždycky?"
"Vypadá to tak," pronesla suše. Pár kroků ušla mlčky, pak ji něco napadlo. "Feelové taky…"
"Znovuzrození je jen pro vybrané, pro vyvolené. Na feely čeká jiná odměna, jíž mi není dopřáno porozumět."
"Ty tomuhle říkáš odměna? Dál otročit Griaulovým rozmarům? A co mě teď čeká? Mám odhalit, kdy se mu pohnou střeva?"
"Teď si přece můžeš dělat, co se ti zlíbí, Catherine. Předpokládal jsem, že budeš chtít odejít, ale dělej, jak myslíš. Za ty drahokamy si zařídíš život podle svých představ."
"Já můžu odejít?"
"Samozřejmě. Svůj úkol jsi splnila, teď jsi svou vlastní paní. Ale chceš odejít?"
Catherine ze sebe nedokázala vypravit hlásku, tak jen přikývla.
"Budiž." Zase ji vzal za ruku. "Tak jdeme."
Cestou do komory za chřtánem a poté do chřtánu samotného si Catherine připadala jako na smrtelné posteli, před očima jí s příslušnými pocity proběhly všechny vzpomínky na život v drakovi - útěk, práce a studium, John, dlouhé hodiny strávené u srdce - a napadlo ji, jak se to hodí, protože se nevrací do života, ale vstupuje do jakéhosi zásvětí, do života po životě, který pro ni bude stejně neznámý a nový jako kdysi Griaule. S úžasem si uvědomila, že má z těch nových možností strach, že to, co tak dlouho chtěla, představuje hrozbu a drak je naopak zárukou bezpečí. Několikrát měla sto chutí se vrátit, ale pokaždé si vynadala do bázlivek a šla dál. Když se ale v tlamě prodírala křovím, dostala ještě větší strach. Sluneční světlo, jež ji ještě před několika měsíci tolik vábilo, ji teď bodalo do očí a zaháněl ji zpátky do zlatavého přítmí Griaulovy krve. Jak se blížili ke kraji, vešla Catherine do stínu tesáku, rozklepala se zimou, zastavila se a přitiskla si paže na prsa.
Mauldry si stoupl proti ní a šťouchl ji do ramene. "Co se stalo? Jako bys měla strach."
"Mám," potvrdila a zvedla k němu oči. "Asi bych…"
"Hloupost. Jakmile vyjdeš ven, přejde to. A měla by sis pospíšit." Očima ukázal na zapadající slunce. "Ať tě v tlamě nezastihne tma. Pochybuji, že by ti tu něco ublížilo, ale když už nepatříš do Griaulova plánu… jistota je jistota." Postrčil ji. "Tak mazej."
"Ty se mnou nepůjdeš?"
"Já?" zahihňal se Mauldry. "Co já bych si tam počal? Starého psa novým kouskům nenaučíš. Ne, s feely mi bude líp. Po tolika letech jsem sám napůl feel. Ale ty jsi mladá, máš před sebou celý život, svět se ti otevírá." Znovu ji postrčil. "Dej na mě, děvče. Nemá smysl otálet."
Udělala pár kroků, zastavila se, byla naměkko, že má starce opustit; i když se nesblížili, dělal jí otce… a s tím si vzpomněla na svého pravého otce, na něhož v posledních letech skoro nepomyslela, s nímž si byli stejně cizí, ale myšlenka na něj jí připomněla, na co se může těšit, k čemu se vrací. Pevněji vykročila do houští a zezadu na ni naposledy zavolal starý Mauldry:
"Tak se mi to líbí! Jen jdi dál, za chvíli se všechno spraví! Nemáš se čeho bát… nebo se tomu vyhneš. Sbohem,

sbohem!"
Ohlédla se, zamávala, uviděla, jak jí na rozloučenou mává hůlkou, a zasmála se jeho výstřednímu vzhledu: legrační mužík v saténových hadrech hopká ve stínu dračího tesáku. Sama už ze stínu vyšla, syté světlo ji zahřálo, rozpustilo všechen chlad, který měla zažraný v kostech a v myšlenkách.
"Sbohem!" volal Mauldry. "Sbohem! Nebuď smutná! Neopouštíš nic důležitého, a to nejlepší si odnášíš s sebou. Jdi rychle a mysli na to, co budeš všem vyprávět. Ohromíš je! Pověz jim o Griaulovi. Vykládej, jaký je, vyprávěj o všem, co jsi viděla a co ses naučila. Pověz jim, jaké jsi prožila velkolepé dobrodružství!"

8
Návrat do Viselce ji svým způsobem vykolejil víc než kdysi útěk do dračích útrob. Čekala, že se vesnice změnila, že bude stejně jiná a proměněná jako ona sama. Ale když stanula na kraji a zadívala se na šedivé opršelé chatrče kolem špinavých jezerních mělčin, na řídký kouř stoupající z komínů, na útes temenního hřebene a jeho ponurý stín, na střemchové houštiny, na hloží, na tmavohnědou udusanou hlínu mezi domy, na tři starce v proutěných křesílkách před jednou chajdou, jak kouří fajfku a bezostyšně na ni zírají… na první pohled se tu za deset let nic nezměnilo, a z toho jako by vyplývalo, že její léta věznění, smrt a vzkříšení skoro nic neznamenala. Nechtěla je nikomu vnucovat, ale zarazilo ji, že svět ta léta odříkání přežil bez viditelných šrámů, a rovněž měla iracionální strach, že sotva vejde do vesnice, mohla by se kouzlem vrátit v čase do svého starého života. Nakonec váhavě došla ke starcům a popřála jim dobré jitro.
"Brýtro," odpověděl pupkáč se skvrnitou pleší a šedivými vousy, v němž poznala Tima Weedlona. "Čím můžu sloužit, paninko? V domě mám pár pěkných šupin."
"Tamta chalupa…" ukázala na opuštěnou chatrč na stejné ulici, bez dveří a s dírou ve střeše, "kde najdu majitele?"
Druhý muž, Mardo Koren, hubený jako kudlanka, obličej samá vráska, řekl: "Jo, kdo ví. Starej Riall umřel… to už bude devět, deset roků."
"Umřel?" Podlomila se jí kolena.
"Jo," přitakal Tim Wedlon a zadíval se jí do očí, čelo zakaboněné. "Utekla mu dcera, zabila jednoho kluka, Willena, a vypařila se… aspoň tak si to všichni mysleli. Když pak zmizeli i Willenovi bratři, lidi si řekli, že je starej Riall oddělal. Nepopíral to. Vypadalo to, že je mu jedno, jestli je naživu nebo ne."
"Co se pak stalo?"
"Odsoudili ho." Naklonil se blíž a přimhouřil oči. "Catherine… seš to ty?"
Přikývla, stěží se ovládala. "Co s ním udělali?"
"To snad není pravda. Kde jsi byla?"
"Co se stalo s mým otcem?"
"Panebože, Catherine, přece víš, co se dělá s usvědčeným vrahem. Snad tě potěší, že se pravda nakonec ukázala."
"Vzali ho pod křídlo… nechali ho pod křídlem?" Zaťala pěsti, nehty zaryla do dlaně. "To s ním udělali?" Stařec sklopil oči a začal se zajímat o vypáranou nitku na nohavici.
Oči se jí zalily, odvrátila se od starců k mechem porostlému převisu temenního hřebene. "Řekl jste, že se pravda ukázala."
"Jo. Jedna holka přiznala, že to všechno viděla. Řekla, že tě Willenovi zahnali do dračí tlamy. Přišla by s tím dřív, ale pantáta Willen jí vyhrožoval, že ji zabije, když něco cekne. Budeš si ji pamatovat, byla to tvoje kamarádka, pokud si dobře vzpomínám. Brianne." Catherine se prudce otočila zpátky a nenávistně jméno zopakovala.
"Nebyly jste kamarádky?" divil se Weedlon.
"Co se s ní stalo?"
"No… nic. Vdala se za Zeva Mallisona. Pořídila si děcka. Počítám, že je doma, jestli ji chceš vidět. Víš, kde bydlí Mallisonové, ne?"
"Ano."
"Jestli se chceš dozvědět víc, zajdi tam a promluv si s Brianne."
"Asi… se tam stavím."
"A teď už nám pověz, kde jsi byla, Catherine. Deset let! Tos musela mít něco důležitýho, když ses tak dlouho neukázala."
Dala se do ní zima, celou ji proměnila v led. "Tak mě napadlo, Time… říkala jsem si, že když už jsem tady, mohla bych si trochu zašupinařit. Jako za starých časů." Slyšela, jak se jí třese hlas, a zkusila to zastřít. Nuceně se usmála. "Nepůjčil byste mi pár háků?"
"Chceš háky?" Podrbal se na hlavě, pořád nevěděl, co si o ní má myslet. "No, proč ne. Ale neřekneš nám, kde jsi byla? Měli jsme tě za mrtvou."
"Určitě, slibuju. Než odjedu… vrátím se a všechno vám povím, dobře?"
"No jo, dobře." Zvedl se z křesílka. "Ale jsi strašně krutá, Catherine."
"O nic krutější než oni," odtušila nepřítomně. "Ani zpoloviny tak krutá."
"Prosím? Jak to?"
"Co?"
Pátravě se na ni podíval a řekl: "Říkal jsem ti, že jsi krutá, když necháš starýho člověka, aby se užíral zvědavostí. Léta jsme tu neměli takovou událost. A vrátila ses s…"
"Aha. Promiňte. Měla jsem na mysli něco jiného."

Mallisonův dům patřil ve Viselci mezi větší chatrče, šest místností, z nichž většina přibyla v letech Catherinina

vyhnanství; velikost ale nebyla známkou zámožnosti či postavení, jen rozpínavější chudoby. Hned u schodů ke špatně zavěšeným dveřím byla hromada kostí, mangových slupek a dalšího odpadu. Nad kůrou melounu poletovaly octomilky, za roh se odplížil šedivý pes s vystouplými žebry, bylo cítit smaženou cibulku a vařenou zeleninu. Zevnitř se ozýval dětský křik. Chatrč jí připadala jako falešná, nenápadná fasáda, za níž se skrývá obludná skutečnost - žena, která ji zradila, zabila jejího otce - a přece v ní ta ubohost jaksi otupila hněv. Když ale stoupala po schodech, ozvala se zevnitř tupá rána, jako by spadlo něco těžkého, a hned nato ženský křik. Hlas to byl hrubý, hlubší, než jak si ho Catherine pamatovala, ale věděla, že to musí být Brianne, a s tím se jí vrátila pomstychtivost. Zaklepala na dveře jedním šupinářským hákem od Tima Weedlona, za okamžik se rozlétly a proti ní stanula snědá ženská v šedivých potrhaných sukních skoro stejného odstínu jako opršelá prkna - jako by tady ta barva vzlínala ze země - a s prošedivělými tmavohnědými vlasy. Nasupeně si Catherine změřila od hlavy k patě a zavrčela: "Co chcete?"
Byla to Brianne, ale Brianne zborcená, rozměklá, zdeformovaná jako vosková figurka v horku. Pas jí zmizel, v obličeji ztloustla, tváře visely. Catherine v šoku zapomněla na hněv a šok byl patrný i na hospodyni. "Ne," řekla Brianne nezúčastněně, jako by odmítala bezvýznamné nařčení. Pak to vykřikla: "Ne!" Zabouchla dveře a Catherine na ně tloukla a volala: "Hergot! Brianne!"
Dítě zavřískalo, ale Brianne se neozvala.
Catherine na dveře zaútočila hákem; hrot se zakousl hluboko do dřeva, a když ho zkusila vytáhnout, jedno prkno se uvolnilo. Zapáčila, hřebíky zmučeně zavrzaly, vylomila ho. Dírou uviděla Brianne přikrčenou u protější stěny zanedbané sednice, ruce kolem chlapečka v krátkých kalhotách. Catherine hákem vypáčila další prkno, sáhla dovnitř a odstrčila závoru. Brianne skočila před dítě, a když Catherine vešla, chytila koště.
"Vypadni!" křikla, koště napřažené jako píku.
Uprostřed šedivé bídy chatrče si Catherine ve svém hněvu připadala veliká, zářivá, jako slunce v jeskyni, a ačkoli věnovala veškerou pozornost Brianně, koutky očí vnímala i drobné detaily: kamna s přiklopeným kouřícím hrncem na plotně, převrácenou dřevěnou židli s dírou v sedáku, pavučiny v koutech a krysí bobky podél stěn, chatrný stůl plný popraskaného nádobí a silnou vrstvu prachu pod ním. Nic z toho v ní nevzbudilo lítost ani neztlumilo vztek; důkazy bídy patřily k Brianně a staly se dalšími předměty nenávisti. Přistoupila blíž a Brianne nastavila koště. "Jdi pryč," hlesla. "Prosím tě… nech nás být." Catherine máchla hákem, zachytila motouz, který držel slámu pohromadě, a vyškubla koště Brianně z ruky. Ta se stáhla do kouta ke kamnům, dítě vlekla s sebou. Zvedla ruku na obranu před dalším úderem a řekla: "Neubližuj nám."
"Proč ne? Protože máš děti, protože žiješ v neštěstí?" Plivla na ni. "Zabilas mi otce!"
"Měla jsem strach. Keyův táta…"
"To je mi jedno," prohlásila chladně Catherine. "Tvoje důvody mě nezajímají. Nezajímá mě, čím ses omlouvala, když jsi mě zradila."
"Přesně! Nikdy tě nic nezajímalo!" Brianne se uhodila do prsou. "Zničila jsi mi srdce! Glynn ti byl ukradený, chtěla jsi ho jenom proto, že ti nepatřil!"
Catherine trvalo pár vteřin vydolovat to jméno z paměti, spojit si je s Brianninym dávným milencem a uvědomit si, že na začátku událostí starých deset let byla její bezcitnost a sebestřednost. I když se v ní ale hnulo svědomí, vztek ji nepřešel. Nemohla stavět vlastní poklesky na roveň Brianninym zločinům. Přesto neměla jasno, co dál, problémy jí dělal sám pojem spravedlnost a napadlo ji, jestli nemá prostě odejít, zahodit hák a nechat mstu na tom či onom vůdčím principu, který ve Viselci řídí osud. Pak Brianne šoupla nohama, odchrchlala si a v Catherine zase vzkypěl hněv.
"To mi nepředhazuj," sykla výhrůžně. "To, cos mi provedla, je neskonale horší. Ani nevíš, co jsi způsobila!" Zvedla hák a Brianne se skrčila v koutku. Dítě natočilo hlavu, upřelo na Catherine uslzené oči a ona zadržela ruku.
"Pošli děcko pryč," řekla Brianně.
Brianne se sehnula k chlapci. "Běž za tátou."
"Ne, počkat," zarazila je Catherine. Dítě by mohlo přivést Zeva Mallisona.
"To nás musíš zabít oba?" chraptěla Brianne. Když to dítě uslyšelo, zase se dalo do pláče.
"Přestaň," okřikla je Catherine, a když nepřestalo, zařvala ještě jednou.
Brianne nechala dítě plakat do sukní. "Na co čekáš?" Hrůza jí křivila tvář. "Tak dělej!" Rozvzlykala se, sklonila hlavu a čekala na ránu. Catherine k ní přistoupila, za vlasy jí zvrátila hlavu, odhalila hrdlo a přiložila hrot háku k velké tepně. Brianne koulela očima, aby na hák viděla, dýchala přerývaně a sípavě, dítě sevřené mezi dvěma ženami se kroutilo a kvičelo. Catherine se třásla ruka a ten drobný pohyb protrhl kůži. Objevila se kapka krve. Brianne ztuhla, víčka jí spadla, ústa se sama otevřela - Catherine to připomínalo výraz extatického očekávání. Hleděla Brianne do tváře a připadalo jí, že se její pocity pročišťují, vytahují do jemného drátku, téměř esteticky vnímala ticho kolem sebe, ztuhlé napětí Brianniných svalů, lehký pulz v tepně, jenž přenášel svůj křehký rytmus po háku, a Catherine stále netlačila na hrot, aby Brianně prodloužila trápení.
Pak jí ale hák v rukou ztěžkl a najednou pochopila, že okamžik pominul, že touha po pomstě ztratila naléhavost vášně. Představila si, jak Brianne podřezává, a jak ji naopak vleče živou ven před vesnický soud, nutí ji k přiznat všechny lži, jak ji nechává odsoudit a svázat pod Griaulovým křídlem pro všechnu zvěř, která tam hledá potravu. Třebaže ji do jisté míry uspokojovalo představovat si Brianne mrtvou nebo na prahu smrti, pochopila, že vrcholem pomsty je očekávání a že dokonání činu by jí jen ublížilo. Otrávilo ji, že všechna ta léta a všechny smrti nebudou mít jasný závěr, a napadlo ji, že se musela změnit víc, než myslela, když se dovede pomsty vzdát tak snadno; to ji přivedlo k dalším úvahám o povaze té změny a k otázce, zda je opravdu sama sebou nebo jen vlastní podobou. Pak si ale uvědomila, že změna vyšla z jejího rozhodnutí, zatímco msta patří k starému životu a její nový život tajemné podstaty si musí najít jiné zájmy, které ho postrčí dál od starých smutků a ubohých žádostí. Zasáhlo ji to jako zjevení, dlouze vydechla a s tím výdechem ze sebe dostala všechny smutné vibrace z minulosti, všechny zbytky nenávisti a lásek, a konečně mohla uvěřit, že není dračí

zajatkyní. Připadala si celou bytostí nová, plná nových pohnutek, živá jako slzy, silná jako pšenice, až příliš silná a živá na tohle bezbarvé prostředí. Sotva si teď vybavovala, proč sem vlastně přišla.
Podívala se na Brianne a na jejího syna jen se stínem nenávisti, neviděla v nich objekt lítosti nebo hněvu, ale neznámé nedůležité životy uvězněné v pasti vlastní sebelásky, beze slova se otočila a odešla, hák zasekla hluboko do stěny na znamení nelítostného smíření, jako by zabouchla dveře k hněvu a otevřela jiné do nezmapovaných končin, a pokračovala ven z vesnice, aniž ukojila Weedlonovu touhu po novinkách, šla podél Griaulova hřbetu, prodírala se křovím a brodila se přes potoky a nějakou dobu si ani nevšimla, že vyšla na další kopec a draka nechala za sebou.
Za tři týdny došla do Cabrecavely, městečka na druhém konci údolí Carbonales, tady si za drahokamy od Mauldryho koupila domek, usadila se a začala psát o Griaulovi, nikoli paměti, ale vědeckou práci s jistými metafyzickými spekulacemi v doslovu, protože nechtěla zveřejňovat svá dobrodružství, jež jí v porovnání s hlavním tématem drakovy fyziologie a ekologie připadala banální. Když kniha Milénium srdce vyšla, užila si Catherine chvíli slávy, ale většinu příležitostí cestovat, přednášet a předvádět se odmítla; stačilo jí předávat vědomosti v místní škole a při rozhovorech s těmi vědci z Port Chantay, kteří se za ní vypravili osobně. Někteří z nich byli kolegové Johna Colmacose, Catherine se ale o svém vztahu k němu nikdy nezmínila s tím, že její vzpomínky na něj není třeba upravovat. V tom k sobě ale možná nebyla zcela upřímná a s touto kapitolou své minulosti se ještě úplně nevyrovnala, protože se jednou na jaře pět let po návratu na svět za jednoho z vědců provdala; jmenoval se Brian Ocoi a svým klidem a skromným sebevědomím Johna hodně připomínal. Od té doby se o ní mnoho neví, jen že se jí narodili dva synové a psaní omezila na nikdy nevydaný deník. Ale říká se o ní - jako o všech, kdož podobně osvědčují víru ve stínu jiných draků dosud ukrytých pod kopci nenápadné hlíny a jsou přesvědčeni, že jejich pouto svou stálostí nikoli svazuje, leč rozšiřuje meze našeho vězeňského světa -, že pokud neumřela, žije tam šťastně dodnes. Jenže ona nakonec umřela. A předtím se trápila.

přeložil Robert Tschorn

TERRY BISSON
MEDVĚDI OBJEVUJÍ OHEŇ
TERRY BISSON se narodil v únoru roku 1942 v Owensboro ve státu Kentucky. V roce 1964 získal bakalářský titul na univerzitě v Louisville, poté se v New Yorku živil psaním komiksových scénářů, redakční prací v nedlouho vycházejícím magazínu Web of Horror a trochou té "nádeničiny" pro plátky bulvárního charakteru. Čtyři roky strávil v hippiecké komuně Red Rockers v horách státu Colorado, kde pracoval jako automechanik, v roce 1976 se vrátil do New Yorku, kde se jako redaktor a textař uchytil v nakladatelstvích Berkley a Avon až do roku 1985. Dalších pět let řídil "revoluční objednávkovou knižní službu" Jacobin Books a v devadesátých letech působil krátce jako konzultant v HarperCollins. Dnes žije v sanfranciském zálivu.
Jeho prvním románem byla fantasy Tvůrce neskutečna (Wyrldmaker 1981), následovaná romány Mluvicí muž (Talking Man 1986) a Oheň na hoře (Fire on the Mountain 1988), v nichž ducha Ameriky obohatil prostřednictvím magických a fiktivních témat. Povídka Medvědi objevují oheň (Bears Discover Fire 1990, č. Ikarie 6/92, To nejlepší ze science fiction l/Kredit 1994, Medvědi objevují oheň/Talpress 1998 a Mistrovské kusy/Laser-books 2003) vyhrála v roce 1991 ceny Hugo, Nebula, Locus a Pamětní cenu Theodora Sturgeona, později se stala titulní prací sbírky Medvědi objevují oheň (Bears Discover Fire 1993, č. Talpress 1998). V pozdějších románech Cesta k rudé planetě (Voyage to the Red Planet 1990), Piráti vesmíru (Pirates of the Universe 1996) a Umělecký sběratel (The Pickup Artist 2001) kombinuje science fiction a satiru. Bisson byl rovněž vybrán, aby po Walteru M. Millerovi Jr. dokončil román Svatý Leibowitz a Vládkyně divokých koní (Saint Leibowitz and the Wild Horse Woman 1997, č. Laser-books 2005). Povídka emka (macs 1999, č. Ikarie 9/2002) mu vynesla ceny Hugo, Nebula a Locus, poté se objevila ve sbírce V horním pokoji a další pravděpodobné příběhy (In the Upper Room and Other Likely Stories 2000). Mezi jeho poslední práce patří samostatně vydaná novela Milý Abbey (Dear Abbey 2003, č. Ikarie 4/2007) a sbírka Pozdravy (Greetings 2005).
Terry Bisson píše často o Americe a o jejím duchu, jen zřídka se mu to daří tak skvěle jako v tomto dojemném a mnohdy i zábavném příběhu.
Píchli jsme v neděli večer na dálnici I-65, severně od Bowling Green. Já, můj bratr kazatel a jeho syn jsme byli navštívit maminku v Domově a teď jsme se vraceli domů. Auto patřilo mně a prasklá pneumatika vyvolala pár významných povzdechů, protože jako nemožně staromódní člověk (aspoň to o mně oni tvrdí) si pneumatiky spravuju sám, i když mi můj bratr pořád radí, abych si pořídil radiálky a přestal skupovat ty staré.
Ale když víte, jak pneumatiky nasazovat a spravovat, dostanete je skoro zadarmo.
Protože šlo o levou zadní pneumatiku, zaparkoval jsem nalevo, na trávě zalesněného pruhu mezi dvěma dálnicemi. Pneumatika byla vyřízená, to jsem poznal už podle toho, jak trhaně můj cadillac zastavil. "Asi se ani nemusím ptát, jestli máš v kufru lepidlo na píchlé duše?" položil Wallace řečnickou otázku.
"Tady mi, synku, podrž baterku," obrátil jsem se na Wallace mladšího. Je už dost starý, aby mi chtěl pomoct, a ještě ne dost starý, aby věděl všechno líp než já. Kdybych se býval oženil a měl děti, takové bych si určitě přál.
Staré cadillaky mají velké kufry, které se postupně plní nejrůznějším haraburdím až po okraj. Ten můj je ročník ,56. Wallace měl na sobě sváteční košili, takže se mi nehnal na pomoc, když jsem při hledání heveru začal hrnout na stranu časopisy, rybářské náčiní, dřevěnou krabici na nářadí, nějaké staré šaty, vrátek v sisálovém pytli a postřik na mšice. Rezerva vypadala trochu splaskle.
Baterka zhasla. "Zatřepej s ní, synku," poradil jsem mu.
Baterka se zase rozsvítila. Pořádný hever byl už dávno pryč, já s sebou ale vozím ještě jeden - malý, čtvrttunový a hydraulický. Našel jsem ho pod matčinými časopisy Jižanské bydlení, ročníky 1978-1986. Už dlouho jsem je chtěl vyhodit na skládku. Kdyby se mnou nejel bratr, nechal bych Wallace mladšího umístit hever pod nápravu, ale radši

jsem si klekl a udělal to sám. Vůbec neškodí, když se kluk naučí měnit pneumatiky. I když je nebude spravovat a nasazovat, pár si jich v životě vymění. Baterka vypověděla službu, ještě než jsem stačil kolo zvednout. Překvapilo mě, jak rychle se setmělo. Konec října se blížil a už bylo chladno. "Zatřepej s ní znovu, Wallaci," řekl jsem mu.
Světlo znovu naskočilo, ale už jen slabé, skomírající.
"Radiálky prostě nepíchneš," poučoval mě bratr hlasem, kterým mluvil k větším shromážděním, v tomto případě ke mně a Wallaceovi mladšímu. "A i kdyby se ti to náhodou povedlo, prostě na ně prskneš trochu toho lepidla a jedeš dál. Tři dolary devadesát pět centů za plechovku."
"Strýček Bobby dokáže vyměnit penumatiku sám," hájil mě Wallace mladší, asi z jisté věrnosti mé osobě.
"Pneumatiku," opravil jsem ho zpod auta. Kdyby to bylo jen na Wallaceovi, ten kluk by mluvil jako "barbar z hor", jak říkávala maminka. Ale jezdil by na radiálkách.
"Zkus tou baterkou znovu zatřepat," požádal jsem ho. Baterie byla skoro vybitá. Odšrouboval jsem poklici a zatáhl za kolo. Pneumatika praskla na bočnici. "Tak tuhle už spravovat nebudu," okomentoval jsem její stav. Ne že by mi to zvlášť vadilo. Doma u kůlny mi jich stojí hromada stejně velká jako já.
Světlo znovu zhaslo, ale když jsem pasoval rezervu na šrouby, rozzářilo se silněji než kdykoli předtím. "To už je lepší," pochvaloval jsem si. Světlo bylo silné, tmavě oranžové a mihotavé. Ale když jsem sáhl pro matky ke šroubům, překvapilo mě, že chlapcova baterka definitivně zhasla. Světlo přicházelo ode dvou medvědů, kteří stáli na kraji lesa a drželi pochodně. Byli to pěkní cvalíci, každý tak kolem sto třiceti kil, a vzpřímení na zadních tlapách mohli měřit metr padesát. Wallace mladší i jeho otec je viděli a stáli teď naprosto nehnutě. Medvědy je lepší nedráždit.
Vylovil jsem matky z poklice a našrouboval je. Obvykle je radši trochu namáznu olejem, tentokrát jsem to ale nechal být. Sáhl jsem pod auto, spustil hever a vytáhl ho. S úlevou jsem zjistil, že v rezervě je dost vzduchu, abychom na ní mohli jet. Hever, francouzák a píchlou pneumatiku jsem uložil do kufru. Místo abych poklici přišrouboval, kam patří, strčil jsem ji za nimi. Za celou tu dobu se medvědi ani nepohnuli. Jenom drželi pochodně - jestli byli zvědaví nebo nám chtěli pomoct, to se nedalo říct. Vypadalo to, že ve stromoví za nimi by jich mohlo být daleko víc.
Dveře jsme otevřeli všichni naráz, zapadli do auta a odjeli. Wallace promluvil první. "Vypadá to, že medvědi objevili oheň."

Když jsme maminku před takřka čtyřmi lety (sedmačtyřiceti měsíci) odvezli do Domova, svěřila se Wallaceovi a mně, že se už chystá umřít. "Nemějte o mě chlapci starost," zašeptala a přitáhla nás k sobě, aby ji sestra neslyšela. "Najela jsem milion mil a teď už můžu přejet na druhý břeh. Moc dlouho si tu už nepobudu." Třicet devět let jezdila školním autobusem. Později, když Wallace odešel, mi pověděla o svém snu. V kroužku kolem ní seděla skupina doktorů a diskutovala o jejím zdravotním stavu. Jeden řekl: "Udělali jsme všechno, co je v lidských silách, chlapci, nechme ji odejít." Všichni pak zvedli ruce a usmáli se. Když pak na podzim neumřela, trochu ji to zklamalo, i když na jaře už na to zapomněla, jak to u starých lidí bývá.
Kromě toho, že beru Wallace staršího i mladšího na návštěvu v neděli večer, sám jezdím ještě v úterý a ve čtvrtek. Obvykle ji najdu před televizí, i když se na ni nedívá. Sestry ji ani nevypínají. Říkají, že staří lidé mají rádi zrnění. Prý je to uklidňuje.
"Tuhle jsem slyšela, že medvědi objevili oheň," řekla mi v pondělí.
"To je pravda," ujistil jsem ji a dál jí rozčesával dlouhé bílé vlasy hřebenem ze želvoviny, který jí koupil Wallace na Floridě. V pondělí se objevila zpráva v louisvillském Kurýru a v úterý reportáž ve večerních zprávách buď na NBC nebo CBS. Lidé vídali medvědy na celém území státu a ve Virginii taky. Ukončili zimní spánek a zjevně hodlali strávit zimu v zalesněných pásech mezi dálnicemi. Ve virginských horách byli medvědi odjakživa, ale do západní Kentucky nezabloudili už celých sto let. Posledního zastřelili, když byla matka ještě děvčátko. Kurýr přišel s teorií, že sešli po I-65 z lesů Michiganu a Kanady, ale jeden muž z Allenského okresu tvrdil v rozhovoru na celonárodním televizním kanálu, že v horách vždycky pár medvědů zůstalo a že ti se teď přidali k ostatním, když objevili oheň.
"Už se neukládají k zimnímu spánku," pokračoval jsem. "Rozdělají si oheň a udržují ho celou zimu."
"To mě podrž," prohlásila matka. "Na co ještě nepřijdou!" Sestra jí přišla sebrat tabák, čímž mi jako obvykle naznačila, že si má maminka jít lehnout.

Každý říjen zůstává Wallace mladší u mě, zatímco jeho rodiče jedou do tábora. Vím, že to zní hrozně zpátečnicky, ale tak to prostě je. Můj bratr je sice kazatel (Reformovaná církev spravedlivého života), ale na živobytí si ze dvou třetin vydělává prodejem nemovitostí. Spolu s Elizabeth jezdí do Křesťanského centra úspěchu v Jižní Karolíně, kde se lidé z celé země učí, jak těm druhým prodat různé věci. Vím, jak to chodí - ne že by se mi to kdy obtěžovali říct, ale v noci jsem v televizi viděl inzerovat kampaň "Výměnou nemovitostí k úspěchu".
Wallace mladší vystoupil ze školního autobusu ve středu, tedy v den, kdy jeho rodiče odjeli. Dokud bydlí u mě, rozhodně si nemusí balit moc věcí. Má tu vlastní pokoj. Jako prvorozenému mi připadl náš starý domek poblíž Smith Grove. Je už trochu sešlý, ale mně ani Wallaceovi mladšímu to nevadí. V Bowling Green má rovněž svůj pokoj, ale vzhledem k tomu, že se Wallace s Elizabeth každé tři měsíce stěhují (jedna z podmínek kampaně), nechává si svou malorážku ráže dvacet dva a komiksy, které hrají v jeho věku velkou roli, ve svém pokoji u mě. Je to stejný pokoj, ve kterém jsme bydleli já a jeho otec.
Wallaceovi mladšímu je dvanáct. Když jsem se vrátil z práce, našel jsem ho sedět na zadní verandě, ze které je hezký výhled na mezistátní dálnici. Já se živím pojišťováním úrody.
Když jsem se převlékl, ukázal jsem mu, jak se dá rozbít patka pláště u pneumatiky - buď ji rozmlátíte kladivem nebo přes ni přejedete autem. Opravovat pneumatiky ručně dnes umí už jen málokdo, tak jako vyrábět sirup z čiroku. Kluk ovšem chápal rychle. "Zítra ti ukážu, jak nasadit pneumatiku s pomocí kladiva a montpáky."

"Hrozně rád bych viděl ty medvědy," svěřil se mi. Díval se přes pole na I-65, kde nám pruhy silnice na sever odřízly roh pole. Když je člověk v noci vzhůru, hluk aut mu někdy připomíná vodopád.
"Ve dne jejich oheň neuvidíme," odtušil jsem, "ale počkej si do večera." Téhož večera dávali na CBS nebo NBC (pořád si je pletu) speciální dokumentární pořad o medvědech, kteří se těšili málem celonárodnímu zájmu. Zahlédli je v Kentucky, Západní Virginii, Missouri, na jihu Illinois a samozřejmě ve Virginii. Ve Virginii byli medvědi odjakživa. Pár lidí nadhodilo, že by je mohli začít lovit. Jeden vědec tvrdil, že mají namířeno do států, kde ještě zbyl nějaký sníh, ale ne zas mnoho, a kde je v dálničních pruzích dost dřeva na podpal. Zašel tam s videokamerou, ale pořídil jen pár rozmazaných záběrů postav usazených kolem ohně. Další vědec prohlásil, že medvědy přitahují bobule nového keříku, který roste pouze v zalesněných pruzích mezistátních dálnic. Tvrdil, že ta bobule je první nový rostlinný druh v moderní historii, který vznikl zkřížením semen kolem dálnice. Pak si na kameru do jedné kousl, ušklíbl se a pojmenoval ji "novobobule". Klimatický ekolog uvedl, že teplé zimy (v Nashvillu nenapadl minulou zimu žádný sníh a v Louisvillu se přehnala jen jedna metelice) ovlivnily cyklus medvědího zimního spánku, a proto si teď huňáči pamatují zkušenosti z minulých let. "Medvědi možná oheň objevili před několika staletími, ale zase u nich upadl v zapomnění." Podle další teorie objevili (nebo znovuobjevili) oheň, když před několika lety hořel Yellowstonský národní park.
V televizi ukazovali víc chlápků, kteří mluvili o medvědech, než medvědů samotných, a tak nás to s Wallacem mladším přestalo zajímat. Když jsme umyli nádobí, vzal jsem kluka za dům k plotu. Přes dálnici jsme skrz stromy viděli, jak medvědům plápolá oheň. Wallace mladší si chtěl zajít pro svou dvaadvacítku a jednoho si zastřelit, ale já mu vysvětlil, proč by to nebylo dobré. "Krom toho," dodal jsem, "by malorážka medvědovi neublížila, jen by ho rozzuřila."
"A navíc," uzavřel jsem, "je lovení v dálničních pruzích přísně zakázáno."

Jakmile pneumatiku dostanete do ráfku, stačí ji na její místo jenom nadrncat. Dělá se to tak, že si ji postavíte svisle a sednete si na ni. Vzduch jde dovnitř a vy ji nadhazujete mezi nohama, dokud patka pláště nedosedne do ráfku a neozve se uspokojivé plesknutí. Ve čtvrtek jsem Wallaceovi mladšímu místo školy ukázal jak na to, a nedal jsem mu pokoj, dokud to nezvládl. Pak jsme přelezli plot a vydali se po poli k medvědímu teritoriu.
Podle pořadu Dobré ráno, Ameriko udržují medvědi v severní Virginii oheň po celý den. Tady v západní Kentucky bylo na pozdní říjen ještě pořád dost teplo, a tak medvědi zůstávali kolem ohně jen v noci. Kam šli a co dělali ve dne, o tom nemám nejmenší tušení. Možná pozorovali z novobobulových keříků, jak já s Wallacem mladším šplháme přes vládní plot a běžíme přes dálnici. Já měl s sebou sekeru a Wallace mladší dvaadvacítku - ne že by si chtěl zabít medvěda, to jen proto, že kluci rádi nosí nějakou zbraň. V pruhu se pod javory, platany a duby rozlézala změť popínavých rostlin a křovinatého podrostu. Ačkoli to bylo od domu jen nějakých sto metrů, nikdy jsem tam nebyl já ani nikdo z mých známých. Vypadalo to jako uměle vytvořená krajina. Uprostřed jsme našli stezku a vydali se po ní přes pomalý, krátký potok, který vytékal z jedné mříže a vléval se do druhé. Stopy v šedém blátě byly to první, co jsme z medvědů viděli. Ve vzduchu se vznášel zápach zatuchliny, který ovšem nebyl zas tak nepříjemný. Na mýtince pod dutým bukem jsme našli ohniště plné popela. Kolem ohně ležely ve víceméně pravidelném kruhu klády a zápach už byl silnější. Prohrábl jsem oheň a našel dost uhlíků, aby se z nich dal rozfoukat nový oheň, a tak jsem je zase zahrábl na jejich místo.
Nasekal jsem něco dříví na podpal a naskládal ho na hromádku, abych ukázal dobrou sousedskou vůli.
Možná že nás medvědi sledovali z keřů už tehdy - to už se nikdy nedovíme. Ochutnal jsem novobobuli a zase jsem ji vyplivl. Byla příšerně sladká a trpká zároveň, přesně to, co byste si představovali, že medvědovi půjde k duhu.

Toho večera jsem se po večeři zeptal Wallace, jestli se mnou nechce na návštěvu k babičce. Nepřekvapilo mě, když mi na to kývl. Děti mají daleko více ohledů, než by se dospělým zdálo. Našli jsme ji na betonové verandě Domova, jak sleduje provoz na I-65. Sestra nám řekla, že maminka byla celý den neposedná. To mě taky nepřekvapilo. Jakmile se na podzim začne barvit listí, je najednou neklidná, lépe řečeno - zase začne "doufat". Zavedl jsem ji do společenské místnosti a učesal jí dlouhé bílé vlasy. "V televizi už nedávaj nic jinýho než ty medvědy," stěžovala si sestra a přepínala z jednoho kanálu na druhý. Když odešla, Wallace mladší se zmocnil dálkového ovládání a tak jsme zhlédli mimořádnou reportáž CBS nebo NBC o několika myslivcích ve Virginii, kterým někdo podpálil jejich domky. Následoval rozhovor s lovcem a jeho manželkou, kterým v údolí Shenandoah shořel dům v hodnotě 117 500 dolarů. Manželka byla pevně přesvědčena o vině medvědů. Manžel medvědy z ničeho nevinil, ale žaloval stát o náhradu, protože měl platný lovecký lístek. Státní zmocněnec pro lov se nechal v televizi slyšet, že vlastnictví loveckého lístku nezbavuje lovené práva na účinnou sebeobranu. Pomyslel jsem si, že na státního zmocněnce je to docela liberální pohled na věc. Měl samozřejmě nezcizitelný zájem na tom, aby nemusel platit. Nevím, já sám myslivec nejsem.
"A v neděli se už ani nemusíš obtěžovat," řekla matka Wallaceovi mladšímu a mrkla na něj. "Já najela milion mil a jednou rukou už klepu na bránu." Já jsem už na její řeči zvyklý, zvlášť na podzim mě nepřekvapují, ale bál jsem se, že to kluka trochu rozhodí. Opravdu na odchodu vypadal ustaraně, a tak jsem se ho zeptal, co ho trápí.
"Jak mohla najet milión majlí?" zeptal se mě. Řekla mu, že to bylo čtyřicet osm mil každý den, po celých devětatřicet let, a on si na kalkulačce spočítal, že to dělá 336 960 mil.
"MU, žádných majlí," já na to. "A je to čtyřicet osm ráno a čtyřicet osm odpoledne. A vyjížďky s fotbalovým mužstvem. A staří lidé taky trochu přehánějí." Maminka byla první řidičkou školního autobusu v našem státě. Jezdila každý den a k tomu vychovala rodinu. Tatínek jenom farmařil.

Z dálnice obvykle odbočím u Smith Grove, ale toho večera jsem jel celou cestu na sever až ke Koňské jeskyni a zpátky, abychom si s Wallacem mladším prohlédli medvědí ohně. Nebylo jich tolik, kolik by si člověk představoval z televize - jedno ohniště každých šest sedm mil, schované ve shluku stromů nebo za skalním výběžkem. Nejspíš hledají jak dřevo, tak vodu. Wallace mladší si je chtěl prohlédnout, ale na mezistátních dálnicích se stavět nesmí a já se bál, že by nás

policie rychle vyhmátla.
V poštovní schránce jsem měl od Wallace pohled. On i Elizabeth si vedou dobře a mají se přímo báječně. Pro Wallace mladšího ani slovo, ale klukovi to zřejmě nevadilo. Jako většina jeho vrstevníků jezdí s rodiči jen nerad.

V sobotu odpoledne mi z Domova zavolali do kanceláře a nechali vzkaz, že matka odešla. Byl jsem právě na cestě. Pracuji o sobotách - je to jediný den, kdy zastihnete hodně farmářů na částečný úvazek doma. Když jsem si zavolal do kanceláře a dostal tu zprávu, srdce mi doslova vynechalo - ale jen jeden tep. Už jsem se na to připravoval dlouho. "Je to pro ni vykoupení," řekl jsem sestře, když jsem se dovolal do Domova.
"Vy mi nerozumíte," opáčila sestra. "Ona neodešla ve smyslu umřela. Ona nám utekla. Vaše matka je pryč." Maminka prošla dveřmi na konci chodby, když se nikdo nedíval, zaklínila je hřebenem a nádavkem si s sebou vzala ústavní deku.
"A co její tabák?" zeptal jsem se. Taky pryč. Takže jsme věděli najisto, že si chce venku pobýt. Byl jsem zrovna ve Franklinu a do Domova jsem se po I-65 dostal až za hodinu a pár minut. Sestra mi sdělila, že matka se poslední dobou chovala čím dál víc zmateně. Mohl jsem se vsadit, že mi tohle řeknou. Prohledali jsme areál Domova, který se rozkládá na pouhém půl akru mezi dálnicí a polem se sojovými boby a na kterém nerostou ani žádné stromy. Pak mě přiměli, abych zatelefonoval šerifovi do kanceláře. Za pobyt v Domově jí budu muset platit, dokud nebude oficiálně vedena jako pohřešovaná, tedy do pondělí.
Když jsem se dostal domů, byla už tma a Wallace mladší dělal večeři.
Nic moc složitého - stačilo mu otevřít pár vybraných konzerv převázaných gumičkou. Řekl jsem mu, že babička odešla, a on mi na to přikývl a odtušil: "Vždyť říkala, že tam už dlouho nezůstane." Zavolal jsem na Floridu a nechal vzkaz. Víc se už dělat nedalo. Sedl jsem si k televizi, ale nic v ní nedávali. Pak jsem se otočil k zadním dveřím a zahlédl plamínky ohně mezi stromy za dálnicí. Najednou jsem měl pocit, že bych přece jenom mohl vědět, kde ji hledat.

Citelně se ochladilo, a tak jsem si vzal bundu. Řekl jsem klukovi, ať čeká u telefonu, kdyby nám náhodou zatelefonoval šerif, ale když jsem se uprostřed pole ohlédl, už spěchal za mnou. Bez bundy. Zpomalil jsem, aby mě mohl dohonit. Malorážku s sebou měl, ale já ho přesvědčil, aby ji nechal opřenou u plotu. Ve tmě a v mém věku mi dělalo daleko větší potíže přelézt plot než za světla. Však už mi je jednašedesát. Po dálnici spěchaly nákladďáky na sever a osobní auta zase na jih.
V příkopu jsem si urousal záložky kalhot o dlouhou trávu, kterou už teď tížila rosa. Vlastně to nebyla tráva, ale lipnice. Prvních pár metrů mezi stromy jsme šli v naprosté tmě a kluk se mě chytil za ruku. Pak už bylo trochu vidět. Nejdřív jsem si myslel, že to svítí měsíc, ale ne, to kužely světla z nákladďáků, osvětlující koruny stromů skoro jako měsíc, nás nakonec navedly na cestu houštinami a její důvěrně známý medvědí pach.
K medvědům jsem se v noci přibližoval jen nerad. Kdybychom zůstali na stezce, mohli jsme na nějakého narazit potmě, ale kdybychom šli podrostem, mohli by nás zase považovat za vetřelce. Napadlo mě, jestli jsme si opravdu neměli vzít pušku.
Zůstali jsme na stezce. Vypadalo to, že světlo kape z baldachýnu stromů jako déšť. Šlo se nám lehce, zvlášť když jsme se nesnažili dívat dolů a nechali jsme nohy, ať si najdou cestu samy. A pak jsem skrz stromy uviděl jejich oheň.

Živily ho povětšinou platanové a bukové větve, přesně ty, které vydávají málo tepla, ale spoustu kouře. Bylo vidět, že v kvalitě dřeva medvědi ještě nemají jasno. Ale udržovat oheň už docela uměli. Velký, skořicově hnědý medvěd, pravděpodobně ze severu, prohraboval oheň klackem a tu a tam přidal větev z hromádky vedle sebe. Ostatní seděli kolem na kládách ve volném kruhu. Většinou to byli baribalové nebo ještě menší medvědi kynkažu a jedna samice s medvíďaty. Pár medvědů jedlo bobule z poklice. Moje matka nejedla, jen se dívala do ohně, po ramena zabalená do přikrývky z Domova.
Jestli si nás medvědi všimli, nedali to najevo. Matka poklepala na volné místo hned vedle sebe a já si k ní přisedl. Jeden medvěd se zase odsunul, aby si mohl Wallace mladší sednout na druhou stranu.
Medvědí pach je pronikavý, ale není nepříjemný, jakmile si na něj zvyknete. Trochu se podobá smradu ze stodoly, ale silnějšímu. Naklonil jsem se k matce, chtěl jsem jí něco pošeptat do ucha, ale ona zavrtěla hlavou. Bylo by nezdvořilé špitat si před tvory, kteří nemají dar řeči, naznačila mi mlčky. Wallace mladší byl taky zticha. Matka se s námi podělila o přikrývku, a tak jsme se tam snad celé hodiny dívali do plamenů.
Velký medvěd se staral o oheň, lámal suché větve tak jako lidé - přidržel si jeden konec v prackách, druhý opřel o zem a šlápl doprostřed. Uměl udržovat stejnoměrný plamen, to se musí nechat. Jiný medvěd oheň čas od času prohrábl, ale ostatní ho nechali na pokoji. Vypadalo to, že s ohněm umí zacházet jen pár medvědů a ostatní se vezou. Ale není to tak se vším? Jednou za čas k osvětlenému prostranství došel malý medvěd a na hromadu přihodil náruč plnou dřeva. To má kolem dálnic stříbřitý odstín, zrovna jako naplavené.
Wallace mladší není na rozdíl od mnoha kluků jeho věku neposedný. Seděl jsem, díval jsem se do plamene a bylo mi dobře. Vzal jsem si trochu matčina tabáku Red Man, i když normálně nežvýkám. Připomínalo mi to návštěvy v Domově, jen díky medvědům daleko zajímavější. Celkem jich tu bylo asi osm nebo deset. Oheň taky nebyl nezajímavý - uvnitř se odehrávala malá dramata, ohnivé sály vznikaly a zase zanikaly v praskotu oharků. Popustil jsem uzdu fantazii. Díval jsem se na medvědy kolem a představoval si, co asi vidí oni. Někteří měli zavřené oči. I když tu byli pospolu, jejich duch byl pořád ještě individualistický, jako kdyby každý medvěd seděl před vlastním, soukromým ohněm.
Když k nám poklice doputovala, všichni jsme si vzali pár novobobulí. Nevím jak matka, ale já jsem jenom předstíral, že je jím. Wallace mladší protáhl obličej a vyplivl je. Když usnul, obtočil jsem kolem nás tří přikrývku. Ochlazovalo se a my jsme na rozdíl od medvědů neměli pořádný kožich. Byl bych už šel, ale matka nechtěla. Rukou ukázala ke stromovému baldachýnu, odkud se šířilo světlo, a pak na sebe. Myslela si, že pro ni přicházejí andělé shůry? Byla to jenom světla

nějakého nákladáku na cestě na jih, ale ji to viditelně potěšilo. Držel jsem ji za ruku a cítil, jak chladne.

Wallace mladší mi poklepal na koleno a tím mě probral. Slunce už vyšlo a jeho babička zemřela zaklíněná mezi námi. Oheň doutnal pod vrstvou uhlíků, medvědi byli pryč a někdo se k nám hlučně probíjel lesem, v blažené nevědomosti o pohodlné stezce. Byl to Wallace se dvěma policisty. Na sobě měl bílou košili a já si náhle uvědomil, že je neděle ráno. Z matčiny smrti byl Wallace smutný, ale pod povrchem jsem vycítil rozmrzelost.
Vojáci čichali ve vzduchu a kývli na sebe. Medvědí pach byl pořád ještě silný. Zabalili jsme s Wallacem matku do přikrývky a vydali se s jejím tělem k dálnici. Policisté zůstali, rozkopali popel a rozházeli nanošené dříví na všechny strany. Mně to připadalo malicherné. Sami vypadali v těch svých uniformách jako medvědi.
U kraje silnice stál Wallaceův Oldsmobil 98 a jeho radiálky vypadaly na trávě trochu splaskle. Před ním stálo policejní auto, vedle něj strážník a za ním pohřební vůz, rovněž Oldsmobil 98.
"To je první hlášení, že obtěžovali staré lidi," prohodil první policista k Wallaceovi. "Nic takového se nestalo," ohradil jsem se, ale nikdo se mě po vysvětlení neptal. Mají svoje vlastní postupy. Dva muži v obleku vyšli z pohřebního vozu a otevřeli zadní dveře. To pro mě byl okamžik, kdy maminka odešla z tohoto světa. Když jsme ji uložili dovnitř, vzal jsem kluka za rameno. Klepal se, ačkoli nebyla zima. Smrt tohle dělá, zvláště za úsvitu, s policejními auty kolem dokola na mokré trávě, dokonce i když přijde jako přítelkyně.
Chvíli jsme stáli a dívali se, jak kolem nás projíždějí osobní auta a náklaďáky. "Je to pro ni vykoupení," řekl Wallace. Je zvláštní, kolik jezdí v 6.22 ráno po silnicích aut.

Ještě odpoledne jsem zašel do pruhu mezi dálnicemi a nasekal něco dřeva místo toho, které policisté rozházeli. Večer jsem skrz stromy znovu zahlédl oheň.
Za dva dny po pohřbu jsem se vrátil. Kolem ohně seděli stejní medvědi, tedy pokud jsem to mohl ve tmě posoudit. Na chvilku jsem si k nim sedl, ale protože znatelně znervózněli, zase jsem šel domů. Z poklice jsem si vzal hrst novobobulí a v neděli jsem s chlapcem zašel na hřbitov a naaranžoval jsem je na maminčině hrobu. Ještě jednou jsem je ochutnal, ale není to k ničemu, jíst se nedají. Pokud ovšem nejste medvěd.

přeložil Viktor Janiš

JOHN KESSEL
BUFFALO
JOHN KESSEL se narodil roku 1950 v New Yorku a žije v Raleigh ve státu Severní Karolína, kde působí jako profesor americké literatury na státní univerzitě. Jako autor erudovaných kratších prací často využívá různých odkazů - nebo přímo pastiše - na všeobecně známá kulturní díla. První povídku se mu podařilo prodat v roce 1975 a z jeho raných věcí jsou nejznámější tituly Jiný sirotek (Another Orphan 1982, česky F&SF CZ 3/96) a Buffalo (Buffalo 1991, česky zde poprvé). Nadále pokračuje v publikování působivých kratších prací, počítaje v to několik bláznivých komedií s neustále se vracejícím detektivem Detlevem Gruberem - z poslední doby sem patří povídka To vše je pravda (It's All True 2003) - a cyklus povídek odehrávajících se ve stejném světě jako na Pamětní cenu Theodora Sturgeona nominovaná povídka Jalovec (The Juniper Tree 2000). Kesselova povídková tvorba byla shrnuta do dvou knih: Setkáme se v nekonečnu (Meet Me In Infinity 1992) a Opravdový Američan (The Pure Product 1997), publikoval rovněž čtyři romány - Pláž svobody (Freedom Beach 1985, ve spolupráci s Jamesem Patrickem Kellym), Dobré zprávy ze vzdáleného vesmíru (Good News from Outer Space 1989), Zkorumpování doktora Hodného (Corrupting Dr. Nice 1996) a Devadesát procent čehokoli (Ninety Percent of Everything 2001, ve spolupráci s Jamesem Patrickem Kellym a Jonathanem Lethemem).
Kritik John Clute o Kesselově psaní prohlásil, že "se zdá být jedním z autorů schopných namířit nástroje science fiction žánru do lidské duše" - něco podobného dělá rovněž v následujícím autobiografickém příběhu.
V lednu roku 1934 odcestoval H. G. Wells do Spojených států, kde navštívil Washington a setkal se s prezidentem Franklinem De lano Rooseveltem. Wells, kterému bylo šedesát osm let, doufal, že Nový úděl bude znamenat revoluční změnu americké ekonomiky, krok kupředu pro "Veřejné spiknutí" racionálních myslitelů, jež vyústí ve vznik celosvětového socialistického státu. Celých čtyřicet let podřizo val veškeré své umělecké ambice propagaci této vize. Ale v roce 1934 už Wellsův optimismus spolu s energií na zachraňování světa vyhasínal. Když byl ve Washingtonu, chtěl vidět nějaké programy sociální péče, a Harold Ickes, Rooseveltův tajemník pro vnitřní záležitosti, mu zařídil návštěvu v táboře Sboru ochránců přírody ve Fort Huntu ve Virginii.
Stalo se, že v tom táboře byl tehdy můj otec. Od malička četl dobrodružné příběhy; byl velkým fanouškem Edgara Rice Burroughse a H. G. Wellse. Tohle je příběh jejich setkání, k němuž nikdy nedošlo.

V Buffalu je zima, ale tady kvetou stromy, ráno zpívají drozdi a pot, jenž teče z mužů, kteří čistí houštiny, sázejí stromy a opravu jí cesty, vysušuje teplý větřík. V barácích ve Fort Huntu v lesíku na virginské straně Potomaku jich žijí dvě stovky. Nosí uniformy z ar mádních přebytků. Ráno posnídají krupicovou kaši, seržant Sauter je shromáždí na nástupišti, vyšplhají na auta a lesáci je vezou tam, kde je dnes potřeba pracovat.
Kesselova četa už několik týdnů pracovala poblíž cesty u řeky, čistila odpočívadla a zatáčky. Vysoké borovice mají mělké kořeny a jarní déšť smyl zeminu až do té míry, že vítr neustále kácel stromy na silnici. Zatímco většina mužů pracuje na zemi, pár jich má za úkol ořezat vršky borovic u silnice tak, aby ji v případě pádu nezablokovaly. Většina mužů tvrdí, že se bojí výšek. Kessel se nebojí. Asi tak před rokem nebo dvěma pracoval doma v Michiganu jako

dřevorubec. Je to tvrdá práce, ale on je na tvrdou práci zvyklý. Aspoň vypadl z Buffala.
Nákladňák rachotí a nadskakuje na silnici, která bude za naší současnosti pamětní alejí George Washingtona, jakmile Výbor pro pracovní projekty odstartuje její budování. Vlhký vzduch je zatím chladný, ale dnes bude zase horko, kolem třicítky. Pár chlapců se začne bavit o tom, jestli federálové někdy chytí Dillingera. Jiní mluví o ženách. Chtějí o víkendu vyrazit do Washingtonu a podívat se do tančíren. Kessel rád tancuje; je dobrý tanečník. Foxtrot, lindyhop. Když se opije, rád zpívá, a je pohotový. Hodně toho namluví, škádlí děvčata.
Když dorazí na místo, předák pošle většinu kluků čistit terén u silnice, kde bude vyhlídka. Kessel si navlékne šplhací postroj, chopí se sekery a vyleze na první strom. Prvních šest metrů je bez větví, dál už se šplhá hůř. Jen krátce mrkne dolů, aby se přesvědčil, jestli je dost vysoko. Zapře se, oporka se mu zadírá do ramene, a začne sekat do kmene na straně přivrácené k silnici. Musí se to umět, aby vršek spadl na správnou stranu. Když je připravený, křikne dolů a varuje ostatní. Pár rychlých úderů sekerou na druhou stranu, zatlačit, ozve se zapraskání a koruna padá. Zapře se nohama, skloní hlavu a sevře kmen. Vršek stromu spadne a zbytek se těžkopádně kývá s i Kesselem, který nahoře kmitá jako mravenec na metronomu. Jakmile se borovice přestane kymácet, sjede dolů a vyleze na další strom.
Umí svou práci dělat dobře, je výkonný a opatrný. Není příliš silný - je štíhlý, ne urostlý - ale už v mládí se u něj projevoval smysl pro detail, jehož jsem si jako kluk všiml, když stavěl náš dům.
Četa pracuje celé dopoledne, potom jde na oběd k pojízdné kantýně. Muži si pořád stěžují na jídlo a na to, že je ho málo, ale donedávna mnozí z nich žili ve městech z chatrčí a k jídlu neměli nic. Zatímco jedí, dva chlapci popichují Kessela, že prý pracuje moc rychle. "Co čekáš od yankeeho?" řekne jeden z jižanských kluků.
"To není žádný yankee, ale polský přivandrovalec."
Kessel se je snaží ignorovat.
"Co kdybys ho nechal být, Turkele?" ozve se Cole, jeden z Kesselových kamarádů.
Turkel je velký blonďák z Chicaga. Někteří tvrdí, že se přihlásil do tábora, aby se vyhnul stíhání pro ozbrojenou loupež.
"Pracuje moc poctivě," ohradí se. "Vypadáme vedle něj špatně."
"Na to není potřeba moc pracovat, abys vypadal špatně, Lou," odsekne Cole. Ostatní se zasmějí a Kessel je rád, že se ho kamarád zastal. "Jack si zaslouží uznání. Přinejmenším měl dost rozumu, aby odešel z Buffala." Zase smích.
"Na Buffalu není nic špatného," řekne Kessel.
"Kromě padesáti tisíc nezaměstnaných přivandrovalců," nedá se Turkel.
"Hádám, že v Chicagu nezaměstnané nemáte," opáčí Kessel. "Přišel jsi, jen aby sis trochu zacvičil."
"Až na to, že moc necvičí, když vyloženě nemusí!" píchne si Cole.
Přichází předák a žene je zpátky do práce. Kessel, popuzený Turkelovým výpadem, vyleze na další strom. Co je to za člověka, že si stěžuje, když někdo tvrdě pracuje? Jen to ukazuje, že se i slušní kluci musejí potýkat s pitomci, kteří je stahují dolů.
Ale to není nic nového. Už to zažil v Buffalu.
Buffalo ve státě New York je symbolickým domovem tohoto příběhu. V letech předcházejících první světové válce vyrostlo v jednu z největších průmyslových metropolí Spojených států. Nachází se na místě, kde z jezera Erie vytéká řeka Niagara, strategicky blízko levné elektřině z Niagarských vodopádů a levné lodní dopravě po jezerech ze středního západu, a je centrem ocelářství, automobilového a chemického průmyslu, mele se tu obilí a vaří pivo. Hlavní zaměstnavatelé - Bethlehem Steel, Ford, Pierce Arrow, Gold Medal Flour, National Biscuit Company, Ralston Purina, Quaker Oats, National Aniline - přitáhli tisícovky imigrantů, jako je Kesselova rodina. Na Delaware Avenue stála panovačná, stylizovaná sídla, reprezentace stávajícího kapitálu města, pseudorenesanční domy navržené Stanfordem Whitem, obrovské protestantské kostely a byzantská synagoga. Město se chlubilo prvním moderním mrakodrapem, projektovaným Louisem Sullivanem v devadesátých letech devatenáctého století. Díky výnosným továrnám, několikajazyčné směsi pracovních sil, třídnímu systému a rychlému rozvoji bylo Buffalo ztělesněním moderního industriálního kapitalismu. Je to místo, odkud přišel Kessel - takřka vyjádření jeho vlastní osobnosti - a také místo, odkud, jak se obává, možná nikdy neuteče. Studené, špinavé město ovládané církví a rodinou, úzkoprsé a přecpané lidmi, navždy odsouzené hrát druhé housle Chicagu, New Yorku a Bostonu. Nabízí přistěhovalcům stálou práci v nějaké továrně nebo zpracovatelském závodě, ale přestože Kessel by to tak říct nedokázal, také nad ně staví strop. Ztělesňuje všechna zklamaná očekávání, lidské meze, okázalé kompromisy, nevyhnutelnou nutnost volit účelné před krásným, americký ekonomický systém, který ze všeho dělá zboží a hodnotí lidi podle jejich bankovních kont. Je to domov průmyslového proletariátu.
Není ojedinělý. Mohl by to stejně dobře být Youngstown, Akron, Detroit. Je to město, kde jsme já a můj otec vyrostli.
Odpoledne je horké a nehybné; během přestávky se Kessel svlékne do půl těla. Kolem druhé přijíždí velké černé auto a zastaví na krajnici. Zezadu vystoupí dva muži v oblecích a jeden si promluví s předákem lesáků, který uctivě přikyvuje. Pak svolá své dělníky.
"Chlapci, tohle je pan Pike z ministerstva pro vnitřní záležitosti. Přivezl hosta, který se na nás chtěl podívat, spisovatele, pana H. G. Wellse z Anglie."
Většině mužů je to naprosto jedno, ale v Kesselovi to jméno zažehne jiskru. Zadívá se na nevysokého, břichatého muže v tmavém obleku. Ten se potí a otírá si knír.
Předák vyšle Kessela, aby jim předvedl, jak zkracují vršky stromů. Ukazuje návštěvníkům, jak ostatní s hráběmi a lopatami zarovnávají zem na místě, kde bude vyhlídka. Další stavějí z usekaných vršků kůlový plot. Kessel shora mezi údery sekery slyší jejich hlasy. H. G. Wells. Vzpomíná si, jak četl v magazínu Amazing Stories spisovatelovu Válku světů. Četl i Dějiny světa. Ty příběhy, dějiny, jsou tak obsáhlé, až se zdá nemožné, že jejich autor stojí ani ne devět metrů pod ním. Snaží se soustředit na sekeru a na strom.
Nadešla správná chvíle. Křikne dolů. Muži se podívají nahoru. Wells si sundá klobouk a zastíní si oči rukou. Řídnou

mu vlasy a shora vypadá ještě menší. Je zvláštní, jak mohou velké myšlenky vznikat v tak malém člověku. Je to svým způsobem zklamání. Wells se nakloní k Pikeovi a něco říká. Koruna stromu padá. Borovice skáče jako splašený mustang a Kessel se drží zuby nehty.
Sleze dolů a má v úmyslu Wellsovi něco říct, sdělit mu, jak ho obdivuje, ale jakmile stojí na zemi, pohled na ty dva muže v oblecích a vědomí, jak je zpocený, ho od toho odradí. Zamíří k dalšímu stromu. Po dalších deseti minutách muži nastoupí do auta a odjedou. Kessel proklíná sám sebe, že nevyužil příležitosti.

Toho večera sedí Wells v hotelu New Willard se starými kamarády Clarencem Darrowem a Charlesem Russellem. Darrow a Russell přijeli do Washingtonu svědčit před kongresovou komisí ve věci zprávy o monopolistických dopadech zákona o národní obnově, kterou právě zaslali vládě. Pravé křídlo se snaží podkopat Rooseveltův program správy průmyslu a Darrowova zpráva jim nahrává přímo do rukou. Wells se marně snaží přesvědčit Darrowa, že je to krátkozraké.
"Roosevelt chce obětovat malého člověka velkým korporacím," tvrdí rozvášněně Darrow.
"Malého člověka? Ten tvůj malý člověk je jen romantická fantazie," odvětí Wells. "Neutlačuje ho Nový úděl, ale rozvoj průmyslu. Dvacáté století. Nemůžeš uzákonit návrat do roku 1870."
"Ale co se stane s jednotlivcem?" ptá se Russell.
Wells si odfrkne. "Běž se podívat na ulici. Jednotlivec stojí na rohu a prodává jablka. Zachránit ho může jedině spojené úsilí inteligentních, nesobeckých lidí. Ne tvůj volný trh."
Darrow potáhne z doutníku, vydechne, usměje se. "Nerozčiluj se, H. G. Nepracujeme pro Standard Oil. Ale kdybych si musel vybrat mezi byrokratem a chlapem, který u čerpací stanice pumpuje benzín, vyberu si pumpaře."
Wells vidí, že proti americkému mýtu prostého člověka nemá šanci. "Ten tvůj pumpař pracuje pro Standard Oil. A když jsem se naposledy díval, volný trh nevěnoval jeho zájmům moc pozornosti."
"Dej si ještě víno," vybídne ho Russell.
Russell jim dolije sklenice výborným bordeaux. Jídlo bylo prvotřídní. Wells pokládá debatu za podnětnou, i když nemůže zvítězit; kdysi by mu to stačilo, ale s postupem let v něm touha zvítězit sílí. Doba je vymknuta z kloubů a kdykoli se rozhlédne, vidí sílící zoufalství. Nový světový řád je nezbytný - je to tak jasné, že to musí vidět i hlupák - ale jestli nedokáže přesvědčit ani radikály, jako je Darrow, jakou má naději, že získá souhlas podílníků veřejných fondů? Odpověď je jasná, změny budou muset proběhnout i přes jejich nesouhlas. Jak je to zřejmě připravený udělat Roosevelt. Wellse večeře u prezidenta povzbudila natolik, že ho tahle debata nemohla rozházet.
Wells nadhodí téma, které vyčetl ve Washington Postu. Přednášejícímu z komunistické strany - mladému černochovi - zakázali mluvit na Virginské univerzitě. Wells se ptá: zakázali ho, protože je komunista, nebo protože je černý?
"Ve Virginii je osudné obojí," odpoví Darrow sardonicky.
"Ale studenti poukazují na to, že univerzita už dříve dovolila promluvit komunistům, a také povolila černochům hudební vystoupení."
"Mohou hrát, ale nesmějí mluvit," praví Russell. "To není nic neobvyklého. Běž se podívat do tančírny Paradise, je to něco přes kilometr odsud. Mají tam černošskou kapelu, ale černoši dovnitř nesmějí."
"Měl by sis je jít poslechnout," vybízí Wellse Darrow. "Hraje tam Duke Ellington. Slyšel jsi o něm?"
"Ten hraje džez, ne?"
"Takový džez jsi ještě neslyšel," odpoví Darrow. "Je to něco úplně nového. Měl bys o tom napsat v některé ze svých utopií."
Všichni tři jsou pro pomoc barevným. Darrow obhajoval černochy obviněné z těžkých zločinů. Wells se na své první návštěvě v Americe před téměř třiceti lety setkal s Bookerem T. Washingtonem a ten na něj udělal dojem, nicméně mírumilovné soužití bílé rasy s barevnými stále pokládá za problematické.
"Na čem teď pracuješ, Wellsi?" zeptá se Russell. "Jakou další nepravděpodobnou představu nám předhodíš? Rovnost ras? Sexuální svobodu?"
"Píšu filmovou verzi Světa za sto let," odpoví Wells.
Vypráví jim o svém scénáři, popisuje jim budoucnost, jakou vymyslel. Apokalyptickou válku, nesmírně brutální, která v jeho filmu začne v roce 1939. V této válce budou vědecké vynálezy sloužit k ničení způsoby, vedle nichž vyblednou i hrůzy první světové války. Celé lidské populace budou zničeny. Ale z ruin potom povstane nový svět. Orgie násilí vyčistí z lidské rasy poslední zbytky kmenového myšlení. Inteligentní a cílevědomí pak začnou řídit bezcílné a slabé. Noví lidé. Čistší, silnější, racionálnější. Wells to má před očima. Mluví dál, plynule, jistě, až do noci. Jeho mysl je plná nápadů. Vidí, že Darrowa a Russella i přes jejich severanský individualismus vize chytla.
Budoucnost je možná v ohrožení, ale není zcela uzavřená.

V pátek večer, v barácích ve Fort Huntu, leží Kessel na kavalci a čte si ohmatané Wonder Stories. Je někde v půlce povídky o vědci, který vynalezl evoluční komoru, jež posune během hodiny jeho vývoj o 50 000 let do budoucnosti a promění ho v telepatické monstrum s obrovským mozkem. Vědec není schopen žádných emocí a chce ovládnout svět. Ale jeho tělo zakrnělo. Podaří se hrdinovi, mladému inženýrovi, šílence zastavit?
U prkenného stolu v uličce hraje parta poker o cigarety. Povídají si o ženách a psech. Cole složí karty a jde si sednout na vedlejší postel. "Pořád to čteš, Jacku?"
"Nesuď, dokud to nezkusíš."
"Jedeš s námi zítra do Washingtonu? Seržant Sauter říkal, že se můžeme svézt na některém nákladáku."
Kessel se nad tím zamyslí. Cole si nejspíš chce půjčit peníze. Dva dny po výplatě je švorc. Neumí si nic odříct. Kessel utrácí nenápadněji; obvykle jde do Alexandrie - je to asi deset kilometrů - a navštíví kino nebo jen tak chodí po městě.

Ale rád by se podíval do Washingtonu. "Tak jo."
Cole se zadívá na skicák vykukující zpod Kesselova polštáře. "Máš zas nějaké pěkné obrázky?"
Kessel okamžitě lituje, že Coleovi důvěřoval. Nemůže však nic namítat - skicák je plný obrázků filmových hvězd, jež nakreslil. "Učím se kreslit. A aspoň nemarním čas jako vy ostatní."
Cole se zatváří vážně. "Poslouchej, nejsi lepší než my," řekne bez hněvu. "Jsi prostě další přivandrovalec. Nebuď náfuka."
"Jen proto, že se chci zlepšovat, ještě nejsem náfuka."
"Hej, Cole, hraješ nebo ne?" křikne Turkel od stolu.
"Sni dál, Jacku," uzavře Cole a vrátí se ke hře.
Kessel se snaží číst, ale už ho to nezajímá. Je mu jasné, že hrdina nakonec šíleného vědce porazí. Založí si ruce za hlavou a zadívá se na suky v trámech.
Je to pravda, tráví hodně času sněním. Ale chce toho hodně dokázat a nebude marnit život popíjením a prohánění děvčat jako ostatní.
Byl odjakživa jiný. Tišší, chytřejší. Bylo jasné, že z něj bude něco lepšího než z ostatních; je sečtělý a umí mluvit. I když nedodělal střední školu, čte kdeco: Amazing, Astounding, Wonder Stories. Věří v budoucnost. Nechce skončit na celý život někde v továrně.
Kesselovi rodiče odešli z Polska v roce 1913. Jmenovali se Kisielovi, ale jeho jméno poněmčili v německé katolické škole. Deset let se rodina stěhovala z jednoho středně velkého průmyslového města do druhého a Joe Kisiel střídal zaměstnání. Springfield. Utica. Syrakusy. Rochester. Vzpomíná, jak o půlnoci nakládali na vůz všechen svůj majetek, aby nemuseli platit další nájemné za zchátralý dům v Syrakusách. Pamatuje si, jak táhl vozík do pivovaru v Utice a v ruce držel niklák na soudek piva pro otce. Vzpomíná si, jak se konečně usadili ve čtvrti First Ward v Buffalu. First Ward se rozkládala u ústí Erijského kanálu a odjakživa tu bydleli Irové, Kisielovi byli jediní Poláci v okolí. Tady získal chameleonskou schopnost zapadnout mezi ostatní, ačkoli ve skutečnosti se odsud chtěl dostat. Jenže musel chránit matku, sestru a malé bratry před otcovými opileckými útoky. Když Joe Kisiel v roce 1924 zemřel, všem se ulevilo, i když jeho syn tím pádem musel začít vydělávat, aby uživil rodinu.
Deset let se snažil z pout odpovědnosti uniknout. Toužil po svobodě a bezstarostnosti cestování, po místech jiných než to, na němž vyrostl, po romantickém místě, kde svítí slunce a kde by ze sebe mohl udělat něco stoprocentně amerického.
Přestože měl spoustu ambicí, nikdy nedosáhl ničeho významného. Stal se z něj flákač, který neustále měnil zaměstnání. Začal jako stavěč kuželek v kuželkárně, pak odešel do mlýna. Tam by zůstal, jenže se u něj objevila alergie na moučný prach, stal se tedy elektrikářem. Zůstal by elektrikářem, ale nepohodl se s šéfem a dostal se na černou listinu. Kvůli otci odešel z Buffala; kvůli matce se tam vracel. Když udeřila hospodářská krize, pokusil se sehnat práci v automobilce v Detroitu, to však byla v kolabujícím systému jednoduše pitomost a tak skončil na farmě na poloostrově jako nádeník a potom jako dřevorubec. Byla to sezónní práce a když sezóna skončila, neměl co dělat. V zimě roku 1933 se přihlásil do pracovního programu, aby nemusel mrznout v severním Michiganu. Teď posílá dvacet pět ze třiceti dolarů výplaty matce a sestře do Buffala. A představuje si budoucnost.
Kdykoli na ni myslí, vidí dvě budoucnosti. Ta první je budoucnost z časopisů a knih. Jasná, srozumitelná, jednoduchá. My, když se díváme do minulosti, ji vidíme jako patnácticentový utopismus z Vědy a vynálezů Huga Gernsbacka, který kvetl za hospodářské krize. Degradace zázračných vynálezů, na kterých Wells na začátku postavil svou reputaci, minus teoretizování o společnosti, které pohánělo Wellsovy technologické spekulace. Odvaha pro prostého člověka. Na vyprávění o úžasném světě budoucnosti lidem, jako je Jack Kessel, se dají vydělávat peníze.
Druhá budoucnost je vlastní. Není tak zřetelná. Je v ní práce. Dobré zaměstnání, dělá něco, co ho baví, používá své schopnosti. Nepracuje pro někoho jiného, dělá něco, co bude užitečné ostatním. Buduje něco pro budoucnost. A také žena, slušná žena, kterou bude mít za manželku. Ne nějakou lacinou královnu tanečního parketu.
Když tedy spatřil na vlastní oči H. G. Wellse, něco to pro něj znamenalo. Měl své pochybnosti. Je mu dvacet devět let, už není dítě. Jestli se má někam dostat, musí k tomu dojít co nejdřív. Má pocit, že se mu přihodí něco významného. Wells je člověk, který vidí do budoucnosti. Pohybuje se v tom jasném světě, kde všechno dává smysl. Reprezentuje to, po čem Kessel touží.
A on nechce skončit zpátky v Buffalu.
Vytáhne zpod polštáře skicák, tentýž, který mi bude za dvacet let ukazovat. Obrací listy s obrázky filmových hvězd: Jean Harlowová, Mae Westová, Carole Lombardová - krásná, nedosažitelná tvář, po níž touží - a přírodních scenérií: řeky, lesy, ptáci - až se dostane na prázdnou stránku. Stránka je prázdná jako budoucnost, čeká, co na ni nakreslí. Nechá se unášet představivostí. Vidí orla, letícího vysoko nad horami na západě, jež nikdy neviděl, ale ví, že je jednoho dne navštíví. Orel je Amerika; v jeho vlastních snech. Začíná kreslit.

Kessel netušil, že Wellsovi nevyšel život tak, jak si představoval. V té době Wells opět touží po ruské emigrantce Mouře Budbergové, bývalé sekretářce Maxima Gorkého, s níž se od roku 1920 střídavě rozcházel a zase dával dohromady. Jeho žena, s níž žil třicet let, Amy Catherine "Jane" Wellsová, zemřela v roce 1927. Od její smrti byl jako utržený, chvíli zuřivě spisoval letáky a vzápětí propadal depresím a sebevražedným náladám. Mezitím si celý Londýn povídá o nedávném útoku, zveřejněném v Time and Tide jeho pomstychtivou bývalou milenkou Odettou Keunovou. Měly ho jeho chyby pronásledovat až za Atlantik a zhatit mu plány? Myslí si o něm Darrow, že je namyšlený Londýňan? Přepadají ho pochybnosti. Nakonec budoucnost závisí nejen na reorganizaci společnosti, ale i na nepředpojatosti lidí, jako je Darrow. K čemu je cech samurajů, když to nikdo nechce dělat?
Wellsovi se nelíbí, kam tyhle myšlenky míří. Jestli ho zklame lidská povaha, pak promarnil celý život.

Ale setkal se s prezidentem. Viděl ty dělníky na silnici. Muži, kteří šplhají na stromy, bez řečí riskují životy za minimální plat. Je snadné pokládat je za hloupé, zoufalé nebo prostě mladé, ale také si zaslouží uznání za oddanost práci. Nezdá se, že by je poháněla touha hledat a hromadit, kterou vyžaduje kapitalismus; když se na to pořádně podíváte, mohl by to být důvod, proč skončili jako chráněnci státu. A je Wells lepší než oni? Kdyby se mu nedostalo vzdělání, pracoval by teď jako pomocník v obchodě s textilem a byl by chudý.
V neděli má odjet do New Yorku. V sobotu večer sedí v pokojí, snaží se psát, večeřel sám v New Willardu. Další láhev vína v něm cosi probudila, nebo to možná byl jeho věk, a přestože se snaží uvažovat racionálně, nemá daleko k zoufalství. Moura ho odmítla. Potřebuje měkké, povzbudivé objetí milenky, ale místo toho sedí v dusném hotelovém pokoji.
Vzpomíná, jak psal Stroj času, žili s Jane a její nemocnou matkou v pronajatém bytě v Sevenoaks, měli málo peněz a báli se, kdy je bytná vyhodí. V zásuvce prádelníku leželo rozhodnutí soudu, kterým byla zamítnuta žádost o rozvod s manželkou Isabel. Vzpomíná si na teplou noc na konci srpna - podobnou této - kdy dlouho poté, co Jane a její matka odešly spát, seděl ve světle parafínové lampy u kulatého stolku u otevřeného okna a psal. Část jeho mysli byla stržena tvořivým proudem, hořela, sledovala cestovatele časem, pronásledovaného Morloky, zpátky ke sfinze, aby vzápětí zjistil, že stroj je pryč a on se ocitl v pasti a nemůže uniknout. Zároveň slyšel paní domácí venku na zahradě, jak si stěžuje sousedovi na jeho a Janiny skandální zvyky a přitom dobře ví, že ji slyší. Na jedné straně malicherné konvence zahořklého světa, na druhé, v jeho mysli - budoucnost, nebezpečí a naděje. Oknem létají dovnitř můry, narážejí do stínítka a padají na rukopis; nepřítomně je smetl a pokračoval, rozpálený do běla. Cestovatel v čase, vyčerpaný a hladový, se vrací z budoucnosti, přiváží varování a květinu.
Wells otevírá okno hotelového pokoje, ale záclonami nepohne jediný závan vzduchu. Dole na ulici slyší hluk dopravy a hudbu. Rozhodne se, že pošle Mouře telegram, ale pak se několikrát pokusí začít a zjistí, že nemá co říct. Proč si ho odmítla vzít? Možná je už vážně moc starý a síla mužnosti, moci či intelektu, která k němu po čtyřicet let přitahovala ženy, už nepůsobí. Vyhlídky na zbývající léta života strávená o samotě ho naplňují hrůzou.
Zapne rádio, najde hudební pořady: Morton Downey, Fats Waller. Džez. Listuje novinami, narazí na inzerát Ellingtonovy kapely, o níž se zmínil Darrow: hrají v tančírně jen kousek odsud. Ale pomyšlení na zakouřenou místnost se mu moc nelíbí. Přemýšlí, že by šel do kina. Na filmy nikdy moc nebyl. Přestože podle něj mají obrovský vzdělávací potenciál, nikdo ho zatím plně nevyužil - doufá, že se Světem za sto let se mu to podaří. Výběr v novinách není moc povzbudivý: muzikál Dvacet milionů zlatíček v Earle, Černá kočka s Borisem Karloffem a Belou Lugosim v Rialtu a Tarzan a jeho družka v Palace. Pro tyhle Američany je ekvivalentem toho pisálka, Edgara Rice Burroughse. Knihy, které jsem četl jako dítě, které povzbuzovaly moji a otcovu představivost, považuje Wells za práci svého pošetilého učně. Jeho seriózním knihám nikdo nevěnuje pozornost. Jeho myšlenky nic neznamenají.
Wells se rozhodne zajít na Tarzana. Oblékne se do horkého počasí - washingtonské jaro je jako vrchol léta v Londýně - a jde dolů do haly. Podívá se do mapy a odjede tramvají do kina Palace, kde si koupí za dvacet pět centů sedadlo v přední řadě a jde na Tarzana a jeho družku.
Film nestojí za nic, romantická fantazie s prvky melodramatu, plná sexuálních narážek. Herci v hlavních rolích hrají jako dřeva, ale jejich idiocii překonává pitomý scénář. Wellse přitahuje atraktivní mladá hrdinka Maureen O'Sullivanová, ale filmu chybí jakýkoli myšlenkově náročný obsah. Přemýšlí o obecenstvu, které má o takové slátaniny zájem, a upadá z toho do deprese. Umění degradované na krmivo. Přesto je kino plné a lidé pozorně sledují plátno. Wellsovy chmury to jen zhoršuje. Jestliže jsou tihle lidé budoucností Ameriky, pak je budoucnost Ameriky temná. Po hodině přicházejí kousky veselého šimpanze, průhledně blbá scéna, nicméně publikum se válí smíchy a Wells opouští kino. Ještě pořád je teprve večer. Kráčí po třídě lemované biografy, restauracemi a kluby. Na chodníku sedí žebráci, nikdo si jich však nevšímá. V uličce za hotelem Wells zahlédne ženu s dítětem, jak přebírají popelnice u kuchyně.
Nečekaně narazí na ceduli hlásající "Duke Ellington a jeho orchestr". Z otevřených dveří tančírny zní džez. Wells si impulzivně kupuje vstupenku a vstupuje dovnitř.

Kessel a jeho kumpáni strávili den v nákupním areálu, který Výbor pro pracovní projekty přestavuje. Viděli Lincolnův památník, Kapitol, Washingtonský monument, Smithsonův institut, Bílý dům. Kessel se nechal vyfotit před sochou vojáka - fotku mám na stole. Mnohokrát jsem si ji prohlížel. Dívá se přímo do objektivu a slabě se usmívá. Jeho tvář je sebevědomá, bez jediné vrásky.
Když přijde noc, vyrazí po barech. Prohibice skončila teprve vloni a alkohol má ještě pořád příchuť senzace. Mladší kluci se okamžitě zpijí pod obraz, ale Kessel se nehodlá opíjet. Dvěma se zachce děvčat a vyrazí do šantánu; Cole, Kessel a Turkel zakotví v Paradise a poslouchají Duka Ellingtona.
Dají si pár skleniček, zatancují si s holkama. Kessel tančí s malým děvčetem s jižanským přízvukem, které se mu nechce podívat do očí. Pak jí poděkuje a vrátí se k ostatním k baru. Upije pivo. "Spatná volba, Jacku?" zeptá se Cole.
"Nemá ráda vysoké chlapy," řekne Turkel.
Kessel přemýšlí, proč s nimi Turkel šel. Turkel si pořád stěžuje na "negry" a o Ellingtonově kapele zatím řekl jen to, že nechápe, jak si banda vrzalů může vydělávat hraním muziky z džungle, zatímco bílí muži spí v barácích a třikrát denně jedí kaši. Kessel proti barevným nic nemá a hudba se mu líbí, přestože je zvyklý na jiný džez. Tenhle nepřipomíná dixieland. Je temnější, mohutnější, nebezpečnější. Ellington ve fraku sedí za pianem a vypadá, že si to užívá, chrlí malá sóla, zatímco orchestr hraje klidně a chladně.
Kessel se rozhlédne a spatří malého muže, který sedí osamoceně u parketu a dívá se na páry pohupující se v rytmu. Ke svému úžasu poznává Wellse. Dostal druhou šanci. Zaváhá jen na okamžik a vzápětí opustí kamarády, jde k Wellsovi a představí se.
"Promiňte, pane Wellsi. Asi si na mě nevzpomínáte, ale včera jste mě viděl ve Virginii při práci u silnice. Tábor veřejně

prospěšných prací?"
Wells zvedne zrak k vytáhlému mladíkovi v khaki uniformě, s olivově zelenou vázankou spořádaně zavázanou a zastrčenou mezi druhý a třetí knoflík na košili. Vlasy má ulíznuté, uprostřed pěšinku. Wells si ho nepamatuje. "Ano?"
"Totiž - léta čtu vaše povídky a knihy. Obdivuji vaši práci."
Mladíkova dychtivost na Wellse udělá dojem.
"Posaď se," vybídne ho.
Kessel si sedne. "Děkuji." Má zřetelný přízvuk. Nejistě se posadí, jako by židle byla zatížená hypotékou, a zdá se, že mu došla slova.
"Jak se jmenuješ?"
"John Kessel. Kamarádi mi říkají Jack."
Orchestr dohraje písničku, tanečníci se zastaví a tleskají. Ellington se na pódiu nakloní k mikrofonu. "Mood Indigo," oznámí a okamžitě začnou swingovat: klarinet sténá v nízké poloze unisono s přidušenou trumpetou a pozounem do stabilního rytmu udávaného kytarou a metličkou v ruce bubeníka. Melancholická skladba vyhovuje Wellsově náladě.
"Jsi z Virginie?"
"Moje rodina žije v Buffalu. To je ve státě New York."
"Aha. Před lety jsem byl u Niagarských vodopádů a jel jsem vlakem přes Buffalo." Wells si vzpomíná, jak jel kolem jezera lemovaného továrnami, jež chrlily do vody odpad, kolem hromad uhlí, mraků oranžového a černého dýmu z vysokých pecí. Odrané keře před špinavými řadovými domky bojovaly o život v zakouřeném vzduchu. Kraj laissez faire. "Hádám, že krize Buffalo hodně zasáhla."
"Ano, pane Wellsi."
"Co jsi tam dělal za práci?"
Kessel znervózní, ale trochu se otevře. "Spoustu věcí. Býval jsem elektrikářem, než jsem se dostal na černou listinu."
"Na černou listinu?"
"Něco jsem dělal a šéf mi přikázal, abych dráty zapojil špatně. Hádal jsem se s ním, ale řekl mi, ať to prostě udělám. Čekal jsem, až odejde, potom jsem se vplížil do jeho boudy a podíval jsem se na plány. Netušil, že umím číst plány, ale já vím jak na to. Zjistil jsem, že mám pravdu a on ne. Vrátil jsem se a opravil jsem to. Druhý den to ten parchant zjistil, vyhodil mě a ještě mě dal na černou listinu."
Wells sice neví, nakolik může mladíkově verzi věřit, ale soucítí s ním. Takové věci se musejí stávat pořád. Poznává v Kesselovi ten druh přistěhovalců, s nimiž se setkal při své návštěvě USA v roce 1906 a měl kvůli nim pochybnosti o budoucnosti Ameriky. Dospěl k závěru, že tihle Italové a Slované ze zemí, kde demokracie nemá tradici, kteří navíc neumějí anglicky, dorazí už tak zkažené politické dění. Nebudou z nich dobří občané; nebudou pracovat dobře, pokud budou moct pracovat špatně, a když uvážíme, jak je ekonomika nastavená proti nim, nikdy se jim nepodaří vyšvihnout se k lepšímu životu.
Ale Kessel je upravený, má sice přízvuk, ale mluví spisovně a chová se uctivě. Wellsovi dojde, že tohle je jeden z těch mladíků, kteří u cesty řezali vršky stromů.
Kessel si mezitím všimne, že Wells vypadá smutně. Nenapadlo ho, že by Wells mohl být smutný, a vzbudí to v něm soucit. Napadne ho, a sám je tím překvapen, že by mohl Wellsovi spravit náladu. "Co si myslíte o naší zemi?" zeptá se.
"Zdá se, že se tu dějí dobré věci. Váš prezident Roosevelt na mě udělal dojem."
"Roosevelt je nejlepší přítel, jakého kdy dělníci měli." Kessel jméno vyslovuje "růzvelt". "On není…" chvíli hledá slova "…není pro minulost. Je pro budoucnost."
Wellsovi dojde, že Kessel není reprezentace třídy nebo sociologická studie, je to člověk jako on, má rozum, názory, sny. Přemýšlí o vlastním mládí, kdy bojoval s přísně rozdělenou společností. Nakloní se přes stůl. "Ty věříš v budoucnost? Myslíš, že můžeme žít jinak?"
"Myslím, že musíme, pane Wellsi."
Wells se zase opře. "To je dobře. Já také."
Kessela spisovatelova důvěra zaskočí. V něco takového ani nedoufal, ale neví, co říct. Chce Wellsovi vykládat o svých snech a zároveň mu položit tisíc otázek. Má nutkání položit mu tisíc otázek. Chtěl by mu povědět o všem, co viděl, a pak od něj slyšet totéž. Hledá, jak by začal.
"Mám moc rád vaše díla. Rád čtu vědeckou fantastiku."
"Vědeckou fantastiku?"
Kessel zašoupe dlouhýma nohama. "Příběhy o budoucnosti, víte. O příšerách z vesmíru. O Marťanech. Stroj času. Jste nejlepší vědeckofantastický spisovatel, jakého jsem kdy četl, hned po Edgaru Rice Burroughsovi."
"Edgar" vyslovuje jako "ídgr".
"Edgar Rice Burroughs?"
"Ano."
"Tobě se líbí Burroughs?"
Kessel si všimne nelibosti ve Wellsově hlasu. "No - ne tolik, jako, jako Stroj času," vykoktá. "Burroughs nikdy nevymyslel tak dobré nestvůry, jako jsou vaši Morlockové."
Wells žasne. "Nestvůry."
"Ano." Kessel cítí, že se něco bortí, ale neví, jak z toho ven. "Ale jeho příběhy jsou romantičtější. Ta princezna - Dejah Thoris?"
Wells nedokáže vypudit z hlavy myšlenku na Tarzana v bederní roušce na filmovém plátně a pitomé obecenstvo. Po celoživotní námaze, po stovkách knih, jež napsal, aby změnil svět, ve službách takovýchhle lidí, se dočkal tohohle? Je srovnáván s autorem brakového odpadu? S "Ídgrem" Ricem Burroughsem? Zasměje se nahlas.

Kessel zmlkne. Ví, že se dopustil nějakého omylu, ale neví jakého.
Wellsovi zase na ramenou sedí únava jako železný plášť. "Mladíku - běž pryč," praví. "Nevíš, co říkáš. Vrať se do Buffala."
Kessel zrudne. Odvrávorá od stolu. Místnost je plná hluku a smíchu. Zase narazil na zeď. Je opravdu jen hloupý přivandrovalec; má ten idiotský přízvuk, šaty. Měl mluvit o něčem jiném - o Dějinách světa, o politice. Jak ho však vůbec napadlo, že by s Wellsem mohl mluvit jako rovný s rovným? Wells žije v jiném světě. Budoucnost patří lidem jako on. Kessel se cítí jako oběť fantazií. Je to hořký vtip.
Chytí se barového pultu, objedná si další pivo. Jeho odraz v zrcadle za seřazenými láhvemi je malý a šeredný.
"Co je, Jacku?" zeptá se ho Turkel. "Taky nechtěl tancovat?"

A to je v kostce příběh, který se nikdy nestal.
Nedlouho poté se Kessel vrátil do Buffala. Během druhé světové války pracoval jako jeřábník ve válcovně metrového plechu v Bethlehem Steel. Za války se seznámil se svou budoucí ženou Angelou Giorlandinovou a v červnu 1945 se vzali. Po válce z válcovny odešel a stal se tesařem. Jejich první dítě, holčička, zemřelo ještě jako malé. Druhé, chlapec, se narodilo v roce 1950. Tehdy začal stavět dům, který, stejně jako mnoho jiných věcí v životě, nikdy úplně nedokončil. Pracoval tvrdě, zplodil další dvě děti. Prožil dobrá léta a špatná léta. Vystřídal mnoho zaměstnání. Hospodářská recese v roce 1958 ho zničila; rodina žila ze sociálních dávek. Pak se to zlepšilo, ale dobré to nikdy nebylo. Po konci padesátých let Buffalo pomalu upadalo, stejně jako všechna americká průmyslová města zaskočená přechodem k postindustriálnímu věku. Kessel nikdy nepracoval na sebe a ve stáří se mu nedařilo o nic lépe, než když byl mladý. V roce 1946, rok před smrtí, čekala Wellse další deziluze. Snaha vytvořit příčetný svět ústila jen v sílící pocity marnosti. Zahořkl, zuřil. Moura Budbergová si ho nikdy nevzala a tak žil sám. Přišla válka a byla svým způsobem ještě horší, než předpokládal. Dál propagoval socialistický celosvětový stát, ale mělo to stále menší smysl. Noví levičáci jako Orwell ho považovali za dinosaura, který se pohybuje mimo realitu světové politiky, prostoduchého technokrata, jenž nerozumí temnotě v lidském srdci. Wellsova poslední kniha, Rozum v koncích, tvrdila, že lidský druh dospěl k evoluční krizi, která povede k vymření, pokud se lidstvo nevzepne k vyššímu stavu vědomí; sám v to příliš nedoufal a nebyl přesvědčen, že k tomu dojde.
V roce 1934, když seděl ve Washingtonu v tančírně, mohl Wells pochopit, že ačkoli neustále přemýšlí o budoucnosti, ta mu dávno ne odvolatelně utekla.

Ale příběh ještě nekončí. Wells sedí ponížen ve Washingtonské tančírně a cítí se trochu provinile, že Kessela tak příkře vyhnal. Kessel zády k parketu pokořeně kouká do piva. Oba postupně vytáhne z dumání nad vlastní neschopností Ellingtonův orchestr.
Ellington stojí před velkým klavírem a za ním jeho kapela: tři saxofony, klarinet, dvě trubky, pozouny, bubeník, kytarista, basista. "Creole Love Call," zašeptá Ellington do mikrofonu a zase se posadí ke klavíru. Mávne rukou, jednou, podruhé, a klarinet spustí pomalou, kolísavou melodii. Přidušená trumpeta ji následuje jako ozvěna. Basa a kytara vyrážejí rozvážným krokem, rytmickým, erotickým, bluesovým. Kessel a Wells, každý na jiné straně místnosti, aniž by si všímali jeden druhého, jsou vtaženi do melodie. Trubka zabručí chraplavé sólo. Následuje kvílící klarinet. Hudba je plná bolesti a touhy - ale bolesti ovládané, spořádané, zdrženlivé. Touhy nenaplněné, ale ne neodolatelné. Píšu a poslouchám tu skladbu na své aparatuře. Jestliže má někdo právo na zahořklost ze zmařených snů, pak je to černoch v roce 1934. Že i takoví lidé dokázali za takových podmínek skládat tuhle hudbu, otevírá celý svět možností. V hudbě promlouvá pravda o umění, jíž Wells nerozumí, ale ve kterou já doufáni: že umění nemusí předávat nějaké sdělení, aby řeklo něco důležitého. Že umění není vždycky prostředek, jak dosáhnout konce, ale někdy je samo o sobě koncem. Že nemusí být schopné změnit | svět, přesto však může změnit okamžik.
Z hudby promlouvá pravda o životě, které Kessel, šestnáct let před mým narozením, nemůže rozumět, ale v niž já doufám: že omezený život není promarněný život. Navzdory nesplněným snům lze dosáhnout míru.
Wells poslouchá a cítí, jak se mu do duše vkrádá mír. Kessel to cítí také.
A tak čekají, klidní a vyrovnaní, než se vydají vstříc svým budoucnostem, do naší současnosti. Do světa plného omezení a ztrát. Do Buffala.

Věnováno otci.

přeložila Adéla Bartlová

CONNIE WILLISOVÁ
DOKONCE I KRÁLOVNA
CONNIE WILLISOVÁ se narodila v roce 1945 a žije v Greeley ve státu Colorado. Svou první povídku Tajemství Santa Titicaky (The Secret of Santa Titicaca) publikovala v roce 1971, ale souvisleji začala psát až počátkem osmdesátých let, kdy se stala spisovatelkou z povolání. Willisová je známá především pro svou povídkovou tvorbu shromážděnou ve třech souborech Požární hlídka (Fire Watch 1985), Neskutečné věci (Impossible Things 1993) a Miracle and Other Christmas Stories (Zázrak a jiné vánoční příběhy 1999) či v reprezentativním výboru Větry vanoucí v mramorových klenbách (The Winds of Marble Arch 2007). Její rané práce zahrnují příběh o cestování v čase Požární hlídka (Fire Watch 1982) a poté například Všechny moje milované dcerušky (All My Darling Daughters 1985, č. Alien Sex/Winston Smith 1994), Dopis od Kláry (A Letter from the Clearys 1982, č. Hvězdy jako bozi/AFSF 1993), Zrcadlo a Sidon (The

Sidon in the Mirror 1983), Měsíc na modro (Blued Moon 1984) a Poslední z Winnebagů (The Last of the Winnebagos 1988).
Jejím prvním románem byla science fiction Vodní čarodějka (Water Witch 1985, ve spolupráci se Cynthií Feliceovou) - jedna z prací odrážejících vliv Roberta A. Heinleina na její tvorbu -, následován byl významným samostatným debutem Lincolnovy sny (Lincoln's Dreams 1987), za který obdržela Pamětní cenu Johna W. Campbella. Její druhý samostatný román Kniha posledního soudu (Doomsday Book 1992) je pro ni již typickou fikcí, využívá stejného vynálezu zařízení na cestování v čase jako Vodní čarodějka a vynesl jí ceny Hugo a Nebula. Poté vydala kratší romány Nezmapované území (Uncharted Territory 1994), Remake (1994), Vůdce (Bellwether 1996) a ambiciózní rozsáhlé dílo (u nás trestuhodně opomíjené - pozn. redakce) I když půjdu roklí šeré smrti (Passage 2001, č. Triton 2003). Willisová se stala jedním z nejčastěji oceňovaných autorů science fiction, k dnešnímu dni obdržela devětkrát cenu Hugo, šestkrát cenu Nebula, Pamětní cenu Johna W. Campbella a devětkrát cenu Locus.
Feminismus není znám pro svůj smysl pro humor a pokoušet se vnést dotek humoru do "ženských otázek" je přinejmenším riskantní. Ale právě to učinila Willisová v následujícím velmi zábavném příběhu.
Telefon se ozval právě ve chvíli, kdy jsem prohlížela návrh na zproštění obžaloby. "To je univerzální ohlašovací tón," pravil můj asistent Bysshe a natáhl se po něm. "Patrně to bude obžalovaný. Ve vězení se nesmějí používat osobní znělky."
"Ne, to není obžalovaný," zavrtěla jsem hlavou. "To je moje matka."
"Ach." Bysshe položil ruku na sluchátko. "Proč ale nepoužívá svou znělku?"
"Protože ví, že se s ní nechci bavit. Určitě zjistila, co provedla Perdita."
"Vaše dcera Perdita?" zeptal se a sluchátko přitom držel přitisknuté ke hrudi. "To je ta s tou malou holčičkou?"
"Ne, to je Viola. Perdita je moje mladší dcera. Ta, která nemá rozum."
"Co provedla?"
"Dala se k Cyklistkám."
Bysshe na mě upřel tázavý pohled, ale já neměla náladu na vysvětlování. Ostatně ani náladu na rozhovor s matkou.
"Vím přesně, co mi matka poví," pokračovala jsem. "Zeptá se, proč jsem jí nic neřekla, pak bude vyžadovat, abych jí řekla, co s tím hodlám dělat, a přitom já s tím nic dělat nemůžu, protože jinak bych to udělala už dávno."
Bysshe se zatvářil zmateně. "Mám jí říct, že jste u soudu?"
"Ne." Sáhla jsem po telefonu. "Stejně s ní dříve či později musím promluvit." Vzala jsem si od něj sluchátko. "Nazdar, mami."
"Traci!" vyhrkla matka dramaticky, "Perdita se stala Cyklistkou."
"Já vím."
"Proč jsi mi to neřekla?"
"Myslela jsem, že by ti to měla říct Perdita sama."
"Perdita!" Matka si odfrkla. "Ta by se mi nikdy nesvěřila. Dobře ví, co bych jí na to odpověděla. Doufám, žes to oznámila Karen."
"Karen tu není. Je v Iráku." Na celé té katastrofě byla jediná dobrá věc. Díky tomu, jak se Irák po všech těch sebedestruktivních tendencích v minulosti dychtil předvést jako zodpovědný člen světového společenství, nacházela se teď moje tchýně na jediném místě planety, kde měli tak mizerné telefonní spojení, že jsem se na ně klidně mohla vymlouvat. Prostě jsem se nedovolala, a ona mi to musela věřit.
Osvobození nás zbavilo různých nedůstojných, ponižujících záležitostí a vymýtilo nejednu metlu lidstva, včetně saddámovského režimu v Iráku, ale od tchýní nás bohužel neosvobodilo, a tak jsem teď byla v podstatě ráda, že si to Perdita takhle načasovala. Pokud jsem zrovna neměla chuť ji zabít.
"Co dělá Karen v Iráku?" zajímala se matka.
"Vyjednává o vlasti Palestinců."
"A její vnučka si mezitím zničí život," odbočila od tématu. "Povědělas to Viole?"
"Už jsem ti to jednou vysvětlila, mami. Myslím, že by jí to Perdita měla říct sama."
"No, ale ona to neudělala. Dnes ráno mi volala jedna pacientka, Carol Chenová, a vyzvídala, co před ní tajím. Neměla jsem ponětí, o čem to mluví."
"Jak na to Carol Chenová přišla?"
"Díky své dceři, která se loni málem dala k Cyklistkám. Ale její rodina jí to vymluvila," pravila matka obviňujícím tónem. "Carol je přesvědčena, že lékaři objevili nějaké strašlivé vedlejší účinky ammenerolu, ale drží to pod pokličkou. Nemůžu uvěřit, žes mi něco takového zatajila, Traci."
Já zase nemohla uvěřit, že jsem se nedala od Bysshe zapřít. "Už jsem ti to povídala, mami. Myslím, že je na Perditě, aby ti to řekla. Vždyť je to její rozhodnutí."
"Ach, Traci!" zvolala matka. "To nemyslíš vážně!"
V prvním návalu nadšení po Osvobození jsem chovala naději, že se všechno změní - že skoncujeme s nerovností a pozůstatky matriarchátu a se ženami, jež postrádají smysl pro humor a jsou pevně odhodlány vymýtit z jazyka výrazy jako ‚mužstvo' a zájmena třetí osoby jednotného čísla.
Pochopitelně k ničemu takovému nedošlo. Muži stále vydělávají víc než ženy, "ženstvo" stále představuje jazykový vřed a má matka stále říká ‚Ach, Traci!' tónem, který mě zařazuje mezi nedospělé jedince.
"Její rozhodnutí!" vyprskla. "Chceš snad naznačit, že se chystáš s rukama v klíně přihlížet, jak se tvá dcera dopouští osudové chyby?"
"A co proti tomu můžu dělat? Je jí dvaadvacet a je příčetná."
"Kdyby byla při smyslech, nikdy by ji nic takového nenapadlo. Zkoušelas jí to vymluvit?"

"Ovšemže zkoušela."
"A co?"
"A bez úspěchu. Je odhodlána stát se Cyklistkou."
"Určitě se s tím dá něco udělat. Sežeň soudní příkaz nebo najmi psychovymítače nebo zažaluj Cyklistky za vymývání mozků. Jsi přece soudkyně, jistě najdeš zákon, na který se lze odvolat…"
"Ten zákon se jmenuje osobní suverenita, mami, a jelikož především on umožnil Osvobození, stěží ho můžu použít proti Perditě. Její rozhodnutí plně odpovídá zákonu: je to rozhodnutí soukromé, učiněné dospělou svéprávnou osobou, netýká se nikoho jiného…"
"Co moje praxe? Carol Chenová je přesvědčena, že šanty vyvolávají rakovinu."
"Jakýkoli vliv na tvou praxi by byl hodnocen jako nepřímý. Asi jako pasivní kouření. Tohle nemůžeme použít, máti. Ať se nám to líbí nebo ne, Perdita má plné právo to udělat, a my naopak nemáme právo zasahovat. Svobodná společnost musí být založena na respektu k názorům ostatních a nezasahování do jejich soukromí."
To všechno bylo pravda. Škoda, že jsem nic z toho neřekla Perditě, když mi volala. Místo toho jsem řekla hlasem, který zněl přesně jako tón mé matky: "Ach, Perdito!"
"Je to všechno tvoje vina, abys věděla!" prohlásila matka. "Já ti říkala, že jí nemáš dovolit to tetování nad šantem. A nevykládej mi o svobodné společnosti. K čemu je taková společnost, která mou vnučku nechá, aby si zničila život?" Zavěsila.
Podala jsem telefon Bysshemu.
"Moc se mi líbilo, jak jste říkala, že respektujete právo své dcery na vlastní rozhodnutí," poznamenal. Zvedl můj talár.
"A jak jí nemůžete zasahovat do života."
"Najděte mi precedenty ohledně psychovymítání," požádala jsem ho a vklouzla do rukávů. "A zjistěte, jestli byly Cyklistky někdy obviněny z omezování osobní svobody - vymývání mozků, zastrašování, nátlaku."
Telefon znovu zazpíval, a zase univerzální tón. "Haló, kdo je tam?" řekl opatrně Bysshe. Vzápětí jeho hlas zvlídněl. "Okamžik." Zakryl mluvítko dlaní. "Vaše dcera Viola."
Vzala jsem si sluchátko. "Nazdar, Violo."
"Právě jsem mluvila s babičkou. Nebudeš věřit, co provedla naše Perdita. Vstoupila do spolku Cyklistek."
"Já vím."
"Ty to víš? A nic jsi mi neřekla? Neuvěřitelné. Nikdy mi nic neřekneš!"
"Myslela jsem, že by ti to měla oznámit sama," řekla jsem unaveně.
"To si děláš legraci? Ta mi tak někdy něco řekne! Když si nechala dát ty implantáty do obočí, dozvěděla jsem se to až za tři týdny, a když si nechala udělat to laserové tetování, tak mi to neřekla vůbec. Nakonec mi to prozradila Twidge. Mělas mi zavolat. Už to ví babička Karen?"
"Je v Bagdádu," sdělila jsem jí.
"Já vím," přisvědčila Viola. "Volala jsem jí."
"Ach, Violo, vážně?"
"Na rozdíl od tebe, mami, považuju za správné oznámit členům rodiny záležitosti, které je zajímají."
"Co na to babička?" zeptala jsem se. Teď, když odezněl první úlek, začínala se mě zmocňovat otupělost.
"Nedovolala jsem se. Mají tam příšerné telefonní spojení. Dali mi někoho, kdo neuměl anglicky, a pak se to přerušilo. Zkusila jsem to znovu a dozvěděla jsem se, že vypadlo spojení s celým městem."
Díky, vydechla jsem tiše. Díky, díky, díky.
"Babička Karen má právo to vědět, mami. Jenom pomysli, jaký vliv to může mít na Twidge. Myslí si, jaká Perdita není úžasná. Když si nechala dát ty implantáty, Twidge si přilepila na obočí svítivé diody a já je pak z ní nemohla dostat… Co když si taky usmyslí dát se k Cyklistkám?"
"Je jí teprve devět. Než přijde čas, aby si nechala zavést šant, dávno to Perditu přejde." Doufám, dodala jsem v duchu. To tetování měla Perdita už rok a půl a nezdálo se, že by ji omrzelo. "Kromě toho je Twidge rozumnější."
"To máš pravdu. Ach, mami, jak jen mohla Perdita udělat něco takového! Neřeklas jí, jak je to hnusné?"
"Ano," odpověděla jsem. "A nepraktické. Nepříjemné a bolestivé. Jak to člověka vyvádí z rovnováhy. Nic z toho na ni ani v nejmenším neúčinkovalo. Řekla mi, že podle ní to bude legrace."
Bysshe ukazoval na hodinky a němě vyslovoval: "Musíte už do soudní síně."
"Legrace!" vyhrkla Viola. "Vždyť viděla, čím jsem tehdy musela projít? Čestně, mami, někdy si myslím, že je úplně vygumovaná. Nemůžeš ji dát prohlásit za nezpůsobilou a nechat ji zavřít nebo tak něco?"
"Ne." Pokoušela jsem se zapnout si talár jednou rukou. "Violo, už musím končit. Jdu pozdě k soudu. Obávám se, že jí v tom nemůžeme zabránit. Je rozumná dospělá osoba."
"Rozumná! Svítí jí obočí, mami. A má na paži tetování Custerova posledního boje."
Předala jsem telefon Bysshemu. "Povězte Viole, že si promluvíme zítra." Zapnula jsem si talár. "A pak zavolejte do Bagdádu a zjistěte, jak dlouho bude trvat porucha telefonního spojení." Vyrazila jsem do soudní síně. "A jestli se ještě někdo ohlásí univerzální znělkou, ujistěte se, že jde o místní hovor, než to zvednete."

Bysshe se do Bagdádu nedovolal, což jsem považovala za dobré znamení, a tchýně se neozvala. Matka ano, odpoledne, aby se zeptala, jestli zákon povoluje lobotomii.
Následujícího dne zavolala znovu. Právě jsem byla uprostřed přednášky o osobní suverenitě a vysvětlovala nezadatelné právo občanů svobodné společnosti chovat se jako totální idioti. Studenti to moc nebrali.
"Myslím, že je to vaše matka," zašeptal Bysshe a podával mi telefon. "Pořád používá univerzální znělku. Ale je to místní hovor, zkontroloval jsem to."

"Nazdar, mami," ohlásila jsem se.
"Všechno je zařízeno," prohlásila. "Jdeme s Perditou na oběd k McGregorovi. Je to na rohu Dvanácté a Larimerovy."
"Právě přednáším."
"Já vím. Nebudu tě zdržovat. Jen jsem ti chtěla říct, ať si neděláš starosti. O všechno jsem se postarala."
Tohle se mi vůbec nelíbilo. "Cos udělala?"
"Pozvala jsem Perditu na oběd s námi. Vždyť už jsem ti to řekla. K McGregorovi."
"Kdo je to ‚my'?"
"Jen rodina," odpověděla nevinně. "Ty a Viola."
No, aspoň že do toho nezatáhla psychovymítače. Zatím. "K čemu se chystáš, mami?"
"Přesně na to se mě zeptala i Perdita. Copak babička nesmí pozvat své vnučky na oběd? Buď tam ve dvanáct třicet."
"Ve tři musíme být s Bysshem na poradě o rozvrhu soudních jednání."
"Ach, to už budeme dávno hotovi. A vezmi Bysshe s sebou. Aspoň nám poskytne mužské stanovisko."
Zavěsila.
"Budete muset na ten oběd se mnou, Bysshi," otočila jsem se k němu. "Omlouvám se."
"Proč? Co se na tom obědě má stát?"
"Nemám nejmenší představu."

Cestou k McGregorovi mi Bysshe referoval, co zjistil o Cyklistkách. "Nejde o žádnou sektu, nehlásí se k žádnému náboženství. Zdá se, že se to společenství vyvinulo z nějaké ženské skupiny, existující už před Osvobozením," vykládal, nahlížeje do poznámek, "i když se dají najít vztahy s hnutím za legalizaci potratů, s Wisconsinskou univerzitou a s Muzeem moderního umění."
"Cože?"
"Své vedoucí skupin titulují ‚docentky'. Jejich filozofie představuje směs ideologie radikálního feminismu z doby před Osvobozením a primitivních ekologických hnutí osmdesátých let. Jsou floratariánky a nenosí boty."
"Ani šanty," doplnila jsem. Zaparkovali jsme před McGregorovou restaurací a vystoupili z auta. "Byly někdy odsouzené za omezování osobní svobody?" zeptala jsem se s nadějí.
"Ne. Spousta žalob proti jednotlivým členkám, ale každý soudní spor vyhrály."
"Na základě osobní nezávislosti."
"Tak. A jedna trestně právní žaloba, kdy členka žalovala rodinu, která si najala psychovymítače. Ten byl odsouzen ke dvaceti letům, rodina ke dvanácti."
"O tom rozhodně musíte vyprávět mé matce," prohlásila jsem a otevřela dveře restaurace.
Byl to jeden z těch podniků, kde recepční pult ovíjí svlačec a jednotlivé stoly jsou odděleny malými zahrádkami.
"Ten podnik navrhla Perdita," pravila matka a vedla nás s Bysshem kolem záhonku cibule k našemu stolu. "Povídala, že hodně Cyklistek se hlásí k floratariánům."
"Už je tu?" zeptala jsem se a vyhnula se pařeništi s okurkami.
"Ještě ne." Ukázala za zahradní besídku s růžemi. "Tamhle je náš stůl."
Náš stůl byl proutěný a stál pod moruší. Na vzdálenější straně seděly Viola a Twidge u latěk, po nichž se pnuly fazole, a prohlížely si jídelní lístky.
"Co tu děláš, Twidge?" zeptala jsem se. "Proč nejsi ve škole?"
"Já jsem ve škole," ukázala notebook. "Dneska studuju dálkově."
"Myslela jsem, že by se téhle diskuse měla účastnit," vysvětlila Viola. "Koneckonců už brzy dostane šant."
"Moje kamarádka Kensey říká, že si žádný nepořídí, stejně jako Perdita," ozvala se Twidge.
"Kensey určitě změní názor, až přijde čas," řekla matka. "A Perdita také. Bysshe, sedněte si vedle Violy."
Bysshe poslušně vklouzl do proutěné židle pod laťkovou konstrukci s fazolemi na protějším konci stolu. Twidge se natáhla přes Violu a podala mu jídelníček. "Je to bezva restaurace," prohlásila. "Nemusí se sem chodit v botách."
Zvedla bosou nohu, aby to názorně předvedla. "A když dostanete hlad, zatímco čekáte na jídlo, můžete si něco utrhnout." Otočila se na židli, uškubla dvě zelené fazole, jednu mu podala a do druhé se zakousla. "Vsadím se, že názor nezmění," pokračovala. "Kensey povídala, že šant bolí víc než rovnátka."
"Nebolí to zdaleka tolik, jako když ho nemáš," pravila Viola a vrhla na mě pohled, který jasně říkal: Vidíš, co mi sestra nadrobila?
"Traci, tak už si sedni sem naproti Viole," pobídla mě matka. "A až přijde Perdita, posadíme ji k tobě."
"Pokud přijde," ozvala se Viola.
"Pozvala jsem ji na jednu." Matka se usadila ke stolu. "Abychom měly čas promyslet si strategii, dřív než dorazí. Mluvila jsem s Carol Chenovou…"
"Její dcera se loni málem dala k Cyklistkám," vysvětlila jsem kvůli Bysshemu a Viole.
"Prý svolali rodinnou sešlost, něco jako tohle, jednoduše s dcerou promluvili, a ona se rozhodla, že se přece jen nechce stát Cyklistkou." Rozhlédla se po ostatních. "Napadlo mě, že bychom něco podobného zkusily s Perditou. Mohly bychom začít vysvětlením významu Osvobození, pohovořit o temných dnech útisku, které mu předcházely…"
"Já myslím," přerušila ji Viola, "že bychom ji měly přesvědčit, aby zkusila jenom na pár měsíců vysadit ammenerol, než si nechá odstranit šant. Pokud přijde. Což neudělá."
"Proč ne?"
"A ty bys přišla? Chci říct, je to jako inkvizice. Ona by tu seděla, a my jí všechno ‚vysvětlovaly'. Perdita je možná cvok, ale není hloupá."
"Tohle přece není žádná inkvizice," namítla matka. Náhle se přes mě dychtivě naklonila a pohlédla ke dveřím. "Jsem si

jistá, že Perdita…" Zarazila se, vstala a vrhla se do stěny z chřestu.
Ohlédla jsem se; napůl jsem očekávala Perditu se svítícími rty nebo celotělovým tetováním, ale kvůli listům jsem neviděla nic. Odstrčila jsem větvičky.
"Je to Perdita?" Viola natahovala krk.
Vyhlédla jsem za moruší. "Ach, můj Bože!"
Byla to tchýně v černé abáje a hedvábné jarmulce. Hnala se k nám přes záhon s dýněmi, roucho na ní vlálo a oči metaly blesky. Matka se za ní hrnula přes rozšlapané ředkvičky a vrhala na mě vražedné pohledy.
Obrátila jsem se k Viole. "To je tvoje babička Karen," řekla jsem vyčítavě. "Povídalas, že ses jí nedovolala."
"Však taky ne," odvětila. "Twidge, sedni si rovně. A odlož notebook."
V růžovém altánku to zlověstně zašelestilo, jako by se listy scvrkávaly hrůzou, a objevila se tchýně.
"Karen!" pozdravila jsem ji a snažila se, aby to znělo potěšeně. "Co tu pro všechno na světě děláš? Myslela jsem, že jsi v Bagdádu!"
"Vrátila jsem se, jakmile jsem dostala Violin vzkaz." Postupně nás všechny probodla pohledem. "Kdo je tohle?" ukázala na Byssheho. "Violin nový přítel?"
"Ne!" odporoval jí zděšeně.
"To je můj asistent, matko," vysvětlila jsem. "Bysshe Adams-Hardy."
"Twidge, proč nejsi ve škole?"
"Já jsem ve škole," odpověděla Twidge. "Dálkově." Zvedla notebook. "Vidíš? Matematika."
"Chápu," pravila tchýně a nasupeně se ke mně obrátila. "Jde o záležitost natolik závažnou, aby moje pravnučka byla kvůli ní vytažena ze školy a aby vyžadovala přítomnost právního zástupce, a vy jste nepovažovaly za potřebné uvědomit mě? No ovšem, ty mi nikdy nic neřekneš, Traci."
Vrhla se ve víru abáje na židli na konci stolu, kolem ní se rozlétly listy, voňavé kvítky hrachu a useknutá hlavička brokolice. "Violino volání o pomoc se ke mně dostalo teprve včera. Violo, nikdy nenechávej vzkazy u Hassima. Jeho angličtina je prakticky nulová. Musela jsem ho přimět, aby mi zabroukal tvou znělku. Poznala jsem ji, ale spojení bylo přerušeno, tak jsem se rozletěla domů. Uprostřed vyjednávání, prosím!"
"A jak probíhá vyjednávání, babičko Karen?" zeptala se Viola.
"Vypadalo to velmi dobře. Izraelci dali Palestincům polovinu Jeruzaléma a dohodli se na sdílení Golanských výšin."
Obrátila se a hněvivě se na mě zahleděla. "Ti vědí, jak důležitá je komunikace." Znovu se otočila k Viole. "Tak kvůli čemu si na tebe zasedly? Nelíbí se jim tvůj nový přítel?"
"Já nejsem její přítel," zaprotestoval Bysshe.
Nikdy jsem nechápala, jak se moje tchýně mohla stát zprostředkovatelkou a jak vede ta vyjednávání mezi Srby a katolíky a Severní a Jižní Koreou a protestanty a Chorvaty. Vždycky někomu straní, dělá ukvapené závěry, překroutí nebo špatně pochopí všechno, co řeknete, odmítá poslouchat. A přesto přemluvila Jižní Afriku k přijetí Mandelovy vlády a patrně dokáže přesvědčit Palestince, aby dodržovali Jom kipur. Možná všechny zastraší a přinutí je podrobit se. Nebo je možná přiměje, aby se spojili v obraně proti ní.
Bysshe se stále bránil. "Až dodneška jsem Violu nikdy nepotkal. Jen jsem s ní několikrát mluvil po telefonu."
"Určitě jsi něco provedla," obvinila Karen Violu. "Očividně ti jdou po krku."
"Mně ne," odmítla podezření Viola. "To Perditě. Dala se k Cyklistkám."
"K Cyklistkám? Opustila jsem vyjednávání o Západní břeh, protože vy nesouhlasíte s tím, aby Perdita vstoupila do cyklistického klubu? Jak tohle mám vysvětlit irácké prezidentce? Nepochopí to - a já také ne. Co máte proti jízdě na kole?"
"Cyklistky nejezdí na kole," ozvala se matka.
"Ony menstruují," objasnila Twidge.
Následující mrtvé ticho trvalo nejméně minutu a já si pomyslela tak teď k tomu konečně dojde. Tchýně a já budeme v rodinné rozepři na téže straně.
"A celý tenhle poprask tropíte kolem toho, že si Perdita nechá odstranit šant?" zeptala se Karen. "Je dospělá, ne? A tady jde očividně o případ, na který se vztahuje osobní suverenita. To bys mohla vědět, Tratí. Vždyť jsi přece soudkyně."
Mohla jsem vědět, že je to až moc hezké, aby to byla pravda.
"Chceš říct, že souhlasíš s jejím přáním vrátit se do doby před dvaceti lety a odvrhnout Osvobození?" vyhrkla matka.
"Nemyslím, že to bude až tak zlé," soudila Karen. "Na Středním Východě existují skupiny, které odmítají šanty, víte, ale nikdo je nebere vážně. Dokonce ani Iráčanky, a ty se přitom stále zahalují."
"Perdita je bere vážně."
Karen to zamítla mávnutím černého rukávu. "Je to jenom takový trend, móda. Jako mikrosukně. Nebo to ohavné elektronické obočí. Pár žen bude tuhle hloupou módu chvilku nosit, ale ženy jako celek se nikdy nevzdají kalhot a nevrátí se k nošení klobouků."
"Jenže Perdita…" začala Viola.
"Když chce mít Perdita menstruaci, říkám, nechte ji. Ženy dokonale fungovaly po tisíce let i bez šantů."
Matka uhodila pěstí do stolu. "Ženy dokonale fungovaly v konkubinátu, za epidemií cholery a s korzety," namítla a každé slovo zdůraznila pěstí. "Ale nevidím důvod, proč se něčemu takovému podrobovat dobrovolně, a nemám v úmyslu dovolit Perditě…"
"Když už o ní mluvíme, kde je to ubohé dítě?" vpadla jí do řeči Karen.
"Musí se tu každou chvilku objevit," odpověděla matka. "Pozvala jsem ji na oběd, abychom to s ní mohly probrat."
"Cha!" udělala Karen. "Tím chceš říct, že ji chcete za každou cenu přinutit, aby změnila názor. No, já nemám sebemenší

zájem s vámi spolupracovat. Mám v úmyslu vyslechnout si stanovisko té chudinky, se zájmem a otevřenou myslí. Respekt ke druhému, to je to klíčové slovo, a zdá se, že vy jste na to zapomněly. Ohleduplnost a zdvořilost."
K našemu stolu přistoupila bosá mladá žena v květované haleně, s červeným šátkem kolem levé paže a se svazkem růžových složek.
"Už bylo načase." Karen jí vyškubla jedny desky. "Zdejší obsluha je hrozná." Prudce složku otevřela. "Vy asi nemáte skotskou."
"Jmenuji se Evangelina," představila se mladá žena. "Jsem Perditina docentka." Vzala si od Karen složku. "Nemohla se sem za vámi dostavit, ale požádala mě, abych sem zašla místo ní a vysvětlila vám filozofii Cyklistek."
Usedla na proutěnou židli vedle mě.
"Cyklistky vyznávají svobodu," začala. "Osvobození od všeho umělého, od léků a hormonů, ovládajících organismus, od mužského patriarchátu, který nám je vnucuje. Jak už patrně víte, odmítáme šanty."
Ukázala na červený šátek kolem paže. "Místo toho nosíme tento odznak naší svobody a ženství. Dnes jsem si ho uvázala jako znamení, že přišel můj čas plodnosti."
"My jsme to také nosívaly," ozvala se matka, "jenže vzadu pod sukněmi."
Zasmála jsem se.
Docentka na mě vrhla hněvivý pohled. "Nadvláda mužů nad těly žen začala dlouho před takzvaným Osvobozením. Patřila k ní vládní regulace potratů a práva nenarozených, vědecké řízení plodnosti a nakonec vynalezení ammenerolu, který reprodukční cyklus úplně odstranil. Tohle vše bylo součástí plánu mužského totalitního režimu na převzetí vlády nad těly žen, a následně nad jejich identitou…"
"Zajímavý pohled na věc!" poznamenala Karen nadšeně.
A to tedy skutečně byl. Ve skutečnosti totiž ammenerol vůbec nebyl vyvinut kvůli odstranění menstruace. Měl sloužit k potlačování zhoubných nádorů a na jeho schopnost vstřebávání děložní sliznice se přišlo náhodou.
"Chcete nám snad tvrdit," promluvila matka, "že muži ženám šanty vnutili!? Vždyť jsme musely bojovat za to, aby je FDA povolila!"
Bylo to opravdu tak. Sjednotit ženy se nepodařilo ani problémům s náhradními matkami, tažením proti potratům a otázkám fetálních práv, to dokázala až vyhlídka na to, že se zbaví menstruace. Ženy organizovaly manifestace, podávaly petice, volily senátorky, podávaly pozměňovací návrhy, nechávaly se exkomunikovat, zavírat do vězení, a to vše ve jménu Osvobození.
"Muži byli vždycky proti." Matka trochu zčervenala. "Stejně jako církevní právo a obří továrny na vložky a katolická církev…"
"Věděli, že budou muset připustit ženy jako kněze," podotkla Viola.
"Což nakonec udělali," přikývla jsem.
"Osvobození vás vůbec neosvobodilo," řekla docentka hlasitě. "Pouze vás zbavilo přirozených životních rytmů, zdroje vašeho ženství."
Sehnula se a utrhla sedmikrásku, která rostla pod stolem. "My Cyklistky oslavujeme začátek své menstruace a prožíváme radost ze svých těl." Zvedla sedmikrásku. "Kdykoli Cyklistka rozkvete, jak my tomu říkáme, obdarujeme ji květy a básněmi a písněmi. Potom se vezmeme za ruce a povídáme si o tom, co máme na své menstruaci nejraději."
"Retenci vody v těle," řekla jsem.
"Tři dny do měsíce, strávené v posteli s ohřívací poduškou na břiše," přidala se matka.
"Já bych zvolila ty záchvaty úzkosti," mínila Viola. "Když jsem vysadila ammenerol, abych mohla mít Twidge, vždycky jsem v těch dnech měla pocit, že mi spadne na hlavu družice."
V té chvíli přistoupila ke stolu žena středních let v kombinéze a slaměném klobouku a zůstala stát u matčiny židle. "Já trpívala tím střídáním nálad," ozvala se. "Jednu chvíli jsem byla veselá, a příští jsem se cítila jako Lizzie Bordenová."
"Kdo je Lizzie Bordenová?" zeptala se Twidge.
"Zabila své rodiče," odpověděl Bysshe. "Sekerou."
Karen s docentkou na ně oba vrhly rozzlobený pohled. "Neměla by ses věnovat matematice, Twidge?" sykla Karen.
"Vždycky jsem si říkala, jestli Lizzie Bordenová náhodou netrpěla PMS," řekla Viola, "a proto…"
"Ne," přerušila ji matka. "To bylo tím, že žila v době, kdy nebyly tampony ani ibuprofen. Očividný případ omluvitelné vraždy."
"Mám dojem, že takový lehkovážný přístup nám není k ničemu," zachmuřila se Karen na všechny přítomné.
"Vy jste naše číšnice?" oslovila jsem kvapně ženu ve slamáku.
"Ano," přisvědčila a vytáhla z kapsy elektronický blok.
"Podáváte víno?" zeptala jsem se.
"Jistě. Pampeliškové nebo prvosenkové."
"Vezmeme si obě."
"Od každého láhev?"
"Prozatím. Leda byste ho podávali v sudech."
"Naše dnešní speciality jsou melounový salát a choufleur gratinée," usmála se na všechny. Karen s docentkou jí úsměv neoplatily. "Ze záhonu vpředu si můžete vybrat květák. Specialita pro floratariány jsou liliová poupata v měsíčkovém másle."
Nastalo přechodné příměří, než si všichni objednali.
"Dám si hrachor," řekla docentka. "A sklenici růžové vody."
Bysshe se naklonil k Viole. "Omlouvám se, že jsem se tak vyděsil, když se mě vaše babička zeptala, jestli jsem váš přítel."

"To nic," pravila Viola, "babička Karen umí člověka pěkně vyděsit."
"Jen jsem nechtěl, abyste si myslela, že se mi nelíbíte. Chci říct, líbíte se mi."
"Mají sójové hamburgry?" zeptala se Twidge.
Když číšnice odešla, docentka začala rozdávat růžové složky, které si přinesla. "Tohle vám objasní praktickou filozofii Cyklistek," podávala mi jednu z nich, "a současně vám poskytne základní informace o menstruačním cyklu." Další podala Twidge.
"Připomíná to ty knížky, co nám rozdávali na střední," prohlásila matka, když se podívala do své složky. "Dárek pro tebe. Tak tomu říkali. Byly v nich ty obrázky dívek s růžovými mašlemi ve vlasech, jak hrají tenis a usmívají se. Do nebe volající překrucování skutečnosti."
Nemýlila se. Dokonce tam byl tentýž obrázek vejcovodů, který jsem si pamatovala ze školního promítání, obrázek, který mi vždycky připomínal časné stadium vývoje Vetřelce.
"Ale fuj," vyhrkla Twidge. "Tohle je nechutné."
"Věnuj se matematice," vybídla ji Karen.
Bysshe vypadal, jako by se mu dělalo nevolno. "Tohle ženy opravdu dělají?"
Přinesli nám víno a já každému nalila velkou sklenici. Docentka nesouhlasně stiskla rty a zavrtěla hlavou. "Cyklistky nepoužívají umělé stimulující látky ani hormony, které ženám vnutila mužská nadvláda, aby z nich udělala povolné a podřízené bytosti."
"Jak dlouho trvá menstruace?" zeptala se Twidge.
"Věčně," odpověděla matka.
"Od čtyř do šesti dnů," pravila docentka. "Máš to tady v té knížce."
"Ne, já myslela, jestli celý život nebo jak?"
"Menarché se u ženy obvykle dostavuje kolem dvanáctého roku a menstruace končívá zhruba v pětapadesáti letech."
"Já to poprvé dostala v jedenácti," ozvala se číšnice a postavila přede mě kytici. "Ve škole."
"Já dostala poslední toho dne, kdy FDA povolila ammenerol," podotkla matka.
"Tři sta šedesát šest děleno osmadvaceti," počítala Twidge a psala si do notebooku. "Krát čtyřicet tři let." Vzhlédla. "To je pět set padesát devět."
"To určitě není pravda," prohlásila matka a vzala do ruky její výpočet. "Podle mě jsem to měla nejméně pěttisíckrát."
"A pokaždé to začne v den, kdy vyrazíš na dovolenou," poznamenala Viola.
"Nebo když se vdáte," doplnila číšnice.
Matka začala psát tyčinkou do notebooku.
Využila jsem momentálního klidu zbraní a nalila všem další pampeliškové víno.
Matka vzhlédla od výpočtů. "Uvědomujete si, že při pětidenním trvání strávíte menstruací skoro tři tisíce dní? To je víc než osm let."
"A mezitím máte PMS," podotkla číšnice, která přinášela další květiny.
"Co je to PMS?" zeptala se Twidge.
"Premenstruální syndrom. To je název, který uměle vytvořila medicína pod vedením mužů, označující přirozené kolísání hormonálních hladin, jež ohlašuje začátek menstruace," vysvětlila docentka. "Tyto mírné a zcela normální výkyvy muži nesmyslně zdůrazňovali." Pohlédla na Karen, jako by žádala potvrzení.
"Já si vždycky stříhala vlasy," prohodila Karen.
Docentka se zatvářila nejistě.
"Jednou jsem si je na jedné straně úplně osekala," pokračovala Karen. "Bob přede mnou musel každý měsíc schovávat nůžky. A klíčky od auta. Vždycky jsem se rozplakala, když mi naskočila červená."
"Také jsi tak otékala?" zeptala se matka a nalila jí další sklenici pampeliškového vína.
"Vypadala jsem jako Orson Welles."
"Kdo je Orson Welles?" zeptala se Twidge.
"Vaše poznámky odrážejí nechuť k vlastním tělům, kterou vám vnutila mužská nadvláda," prohlásila docentka. "Muži vymyli ženám mozky, aby je dovedli k představě, že menstruace je nečistá a špatná. Ženy dokonce nazývaly menstruaci prokletím, protože převzaly mužský názor."
"Já ji považovala za prokletí, protože mi připadalo, že mě nějaká čarodějnice opravdu proklela," řekla Viola. "Jako Šípkovou Růženku."
Všichni se na ni podívali.
"No vážně," pokrčila rameny. "Přišlo mi to jako jediné možné vysvětlení, proč se mi děje něco tak hrozného." Podala složku docentce. "A myslím si to pořád."
"Myslím, že to od vás bylo úžasně statečné," řekl Bysshe Viole, "vysadit ammenerol, abyste mohla mít Twidge."
"Bylo to příšerné," opakovala Viola. "Nedokážete si to představit."
Matka si povzdechla. "Když jsem to poprvé dostala, zeptala jsem se mámy, jestli to má taky Annette."
"Kdo je Annette?" zeptala se Twidge.
"Patří k Myšketýrům," odpověděla matka, a když viděla Twidgin nechápavý pohled, dodala: "V televizi."
"Digitální," doplnila Viola.
"Z Klubu Mickey Mouse," dokončila matka.
"On existoval v TV nějaký Mickey Mouse Club?" přeptala se Twidge nedůvěřivě.
"Byly to doby temného útlaku. Po mnoha stránkách," řekla jsem.
Matka mě probodla pohledem. "Annette byla ideál všech mladých děvčat," vysvětlovala pro Twidge. "Měla kudrnaté vlasy, opravdová prsa, plizovanou sukni vždycky vyžehlenou, a já si nedovedla představit, že by se jí někdy přihodilo

něco tak upatlaného a nedůstojného. Pan Disney by to nikdy nedovolil. A když to neměla Annette, tak to nemusím mít ani já. Tak jsem požádala matku…"
"A co ti řekla?" skočila jí Twidge do řeči.
"Řekla mi, že každá žena má menstruaci," odpověděla matka. "A já se zeptala: ‚I anglická královna?' A ona mi řekla: ‚Dokonce i královna.'"
"Vážně?" vyhrkla Twidge. "Vždyť je tak stará!"
"Teď už ji nemá," vložila se podrážděně docentka. "Povídala jsem vám, že kolem pětapadesáti let dochází k menopauze."
"A pak přijdou návaly," ozvala se Karen, "a osteoporóza a na horním rtu máte tolik chlupů, že vypadáte jako Mark Twain."
"Kdo je…" začala Twidge.
"Vy jednoduše opakujete negativní mužskou propagandu," přerušila ji docentka, která silně zrudla v obličeji.
"Víte, o čem jsem vždycky přemýšlela?" Karen se spiklenecky naklonila k mé matce. "Jestli náhodou za válku o Falklandy nemohl přechod Maggie Thatcherové."
"Kdo je Maggie Thatcherová?" zeptala se Twidge.
Docentka, která už byla ve tváři rudá jako její šátek, se zvedla. "Nemá smysl pokoušet se s vámi mluvit. Nechaly jste si dokonale vymýt mozky mužskou nadvládou." Posbírala své složky. "Jste všechny slepé! Ani nevidíte, že jste oběti mužské konspirace, která vás má připravit o biologickou identitu, o vaši ženskost. Osvobození ve skutečnosti nebylo žádným osvobozením. Byl to jen krok k jinému způsobu otroctví!"
"I kdyby to byla pravda," prohlásila jsem, "i kdyby šlo o nějaké spiknutí, které by nás mělo uvrhnout pod mužskou nadvládu, stejně by to stálo za to."
"Má pravdu, víš," obrátila se Karen k mé matce. "Traci má naprostou pravdu. Kvůli některým věcem stojí za to vzdát se čehokoli, dokonce i svobody. A zbavit se menstruace, to je právě jedna z těch věcí."
"Oběti!" vykřikla docentka. "Připravili vás o vaše ženství, a vám je to úplně jedno!" S dupáním se rozběhla restaurací a zničila přitom několik dýní a řádku mečíků.
"Víš, co jsem před Osvobozením nejvíc nenáviděla?" Karen si nalila zbytek pampeliškového vína. "Hygienické pásy."
"A ty kartonové aplikátory na tampony," přidala se matka.
"Já se nikdy nedám k Cyklistkám," řekla Twidge.
"Správně," přikývla jsem.
"Můžu si dát zákusek?"
Přivolala jsem číšnici a Twidge si objednala fialky v cukru. "Chce ještě někdo zákusek?" zeptala jsem se. "Nebo ještě trochu prvosenkového vína?"
Bysshe se naklonil těsně k Viole. "Myslím, že je úžasné, jak se snažíte pomoct sestře."
"A tyhlety reklamy na Libresse," pokračovala matka, "pamatuješ, s těmi okouzlujícími ženami v saténových a brokátových večerních šatech a dlouhých bílých rukavičkách, a pod obrázky bylo napsáno: ‚Libresse, protože…' Vždycky sem myslela, že je to nějaký parfém."
Karen se uchichtla. "Já si zase myslela, že je to nějaký druh sektu!"
"Myslím, že už si radši další víno nedáme," usoudila jsem.

Telefon zazpíval přesně ve chvíli, kdy jsem příštího rána dorazila do kanceláře. Univerzální tón.
"Karen se vrátila do Iráku, ne?" zeptala jsem se Bysshe.
"Ano," přisvědčil. "Viola povídala, že byl nějaký zádrhel v tom, jestli umístit Disneyland na Západní břeh nebo ne."
"Kdy volala Viola?"
Bysshe se zatvářil rozpačitě. "Ráno jsem s ní a Twidge byl na snídani."
"Ach." Zvedla jsem telefon. "To asi bude máti s plánem na únos Perdity. Haló?"
"Tady je Evangelina, Perditina docentka," řekl hlas v telefonu. "Doufám, že jste spokojeni. Zastrašili jste Perditu natolik, že se rozhodla podrobit zotročení pod mužskou nadvládou."
"Opravdu?"
"Zaručeně jste použili techniku ovládání mysli. Chci, abyste věděla, že mám v úmyslu podat na vás žalobu." Zavěsila.
Telefon okamžitě zazvonil znovu, začal vyhrávat další univerzální znělku.
"K čemu jsou osobní znělky, když je nikdo nikdy nepoužívá?" Zvedla jsem sluchátko.
"Ahoj, mami," pozdravila Perdita. "Možná by tě zajímalo, že jsem si to s těmi Cyklistkami rozmyslela."
"Vážně?" Pokoušela jsem se, aby to neznělo příliš vítězně.
"Zjistila jsem, že nosí na paži ten červený šátek. Přikryl by mi koně Sedícího Býka."
"To je ovšem problém," přitakala jsem.
"No, to není všechno. Moje docentka mi vyprávěla o tom vašem obědě. Opravdu babička Karen řekla, že máš pravdu?"
"Ano."
"Kruciš! Tomu fakt nevěřím! No, prostě, docentka povídala, že jste ji neposlouchaly, když vykládala, jak úžasná je menstruace, že jste pořád omílaly jen ty záporné stránky jako otoky a křeče a podrážděnost, a já se zeptala jaké křeče a ona na to: ‚menstruační krvácení často provázejí bolesti hlavy a nevolnosti', a já řekla: ‚krvácení? Nikdo mi nic neříkal o krvácení!' Proč jsi mi neřekla, že při tom jde o krvácení, mami?"
Ovšemže jsem jí to říkala, ale připadalo mi rozumnější mlčet.
"A neřeklas mi ani slovo o tom, že je to bolestivé. A všechny ty hormonální výkyvy! Každý, kdo by tohle chtěl prodělávat, když to není nutné, musí být šílenec! Jak jste to před Osvobozením mohly vydržet?"

"Byly to dny temného útlaku," přitakala jsem.
"To bych řekla! No, prostě, ukončila jsem to a docentka vážně zuří. Ale vysvětlila jsem jí, že tady jde o osobní nezávislost a že mé rozhodnutí musí respektovat. Stejně se stanu floratariánkou, a nepřeju si, abys mi to zkoušela vymlouvat."
"To by mě ve snu nenapadlo."
"Víš, tohle všechno je beztak tvoje vina, mami! Kdybys mi ze všeho nejdřív řekla o bolesti, nic z toho by se nestalo. Viola má pravdu. Ty nám nikdy nic neřekneš!"

přeložila Jana Rečková

JOHN CROWLEY
PRYČ
JOHN CROWLEY se narodil v prosinci roku 1942 v Presque Isle ve státu Maine a poté se rodina několikrát stěhovala, až se v roce 1953 usadila v Indianě. Crowley navštěvoval univerzitu v Indianě a v roce 1964 dokončil studium anglického jazyka. Odstěhoval se do New Yorku a pracoval jako fotografický asistent, potom se pokoušel uživit jako fotograf z povolání a komerčně zaměřený výtvarník. Spisovatelem se stal v roce 1966.
Crowley píše science fiction i fantasy, často se mezi žánry pohybuje v jedné a v téže knize. Jeho první tři romány jsou převážně science fiction - Hlubina (The Deep 1975), Zvířata (Beasts 1976) a Strojové léto (Engine Summer 1979), všechny později vyšly v jednom svazku jako Tři romány (Three Novels 1994). Do hájemství literární fantasy se přesunul vítězným románem Světové ceny fantasy Malé, velké (Little, Big 1981). Mytologie prostupuje jeho další knihou Aegypt (1987), která je úvodním svazkem kvartetu "Láska a spánek", kam dále patří tituly Láska a spánek (Love and Sleep 1994), Daemonomania (2000) a Projevy nekonečna (Endless Things 2007). Sbírka Novost (Novelty 1989) obsahuje novelu Skvělá práce času (Great Work of Time 1989), opět odměněnou Světovou cenou fantasy. Druhá sbírka Starobylosti (Antiquities) vyšla v roce 1993. Podrobnějším ohlédnutím za Crowleyho povídkovou tvorbou je sbírka Novosti a suvenýry: Sebrané příběhy Johna Crowleyho (Novelties and Souvenirs: The Collected Stories of John Crowley 2004). Z posledních románů zbývá jmenovat tituly Překladatel (The Translator 2002) a Román Lorda Byrona (Lord Byron's Novel 2005). Následující povídka Pryč (Gone 1996, č. F&SF CZ 6/97) vyhrála cenu Locus v roce 1996.
Zase Elmerové. Čekali jste na ty vaše, pobaveně a rozčileně zároveň, říkali jste si, že když vás vynechali posledně, bude váš dům nejspíš mezi těmi, které vyberou teď, i když nikdo netuší, jakým způsobem výběr probíhá, jen jste věděli, že do atmosféry vstoupila nová kapsle (zachytil ji jeden z tisíce špionážních satelitů a odposlouchávacích zařízení, kroužících kolem velké mateřské lodi, která už rok obíhá kolem Měsíce), a přestože kapsle očividně shořela v atmosféře, to samé se stalo posledně a elmerové pak byli všude. Mohli byste doufat, že vás vynechají - některé lidi přeskočili, i když všichni jejich sousedé a přátelé byli navštíveni nebo snad zasaženi, a tu a tam se objevili v rozhovorech ve zprávách, přestože neměli vlastně nic moc co říct, to my ostatní jsme měli co říct - ale tak jako tak jste se začali dívat z oken, sledovat cestu, poslouchat, jestli uprostřed dne zazvoní zvonek u dveří.
Pat Poyntonová se nepotřebovala dívat z okna dětského pokoje, kde převlékala postele, z jediného okna, z něhož bylo vidět na vchodové dveře, když uprostřed dne zazvonil zvonek. V duchu téměř slyšela, jak ve stejný okamžik spustil každý druhý zvonek na Ponader Drive, každý druhý zvonek v South Bendu. Pomyslela si: a je to. V celé zemi se jim konečně začalo říkat elmerové (nebo Elmerové) poté, co David Brinkley v jednom pořadu vykládal, jak v roce 1939 připravovali Světovou výstavu v New Yorku - mysleli si tehdy, že lidi z venkova, z míst jako Dubuque, Rapid City nebo South Bend, ani nenapadne udělat si výlet na východ a zaplatit pět dolarů za možnost vidět všechny ty zázraky, že ta velká paráda pro ně prostě není; a tak organizátoři výstavy najali skupinu obyčejných lidí v obyčejných šatech a s obyčejnými brýlemi a motýlky na krku, a vyslali je do míst jako Vincennes a Austin a Brattleboro, aby mluvili s místními. Předstírali, že jsou venkované, kteří se jeli podívat na výstavu a nikdo nad nimi neohrnoval nos, kdepak, pane, pěkně jsme si to užili, i žena, sakryš, že viděli budoucnost a že to za těch pět babek stálo, koneckonců není to moc, protože v ceně jsou všechna představení a ještě oběd. A všem těmhle lidem, ať se ve skutečnosti jmenovali jakkoli, dali organizátoři jméno Elmer.
Pat napadlo, co by se stalo, kdyby prostě neotevřela. Odešlo by to? Určitě by se to neprobouralo dovnitř, protože to bylo měkké a mírné (z okna v patře viděla, že je to stejné jako posledně), a proto ji na - padlo, jak se vlastně všichni dostali dovnitř - pokud věděla, nebylo moc takových, které lidé aspoň nevyslechli. Možná vydávali nějakou chemickou látku, která mírnila strach. Pat stála na vrcholu schodiště, poslouchala, jak se zvonek znovu rozezvonil (klidně, zdálo se jí, váhavě, optimisticky), a cítila pobavení i rozčilení, stejně jako všichni ostatní: takové "panebože, ne" a hned pod tím zvědavost, dokonce nedočkavost: protože kdo by ji necítil, při představě, že mu někdo bude sekat trávu, odhazovat sníh, štípat dřevo a nosit vodu, dokud vydrží?
"Posekat trávník?" zeptalo se to, když Pat otevřela dveře. "Vynést odpadky? Paní Poyntonová?"
Teď, když se na to dívala takhle zblízka přes práh, poznala Pat v souvislosti s elmery nový pocit: silný odpor, který nečekala. Bylo to tak nelidské. Zdálo se, že je to zkonstruované, aby to připomínalo lidi, jenže bytostmi, které nebyly lidmi a nechápaly, co dělá lidi lidmi. Když to promluvilo, pohybovala se tomu ústa (ústní otvor se při produkci řeči musí pohybovat), ale zvuk vycházel odjinud, nebo možná odnikud.
"Umýt nádobí? Paní Poyntonová?"
"Ne," odpověděla, jak radily pokyny pro občany. "Běž prosím pryč. Děkuji ti."
Elmer samozřejmě neodešel, stál na prahu a malinko se natahoval jako dítě, které se diví, že si paní odmítá koupit skautské sušenky nebo stužky proti rakovině prsu.

"Děkuji ti," řeklo to stejným tónem jako ona. "Naštípat dřevo? Přinést vodu?"
"Ježíši," řekla Pat a bezmocně se usmála.
Kromě toho, že všichni znali správné odpovědi, jež je nutné elmerům dávat, přestože málokdo se jich dokázal držet, také věděli, že tohle nejsou bytosti z mateřské lodi ve vesmíru (tak velké, že jste ji viděli pouhým okem jako špendlíkovou hlavičku, kdykoli přelétala tvář potupeného Měsíce), jsou to jejich výtvory, posílané dolů jako předvoj. Artefakty, zněl oficiální název; předpokládalo se, že jde o nějaké proteiny; v srdci nebo hlavě těch věcí probíhá chemický proces, zřejmě je tam počítač založený na DNA nebo něco podobně mimozemského, nikdo to však nevěděl jistě, protože první vlna, zřejmě špatně vyrobená, se rozpadla velice rychle, roztála jako sněhuláci. Ostatně po jednom nebo dvou týdnech sekání trávy, mytí nádobí a otravování lidí s poukázkami na dobrou vůli jako sněhuláci i vypadali, scvrkli se do takové vysušené vločkovité hmoty a nakonec nezůstalo nic, jako z cukrové vaty v puse.
"Poukázku na dobrou vůli?" zeptal se elmer Pat a podával jí tabulku z nějakého materiálu - papír to nebyl - na níž byl napsaný, vytisknutý nebo nějak jinak zaznamenaný krátký vzkaz. Pat si ho nepřečetla, nepotřebovala - ve chvíli, kdy otevřete dveře druhé vlně elmerů, znáte ho už nazpaměť. Někdy se ráno vzbudila dřív, než bylo potřeba vypravit děti do školy, a tehdy ležela a opakovala si tu zprávu, s níž se dříve nebo později setká nejspíš celý svět, jako modlitbu:
Dobrá vůle
Zaškrtněte prosím
Všechno dobře dopadne a potom hodně lásky
Proč neříct ano
[ ] Ano
Možnost zaškrtnout Ne chyběla, což znamenalo - jestliže šlo o nějaké hlasování a odborníci se domnívali (i když Pat nechápala, jak k něčemu takovému došli), že ano, hlasování, které má povolit přílet mateřské lodi a jejích neznámých obyvatel či cestujících - že můžete jedině odmítnout lísteček převzít: zavrtět hlavou a zdvořile, ale jasně říct Ne, protože i převzetí poukázky na dobrou vůli by mohlo být chápáno jako Ano, a přestože nikdo tak docela nechápal, s čím by to byl souhlas, existovalo silné podezření, že by to znamenalo přistoupit - nebo aspoň neodmítnout - na ovládnutí světa elmery.
Na druhou stranu nebylo doporučeno elmery střílet. Na místech jako Idaho nebo Sibiř je stříleli, doneslo se vám, ačkoli pár kulek jim zřejmě nevadilo, jen v nich udělaly díry jako v postavách ve starých komiksech a oni se dál ostýchavě usmívali do oken - shrabat listí? Pracovat na zahradě? Pat si byla jistá, že Lloyd by neváhal a vystřelil, byl by rád, že konečně může zamířit na něco živého nebo aspoň pohyblivého, co oficiálně ohrožuje jeho svobodu. V zásuvce stolu v předsíni pořád schovávala Lloydovu devítimilimetrovou pistoli, vzkázal jí, že se pro ni chce stavit, ale do tohohle domu nevkročí, vlastnoručně by ho zastřelila, jen by se přiblížil.
Ne, ve skutečnosti ne. A přesto.
"Umýt okna?" zeptal se elmer.
"Okna," opakovala Pat a cítila se trochu hloupě a nesměle, jako člověk vtažený loutkářem do hovoru s maňáskem; a zároveň ostražitě, jako by tušila, že si z ní někdo dělá legraci. "Ty myješ okna?"
Dál to hopsalo jako hračka do vody.
"Dobře," pravila a srdce jí poskočilo. "Dobře, pojď dál."
Kupodivu se to pohybovalo tak graciézně; manévrovalo to po domě a mezi nábytkem, jako by to mělo opačný náboj, vždycky se to přiblížilo ke kamnům nebo k ledničce a vzápětí to bylo jemně odpuzeno, aby nenarazilo. Zřejmě to také dokázalo nějak změnit objem, v těsnějším prostoru se to zmenšilo a pak zase zvětšilo.
Pat se posadila na gauč v obývacím pokoji a dívala se. Stejně nebylo možné dělat nic jiného než se dívat. Sledovat, jak to vzalo kbelík; jak to otevírá láhve s čisticími prostředky a očichává je, aby identifikovalo obsah; jak bere stěrku a hadr, které tomu podala. Svět, vesmír, přemýšlela Pat (přemýšlel tak skoro každý, kdo si právě pomalu sedal na pohovku v obýváku nebo někde na zahradě nebo na skládce nebo kdekoli jinde a díval se, jak se elmer z druhé vlny orientuje a začíná pracovat); jak je ten svět a vesmír velký a zvláštní; jaké mám štěstí, že jsem se o tom dozvěděla, jsem tady a dívám se na tohle.
A různé drobné práce na celém světě byly právě prováděny, zatímco lidé, kteří je obvykle dělali, seděli a dívali se a sdíleli stejné pocity vděčnosti a radosti, a nejen proto, že se zbavili domácích prací: cítili úžas, univerzální příliv stejných pocitů, jež nikdy předtím nezakusili, ne jako druh, ne od pradávných časů na afrických stepích, kdy všichni členové druhu mohli sdílet tentýž vtip, tentýž úsvit, tentýž úžas. Paní Poyntonová sledovala elmera a neslyšela houkání školního autobusu.
Většinou se dívala střídavě na hodiny na zdi a hodinky na ruce už půl hodiny před pravidelným příjezdem autobusu, jako úzkostlivý spáč, který se neustále probouzí a kontroluje budík, jestli už bude zvonit. Domluvila se s řidičem, že nepustí její děti ven před zatroubením. Slíbil jí to. Nevysvětlovala proč.
Ale dnes houkání zapadlo kamsi do hlubin mozku a uplynuly možná tři minuty, než se dostalo Pat do vědomí nebo si vzpomněla, že ho slyšela a nevšimla si ho. Vyskočila a srdce jí sevřela strašlivá jistota; rozběhla se ven stejně rychle jako její pulz a vyběhla ze dveří právě včas, aby na konci bloku spatřila své děti, jak za sebou zabouchávají dveře Lloydova camara (právě jí došlo, že chlapácké vrčení motoru už také slyšela před několika minutami). Třešňově červené silné auto, Lloydova druhá a oblíbenější manželka, vypustilo z dvojitého výfuku proud kouře, který rozfoukal listí na zemi, a vyrazilo, jako by ho nakopl.
Pat zaječela a rozhlížela se, kde by sehnala pomoc; na ulici nikdo nebyl. Rozhněvaná a s pláčem vyběhla po schodech do domu, skočila ke stolku s telefonem, telefon se rozletěl, nohy stolku se zvedly z podlahy, spadla mu čelist a pistole málem vypadla ven; Pat ji chytila, vyletěla ze dveří, utíkala po ulici, křičela manželovo celé jméno spolu s nadávkami a kletbami, jaké sousedé z jejích úst ještě nikdy neslyšeli, ale camaro bylo samozřejmě dávno z dohledu i z doslechu.

Pryč. Pryč pryč pryč. Svět potemněl a chodník se zvedl, jako by ji chtěl praštit do obličeje. Padla na kolena, netušila, jak se to stalo, ani nevěděla, jestli omdlí nebo bude zvracet.
Neudělala ani jedno a za chvíli vstala. Jak se jí ta zbraň, těžká jako kladivo, dostala do ruky? Vrátila se do domu, strčila ji zpátky do znásilněného stolku a sehnula se pro naléhavě kňourající telefon.
Nemohla zavolat policii; řekl jí - tím tichým, mírným hlasem, jaký používal, když chtěl, aby to vypadalo, že je nebezpečný a jen tak tak se ovládá, a přitom jí hrozil očima -, že pokud zavolá na jeho rodinu policii, všechny je zabije. Sice mu tak docela nevěřila, nevěřila ničemu, co říkal, ale řekl to. Nevěřila celé té záležitosti s křesťanskými survivalisty, k nimž se zřejmě přidal, ale snad děti neodveze do chaty v horách, kde by lovili losy, jak vyhrožoval nebo sliboval, nepojede s nimi dál než do domu své matky.
Bože, prosím, ať je to tak.
Běhala z pokoje do pokoje, navlékala si kabát a zase ho svlékala, sedla si ke kuchyňskému stolu a vzlykala, s křikem hledala bezdrátový telefon, kam ho sakra zase kdo dal, a na pokraji zorného pole se jí vznášel usmívající se elmer jako host, který se nachomýtl k nepříjemné situaci. S pláčem zavolala matce. Potom s bušícím srdcem zatelefonovala jeho matce. O elmerech se nevědělo (Pat si na to vzpomněla, když čekala, až tchýnin záznamník dokončí dlouhý, rozjásaný pozdrav), jestli jsou jako hospodyně a uklízeči a tím pádem by se před nimi neměly projevovat emoce; nebo jestli jsou spíš jako domácí zvířata a je to jedno. Bezvýznamná otázka, tak jako tak už to udělala.
Záznamník zapípal a začal nahrávat ticho. Beze slova zavěsila.

Navečer konečně sedla do auta a jela přes město do Mishiwaky. V tchýnině domě se nesvítilo a garáž byla prázdná. Dlouho čekala, než byla téměř tma, a vrátila se. Všude by měli být elmerové, sekat trávu, ťukat kladívky, vozit na vozíčcích děti. Neviděla ani jednoho.
Její elmer byl tam, kde ho nechala. Okna se leskla jako potažená stříbrným filmem.
"Co?" zeptala se ho. "Chceš nějakou práci?" Elmer malinko nadskočil, jako že je připravený, vypnul hruď - dá-li se to tak říct - a usmíval se dál.
"Přiveď mi zpátky děti," pronesla Pat. "Najdi je a přiveď je zpátky."
Zdálo se, že elmer zaváhal, přemítal, jestli se má do zadaného úkolu pustit, odmítnout nebo možná čekat na bližší vysvětlení; ukázal Pat ruce, s třemi prsty jako u nějaké kreslené postavičky, tlusté a beztvaré. Věděli jste, že elmerové za vás nebudou vykonávat msty nebo nezákonné činy. Samozřejmě, že je o to lidé žádali. Lidé chtěli anděly, anděly pomsty; věřili, že si je zaslouží. Pat také: věděla, že takového chce, a to hned. Chvíli si ho rozzlobeně měřila; potom řekla zapomeň na to, promiň, to byl jen vtip nebo tak něco; nedá se nic dělat, prostě na to zapomeň, už tu není žádná práce.
Obešla to, nejdřív udělala krok na jednu stranu, ale elmer také a tak udělala krok na druhou stranu, potom šla do koupelny, pustila naplno vodu do umyvadla a za chvíli se konečně pozvracela, ale vydávila jen trochu bledého hlenu.
Kolem půlnoci si vzala pár prášků a zapnula si televizi.
Okamžitě spatřila dva parašutisty, kroužící s roztaženými končetinami kolem sebe ve vzduchu, oranžové kombinézy se jim zuřivě vlnily. Přiblížili se k sobě, položili ruce v rukavicích jeden druhému na ramena. Hluboko pod nimi ležela země, vypadala jako mapa. Komentátor pravil, že nikdo neví, proč k tomu došlo, jaké měli spory, a v tu chvíli dal jeden parašutista druhému facku. Druhý po něm hrábl. První chytil druhého. Převraceli se ve vzduchu, jednou rukou se drželi kolem krku jako přátelé nebo soupeři, druhou se ve vzduchu prali, nebo tančili, bránili jeden druhému vypustit padák.
Komentátor pokračoval, že tisíce lidí na zemi to v hrůze sledovaly, a Pat je opravdu slyšela, strašné zasténání nebo výkřik tisíců lidí, zvuk, který zněl jako uspokojení, zatímco parašutisté - zaklesnutí do sebe, vysvětloval komentátor, ve smrtelném zápasu - letěli k zemi. Kamera vrtulníku je ztratila a zaměřila je kamera na zemi… Byli jako jedna bytost se čtyřma kopajícíma nohama; kamera je sledovala až skoro na zem, ale pak se najednou před objektivem zvedli lidé a zakryli výhled; zástup vykřikl a někdo vedle kamery řekl Co to sakra je.
Pat už takové věci viděla, viděla je několikrát. Občas s tím vtrhli do seriálů. Zmáčkla tlačítko na dálkovém ovládání. Vyhrožovali jí démonicky černí muži v oblečení nadměrné velikosti a černých brýlích, pohybovali se do ostrého rytmu a bodali proti ní ukazováčky. Znovu zmáčkla tlačítko. Policie na ulici, v jejím městě, uvědomila si, přikrývala tělo nějakého zastřeleného. Tmavá skvrna na špinavé ulici. Pat pomyslela na Lloyda. Zdálo se jí, že na konci ulice zahlédla elmera, jak mizí za rohem, nejspíš ho někdo někam poslal.
Znovu zmáčkla.
Uklidňující stanice, na níž Pat často sledovala tiskové konference a projevy, někdy se probudila z polospánku a zjistila, že schůze je u konce a začala nová, důležití lidé odešli nebo se ještě nedostavili, záda netrpělivých reportérů a lidí z vlády, kteří se bavili tlumenými hlasy. Na půdě senátu právě promlouval senátor s bílými vlasy a věrně smutným výrazem. "Tomu pánovi se omlouvám," říkal. "Rád bych vzal zpátky slovo nafoukaný. Neměl jsem to říct. Měl jsem tím na mysli: arogantní, bezcitný, bezohledný; pohrdavý; škodolibě se radující z neštěstí svých oponentů a těch, kterým uškodil svým úspěchem. Ale neměl jsem říkat nafoukaný. Nafoukaného beru zpět."
Znovu zmáčkla, a dva parašutisté zase padali k zemi.
Co se to s námi děje? napadlo ji.
Stála s černým nástrojem v ruce a opět se jí začalo dělat špatně. Měla pocit, jako by se topila ve vlně studeného bahna, nedalo se to zastavit; už tu nechtěla být, tady mezi tím. Věděla, že sem ve skutečnosti nepatří, nikdy nepatřila. To, že tu je, je nějaká strašná, nepříjemná chyba.
"Poukázku na dobrou vůli?"
Otočila se tváří k té věci, ve světle z televize šedé. Podávala jí tu destičku nebo tabulku. Všechno, všechno dobré a potom hodně lásky. Neexistoval důvod, proč nepřijmout.
"Dobře," řekla. "Dobře."

Elmer přistoupil blíž a poukázku zvedl. Zdálo se, že ji nenese v ruce, ale že je to součást jeho ruky. Přitiskla prst na čtvereček vedle ANO. Tabulka se pod tlakem lehce prohnula, jako takové to rovné tlačítko na nových spotřebičích, které samo vypadá jako z masa. Patina volba byla možná zaznamenána.
Elmer se nijak nezměnil, nedal najevo spokojenost ani vděčnost, ani nic jiného kromě nevýznamné radosti, kterou projevoval, dá-li se to tak nazvat, od samého začátku. Pat se posadila na gauč a vypnula televizi. Vzala si z gauče deku (upletla ji její matka) a zabalila se do ní. Cítila klidnou euforii z toho, že udělala něco neodvolatelného, ačkoli nevěděla co. Chvíli pospávala, prášky se jí konečně zabydlely v krevním oběhu; ležela ve světle z ulice, které pokrývalo pokoj tygřími pruhy, střežená elmerem, dokud nenastal šedý úsvit.

Na té volbě, náhlosti, která by se dala skoro popsat jako bezstarostnost, pokud by ji necítila tak naléhavě, nebylo nic neobvyklého; po celém světě ankety ukazovaly, že přibývá hlasů proti životu na Zemi tak, jak ho známe, a pro to, co lidé odsouhlasili svým ANO, nepanoval však jasný názor, co by to mělo být. V televizi mluvili o stoupajících počtech a zdálo se, že všichni dospěli k závěru, sdílenému i vládními činiteli a novináři, že ta zbabělá neochota odolat je známka rozkladu, asociálnosti, odporně nelidského chování: reportéři mluvili o sklonech k tiché sebevraždě a podvolení se stejnými slovy, jaká používali při hrůzných zprávách o ženách, jež utopily své děti, o mužích, kteří zastřelili svou manželku, aby udělali radost milence, nebo o odstřelovačích zabíjejících z úkrytu stařenky sbírající dřevo na topení; bylo však zajímavé sledovat (zajímavé pro Pat a ty, kteří jako ona cítili změnu v duši a slabost do morku kostí, takže volba byla jasná) ten pohled v jejich hladkých, opálených tvářích, který tam předtím nebýval. Vídali jste ho jen ve tvářích nás ostatních, našich vlastních tvářích: pohled, pro nějž Pat Poyntonová neměla pojmenování, ale dobře ho znala; taková přepadlá touha: jako ten zmatený pohled, který mívají děti, když vás jdou prosit o pomoc.
Opravdu začínalo být patrné narušení chodu celého světa, jasné tendence vzdát se, pustit volant, zahodit vesla. Lidé trávili méně času prací a víc sledováním oblohy. Ale stejně tak mnozí cítili větší odhodlání opřít se do práce, podobně jako když před příchodem uklízečky pečlivě vycídíte byt. Elmerové sem jistě byli posláni, aby ukázali, že klid a ochota spolupracovat jsou lepší než bojovat, chovat se sobecky a přenechávat práci ostatním.
Brzo se zase vytratili. Pat se poté, co podepsala, označila nebo přijala svou poukázku na dobrou vůli, zmocnila jistá apatie, a druhý den večer, přestože to do té doby vykonalo práce z dlouhého seznamu, který si Pat dávno napsala, ale nikdy nevěřila, že se k nim někdy dostane, už to znatelně zpomalilo. Pořád se to usmívalo a kývalo, jako starý člověk stížený demencí, ale začalo to pouštět nástroje na zem a vrážet do zdí, až tomu Pat, která nemínila sledovat rozpad a ani si nemyslela, že je to její povinnost, vysvětlila (přehnaně zřetelně, jako když mluvíte s ne moc bystrými puberťačkami nebo novými pomocníky, kteří právě odněkud přijeli a nemluví moc dobře anglicky), že musí někam pro něco zajet a brzo se vrátí; potom vyjela nazdařbůh z města a pár hodin jela směrem k Michiganu.
Stála na dunách nad jezerem, na dunách, kde se s Lloydem spolu poprvé vyspali. Nebyl ovšem jediný, jen poslední z řady, která jí na okamžik připadala dlouhá a žalostná. Pitomci. I ona byla pitomá, pošetilá, a ne jen jednou nebo dvakrát. V dálce, kde se břeh stříbrné vody zaobloval, viděla pruh tmavých jedlí, začínaly tam hory. Kam Lloyd odjel, nebo vyhrožoval, že tam odjede. Podal spolu s ostatními úspěšnou skupinovou žalobu na společnost, v níž pracoval, protože všichni onemocněli syndromem nemocné budovy. Lloyd byl tak naštvaný (přestože podle Patina dojmu nebyl zasažen nijak vážně), že s částí skupiny usiloval o vyšší vyrovnání, kterého nakonec dosáhli, a díky tomu si mohl dovolit camaro a dvacet akrů lesa v horách. A spoustu času na přemýšlení.
Přivez je zpátky, ty parchante, říkala si; zároveň ji napadlo, že to byla její vina, neměla to dělat nebo měla udělat to, co neudělala; že milovala své děti až moc, nebo naopak málo.
Oni jí děti přivedou; byla si tím najednou velmi jistá, potlačila všechny racionální úvahy, které jí to bránily přijmout. Hlasovala pro neznámou budoucnost, ale hlasovala pro ni jen z jednoho důvodu: bude v ní všechno - musí v ní být všechno - o co přišla. Všechno, co chtěla. Takový byl účel elmerů.
Vrátila se v noci a našla ty divné vyfouknuté zbytky roztahané v chodbě a (proč?) do půlky schodiště do obývacího pokoje, jako pozůstatky po nehodě s hasicím přístrojem; páchly (podle Pat, jiní to popisovali jinak) jako máslem namazaná topinka; zavolala na číslo, které jsme se všichni naučili nazpaměť.
A dál nic. Zádní nezůstali. Pokud vás tentokrát vynechali, čekali jste marně na zážitek, který se přihodil všem okolo vás, a přemýšleli jste, proč na vás nedošlo, ale aspoň jste mohli tvrdit, že byste jejich svodům odolali; záhy bylo jasné, že další už nepřijdou, bez ohledu na to, jak ochotně by byli přijati, protože mateřská loď nebo co vlastně bylo jejich rodištěm, také zmizela; nezmizela tak, aby se dala vystopovat nebo pronásledovat, prostě se ztratila, byla na špionážních zařízeních patrná méně zřetelně, vydávala méně údajů, štěpila se, nakonec zprůhledněla a zmizela. Pryč. Pryč pryč pryč.
S čím jsme to tehdy všichni souhlasili, čemu jsme zradili sebe a naše vůdce, pro co jsme opustili tak bezhlavě naše spojence a zavrhli naše závazky? Po celém světě jsme si pokládali takové otázky, jejichž výsledkem bývají nešťastná náboženství opuštěných a zapomenutých, náboženství těch, kteří očekávali něco velkého a pak zjistili, že je nečeká nic, jen dlouhé, možná více než celoživotní čekání a prázdné nebe nad hlavou. Jestliže chtěli, abychom byli nespokojení, neklidní, neschopní dělat cokoli jiného než čekat, co se s námi stane, pak možná uspěli; ale Pat Poyntonová věděla, že dali slib a ten splní: vesmír není tak divný, tak nepravděpodobný, aby mohla přijít taková návštěva a nic z toho nebylo.
Podobně jako jiní ležela a dívala se na noční oblohu (respektive na strop své ložnice v domě na Ponader Drive, nad nebo za nímž se rozkládala noční obloha) a opakovala si krátký vzkaz, který přijala nebo s nímž souhlasila: Dobrá vůle. Zaškrtněte prosím. Všechno dobře dopadne a potom hodně lásky. Proč neříct ano?
Nakonec vstala a zavázala si pásek županu; sešla po schodech (v domě bylo takové ticho, bývalo tu ticho, když děti a Lloyd spali, zatímco ona vstávala v pět hodin, udělala si rozpustnou kávu, umyla se, oblékla a odešla do práce, ale teď bylo ticho větší), navlékla si přes župan bundu; vyšla bosá na dvorek za domem.

Už nebyla noc, ale jasný říjnový úsvit, tak jasný, že se obloha zdála lehce zelená a vzduch byl naprosto nehybný: přesto kolem ní padaly listy, jeden po druhém, i když doteď se držely.
Bože, to je krásné, mnohem krásnější než dřív, než se rozhodla, že sem nepatří; možná se tolik snažila sem zapadnout, že si toho nevšimla.
Všechno dobře dopadne a potom hodně lásky. Kdy ale začalo to potom? Kdy?
Jak tam stála, zaslechla divný zvuk, daleko a vysoko, znělo to jako štěkání smečky psů nebo možná křik dětí vybíhajících ze školy, ale nebylo to nic z toho; na okamžik si dovolila věřit (spousta lidí byla pochopitelně v podobné náladě), že tohle už je ono, teď se sem valí to, co bylo slíbeno. Pak se od severu po obloze rozšířila tmavá vlna a Pat zahlédla nad hlavou velké hejno hus, to ony vydávaly ten křik, přestože se zdálo, že je příliš hlasitý a přichází odjinud nebo odevšad.
Mířily na jih. Přes polovinu oblohy se roztáhlo velké, rozeklané V.
"Dlouhá cesta," pronesla nahlas, záviděla jim, že mohou letět, utéct; a pak ji napadlo ne, ony neutíkají, ne ze Země, jsou to pozemšťanky, vylíhly se tu a vyrostly a umřou tady, jen plní svou povinnost, možná křičí, aby si dodaly odvahu. Pozemšťanky jako ona.
Tehdy jí to došlo, snad to byl dar jejich letu, ačkoli potom už to nedokázala nijak vysvětlit, ale kdykoli na to pomyslela, pomyslela i na ty husy, na jejich křik, volání pro odvahu nebo z radosti nebo proč vlastně. Došlo jí to: když stiskla poukázku na přátelství (v duchu ji viděla, v ruce toho nebohého mrtvého elmera), nepodřídila se ničemu, nekapitulovala a nevzdala se, nikdo z nás si nemyslel, že jsme si to mysleli nebo v to dokonce doufali: ne, dala tím slib.
"No dobře," řekla, kdesi hluboko v mysli se jí rozsvítilo světlo, v mnoha myslích se rozsvítilo, na mnoha místech, na tolika, že by to mohlo vypadat - pro někoho, kdo by to dokázal vnímat, díval by se na nás a na Zemi z výšky a přesto by viděl každého z nás - jako světla rozsvěcující se v potemnělé krajině, nebo jako světýlka, která na televizní mapě ukazují Naše pobočky, ale ve skutečnosti to byly naše mozky, docházelo jim to jednomu po druhém, na okamžik se rozjasnily, jak úsvit postupoval na západ.
Oni nic neslíbili, to ona: dobrou vůli. Řekla ano. A jestli ten slib splní, všechno dobře dopadne a potom hodně lásky: tak dobře, jak to bude možné.
"Ano," opakovala a zvedla pohled k obloze, tak prázdné, mnohem prázdnější než dřív. Ne zrada, ale slib; ne vzdát se, ale pevně uchopit. Bude to dobré, dokud ho budeme, sami od sebe, dodržovat. Všechno dobře dopadne a potom hodně lásky.
Proč přišli, proč věnovali tolik úsilí, aby nám to řekli, když jsme to dávno věděli? Komu na tom tak záleželo, že nám to přišel sdělit? Vrátí se někdy, aby se podívali, jak jsme si vedli?
Vrátila se dovnitř, rosa ji studila do nohou. Dlouho stála v kuchyni (nezavřela za sebou dveře) a potom šla k telefonu. Zvedl to po druhém zazvonění. Pozdravil. Všechny neprolité slzy uplynulých týdnů, nejspíš celého života, se jí usadily v krku jako knedlík; ale zatím ještě nebude plakat.
"Lloyde," řekla. "Lloyde, poslouchej. Musíme si promluvit."

přeložila Adéla Bartlová

BRUCE STERLING
MANEKI NEKO
BRUCE STERLING se narodil v dubnu roku 1954 v texaském Brownsvillu. V roce 1976 dokončil bakalářské studium žurnalistiky na University of Texas. Svou první povídku Syntetické vědomí (Man-Made Self) publikoval ve stejný rok. Jeho první dva romány - Oceán prachu (Involution Ocean 1977, česky Winston Smith 1993, přip. Laser-books) a Umělé dítě (Artificial Kid 1980) - byly dobrodružnými příběhy ze vzdálené budoucnosti, přičemž ten druhý je předzvěstí kyberpunkového hnutí, s jehož vytvořením je často spojován. Poté sestavil antologii Zrcadlovky (Mirrorshades 1986, česky Laser-books 2000,2008), považovanou za definitivní prezentaci kyberpunkového subžánru a díky thrilleru z blízké budoucnosti Ostrovy v síti (Islands in the Net 1988) získal Cenu Johna W. Campbella.
V roce 1990 spolupracoval s Williamem Gibsonem na románu Mašina zázraků (The Difference Engine 1990, česky Návrat 1999) s motivem alternativní historie. Budoucnost románu Schismatrix (1985, česky Schismatrix Plus/Laser-books 2006) zasadil do vesmíru Tvárných a Mechanistů, v němž je veden spor mezi zastánci genetické a kybernetické evoluce. Ve stejném prostředí se odehrává rovněž děj některých povídek sbírky Křišťálový expres (Crystal Express 1989). Soubor Schismatrix Plus (1996, česky Laser-books 2006) obsahuje v jedné knize všechny příběhy z cyklu o Tvárných a Mechanistech.
Po nebeletristické knize Zátah na hackery (The Hacker Crackdown 1992), která je výsledkem autorova zájmu o občanská práva v elektronickém světě, se k fikci vrátil pohledy na technicky vyspělou blízkou budoucnost v románech Drsné počasí (Heavy Weather 1994, česky Milenium 1998), Posvátný oheň (Holy Fire 1996) a Odvrácení pozornosti (Distraction 1998), s nímž si vysloužil Cenu Arthura C. Clarka. K ještě méně vzdálené budoucnosti ustoupil v satirické fantasy Duch doby (Zeitgeist 2001), kde vystupuje Leggy Starlitz, hrdina novelet Hollywoodský Kreml (Hollywood Kremlin 1990), Jsi pro ,86? (Are you for ,86? 1992) a Nejmenší šakal (The Littlest Jackal 1996).
Za svou kariéru Sterling vyprodukoval velké množství nápaditých a významných kratších prací, většina z nich vyšla v souborech Křišťálový expres, Světy uvnitř hlavy (Globalhead 1992), Stará dobrá budoucnost (The Good Old-Fashioned Future 1998) a aktuálně také v reprezentativním výboru Způsoby nadvlády (Ascendancies 2007, česky připravuje Laser-books). Za noveletu Opravář kol (Bicycle Repairman 1996, česky Ikarie 5/1998) obdržel Huga a za noveletu Taklamakan (1998, česky Ikarie 10/1999) vedle Huga ještě i cenu Locus. Publicistiku psal pro The New York

Times, Wired, Nature, Newsday a Time Digital. Z poslední doby jmenujme ještě knihu spekulací o budoucnosti Zítřek je právě teď (Tomorrow Now 2002) a román Obzorový úhel (The Zenith Angle 2004).
Naše "maneki neko" je japonská figurka pro štěstí, používaná především obchodníky a podnikateli. Ve svém příběhu ji Sterling použil jako počáteční bod rozkošného pohledu na budoucí síť spřátelených uživatelů.
"Takhle to dál nejde," zasténal bratr.
Cujoši Šimizu se zpytavě zadíval na obrazovku pasokonu. Jeho starší bratr vyrazil na tah a na obličeji se mu leskly kapičky potu. "Je to jen zaměstnání," odpověděl mu Cujoši, posadil se na futonu a upravil si pyžamo. "Příliš si to bereš."
"Všechny ty přesčasy!" zaúpěl bratr. Volal mu z nějakého baru v Šibuji. V pozadí bylo slyšet falešné karaoke kvílení jakési úřednice středního věku. "Jeden příšerný test za druhým. A interní prověrky. Skolení manažerů… Vůbec nemám čas žít!"
Cujoši účastně zamručel. Podobné noční hovory po videofonu neměl nijak v oblibě, ale považoval za svou povinnost bratra vyslechnout. Jeho velký bratr nebyl kdovíjaký bouřlivák, jenže potom absolvoval výběrový program na univerzitě Waseda, nastoupil u významné obchodní korporace a začal budovat kariéru.
"Bolí mě záda," posteskl si bratr. "Mám vřed. Vlasy mi šediví. A vím, že dostanu padáka. Člověk může být k firmě loajální, jak chce, ale velké společnosti na nějakou loajalitu ke svým zaměstnancům kašlou. Žádný div, že jsem se dal na pití."
"Měl by sis najít manželku," poradil mu Cujoši.
"Nemůžu najít tu pravou. Žádná mi nerozumí." Pokrčil rameny. "Cujoši, jsem úplně na dně. Tržní síly mě drtí. Nemůžu dýchat. Musím změnit svůj život. Říkám si, že bych mohl vstoupit do kláštera. Bez legrace! Chci celému tomuhle modernímu světu dát sbohem."
Cujošiho to vyděsilo. "Ty jsi přebral, že?"
Bratr se naklonil k obrazovce. "Život v klášteře mi přijde jako báječný nápad. Je tam naprostý klid. Člověk odříkává sútry a přemítá o životě. Musí dodržovat určitý řád a čeká ho odměna, která má nějaký smysl. Takhle to chodilo v japonských společnostech za starých dobrých časů."
Cujoši nesouhlasně zabručel.
"Minulý týden jsem jel do hor, na jedno zvláštní místo… Na horu Aso," začal se svěřovat bratr. "Zdejší mniši vědí o všech těch ubožácích, o lidech semletých moderním životem. Chrání je před světem. Žádné počítače, telefony, faxy nebo e-maily, žádné přesčasy, žádné dojíždění, prostě nic. Je tam krásně, klid a nic se tam neděje. Fakticky, hotový ráj."
"Poslouchej, starší bratře," kladl mu na srdce Cujoši, "ty ale přece vůbec nejsi věřící. Jsi šéf oddělení u velké společnosti zabývající se zahraničním obchodem."
"No dobře… Náboženství asi nebude úplně to pravé. Ale napadlo mě, že bych mohl zmizet do Ameriky. Tam se toho taky moc neděje."
Cujoši se usmál. "To zní o moc lépe! Amerika je pro dovolenou jako stvořená. A dlouhá dovolená je přesně to, co potřebuješ! A krom toho - od chvíle, kdy se vzdali svých zbraní, je s Američany docela rozumná řeč."
"Jenže já to nedokážu," zanaříkal bratr. "Nemám tu odvahu. Nemůžu přece jen tak hodit všechno za hlavu a spolehnout se na laskavost cizích lidí."
"U mě to funguje," namítl Cujoši. "Možná bys to mohl zkusit i ty."
Cujošiho manželka se na futonu neklidně zavrtěla. Cujoši ztišil hlas. "Nezlob se, ale musím končit. Zavolej mi, než provedeš něco ukvapeného."
"Tátovi nic neříkej," požádal ho bratr. "Dělá si potom starosti."
"Nic mu neřeknu." Cujoši zavěsil a obrazovka potemněla.
Cujošiho manželka se s námahou převalila. Byla v sedmém měsíci. Dívala se do stropu a ztěžka oddechovala. "To byl zase tvůj bratr?" zeptala se.
"Jo. Právě ho povýšili. Čeká ho větší zodpovědnost. Oslavuje."
"To zní dobře," odpověděla manželka taktně.

Ráno si Cujoši přispal. Byl na volné noze a tedy i pánem svého času. Vydělával si konvertováním videonahrávek. Převáděl staré záznamy z dávno nepoužívaných videoformátů na nejmodernější média. Člověk to musel mít v oku, pokud chtěl, aby výsledek za něco stál. Na síti se brzy rozkřiklo, co Cujoši dokáže, takže měl tolik práce, kolik jen dokázal stihnout.
V deset hodin dopoledne přišel pošťák. Cujoši se zvedl od snídaně sestávající ze syrového vajíčka a polévky s pastou miso a přijal zásilku zrnících analogových videokazet z dvacátého století. Přišel mu i balík čerstvých jahod a sklenice domácích kyselých okurek.
"Okurky!" zaradovala se žena. "Lidé jsou na nastávající maminky tak milí."
"Nevíš, kdo nám to mohl poslat?"
"Asi někdo ze sítě."
"To je paráda."
Cujoši zapnul konvertor, očistil supravodivé hlavy a prohlédl si kazety přešlé věkem. Ukázalo se, že jde o domácí nahrávky z osmdesátých let dvacátého století. Nejspíš čísi babička jako malá žába. Záznam na starobylém médiu notně zrnil a také bylo třeba zkorigovat polarizaci.
Nastavil si stolní fraktálový přibližovač, obrazový stabilizátor a algoritmy prokládání a pustil se do práce. Až s páskami skončí, budou nové digitální kopie o poznání ostřejší, čistší a lépe uspořádané než jejich primitivní předchůdci.
Cujoši měl svou práci rád. Nezřídka se mu stávalo, že při prohlížení videokazet narazil na zajímavé archivní kousky,

které potom umístil na síť. Mamutí systémové databáze vyzbrojené šiky vyhledávacích programů, indexovačů a katalogů měly někdy zájem o prazvláštní věci. Nikdy za data neplatily, protože globální informační sítě tu nebyly kvůli zisku. Dbaly však na slušné chování a striktně dodržovaly netiketu. Laskavost oplácely laskavostí a jakožto počítače s vynikající nezměrnou pamětí na prokázané služby nezapomínaly.
Cujoši poobědval s manželkou naruto s nudlemi ramen, a ona pak odešla na nákupy. Dálkovou zásilkovou službou dorazil další balík. Roztomilé, sytě žluté dupačky z australského Darwinu. Měly manželčinu oblíbenou barvu.
Cujoši přenesl obsah první videokazety na krystalový disk. Měl by si dát pauzu. Vyšel z bytu, sjel výtahem dolů a zamířil do kavárny na rohu. Objednal si dvojité mocha cappucino s ledem a zaplatil kartou.
Zazvonil mu pokkekon. Cujoši přístroj vytáhl z kapsy a hovor přijal. "Vezměte si ještě jedno s sebou," ozvalo se.
"Dobře," souhlasil Cujoši a zavěsil. Koupil si další kávu, přiklopil ji víčkem a vyšel ven.
Na lavičce poblíž Cujošiho vchodu seděl muž v obleku. Byl to hezký oblek, ale vypadal, jako by v něm někdo spal. Muž měl hlavu v dlaních a zlehka se houpal dozadu a dopředu. Potřeboval oholit a měl zarudlé oči.
Pokkekon se znovu rozezvonil. "Ta káva je pro něj?" zeptal se Cujoši.
"Ano," odpověděl mu pokkekon. "Potřebuje ji."
Cujoši přistoupil ke ztracenému byznysmenovi. Muž vzhlédl a ostražitě se stáhl, jako by čekal, že ho Cujoši nakopne.
"Co chcete?" zeptal se.
"Tumáte," nabídl mu Cujoši kelímek s kávou. "Dvojité mocha cappucino s ledem."
Muž nadzdvihl víčko a přivoněl si. Užasle zvedl oči k Cujošimu. "To je moje oblíbená káva… Co jste zač?"
Cujoši zdvihl ruku a ohnul prsty, takže připomínaly kočičí drápy. Nezdálo se, že by muž gesto poznal. Cujoši pokrčil rameny a usmál se. "Na tom nesejde. Člověk občas potřebuje kávu jako sůl. A vy ji teď máte. Nic víc, nic míň."
"No…" Muž si obezřetně usrkl a rázem pookřál. "Je báječná. Děkuju!"
"Nemáte zač." Cujoši se vrátil domů.
Manželka přišla z nákupů. Pořídila si nové boty, jelikož jí kvůli miminku otékala chodidla. Pomalu se posadila na pohovku a povzdechla si.
"Ortopedické boty jsou hrozně drahé," řekla a zadívala se na žluté botky. "Snad ti nepřipadají ošklivé."
"Na tobě vypadají náramně," odvětil Cujoši diplomaticky. Poprvé svou ženu potkal v obchodě s filmy. Právě platila kartou za disk s primitivním černobílým americkým anime z padesátých let dvacátého století. Pokkekon ho přiměl, aby k ní přistoupil a zavedl hovor na kocoura Felixe. Felix byl hrdina kresleného seriálu z dob, kdy televize teprve začínala, a patřil k Cujošiho nejoblíbenějším postavičkám.
Na to, aby sám od sebe oslovil přitažlivou ženu, byl Cujoši příliš plachý, ale síti nebyl nikdo neznámý. To mu dodalo odvahu. Jak brzy zjistil, dívka měla vášnivě ráda roztomilé, obstarožní, animované miciny a se stejným zaujetím o nich i diskutovala. Dali si spolu oběd. Smluvili si schůzku na příští týden. Strávili spolu Štědrý večer v hodinovém hotelu. Měli toho hodně společného.
Vstoupila mu do života díky nepatrnému zásahu shůry, jako by si vytáhl dáreček z Felixova kouzelného vaku. Cujoši za to nikdy nepřestal být vděčný. Teprve nyní, když byl ženatý a s dítětem na cestě, měl Cujoši Šimizu pocit, že našel svůj pevný bod. Musí teď hrát mužskou roli. Ví, kdo je a kde je jeho místo. Život mu připadal skvělý.
"Potřeboval bys ostříhat, zlato," poznamenala manželka.
"Jistě."
Vytáhla z nákupní tašky dárkovou krabičku. "Mohl by ses nechat ostříhat v hotelu Daruma a předat za mě tuhle krabičku?"
"Co je to?" zajímal se Cujoši.
Cujošiho manželka nevelkou dárkovou krabičku otevřela. Ve výplni z bílého molitanu si hověla maneki neko. Usmívající se keramická kočka měla jednu tlapku ve vzduchu, aby jí přivábila štěstí.
"Copak jich už nemáš dost?" pokáral ji Cujoši. "Vždyť máš i prádlo s maneki neko."
"Tuhle ale nemám do sbírky. Je to dárek pro někoho v hotelu Daruma."
"Aha."
"Nějaká cizinka mi tuhle krabičku dala v obchodě s obuví. Vypadala jako Američanka. Neuměla japonsky. Ale měla moc hezké boty…"
"Pokud se k tobě ta kočka dostala přes síť, měla bys tu záležitost vyřídit ty, zlato."
"Ale miláčku" - vzdychla - "když mě tak strašně bolí nohy a ty by sis beztak měl zajít k holiči a já ještě musím uvařit večeři a navíc to ani není nijak hezká maneki neko, ale jenom laciný krám pro turisty. Nemohl bys tam zaskočit?"
"No dobře," souhlasil Cujoši. "Jenom přesměruj pokyny ze svého pokkekonu na můj, a pak se uvidí."
Usmála se. "Já to věděla. Jsi na mě strašně hodný."
Cujoši odešel a krabičku vzal s sebou. Byl docela rád, že má něco na práci, protože v jejich maličkém bytě o šesti tatami mu občas dalo práci vypořádat se s manželčinými nepředvídatelnými rozmary. Žili v dobré čtvrti, ale doufal, že se mu podaří najít něco většího dřív, než se dítě narodí. A aby tam třeba byl i malý ateliér, kde by mohl začít podnikat ve větším. Najít v Tokiu slušné bydlení byl nadlidský úkol, ale na síti se už o Cujošiho problému vědělo. Přátelé, o kterých ani netušil, že je má, usilovně pracovali na řešení. Byl si naprosto jistý, že bude-li plnit úkoly, které mu síť uloží, dřív nebo později se něco příhodného objeví.
Zaskočil do místní herny s automaty pačinko a vyhrál půllitr piva a předplacenou kartu na vlak. Pivo vypil, sebral novou permanentku a vtěsnal se do vagónu. Vystoupil na zastávce Ebisu a v pokkekonu si našel plán Tokia, aby nezabloudil. Prošel kolem podniků jménem Čokoládová polévka, Fenomenální fyzička a Aladdinova mai-tai panico trattoria.
Objevil hotel Daruma a vešel do holičství nazvaného Daruma Planet Look. "Mohu vám nějak pomoci?" otázala se

recepční.
"Chtěl bych se nechat ostříhat a oholit," odpověděl Cujoši.
"A jste objednaný?"
"Bohužel ne." Cujoši zagestikuloval.
Žena na to prsty provedla několik záhadných trhaných posunků. Cujoši neznal ani jeden. Nepatřila k jeho části sítě.
"Ale ono je to vlastně jedno," pronesla nakonec mile. "Řeknu Nahoko, aby se o vás postarala."
Nahoko Cujošimu zrovna pečlivě holila jemné chloupky nad kořenem nosu, když mu zazvonil pokkekon. Cujoši ho zvedl.
"Jděte na dámské toalety na čtvrtém podlaží," nakázal mu pokkekon.
"Je mi líto, ale to nemůžu. Mluvíte s Cujošim Simizuem, ne s Ai Simizuovou. A navíc jsem teď u holiče."
"Aha, rozumím," opáčil počítač. "Vyhodnocuji nová data." A ukončil spojení.
Nahoko ho dostříhala. Odvedla vynikající práci, vypadal teď k světu. Člověk, který pracuje doma, musí o svůj zevnějšek dbát víc než kdo jiný. Pokkekon zazvonil podruhé.
"Ano?" zeptal se Cujoši.
"Kupte si vodu po holení s výtažkem myrty. Vyjděte s ní ven."
"Dobře." Zavěsil. "Nahoko, máte kolínskou s výtažkem myrty?"
"Překvapuje mě, že se ptáte," podivila se Nahoko. "Dneska už o tuhle kolínskou skoro nikdo nestojí. My tu ale vždycky pár lahviček máme."
Cujoši zaplatil a vyšel před holičství. Nic se nedělo, tak si koupil manga komiks a čekal dál. Po nějaké době se u něj zastavil neznámý zarostlý blonďák v šortkách, pestrobarevné košili a sandálech. V ruce držel brašnu na fotoaparát a předpotopní pokkekon. Bylo mu tak kolem šedesáti a byl velmi vysoký.
Cizinec promluvil anglicky do svého pokkekonu. "Promiňte," přeložil přístroj do japonštiny. "Nemáte vodu po holení s myrtou?"
"Ano, mám." Cujoši mu kolínskou podal. "Vezměte si ji."
"Díky bohu!" ulevil si muž a přístroj jeho slova bez váhání přetlumočil. "Už jsem tady ve vestibulu obešel úplně všechny. Omlouvám se, že mi to trvalo tak dlouho."
"Nic se neděje," řekl Cujoši. "Líbí se mi váš pokkekon."
"Vím, že je to nemoderní křáp," odvětil muž. "Ale chci si tady v Tokiu pořídit nový. Prý se pokkekony v akihabarských obchodech s elektronikou prodávají jako na běžícím pásu."
"To je pravda. Jaký překladový program používáte? Vás překladač má dočista ósacký přízvuk."
"Přijde vám legrační?" zajímal se turista nejistě.
"Víte, nechtěl bych vám do toho mluvit…" Cujoši se usmál. "Co kdybychom si vyměnili meiši? Můžu vám zkopírovat zbrusu nový freewarový překladač."
"To by bylo báječné." Zmáčkli pár tlačítek a po síti si navzájem poslali navštívenky.
Cujoši si cizincovu elektronickou vizitku přečetl a zjistil, že se jmenuje Zimmerman. Pan Zimmerman pocházel z Nového Zélandu. Cujoši spustil přenosový program. Jeho moderní pokkekon začal do Zimmermanova přístroje nahrávat nový překladový software.
Do foyeru hotelu Daruma vstoupil ramenatý Američan ve vybouleném obleku. Na očích měl sluneční brýle a v letním žáru se očividně potil. Učiněný hromotluk, jako kdyby hodně posiloval. Za ním vešla Japonka. Měla na sobě elegantní tmavomodrý kostýmek, klobouk, sluneční brýle a nesla si kufřík. Vypadala uštvaně.
Její doprovod se otočil a nespouštěl oči z pikolíků, kteří dovnitř nosili jedno zavazadlo za druhým. Žena přirázovala k recepci a netrpělivě se dožadovala recepčního.
"Strojový překlad je podle mě úžasná věc," obrátil se Cujoši na čahouna z Nového Zélandu. "Věřím, že počítače nám lidem pomáhají komunikovat daleko lidštěji."
"Naprosto s vámi souhlasím," přisvědčil pan Zimmerman prostřednictvím svého přístroje. "Pamatuju si, jak jsem k vám před mnoha lety přijel poprvé. Tenkrát jsem s sebou žádný přenosný překladač neměl. Vlastně jen jakousi tištěnou konverzační příručku. A zašel jsem takhle do baru a…"
Zimmerman se zarazil, protože ho zaujalo něco na jeho pokkekonu. "Propána, přišla mi zpráva. Musím se okamžitě vrátit na pokoj."
"Půjdu tedy s vámi, než se vám program nahraje," nabídl se Cujoši.
"To je od vás moc milé." Nastoupili do výtahu. Zimmerman zmáčkl tlačítko do čtvrtého patra. "Takže jak jsem říkal, zapadl jsem navečer do jednoho baru v Roppongi, to víte, přelet z jednoho pásma do druhého mě úplně vykolejil a taky jsem chtěl něco teplého do žaludku…"
"Nepovídejte."
"A jedna žena… no, prostě a jednoduše, bylo pozdě večer a ta žena byla sama v roppongiské putyce pro turisty, zrovna moc toho na sobě neměla a přímo jí to koukalo z očí…"
"Asi vím, co máte na mysli."
"A jídelní lístek, co jsem dostal, byl plný kandži, katakany nebo romandži nebo kterýho čerta, tak jsem vytáhl příručku a ze všech sil se snažil těm klikyháčkům přijít na kloub…" Dveře výtahu se otevřely a muži vyšli na chodbu čtvrtého podlaží vystlanou kobercem. "Nakonec jsem ten lístek otevřel, ukázal na jakýsi první chod a řekl té dívce…"
Zimmerman se náhle zastavil a zadíval se na displej pokkekonu. "Sakryš, něco se děje. Vydržte chviličku."
Soustředěně si přečetl sdělení, načež z plandavé kapsy šortek vytáhl lahvičku s myrtovou kolínskou a odšrouboval víčko. Postavil se na špičky, natáhl se, jak to jen šlo, aby dosáhl k ventilační mřížce u stropu, a opatrně do ní obsah lahvičky vyprázdnil.

Pečlivě našrouboval víčko zpátky a strčil si lahvičku do kapsy. Pak znovu zkontroloval pokkekon. Zamračil se a zatřásl s ním. Obraz na displeji zamrzl. Nový překladač od Cujošiho podle všeho přetížil Zimmermanův zastaralý operační systém. Jeho pokkekon zkolaboval.
Zimmerman odevzdaně pronesl pár anglických vět. Potom se usmál a omluvně rozpřáhl ruce. Uklonil se, odešel do svého pokoje a zabouchl za sebou dveře.
Na chodbě se objevila Japonka a její statný americký ochránce. Muž probodával Cujošiho pohledem. Žena odemkla kartou dveře pokoje. Ruce se jí třásly.
Cujošimu zazvonil pokkekon. "Běžte dolů," ozvalo se z něj. "Nastupte do výtahu s poslíčkem."
Cujoši udělal, co mu pokkekon nařídil.
Hotelový poslíček zrovna vjížděl do výtahu s vozíkem naloženým ženinými zavazadly. Cujoši nastoupil za ním a obezřetně se postavil za kovový pojízdný vozík. "Do kterého patra to bude, pane?" chtěl vědět poslíček.
"Do osmého," řekl Cujoši první číslo, které ho napadlo. Pikolík se otočil a zmáčkl příslušná tlačítka. Potom založil ruce v rukavičkách za záda a upřeně hleděl před sebe.
Na displeji Cujošiho pokkekonu se v tichosti zobrazila jediná řádka. "Strčte jí krabičku do příruční tašky," stálo tam.
Vzadu na vozíku našel Cujoši zapnutou modrou tašku. Otevřít ji, vsunout dovnitř krabičku s maneki neko a zase ji zavřít bylo dílem okamžiku. Poslíček nic nepostřehl. Vystoupil a odfuněl s vozíkem pryč.
Cujoši vystoupil v osmém patře a připadal si drobátko k smíchu. Pomalu prošel chodbou, našel si klidný koutek u automatu na led a zavolal manželce. "Jakpak se máš?" zeptal se jí.
"Celkem dobře." Usmála se. "Ten sestřih ti moc sluší! Ukaž se mi zezadu."
Přidržel si displej pokkekonu za zátylkem.
"Jsou šikovní," zhodnotila to spokojeně. "Doufám, že to nestálo moc peněz. Už jdeš domů?"
"Nějak se to tady v hotelu zamotává," odtušil. "Možná se chvíli zdržím."
Cujošiho žena se zamračila. "Ale přijď včas na večeři. Budeme mít bonito."
Cujoši zamířil výtahem zpět do přízemí. Cestou dolů výtah zastavil ve čtvrtém patře. Přistoupil ženin americký společník. Posmrkával a z očí mu proudem tekly slzy.
"Není vám nic?" zeptal se ho Cujoši.
"Neumím japonsky," zabručel muž. Dveře se zavřely.
Američanův mobilní telefon se najednou probudil k životu. Vycházel z něj hysterický ženský hlas a rozrušené anglické štěbetání. Muž zaklel a praštil chlupatou pěstí do tlačítka STOP. Kabina sebou trhla a zůstala stát. Rozdrnčel se výstražný zvonek.
Muž zarostlými baňatými prsty vypáčil dveře a vyškrábal se do čtvrtého patra. Potom odkvačil.
Výtah začal nesouhlasně bzučet a dveře kabiny se rozvibrovaly, jako by byly porouchané. Cujoši se z poškozeného výtahu kvapem vysoukal a zůstal stát uprostřed chodby. Chvíli nevěděl, co si počít. Potom vytáhl pokkekon a spustil japonsko-anglický překladač. Pomalu se vydal za Američanem.

Dveře do apartmánu byly dokořán. Cujoši hlasitě promluvil do pokkekonu. "Haló?" zkusil. "Mohu vám nějak pomoci?"
Žena seděla na posteli. Právě vylovila ze své příruční tašky krabičku s maneki neko. Hleděla na malou kočičku s děsem v očích.
"Kdo jste?" zeptala se lámanou japonštinou.
Cujoši si s překvapením uvědomil, že je to Američanka japonského původu. Už jich v životě pár potkal. A vždycky z nich měl zvláštní pocit. Navenek vypadali docela obyčejně, ale do jednoho se chovali jako vyšinutí. "Jen jsem šel okolo," řekl. "Můžu pro vás něco udělat?"
"Chytni ho, Mitchi!" vykřikla žena anglicky. Američan skočil do chodby a popadl Cujošiho za loket. Ruce měl jako dva svěráky.
Cujoši stiskl nouzové tlačítko na pokkekonu.
"Seber mu ten počítač," přikázala žena anglicky. Mitch vytrhl Cujošimu pokkekon z ruky a hodil ho na postel. Zručně Cujošiho prohmatal, jestli u sebe nemá zbraně. Když skončil, postrčil ho do křesla.
Žena opět přešla do japonštiny. "Zůstaňte sedět. Ať vás ani nenapadne se pohnout." Začala procházet obsah Cujošiho peněženky.
"No dovolte," ohradil se Cujoši. Jeho pokkekon ležel na posteli. Na maličkém displeji se objevoval jeden červený řádek za druhým, jak přístroj vysílal do sítě sérii tichých volání o pomoc. Žena anglicky promluvila na svého společníka. Cujošiho pokkekon stále věrně překládal. "Mitchi, běž zavolat místní policii."
Mitch kýchal jako pominutý. Cujoši si všiml, že pokoj silně čpí myrtou. "Já je zavolat nemůžu. Neumím japonsky ani slovo." Mitch znovu kýchl.
"Dobře, tak je zavolám já. Ty ho zatím spoutej. A pak si pro boha živýho skoč dolů do lékárny pro něco na tu alergii."
Mitch vytáhl z bundy kus bužírky a přivázal Cujošiho za pravé zápěstí k čelu postele. Papírovým kapesníkem si utřel uslzené oči. "Radši bych měl zůstat u tebe. Jestli máš kočku v tašce, tak už se ta zločinecká organizace domákla, že jsme v Japonsku. Nejsi tu v bezpečí."
"Mitchi, s tímhle alergickým záchvatem mi jako bodyguard budeš k ničemu."
"Tohle by se vůbec nemělo dít," čertil se Mitch a škrábal se na krku. "Ještě nikdy mě mý alergie nevyřadily ze služby."
"Prostě mě nech tady a zamkni za sebou," nakázala mu. "Strčím pod kliku židli. Nic se mi nestane. Musíš se dát nějak do pořádku."
Mitch odešel.
Žena zapřela židlí dveře. Potom hotelovým pasokonem na nočním stolku zavolala na recepci. "Louise Hašimotová z

pokoje 434. Mám tady zločince, informačního piráta. Mohl byste, prosím, uvědomit tokijskou policii? Povězte jim, aby poslali jednotku pro boj s organizovaným zločinem. Ano, přesně tak. Jak jsem řekla. A raději řekněte hotelový ochrance, ať se připraví, možná tu bude pořádně horko. Pospěšte si." Zavěsila.
Cujoši jí s úžasem sledoval. "Proč to děláte? O co tady jde?"
"Tak vy si říkáte Cujoši Simizu," řekla žena, když si prostudovala jeho kreditní karty. Seděla na pelesti a prohlížela si ho. "Patříte k nějaký jakuze, co?"
"Myslím, že jste udělala velkou chybu," opáčil Cujoši.
Louise se zakabonila. "Abyste věděl, pane Simizu, teď nemáte co do činění s nějakým přitroublým americkým turistou. Jmenuju se Louise Hašimotová a jsem pomocnej federální prokurátor v Providence na Rhode Islandu." Ukázala mu magnetický průkaz totožnosti se zlatým úředním odznakem.
"Těší mě, že poznávám někoho z amerických úřadů," odpověděl Cujoši a lehce se na židli uklonil. "Podal bych vám ruku, ale mám ji připoutanou k posteli."
"Co kdybyste si přestal hrát na nevиňátko. Všimla jsem si vás už dřív, na chodbě a taky dole ve foyer, když jste si obhlížel hotel. Odkud víte, že je můj společník tak hrozně alergickej na myrtovej extrakt? Musel jste se dostat k jeho anamnéze."
"Kdo, já? V žádném případě!"
"Od chvíle, co jsem odhalila vaši síť, do sebe všechno zapadá," pokračovala Louise. "Je to největší zločinecký spiknutí, jaký jsem kdy viděla. V Providence jsem sebrala jednoho počítačovýho piráta. Provozoval ohromnej server s kupou inteligentních freewarovejch vyhledávačů. Vzali jsme ho do vazby a s těma vyhledávacíma programkama, katalogama a indexovačema měl utrum. Ale ještě ten den se začaly objevovat kočky."
"Kočky?"
Louise vzala maneki neko, jako by to byl živý úhoř. "Tyhlety prťavý japonský vúdú kočky. Říká se jim maneki neko, že? Číhaly na mě na každým kroku. Jedna porcelánová kočka v kabelce. Tři porcelánový kočky v kanceláři. Zčistajasna si sedí za výlohou každýho starožitnictví v Providence. Rádio v autě na mě začne mňoukat."
"Vy jste narušila část sítě?" Cujoši nevěřil vlastním uším. "A zabavila jste něčí počítače? To je přísrné! Jak jste mohla udělat něco tak nelidskýho?"
"Že zrovna vy máte tu drzost si stěžovat. A co můj počítač?" Louise zvedla svůj podivný macatý americký pokkekon. "Sotva jsem na Naritě vytáhla paty z letadla, někdo zaútočil na mý PDAčko. Tisíce a tisíce e-mailů. A ve všech byly obrázky koček. Totálně mi zahltily počítač! Nemůžu se ani spojit s centrálou! PDAčko teď můžu hodit z okna."
"Co je PDAčko?"
"Personal Digital Assistant, kapesní počítač! Vyrobenej v Silicon Valley!"
"Žádný div, že s tak uhozeným jménem s nimi naše pokkekony nechtějí komunikovat."
Louise se na Cujošiho zaškaredila. "Dělejte, jak myslíte, vy chytráku. Jen se bavte. Zapletl jste se do úmyslnýho softwarovýho útoku na veřejnýho činitele Spojených států. Ještě uvidíte." Odmlčela se a přejela ho pohledem. "Víte, Šimizu, nevypadáte jako ti taliánští gauneři, se kterýma se potýkám v Providence."
"Já nejsem žádný gauner. Nedělám nic špatnýho."
"Fakticky?" Louise ho zpražila pohledem. "Koukněte se, milej zlatej, vím o tom vašem spolku a vašich kumpánech daleko víc, než si myslíte. Mám vás v merku už dlouho. My od počítačový kriminality pro vás máme zvláštní jména. Digitální panarchie. Kooperující nezávislý buňky influenční sítě. Co znamenají všechny ty dárky a úsluhy, který v jednom kuse dostáváte?"
Ukázala na něj prstem. "Ha! Daníte je snad? Uvedl jste vůbec někdy tyhlety příjmy a výhody v daňovým přiznání? Ty hory balíků ze zahraničí, za který jste nezaplatil ani floka! Ty domácí sušenky a reklamní tužky, propisky nebo nálepky na nárazník, kola z druhý ruky a šikovný informace o likvidacích. Jste neplatič daní! Příživník! Žijete z úplatků! Z pletichaření! A ze všemožnejch jinejch podfuků a leváren!"
Cujoši zamrkal. "Podívejte se, o tomhle já vůbec nic nevím. Prostě jen žiju svůj život."
"Jenže váš dárečkovej ekonomickej systém narušuje zákonnou, vládou podporovanou a regulovanou ekonomiku!"
"Co když je ale moje ekonomika lepší než ta vaše?" odvětil Cujoši klidně.
"Podle koho?" ušklíbla se. "Kdo si tohleto mohl myslet?"
"Je lepší, protože jsme šťastnější než vy. Co je špatnýho na dobrých skutcích? Všichni si rádi dáváme dárky. O letním slunovratu. S koncem starého roku. Novoroční přáníčka. Svatební dary. Dárky má přece rád každý."
"Ale ne tak jako vy Japonci. Vy po nich doslova šílíte."
"Co je to za společnost, když neuznává dárky? Potlačování normálních lidských citů je barbarství."
Louise se naježila. "Tak podle vás jsem barbar?"
"Ne že bych si chtěl stěžovat," namítl Cujoši zdvořile, "ale dala jste mě přivázat k posteli, ne?"
Louise si založila ruce na prsou. "Ty nářky si klidně můžete ušetřit. Až dorazí místní policie, budete lítat v daleko větším průšvihu."
"V tom případě si tady zřejmě chvíli pobudeme," odtušil Cujoši. "Japonská policie si většinou dává dost na čas. Omlouvám se, ale nemáme tady takovou zločinnost jako v Americe, takže naše policejní orgány nejsou příliš ve střehu."

Pasokon na nočním stolku se rozezvonil. Louise ho zvedla. Volala Cujošiho manželka.
"Mohla byste mi prosím dát Cujošiho Šimizua?"
"Jsem tady, miláčku," zakřičel okamžitě Cujoši. "Unesla mě. A přivázala k posteli!"
"Přivázala tě k posteli?" Manželka se zatvářila zděšeně. "To by stačilo. Volám policii!"

Louise rychle zavěsila. "Já vás ale neunesla! Zadržela jsem vás tady, než dorazí někdo od policie a zatkne vás."
"A za co přesně mě má zatknout?"
Louise se na moment zamyslela. "Za to, že jste nalil myrtovou kolínskou do ventilace a přiotrávil mýho bodyguarda."
"Ale já nic takového neudělal. A navíc to není nic protizákonného, nebo snad ano?"
Pasokon začal opět zvonit. Na obrazovce se objevila zářivě bílá kočka. Měla obrovské, nadpozemsky uhrančivé oči.
"Pusťte ho," přikázala kočka anglicky.
Louise zaječela a vyškubla kabel pasokonu ze zásuvky.
Zničehonic zhasla světla. "Napadli infrastrukturu hotelu!" vyjekla Louise a bleskově zmizela pod postelí.
V místnosti zavládla tma a ticho. Klimatizace se zastavila. "Myslím, že můžete vylézt," ozval se po nějaké chvíli Cujoši. Jeho hlas se ve ztichlém pokoji rozléhal. "Je to jenom výpadek proudu."
"Ne, není," nedala si říct Louise. Pomalu se vysoukala zpod postele a posadila se na pelest. Díky tmě si najednou byli jaksi blíž. "Vím přesně, co se děje. Utočí na mě. Od chvíle, co jsem narušila tu síť, jsem neměla chvilku klidu. Stává se mi teď jedna hrozná věc za druhou. Moře hroznejch věcí. Ale nikdy nic hmatatelnýho. Nic, co by se dalo dokázat před soudem."
Povzdychla si. "Na židli, kam se posadím, je přilepená žvýkačka. Dostávám pizzu zdarma, ale nikdy takovou, která by mi chutnala. Děcka mi plivaj pod nohy. Vždycky, když spěchám, objeví se přede mnou nějaká babka s chodítkem."
Sama od sebe se spustila sprcha. Louise se otřásla, ale nic neřekla. Ztemnělý, nevětraný pokoj se pomaličku plnil párou.
"Záchody, které použiju, nesplachujou," stýskala si dál Louise. "Dopisy mi na poště někdo zašantročí. Když projdu kolem auta, spustí se alarm. Zírají na mě cizí lidi. Jsou to pokaždý jenom drobnosti. Hromady bezvýznamnejch maličkostí, co ale vůbec neberou konce. Stojím proti něčemu fakticky velkýmu a fakticky trpělivýmu. A ví to o mně úplně všechno. Má to miliony rukou a nohou. A všechny ty ruce a nohy jsou lidé."
Z chodby se ozval nějaký povyk. Vzdálené hlasy, zmatené hulákání.
Vtom se židle pod klikou rozlomila a dveře se rozletěly dokořán. Do pokoje vevrávoral Mitch a ztratil přitom sluneční brýle. Za ním se objevili dva členové hotelové ochranky, kteří se ho pokoušeli popadnout. Mitch se jako podťatý skácel k zemi, kopal a mlátil kolem sebe a anglicky na ně pořvával. Strážní v zápalu boje přišli o čapky. Jeden Mitchovi oběma rukama sevřel nohy a druhý ho párkrát přetáhl a dloubl obuškem.
Za mohutného supění a spílání vyvlekli Mitche ven. Ztemnělý pokoj byl tak plný páry, že si zápolící ochranka Cujošiho s Louise ani nevšimla.
Louise nespouštěla oči z vylomených dveří. "Proč mu to udělali?"
Cujoši se rozpačitě poškrábal na hlavě. "Vypadalo to na nějaký komunikační zádrhel."
"Chudák malá! Na letišti mu sebrali zbraň. Pořád měl nějaký technický potíže s pasem…, Co mě potkal, měl jenom smůlu."
Někdo hlasitě zabušil na okno. Louise polekaně ucukla. Po chvilce sebrala odvahu a roztáhla závěsy. Pokoj zalilo sluneční světlo.
Za oknem stála plošina na mytí oken, kterou kladkostrojem spustili ze střechy hotelu, a na ní dva umývači v nažehlených šedých uniformách. Zvesela na ni mávali a zatínali prsty do kočičích pracek.
Byl tam s nimi ještě jeden muž. Cujošiho bratr.
Jeden z umývačů otevřel univerzálním klíčem okno. Cujošiho bratr se protáhl do pokoje. Vzpřímil se a pečlivě si upravil sako a kravatu.
"To je můj bratr," vysvětlil Cujoši.
"Co tady děláte?" užasla Louise.
"Když si někdo vezme rukojmí, vždycky zavolají člena rodiny," vysvětlil Cujošiho bratr. "Před minutkou mě na střeše vysadil policejní vrtulník." Prohlédl si Louise od hlavy k patě. "Slečno Hašimotová, na útěk už nemáte moc času."
"Cože?" zděsila se.
"Podívejte se na ulici," vybídl ji. "Vidíte? Slyšíte je? Proudí sem lidé z celého města. Kdokoli, kdo má kola. Pouliční prodavači nudlí. Poslíčci na kolech. Děti na skateboardech. Chlapíci z roznáškové služby."
Louise vyhlédla z okna na ulici a vyjekla. "To ne! Srocuje se tam ohromnej dav! Chtějí mě obklíčit! To je můj konec!"
"To není váš konec," ujistil ji rozhodně Cujošiho bratr. "Vylezte z okna k nám na plošinu. Máte poslední šanci, Louise. Znám jedno místo, posvátné místo v horách. Nejsou tam počítače ani telefony, vůbec nic." Odmlčel se. "Je to útočiště pro lidi, jako jsme my. A já vím, jak se tam dostat."
Pevně ho uchopila pod paží. "Můžu vám věřit?"
"Podívejte se mi do očí," pronesl. "Copak to nevidíte? Ano, jistěže mi můžete věřit. Jsme úplně stejní."
Louise vylezla oknem ven. Pevně se držela rámu a vítr jí cuchal vlasy. Plošina se skřípěním vyrazila nahoru a zmizela.
Cujoši vstal ze židle. Natáhl se, co mu jeho připoutané zápěstí dovolilo, a jen tak tak, že konečky prstů dosáhl na svůj pokkekon. Přitáhl ho k sobě a přitiskl na prsa. Pak se znovu posadil a trpělivě čekal, až ho někdo přijde osvobodit.

přeložil Aleš Heinz

GREG EGAN
STRÁŽCI HRANICE
GREG EGAN se narodil v západoaustralském Perthu v roce 1961 a bakalářský titul z matematiky získal ještě předtím, než začal navštěvovat Národní školu filmu a televize. Kariéry ve filmovém průmyslu se nakonec vzdal - ačkoli inspirovala

jeho surreálně laděný románový debut Nezvyklý úhel (An Unusual Angle 1983) - právě kvůli science fiction, i když se mezi psaním živí ještě jako počítačový programátor.
Kratší práce začal publikovat již v osmdesátých letech, ale své nejpůsobivější povídky vydal v těsném sledu během devadesátých let počítaje v to Důvody ke spokojenosti (Reasons to be Cheerful 1997), Učím se být sebou (Learning to Be Me 1990-To nejlepší ze science fiction l/Kredit 1993, také jako Učím se být sám sebou-Axiomat/AF 167 1998), Zámotek (Cocoon 1994), Světelný (Luminous 1995, č. Science Fiction 1995/Netopejr 1997), Hugem oceněný Planckovský ponor (The Planck Dive 1998) či Hugem a Locusem odměněné Děti oceánu (Oceanic 1998, č. Ikarie 11/1999). Jeho jedinečná schopnost pracovat s výdobytky špičkové vědy z něj učinila jednoho z nejdůležitějších světových autorů science fiction. Od roku 1991 se objevil snad ve všech ročenkách Gardnera Dozoise. Kratší práce mezitím shrnul do sbírek Axiomat (Axiomatic 1995, č. AF 167/1998) a Světelný (Luminous 1998).
Eganův první důležitý román - úvodní kniha volně propojeného cyklu Povaha vědomí - byla Karanténa (Quarantine 1992, č. Návrat 2002), po které následoval vítěz Pamětní ceny Johna W. Campbella Město permutací (Permutation City 1994, č. Návrat 2002), a dále Úzkost (Distress 1995, č. Návrat 2004), Diaspora (Diaspora 1997, č. Návrat 2005), Teranesie (Teranesia 1999) a radikální space opera Schildův žebřík (Schild's Ladder 2001). Nedávno se k psaní science fiction po několikaleté odmlce ve velkém stylu opět vrátil a do budoucna připravuje román Žhnutí (Incandescence 2008).
Čtvrtého dne poté, co odložil smutek, procházel Jamil na cestě domů zahradami v centru Noethery, když vtom uslyšel křik z hřiště za knihovnou. Ani se nezeptal města, jaké klání se tam odehrává, a okamžitě se rozhodl zajít tam a zapojit se.
Za rohem se mu otevřel pohled na hřiště, a z pohybu hráčů bylo jasné, že jsou zrovna uprostřed zápasu v kvantovém fotbale. Jamil si nechal od města vykreslit před oči vlnovou funkci hypotetického míče a vyladit vše tak, aby rozeznal, ke kterému ze dvou týmů hráči patří, aniž by se přitom jakkoli změnil jejich vzhled. Maria se mu jednou svěřila, že raději pokaždé volí neupravené vnímání barevně rozlišených dresů - nehodlala používat instinkty vyvinuté k tomu, aby rozdělily lidi na ty, které bráníte, a ty, které hodláte pobít. Téměř celé jejich dědictví však bylo poskvrněno krví a Jamilovi přišlo, že vítězství, při kterém využijete ty nejhorší přežitky k dosažení vlastních cílů, je daleko krásnější, než když je odmítnete jako něco nenapravitelně zkaženého.
Vlnová funkce vypadala jako jasná polární záře, rtuťová plazma svítící dost jasně na to, aby byla v odpoledním světle dobře viditelná, ale ne tolik, aby oslepila hráče nebo je zakryla, když jí probíhali. Po hřišti se přelévaly barevné stuhy, znázorňující komplexní vlnovou funkci, rozdělovaly se, aby obtekly jednotlivé pravděpodobnostní vrcholy, a pak se od hranic hřiště invertované odrážely zpět. Hrálo se podle nejstarších, nejjednodušších pravidel: poloklasických, nerelativistických. Míč byl na hřišti udržován nekonečně vysokou bariérou, takže nepřicházelo v úvahu, že by se v průběhu zápasu odtuneloval, prosákl ven. Hráči byli pojati klasicky: svými pohyby dodávali vlně energii, což umožňovalo přejít od stavu, ve kterém se hra zahajovala (s míčem rozloženým v tlusté vrstvě nad celým polem), k modům s vyšší energií, které jedině umožňovaly míč lokalizovat. Lokalizace však byla nestálá - nemělo smysl snažit se vytvořit uprostřed pole pořádný svazek vln a doufat, že si s ním půjde kopat sem a tam jako s klasickým objektem. Vlnu bylo třeba zformovat tak, aby se všechny její mody, kmitající s odlišnou frekvencí a pohybující se jinou rychlostí, na zlomek vteřiny dostaly do fáze, a to přímo v brance. Vše záviselo na načasování a na hladině energie.
Jamil zaznamenal, že jeden tým hraje v oslabení. Rozhodčí jistě upravoval potenciál pole tak, aby byl zápas spravedlivý, ale nový hráč, který by obnovil symetrii, by jistě byl velice vítán. Pozoroval tváře sportovců, z nichž mnozí patřili mezi jeho staré přátele. Soustředěně se mračili, ale čas od času úsměvem ocenili nějaký svůj drobný úspěch nebo vynalézavost protivníka.
Vyšel hodně ze cviku, ale kdyby se ukázalo, že je pro tým přítěží, mohl ze hry odstoupit. A kdyby špatně odhadl, na co má, a svou neschopností zápas prohrál? Nikomu by na tom nezáleželo. Oba týmy měly stále po nule. Mohl si počkat na gól, ale ten nemusel přijít i více jak hodinu. Jamil se poradil s rozhodčím a zjistil, že hráči se předem dohodli na tom, že kdykoli do hry přijmou nové účastníky.
Nahlásil svůj vstup do zápasu dřív, než si to mohl stihnout rozmyslet. Vlna se zastavila a on vběhl na hřiště. Ostatní mu pokývli na pozdrav, většinou v tichosti, jen Ezechiel zakřičel: "Vítej zpátky!" Jamila náhle znovu přepadla slabost. Přestože ze své dlouhé samoty vykročil před čtyřmi dny, stále hrozilo, že ho vyvede z rovnováhy cokoli, co ve hře nastane. Jeho zotavení mu připadalo jako jemně vyvážený optický klam, figura a pozadí, které si mohou v okamžiku vyměnit role, plná krychle, která se může obrátit v dutinu.
Rozhodčí jej uvedl na přidělenou zahajovací pozici, naproti ženě, kterou Jamil dosud nikdy neviděl. Formálně se jí uklonil a ona mu gesto oplatila. Na seznamování nebyla vhodná doba, ale Jamil se optal města, zda uveřejnila své jméno. Uveřejnila: Margit.
Rozhodčí jim v myslích odpočítával nové zahájení hry. Jamil se napnul a zalitoval své unáhlenosti. Sedm let pro svět neexistoval; k čemu byl čtyři dny po návratu? Svaly mu nemohly atrofovat, reflexy ochabnout, on se však rozhodl žít s ničím nespoutanou vůlí, a jeho vratké odhodlání jej mohlo každou chvíli opustit.
"Hra," ohlásil rozhodčí. Zamrzlé světlo kolem Jamila ožilo a on se vrhl do zápasu.
Každý hráč odpovídal za určitou skupinu modů, určité harmonické kmity, které měl podle potřeby posilovat, udržovat nebo tlumit. Dvanáct Jamilových modů kmitalo v rozpětí 1 000 milihertzů až 1 250 milihertzů. Pravidla udělovala jeho tělu nízkou, konstantní potenciální energii, která míč slabě odpuzovala a umožňovala hráči zprostředkovat interakci mezi mody tak, aby se přitahovaly nebo na sebe vyvíjely tlak. Když však zůstal stát na místě, každé takové ovlivnění bylo nakonec nahrazeno svým opakem, a efekt se jednoduše vyrušil.
Abyste změnili mod vlny, bylo třeba se hýbat, a abyste jej vhodně využili, museli jste pracovat s tím, jak se spolu jednotlivé mody dostávaly či nedostávaly do fáze: abyste ubrali z tisícimilihertzového modu a přidali dvanáctsetpadesátimilihertzovému, museli jste jednat v souladu s tím, jak se čtvrthertzovou frekvencí dospívaly do

společného maxima. Bylo to jako rozpohybovat dětskou houpačku na její přirozené frekvenci, ale spíše než jako rozhoupávat jedno dítě to bylo jako stát mezi dvěma houpačkami a působit jako prostředník, který se snaží zrychlit jedno dítě na úkor druhého. To, jak jste na vlnu zapůsobili v konkrétním místě a čase, bylo zcela mimo vaši kontrolu, ale příhodným přesunem jste mohli získat vládu nad interakcí. Mezi každými dvěma mody se v určitých rozestupech tvořily interferenční rázy, vytvářející vzor podobný moaré, které vznikne, když se proti světlu přidrží dva kusy tkané látky a obrazec se mění z průhledného na neprůhledný, podle toho, jak jsou vůči sobě srovnány mezery mezi vlákny. Zaříznout se do téhle oscilující krajiny byl dokonalý způsob, jak přizpůsobit související časové rozestupy, ve kterých se rázy objevovaly.

Jamil sprintoval přes hřiště takovou rychlostí a v takovém úhlu, o kterých si propočítal, že mu umožní provést dvě příhodné výměny zároveň. Při pohledu od postranní čáry instinktivně posoudil momentální spektrum vlny, a nyní věděl, které z modů, o něž se stará, mohou přispět ke vsítění gólu, a které mohou pravděpodobnost snížit. Když probíhal třpytivými barevnými stuhami, rozhodčí mu poskytl hmatovou zpětnou vazbu, aby tak doplnil jeho propočty a odhady založené na zraku, čímž mu umožnil rozeznat cyklické přetahování, působící bez užitku tam a hned zpět, od jemné, avšak setrvalé síly, podle které poznal, že má fázi pod kontrolou.

Chusok na něj naléhavě volal: "Ber, ber! Dvě-deset!" Spektrální teritorium každého hráče se prolínalo s poli působnosti jiných hráčů a nebylo třeba postarat se jen o amplitudu ve vlastním rozpětí, ale i přenášet ji z hráče na hráče. Dvě-deset - harmonický kmit se dvěma vrcholy po šířce hřiště a deseti po délce, kmitající na 1 160 milihertzech - se plnil, jak do něj Chusok převáděl nechtěnou amplitudu z několika modů s nižší energií. Jamilovým úkolem bylo jej vyprázdnit a převést amplitudu někam, kde bude k užitku, mody se sudým počtem vrcholů nenahrávaly možnosti dát gól, protože měly uzel (nulový bod mezi dvěma vrcholy) přímo uprostřed obou branek.

Jamil dal pohybem ruky najevo, že signál slyšel, a změnil dráhu. Uplynulo už téměř deset let od doby, kdy hrál naposledy, ale stále znal složitou síť možností nazpaměť: jediným manévrem mohl přečerpat dvě-desítkový harmonický kmit do modů tři-deset, pět-dva a pět-šest, které všechny měly "dobrou paritu", vrcholy podél středové čáry.

Dusal po trávníku, zrakem pečlivě odhadoval vhodný úhel, zrychloval, až ucítil, jak ničivé rázy ustupují setrvalé síle, připomínající stálý větřík, a náhle si vzpomněl, jak (před celými staletími, v jiném městě) hrál týden co týden, po čtyřicet let, s tímtéž týmem. Hlavou mu pluly tváře a hlasy. Po boku s ním hrával Hashim, jeho devadesáté osmé dítě, a Hashimova vnučka Laila. On pak ale spálil svůj dům a začal nový život, a když se mu teď ona doba připomněla, bylo to jako dostat nečekaný dar. Vůně trávy, výkřiky hráčů, chodidla odrážející se od země, to vše rezonovalo s každým dalším okamžikem, který strávil stejně, překlenovalo to staletí a spojovalo jeho život v celek. Když nad tím uvažoval cíleně, nikdy si onu rozlehlost doopravdy neuvědomil. Ty drobnosti, přesně zaostřené okamžiky, jako byl tento, prolamovaly obzor každodenních záležitostí a nabízely mu ohromující výhled.

Dvě-desítkový mod se vyčerpával rychleji, než čekal. Propad vlny, který osciloval nad středovou čarou, mu mizel před očima. Rozhlédl se a spatřil Margit, jak předvádí složitý lissajousovský manévr a hladce koordinuje tucet výměn zároveň. Zastavil se, a zatímco přemýšlel, co udělat nyní, pozoroval ji a obdivoval se její virtuozitě. Nemělo smysl s ní soupeřit, když tak dokonale vykonávala úkol, který mu Chusok svěřil.

Margit byla jeho soupeř, ale oba se starali o naprosto stejné spektrum. Symetrické uspořádání hřiště znamenalo, že jakákoli gólová vlna mohla stejně dobře posloužit oběma stranám. Vytěžit z ní úspěch však mohl jen jeden tým, a to ten, který do své branky jako první dostal více než polovinu pravděpodobnosti vlny. Obě družstva tedy nejprve musela spolupracovat, a teprve když se vlna jejich společným úsilím zformovala, začalo být jasné, které straně bude ku prospěchu ji dotvarovat, jak rychle to jen bude možné, a které naopak prospěje první šanci překazit a pak se pokusit vlnu doladit, než se znovu vzepne.

Kolem proběhla Penina a přes rameno mu vyčinila: "Chceš, aby vysála i čtyři-šestku?" Usmívala se, ale Jamila se to dotklo - stál bez hnutí deset nebo patnáct vteřin. Nebylo zakázáno courat se a doufat, že za vás soupeř odvede všechnu práci, ale pokládalo se to za ostudnou a ubohou strategii. Bylo to také velmi riskantní, protože soupeř tak dostal příležitost ustavit vlnu, kterou jste téměř nemohli využít pro sebe.

Znovu odhadl spektrum a rychle zvážil možnosti. Cokoli udělá, bude mít nechtěné vedlejší účinky. Neexistoval žádný kouzelný způsob, jak se člověk mohl vyhnout tomu, aby ovlivnil mody v teritoriích jiných hráčů, a každý úkon, který by spustil výměnu, kterou Jamil potřeboval, by také rozjel několik dalších v celé šíři spektra. Nakonec se rozhodl oslabit nepříznivý mod tak, aby přitom nadělal co nejméně nepořádku.

Ponořil se do hry, každou výměnu plánoval dva kroky dopředu, měnil strategii vprostřed manévru, pokud to bylo třeba, ale nezastavil se, dokud z něj nezačal kapat pot, dokud ho nepálily holeně, dokud jeho krev nezačala zpívat. Nenechal se zaslepit syrovou rozkoší okamžiku ani vzpomínkami na minulé zápasy, ale dovolil jim na sebe působit, ovívat jej jako vánek, který se zdvihl a nezištně mu ochladil kůži. Známé hlasy na něj vyštěkávaly stručné příkazy. Jak se vlna přibližovala gólovému spektru, každý náznak přebytečných slovních výměn zcela utichl, neužitečné pohyby vymizely a nahradila je zuřivá, účelná gesta. Náhodnému divákovi by ten pohled mohl přijít jako vrchol odlidštění: dvaadvacet lidí ponížených na úroveň rachotících koleček v bezúčelném stroji. Jamil se té představě usmál, ale nenechal se rozptýlit a nepustil se do složité imaginární obhajoby. Odpovědí byl každý jeho krok, každý chraplavý pokyn Yannovi nebo Joracymu, Chusokovi nebo Marii, Eudoře nebo Halidovi. Byli to jeho přátelé, a on byl zase s nimi. Zase na světě.

Do první šance na gól zbývalo třicet vteřin, a příležitost měla připadnout Jamilovu týmu. Pár drobných změn v amplitudě, a bylo by hotovo. Margit si udržovala odstup, ale Jamil neustále cítil její pohled - a doslova fyzicky pociťoval následky pohybů, jimiž uvolňovala jeho kontakt s vlnou. Teoreticky se dalo napodobováním soupeřových pohybů na správném místě hřiště překazit jakýkoli jeho plán, ale v praxi ani ty nejzkušenější týmy nedokázaly udržet spektrum zcela nehybné. Zajít ještě dál a pokazit vlnu bylo jako hrát přetahovanou, ve které jste nechtěli zrovna

dvakrát zvítězit - když jste vlnu příliš oslabili, bylo pro soupeře daleko snazší překazit váš následný pokus dát gól.
Jamil pořád měl dva mody se špatnou paritou, které chtěl oslabit, ale kdykoli změnil rychlost a pokusil se o nový přenos, Margit okamžitě zareagovala a zablokovala ho. Zagestikuloval na Chusoka, ať mu pomůže; Chusok měl sám potíže s Ezechielem, ale i tak mohl Margit způsobit problémy tím, kam odčerpá nežádoucí amplitudu. Jamil si vytřásl z očí pot. Viděl, že se pravděpodobnostní vrcholy skládají do charakteristického obrazce, připomínajícího řadu kamenů, po kterých lze suchou nohou přejít řeku. To bylo znamení, že se vlna brzy soustředí v brance, avšak ze středu hřiště nebylo možno posoudit vzniklý tvar dost přesně na to, aby se dalo poznat, co je ještě třeba udělat; pokud vůbec něco.
Náhle Jamil ucítil, jak se do něj vlna opírá. Nemarnil čas rozhlížením se po Margitě - Chusokovi se určitě povedlo odvrátit její pozornost. Stál téměř u pomezní čáry, ale povedlo se mu elegantně se otočit a dál držet pod kontrolou obě plánované výměny.
Podél hranic hřiště probíhaly dva dlouhé pravděpodobnostní vrcholy, modulované řadou oscilujících vrcholků. Třetí, kratší vrchol, který běžel podél středové čáry, odtál, znovu se objevil a pak splynul s ostatními na okraji hrací plochy, kde utvořily téměř dokonale čtyřúhelníkovou rovinu, obklopující branku.
Rovina se proměnila ve sloup světla, který byl stále vyšší a užší, jak spolu tucty modů, všechny konečně ve fázi, narážely na neproniknutelnou bariéru na okraji pole. Po hřišti byly stále mělce rozprostřeny přebytky a od branky se jako schodiště táhla ztenčující se řada eliptických vrcholů, avšak většina vlny, která jim na počátku omývala hruď, byla nyní shromážděna v jediném vrcholu, tyčícím se jim nad hlavami do výše devíti nebo deseti metrů.
Na okamžik byl sloup nehybný.
Pak začal padat.
Rozhodčí ohlásil: "Čtyřicet devět celých osm."
Vlnový svazek nebyl dost těsný.
Jamil se pokusil setřást rozčarování a obrátit instinkty k opačnému cíli. Druhé mužstvo teď mělo padesát vteřin na to, aby přesně vyladilo spektrum a zajistilo si tak, že až se odražený svazek znovu zformuje na opačné straně hřiště, bude o zlomek sevřenější.
Sloup se hroutil, přehrával pozpátku svou syntézu, a Jamil zahlédl Margit. Pokojně se na něj usmála a jemu to náhle došlo: Věděla, že se jim nepovede dát branku. Proto mu přestala bránit. Nechala ho pár vteřin ladit vlnu, protože věděla, že už je moc pozdě, protože věděla, že z toho drobného vylepšení bude těžit její tým.
Na Jamila to udělalo dojem. To, co právě provedla, vyžadovalo výjimečnou dovednost a drzost. Navzdory dlouhému pobytu v ústraní přesně věděl, co čekat od ostatních hráčů, a kdyby se Margit neúčastnila zápasu, nejspíš by sám nahlas volal po příchodu nějakého talentovaného nováčka, který by hře zase dodal na zajímavosti. Přesto bylo těžké ubránit se mírnému rozladění. Někdo ho měl upozornit, jak moc je dobrá.
Mody opouštěly fázi a vlna se opět rozvinula po celém hřišti, ale její opětovná konvergence byla nevyhnutelná. Na rozdíl od vodní nebo zvukové vlny neměla žádný skrytý stupeň volnosti, který by její precizní uspořádání rozemlel na entropii. Jamil se rozhodl Margit ignorovat - existovaly strategie prostší než zrcadlové blokování, a téměř stejně účinné. Chusok nyní plnil dva-desítkový mod a Jamil si pro vlastní obranné manévry vybral čtyři-šestku. Museli jen dosáhnout toho, aby se vlnu nepovedlo pořádně vyladit, ať už tak, že zachovají status quo, nebo tak, že ji postrčí z jednoho nezformovaného stavu do jiného.
Setrvalý odpor, který při běhu cítil, Jamiloví prozrazoval, že má pod kontrolou neblokovanou výměnu, ale marně se rozhlížel po viditelných známkách úspěchu. Když dospěl do výhodného bodu, odkud mohl jediným pohledem pojmout takovou část hřiště, aby mu to umožňovalo pořádně posoudit spektrum, povšiml si prudce se chvějícího třpytu, hrajícího na vlně po šířce. Napočítal devět vrcholů: dobrá parita. Margit přímo z jeho "obranné" čtyři šestky vytáhla většinu amplitudy a přesunula ji sem. Bylo to šílené plýtvání energií, vytvořit takovou vyšší harmonickou funkci, ale nikdo se na ni nepodíval, nikdo jí to nepřekazil.
Opět se formoval gólový útvar, Jamil měl jen devět nebo deset sekund, aby dohnal, co promeškal. Vybral si v okolí nejsilnější mod s dobrou paritou a nejprázdnější se špatnou, propočítal rychlost, která je propojí, a rozběhl se.
Neodvážil se otočit k soupeřově brance, nechtěl narušit své soustředění. Vlna kolem jeho nohou ucouvla, ani ne tak jako pozemský odliv, spíše jako oceán, vytažený k obloze a prolétající černou dírou. Město pilně vykreslovalo stín, jaký by vrhalo Jamilovo tělo, stín, který se zkracoval úměrně tomu, jak věž světla rostla.
Byl ohlášen verdikt: "Padesát celých jedna."
Vzduch naplnily vítězoslavné výkřiky - nejhlasitější byly jako obvykle Ezechielovy. Jamil klesl na kolena a rozesmál se. Byl to zvláštní pocit, i když tak známý: záleželo mu na tom, a zároveň nezáleželo. Kdyby mu na výsledku zápasu vůbec nesešlo, neskýtala by hra žádné potěšení, ale vysilovat kvůli každé porážce (nebo každému vítězství), to mohlo požitek zkazit zrovna tak. Přišlo mu málem, jako by postupoval podle návodu a plánoval svou reakci stejně pečlivě jako pohyby při hře samotné.
Ležel na trávníku, aby popadl dech, než hra znovu začne. Odvrácená strana mikroslunce obíhajícího Laplace byla stíněna skálou, ale světlo, odražené k obloze od Země pod ním, překonávalo sto tisíc kilometrů vesmíru s topologií trojrozměrného toroidu a slabě ozařovalo odvrácenou stranu planety. Přestože byl přímo osvětlen jen zlomek, dokázal Jamil v primárním obraze v zenitu rozeznat celý disk protější polokoule - kontinenty a oceány, které, vzato kratší cestou, ležely nějakých dvanáct tisíc kilometrů pod ním. Další výseky v mřížce rozprostřené po obloze v různých úhlech zachycovaly nemalé srpky samotné přivrácené strany. Jediná věc, kterou na žádné z oněch ploch nebylo možno nalézt, ani s dalekohledem, bylo vaše vlastní město. Topologie tohoto vesmíru umožňovala člověku vidět vlastní zátylek, ale nikdy vlastní odraz.
Jamilovo mužstvo prohrálo tři nula. Doklopýtal k fontánce při okraji hřiště a uhasil žízeň. Ohromilo ho, jakou rozkoš mu poskytlo něco tak prostého. Už jen být naživu teď bylo nádherné, ale sotva jej jednou takový pocit zachvátil, nic už se

nezdálo nemožné. Zase se synchronizoval, zase byl ve fázi a hodlal toho patřičně využít, ať už to bude trvat, jak dlouho chce.
Dohnal ostatní, kteří mířili k řece. Ezechiel ho chytil do kravaty a zasmál se: "Smůla, Šípková Růženko! Probrala ses ve špatnou dobu. S Margit jsme neporazitelný." Jamil se mu vykroutil. "S tím musím souhlasit." Rozhlédl se. "A když na ni přišla řeč…"
Penina jej informovala: "Šla domů. Jen hraje, nic víc. Žádný frivolní kamarádíčkování po zápase."
Chusok ji doplnil: "Ani kdykoli jindy." Penina střelila po Jamilovi pohledem, ve kterém četl: ne snad proto, že by se Chusok nesnažil.
Nad tím se Jamil pozastavil a přemýšlel, proč ho to tolik rozčílilo. Na hřišti se nezdála tak rezervovaná a povýšená. Jen si vědomá toho, jak je dobrá.
Přeptal se města, ale nezveřejnila nic než své jméno. Nikdo neočekával, že z minulosti jiných pozná více než nepatrný zlomek (a ani po tom netoužil), ale málokdo začínal nový život, aniž by si z toho starého přinesl něco jako vizitku, nějakou událost či dosažený úspěch, podle kterého si o něm sousedé mohli udělat obrázek.
Došli na břeh řeky. Jamil si přetáhl triko přes hlavu. "Tak co je zač? Něco vám říct musela."
Ezechiel odpověděl: "Jen že se naučila hrát už dávno - nechce říct kde a kdy. Do Noethery dorazila koncem minulýho roku a nechala si vyrůst dům na jižním předměstí. Nikdo se s ní moc nevídá. Nikdo ani neví, co vlastně studuje."
Jamil pokrčil rameny a ponořil se do řeky. "Tak jo. To je výzva." Penina se zachichotala a škádlivě po něm stříkla vodu.
"Já opravdu mluvil o fotbale!" bránil se.
Chusok se ušklíbl: "Když ses objevil, myslel jsem, že budeš naše tajná zbraň. Jedinej hráč, kterýho ještě neměla prokouknutýho."
"Jsem rád, žes mi to neřekl. Otočil bych se na podpatku a utekl se zase pěkně schovat."
"Já vím. Proto jsme nikdo ani necekli." Chusok se usmál. "Vítej zpátky."
Penina se přidala: "Jo, vítej zpátky, Jamile."
Na hladinu řeky svítilo slunce. Jamila bolelo celé tělo, ale v chladné vodě mu bylo tak dobře, jak jen mohlo být. Kdyby chtěl, mohl si teď v mysli vytvořit zarážku, pod kterou už by mu nálada nikdy neklesla. Jiní lidé tak žili, a zjevně o nic nepřicházeli. Kontrast se přeceňoval: nikdo soudný netrávil polovinu svého času tím, že by si do masa zarážel hřeby, aby se pak cítil lépe, když přestane. Ezechiel prožíval každý den s radostnou nespoutaností pětiletého dítěte. Jamilovi to občas vadilo, ale, koneckonců, vždycky se najde někdo, komu určitá povaha nesedne. Jeho vlastní záchvaty nesmyslné sklíčenosti také nebyly pro přátele zrovna požehnáním.
Chusok se na něj obrátil: "Pozval jsem dneska všechny ke mně na večeři. Přijdeš?" Jamil se nad tím zamyslel a pak zavrtěl hlavou. Pořád nebyl připravený. Nemohl do sebe normálnost cpát pod tlakem - jeho návrat to neurychlovalo, naopak ho to zaháněl zpátky.
Chusok vypadal zklamaně, ale nedalo se nic dělat. "Příště, OK?" slíbil mu Jamil.
Ezechiel vzdychl: "Co s tebou? Seš horší než Margit!" Jamil začal ustupovat, ale bylo už pozdě. Ezechiel se k němu pohodlně dostal dvěma dlouhými kroky, sklonil se a popadl ho kolem pasu, lehce si ho přehodil přes rameno a pak ho mrskl na hloubku.

Jamila probudil pach hořícího dřeva. Ložnice byla pořád plná šedivých nočních stínů, ale když se nadzvedl na lokti a okno se laskavě zprůhlednilo, město se jasně rýsovalo v matném přísvitu před rozbřeskem.
Oblékl se a vyšel ven; překvapilo ho, jak rosa studí na chodidlech. Nikdo další v ulici zřejmě nebyl vzhůru - neucítili ten zápach, nebo už předem věděli, že se objeví? Obešel roh a spatřil stoupající sloup sazí, osvícený zdola matnou červení. Plameny a trosky dosud neviděl, ale věděl, čí dům to hoří.
Když došel k vyhasínajícímu ohni, padl na požárem sežehnuté zahradě na zem a proklínal se. Chusok mu nabídl, aby se zúčastnil jeho poslední večeře v Noetheře. Mohli jste trousit náznaky, ale bylo zvykem nikomu neříkat, že odcházíte. Když jste ještě měli partnera, když jste ještě měli malé děti, neopustili jste je. Ale přátele, ty jste nepřímo varovali. Před tím, než jste zmizeli.
Jamil si zakryl obličej rukama. Zažil to už nesčetněkrát, ale nebylo to proto o nic lehčí. Pokud něco, pak se to spíše zhoršovalo, protože každý odchod vyvolával vzpomínky na jiné odchody. Jeho bratři a sestry se rozprchli po větvích Nových teritorií. Otce a matku opustil, když byl ještě příliš mladý a sebevědomý, než aby si uvědomil, jak ho to bude za desítky let bolet. Vlastní děti jej nakonec všechny opustily, daleko častěji než on je. Bylo snazší opustit bývalého partnera než dospělé dítě: ve vztahu něco vyhaslo, skoro přirozeně, jako by je biologické dědictví po předcích připravilo alespoň na takové odloučení.
Jamil přestal zadržovat slzy. Když si je však stíral, všiml si, že vedle něj někdo stojí. Vzhlédl. Byla to Margit.
Cítil, že jí to musí vysvětlit. Vstal a promluvil na ni. "To byl Chusokův dům. Byli jsme dobří přátelé. Znal jsem ho devadesát šest let."
Margit mu nezaujatě oplácela pohled. "Fňuk fňuk. Nebohé děťátko. Už nikdy svého kamaráda neuvidíš."
Jamil se málem rozesmál, tak nepatřičná mu připadala její hrubost. Pokračoval, jako by jediná možná a zdvořilá reakce byla předstírat, že neslyšel. "Nikdo není dokonale milý, dokonale štědrý, dokonale věrný. Na tom nezáleží. O to nejde. Každý je jedinečný. Chusok byl Chusok." Udeřil se pěstí do hrudi a vůbec přitom nedbal Margitiných opovržlivých slov. "Mám v sobě prázdnotu, která se nikdy nezaplní." To byla pravda, i když ona prázdnota nakonec obroste. Měl na tu večeři jít, nic by mu to neudělalo.
"Ty musíš bejt opravdovej citovej ementál," poznamenala Margit kousavě.
Jamil se vzpamatoval. "Proč se kurva nesebereš a nevypadneš do nějakýho jinýho vesmíru? V Noetheře tě nikdo nechce."

Margit to pobavilo: "Ty vážně umíš leda prohrávat, ubožáku."
Jamil na ni chvíli popleteně zíral - na včerejší zápas vůbec nepomyslel. Udělal rukou posunek k vyhasínajícím plamenům. "Co tu děláš? Proč jsi přišla sem k ohni, když ne proto, že ti bylo líto, že ses s ním nerozloučila, dokud to šlo?" Nebyl si jistý, jak vážně má brát Peniny lehkomyslné drby, ale jestli se Chusok do Margit zamiloval a ona to neopětovala, mohl to dokonce být důvod jeho odchodu.
Klidně zavrtěla hlavou. "Nic pro mě neznamenal. Sotva jsem s ním prohodila pár slov."
"Nevíš, o co jsi přišla."
"Jak to tak vypadá, jedinej, kdo o něco přišel, jsi tu ty."
Neměl, co by jí odpověděl. Margit se otočila a odcházela.
Jamil znovu padl na kolena, kýval se dopředu a dozadu a čekal, až bolest ustoupí.

Následující týden strávil Jamil přípravou na návrat ke studiu. Knihovna nabízela prakticky okamžité spojení s jakýmkoli umělým vesmírem v Nových teritoriích, a vzdálenost mezi Zemí a místem, ze kterého celá stromová struktura vyrůstala, byla pouhých pár světelných hodin. Jamil Zemi navštívil, ale jen jako turista - půdy byl nedostatek, přistěhovalci se nepřijímali. V mateřském vesmíru sice byly planety, na kterých jste mohli žít, ale aby se vám do toho chtělo, museli jste trpět zcela určitým druhem masochistického purismu. Proč přesně se jeho předkové do Nových teritorií nastěhovali, na to se zapomnělo už před celými generacemi (a bylo by troufalé vyhledat je a zeptat se jich osobně), ale když se vám nabízela volba mezi tehdy ještě přeplněnější Zemí, úděsnými mezihvězdnými vzdálenostmi a donekonečna rozšiřovatelným větvícím se řetězem světů, který jste mohli celý procestovat za několik týdnů, nebylo zrovna těžké se rozhodnout.
V Noetheře trávil Jamil většinu času studiem reprezentací Lieových grup na komplexních vektorových prostorech, což byla příhodná volba, jelikož Emmy Noetherová byla průkopnicí teorie grup, a kdyby se dožila doby, kdy práce na tomto poli začala vzkvétat, sama by nejspíš byla ve středu dění. Reprezentace Liových grup tvořily pozadí většiny fyziky: libovolná elementární částice nebyla ve skutečnosti ničím víc než určitým způsobem reprezentace obecné grupy symetrií jako množiny rotací komplexních vektorů. Popis takových struktur pomocí teorie kategorií byl znám dlouho, ale Jamilovi to nevadilo - už dávno se smířil s tím, že bude studentem, ne objevitelem. Nejkrásnějším darem spojeným s vědomím byla schopnost pojmout v sobě struktury vesmíru, a už to mu dávalo pocit, jako by byl v něčem první, což byla touha, která při populaci deseti na šestnáctou zůstala pro většinu lidí nesplněná.
V knihovně hovořil o svém zvoleném předmětu se studenty na jiných světech, nebo si pročítal jejich poslední práce. Přestože nešlo o výzkumníky, stále dokázali starý materiál pedagogicky nově uchopit a propojit jej tak s dalšími oblastmi poznání, nalézt způsoby, jak snáze vstřebat složitou, přesnou pravdu a neodvrhnout přitom její podrobnosti a hloubku, kvůli kterým především stálo za to ji poznat. Neposouvali hranice poznání. Neobjevovali nové přírodní zákony, nevynalézali nové technologie. Ale pro Jamila bylo poznání cílem samo o sobě.
Zřídkakdy jej napadlo, že by si mohl zahrát v dalším zápase, a když už ano, nijak ho ta představa nelákala. Teď, bez Chusoka, mohla stejná skupina hrát deset na deset a nepotřebovala Jamila, aby vyrovnal počet. Margit by dokonce mohla přejít k druhému týmu, i kdyby jen proto, aby dokázala, že za jednotvárnou šňůru výher vděčí její mužstvo jenom jí.
Když však onen den nastal, Jamil zjistil, že na hřiště prostě musí. Přišel s tím, že se bude jen dívat, ale Ezechielův tým opustil Rjúiči, a všichni Jamila prosili, aby se přidal.
Postavil se na své místo naproti Margit. Chovala se, jako by se jejich poslední setkání vůbec neodehrálo: nezdálo se, že by jím stále opovrhovala, ale stejně tak u ní Jamil nevypozoroval ani náznak toho, že by se styděla. Rozhodl se pustit to z hlavy. Jeho povinností ke spoluhráčům bylo plně se soustředit na hru.
Prohráli pět nula.
Jamil se přinutil jít s ostatními k Eudoře, kde se mělo slavit, truchlit, případně na všechno zapomenout, jak to také nakonec dopadlo. Po jídle Jamil bloumal z pokoje do pokoje a užíval si hudbu, kterou Eudora vybrala, ale nedokázal se zúčastnit do žádného hovoru. Nezaslechl, že by se někdo zmínil o Chusokovi.
Odešel těsně po půlnoci. Primární obraz planety, který stál téměř v úplňku, a jeho osm nejjasnějších společníků v poslední čtvrti ozařovalo ulice tak jasně, že žádného dalšího osvětlení nebylo třeba. Jamil si říkal: Možná Chusok jen odcestoval do jiného města, třeba do toho, na které se právě dívám. A ať odešel kamkoli, třeba se ještě rozhodne zůstat se svými starými přáteli z Noethery v kontaktu.
A s přáteli z dalšího města, a pak z dalšího?
Celá staletí?
Margit seděla na Jamilově zápraží a v jedné ruce držela kytici bílých květů. Jamila to rozčílilo. "Co tu chceš?"
"Přišla jsem se omluvit."
Pokrčil rameny. "Není třeba. Díváme se na určité věci různě. To je v pohodě. Pořád mi nedělá potíže proti tobě hrát."
"Neomlouvám se za to, že vidím věci jinak. Nebyla jsem k tobě upřímná. Chovala jsem se krutě." Zastínila si oči před světlem planety a pohlédla na Jamila. "Měls pravdu. Nevím, o co jsem přišla. Je mi líto, že jsem tvého přítele nepoznala blíž."
Odměřeně se zachechtal: "No, na to je už pozdě."
"Já vím," odpověděla prostě.
Jamila to obměkčilo. "Půjdeš dál?" Margit přikývla a on pokynul dveřím, aby ji vpustily. Vešel za ní a zeptal se: "Jak dlouho tu jsi? Jedla jsi?"
"Ne."
"Něco ti uvařím."

"To nemusíš."
Zavolal na ni z kuchyně: "Ber to jako dar na usmířenou. Nemám žádné květiny."
Margit mu odpověděla: "Ty nejsou pro tebe. Položím je k Chusokovu domu."
Jamil se přestal probírat svými koši na zeleninu a vrátil se do obývacího pokoje. "To se v Noetheře normálně nedělá."
Margit seděla na pohovce a upírala zrak na podlahu. Pak řekla: "Jsem tady tak osamělá. Už to nemůžu vydržet."
Posadil se vedle ní. "Tak proč jsi mu dala košem? Mohli jste být alespoň přátelé."
Zavrtěla hlavou. "Nechtěj po mně, abych ti to vysvětlila."
Jamil ji vzal za ruku. Otočila se k němu a objala ho. Samým zoufalstvím se třásla. Pohladil ji po vlasech. "No tak."
"Jen sex," vymiňovala si. "Nic víc nechci."
Tiše vzdychl. "To ale nejde."
"Jen potřebuju, aby se mě zase někdo dotýkal."
"Chápu," doznal. "Já taky. Ale to nebude všechno. Tak nechtěj, abych ti sliboval, že v tom nic víc nebude."
Margit vzala jeho tvář do dlaní a políbila jej. Její ústa chutnala po kouři z hořícího dřeva.
"Vůbec tě neznám," řekl.
"Nikdo už nikoho nezná."
"To není pravda."
"Ne, není," připustila sklesle. Lehce ho pohladila po paži. Jamil si moc přál, aby se usmála, a tak nechal pod dotekem jejích prstů všechny chlupy ztloustnout a rozkvést ve fialky.
Opravdu se usmála, ale pak konstatovala: "Tenhle kousek už jsem viděla."
Jamila to popudilo. "Tak to tě určitě zklamu ve všech směrech. Předpokládám, že by se ti zamlouvala nějaká novota, třeba jednorožec nebo améba."
Zasmála se. "To ne." Uchopila jeho ruku a položila si ji na ňadra. "Stane se ti někdy, že tě sex přestane bavit?"
"Stane se ti někdy, že tě přestane bavit dýchat?"
"Na to vydržím dost dlouho nemyslet."
Přikývl. "Ale pak se jednoho dne zastavíš a nadechneš se, a vzduch je pořád tak lahodný jako vždycky."
Jamil už ani nevěděl, co vlastně cítí. Chtíč. Soucit. Zášť. Přišla za ním, protože se trápila, a on jí chtěl pomoci, ale nebyl si jistý, zda si alespoň jeden z nich myslí, že to půjde.
Margit přičichla ke květinám na jeho ruce. "Mají stejnou barvu? Všude?"
"Je jen jeden způsob, jak to zjistit," poučil ji.

Když se Jamil brzy ráno probudil, byl sám. Napůl očekával, že Margit takhle uteče, ale mohla počkat do svítání. Zatímco by se oblékala a po špičkách odcházela, úslužně by předstíral spánek.
Pak ji uslyšel. Nebyl to zvuk, jaký by si normálně spojil s člověkem, ale o nic jiného jít nemohlo.
Našel ji v kuchyni, jak monotónně naříká, stočená kolem nohy stolu. Zůstal stát a jen se díval, protože se obával, že ať už udělá cokoli, jen to věci zhorší. Její pohled se v pološeru setkal s jeho, ale dál mechanicky kňučela. Výraz ve tváři neměla nepřítomný - neblouznila, neměla vidiny. Věděla přesně, kdo je a kde se nachází.
Nakonec Jamil ve dveřích poklekl. "Ať se děje cokoli, můžeš se mi s tím svěřit," ujistil ji. "Dáme to do pořádku. Něco s tím uděláme."
Odhalila zuby. "Nemůžeš to dát do pořádku, ty pitomý děcko." Opět propukla v příšerný nářek.
"Tak mi to jenom pověz. Prosím." Napřáhl k ní ruku. Necítil se tak bezmocný od doby, co jeho úplně první dceru, Aminatu, v šesti letech odmítl chlapec, kterému vyznala nehynoucí lásku, a ona přišla za Jamilem a nechtěla se dát utišit. Bylo mu tehdy čtyřiadvacet let - sám byl dítě. Před více než tisíci lety. Kde teď jsi, Nato?
Margit vzlykla: "Dala jsem slib. Že to nikdy neprozradím."
"Komus ho dala?"
"Sobě."
"Výborně. Takové se nejsnáze porušují."
Začala vzlykat. Nebyl už to tak neobvyklý zvuk, ale mrazilo z něj ještě víc. Už nebyla raněné zvíře, mimozemská bytost, prožívající jakousi nepochopitelnou bolest. Jamil k ní opatrně přistoupil. Nechala se obejmout kolem krku.
Zašeptal: "Pojď si lehnout. Teplo ti pomůže. Objetí ti pomůže."
Posměšně na něj vyprskla: "Ji mi to nevrátí."
"Koho?"
Margit na něj tiše hleděla, jako by řekl něco příšerného.
Jamil jemně naléhal: "Koho ti to nevrátí?" Ztratila přítelkyni, nějak šeredně, jako on Chusoka. Proto přišla za ním. Může jí pomoci to překonat. Mohou si navzájem pomoci to překonat.
"Nevrátí mi to mrtvé," řekla.

Margit bylo sedm tisíc pět set devadesát čtyři let. Jamil ji přemluvil, aby se posadila ke stolu. Zabalil ji do deky, připravil jí rajčata s rýží a ona mu vyprávěla, jak byla při zrození jeho světa.
Po desetiletí zůstával onen příslib těsně za hranicí uskutečnitelného. Z jejích současníků téměř nikdo nevěřil, že k tomu dojde, přestože to muselo být zjevné po celá staletí: lidské tělo je hmotný předmět. Časem, při dostatku vědomostí a snahy, bude možno je uchránit před jakýmkoli chátráním, jakýmkoli poškozením. Vyhoření hvězd a kosmická entropie se možná ukážou jako nepřekonatelný problém, možná ne, ale na boj s takovými výzvami bude mít lidstvo celé věky. V polovině jednadvacátého století čelilo stárnutí, nemocem, násilí a přelidnění planety.
"Grace byla má nejlepší přítelkyně. Studovali jsme." Margit se usmála. "Tehdy ještě nestudoval každý. Mluvili jsme o

tom, ale nedoufali jsme, že se toho dožijeme. Mysleli jsme, že to přijde až v jiném století, až budou žít naše prapravnoučata. Že budeme chovat na klíně malé děti a říkat si: tenhle nikdy nezemře.
Když nám oběma bylo dvaadvacet, něco se přihodilo. Nám oběma." Sklopila oči. "Únos. A pak znásilňování. A mučení."
Jamil nevěděl, co říct. Byla to pro něj jen slova: věděl, co znamenají, věděl, že jí takové věci musely ublížit, ale zrovna tak mohla vysvětlovat matematický teorém. Natáhl ruku přes stůl, Margit si jí ale nevšímala. Rozpačitě se zeptal: "To byl… holokaust?"
Vzhlédla k němu a málem se rozesmála jeho naivitě. "Ne, ať myslíš který chceš. Ani válka, ani pogrom. Jen jeden psychotik. Zavřel nás na šest měsíců do sklepa. Předtím zabil už sedm žen." Po tvářích jí tekly slzy. "Ukázal nám jejich těla. Pohřbil je přímo tam, kde jsme spaly. Ukázal nám, jak dopadneme, až s námi skončí."
Jamil oněměl. Od doby, co dosáhl dospělosti, věděl, co bývalo možné (co se stávalo, a opravdovým lidem), ale podobné věci patřily minulosti už dávno předtím, než se narodil. Při pohledu zpět se to zdálo neskutečně hloupé, ale vždycky si představoval, že se změny udály tak, že nikdo z těch, kdo žili dodnes, už takové hrůzy nezažil. Nemohl se vyhnout nutnému minimu, logické nutnosti, že nejstarší žijící předkové museli vidět, jak jejich rodiče pokojně upadají do věčného spánku. Ale něco takového - žena z masa a kostí, sedící naproti němu, přinucená spát na vrahově pohřebišti…
Položil jí ruku na její a vyrazil ze sebe: "Tenhle člověk… zabil Grace? Zabil tvou přítelkyni?"
Margit se rozvzlykala, ale pak zavrtěla hlavou: "Ne, ne. Utekly jsme!" Zkřivila ústa do úsměvu. "Někdo toho kreténa probodl v hospodské rvačce. Prohrabaly jsme se ven, když byl v nemocnici." Položila hlavu na stůl a plakala, ale Jamilovu ruku si tiskla ke tváři. Nerozuměl tomu, co prožila, ale to neznamenalo, že ji nemohl utěšit. Nedotýkal se snad stejně tváře své matky, když na ni přišel smutek, který jako dítě nemohl chápat?
Ovládla se a pokračovala: "Tam uvnitř jsme se pevně rozhodly, že když přežijeme, skončíme s planými sliby. S fantazírováním. Že to, co udělal těm sedmi ženám (a co udělal nám) bude napříště nemožné."
A bylo. Ať už se vám fyzicky přihodilo cokoli, mohli jste vypnout smysly a přestat to vnímat. Když byla některá část vašeho těla poškozena nebo zničena, vždy se dala opravit nebo vyměnit. Pro případ, že by došlo k té nepravděpodobné události a byl by zničen samotný šperk, měl každý zálohy, roztroušené v několika vesmírech. Žádný člověk nemohl jinému člověku způsobit fyzickou bolest. Teoreticky jste pořád mohli být zabiti, ale vyžadovalo by to vynaložení stejných prostředků jako zničení galaxie. O prvním i druhém doopravdy uvažovali jen padouši ve špatných operách.
Jamil mhouřil oči úžasem. Poslední slova pronesla Margit s tak zarputilou hrdostí, že bylo jasné, že neselhala.
"Ty jsi Ndoli? Vynalezla jsi šperk?" Když byl malý, říkali mu, že stroj v jeho lebce navrhl muž, který už dávno zemřel.
Margit jej pobaveně pohladila po ruce. "Tehdy sis jen málokterou Maďarku mohl splést s Nigerijcem. Tolik jsem své tělo nikdy nepozměnila, Jamile. Vždycky jsem vypadala zhruba tak, jakou mě teď vidíš."
Jamilovi se ulevilo. Kdyby před sebou měl samotného Ndoliho, mohl by se samou posvátnou úctou přestat ovládat a začít blábolit oslavné pitomosti. "Ale pracovaly jste s Ndolim? Ty a Grace?"
Zavrtěla hlavou. "Pevně jsme se rozhodly, a pak se v tom začaly plácat. Byly jsme matematičky, ne neuroložky. Děla se spousta věcí: tkáňové inženýrství, snímkování mozků, molekulární počítače. Netušily jsme pořádně, čím se zabývat, kam bychom měly napřít síly. Ndoliho práce pro nás nebyla bleskem z čistého nebe, ale nijak jsme se na ní neúčastnily. Nějakou dobu měl skoro každý z výměny mozku za šperk obavy. Zpočátku byl šperk samostatné zařízení, které se napodobováním učilo mozkové činnosti, a muselo kontrolu nad tělem převzít v jednom určitém okamžiku. Trvalo dalších padesát let, než se povedlo šperk upravit tak, aby nahradil mozek nepozorovaným prorůstáním v průběhu dospívání, neuron po neuronu."
Grace se tedy dožila vynálezu šperku, ale váhala jej použít a zemřela? Jamil se zarazil, než stihl svůj závěr plácnout - všechny jeho dosavadní domněnky byly vyvráceny.
Margit pokračovala. "Někteří lidé ale neměli jen obavy. Ohromilo by tě, jak se v některých kruzích Ndolimu spílalo. A nemyslím jen fanatiky, co chrlili paranoidní traktáty o tom, jak nás ovládnou ‚stroje' se svými ďábelskými, nelidskými plány. Odpor některých lidí neměl co dělat s konkrétní technologií. V podstatě se bránili nesmrtelnosti."
Jamil se zasmál. "Proč?"
"Deset tisíc let sofistiky nezmizí přes noc," konstatovala Margit suše. "Každá kultura věnovala nezměrné intelektuální úsilí řešení problému vyrovnání se se smrtí. Většina náboženství o ní vytvořila promyšlené lži, které předstíraly, že smrt je něco jiného, než doopravdy byla - i když pár jich místo toho lhalo o životě. Ale i ty nejsekulárnější filozofie byly pokřivené potřebou předstírat, že smrt náleží těm nejlepším.
Byl to naturalistický omyl v nejextrémnější podobě, a také nejprůhlednější, ale to nikomu nevadilo. Protože ti každé dítě mohlo říct, že smrt je nesmyslná, nahodilá, nespravedlivá a nevýslovně odpudivá, bylo známkoví sofistikovanosti myslet si opak. Spisovatelé se po staletí utěšovali vykonstruovanými puritánskými pohádkami o nesmrtelných, kteří toužili zemřít - kteří po tom volali. Očekávat od všech, kdo byli náhle postaveni před neexistenci smrti, že přiznají, že se jen snažili zahnat strach, by bylo příliš. A rádoby filozofové morálky (hlavně ti, kteří v životě nezažili nic horšího, než že jim ujel vlak nebo je obsluhoval nevrlý číšník) začali naříkat nad zničením lidského ducha takovou příšernou ranou. Potřebovali jsme, aby nás duševně zocelovala smrt a utrpení! Nestáli jsme o děsnou, děsnou svobodu a bezpečí!"
Jamil se usmál.
"Tak se vyskytli takovíhle tatrmani. Nakonec ale určitě uznali chybu? Kdybychom šli po poušti a já ti tvrdil, že jezero před námi je fata morgana, mohl bych se toho názoru tvrdošíjně držet, abych se uchránil zklamání, ale kdybychom k jezeru došli a já byl usvědčen z omylu, napil bych se z něj."
Margit přikývla. "Ti nejhlasitější nakonec umlkli. Ale byly použity i jemnější argumenty. Ať se ti to líbí nebo ne, naše

biologické uspořádání i celá naše kultura se vyvinuly v přítomnosti smrti. A téměř každý spravedlivý zápas v dějinách, každá smysluplná oběť, byly bojem proti utrpení, proti násilí, proti smrti. Teď se měl takový boj stát nemožným."
"Ano." Jamil byl zmaten. "Ale jen proto, že byl vítězně vybojován."
Margit mírným tónem odpověděla: "Já vím. Byl to nesmysl. A já vždycky věřila, že všeho, za co má cenu bojovat (celá staletí, celá tisíciletí), má cenu také dosáhnout. Nemůže být obdivuhodné o něco usilovat a dokonce pro to umírat, pokud není obdivuhodné toho také dosáhnout. Tvrdit opak není sofismus, ale jen určitá forma pokrytectví. Jestli je lepší cestovat než dorazit do cíle, tak se člověk hlavně vůbec neměl vydávat na cestu.
Řekla jsem svůj názor Grace, a ona se mnou souhlasila. Společně jsme se vysmívaly tragédům, jak jsme jim říkaly: lidem, kteří odsuzovali nadcházející věk jako věk bez mučedníků, věk bez svatých, věk bez revolucionářů. Nikdy už neměl přijít další Gándhí, další Mandela, další Aun Schan Su Ťij - a ovšem, byla to určitá ztráta, ale odsoudil by snad některý velký vůdce lidstvo k věčnému utrpení jen proto, aby dal vyniknout věčnému hrdinství? Inu, někteří ano. Ale samotní utiskovaní měli na práci lepší věci."
Margit se odmlčela. Jamil odnesl její talíř a pak se znovu posadil naproti ní. Bylo těsně před rozbřeskem.
"Šperk samozřejmě nestačil," pokračovala Margit. "Kdyby se chovali svědomitě, mohla Země uživit čtyřicet miliard lidí, ale kam se měli podít ostatní? Díky šperku byla virtuální realita nejsnazší únikovou cestou: s vynaložením daleko menší energie a při daleko menší potřebě prostoru mohl šperk přežít bez těla. Grace a mne taková vyhlídka neděsila jako některé, ale nebylo to nejlepší řešení, nebylo to to, po čem lidé toužili, nebyl to způsob, jakým chtěli uniknout smrti.
A tak jsme studovaly gravitaci, studovaly jsme vakuum."
Jamil se obával, že zase bude za hlupáka, ale výraz její tváře jej ujistil, že tentokrát se nemýlí. M. Osvát a G. Fůst. Spoluautoři průkopnické práce, o nichž však nebylo známo nic víc než jejich neúplná jména. "To tys nám dala Nová teritoria?"
Margit lehce pokývla. "Grace a já."
Jamila zaplavila láska k Margit. Přistoupil k ní, poklekl a objal ji kolem pasu. "No tak, vstaň. Nechovej se, jako bych byla bůh, jen se pak cítím stará."
Vstal, na tváři rozpačitý úsměv. Každý, kdo prožíval bolest, za - sluhoval jeho pomoc. Jestli ale nebyl ničím zavázán Margit, pak slovo "závazek" nemělo smysl.
"A Grace?" zajímal se.
Margit odvrátila zrak. "Dokončila svou práci a pak usoudila, že je nakonec taky tragéd. Znásilnění bylo nemožné. Mučení bylo nemožné. Chudoba byla na ústupu. Smrt se stávala pouhou součástí kosmologie, součástí metafyziky. Všechno, v co Grace doufala, se splnilo. A když najednou byla před takové naplnění snu postavena, přišlo jí vše, co zůstalo, bezvýznamné.
Jedné noci se vrhla do kotle ve sklepě svého domu. Její šperk plamenům odolal, ale vymazala jej zevnitř."

Bylo ráno. Jamil si začínal připadat zmatený - Margit se měla na denním světle rozplynout jako přízrak, neschopný setrvat v materiálním světě.
"Přišla jsem i o další blízké," svěřovala se. "Rodiče. Bratra. Přátele. Totéž se tehdy v mém okolí stalo každému. Nebyla jsem výjimečná - zármutek byl pořád něco všedního. Ale v průběhu desetiletí, v průběhu staletí nás v populaci zbyl jen bezvýznamný podíl. My, kteří víme, jaké to je přijít o někoho navždy, netvoříme ani jednu milióntinu.
Dlouho jsem se držela svojí generace. Existovaly celé enklávy, celá ghetta, kde každý věděl, jaké to bylo zastara. Dvě stě let jsem byla vdaná za muže, který napsal hru My, co jsme poznali smrt - byla přesně tak domýšlivá a sebelítostivá, jak si podle názvu představíš. Kdybych v tom ještě chvíli pokračovala, skončila bych jako Grace. Volala bych po smrti."
Pohlédla na Jamila. "Chci se stýkat s lidmi, jako jsi ty: lidmi, kteří to nechápou. Vaše životy nejsou bezvýznamné o nic víc, než byly nejlepší části těch našich: všechen ten klid, všechna ta krása, všechno to štěstí, které dávaly obětem a zápasům o život smysl.
Tragédi byli na omylu. Chápali to úplně naruby. Smrt nedávala význam životu - vždycky to bylo naopak. Všechnu svou vážnost, všechen svůj význam jen kradla tomu, co ukončovala. Ale hodnota života spočívala vždycky v něm samotném - ne v jeho ztrátě, ne v jeho křehkosti.
Grace se toho měla dožít. Měla žít dost dlouho na to, aby viděla, že se svět neobrátil v prach."
Jamil mlčky seděl, probíral v duchu celou Margitinu zpověď, snažil se ji vstřebat dost dobře na to, aby jí jen nepřitížil špatně položenou otázkou. Nakonec se odhodlal: "Proč se ale s námi nechceš přátelit? Protože jsme pro tebe jen děti? Děti, které nechápou, o co jsi přišla?"
Margit prudce zavrtěla hlavou: "Já nechci, abyste to chápali! Lidi jako já jsou na tomto světě jediná pohroma, jediný jed." Usmála se Jamilovu ztrápenému výrazu a rychle jej umlčela, než stihl odpřísáhnout, že ona nic takového není. "Ne že by takové bylo všechno, co uděláme a řekneme, nebo každý, koho se dotkneme. Netvrdím, že jsme poskvrněni, v nějakém osudovém mytologickém smyslu. Ale když jsem opustila ghetta, zařekla jsem se, že minulost si s sebou neponesu. Občas je snadné ten slib dodržet. Občas není."
"Dnes v noci jsi ho porušila," řekl Jamil prostě. "A ani jednoho z nás nesrazil blesk."
"Já vím." Uchopila ho za ruku. "Ale nebylo ode mne správné říct ti, co jsem ti řekla, a zase musím sebrat sílu k tomu, abych vydržela mlčet. Stojím na hranici dvou světů, Jamile. Pamatuji smrt, a vždycky ji budu pamatovat. Ale mým úkolem teď je tu hranici střežit. Zabránit tomu poznání, aby narušilo váš svět."
"Nejsme tak slabí, jak si myslíš," namítal. "Všichni víme něco o ztrátách."
Margit rozvážně přikývla. "Tvůj kamarád Chusok se ztratil v davu. Tak to teď chodí: tak se bráníte, abyste se nezalkli v džungli donekonečna se rozrůstajících vztahů, nebo abyste se rozpadli na jednotlivé kočovné herecké společnosti s

omezeným repertoárem a pořád dokola nemleli tytéž repliky.
Máte své malé smrti - a neříkám jim tak proto, abych se vám posmívala. Ale zažila jsem obojí. A přísahám ti, že to není totéž."

V průběhu následujících týdnů se Jamil plně navrátil k životu, který si v Noetheře vybudoval. Pět dní ze sedmi věnoval složité kráse matematiky. Zbytek svým přátelům.
Dál hrál v zápasech, a Margitin tým dál vyhrával. V šestém utkání však proti ní Jamilův tým konečně skóroval. Prohráli jen tři jedna.
Každou noc se Jamil trápil stejnou otázkou: Čím přesně je Margit zavázán? Věčnou oddaností, věčným mlčením, věčnou poslušností? Nežádala na něm slib mlčenlivosti - vlastně vůbec žádný slib. Věděl ale, že spoléhá na to, že splní její přání. Jakým právem se mohl vzepřít?
Po osmi týdnech od noci strávené s Margit se Jamil ocitl sám s Peninou v jedné místnosti v Joracyho domě. Povídali si o starých časech. O Chusokovi.
Jamil řekl: "Margit přišla o někoho velmi blízkého."
Penina věcně kývla, ale stočila se do pohodlné polohy na pohovce a pozorně se zaposlouchala.
"Ne tak, jako jsme my přišli o Chusoka. Vůbec ne tak, jak si myslíš."
Jamil si postupně promluvil s ostatními. Jeho odhodlání upadalo a zase sílilo. Nahlédl do starého světa, ale nemohl předstírat, že se mu povedlo porozumět jeho obyvatelům. Co když to Margít bude vnímat jako něco horšího než zradu - jako další mučení, další znásilnění?
Nemohl však nečinně stát a nechat ji, aby se mučila sama.
Jít za Ezechielem bylo nejtěžší. Noc předtím Jamil nepříjemným způsobem probděl a přitom přemítal, zda se z něj nestává zrůda, vrah dětské nevinnosti, souhrn všeho toho, proti čemu Margit myslela, že bojuje.
Ezechiel nezadržoval slzy, ale dítě nebyl. Byl starší než Jamil, a psychicky byl z nich všech nejsilnější.
"Myslel jsem, že by to tak mohlo bejt," přitakal. "Říkal jsem si, že možná zažila zlý časy. Ale nikdy jsem se jí nedokázal zeptat."

Tři pravděpodobnostní vrcholy konvergovaly, roztekly se do roviny, vzepnuly se ve sloup světla.
Rozhodčí ohlásil: "Padesát pět celých devět." To byl pro Margit rekordní gól.
Ezechiel radostně vykřikl a rozběhl se k ní. Když ji chytil a přehodil si ji přes ramena, smála se a nebránila se mu. Když se ale vedle Ezechiela postavil Jamil a společně pro ni z rukou vytvořili trůn, zamračila se z výšky na Jamila a namítla: "Tohle bys neměl dělat. Tvůj tým prohrává."
Ostatní hráči se k nim s jásotem seběhli a všichni se vydali k řece. Margit se nervózně rozhlížela. "O co jde? Ještě jsme nedohráli."
Penina jí to vysvětlila: "Skončili jsme předčasně, jen pro jednou. Ber to jako pozvánku. Rádi bychom, aby sis s námi zaplavala. Rádi bychom, aby sis s námi povídala. Rádi bychom slyšeli všechno o tvém životě."
Margit opouštěl klid. Stiskla Jamilovi rameno. Zašeptal: "Jen řekni, a my tě postavíme na zem."
Margit svou odpověď nezašeptala. Žalostně zakřičela: "Co po mně chcete, vy paraziti? Vyhrála jsem za vás vaši debilní hru! Co ještě chcete?"
Jamil byl pokořen. Zastavil se a chystal se Margit postavit na zem a utéct, ale Ezechiel jej chytil za paži.
"Chceme s tebou střežit hranici. Chceme ti stát po boku," vysvětloval.
Christa dodala: "Nemůžeme si projít tím co ty, ale chceme tomu porozumět. Jak to jen půjde."
Přidal se Joracy, pak Yann, Narcyza, Maria, Halide. Margit na ně zmateně shlížela a vzlykala.
Jamilovi hořely tváře hanbou. Unesl ji, ponížil ji. Jen všechno zhoršil. Ona teď uteče z Noethery, uteče do nového exilu, a bude osamělejší než dřív.
Když všichni domluvili, sneslo se ticho. Margit se na svém trůně třásla.
Jamil hleděl k zemi. Nemohl vzít zpátky, co udělal. Tiše řekl: "Teď znáš naše přání. Prozradíš nám ta svá?"
"Postavte mě na zem."
Jamil a Ezechiel poslechli.
Margit se rozhlédla po svých spoluhráčích a soupeřích, svých dětech, svých výtvorech, svých samozvaných přátelích.
Pak řekla: "Chci jít s vámi k řece. Je mi sedm tisíc let a chci se naučit plavat."

přeložil Pavel Bakič

TED CHIANG
PEKLO JE NEPŘÍTOMNOST BOHA
TED CHIANG se narodil v Port Jeffersonu ve státu New York, vystudoval počítačové vědy na Brownově univerzitě v Providence ve státu Rhode Island. V roce, kdy dokončil studia, absolvoval rovněž literární workshop Clarion a poté nastoupil v Seattlu na místo technického spisovatele v oblasti počítačového průmyslu. Prvních osm povídek publikoval v průběhu celých dvanácti let, i tak díky nim dokázal získat obdivuhodnou sbírku literárních ocenění - Cenu Johna W. Campbella pro nadějného nováčka žánru v roce 1992, Nebulu za Babylonskou věž (Tower of Babylon, česky To nejlepší ze science fiction l/Kredit 1993 a Síň slávy mistrů fantasy 2/Baronet 2004), další Nebulu a Pamětní cenu Theodora Sturgeona za Příběh tvého života (Story of Your Life 1998, česky Ikarie 3/2001), cenu Sidewise za

Dvaasedmdesát písmen (Seventy-Two Letters 2000, česky Ikarie 3/2002) a ceny Locus a Hugo za Peklo je nepřítomnost Boha (Hell Is the Absence of God 2001, česky Ikarie 2/2003). Všechny tyto práce posléze vyšly v Locusem odměněné sbírce Příběhy tvého života a další povídky (Stories of Your Life and Others 2002). Žije v Bellevue ve státu Washington.

Tento příběh vypráví o muži jménem Neil Fisk a o tom, jak našel lásku k Bohu. Stěžejní událostí v Neilově životě byla příhoda stejně tak strašná jako obyčejná: smrt jeho ženy Sáry. Když zemřela, Neila přemohl žal, žal, který byl nesnesitelný nejen pro svou skutečnou velikost, ale i proto, že vynášel na povrch a jitřil dřívější bolesti jeho života. Sářina smrt ho přinutila, aby přezkoumal svůj vztah k Bohu, a při tom nastoupil cestu, která ho měla navždy změnit.

Neil přišel na svět s vrozenou vadou. Levé stehno měl zevně zrotované a asi o deset centimetrů kratší než to pravé; medicínsky se to nazývá fokální deficit proximálního femuru. Většina lidí, s nimiž přišel do styku, měla za to, že je to dílo Boží, avšak Neilova matka nebyla svědkem žádného zjevení, když Neila čekala; jeho stav byl důsledkem nesprávného vývinu končetiny v šestém týdnu těhotenství, nic víc. Podle mínění Neilovy matky vina spočívala na jeho nepřítomném otci, jehož příjem by třeba umožnil korektivní zákrok. Nikdy však tento pocit nevyjádřila nahlas.

Jako dítě se Neil občas ptal, jestli ho Bůh trestá, ale většinou ze svého neštěstí obviňoval spolužáky ve škole. V jejich nenucené krutosti, instinktivní schopnosti vyhmátnout slabiny v citovém krunýři oběti a způsobu, jakým sadismus posiloval jejich přátelství, spatřoval příklady chování lidského, nikoliv božského. A přestože spolužáci při posměšcích často vyslovovali Boží jméno, Neil věděl, že z jejich skutků nemá vinit Jeho.

Neil se sice vyhýbal té pasti, aby Boha obviňoval, ale nikdy ani neudělal onen zásadní krok, aby Ho miloval; jeho výchova ani povaha ho nikterak nevedly k tomu, aby se k Bohu modlil za sílu nebo útěchu. Různá příkoří, jimž byl v dospívání vystaven, byla náhodná nebo způsobená lidmi a on jim čelil s užitím zdrojů výhradně lidských. Stal se z něj dospělý, který - jako tolik ostatních - na Boží skutky nahlížel jako na cosi abstraktního, dokud nezasáhly jeho život.

Andělská zjevení byly události, které se stávaly jiným lidem a k němu doléhaly prostřednictvím reportáží v nočních zprávách. Jeho vlastní život byl zcela všední; pracoval jako správce lepšího činžovního domu, vybíral nájemné a zařizoval opravy, a pokud šlo o něj, okolnosti se odvíjely, ať šťastně či nešťastně, zcela bez zásahů shůry.

Takto to vnímal až do manželčiny smrti.

Bylo to nečekané zjevení, rozsahem menší než většina, jinak však nikterak odlišné. Jedněm přineslo požehnání a druhým zkázu. V tomto případě byl andělem Nataniel a zjevil se v nákupní čtvrti v centru města. Došlo ke čtyřem zázračným uzdravením: odstranění zhoubných nádorů u dvou jedinců, regeneraci páteře u paraplegika a navrácení zraku nedávno osleplé osobě. U dalších dvou zázraků se nejednalo o uzdravení: dodávka, jejíž řidič při spatření anděla omdlel, byla zastavena dřív, než stihla vjet na chodník plný lidí; další muž uvízl v kuželu nebeského světla, když se anděl vzdaloval; sice mu sežehlo oči, ale zaručilo jeho zbožnost.

Neilova žena Sára Fisková byla jednou z osmi obětí. Zasáhlo ji letící sklo, když vzdutá opona plamenů okolo anděla roztříštila okno kavárny, kde zrovna jedla. Vykrvácela v několika minutách a ostatní hosté v kavárně - z nichž nikdo neutrpěl ani povrchové zranění - nemohli dělat nic než poslouchat, jak křičí bolestí a strachem, a posléze sledovat, jak její duše stoupá k nebi.

Nataniel nepřinesl žádné konkrétní poselství; rozloučil se obvyklými slovy, jež hřímala celým prostorem zjevení: Hle, toť ruka Páně. Z oněch osmi obětí toho dne byly tři duše přijaty v nebi a pět nikoliv, což je vyrovnanější poměr než u průměrných úmrtí z různých příčin. Dvaašedesát lidí bylo ošetřeno se zraněními od lehkých otřesů mozku přes perforované ušní bubínky až po popáleniny vyžadující kožní transplantace. Celková škoda na majetku byla odhadnuta na 8,1 milionu dolarů, ale soukromé pojišťovny odmítly plnění z důvodu příčiny. Desítky lidí se v důsledku zjevení staly horlivými vyznavači, ať z vděčnosti, nebo hrůzou.

Leč Neil Fisk mezi ně nepatřil.

Po takovém zjevení je běžné, že se všichni svědkové scházejí ve skupině a hovoří o tom, jak společný zážitek ovlivnil jejich životy. Svědkové posledního Natanielova zjevení taková skupinová setkání také konali, přičemž pozůstalí rodinní příslušníci byli vítáni, a tak Neil začal docházet. Setkání se konala jednou měsíčně v suterénní místnosti velkého kostela v centru města. Byly tam skládací kovové židle vyrovnané do řad a vzadu v místnosti stál stoleček s kávou a koláčky. Každý měl na prsou přilepenou papírovou samolepku se svým jménem napsaným fixem.

Než takové setkání začalo, lidé postávali, pili kávu a nezávazně si povídali. Většina z těch, se kterými Neil mluvil, předpokládala, že jeho noha je důsledkem zjevení, a on musel vysvětlovat, že není svědek, nýbrž manžel jedné z obětí. To ho nijak zvlášť netrápilo; byl zvyklý vysvětlovat lidem, co se mu stalo s nohou.

Ale rozčiloval ho samotný tón těch setkání, kde zúčastnění hovořili o svých reakcích na zjevení. Většina mluvila o nově nalezené oddanosti Bohu a snažila se přesvědčit pozůstalé, že by to měli cítit stejně.

Neil na takové přesvědčovací pokusy reagoval podle toho, kdo je činil. Byl-li to obyčejný svědek, jen ho to lehce popouzelo. Když mu někdo, komu se dostalo zázračného uzdravení, vykládal, že má milovat Boha, musel přemáhat nutkání tu osobu uškrtit. Ale nejvíc ze všeho ho rozčilovalo, když musel toto nabádání poslouchat od muže jménem Tony Crane. Tonyho manželka také zemřela při zjevení a z každého Tonyho pohybu teď čišela podlézavost. Tlumeně a plačtivě vysvětloval, jak přijal svou úlohu jednoho z Božích poddaných, a Neilovi radil činit totéž.

Neil nepřestal na setkání chodit - měl pocit, že kvůli Sáře by s těmi lidmi měl zůstat ve styku - ale našel si ještě jinou skupinu, která více souzněla s jeho pocity. Byla to svépomocná skupina určená těm, kdo při zjevení ztratili milovanou osobu a pociťovali hněv. Scházeli se každý druhý týden v místnosti komunitního centra a hovořili o zármutku a vzteku, který v nich vřel.

Všichni účastníci spolu navzájem soucítili, i navzdory rozdílnému poměru k Bohu. Někteří z těch, kdo byli před ztrátou zbožní, měli potíž věřícími zůstat, zato jiní se víry vzdali a ani po ní nevzdychli. Někteří z těch, kdo nikdy nevěřili, měli

pocit, že se jejich postoj potvrdil, a jiní zase stáli tváří v tvář takřka nemožnému úkolu přijmout zbožnost nyní. Neil ke svému úleku zjistil, že patří do poslední zmíněné kategorie.
Jako každý druhý člověk bez vyznání Neil nikdy neplýtval silami kvůli tomu, kde skončí jeho duše. Vždycky bral za hotovou věc, že cílovou stanicí bude peklo, a byl s tím smířený. Tak to prostě je a fyzicky peklo nakonec není horší než pláň smrtelníků.
Představuje trvalé vyhnanství od Boha, nic víc a nic méně. Tato pravda se ozřejmovala každému při příležitostech, kdy se peklo zjevovalo. To se stávalo pravidelně. Zem jako by zprůhledněla a bylo vidět do pekla, jako kdybyste se dívali dírou v podlaze. Zbloudilé duše nevypadaly nikterak jinak než živí, jejich věčná těla připomínala ta smrtelná.
Komunikovat s nimi nešlo - vyhnanství od Boha znamená, že nemohou vnímat pláň smrtelníků, kde lze zakoušet Jeho skutky - ale dokud zjevení trvalo, mohli jste je slyšet mluvit, smát se nebo plakat, tak jak to dělali, když byli naživu.
Reakce lidí na tato zjevení se velice lišily. Nejzbožnější lidé byli celí pryč, ne snad že by spatřili něco strašidelného, ale proto, že jim bylo připomenuto, že existuje věčnost i mimo ráj. Naproti tomu Neil patřil k těm, s nimiž to nic neudělalo. Zdálo se mu, že ztracené duše coby skupina nejsou o nic nešťastnější než on, jejich existence není horší než jeho na pláni smrtelníků, ba v něčem je i lepší: jeho věčné tělo by nesužovaly vrozené vady.
Každý samozřejmě věděl, že nebe je nesrovnatelně lepší, ale Neilovi připadalo vždycky příliš vzdálené, než aby se jím zabýval, stejně jako bohatství, sláva nebo luxus. Pro lidi jako on bylo peklo prostě místem, kam přijdete po smrti, a Neil nespatřoval žádný smysl v tom, aby předělával svůj život v naději, že se mu vyhne. A jelikož Bůh doposud v jeho životě nehrál žádnou roli, Neil se nebál, že by jím byl zavržen. Vyhlídka na život bez vměšování, na život ve světě, kde pohromy a rány osudu nejsou záměrné, pro něj nepředstavovala žádnou hrůzu.
Když je teď Sára v nebi, jeho situace se změnila. Víc než cokoli jiného si Neil přál být znovu s ní a jediná cesta, jak se dostat do nebe, je milovat Boha celým srdcem.

Tohle je Neilův příběh, ale odvyprávět ho důsledně znamená vyprávět příběhy dalších dvou osob, jejichž cesty se s tou jeho proťaly. První z nich je Janice Reillyová.
Co se lidé domnívali o Neilovi, to se ve skutečnosti stalo Janice. Když byla její matka v osmém měsíci těhotenství, nezvládla v nenadálém krupobití řízení automobilu a narazila do telefonního stožáru. Z čistého modrého nebe padaly hrsti ledu a zasypávaly silnici, jako kdyby se rozpadlo obrovské kuličkové ložisko. Seděla ve voze, otřesená, leč bez zranění, a vtom postřehla, jak se nebem vznáší uzel stříbrných plamenů - později identifikovaných jako anděl Bardiel. Z toho pohledu zůstala jako zkamenělá, ale ne natolik, aby necítila zvláštní sedavý pocit v lůně. Následné ultrazvukové vyšetření odhalilo, že nenarozená Janice už nemá dolní končetiny. Chodidla jako ploutve jí vyčuhovala rovnou z kyčelních jamek.
Janicin život se mohl ubírat stejnou cestou jako Neilův, nebýt toho, co se událo dva dny po ultrazvuku. Janicini rodiče seděli za kuchyňským stolem, plakali a ptali se, co komu udělali, že si vysloužili právě tohle, když vtom zažili zjevení: ukázaly se jim spasené duše čtyř zesnulých příbuzných a naplnily kuchyň zlatou září. Spasení nepromluvili, avšak jejich blažené úsměvy vyvolaly v každém, kdo je spatřil, povznesený pocit. Od té chvíle si Reillyovi byli jisti, že stav jejich dcery není trestem.
V důsledku toho Janice vyrůstala s vědomím, že její beznohost je dar. Rodiče jí vysvětlili, že jí Bůh svěřil zvláštní úkol, jelikož ji považoval za hodnu té úlohy, a Janice se zapřísáhla, že ho nezklame. Bez pýchy či vzdoru považovala za svou povinnost ukázat ostatním, že její zdravotní stav neznamená slabost, nýbrž sílu.
V dětství spolužáci Janice bezvýhradně přijímali. Když jste tak hezký, sebejistý a charismatický jako ona, děti si ani nevšimnou, že jste na vozíku. Teprve v dospívání zjistila, že zdraví mladí lidé u ní ve škole nejsou ti, kdo nejvíc potřebují přesvědčovat. Je důležitější, aby dávala příklad ostatním postiženým lidem všude na světě, ať je poznamenal Bůh, nebo ne. Janice začala promlouvat před shromážděními a vykládala lidem s postižením, že v sobě mají sílu, kterou od nich Bůh žádá.
Časem si získala věhlas a věrné stoupence. Živila se tím, že psala a přednášela, a založila i neziskovou organizaci, aby šířila její poselství. Lidé jí posílali děkovné dopisy za to, že jim změnila život. Dávaly jí pocit naplnění, jaký Neil nikdy nepoznal.
Takový byl Janicin život do chvíle, než se ona sama stala svědkem zjevení anděla Rašiela. Zrovna odemykala dveře od bytu, když začaly otřesy; nejdřív si myslela, že jsou přirozeného původu, přestože nežila v geologicky aktivní oblasti, a čekala ve dveřích, až přestanou. Pár vteřin nato zaznamenala na nebi stříbrný záblesk a pochopila, že je to anděl. V tu chvíli ztratila vědomí.
Když se probrala, čekalo ji největší překvapení jejího života: pohled na dvě nové, dlouhé, svalnaté a plně funkční nohy. Když se poprvé postavila, dost ji to překvapilo: byla o hodně vyšší, než čekala. Udržet v takové výšce rovnováhu bez použití rukou bylo vysilující. Zároveň chodidly vnímala strukturu země pod sebou a tato celková zkušenost byla zcela bizarní. Když ji záchranáři našli, jak omámeně bloumá ulicí, mysleli si, že je v šoku, než jim - vychutnávajíc si schopnost dívat se na ně ze stejné výšky - vysvětlila, co se přihodilo.
Když se shromáždily statistiky o posledním zjevení, bylo v nich obnovení Janiciných nohou zaneseno v kolonce požehnání a ona byla za své štěstí pokorně vděčná. Teprve na prvním setkání svépomocné skupiny se jí začal do duše vkrádat pocit viny. Tam poznala dva lidi s rakovinou, kteří se stali svědky Rašielova zjevení; mysleli si, že mají vyléčení nadosah, a byli hořce zklamáni, když pochopili, že byli vynecháni. Janice se v duchu ptala, proč jí se dostalo požehnání a jim ne?
Janicini příbuzní a přátelé považovali navrácení jejích nohou za odměnu za to, že tak vynikla v úkolu, který jí Bůh svěřil, ale Janice toto vysvětlení přinášelo další otázku. Chtěl po ní, aby přestala? Určitě ne; hlásání slova božího dávalo jejímu životu smysl a lidí, kteří potřebovali slyšet její poselství, byl nespočet. Kázat dál bylo to nejlepší, co mohla

udělat, jak pro sebe, tak pro ostatní.
Nejistota v ní vzrostla při prvním proslovu po zjevení před obecenstvem složeným z lidí nedávno zmrzačených a nyní upoutaných na invalidní vozíky.
Janice přednesla svá obvyklá podnětná slova: ujišťovala je, že mají potřebnou sílu pro nesnáze, které je čekají. Teprve při dotazech po skončení přednášky se jí někdo zeptal, jestli navrácení jejích nohou znamená, že obstála ve zkoušce. Janice nevěděla, co odpovědět; stěží jim mohla přislíbit, že jejich postižení bude jednoho dne smazáno. Docházelo jí, že jakýkoliv náznak, že byla odměněna, by mohl být chápán jako kritika těch, kteří zůstali postižení, a to si nepřála. Mohla jim jen říci, že neví, proč byla uzdravena. Bylo však zřejmé, že tato odpověď je neuspokojila.
Vrátila se domů celá nesvá.
Pořád věřila ve své poselství, ale pokud šlo o její publikum, ztratila svůj největší zdroj důvěryhodnosti. Jak může inspirovat ostatní Bohem poznamenané lidi, aby svůj stav vnímali jako odznak síly, když na tom sama už není stejně jako oni?
Přemítala, jestli to náhodou není zkouška, test její schopnosti hlásat Jeho slovo. Bůh jí zjevně její úkol ztížil; možná je obnova nohou překážka, kterou má překonat stejně jako jejich předchozí odnětí.
Tato interpretace vzala za své při příštím plánovaném setkání. Přítomní byli svědkové zjevení Nataniela; často dostávala pozvání promlouvat před takovýmito skupinami v naději, že ti, kdo utrpěli, od ní mohou načerpat povzbuzení. Místo aby se tématu vyhnula, začala popisovat zjevení, které nedávno sama zažila na vlastní kůži. Vysvětlovala, že přestože se může zdát, že z něj vytěžila, ve skutečnosti čelí vlastní zkoušce: stejně jako oni je donucena čerpat z dosud nevyužívaných zdrojů.
Příliš pozdě jí došlo, že to byla chyba. V publiku se vztyčil muž se znetvořenou nohou a optal se, jestli vážně chce říct, že navrácení jejích nohou se dá srovnávat s jeho ztrátou manželky? Skutečně může své trápení stavět na roveň jeho? Janice ho okamžitě ujistila, že nikoliv a že si nedokáže představit bolest, kterou prožívá. Řekla také, že Božím záměrem není, aby byl každý vystaven stejné zkoušce, ale aby se každý člověk vypořádal se svým vlastním trápením, ať už je to cokoliv. Obtížnost takové zkoušky je subjektivní a nelze srovnávat prožívání dvou jedinců. A právě tak jako ti, jejichž utrpení se zdá větší než jeho, by měli mít soucit s ním, měl by on soucítit s těmi, jejichž trápení se jeví menším.
Ten muž to vůbec nebral. Jí se dostalo něčeho, co by každý jiný považoval za fantastické dobrodiní, a ona si ještě stěžuje. Nasupeně opustil místnost, zatímco Janice se pořád snažila vysvětlovat.
Ten muž byl pochopitelně Neil Fisk. Neilovi byla Janice většinu života dávána za příklad, většinou lidmi, kteří byli přesvědčeni, že jeho znetvořená noha je boží znamení. Tito lidé ji uváděli jako příklad hodný následování, říkali mu, že její postoj je správnou reakcí na tělesné postižení. Neil nemohl popřít, že její beznohost je mnohem horší stav než jeho zkroucená stehenní kost. Bohužel mu však její přístup byl tak cizí, že ani v nejlepších dobách se od ní nebyl schopen nic naučit. Teď, když se topil v zármutku a nechápal, proč dostala dar, který nechtěla, považoval její slova za urážku.
V následujících dnech Janice víc a víc sužovaly pochyby a nebyla schopná rozhodnout, co obnova jejích nohou znamená. Je nevděčná za dar, který dostala? Je to zároveň dobrodiní i zkouška? Možná je to trest, známka, že svou povinnost nevykonávala dost dobře. Existovalo mnoho možností a ona nevěděla, které věřit.

V Neilově příběhu sehrál důležitou úlohu ještě jeden člověk, ač se s ním Neil setkal až téměř u konce své cesty. Jmenoval se Ethan Mead.
Ethan vyrostl ve zbožné rodině, ale ne zas tak moc. Jeho rodiče připisovali Bohu své nadprůměrné zdraví a příznivé ekonomické postavení, přestože nebyli svědky žádných zjevení ani se jim nedostalo vidění; jednoduše věřili, že Bůh je přímo či nepřímo odpovědný za jejich štěstí. Jejich zbožnost nebyla nikdy vystavena zkoušce a možná by ji ani neustála; láska k Bohu byla u nich založena na jejich spokojenosti se statem quo.
Leč Ethan nebyl jako jeho rodiče. Už od dětství si byl jist, že Bůh pro něj má zvláštní úlohu, a čekal na znamení, které mu napoví, co je to za roli. Rád by se stal kazatelem, ale uvědomoval si, že nemůže nabídnout žádné přesvědčivé svědectví; nejasné pocity očekávání nestačily. Toužil po setkání s božstvím, aby mu ukázalo směr.
Mohl se vypravit na jedno z posvátných míst, kde se z neznámých důvodů andělská zjevení odehrávala pravidelně, ale cítil, že takový počin by byl od něj troufalý. Posvátná místa byla obvykle posledními útočišti zoufalců, lidí, kteří hledali buď zázračné uzdravení pro, svá těla, nebo záblesk nebeského světla, který by napravil jejich duše, ale Ethan zoufalý nebyl. Usoudil, že byl vyslán na svou vlastní dráhu a pravý důvod se ukáže postupem času. Zatímco očekával tento den, žil svůj život, jak nejlépe dovedl. Pracoval jako knihovník, oženil se s ženou jménem Claire a vychovával dvě děti. Po celou dobu při tom vyhlížel znamení velkolepějšího osudu.
Ethan si byl jist, že jeho čas nadešel, když se stal svědkem zjevení Rašiela, téhož zjevení, které o mnoho mil dál navrátilo nohy Janice Reillyové. Ethan byl sám, když se to stalo. Kráčel ke svému autu uprostřed parkoviště, když se zem začala otřásat. Instinktivně věděl, že jde o zjevení, a poklekl. Necítil žádný strach, jen radostné pohnutí a posvátnou úctu z vyhlídky, že zví své poslání.
Země se po chvilce zklidnila a Ethan se rozhlédl, jinak se však nehýbal. Teprve po pár minutách vstal. V asfaltu zela velká puklina, začínala přímo před ním a klikatila se dál ulicí. Prasklina jako by mu ukazovala směr; běžel podél ní několik ulic, až narazil na další přeživší, muže a ženu, kteří vylézali z nevelké štěrbiny, která se rozevřela přímo pod nimi. Počkal s dvojicí, než dorazili záchranáři a odvedli je do záchytného střediska.
Ethan docházel na schůzky svépomocné skupiny, které se poté začaly konat, a seznámil se s dalšími svědky Rašielova zjevení. Během několika setkání si uvědomil, že svědků existuje několik typů. Byli tu samozřejmě ti, kteří utrpěli zranění, i ti, jimž se dostalo zázračného uzdravení. Ale byli tu i tací, jimž se životy proměnily jinak: muž a žena, které potkal jako první, se do sebe zamilovali a brzy se zasnoubili; žena, kterou přimáčkla zřícená zeď, se poté, co byla vyproštěna, stala v důsledku toho pomocnou zdravotnicí. Jedna majitelka firmy si našla společníka, který odvrátil hrozící úpadek

společnosti, a další člověk, jehož podnik byl zničen, v události spatřoval poselství, že má změnit svůj život. Zdálo se, že až na Ethana všichni nalezli způsob, jak porozumět tomu, co se jim přihodilo.
Nedostalo se mu žádného zjevení zatracení ani požehnání a nevěděl, jaké poselství měl obdržet. Jeho žena Claire navrhovala, ať zjevení pokládá za upomínku, že si má vážit toho, co má, ale Ethanoví to nestačilo a namítal, že tuto funkci plní každé zjevení bez ohledu na to, kde k němu dojde, a to, že se stal přímým svědkem, musí mít hlubší význam. Mysl mu obtěžkávala představa, že propásl příležitost, že existuje další svědek, kterého měl potkat, ale nestalo se. Toto zjevení mělo být znamením, na které čekal; nemůže ho jen tak přejít. Ale neřeklo mu, co má dělat.
Ethan se nakonec uchýlil k vylučovacímu procesu: obstaral si seznam všech svědků a odškrtával si ty, kteří měli jasné vysvětlení svého zážitku, předpokládaje, že jeden z těch, co zbudou, musí být člověkem, jehož osud je nějak propojen s jeho. Mezi těmi, kteří jsou zmateni nebo nejistí ohledně významu zjevení, bude ten, kterého má poznat.
Když vyškrtal postupně všechna jména, zbylo mu pouze jedno: JANICE REILLYOVÁ.

Neil dovedl svůj zármutek na veřejnosti skrývat, jak se od dospělých lidí očekává, ale v soukromí jeho příbytku se stavidla emocí prolomila. Vědomí Sářiny nepřítomnosti ho přemohlo a on se zhroutil na podlahu a naříkal. Schoulil se do klubíčka, škubal sebou vzlyky a skytáním, slzy a hleny mu stékaly po obličeji, trýzeň se ho zmocňovala ve stále silnějších vlnách, až už to nemohl unést. Bylo to intenzivnější, než by považoval za možné. Za několik minut nebo hodin to vždycky přešlo a on usnul vyčerpáním. Druhý den ráno se probudil a čekal ho další den bez Sáry.
Jedna starší paní od něj z domu se ho pokoušela utěšit a řekla mu, že bolest se časem zmírní, sice na svou ženu nikdy nezapomene, ale aspoň bude schopen žít dál. Pak jednoho dne potká nějakou ženu a s ní najde štěstí, naučí se milovat Boha, a až přijde jeho čas, dostane se do nebe.
Ta paní to myslela dobře, ale Neil nebyl s to najít v jejích slovech útěchu. Sářina nepřítomnost byla jako otevřená rána a představa, že jednoho dne nebude cítit bolest z její ztráty, mu připadala nejen vzdálená, ale přímo fyzicky nemožná. Kdyby jeho bolest mohla ukončit sebevražda, udělal by to bez váhání, ale tím by docílil jen toho, že by byl od Sáry odtržen navěky.
Téma sebevraždy přicházelo na svépomocných skupinách na přetřes pravidelně a zákonitě někdo zmínil Robin Pearsonovou, ženu, která na setkání docházela několik měsíců před tím, než začal chodit Neil. Při jednom zjevení anděla Makatiela byla na Robinina manžela seslána rakovina žaludku. Celé dny s ním zůstávala v nemocničním pokoji a on pak nečekaně zemřel, zrovna když doma prala. Sestra, která byla u toho, jí řekla, že jeho duše stoupala, a tak Robin začala docházet na setkání svépomocné skupiny.
O mnoho měsíců později dorazila Robin na setkání a třásla se hněvem. Poblíž jejího domova se zjevilo peklo a ona mezi zatracenými dušemi poznala svého manžela. Konfrontovala sestru, která přiznala, že lhala, protože doufala, že se Robin naučí milovat Boha a aspoň ona bude spasena, když už manžel nebyl. Robin na příští schůzku nepřišla a na další se skupina dozvěděla, že spáchala sebevraždu, aby se znovu shledala s manželem.
Nikdo neznal status vztahu Robin a jejího manžela v záhrobí, ale bylo známo, že se to občas podaří a dostaví se úspěch; několik párů se prostřednictvím sebevraždy skutečně znovu shledalo. Ve skupině byli účastníci, jejichž polovičky šly do pekla, a tito účastníci hovořili o tom, že jsou rozpolcení, jelikož chtějí jednak zůstat naživu, jednak se znovu sejít se svými milovanými.
Neil v jejich situaci nebyl, ale první reakcí, když je poslouchal, byla závist: kdyby Sára šla do pekla, byla by sebevražda lékem na všechny jeho problémy.
To Neilovi přineslo ostudné sebepoznání. Uvědomil si, že má-li si zvolit, že buď půjde do pekla, zatímco Sára je v nebi, nebo že půjdou do pekla spolu, vybral by si to druhé: raději by ji viděl zatracenu Bohem než oddělenu od něj. Věděl, že je to sobecké, ale svoje pocity změnit nedokázal: byl si jist, že Sára by byla šťastná na obou místech, zatímco on může být šťasten jedině s ní.
Neil neměl před seznámením se Sárou dobré zkušenosti se ženami. Příliš často flirtoval s takovou nějakou za barem, a jakmile vstal a byla vidět jeho kratší noha, dotyčná si zčistajasna vzpomněla, že už měla být někde jinde. Jiná se s ním rozešla po několikatýdenní známosti s tím, že jí sice jeho noha nepřipadá jako vada, jenže když je někdo vidí na veřejnosti spolu, myslí si, že něco není v pořádku s ní, když s ním chodí, a on jistě pochopí, že je to vůči ní nespravedlivé.
Sára byla první žena, kterou Neil znal, jejíž chování se nezměnilo ani trošku, v jejímž výrazu se neobjevil ani zákmit lítosti, hrůzy, dokonce ani překvapení, když poprvé spatřila jeho postižení. A z toho jediného důvodu bylo jasné, že se do ní Neil zblázní. Ještě než poznal celou její povahu, už se bezhlavě zamiloval. A jelikož jeho nejlepší vlastnosti vynikaly, když byl s ní, zamilovala se i ona do něj.
Neila překvapilo, když mu Sára řekla, že je věřící. Její zbožnost se nijak neprojevovala - nechodila do kostela a sdílela s Neilem nechuť k postojům většiny lidí, kteří do kostela chodili - ale svým vlastním, nenápadným způsobem byla Bohu vděčná za život. Nikdy se nesnažila Neila obracet a říkala, že víra přijde buď zevnitř, nebo vůbec. Málokdy měli důvod o Bohu mluvit a většinou si Neil dokázal snadno představit, že Sářiny názory na Boha ladí s těmi jeho.
To neznamená, že Sářina zbožnost neměla na Neila žádný vliv. Právě naopak, Sára byla zdaleka nejlepší důvod, proč Boha milovat, s jakým se kdy setkal. Jestliže jí láska k Bohu napomohla být tou osobou, jíž byla, pak na tom nejspíš něco je. Za léta, kdy spolu žili jako manželé, se jeho pohled na svět zlepšil a snad by byl dospěl i do bodu, kdy by byl Bohu vděčný, pokud by směl se Sárou zestárnout.
Tuto konkrétní možnost Sářina smrt vyloučila, avšak nemusela zavřít dveře Neilově lásce k Bohu. Neil ji mohl vzít jako memento, že nikdo se nemůže spoléhat, že ho čekají celá desetiletí. Mohlo jím pohnout poznání, že kdyby zemřel společně s ní, jeho duše by byla zatracena a oni dva by byli na věky odloučeni. Mohl vnímat Sářinu smrt jako budíček, oznamující mu, že má Boha milovat, dokud tu ta možnost je.

Namísto toho začal Neil Boha aktivně nenávidět. Sára byla největším dobrodiním jeho života a Bůh mu ji vzal. A on ho má teď za to milovat? Neilovi to připadalo, jako kdyby únosce požadoval lásku jako výkupné za navrácení jeho ženy. Poslušnost by snad i zvládl, ale upřímnou lásku od srdce? Takové výkupné zaplatit nemohl.
Tomuto paradoxu čelilo ve svépomocné skupině několik lidí. Jeden z účastníků, muž jménem Phil Soames, zcela správně podotkl, že brát to jako podmínku, která má být splněna, znamená zaručený neúspěch. Nemůžete milovat Boha jakožto prostředek k nějakému cíli, musíte ho milovat pro Něho samotného. Pokud vaším konečným cílem milování Boha je opětovné shledání s chotí, neprokazujete pravou oddanost.
Žena v Neilově skupině jménem Valerie Tommasinová tvrdila, že by se o to ani neměli pokoušet. Četla knihu vydanou humanistickým hnutím; jeho členové považují za špatné milovat Boha, který způsobuje tolik bolesti, a nabádají lidi, aby jednali v souladu s vlastním smyslem pro morálku a nenechali se ovládat cukrem a bičem. Tito lidé po smrti upadli do pekla v hrdém vzdoru proti Bohu.
Neil leták humanistického hnutí také četl; nejvíc mu v paměti utkvělo, že se zmiňoval o padlých andělech. Zjevení padlých andělů nebyla zrovna častá a nepřinášela ani štěstí, ani neštěstí; nejednali podle Božích nařízení, čistě jen procházeli plání smrtelníků při vykonávání svých nemyslitelných povinností. Ve chvílích, kdy se objevili, lidé se jich ptali, jestli znají Boží úmysly a proč se vzbouřili. Padlí andělé odpovídali pokaždé stejně: Rozhodněte se sami. To jsme učinili my. Radíme vám totéž.
V humanistickém hnutí se rozhodli, a nebýt Sáry, Neil by se rozhodl navlas stejně. Ale on ji chtěl nazpět a jedinou cestou bylo najít důvod, proč milovat Boha.
Když někteří účastníci svépomocné skupiny hledali základ, na kterém by mohli budovat svou oddanost, nacházeli útěchu ve skutečnosti, že jejich drazí vlastně netrpěli, když si je Bůh vzal k sobě, prostě okamžitě zemřeli. Neil neměl ani to; Sára utrpěla strašlivá poranění, když na ni dopadla skleněná tabule. Mohlo to být samozřejmě horší. Dospívající syn jednoho páru uvázl v požáru, který vzplál při zjevení anděla, a než ho záchranáři vyprostili, utrpěl hluboké popáleniny na osmdesáti procentech těla; smrt pro něj pak byla milosrdenstvím. Ve srovnání s ním měla Sára štěstí, ale ne takové, aby za to Neil Boha miloval.
Věděl jen o jediné věci, která by ho přinutila vzdát Bohu díky, a sice kdyby dovolil, aby se Sára před ním objevila. Poskytlo by mu nesmírnou útěchu jen znovu vidět její úsměv. Dosud nikdy ho nenavštívila spasená duše a takové zjevení by pro něj nyní znamenalo více než kdykoliv jindy.
Avšak zjevení nepřicházejí, když je zrovna člověk potřebuje, a Neilovi se nikdy žádného nedostalo. Musel najít k Bohu svou vlastní cestu.
Při příštím setkání svépomocné skupiny pro svědky Natanielova zjevení vyhledal Neil Bennyho Vasqueze, muže, jemuž nebeské světlo sežehlo oči. Benny nechodil pravidelně, protože ho zvali, aby promlouval i na jiných setkáních. Jen málokteré zjevení mělo za následek osobu bez očí, jelikož nebeské světlo dopadalo na pláň smrtelníků jen v krátkých časových úsecích, kdy se anděl vynořoval z nebes nebo do nich znovu vstupoval. Bezocí proto byli známými tvářemi a byli velmi žádaní jako řečníci na církevních shromážděních.
Benny byl slepý jako krtek: nejenže mu scházely oči i oční jamky, ale jeho lebce chyběl i prostor na takové orgány - lícní kosti mu teď přímo sousedily s čelem. Světlo, které dovedlo jeho duši tak blízko k dokonalosti, jak jen to je na pláni smrtelníků možné, mu zároveň znetvořilo tělo. Obecně se mělo za to, že tohle, je důkazem nadbytečnosti fyzických těl na nebesích. S omezenou kapacitou výrazu, kterou si jeho obličej uchoval, měl Benny ve tváři neustále blažený, nadšený úsměv.
Neil doufal, že mu Benny může říct něco, co mu pomůže Boha milovat. Benny popsal nebeské světlo jako nekonečně nádherné, jako obraz tak podmanivé velkoleposti, že zdolá všechny pochyby. Představuje nepopiratelný důkaz, že Bůh má být milován; toto vysvětlení je tak prosté, jako že jedna a jedna jsou dvě. Žel, Benny sice mohl nabídnout mnoho příměrů k účinku nebeského světla, avšak nedokázal samotný tento účinek slovy navodit. Ty, kdo již byli věřící, Bennyho líčení plnila nadšením, avšak Neila frustrovalo, jak byla povšechná. Hledal tedy pomoc jinde.
Přijměte to mystérium, poradil mu farář v místním kostele. Pokud dokážete milovat Boha, i když vaše otázky zůstanou nezodpovězeny, je vám to jen ke cti.
Přiznejte, že ho potřebujete, říkala populární kniha duchovních rad, kterou si koupil. Když si uvědomíte, že soběstačnost je klam, budete připraveni.
Poddejte se zcela a úplně, radil kazatel v televizi. Přijímáním utrpení dokazujete svou lásku, tvrdil. Přijetí vám možná nepřinese v tomto životě útěchu, ale vzdorováním se váš trest jen zhorší.
Všechny tyto postupy se nejrůznějším lidem osvědčily; každý z nich, přijmete-li jej za svůj, může člověka dovést ke zbožnosti. Ale ne vždy se přijímají snadno a pro Neila to bylo nemožné.
Nakonec zkoušel promluvit se Sářinými rodiči, což jen ukazuje, jak zoufalý byl: vždy s nimi měl napjatý vztah. Oni Sáru sice milovali, ale často ji napomínali, že není ve své zbožnosti dost okázalá, a šokovalo je, když si vzala muže zcela bez vyznání. Sama Sára si vždycky myslela, že rodiče příliš snadno vynášejí soudy, a že byli proti Neilovi, ji jen utvrdilo v jejím názoru. Teď však měl pocit, že s nimi má něco společného - všichni přece oplakávají ztrátu Sáry -, a tak je navštívil v jejich předměstském domě postaveném v koloniálním stylu a doufal, že mu v jeho zármutku budou nápomocni.
Jenže to se pořádně spletl. Místo soustrasti jej obvinili ze Sářiny smrti. K tomu závěru došli v týdnech po pohřbu; usoudili, že byla Bohem odebrána, aby mu poskytla poselství, a oni že musejí tu ztrátu snášet jen a jen proto, že on nebyl zbožný. Byli teď bez ohledu na Neilovo předchozí vysvětlování přesvědčeni, že jeho znetvořená noha je ve skutečnosti Boží dílo, a kdyby se jím nechal správně napravit, Sára mohla být ještě naživu.
Ta reakce ho neměla překvapit: celý Neilův život lidé připisovali jeho noze morální význam, přestože za ni Bůh nebyl zodpovědný. Teď, když se mu stalo neštěstí, za které Bůh prokazatelně odpovědný byl, někdo nevyhnutelně musel usoudit, že si je Neil zasloužil. Jen úplnou náhodou si tento názor Neil nevyslechl v době, kdy byl nejvíc zranitelný a

kdy by na něj mohl mít nejsilnější dopad.
Neil si nemyslel, že tchán a tchyně mají pravdu, ale začal se ptát, jestli by mu třeba nebylo lépe, kdyby ji měli. Říkal si, že by možná bylo lepší žít v příběhu, kde spravedliví jsou odměněni a hříšníci potrestáni - byť mu měřítka spravedlivosti a hříšnosti unikala -, než žít v realitě, kde neexistuje pražádná spravedlnost. Znamenalo by to uvrhnout se do role hříšníka, takže to stěží byla útěšná lež. Skýtala však odměnu, kterou mu jeho vlastní etika dát nemohla: víru, že se opět shledá se Sárou.
Někdy i špatná rada může nasměrovat člověka na správnou cestu. A zrovna takto výčitky tchána a tchyně nakonec přiblížily Neila Bohu.

Když Janice šířila slovo Boží, několikrát se jí zeptali, jestli si někdy přála mít nohy, a ona vždy - po pravdě - odpověděla, že ne, že nepřála. Byla spokojená tak, jak je. Někdy tazatel namítl, že nemůže postrádat něco, co nikdy nepoznala, a že by měla možná jiný názor, kdyby se narodila s nohama a přišla o ně později. To Janice nikdy nepopírala. Ale pravdivě mohla prohlásit, že nemá žádný pocit neúplnosti, nechová žádnou závist vůči lidem s nohama; být bez nohou byla součást její identity. Nikdy se nenamáhala s protézami, a i kdyby existovala chirurgická cesta, jak jí nohy navrátit, odmítla by ji. Možnost, že by jí Bůh nohy vrátil, jí nikdy nepřišla na mysl.
Jedním z nečekaných vedlejších účinků nového vlastnictví nohou byla zvýšená pozornost, které se jí dostávalo od mužů. V minulosti většinou přitahovala muže, kteří měli erotickou zálibu v amputacích nebo světecké komplexy; teď jako by to k ní táhlo nejrůznější typy. Když si poprvé všimla zájmu, který o ni projevoval Ethan Mead, myslela si, že jde o pozornost romantické povahy; tato možnost byla zvlášť znepokojivá, protože byl zcela očividně ženat.
Ethan si začal s Janice povídat na skupinových setkáních a pak začal navštěvovat její veřejné projevy. Teprve když ji pozval na oběd, Janice se ho zeptala, jaké má úmysly, a on jí přednesl svou teorii. Neví, jak přesně je jeho osud propleten s jejím; ví jen, že tomu jak je. Byla poněkud skeptická, ale nezavrhla jeho teorii okamžitě. Ethan přiznal, že nezná odpovědi na její vlastní otázky, ale s chutí jí může pomoci je najít. Janice opatrně souhlasila, že mu pomůže v jeho pátrání po smyslu, a Ethan slíbil, že ji nijak nebude zatěžovat. Pravidelně se scházeli a povídali si o významu zjevení.
Ethanova manželka Claire se mezitím začala strachovat. Ethan ji ujišťoval, že k Janice nechová žádné romantické city, ale to jí starosti neulehčilo. Věděla, že extrémní okolnosti dovedou mezi lidmi vytvořit pouto, a bála se, že Ethanův vztah s Janice - ať romantický, nebo ne - ohrozí jejich manželství.
Ethan Janice nabídl, že on jí jako knihovník může pomoci s rešeršemi. Ani jeden do té doby neslyšeli o případu, že by Bůh při jednom zjevení člověka poznamenal a při dalším totéž postižení odňal. Ethan studoval dosavadní příklady v naději, že by Janicinu situaci mohly trochu osvětlit. Existovaly případy, kdy se jednotlivcům během života dostalo vícera zázračných uzdravení, ale jejich nemoci a postižení byly vždy přirozeného původu a nikoliv způsobené zjevením. Existovala neoficiální zpráva o muži, jenž byl za své hříchy oslepen a poté mu byl zrak vrácen, ale spadala spíš do oblastí historek typu jedna paní povídala.
I kdyby měla tato zpráva pravdivý základ, nepředstavovala pro Janicinu situaci použitelný precedent: jí byly nohy odejmuty před narozením, nemohl to tedy být trest za nic, co spáchala. Je možné, že Janicin stav byl trest za něco, čeho se dopustili její matka nebo otec? Mohlo navrácení nohou znamenat, že si konečně zasloužili její uzdravení? Tomu nemohla uvěřit.
Kdyby se jí zjevili zesnulí příbuzní, Janice by si ve věci navrácení nohou byla jista, na čem je. Skutečnost, že se neukázali, v ní vyvolala podezření, že něco není, jak má být, ale nepovažovala to za trest. Možná je to jen omyl a jí se dostalo zázraku určeného někomu jinému; možná je to zkouška, aby se vidělo, jak zareaguje na to, že dostala až příliš. V obou případech se nabízel jen jediný postup: s největší vděčností a pokorou nabídne, že dar oplatí. A proto se vydá na pouť.
Poutníci cestují na veliké vzdálenosti, aby navštívili svatá místa a čekali na zjevení v naději zázračného uzdravení. Ve většině světa člověk může čekat celý život a nikdy zjevení nezažít, zato na svatém místě stačí počkat pár měsíců, někdy jen týdnů. Poutníci vědí, že pravděpodobnost uzdravení je i tak malá; z těch, kdo se zdrželi dostatečně dlouho, aby zažili zjevení, se většina uzdravení nedočkala. Ale ke štěstí jim často stačilo, že viděli anděla, a domů se vrátili s lepší schopností čelit tomu, co je čekalo, ať už blízká smrt nebo život se zmrzačením. A samozřejmě díky samotnému prožitku zjevení si mnoho lidí začalo své situace vážit; při každém zjevení přišla malá část poutníků o život.
Janice byla ochotná přijmout výsledek, ať bude jakýkoliv. Pokud Bůh uzná za vhodné vzít si ji k sobě, je připravena. Kdyby jí Bůh znovu odňal nohy, bude vykonávat stejnou práci jako doposud. Jestliže jí Bůh nohy ponechá, doufá, že ji osvítí Duch svatý, aby mohla o svém daru promlouvat s přesvědčením.
Doufala však, že jí zázrak bude odňat a darován někomu, kdo jej skutečně potřebuje. Nikoho nenabádala, aby se k ní přidal s nadějí, že právě on obdrží zázrak, který ona navrací, jelikož cítila, že by to bylo opovážlivé, ale soukromě považovala svou pouť za žádost ve jménu těch, kdo jsou potřební.
Janicini přátelé a příbuzní byli jejím rozhodnutím zmateni a viděli v něm pochybnost o Božím úsudku. Když se to rozneslo, Janice dostala spoustu dopisů od svých stoupenců, které vyjadřovaly zděšení, rozpaky nebo obdiv k její ochotě přinést takovou oběť.
Ethan Janicino rozhodnutí zcela podporoval a sám byl celý rozrušený. Nyní pochopil, jaký význam má Rašielovo zjevení pro něj samého: ukázalo mu, že nadešel čas, aby jednal. Claire byla rezolutně proti tomu, aby odjel. Zdůrazňovala, že sám netuší, jak dlouho bude pryč, a že ona a děti ho rovněž potřebují. Trápilo ho, že odjíždí bez její podpory, ale neměl na vybranou. Ethan se vypraví na pouť a při příštím zjevení se dozví, co s ním Bůh zamýšlel.

Návštěva u Sářiných rodičů přiměla Neila, aby se znovu zamyslel nad rozhovorem s Bennym Vasquezem. Sice z Bennyho slov příliš mnoho nepochytil, ale zapůsobila na něj jeho naprostá oddanost. Ať se mu v budoucnu přihodí

jakékoliv neštěstí, Bennyho láskou k Bohu neotřese a on po smrti půjde do nebe. Ta skutečnost nabídla Neilovi velmi chabou šanci, která mu dřív připadala natolik nepřitažlivá, že o ní ani neuvažoval; ale jak rostlo jeho zoufalství, začala mu připadat výhodná.
Na každém svatém místě se zdržovali poutníci, kteří nehledali zázračné uzdravení, ale záměrně se pídili po nebeském světle. Ti, kdo je spatřili, byli po smrti vždy přijati v nebí, byť by měli motivy sebesobečtější; někteří si přáli zbavit se rozpolcenosti, aby se mohli shledat se svými drahými, a jiní, kteří vždy žili hříšně, se zase chtěli vyhnout následkům. V minulosti existovaly pochybnosti, zda nebeské světlo skutečně může překonat všechny duchovní překážky stojící v cestě spáse. Debata skončila po případu Barryho Larsena, sériového pachatele znásilnění a vraha, který, když se zbavoval těla své poslední oběti, byl svědkem zjevení anděla a spatřil nebeské světlo. A když jej popravili, byla jeho duše spatřena, jak stoupá k nebi, a to ke značnému pobouření příbuzných obětí. Duchovní se je snažili uchlácholit a ujišťovali je - zcela bez jakýchkoliv podkladů -, že nebeské světlo muselo Larsena v jediné chvíli vystavit utrpení několika životů, leč jejich slova byla slabou útěchou.
Neilovi se zde nabízela zadní vrátka, odpověď na námitky Phila Soamese; jedině takto může milovat Sáru více nežli Boha, a přesto se s ní znovu shledat. Takto může být sobcem, a přesto se dostat do nebe. Udělali to i jiní; jemu to třeba taky vyjde. Možná to není spravedlivé, ale lze to alespoň předvídat.
Instinktivně se ta představa Neilovi protivila: připadalo mu to jako podstoupit výplach mozku jako léčbu deprese. Nemohl si pomoci, ale měl dojem, že mu to změní povahu tak drasticky, že přestane být sám sebou. Pak si uvědomil, že v nebi takovou proměnou prochází každý; spasení jsou na tom stejně jako bezocí, jenom už nemají těla. Takhle Neil získal jasnější obrázek, k čemu směřuje: ať se stane zbožným díky tomu, že uzří světlo nebeské, nebo celoživotním úsilím, následné shledání se Sárou už nenavrátí, co spolu prožívali na pláni smrtelníků. V nebi budou oba jiní a jejich vzájemná láska splyne s láskou, kterou všichni spasení chovají úplně ke všemu.
Toto zjištění Neilovu touhu po opětovném shledání se Sárou neumenšilo. Ve skutečnosti jeho touhu vyostřilo, jelikož to znamenalo, že odměna bude stejná bez ohledu na to, jakých prostředků použije k jejímu dosažení; zkratka vede přesně k témuž cíli jako obvyklá cesta.
Na druhou stranu hledání nebeského světla je mnohem těžší než obyčejná pouť, a také mnohem nebezpečnější. Nebeské světlo uniká jen tehdy, když anděl vstupuje na pláň smrtelníků nebo z ní odchází, a jelikož nelze předvídat, kdy se anděl objeví, hledači světla se musejí anděla držet od chvíle, kdy sestoupí, a nehnout se od něj, dokud neodejde. Aby co nejvíce zvýšili svou šanci ocitnout se v úzkém kuželu nebeského světla, pronásledují anděla při zjevení v co nejtěsnější blízkosti; v závislosti na konkrétním andělovi je to buď jako pohybovat se v blízkosti trychtýře tornáda, čela vlny při povodni nebo rozestupujícího se vrcholu propasti, když roztíná krajinu. Při těchto pokusech mnohem více hledačů světla přišlo o život, než kolik jich uspělo.
Statistiky o neúspěšných hledačích světla se shromažďují těžko, jelikož u těchto výprav bývá málo svědků, ale dosavadní počty nejsou příliš povzbudivé. V ostrém protikladu k obyčejným poutníkům, kteří zemřeli, aniž dosáhli kýženého uzdravení, z nichž zhruba polovina je přijata v nebi, neúspěšní hledači světla skončili do jednoho v pekle. Možná o hledání světla uvažují pouze lidé už tak jako tak ztracení nebo se snad smrt za těchto okolností považuje za sebevraždu. V každém případě bylo Neilovi jasné, že musí být připraven přijmout následky podobného podniku.
Celý ten nápad znamenal, že v sázce je všechno nebo nic, a to Neila zároveň děsilo i přitahovalo. Představa, že by dál žil a snažil se milovat Boha, mu připadala čím dál víc k zešílení. Mohl by usilovat desítky let a neuspěl by. Možná tolik času ani nemá; jak mu bylo poslední dobou tak často připomínáno, zjevení slouží jako varování, aby si člověk připravil duši, jelikož smrt může nastat kdykoliv. Může zemřít zítra a není naděje, že by se v nejbližší době stal zbožným konvenčními způsoby.
Je možná ironické, že ač se Neil doposud nikdy neřídil příkladem Janice Reillyové, přesto postřehl, že svůj postoj obrátila. Právě snídal, když si v novinách náhodou všiml článku o jejích plánech vydat se na pouť, a jeho první reakcí byl hněv: kolika požehnání by bylo potřeba, aby ta ženská byla spokojená? Když o tom chvíli přemýšlel, usoudil, že jestliže ona, jíž se dostalo požehnání, považuje za správné vyhledat Boží pomoc, aby se s ním vyrovnala, neexistuje důvod, proč by on, kterého stihlo tak strašné neštěstí, neměl udělat totéž. A to stačilo, aby bylo rozhodnuto.

Svatá místa jsou zásadně nehostinná: jedno je na atolu uprostřed oceánu, další je v horách ve výšce šesti tisíc metrů. To, na které se vypravil Neil, leželo v poušti, na širé pláni země rozpukané na míle okolo; bylo pusté, ale relativně přístupné, proto mezi poutníky populární. Vzhled svatého místa názorně ilustroval, co nastane, když se dotknou nebeská a pozemská říše: krajina je zrůzněna toky lávy, zejícími trhlinami a krátery po dopadu těles. Vegetace je řídká a pomíjivá a její růst se omezuje na období, kdy záplavy nebo vichřice přinesou úrodnou půdu; pak je opět smetena. Poutníci se ubytovávají po celém areálu, vytvářejí dočasné vesničky ze stanů a karavanů; všichni odhadují, kde je největší šance spatřit anděla a zároveň nejmenší riziko zranění či smrti. Jistou ochranu skýtají zvlněné náspy z pytlů s pískem, které se tu zachovaly z minulých let a přestavují se podle potřeby. Specializovaná zdravotnická a požární stanice zajišťuje průjezdnost cest, aby jimi v případě potřeby mohla projíždět záchranná vozidla. Poutníci si buď dovezou vlastní potraviny a vodu, nebo si je kupují od prodejců, kteří si účtují nehorázné ceny; všichni platí za odvoz odpadu.
Hledači světla mají vždy terénní vozy, aby se jim lépe projíždělo drsným terénem, když dojde na pronásledování anděla. Ti, kdo si to mohou dovolit, jezdí v autě sami; ostatní jezdí ve skupinách po třech nebo po čtyřech. Neilovi se nechtělo být spolujezdcem a záviset na jiném člověku, a zároveň si ani nepřál nést zodpovědnost za dalšího člověka, kterého by vezl. Čeká jej možná poslední pozemský skutek a on měl pocit, že by ho měl vykonat sám. Výdaje za Sářin pohřeb vyčerpaly společné úspory, proto Neil prodal všechen majetek, aby si mohl koupit příhodné vozidlo: dodávku vybavenou agresivně rýhovanými pneumatikami a výkonným odpružením.

Když dorazil na místo, pustil se do činnosti, kterou vykonávali všichni ostatní hledači světla: projížděl autem místo křížem krážem a snažil se seznámit s jeho topografií. Při jedné okružní jízdě potkal Ethana; Ethan na něj mával, jelikož mu jeho vlastní auto vypovědělo službu při návratu z nejbližší samoobsluhy vzdálené sto třicet kilometrů. Neil mu pomohl auto znovu nastartovat, a jelikož Ethan nedal jinak, jel s ním k němu do tábora na večeři. Když dorazili, Janice nebyla doma, protože navštívila poutníky o pár stanů dál; Ethan líčil události, které ho přivedly na svaté místo, přitom ohříval polotovary na propanové bombě a Neil ho zdvořile poslouchal.
Když Ethan vyslovil jméno Janice Reillyové, Neil nedokázal skrýt překvapení. Netoužil s ní znovu hovořit a okamžitě se omluvil, že už musí jít. Zrovna vysvětloval zmatenému Ethanoví, že zapomněl na dohodnutou schůzku, když Janice přišla.
Byla zaskočená, že Neila vidí, ale požádala ho, ať zůstane. Ethan vysvětloval, proč Neila pozval na večeři, a Janice mu vyprávěla, kde se s Neilem setkali. Pak se Neila zeptala, co ho přivedlo na svaté místo. Když jim prozradil, že je hledač světla, Ethan i Janice se ho okamžitě snažili přesvědčit, ať si své plány rozmyslí. Možná páchá sebevraždu, namítal Ethan, a vždycky existují lepší alternativy než sebevražda. Spatřit světlo nebeské není řešení, tvrdila Janice; to není to, co si Bůh přeje. Neil jim strnule poděkoval za péči a odešel.
Během týdnů čekání trávil Neil každý den objížděním areálu; mapy byly k mání a po každém zjevení se aktualizovaly, ovšem nemohly nahradit vlastní objíždím terénem. Příležitostně potkal hledače světla, který byl očividně zkušenějším terénním řidičem, a vyptával se ho - naprostá většina hledačů byli muži - na tipy, jak zvládat specifické druhy terénu. Někteří na témže místě zažili už několik zjevení, aniž uspěli či pohořeli. S radostí se podělili o postřehy, jak nejlépe sledovat anděla, ale nikdy neposkytli žádné osobní informace o sobě. Neilovi se tón jejich konverzace nepozdával, byl zároveň nadějný a zoufalý, a říkal si, jestli on sám dělá na ostatní stejný dojem.
Ethan a Janice trávili čas tím, že se seznamovali s ostatními poutníky. Jejich reakce na Janicinu situaci se různily: někteří si mysleli, že je Janice nevděčná, jiným připadala velkorysá. Ethanův příběh většině lidí přišel zajímavý, jelikož byl jedním z mála poutníků, kteří hledají něco jiného než zázračné uzdravení. Obecně vzato existoval mezi poutníky pocit sounáležitosti, který je při dlouhém čekání držel nad vodou.
Neil se zrovna projížděl v autě, když se na jihovýchodě začala kupit temná mračna a na rádiové frekvenci se doslechl, že začíná zjevení. Zastavil, aby si do uší zastrčil ucpávky a na hlavu nasadil helmu; než byl hotov, už bylo vidět blesky. Hledač světla v blízkosti anděla vysílačkou oznamoval, že je to Barakiel a zdá se, že míří k severu. Neil v očekávání stočil vůz na východ a rozjel se plnou rychlostí.
Nepršelo ani nefoukalo, na nebi byly jen temné mraky, ze kterých se blýskalo. Ostatní hledači si rádiem předávali odhady ohledně andělova směru a rychlosti a Neil vyrazil na sever, aby se dostal před něj. Nejprve se mu dařilo měřit svou vzdálenost od bouřky počítáním prodlevy mezi bleskem a hromem, ale za chvíli se blýskalo tak často, že nedokázal přiřadit hřmění k jednotlivým bleskům.
Viděl, jak se k sobě blíží dvě vozidla dalších hledačů světla. Vozy nejdřív jely vedle sebe na sever po zemi silně zbrázděné krátery, nadskakovaly na těch malých a prudce se vyhýbaly větším. Blesky bičovaly zemi všude kolem, ale zdálo se, že vycházejí z místa jižně od Neila; anděl byl přímo za ním a přibližoval se.
I přes ušní ucpávky byl rámus ohlušující. Neil cítil, jak se mu ježí chlupy elektrickým nábojem nahromaděným v okolí. Pořád se díval do zpětného zrcátka a snažil se odhadnout, kde anděl je, a zároveň uvažoval, jak blízko se k němu má odvážit.
Byl už tak oslněný blýskáním, že skoro nedokázal rozeznat jednotlivé blesky. Mhouřil oči do zrcátka a došlo mu, že se dívá na nepřetržitý blesk, vlnící se, ale nepřerušený. Natočil vnější zrcátko vzhůru, aby měl lepší výhled, a spatřil zdroj onoho blesku, planoucí, svíjející se masu stříbrných plamenů na potemnělých mracích: anděla Barakiela.
V tu chvíli byl Neil tak uhranut a ochromen tím, co spatřil, že jeho dodávka prudce vyjela po ostrém skalnatém výběžku nahoru a skočila do vzduchu. Vzápětí narazila do balvanu, plná síla nárazu se soustředila do levé částí předku vozidla a zkroutila jej jako staniol. Zásah do prostoru řidiče zlomil Neilovi obě nohy a přesekl mu levou stehenní tepnu. Neil se pomalu, ale jistě chystal vykrvácet.
Nesnažil se hýbat; v tu chvíli necítil fyzickou bolest, ale tušil, že sebemenší pohyb by mu způsobil trýzeň. Bylo mu jasné, že v autě uvízl a nemá jedinou možnost sledovat anděla Barakiela, i kdyby nebyl v kabině uvězněný. Bezmocně sledoval, jak se hromobití víc a víc vzdaluje.
Dal se do pláče. Naplnila ho směs lítosti a sebepohrdání, navěky se proklínal, jak ho vůbec napadlo, že něco takového může vyjít. Prosil by za šanci pokusit se znovu, sliboval by, že se po zbytek života bude snažit naučit milovat Boha, jen kdyby mohl žít, ale věděl, že nic neusmlouvá a vinit může jedině sebe. Omlouval se Sáře, že promrhal svou šanci znovu se s ní shledat, že zahodil svůj život hazardem, místo aby sázel na jistotu. Modlil se, aby pochopila, že ho k tomu vedla láska k ní, a aby mu odpustila.
Přes závoj slz viděl, jak k němu běží nějaká žena, a poznal, že je to Janice Reillyová. Uvědomil si, že jeho dodávka havarovala ne víc než sto metrů od jejího a Ethanova tábořiště. Jenže Janice nemohla nic dělat; cítil, jak z něj vytéká krev a věděl, že do příjezdu sanitky nevydrží. Zdálo se mu, že na něj Janice volá, ale v uších mu tak hučelo, že nic neslyšel. Za ní viděl, jak se k němu rozbíhá i Ethan Mead.
Vtom se objevil záblesk světla a porazil Janice, jako by ji někdo praštil palicí. Nejdřív si myslel, že ji trefil blesk, ale pak si uvědomil, že blýskání už přestalo. Teprve když vstala, spatřil její obličej; pára stoupala z kůže čerstvě zbavené rysů a jemu došlo, že Janice byla zasažena světlem nebeským.
Neil vzhlédl, ale viděl jenom mraky; kužel světla byl pryč. Zdálo se, že si ho Bůh dobírá: nejenže mu předvedl odměnu, pro kterou Neil položil život, a přitom mu ji stále držel z dosahu, ale navíc ji věnoval někomu, kdo ji nepotřebuje a ani nechce. Bůh už jeden zázrak na Janice vyplýtval, a teď to činí znovu.
V tu chvíli pronikl příkrovem mračen další paprsek světla a zasáhl Neila, uvězněného v autě.

Jako tisíc podkožních jehliček mu světlo probodalo kůži a projelo kostmi. Odňalo mu oči a proměnilo ho ne ve tvora kdysi obdařeného zrakem, nýbrž v bytost nikdy neurčenou k tomu mít zrak.
A v tu chvíli světlo Neilovi odhalilo všechny důvody, proč by měl Boha milovat.
Miloval Ho láskou tak naprostou, jakou nemohou lidé pocítit jeden k druhému. Říct, že šlo o bezpodmínečnou lásku, je málo, protože i slovo "bezpodmínečná" předpokládá pojem podmínky, a taková myšlenka už mu nebyla srozumitelná: každý jev ve vesmíru není ničím menším než výslovným důvodem milovat Jej. Žádná okolnost nemůže být překážkou, byť jen nevýznamnou, ale je dalším důvodem k vděčnosti, další pohnutkou k lásce. Neil myslel na zármutek, který ho dohnal k sebevražedné nezodpovědnosti, i na bolest a hrůzu, kterou Sára prožila, než zemřela, a přesto Boha miloval, nikoliv navzdory utrpení, ale právě pro ně.
Zřekl se všeho dosavadního hněvu, rozpolcenosti a dychtění po odpovědích. Byl vděčný za všechnu bolest, kterou snášel, kál se, že dříve nepoznal, jaký je to dar, a rozplýval se, že teď může prohlédnout její pravý cíl. Pochopil, že život je nezasloužený poklad, že ani ti nejctnostnější nejsou hodni nádhery pláně smrtelníků.
Pro něj bylo tajemství rozluštěno, protože pochopil, že všechno v životě je láska, i bolest, hlavně bolest.
Několik minut nato, když Neil konečně vykrvácel, byl skutečně hoden spásy.
A Bůh ho stejně poslal do pekla.

Ethan to všechno viděl. Viděl Neila a Janice přetvořené nebeským světlem a viděl zbožnou lásku v jejich bezokých obličejích. Viděl, jak se nebe rozjasnilo a opět vyšlo slunce. Držel Neila za ruku a čekal na zdravotníky, když Neil zemřel, a viděl, jak jeho duše opouští tělo a stoupá k nebesům, aby pak upadla do pekla.
Janice to neviděla, protože tou dobou už neměla oči. Ethan byl jediným svědkem a pochopil, že toto byl Boží záměr s jeho osobou: provázet Janice Reillyovou až do tohoto bodu a vidět, co ona spatřit nemohla.
Když byly zpracovány statistiky o Barakielově zjevení, vyšlo najevo, že bylo celkem deset obětí, šest mezi hledači světla a čtyři mezi obyčejnými poutníky. Devíti poutníkům se dostalo zázračného uzdravení; jediní, kdo viděli světlo nebeské, byli Janice a Neil. Neexistovaly statistiky o tom, kolik poutníků nabylo dojmu, že se jim po zjevení změnil život, ale Ethan se mezi ně počítal.
Když se Janice vrátila domů, začala znova kázat, ale téma jejích proslovů se změnilo. Už nehovoří o tom, že tělesně postižení mají sílu překonávat svá omezení; namísto toho stejně jako ostatní bezocí mluví o nesnesitelné kráse Božího stvoření. Mnozí z těch, kdo od ní čerpali inspiraci, jsou zklamáni, mají pocit, že ztratili duchovního vůdce. Když Janice hovořila o síle, kterou má jako poznamenaná osoba, její poselství bylo neobvyklé, ale teď, když je bezoká, není na jejím poselství nic zvláštního. Nestará se však o to, že jí ubylo posluchačů, protože je naprosto přesvědčená o tom, co káže.
Ethan odešel ze zaměstnání a stal se kazatelem, aby mohl promlouvat o svých zážitcích. Claire se s jeho novým posláním nedokázala smířit a nakonec ho opustila a vzala s sebou i děti, ale Ethan byl ochoten pokračovat dál sám. Získal si značné množství stoupenců tím, že vykládal lidem, co se přihodilo Neilu Fiskovi. Vypráví jim, že v posmrtném životě nemohou očekávat spravedlnost o nic víc než na pláni smrtelníků, ale nedělá to proto, aby je odradil od vzývání Boha; naopak, podporuje je v něm. Trvá na tom, aby nemilovali Boha v mylné domněnce, že pokud si Jej přejí milovat, musejí být k tomu hotovi bez ohledu na Jeho záměry. Bůh není spravedlivý, Bůh není laskavý, Bůh není slitovný a pochopit to je základem skutečné zbožnosti.
Co se týče Neila, jemu sice žádná z Ethanových kázání nejsou známa, ale pochopil by jejich poselství dokonale. Jeho zatracená duše je ztělesněním Ethanova učení.
Pro většinu jeho obyvatel se peklo zas tak moc neliší od Země; hlavním trestem zde je lítost nad tím, že dostatečně nemilovali Boha, když byli naživu, a ta se mnohým snáší snadno. V Neilově případě se však peklo vůbec nepodobá pláni smrtelníků. Jeho věčné tělo má dobře tvarované nohy, ale stěží si je uvědomuje; oči se mu vrátily, ale nedokáže se přimět je otevřít. Tak jako mu nebeské světlo poskytlo vědomí Boží přítomnosti ve všech věcech na pláni smrtelníků, stejně tak mu dalo povědomí o Boží nepřítomnosti ve všech věcech v pekle. Všechno, co Neil vidí, slyší nebo čeho se dotýká, mu způsobuje úzkost, a na rozdíl od pláně smrtelníků tato bolest není podobou Boží lásky, nýbrž důsledkem Jeho nepřítomnosti. Neil prožívá větší muka, než bylo možné, když byl naživu, ale jeho jedinou reakcí je láska k Bohu.
Neil stále miluje Sáru a stýská se mu po ní stejně jako dřív a vědomí, že byl tak blízko jejich opětovnému shledání, to jen zhoršuje. Ví, že důvod, proč byl poslán do pekla, není důsledek něčeho, co udělal; ví, že k tomu není žádný důvod, nesplňuje to žádný vyšší cíl. Nic z toho však jeho lásku k Bohu neumenšuje. Kdyby existovala možnost, že by byl přijat do nebe a jeho utrpení by skončilo, nedoufal by v ni; takové tužby už na něj nepřicházely.
Neil dokonce ví, že jelikož je mimo oblast Božího vědomí, nedostává se mu na oplátku Jeho lásky. Ani to ale jeho city neovlivňuje, protože bezpodmínečná láska nežádá ničeho, ani aby byla oplácena.
A přestože je tomu už mnoho let, co je v pekle, mimo Boží vědomí, stále Jej miluje. Taková je podstata pravé zbožnosti.

přeložila Pavla Horáková

NEIL GAIMAN
ŘÍJEN PŘEDSEDÁ
NEIL GAIMAN se narodil v Anglii v roce 1960, pracoval jako nezávislý novinář a poté se podílel na sestavení knihy Hrozné až k neuvěření (Ghastly Beyond Belief 1985, spolupráce Kim Newman) a sám napsal příručku Nepropadejte panice: Douglas Adams a Stopařův průvodce galaxií (Don't Panic: The Official Hitch Hiker's Guide to the Galaxy Companion 1988, česky Argo 2003). K psaní komiksových alb a sešitů se dostal počínaje titulem Vraždy a housle (Violent Cases, česky Netopejr 2006) z roku 1987, a díky oceněné pětasedmdesátidílné sérii Sandman se stal jedním z

nejuznávanějších komiksových tvůrců své generace. Jeho debutový román Dobrá znamení (Good Omens, spolupráce Terry Pratchett, česky Talpress 1996) vyšel v roce 1991, po něm následovaly romány Nikdykde (Neverwhere 1996, česky Polaris 1998), Hvězdný prach (Stradust 1998, česky Polaris 1999), Locusem ocenění Američtí bohové (American Gods 2001, česky Polaris 200l), samostatně vydaná novela Koralina (Coraline 2002, česky Polaris 2003) a konečně i Locusem opět ocenění Anansiho chlapci (Anansiho chlapci, česky Polaris 2006). Z jeho posledních knih stojí za připomenutí tituly Sandman: Nekonečné noci (The Sandman: Endless Nights 2003) a obrázková kniha Vlci ve stěnách (The Wolves in the Walls 2003) vytvořená ve spolupráci s dlouholetým kolegou Davem McKeanem. Gaimanova díla byla odměněna Hugem, Světovou cenou fantasy, Cenou Brama Stokera, Locusem, Cenou mezinárodního hororového sdružení, Cenou Mythopoetic, Cenou Britské asociace science fiction a Cenou Willa Eisnera. V roce 1992 se spolu s ženou a třemi dětmi přestěhoval do Spojených států, v současnosti žije v Menemonie ve státu Wisconsin.
S obdivuhodnou lehkostí se pohybuje od jedné umělecké formy ke druhé, publikuje vše od poezie a lyrických písní až k obrázkovým knihám a románům pro dospělé. To vše zdůrazňuje fakt, že je v první řadě vypravěč. V následujícím příběhu zkušeně vkročil na podzimní území Raye Bradburyho…
Předsedal Říjen, a tak bylo ten večer lezavo a listí bylo rudé a oranžové a ze stromů po obvodu hájku se jen sypalo. Seděli kolem táboráku, všech dvanáct jich bylo, na prutech si opékali velikánské párky, které praskaly a prskaly a tuk z nich kapal na hořící jabloňové dřevo, a oni popíjeli čerstvé jablečné víno a to jim zanechávalo v ústech třískovou a trpkou chuť.
Dubna si uždíbla z párku, ale ten hned celý pukl a jí vytekla horká šťáva na bradu. "Ať tě čerti vezmou a do sraček zahrabou," vybafla.
Zavalitý Březen, který seděl vedle ní, se rozesmál, tlumeně a oplzle, potom vytáhl obrovský špinavý kapesník.
"Tumáš," podal jí ho.
Dubna si utřela bradu. "Díky," kývla na něj. "Ten posranej pytlík rozšmelcovanejch střev mě popálil. Zejtra tam budu mít puchýř."
Září zívl. "Jsi hroznej hypochondr," oznámil jí přes táborák. "A mluvíš jako dlaždič." Měl knírek tenký jako čárku a odpředu plešatěl, takže jeho čelo vypadalo mudrlantsky vysoké.
"Dej jí pokoj," řekla Května. Tmavé vlasy měla přistřižené nakrátko, až k hlavě, a na nohou nosila praktické vysoké boty. Kouřila hnědý krátký doutník, který silně zaváněl po hřebíčku. "Je tak citlivá."
"Prróósimtě," protáhl Září. "Šetři slinama."
Říjen dobře věděl, že mu patří předsednictví; napil se jablečného vína, odkašlal si a nadhodil: "Tak prosím. Kdo chce začít?" Předsednické křeslo bylo vytesané z jediného velikého dubového špalku a bylo vykládané jasanem, cedrem a třešní. Ostatní seděli na jedenácti pařezech rozestavěných pravidelně kolem táboráčku. Používali ty špalky už léta, a tak byly ošoupané dohladka a do pohodlna.
"No a co zápis?" zeptala se Ledna. "Když předsedám já, vždycky se pořizuje zápis."
"Jenomže teď nepředsedáš, co, kotě?" upozornil elegantní Září s hranou starostlivostí.
"Tak co s tím zápisem?" nedala se Ledna. "Nemůžeme ho vynechat."
"Ať se zapíše sám a neprudí," navrhla Dubna a rukou si přičísla dlouhé plavé vlasy. "A já bych řekla, že začít by měl Září."
Září si natřásl peří a přikývl. "Z duše rád," slíbil.
"Hele," na to Únor. "Helehelehelehelehelehele. Neslyšel jsem, že by to předsedající schválil. Nikdo nemůže začít, dokud mu Říjen neřekne, ať začne, a pak nebude mluvit nikdo jinej. To tu nemůžeme mít aspoň maličkatej náznak pořádku?"
Drobný bledý Únor, oblečený jen do modré a šedé, všechny zpražil pohledem.
"V pořádku," ozval se Říjen. Vousy mu hrály všemi barvami, jako podzimní hájek, sytě hnědou a ohnivě oranžovou a vínovou, neučesaná spleť na celé dolní polovině obličeje. Tváře měl červené jako jablíčka. Působil kamarádsky, jako když ho znáte odjakživa. "Září může mluvit první. Ať se to rozjede."
Září si vložil do úst koneček párku, delikátně žvýkal, pak vyprázdnil hrnek s jablečným vínem. Nato vstal, uklonil se celé společnosti a začal mluvit.

"Laurent DeLisle byl nejlepší šéfkuchař v celém Seattlu; nebo přinejmenším si to sám Laurent DeLisle myslel - a hvězdičky od průvodce Michelin na dveřích ho v tom názoru utvrzovaly. Je pravda, že to byl výjimečný šéfkuchař - jeho briošky s mletým jehněčím získaly několik cen, jeho uzené křepelky a ravioli s bílými lanýži označili v revue Gastronomie za "desátý div světa". Ale skutečným zdrojem pýchy a zanícení mu byl jeho vinný sklep… hmmm, vinný sklep.
A já to chápu. Za mě se sklízí poslední bílé hrozno a valná část červeného: umím ocenit kvalitní vína, jejich vůni, chuť, ale i dozvuk.
Laurent DeLisle nakupoval vína na aukcích, od soukromých milovníků vín, od renomovaných obchodníků: trval na tom, že ke každému vínu musí dostat doklady, protože podvodníků se kolem vína motá bohužel až až, vzhledem k tomu, že se někdy láhev prodává i za pět, deset, sto tisíc dolarů anebo liber či eur.
Jeho pokladem, skvostem, vzácností nejvzácnější a non plus ultra jeho klimatizovaného sklepa byla láhev Château Lafitte, ročník 1902. V katalozích na ni nasazovali cenu 120 000 dolarů, ale poctivě vzato byla nedocenitelná, protože byla poslední svého druhu."
"Promiň, ale…" vmísil se zdvořile Srpen. Byl z nich nejtlustší a zlatavé chomáčky řídkých vlasů si sčesával do přehazovačky na růžové temeno.
Září zpražil souseda pohledem. "Copak?"
"Není to ta historka o tom zazobanci, jak si to víno koupí k večeři, jenže šéfkuchař rozhodne, že jídlo, co si ten

zazobanec objednal, není k tomu vínu dost dobrý, a tak mu pošle jiný jídlo a ten chlap sní jenom jedno sousto, protože má to, nějakou vzácnou alergii, a prostě tam umře a to víno nevypije nikdo?"
Září neříkal nic. Jeho výraz zato říkal hodně.
"Protože pokud jo, tak to už jsi vyprávěl. Před spoustou let. Byla to blbost už tehdá a je to blbost i teď." Srpen se usmál. Růžové líce se mu ve světle ohně leskly.
"Jak je vidět," prohlásil Září, "melancholie a kultivovanost nejsou pro každého. Jsou lidi, co mají radši grilování a pivo, ovšem někteří z nás dávají přednost…"
Ozval se Únor: "Hele, hrozně nerad to říkám, ale má docela pravdu. Musí to být nový příběh."
Září nadzvedl obočí a našpulil rty. "Jsem v koncích," prohlásil náhle. Sedl si na špalek.
Měsíce seděly kolem ohně a dívaly se jeden na druhý.
Června, nerozhodná a vymydlená, zvedla ruku. "Mám historku o holce, co dělala na letišti La Guardia u rentgenu a dokázala všecko o lidech vyčíst z toho, jak vypadaly jejich kufry na obrazovce, a jednou uviděla rentgen kufru a ten byl tak nádhernej, že se zamilovala do jeho majitele, a nutně potřebovala zjistit, kdo z těch ve frontě to je, jenže to nešlo, a tak měsíce a měsíce chřadla. A když se ten cestující zase objevil, tentokrát ho poznala, a byl to muž, jenže scvrklej starej Ind a ona byla hezká černoška a bylo jí nějakejch pětadvacet, takže věděla, že by to prostě nešlo, a tak ho nechala jít, protože kromě toho na obrazovce taky z jeho kufrů vyčetla, že brzy umře."
"To nezní špatně," řekl Říjen. "Tak nám to vyprávěj, mladá paní Června."
Června se na něj zadívala jako vylekané zvířátko. "Zrovna jsem to odvyprávěla," pípla.
Říjen přikývl. "To je pravda," souhlasil dřív, než někdo z ostatních stačil něco říct. A pak dodal: "Přejdeme k mojí historce?"
Únor pohrdlivě zafuněl. "Tak to ne, cvalíku. Kdo předsedá, může historku vyprávět, až ostatní skončej. Co to je, přejít rovnou k hlavní události?"
Května položila na rošt nad ohništěm desítku kaštanů a kleštěmi je rozkládala do obrazců. "Tak ho nechte vyprávět, když chce," navrhla. "Pámbu ví, že horší než ta s tím vínem to bejt nemůže. A já se musím o ledaco postarat. Kytky samy nevykvetou. Všichni jsou pro?"
"Chceš, aby se o tom oficiálně hlasovalo?" zeptal se Únor. "Nemůžu tomu uvěřit. Nemůžu uvěřit, že se to fakt děje."
Otíral si čelo hrstí ubrousků, které vylovil z rukávu.
Zvedlo se sedm rukou. Čtyři je nechali dole - Únor, Září, Ledna a Červenec. ("Osobně proti tomu nic nemám," hlásil Červenec omluvně. "Čistě procesní záležitost. Neměli bysme zavádět precedenty.")
"Tak dohodnuto," uzavřel Říjen. "Chtěl by ještě někdo něco říct, než začnu?"
"Hm. Ano. Někdy," povídá Června, "někdy mám dojem, že nás z lesa někdo pozoruje, a když se tam podívám, nikdo tam není. Ale stejně si to myslím."
"To je proto, že jsi cvok," vysvětlila jí Dubna.
"Hmm," oslovil Září všechny najednou. "Je citlivá, ale stejně je největší kruťas ze všech."
"Tak dost," usadil je Říjen. Protáhl se v křesle. Zuby rozlouskl lískový oříšek, vyndal z něj jádro, úlomky skořápky hodil do ohně. Syčely a prskaly a pukaly a on začal.
Byl jeden chlapec, vykládal, který byl doma nešťastný, i když ho nebili. Jenže moc nezapadal, ani do rodiny, ani do města, dokonce ani do vlastního života. Měl dva starší bratry, dvojčata, a ti mu ubližovali nebo ho přehlíželi a byli oblíbení. Hráli fotbal: v některých zápasech víc zabodoval jeden a hrdinou byl on, v jiných zas ten druhý. Mladší bratr fotbal nehrál. A oni mu vymysleli jméno. Říkali mu Záprtek.
Záprtek mu říkali už odmala a rodiče je za to nejdřív hubovali.
A bratři na to: "V našem hnízdě to je záprtek. Podívejte se na něho. A podívejte se na nás." Když ti dva tohle říkali, bylo jim šest. Rodičům to připadalo moc chytré. Přezdívka, jako je "Záprtek", bývá chytlavá, a tak mu Donalde říkala brzy jedině babička, když mu o narozeninách volala telefonem, a taky lidi, kteří ho neznali.
No, a protože jména mají moc, rostl z něj záprtek: byl hubený a drobný a nervózní. Odmala mu teklo z nosu a vydrželo mu to až do deseti let. Když těm dvěma jídlo chutnalo, kradli mu ho z talíře; když ne, nějak to vymysleli, aby je dostali na jeho talíř, takže pak dostal co proto, že nechává dobré jídlo nedojedené.
Otec těch tří kluků si nikdy nenechal utéct fotbalový zápas a potom kupoval zmrzlinu tomu z dvojčat, které udělalo víc bodů, a pro útěchu jednu zmrzlinu i tomu druhému. Matka o sobě mluvila jako o novinářce, ačkoli se v novinách starala hlavně o inzertní rubriku a předplatné: vrátila se do práce, jakmile se o sebe starší bratři dovedli postarat.
Spolužáci dvojčata obdivovali. Donalde mu říkali jenom pár prvních týdnů v první třídě, ale pak se proslechlo, že mu bratři říkají Záprtek. Učitelé mu neříkali skoro nijak, jen mezi sebou se občas zmínili, jaká je škoda, že ten nejmladší Covayovic kluk nemá kuráž ani představivost ani čilost jako jeho bratři.
Záprtek by vám nedokázal říct, kdy se mu v hlavě vylíhlo rozhodnutí utéct, ani kdy pouhé snění překročilo mez a staly se z něj plány. V době, kdy si sám ujasnil, že odchází, už měl pod kusem umělé hmoty schované za garáží velikou plastovou krabici, kde byly tři tyčinky Mars, dvě Milky Way, sáček oříšků, pytlíček s lékořicí, baterka, několik komiksů, neotevřený balíček s plátky sušeného hovězího a třicet sedm dolarů, z valné části ve čtvrťácích. Sušené hovězí mu moc nechutnalo, ale dočetl se, že cestovatelé celé týdny přežívali jenom na něm, a právě ve chvíli, kdy ten paklík sušeného hovězího vrazil do plastové krabice a zacvakl nad ním víčko, pochopil, že bude muset utéct.
Četl knihy, noviny i časopisy. Věděl, že kdo uteče, může někdy narazit na zlé lidi, kteří druhým ubližují; jenže taky četl pohádky, takže věděl, že na světě jsou kromě oblud i lidé dobří.
Záprtkovi bylo deset a byl hubený jako lunt, z nosu mu pořád teklo a na tváři měl nicneříkající výraz. Kdybyste se ho pokoušeli vybrat ze skupiny chlapců, vždycky byste se spletli. Byl by to ten druhý. Ten na druhém konci. Ten, co jste ho minuli pohledem.

Celé září odchod odkládal. Musel přijít fakt dost mizerný pátek, kdy ho oba bratři povalili a sedli si na něj (přičemž ten, co mu seděl na hlavě, se uprdnul a hromově se rozchechtal), aby konečně usoudil, že ať už ve světě číhají jakékoli zrůdy, budou snesitelnější, a možná i lepší. V sobotu na něj měli bratři dohlížet, ale za chvilku odjeli do města, okukovat jednu holku, která se jim líbila. Záprtek šel dozadu ke garáži a zpod umělohmotné plachty vyndal plastovou krabici. Odnesl si ji k sobě do pokoje. Vyprázdnil školní brašnu na postel a pak ji naplnil sladkostmi a komiksy a čtvrťáky a sušeným hovězím. Do prázdné láhve od limonády si nabral vodu.
Šel do města a nastoupil do autobusu. Vyjel na západ, tak daleko na západ, jak to šlo za deset dolarů ve čtvrťácích, do města, které neznal, ale jako výchozí bod se mu zamlouvalo, pak vystoupil z autobusu a dál šel pěšky. Chodník tu už nebyl, a tak když ho míjela auta, vždycky uhnul do škarpy, aby se mu nic nestalo.
Slunce stálo vysoko. Dostal hlad, tak se prohrábl brašnou a vyndal tyčinku Mars. Když ji snědl, zjistil, že má žízeň, a tak vypil skoro půlku vody z láhve od limonády; teprve pak mu došlo, že by měl vodou šetřit. Myslel si, že jakmile bude z města venku, uvidí všude samé prameny s čerstvou vodou, ale teď nemohl najít ani jeden. Zato tu ale byla řeka, tekla pod širokým mostem.
Záprtek se zastavil v půli mostu a zadíval se do hnědé vody. Vzpomněl si, co mu říkali ve škole: že všechny řeky nakonec dotečou až do moře. U moře ještě nebyl. Slezl po břehu dolů a šel podél řeky. Po břehu vedla blátivá cesta a sem tam tu ležela plechovka od piva nebo umělohmotný obal od sendviče, aby bylo jasné, že sem už vkročila lidská noha, ale on cestou nepotkal nikoho.
Dopil vodu.
Napadlo ho - jestlipak už ho hledají. Představoval si policejní auta a vrtulníky a psy, jak se ho snaží najít. Uteče jim. Dostane se až k moři.
Řeka tekla přes balvany, šplíchalo to. Uviděl volavku, jak s roztaženými křídly přelétá kolem něj, a všiml si pár osamělých vážek končícího léta a občas i menších rojů pakomárů, kteří se radovali z babího léta. Modré nebe začínalo šednout soumrakem, z výšky se spustil netopýr a v letu lapal hmyz. Záprtek začal přemýšlet, kde stráví noc.
Za chvilku se cesta rozdělila a on vyrazil po té, která vedla od řeky, protože doufal, že povede k domu nebo statku s prázdnou stodolou. Nějakou dobu šel, smrákalo se pořád víc, a pak, na konci cesty, narazil na venkovský dům, napůl rozvalený a na pohled dost nepříjemný. Záprtek si stavení obešel a cítil čím dál tím větší jistotu, že ho nic nedonutí, aby vešel dovnitř, pak přelezl rozbitý plot na zanedbanou pastvinu. Uložil se ke spánku do vysoké trávy a školní brašnu si dal pod hlavu místo polštáře.
Ležel úplně oblečený na zádech a upíral zraky do nebe. Ospalý nebyl ani trošičku.
"Teď už zjistili, že jsem se ztratil," říkal si. "Už mají starosti."
Představil si, jak se za pár let vrátí domů. Ty radostné výrazy na tvářích, až bude přicházet po cestě k domu. Jak ho přivítají. S jakou láskou…
Probudil se za několik hodin, protože mu do tváře jasně svítil měsíc. Viděl celý svět, měl ho jako na dlani, jak se píše v knížkách, jenže bledý a bez barev. Měsíc nad jeho hlavou byl v úplňku, anebo skoro, a on si představoval, jak na něj ze stínů a nerovností na měsíčním povrchu shlíží nijak nepřátelský obličej.
"Kde ses tu vzal?" ozval se nějaký hlas.
Posadil se, neměl strach, zatím neměl strach, a rozhlédl se. Stromy. Vysoká tráva. "Kde jsi? Já tě nevidím."
Něco, co měl předtím jen za stín vedle stromu na kraji pastviny, se pohnulo, a on uviděl kluka, stejně starého jako on.
"Utek jsem z domova," odpověděl Záprtek.
"Týjo," na to kluk. "Na to jsi musel mít ohromnou kuráž."
Záprtek se zatetelil pýchou. Ale nevěděl, co na to říct.
"Chceš se trochu projít?" zeptal se kluk.
"Jasně," přikývl Záprtek. Přenesl si brašnu až ke sloupku plotu, aby ji zase snadno našel.
Šli dolů po svahu a starému domu se zeširoka vyhnuli.
"Bydlí tam někdo?" zajímalo Záprtka.
"Ani ne," odpověděl kluk. Měl světlé, jemné vlasy, které ve světle měsíce vypadaly skoro bílé. "Nějací lidi se o to snažili, to už je dávno, ale nelíbilo se jim tu, tak zas odešli. Pak se tam nastěhovali jiný. Ale teď tam nebydlí nikdo. Jak se jmenuješ?"
"Donald," odpověděl Záprtek. A pak dodal: "Ale říkají mi Záprtek. Jak říkaj tobě?"
Kluk zaváhal. "Vroucně," povídá.
"To je teda boží jméno."
"Míval jsem jiný," řekl na to Vroucně, "ale už ho nedokážu přečíst."
Prošli velikými železnými vraty, která rzí strnula ani neotevřená, ani nezavřená, a už byli na loučce u paty kopce.
"Fakt skvělej flek," povídá Záprtek.
Na loučce stály desítky kamenů všech možných velikostí. Byly tu vysoké kameny, vyšší než oba kluci, a taky malé, akorát tak veliké, aby si na ně mohli sednout. Některé byly převrácené. Záprtek věděl, co to je za místo, ale nevylekalo ho to. Zamiloval si to tu.
"Koho tu pohřbili?" chtěl vědět.
"Skoro samý fajn lidi," odpověděl Vroucně. "Kdysi bylo kousek odsud město. Támhle za stromama. Pak tu stavěli železnici a zastávku dali do vedlejšího města a to naše tak nějak jako seschlo a složilo se a odfouk ho vítr. Tam, kde stálo, je teďka křoví a stromy. Můžeš se v nich schovat a vlézt si do starejch domů a vybafnout z nich."
"Vypadaj jako ten statek tam vzadu?" zeptal se Záprtek. "Myslím ty domy?" Pokud ano, nepůjde do nich.
"Ne," odpověděl Vroucně. "Kromě mě do nich nikdo nechodí. Jenom občas nějaký zvířata. Já jsem tu jedinej kluk."
"To jsem si domyslel," kývl Záprtek.

"Nechceš tam jít, že bysme si hráli?" navrhl Vroucně.
"To by bylo bezva."
Byla bezchybná časně říjnová noc: teplo skoro jako v létě, úplněk před rovnodenností kraloval nebi. Bylo vidět dočista všecko.
"Kterej je tvůj?" zeptal se Záprtek.
Vroucně se hrdě napřímil a pak vzal Záprtka za ruku. Dovedl ho do zarostlého kouta. Společně rozhrnuli vysokou trávu. Kámen byl do země zasazený naplocho a bylo na něm vyryté datum staré sto let. Většina nápisu se odřela, ale pod datem se dala rozeznat slova VROUCNĚ MILOVANÝ SYN, NA KTERÉHO NIKDY NEZAP
"Nezapomeneme, aspoň bych řek," odhadl Vroucně.
"Jo, taky mám ten dojem," souhlasil Záprtek.
Vyšli z vrat, prošli úvozem a dostali se do toho, co zbylo ze starého města. Stromy tu prorůstaly domy, budovy se zhroutily dovnitř, ale strach z toho nešel. Hráli si na schovávanou. Propátrávali trosky. Vroucně ukázal Záprtkovi pár fakt bezva míst, například i domek s jedinou místností, podle něj nejstarší stavení široko daleko. Navíc na to, jak byl hrozně starý, byl dům v docela slušném stavu.
"Když takhle svítí měsíc, vidím úplně v pohodě," hlásil Záprtek. "I vevnitř. Nevěděl jsem, že to je tak jednoduchý."
"Nojo," potvrdil Vroucně. "Po čase se naučíš vidět dobře, i když měsíc nesvítí vůbec."
Záprtek mu to záviděl.
"Musím si odskočit," ozval se. "Je tu někde nějakej záchod?"
Vroucně nad tím chvíli přemýšlel. "Já nevím," připustil. "Tydle věci už nemusím. Pořád stojí pár kadibudek za domama, ale to může bejt nebezpečný. Nejlíp bude, když to uděláš v lese."
"Jako medvěd," povídá Záprtek.
Vyšel zadem mezi stromy, které se mačkaly na stěnu domku, a zalezl si za strom. Ještě nikdy to nedělal takhle venku. Připadal si jako divá zvěř. Když skončil, utřel se spadaným listím. Pak se vrátil předem do domu. Vroucně seděl v tůňce měsíčního světla a čekal na něj.
"Jak jsi umřel?" zeptal se Záprtek.
"Dostal jsem nějakou nemoc," odpověděl Vroucně. "Naše máma brečela a vyváděla až hrůza. Pak jsem umřel."
"Kdybych tu zůstal s tebou," nadhodil Záprtek, "musel bych bejt taky mrtvej?"
"Asi," zauvažoval Vroucně. "Nejspíš jo. Počítám."
"Jaký to je? Bejt mrtvej."
"Mně to nevadí," prohlásil Vroucně. "Nejhorší je, když si nemáš s kým hrát."
"Ale tam na tý louce je určitě fůra lidí," namítl Záprtek. "To si s tebou nikdy nehrajou?"
"Ty tak," odfrkl Vroucně. "Skoro všichni jenom spí. A i když vylezou, nechce se jim jít se jen tak rozhlížet a něco dělat a tak. Nechce se jim se mnou otravovat. Vidíš ten strom?"
Byl to buk, hladkou šedou kůru měl popraskanou věkem. Tam, kde rostl, určitě bývalo náměstíčko… před devadesáti roky
"Jo."
"Chceš na něj vylízt?"
"Připadá mi dost vysokej."
"Taky je. Vysokánskej. Ale leze se na něj lehko. Předvedu ti to."
Vážně se lezlo snadno. Prsty se dalo chytit za kůru, a tak oba kluci vyšplhali do koruny velikého buku jako dvě opice, jako piráti, jako válečníci. Ze špice stromu byl vidět celý svět. Na východě už nebe začínalo krapítek světlat.
Všechno čekalo. Noc končila. Svět zadržoval dech a chystal se k novému začátku.
"Lepší den jsem nikdy nezažil," řekl Záprtek.
"Já taky ne," na to Vroucně. "Co budeš dělat dál?"
"Nevím."
Představil si, jak šlape dál, jak mašíruje přes celý svět, až k moři. Představil si, jak pořád stárne a stárne, jak se vlastní pílí vypracovává. Někdy v daleké budoucnosti z něj bude pohádkový boháč. Pak se vrátí domů, kde budou ještě pořád bydlet dvojčata, přijede až před barák v úžasném bouráku, anebo se možná ukáže na fotbalovém zápase (v jeho představách ti dva nezestárli ani nevyrostli) a s laskavým výrazem se na ně bude dívat. Zaplatí jim všem - jako dvojčatům i rodičům - večeři v nejlepší restauraci ve městě, a oni mu budou vykládat, jak strašně ho nedocenili a jak se k němu chovali ošklivě. Budou se omlouvat a plakat, a on celou tu dobu neřekne ani slovo. Jejich omluvy bude pouštět jedním uchem tam a druhým zase ven. A pak je všechny obdaruje a potom jim zmizí ze života, znovu a tentokrát nadobro.
Bezva sen.
Věděl, že ve skutečnosti by šel dál a zítra nebo pozítří by ho našli a vrátil by se domů a tam by na něj řvali a všechno by bylo jako předtím, den co den a hodinu co hodinu, až nadosmrti by pořád byl Záprtek, jenom by navíc zuřili, že utekl.
"Brzy budu muset na kutě," oznámil Vroucně. Začal slézat z velikého buku.
Záprtek zjistil, že dolů se leze o moc hůř. Člověk neviděl, kam má klást nohy, a musel jimi šátrat po nějaké opoře. Několikrát uklouzl, ale Vroucně lezl pod ním a dával mu rady, třeba "Teď kousek doprava," a oba to zvládli vcelku v pohodě.
Nebe se pořád rozjasňovalo, měsíc bledl, vidět bylo hůř. Šplhali úvozem nahoru. Chvílemi Záprtek ani nevěděl jistě, jestli tu Vroucně vůbec je, ale když se dostali nahoru, uviděl, že tam na něj čeká.
Šli po louce plné kamenů a neříkali skoro nic. Záprtek mu dal ruku kolem ramenou, sladili krok a šli do kopečka.

"Tak díky," povídá Vroucně. "Že ses stavil."
"Moc mě to bavilo."
"Jo. Mě taky."
Dole v lese se dal do zpěvu nějaký pták.
"A kdybych tu chtěl zůstat…?" vypadlo najednou ze Záprtka. Ale zarazil se. Možná už nikdy nedostanu další šanci to změnit, pomyslel si. K moři se rozhodně nedostane. Oni mu to nedovolí.
Vroucně dlouho mlčel. Svět byl šedý. K tomu prvnímu ptákovi se přidávali další.
"Já to udělat nemůžu," prohlásil Vroucně nakonec. "Ale oni by mohli."
"Kdo?"
"Ty, co jsou tady." Blonďatý kluk ukázal do svahu, na rozvalený statek s rozbitými okny, který se už rýsoval proti ranní obloze. Šedé světlo ho nezměnilo.
Záprtek se zachvěl. "Ty, jak tam bydlej?" zeptal se. "A neříkal jsi, že je prázdnej?"
"Ne že je prázdnej," opravil ho Vroucně. "Já řek, že tam nikdo nebydlí. To jsou dvě různý věci." Zadíval se do nebe. "Už musím jít," dodal. Stiskl Záprtkovi ruku. A pak si jednoduše zmizel.
Záprtek stál na hřbitůvku úplně sám a poslouchal, jak se v ranním vzduchu nese ptačí zpěv. Pak vykročil do kopce. Když šel sám, šlo to hůř.
Zvedl školní brašnu z místa, kde si ji schoval. Snědl jednu Milky Way a upřeně si prohlížel rozvalené stavení. Vytlučená okna statku vypadala jako oči - pozorovala ho.
Tam uvnitř je větší tma. Větší tma než kde jinde.
Prodral se dvorkem zarostlým plevelem. Dveře do statku byly skoro rozpadlé. Zastavil se ve vchodu, zaváhal, přemýšlel, jestli to je rozumné. Cítil vlhkost a hnilobu a pod tím ještě něco. Měl dojem, že uslyšel, jak se něco pohnulo: kdesi hluboko v domě, snad ve sklepě anebo v podkroví. Snad šouravé kroky. Nebo kulhavé. Těžko říct.
Vešel dovnitř.

Nikdo nepromluvil. Jen co dovyprávěl, dolil si Říjen do dřevěného korbele jablečné víno, vyzunkl je a dolil si znovu.
"To byla pane historka," řekl Prosinec. "Na mou duši." Promnul si pěstí světle modré oči. Oheň už skoro dohořel.
"A co bylo dál?" zeptala se Června nervózně. "Po tom, jak vešel do toho domu?"
Května, usazená vedle ní, jí položila ruku na paži. "Radši na to nemysli," poradila jí.
"Hlásí se ještě někdo?" zeptal se Srpen. Žádná odpověď. "V tom případě jsme myslím skončili."
"Ale musí se to schválit oficiálně," upozornil Únor.
"Kdo je pro?" zeptal se Říjen. Ozval se souhlasný sbor. "Kdo je proti?" Ticho. "V tom případě shromáždění odročuji."
Vstali od ohně, protahovali se a zívali, pak se po jednom, po dvou, po třech rozešli do lesa, až zbyli jen Říjen a jeho soused.
"Příště předsedáš ty," povídá Říjen.
"Já vím," pokýval Listopad. Byl bledý a měl tenké rty. Pomohl Říjnoví vstát z dřevěného křesla. "Tvoje historky se mi líbí. Ty moje jsou vždycky až moc ponuré."
"Ani bych neřekl," namítl Říjen. "To je jenom tím, že tvoje noci jsou delší. A není v tobě tak teplo."
"Nechme to takhle," souhlasil Listopad. "Hned mi to udělalo líp. Jeden zkrátka je, jaký je, a nemůže si pomoct."
"Tak se mi líbíš," pochválil ho bratr. A když odcházeli od narudlých uhlíků v ohništi, dotkli se jeden druhého rukama a odnesli si historky zpátky do tmy.

Věnováno Rayi Bradburymu.

přeložil Richard Podaný

CENA LOCUS
NOVELA
2007 Charles Stross: Jaderná propast (Missile Gap, č. Plameny hvězd/Laser-books 2007)
2006 Kelly Linková: Magie pro začátečníky (Magie for Beginners, č. F&SF CZ 4/2006)
2005 Gene Wolfe: Zlaté město v dáli (Golden City Far)
2004 Vernor Vinge: Cookie (The Cookie Monster, č. Pevnost 8/2005)
2003 China Mieville: Amalgám (The Tain, č. Ikarie 7-8/2004, také jako Amalgam-Pátrání po Jakeovi a jiné příběhy/Laser-books 2006)
2002 Ursula K. Le Guinová: Hledač (The Finder, č. Příběhy ze Zeměmoří/Triton 2003)
2001 Lucius Shepard: Zářivě zelená hvězda (Radiant Green Star)
2000 Dan Simmons: Sirotci ze Šroubovice (Orphans of the Helix, č. SF Legendy/Beta 2000 a Dost světů a čas/Laser-books 2007)
1999 Greg Egan: Děti oceánu (Oceanic 1998, č. Ikarie 6/1999)
1998 Allen Steele: …kam se i andělé bojí vstoupit (…Where Angels Fear to Tread)
1997 Connie Willisová: Vůdce (Bellwether)
1996 Connie Willisová: Remake (Remake)
1995 Ursula K. Le Guinová: Den odpuštění (Forgiveness Day)

1994 Harlan Ellison: Mefisto z Onyxu (Mefisto in Onyx, č. Ikarie 6/99)
1993 Lucius Shepard: Vesmířan Billy Vilejš (Barnacle Bill the Spacer, č. Ikarie 8/2000)
1992 Kristine Kathryn Ruschová: Galerie snů (The Gallery of His Dreams, č. To nejlepší ze science fiction 2/ABR 1995)
1991 Kim Stanley Robinson: Krátký, drsný šok (A Short, Sharp Shock) 1990 Lucius Shepard: Otec kamenů (The Father of Stones)
1989 Lucius Shepard: Krásná dcera šupinářova (The Scalehunters Beautiful Daughter, č. Locus/Laser-books 2007)
1988 Robert Silverberg: Tajný společník (The Secret Sharer, č. Ikarie 7-8/93)
1987 Lucius Shepard: Opušťák (R&R, č. Ten válečný život/Winston Smith 1996, také jako Dovolená na zotavenou-Donald A. Wollheim představuje Nejlepší povídky sci-fi 1987/Laser-books 1998)
1986 James Tiptree Jr.: Jediná správná věc (The Only Neat Thing to Do, č. Locus/Laser-books 2007)
1985 John Varley: Stiskni ENTER (PRESS ENTER [], č. Press ENTER/Laser 1992 a Donald A. Wollheim představuje Nejlepší povídky sci-fi 1985/Laser-books 2000)
1984 Michael Bíshop: Její manžel pračlověk (Her Habiline Husband)
1983 Joanna Russová: Duše (Souls, č. F&SF CZ 2/94 a Locus/Laser-books 2007)
1982 John Varley: Modré šampaňské (Blue Champagne)
1981 George R. R. Martin: Nightflyers (Nightflyers, č. Laser 1992, také jako Netopýři-Písně mrtvých/Triton 2006)
1980 Barry B. Longyear: Můj nepřítel (Enemy Mine, č. Ikarie 4-5/1990)
1979 John Varley: Mé oči se za mnou zavřely (The Persistence of Vision, č. Press ENTER/Laser 1992, také jako Kam oči nedohlédnou-Locus/Laser-books 2007)
1978 Spider & Jeanne Robinsonovi: Hvězdný tanec (Stardance, č. Stardance/AFSF 1992)
1977 Michael Bishop: Samuraj a vrby (The Samurai and the Willows)
1976 Lisa Tuttleová & George R. R. Martin: Bouře (The Storms of Windhaven, č. Křídla snů/Laser-books 1993)
1975 Robert Silverberg: Narozen s mrtvými (Born with the Dead, č. Stíny noci/Slan 1993)
1974 Gene Wolfe: Smrt doktora Ostrova (The Death of Doctor Island, č. Locus - Laser-books 2007)
1973 Frederik Pohl: Poklad na konci hvězdné duhy (The Gold at the Starbows End)
NOVELETA
2007 Cory Doctorow: Když sysadminy vládly Zemi (When Sysadmins Ruled the Earth)
2006 Cory Doctorow: Já, robot (I, Robot, č. Ikarie 2/2007)
2005 Kelly Linková: Divotvorná kabelka (The Faery Handbag, č. Ikarie 11/2005)
2005 China Miéville: Hlášení o jistých událostech v Londýně (Reports of Certain Events in London, č. Pátrání po Jakeovi a jiné příběhy/Laser-books 2006)
2004 Neil Gaiman: Studie ve smaragdové (A Study in Emerald, č. Pevnost 5/2006, také jako Studie v smaragdové-Křehké věci/Polaris 2007)
2003 Ursula K. Le Guinová: Divošky (The Wild Girls)
2002 Ted Chiang: Bez Boha je peklo (Hell Is the Absence of God, č. Ikarie 2/2003, také jako Peklo je nepřítomnost Boha-Locus/Laser-books 2007)
2001 Ursula K. Le Guinová: Narozeniny světa (The Birthday of the World, č. F&SF CZ 5/2006)
2000 Stephen Baxter: Chumel (Huddle)
2000 Greg Egan: Strážci hranice (Border Guards, č. Locus/Laser-books 2007)
1999 Greg Egan: Planckovský ponor (The Planck Dive) 1999 Bruce Sterling: Taklamakan (Taklamakan, č. Ikarie 10/1999)
1998 Connie Willisová: Zpravodaj (Newsletter)
1997 Ursula K. Le Guinová: Tak se žije na horách (Mountain Ways, č. Asimov's SF CZ 10/97)
1996 Mike Resnick: Když zemřou staří bohové (When the Old Gods Die, č. Ikarie 3/1998, také jako Když staří bohové umírají-Kirinyaga/Polaris 2002)
1995 David Gerrold: Marťanské dítě (The Martian Child, č F&SF CZ 5/95)
1994 Dan Simmons: Umírání v Bangkoku (Death in Bangkok, č. Láskosmrt/Perseus 2000)
1993 Pamela Sargentová: Danny míří na Mars (Danny Goes to Mars)
1992 Dan Simmons: Všichni Drákulovi potomci (All Draculas Children)
1991 Dan Simmons: Entropie o půlnoci (Entropy's Bed at Midnight, č. Láskosmrt/Perseus 2000)
1990 Orson Scott Card: Pejskař (Dogwalker, č. Ikarie 11/92 a Donald A. Wollheim představuje Nejlepší povídky sci-fi 1990/Laser 1995)
1989 Harlan Ellison: Význam snového spánku (The Function of Dream Sleep)
1988 Pat Murphyová: Zamilovaná Ráchel (Rachel in Love, č. Donald A. Wollheim představuje Nejlepší povídky sci-fi 1988/Laser 1992 a Laser-books 2002, také jako Zamilovaná Rachel-Locus/Laser-books 2007)
1987 David Brin: Thor Meets Captain America (Thor versus Kapitán America-Ikarie 3/91 a Křišťálové sféry/Mladá fronta 2001)
1986 Harlan Ellison: Paladin ztracené hodiny (Paladin of the Lost Hour)
1985 Octavia E. Butlerová: Dítě mé krve (Bloodchild 1984, č. Ikarie 7/1994 a Locus/Laser-books 2007, také jako Dítě krve-Donald A. Wollheim představuje Nejlepší povídky sci-fi 1985/Laser-books 2000)
1984 George R. R. Martin: Opičí kůra (The Monkey Treatment, č. Písně mrtvých/Triton 2006)
1983 Harlan Ellison: Džin, ne žádný sluha (Djinn, No Chaser)
1982 George R. R. Martin: Strážci (Guardians, č. Tufova dobrodružství/Albatros 2007)
1981 Thomas M. Disch: Odvážný malý toaster (The Brave Little Toaster)
1980 George R. R. Martin: Sandkings, č. Písečníci/Laser 1992, Písečníci/Triton 2002, 2008 a Mistrovské

kusy/Laser-books 2003
1979 John Varley: Vrah barbie (The Barbie Murders, č. Press ENTER/Laser 1992)
1977 Isaac Asimov: Dvěstěletý člověk (The Bicentennial Man, č. Roboti a androidi/Svoboda 1988, Vize robotů/Knižní klub 1994 a Robohistorie II/Triton 2004)
1976 Ursula K. Le Guinová: Nová Atlantis (The New Atlantis)
1975 Harlan Ellison: Vydán na pospas větru a vlnám poblíž ostrůvků Langerhansových; 38° 54' severní šířky, 77° 00' 13" západní délky (Adrift Just Off the Islets of Langerhans: Latitude 38° 54' N, Longitude 77° 00' 13" W, č. Ikarie č. 2/1998)

POVÍDKA/KRATŠÍ PRÁCE
2007 Neil Gaiman: Jak si na večírku povídat s děvčaty (How to Talk to Girls at Parties, č. Křehké věci/Polaris 2007)
2006 Neil Gaiman: Sluneční pták (Sunbird, č. Křehké věci/Polaris 2007)
2005 Neil Gaiman: Zakázané nevěsty otroků bez tváře v tajném domě noci děsivé touhy (Forbidden Brides of the Faceless Slaves in the Nameless House of the Night of Dread Desire, č. Křehké věci/Polaris 2007)
2004 Neil Gaiman: Zavíráme (Closing Time, č. Křehké věci/Polaris 2007)
2003 Neil Gaiman: Když říjen vládl (October in the Chair, č. Křehké věci/Polaris 2007, také jako Říjen předsedá-Locus/Laser-books 2007)
2002 Ursula K. Le Guinová: Kosti země (The Bones of the Earth, č. Příběhy ze Zeměmoří/Triton 2003)
2001 Larry Niven: Ztracená hmota (The Missing Mass) 2000 Terry Bisson: emka (macs 1999, č. Ikarie 9/2002)
1999 Bruce Sterling: Maneki Neko (Maneki neko, č. Locus/Laser-books 2007)
1998 James Patrick Kelly: Pavouček (Itsy Bitsy Spider)
1997 John Crowley: Pryč (Gone 1996, č. F&SF CZ 6/97 a Locus/Laser-books 2007)
1996 Maureen F. McHughová: Lincolnův vlak (The Lincoln Train, č. F&SF CZ 1/97 a Science Fiction 1995/Netopejr 1997)
1995 Joe Haldeman: Tak slepý zase nejsem (None So Blind, č. Asimov's SF CZ 3/97)
1994 Connie Willisová: Close Encounter (Blízké setkání)
1993 Connie Willisová: Even the Queen (Dokonce i královna-Locus/Laser-books 2007)
1992 John Kessel: Buffalo (Buffalo-Locus/Laser-books 2007)
1991 Terry Bisson: Medvědi objevují oheň (Bears Discover Fire)
1990, č. Ikarie 6/92, To nejlepší ze science fiction l/Kredit 1994, Medvědi objevují oheň/Talpress 1998, Mistrovské kusy/Laser-books 2003 a Locus/Laser-books 2007) 1990 Orson Scott Card: Ztracení chlapci (Lost Boys, č. F&SF CZ 2/92 a Hrobka písní/Laser-books 2002)
1989 Harlan Ellison: Eidolons (Přízraky)
1988 Pat Cadiganová: Angel (Angel, č. Donald A. Wollheim představuje Nejlepší povídky sci-fi 1988/Laser 1992 a Laser-books 2002)
1987 Isaac Asimov: Vize robotů (Robot Dreams, č. Vize robotů-Knižní klub 1994)
1986 Harlan Ellison: S Virgilem Oddumem na východním pólu (With Virgil Oddum at the East Pole, č. Donald A. Wollheim představuje Nejlepší povídky sci-fi 1986/Laser-books 1999)
1985 Lucius Shepard: Salvador (Salvador, č. Donald A. Wollheim představuje Nejlepší povídky sci-fi 1985/Laser-books 2000)
1984 James Tiptree Jr.: Za úskalím ticha (Beyond the Dead Reef)
1983 Ursula K. Le Guinová: Sur (Sur)
1982 John Varley: Překupník (The Pusher, č. Press ENTER/Laser 1992)
1981 Clifford D. Simak: Jeskyně tančících jelenů (Grotto of the Dancing Deer, č. Velmistři SF/Baronet 2001)
1980 George R. R. Martin: Cesta kříže a draka (The Way of Cross and Dragon, č. Nejmenší vesmír/Polaris 1992 a Nové dobré kusy/Laser-books 2001, také jako Ve znamení kříže a draka-Písečníci/Triton 2002, 2008 a Locus/Laser-books 2007)
1979 Harlan Ellison: Spočítej hodiny ukazující čas (Count the Clock that Tells the Time)
1978 Harlan Ellison: Jefftymu je pět (Jeffty is Five 1977, č. Síň slávy mistrů fantasy/Baronet 2004, také jako Jeffinovi je pět-Locus/Laser-books 2007) 1974 Harlan Ellison: Smrtipták (The Deathbird) 1973 Harlan Ellison: Bazilišek (Basilisk)
1977 Joe Haldeman: Třísetletí (Tricentennial)
1976 Harlan Ellison: Croatoan (Croatoan)
1975 Ursula K. Le Guinová: Předvečer revoluce (The Day Before the Revolution, č. Locus/Laser-books 2007)
1972 Poul Anderson: Královna vzduchu a temnot (The Queen of Air and Darkness, č. Královna vzduchu a temnot/Laser 1992 a Hugo Story 1970-1972/Virgo 1997)
1971 Harlan Ellison: Oblast mezitím (The Region Between)
pozn. red. - české názvy dosud nevydaných prací jsou pouze orientační

J. Strahan & Ch. N. Brown
To nejlepší z Locusu
Obálka Michael Whelan
Překlad Pavel Bakič, Adéla Bartlová, Aleš Heinz,
Pavla Horáková, Viktor Janiš, Miroslav Jindra,

Jana a Jan Jam Oščádalovi, Richard Podaný,
Jana Rečková, Robert Tschorn, Zdeněk Uherčík
Editor českého vydání Martin Šust
Odpovědný redaktor Tomáš Jirkovský
Jazykový redaktor Helena Šebestová
Sazba provedena v LATEXu
Vytiskla Tiskárna Havlíčkův Brod a.s.
Vydalo Nakladatelství Laser-books s.r.o.
Úslavská 2, Plzeň 326 00
tel+fax: 377 246 407
v edici Laser jako 340. publikaci
Edice SF svazek 190.
Plzeň 2007, vydání 1.
Prodejní cena včetně DPH 339 Kč

---

digitalizace: Quinta, 2009-01